

ezoterika

<http://www.fortunecity.com/meltingpot/sanjacinto/708/>

Bu site'nin amacı, tarih boyunca ezoterik akımların düşünce, kavram ve inançlarını nesnel olarak incelemek ve bu konu ile ilgilenenleri bilgilendirmektir. İlke olarak, site'de yer alan yazılar hiçbir siyasi görüş ya da inancın propagandasını yapmadığı gibi, kesinlikle herhangi bir kurumun, grubun, düşünce ve inanç topluluğunun karşısında da değildir. Site'nin temel ilkeleri nesnellik ve özgür ifadedir.....

Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Ezoterizm

Ezoterik Öğreti Sistemi Nedir ? .....Derleyen: Thamos (Geometri)

Ezoterizm, asil gerçeklerin yalnızca anlayabilecek yetenek ve bilgide olanlara bildirilebileceği görüşü üzerine temellenen bir öğreti sistemidir. Genel olarak, Arapça ve Eski Türkçe’de “Batiniyye”, Fransızca’da “Esotérisme” ve İngilizce’de “Esoterism” ya da “Esotericism” karşılığıdır. Bu sözcüğün Türkçe’de yeni kullanılan karşılığı “İçrekçilik”tir.

Ezoterizm özünde, bilgi ve görgülerin kapalı bir topluluk içinde ve asamalı olarak verildiği bir çalışma ve öğreti sistemi olarak tanımlanabilir. Bu tanımda dikkat edilmesi gereken en önemli unsur, ezoterizmde aktarılan bilgiler ve görgülerin ister bilimsel, isterse töresel-dinsel nitelikte olabilmesidir. Ezoterizm bir öğreti sistemidir ve bu sistemle aktarılan öğreti bilimsel ve çağdas olabileceği gibi, töresel ya da dinsel de olabilir. Ne var ki, Ezoterizmin bu özelliği çoğunlukla göz ardı edilir ve hemen her zaman Ezoterizmi, Gizemcilik (Mistisizm) ya da Gizlilik (Okültizm) ile karıştırma yanlışına düşülür.

Ezoterizm sözcüğü, köken olarak Yunanca’daki esoterikos sıfatından türemiştir. Ezoterik biçiminde yaygın olarak kullanılan bu sıfat, “içrek yani dışa kapalı ve kendi içine dönük ya da apaçık olmayan” anlamlarına gelir ve bir topluluk ya da bir örgüt, bir yöntem ya da sistemi, bir yazı ya da konuşmayı nitelendirmek için kullanılabilir. Ezoterik sıfatı, “genel ve herkesin olabilen” anlamına gelen “eksoterik” (disrak, İngilizcede Exoteric, Fransızcada Exotérique) teriminin karşılığıdır. Örneğin dinler eksoterik, Gizemcilik ezoteriktir. Antikçağın gizemci düşünürü Pisagor, öğrencilerini esoterikos ve exoterikos diye ikiye ayırır, gizli öğretisini yalnızca birincilere aktarmış.

Ezoterik sıfatının tanımı gereği, bir öğreti sistemi olarak Ezoterizmin üç temel özelliği vardır:

Öğretiyi alacak kişilerin özenle seçilmelerinden sonra, “inisiyasyon” yöntemiyle topluluğa kabul edilip yine aynı yöntemle iletilemeleri;

Öğretilerin, inisiyasyon yöntemi uyarınca bir dereceler silsilesi içinde verilmesi;

Öğretilerin kapsamında öncelikle simgelerin, allegorilerin ve özdeyislerin kullanılmasıyla, bireye kendi gerçeklerini bulma yolunun açılması.

Görüldüğü gibi, Ezoterizm bir sistem olarak aktarılan öğretinin özünden bağımsızdır ve temelde biçimsel bir işleyişi nitelendirmektedir.

Ezoterik öğreti sisteminin doğusu, İnsanoglunun doğa yasaları üzerinde düşünmeye koyulması ve doğanın ve evrenin gerçeklerini arayıp bulmaya başlaması kadar eskidir. Ulaşılan gerçekleri, insanların büyük çoğunluğu ya anlayamamış, ya tepkiyle karşılamış, ya da bunları kendi çıkarları için kötüye kullanmaya kalkışmışlardır. Bu durum, gerçeklerin araştırılıp doğruların aktarılmasında, kapalılığın insanlar ve İnsanlık için daha yararlı sonuçlar sağlayacağı düşüncesini yaratmış ve böylece Ezoterizm ortaya çıkmıştır. Ezoterizmde, herkese duyurulması sakıncalı görülen bilgilerin, yalnızca belirli bir kültür düzeyine erisen kişilerce anlaşılabileceği gerekçesi kapalılığı zorunlu kılmıştır. Bu anlamda Aristoteles öğretisi de ezoterik sayılmalıdır; Aristoteles sabahları seçkin öğrencilerine ders verirken, akşamları halka ders vermiş ve öğrettikleri de ayrı ayrı bilgilemiştir.

Ezoterizm uygulayan toplulukların büyük çoğunluğu, ulaştıkları gerçeklere ilişkin bilgi ve bulgulardan yalnızca kendi üyelerinin yararlanmalarını öngörmez; kendi dışlarındaki toplumu ve tüm İnsanlığı da gözetirler. Ne var ki, yeterince uyumlu bir ortam sağlanmadıkça, gerçeklerin gelişigüzel bir biçimde ortaya dökülmemesini ve saklı tutulmasını yararlı ve hatta gerekli bulurlar. Bu yaklaşımın doğal sonucu olarak, gerçeklerin topluluk dışına yayılması, İnsanlığa maledilmesi gecikebilir.

Ezoterizmin kapalılık gerekçesi Hermesçiliğin şu sözleri ile daha iyi anlaşılabılır:

“Her us büyük gerçekleri kavrayamaz. Çogunluk ya aptal, ya kötüdür. Aptalsalar, gerçek karsısında akıllarını büsbütün yitirirler. Kötüyseler, bu gerçeği kötüye kullanarak, büsbütün kötülük ederler. Gerçeği gizlemekten baska yol yoktur. Bulmak, bilmek, susmak gerek...”

Benzer bir yaklasimi Seyh Bedreddin’de de bulmak olanaklidir:

“Her bilgi kendi mertebesinde haktır. Gerçekler halka daha isin basında söylenirse, ya yollarını saptırırlar, ya da gerçeği söyleyeni suçlarlar. Halk ve hak, orta bir yolla ve ayrı ayrı gözetilerek birbirine alistirilabilir. Ama herhalde halk, hak ve hakikate alistirilmelidir...”

Ezoterizmin islevi, bazılarınca bilinen bir takım gerçeklerin, bilemeyenlere aktarılmasından ibaret degildir.

Ezoterizmin islevleri arasında, topluluk üyeleri arasında uyumlu bir iletisim saglamak olgusu da vardır. Bu iletisim sayesinde, bilgileri geliştirmek, derinleştirmek, yenilemek, genişletmek ve olgunlaştırmak için olumlu bir yapı saglanır.

Ezoterizmin temel kuralı gereği, bilgiler yalnızca yeterli düzeyde anlayış yeteneği olan ve bu yolda ilerleme özelliği gösterebilen kişilere aktarılmalıdır. Ezoterik sistemde çalışan bir topluluğa katılan kişiye bilgilerin tümü bir anda yüklenmez, kişi belli düzeylerde sinanarak daha ileriye gitme yeteneğinin olup olmadığı anlaşılmalıdır.

Özellikle dinsel ve töresel nitelikte olan bilgiler açık ve belirgin bir kesinlikle verilmemeli, böylece öğretiyi alacak kişilerin kendilerine öğretilenleri putlaştırmaları önlenmelidir. Ezoterik sistem içinde bilgileri öğrenmeye başlayan kişi, yalnızca kendisi için öğrenmekle yetinmemeli, bilgilerini birleştirip olgunlaştıracak baskalarına da yararlı olmaya çalışmalıdır.

Ezoterizmi benimseyip uygulayan kuruluşlar ve topluluklar, kendi öğretileri kapsamında çogunlukla din, töre, bilim ve sanat gibi konuları bir bütün biçiminde isleyip, öğretilerine göre yorumlamışlardır.

Bununla birlikte, salt “bilimsel”, salt “dinsel-töresel” ya da salt “sanatsal” Ezoterizmden de söz edilebilir. Salt bilimsel Ezoterizm, yalnızca doğal ve evrensel gerçeklerin, bunların yasalarının ardına düsmüştür. Salt sanatsal Ezoterizm, bireyler arasındaki iletisimin gelişmesinde öznelliği öne alarak, duyumsal algılamayı geliştirmeyi öngörür. Salt dinsel-töresel Ezoterizm ise, dinlerin akıl ve mantığa uymayan öğelerini ayıkladıktan sonra, Tanrı

buyruklarından içsel anlamlar çıkarmak yoluyla Gizemcilige yaklaşıp; eğer akıl ve deney yoluyla ulaşılan bilgilerin ötesinde, “sezgi” yöntemi ile saglanabilen bilgilere öncelik verilirse Gizlilik ile bağdasır. Genel olarak dinsel Ezoterizmde, usa-aykırı dinsel dogmaların, usa-uygun bir yoruma kavuşturulma çabası da bulunmaktadır. Ne var ki, kimi ezoterik yorumcular, bu yorumlarda büsbütün usa-aykırılığa düsmekten kaçınamamışlardır.

Ezoterizmi benimseyen topluluklar, kendilerine özgü bir çalışma yöntemi ve öğretisi olan, üyesi olmayan kişileri çalışmalarına almadığı gibi, öğretilerini kendi üyelerinden baskasına açmayan örgütlenmelerdir. Bir ezoterik topluluğun bu özelliği, onun bir “gizli örgüt” olmasını gerektirmez. Zira ezoterik bir topluluğun ya da kurumun varlığı, amaçları, ilkeleri, üyelerinin kimler olduğu, çalışmalarının nerede yapıldığı, nasıl çalıştığı herkesçe bilinebilir. Bir ezoterik topluluğun gizli olarak nitelendirilebilecek tek yönü, üyelerinin kendi aralarında yaptıkları toplantı ve çalışmaların içerisidir.

Kaynaklar:

Mason Sözlüğü, M. Özgen Ayfer

Felsefe Sözlüğü, Orhan Hançerlioglu

Dünya İnançları Sözlüğü, Orhan Hançerlioglu

Ezoterik Örgütlerde İnisiyasyon

Ezoterik İnisiyasyonun Anlami ve İlkelerde Erginlenme Törenleri.....

Yazan: Thamos (GEOMETRI)

Ezoterik İnisiyasyon Nedir?

Ezoterik İnisiyasyon (Erginlenme, Tekris); "disaridaki", "yabancı", "harici", "bigâne" kişinin "içeri" alınması, "mahrem" kılınması, ezoterik topluluğun "üyesi" durumuna getirilmesi, ezoterik bilginin isigına kavuşmasıdır.

Ezoterik İnisiyasyon; bireyde, varlığın bir alt asamasından bir üst asamasına geçisi ruhsal olarak gerçekleştirmeye yönelik süreçtir. Burada amaç, bir takım simgesel eylemler ve fiziksel edimler aracılığıyla, bireye yeni bir yasama "dogmak" üzere "öldüğü" duygusunu asılamaktır. Bu nedenle, kimi ezoterik örgütlerde inisiyasyona, İkinci Dogus da denilmektedir.

İnisiyasyon yoluyla, kişi daha "yetkin" bir tinsel duruma girmekte, "üstün" bir evrene ulaşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, inisiyasyon, en derin anlamıyla, bir çeşit "tanrılaştırma" dır. Temel işlevi, kişinin, dış yaşamındaki her türlü kosullu durumunun ötesine geçmesidir. Böylesi bir "tanrılaştırma" eylemi, evrenin özündeki "büyük varlığın" bireyde belirmesi olgusunu varsayar. Bu varsayım temelini Panteist düşüncede bulmaktadır.

Evren ile Tanrı'yi bir ve aynı şey sayan öğretilerin ve inanç sistemlerinin genel adı Panteizm'dir. Kamutanricilik da denilen Panteizm'in temel ilkesine göre, evrende bulunan her şey tek bir Varlık'tan olmuştur. Gerçekte varolan bu tek Varlık'tır ve tüm nesne ve canlılar onun çeşitli görünümleridir. Eski gizemci ve ezoterik toplulukların çoğunda Panteist ilkeler benimsenmiştir. Felsefe olarak Stoacılık ve Neoplatonizm'de panteist anlayışlar vardır. Kabalacılık tümüyle panteisttir. Vahdet-i vücud anlayışı ile Tasavvuf 'ta da panteist olgu benimsenmiştir.

Birey, inisiyasyon yoluyla, kendinde zaten varolan bir özü canlandırmaktadır. Bu bir "iç" gerçekleşmedir. Bu nedenle, ezoterik inisiyasyon uygulanan kişinin, belirli bir takım özellik ve eğilimlere bastan sahip olması gereklidir.

İnisiyasyon'nin Batı dillerindeki karşılığı olan "initiation" sözcüğü, Latince'deki "initium" sözcüğünden türemiştir. "Initié" ise aslında "yola koyulmuş, başlamış" demektir. Ezoterizm'de en önemli kavram "İnisiyasyon"dır.

Ezoterizm (Batiniyye, İçreklik), bilgilerin ve görgülerin kapalı bir topluluk içinde ve asamalı olarak verildiği çalışma ve öğreti sistemidir. Asıl gerçeklerin anlayabilecek yetenek ve bilgide olan kişilere aktarılabilceği görüşü ezoterik sistemin özüdür.

Sistemin üç önemli özelliği vardır:

- 1)Öğretiye alacak olanların özenle seçilmelerinden sonra, inisiyasyon yöntemi ile topluluğa kabul edilerek, yine aynı yöntemle ilerlemeleri.
- 2)Öğretilerin bir dereceler silsilesi içinde verilmesinin yanısıra hiyerarsik yapı gözeten bir örgütlenmenin bulunması.
- 3)Öğretilerin kapsamında simge, allegori ve özdeyişlerin kullanılması.

Ezoterik yaklaşımın özü; bireyin kendi kendini aydınlatamaması olgusuna bağlıdır. Genelde, ezoterik öğreti uygulamasına karşın; bazen, Mistisizm (Tasavvuf, Gizemcilik) kavramı ile ezoterizm kavramı bu noktada ayrılırlar. Mistik kişi (mutasavvif, gizemci) çoğu zaman elini etegini dünyadan çekmiş bir "münzevi"dır, düzen ve denetim disidir, hatta disiplinsizdir. Gerçeğe bir anda "sezgi" yoluyla varabilir. Oysa, ezoterizm'de, kişi ancak "inisiyasyon"ya dayalı (initiatique) bir örgüt tarafından isiga kavuşturulabilir. Ezoterik örgüt kişiye, öncelikle ruhsal bir etki asılar, sonra bu etkinin üzerine bir "öğreti" kurmaya çalışır; bunu yaparken de belirli bir hiyerarsik yapıyı ve disiplini izler. Mistisizm'in bazen salt bireysel düzeyde kalabilmesine karşın, ezoterizm daima örgütsel bir yapıdadır.

Mistisizm (Tasavvuf, Gizemcilik), duygu ve sezgiye dayalı bir inanç yolu olarak, us ile deney alanı dışında, duygu ve sezgilerle gerçeğe ulaşma anlayışidir. Tanrıbilimsel açıdan, kişinin kendi içine kapanarak, Tanrı'yi kendinde araması biçiminde de tanımlanır. Mistisizmin son aşaması, Tanrı'nın varlığında eriyerek,

kisiligin yokedilmesidir.

İnisiye olan kisi üzerinde olusturulan ruhsal etki, esas olarak, İnisiyasyon töreninin “haricilere aktarılamaz” olan temel niteligidir. Aristoteles, Eleusis Gizemleri’nden sözederken, “öğrenmek yerine hissetmek” diyordu. İnisiyasyon sırasında da, aktarılan bir öğreti yoktur, yasanan yogun duygular vardır. Ama, bu duygular, ilerde öğretinin serpileceği uygun topragi yaratmaktadır.

Öyleyse “İNisiyasyon”nin gizemi, “dile getirilemez, sözcüklerle anlatılamaz” bir gizemdir; ancak ritüeller aracılığı ile yasanır, çilesi çekilir, hissedilir. Gerçekten, tüm ritüelleri en ufak ayrıntısına kadar hariciler tarafından bilinse bile, ezoterik örgütlerin gizemleri tam olarak çözülemez ve çözülemeyecektir. Zira bu gizemler ancak kisisel olarak yasandığı zaman duyumsanabilir. Tüm ezoterik örgütlerde bulunan ve üstünkörü incelendiğinde anlamsız görünen ritüellerin, aslında, ister korkutucu, ister yadrigatici olsun, İnisiye olan kisiler üzerinde bir tür psikanalitik tedavi etkisini andıran tinsel yankılanmaları vardır.

Bu durumda, İnisiyasyon yoluyla, birey kendi kendini “gerçekleştirmekte”, yetkinleşme sürecine ilk adımı atmakta, kendi özünde saklı olanları kuramsaldan eylemlele yöneltebilmektedir. Üstelik bu durum bir kez kazanılınca, bir daha yitirilmeyen bir niteliktir. İnisiyasyon olgusu artık sürekli bir “durum”dur. İnisiye olmak bir daha geri alınamaz bir özelliktir.

Sonuç olarak; ezoterik İnisiyasyon:

- A) Kisinin önceden belirlenen eğilimleri ve özellikleri üzerine yapılandırılan,
- B) Belirli bir ruhsal etki yaratarak, kisinin bilinçaltına yönelen,
- C) Bireyin kendisinin tamamlaması gereken bir “saklı özün gerçekleştirilmesi” çabasıdan oluşan üçlü bir süreçtir.

İnisiyasyon Törenlerinin Nitelik ve Amaçları

Ezoterik örgütlerde, İnisiyasyon Törenleri, bireyin benliğini etkilemeyi amaçlayan, ve hem fizik, hem de tinsel birer “sınav” niteliği taşıyan deneyimlerdir. Aslında, İnisiyasyon, ezoterik örgüt üyelerinin, haricilere açmamak konusunda yemin ettikleri bir “gizem” dir.

Törenin, katılanların kisiğine bağlı olmayan, kendiliğinden bir etkenliği vardır. Bu etkenlik törenin kendi özünden kaynaklanmakta olup, töreni yöneten ve düzenleyenlerin, ayrıca diğer katılımcıların kisiğinden bağımsızdır. Töreni yöneten önemli değildir, önemli olan törenin işlevidir. Buradaki yaklaşım, dinsel yaklaşımla paraleldir; örneğin, namazın değerinin, imamin kisiğinden bağımsız olması gibi.

Diğer taraftan, etkin sonuçlara ulaşabilmek için, törenin ritüeline, en ufak ayrıntısına kadar uyulması gerekmektedir. Ancak, yine de, eğilimleri açısından yatkın olmayan kislere uygulanan İnisiyasyon’un etkisiz kalması olasıdır. Bu noktada, dinsel yaklaşımdan ayrılır; örneğin, Hristiyanlarda, vaftiz töreni, eğilimine bakılmaksızın herkese uygulanır.

Gizemci aradığı işığa, bilgiye bir anda sezgiyle ulaşabilir. Buna karşılık, İnisiye olmuş kisi, bilgiyi ancak, zamanla ve bir takım asamalardan sırasıyla geçerek elde eder. Bu nedenle, İnisiyasyon yolu, uzun, çileli, aktif katılım gerektiren bir yoldur. Bunun sonucu olarak, İnisiyasyonu temel alan tüm ezoterik örgütlerde, hiyerarşik bir yapı oluşmuştur. İnisiyasyonun çeşitli asamaları, üyelerin ulaştığı varsayılan çeşitli yetkinlik düzeyleri, bir takım “derece” lerle, “rütbe” lerle belirlenmiştir.

Hiyerarşinin gereği olarak, her ezoterik örgütlenmede, üyelerin seçilmesine, törelerin gözetilmesine, geleneklerin sürdürülmesine egemen olan, çoğunlukla oldukça karmaşık ve ayrıntılı bir organizasyon bulunur. Aynı şekilde, ritüellerin izlenmesinde de, yine hiyerarşik yapının gereği olarak, disipline siki sikiya uyulur.

Ezoterik Düşüncenin Özü: İnisiyasyon

Ezoterizm (esotérisme) sözcüğü, eski Yunancada “içeri almak” anlamına gelen “eisothéo” sözcüğünden türetilmiştir. Bu terimin anlamı çok açıktır: içeri almak demek, bir kapı açmak, dışardaki insanlara içeri girme fırsatını vermek demektir. Simgesel olarak bu, saklı bir gerçeği, gizli bir anlamı açıklamaktır. Bütün bunlar, ezoterizm sözcüğünün, bir “kapalı” öğreti ifade ettiğini ortaya koyar. Disarıdan ve kalabalıktan soyutlanmış bir topluluğa, belirli bilgilerin aktarılması söz konusudur.

Bu durumda, ezoterik düşünce temelinde, bu kapsama giren tüm örgütlerin ortak noktalarını yakalamak olasıdır.

- A) İnisiyasyon kendi kendine bilgiye ulaşmak değildir. İnisiyasyonu oluşturan çeşitli “gizler” belirli bir

öğretinin dogmatik açıklamaları olmaktan çok, inisiye olan kiside bir dirilis, bir yeniden dogusla taçlanan bir ölüm duygusu yaratmaya yönelik törenler, ritüeller ve teknikler dizisinden olusturur.

Tüm uygulanan tören, ritüel, ayin, allegorik öykü ve efsanelerin simgesel özü, birbirine oldukça benzeyen bir ana tema etrafında şekillenir: tüm ezoterik örgütlerde, inisiyasyon süreci, “karanlıklar” (ölüm) içine yapılan bir girisle baslar. Bu asama boyunca, inisiyasyona aday kişi, kendisinde öldüğü duygusunu yaratmayı hedefleyen, bir takım korkutucu olaylar ve mekânlar içine sokulur, çeşitli “sınav”lara tutulur. Bu asama, bir tür “cehenneme inis” tir (Orpheus, Isis, Persephone, Tammuz gibi).

Inis ya da ölüm asamasını izleyen asama, genellikle tüm ezoterik inisiyasyon törenlerinde, belirli duygulanımlarla yüklü olmasına özen gösterilen, yine de bir takım simgesel sınavların uygulandığı, bir çıkış, yükselis aşamasıdır. Bu noktada, genellikle, dar bir geçitten geçişle simgelenen, tipik bir dogum olgusu da yer alır. Inisiye olan kişinin gözleri daima bağlıdır, ve bu da, henüz karanlıktan kurtulmadığını vurgulamaktadır.

Son aşamayı, göz bağlarının çözümü ve ani bir ışıktanmayla (Aydınlanma, Nurlanma) ile başlayan, çeşitli güzellikte sahnelerle süslü, neredeyse kendinden geçişi andıran, bir doruklanma olusturur.

Alabildigince çeşitlendirilmiş, ama hemen tüm ezoterik örgütlerde birbirini andıran, simgelerle canlandırılan ve inisiyasyon töreninin iskeletini oluşturan, bu “inis-yükselis” ya da “ölüm-dogum” temasinin aktarmak istediği öz nedir?

Inisiyasyon süreci, bir yandan, “evrendogum” (kozmozgoni) sürecinin aşamalarını, Kaos’ un Isık tarafından düzenlenmesini simgesel olarak canlandırmakta, temsil etmektedir; diğer yandan, kişinin, Adem’in İlk Günahıyla yitirilen ayrıcalıklara fiktif bir şekilde yeniden kavuşması, Eksiksiz Bilgi’ye ermek için gerekli mistik koşulların içine yeniden dogmasıdır.

Evrendogum (Kozmozgoni), evrenin oluşumu, yaradilişi ile ilgili ilksel ve inançsal tasarımlardır. Genel olarak evrenin yoktan, hiçlikten, kaostan varedildiği inancı, yani Yaradilis kavramı evrendogumu ifade eder.

Adem’in İlk Günahı, Tevrat’ın Tekvin bölümündeki Cennet’ten elma çalma öyküsüdür. İnsan soyunun bu nedenle her zaman günahkar olarak yaşayacağı dogmasının temellendiği ve Aziz Paul ve Aziz Augustinus tarafından olusturulan bu dogma, İsa’nın bu yüzden cisimleserek, günahkar insan soyunu bağışlatmak için kendini feda ettiğini ileri sürer. Bu ilk günah insan soyunun mutsuzluğunun nedeni sayılır.

Özetle, inisiyasyon;

a) Bir arınma’ dir. İnsan böylece, eksiksiz, yetkin bir varlık olabilmek için, dış yaşamdan getirdiği tutku ve yanlışlarından sıyılır.

b) Bir nurlanma’ dir. İnsan böylece, yitirilmiş bilgi’ye erme, “Yitik Kelâm”i yeniden bulma umuduna kavuşur.

c) Bir bütünlenme’ dir. İnsan böylece, Günah’tan önceki ayrıcalıklı durumuna yeniden dogar ve evrenin özündeki “Büyük Varlık” la birleşir.

Yitik Kelâm, Yitirilmiş Bilgelik, insanoglu’nun yaradilis sırasında sahip bulunduğu, ama sonradan yitirdiği, sonsuz özgürlük ve mutluluk veren eksiksiz bilgiyi simgeler. Tanrı bu bilgiyi insanlara vermiş, ancak hak etmediklerini görünce geri almıştır. Bu “bilgi”ye yeniden ulaşabilmek için, hak etmek yani çileli bir çaba göstermek şarttır. Bu nedenle, gelişigüzel her insan bu bilgiye ulaşamaz, sadece seçkin kişiler, belirli sınav ve aşamalardan geçerek bilgiyi elde edebilirler.

- B) Ta başlangıçtan beri, insanoglu, nereden gelip nereye gittiğini, varolusunun amacını, ölümden sonraki yazgısını öğrenmek arzusuyla yanımsı; buna kosut olarak da, bütün çağlar boyunca, bir takım ezoterik örgütler, evreni yöneten yasaları kavramış olduklarını, temel soruları çözen “Dile Getirilmez Giz” e ulaştıklarını ileri sürmüşlerdir.

“Nereden Geliyoruz? Kimiz? Nereye Gidiyoruz?”. İnsanoglu, sınırsız kudrete ve Tanrıya ulaşmaya duyduğu susuzlukla, hep bu üç soruyu soragelmistir kendine. Bu kesin ve eksiksiz bilgiye aklıktır. İster dini, ister felsefi, ister mistik ya da isterse Gizlici (Occult) olsun, tüm ezoterik örgütleri besleyen ana kaynak bu aklıktır.

Gizlilik (Occultisme), evrenin gizli gerçeğine ancak dogauştü ve büyüsel işlem ve yöntemlerle varılabileceği inancıdır. Teosofik inançlar ve Hermetik Bilimler (Astroloji, Simya, Teürji, Fal, Kehanet,

Büyü ve Sihir gibi işlemler) bu kapsamdadır.

Ezoterizm ve Din

Tarihsel olarak değerlendirildiğinde, ezoterik örgütlerle dinlerin eski çağlarda hemen hemen tümüyle (örneğin Mısır'da Hermetizm, Yunan'da Eleusis, Dionysos Misterleri ve Orfizm, Yahudilerde Kabalacılık ve Essen'liler, Ortadoğu ve Akdeniz çevresinde Mithracılık, Manicilik, Hristiyanlık'ta Gnostikler, Katarlar, Sovalye Tarikatları, İslam'da Batini Tarikatlar), yakın çağlara kadar da kısmen içiçe olup gelişmelerini görebiliriz. Bu gün bile, ezoterik örgütlerden bazısı belirli bir din çerçevesi içinde kendini sürdürme çabasıdadır.

Yapısal açıdan değerlendirildiğinde, ezoterik örgütlerle dinler arasındaki benzerlik ve ayrımlar kolayca ortaya çıkar. Her iki kurumda da, inançlar ve/veya öğretiler, belirli ayin, tören, ritüeller aracılığıyla pekiştirilmekte; ve bunlar belirli bir hiyerarsinin gözetim ve denetiminde gerçekleştirilmektedir. Gene her iki kurum da, çeşitli semboller, mitler, efsane ve allegorilerden geniş boyutlarda yararlanmakta; "olumlu bilimlere" ancak kendi ilkelerinin koyduğu sınırlar içinde göz yummaktadır.

Ayrımlara gelince, tek bir temel ayırım bulunur: Dinler, inançlarını yayma çabası içinde olduklarından, herkese açık kurumlardır. Diğer bir ifade ile, ekzoterik (exotérique)'dirler. Oysa, ezoterik kurumlar, ilkesel olarak, özel nitelikler ve eğilimler taşıyan kişilere açıktırlar.

İnisiyasyonun Kökeni: İkel Topluluklarda "Erginlenme" Törenleri

Yapılan bilimsel araştırmalar, tüm ikel topluluklarda, zaman ya da mekân farkı olmaksızın tümünde, bilimsel adı "Geçiş Ayinleri" (Rites de Passage) olan, bir tür inisiyasyon töreninin varlığını ortaya koymuştur.

Genel olarak, ikel toplulukların sosyal yapılarında, dört temel gruba ayrılma ilkesi geçerlidir. Bunlar; çocuklar, gençler, yetişkinler ve evlileri de kapsayan yaşlılar (ya da eskiler) grupları olarak belirlenmektedir.

Bir toplumsal gruptan, bir diğerine yükselme her zaman bir "geçiş ayini" vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu tür ayinler, ikel topluluğun tüm üyelerine açık (ekzoterik) törenlerdir. Kuskusuz en önemli ve en yetkin geçiş ayini, yeni yetmenin yetişkinler topluluğuna katılması sırasında yapılır. Bu geçişe "erginlenme" adı verilir.

Erginlenme, tüm ikel topluluklarda görülmüş, örneğin Fiji'liler ve Avustralya'lılar gibi en geri kültür aşamalarında bile yaygın olduğu saptanmıştır.

Erginlenme, düzenli olarak, üç aşamada gerçekleştirilmektedir; adayın toplumdan yalıtılması, bekletme ve eğitim, yeni duruma geçiş. Bu aşamaların tamamlanmasıyla kişi, artık yetişkinler arasına kabul edilmekte, hem varoluşsal rejiminde, hem de toplumsal konumunda kökten bir değişim olmaktadır.

Törenin amacı, bireyi bir önceki toplumsal statüsündeki kurallar ve davranışlar sisteminden tümüyle kurtarmaktır. Ama bu kurtuluş sırasında, adayın oynadığı rol bütünüyle edilebilir. Adaya, neredeyse kirliliği bir nesne gibi davranılmakta, arıtılması gereken bir esya olarak bakılmaktadır.

Sonuçta, erginlenen kişi, eski toplumsal etkinliği ile ilgili nesne ve teknikleri artık tanımiyormuş, kullanamazmış durumuna zorla itilir. Tümüyle eski benliğini yitirmiş, eski yaşamından kopmuş olduğu varsayılır. Bu kopuş, bu yapay bellek yitimi yalnızca kuramsal düzeyde kalmamakta, çeşitli uygulamalar, işkenceler, ağır sınavlar aracılığı ile somut şekilde yaşanmaktadır. Örneğin: Masaî'lerde (Kenya) ayinle sünnet edilen erkekler, yaraları kapanıncaya kadar kadın giysileri ile dolasmak ve küpe takmak zorundadırlar. Kimi topluluklarda, diş sökmek (Afrika), göğüs adalelerinden bağlanıp asılmak (K.Amerika), parmak kesmek (Okyanusya) gibi daha gaddarca uygulamalar da vardır.

Hemen tüm erginlenmelerde rastlanan bu zorlamalı bellek yitimi, anılardan arınma yoluyla, kişinin bilincinde bir tür bekaret sağlamakta, kişiyi artık geçersiz ve yetersiz duruma gelmiş eski bağlarından kurtarıp, kendi kendinden siyirmaktadır.

Böylece, kültürün en ikel düzeylerinden başlayarak, "erginlenme"nin, kişinin oluşumunda önemli bir rol oynadığını ve özellikle de gençlerin varoluşlarında esaslı bir sıçramayı ifade ettiğini görüyoruz.

En ikel toplum insanı bile, kendini doğal durumuyla "eksik" görmekte, doğa tarafından yaratılmış, verilmiş haliyle "tamamlanmamış" olarak kabul etmektedir. Asıl anlamıyla insan olabilmesi için, bu ilk eksiklik durumunda olması, hem kültürel, hem tinsel ve hem de sosyal olarak daha üst bir yaşama dönüşmesi gerekmektedir.

Erginlenme eylemi, sonuçta, paradoksal ve doğa-üstü bir ölüm ve yeniden dirilis/ikinci doğuş deneyine indirgenebilir. Erginlenme insanın “baska” olmak istediğini, doğal düzeyinde kalmak istemediğini, ideal bir imgeye göre kendini yeniden yaratmaya çalıştığını gösterir. İlkel insan, insanlığın tinsel ülküsüne ulaşmaya böylece adım atmaktadır.

Tören, her ilkel toplulukta, adayın ailesinden uzaklaştırılması ile başlar. Uzakta, çayırın ortasında ya da ormanın içinde bir kulübede, bazen bir mağarada bekletilir aday. Daha bu ilk adımda ölüm simgesi vardır. Yanlızlık, orman, karanlıklar ölümü vurgular. Bazı ilkelerde bir kaplanın gelip adayı ormanın içlerine götürceği inancı vardır. Banda kabilesinde adayın bir canavar tarafından yutulmuş olduğu varsayılır. Aslında kulübe ana rahmini simgelemektedir. Burada adayın ölümü ve cenin durumuna geri dönüşü söz konusudur. Genç adaylar sınavlarının bir kısmını burada vermekte, kabilenin sırlarını burada öğrenmektedirler. Bu aşamada ölüm simgeciligi alabildiğine abartılır. Bazı toplumlarda, adaylar yeni açılmış mezarlara gömülürler, ölü gibi hareketsiz kalırlar, ölüye benzemek için vücutlarına beyaz toz sürerler. Dis sökme, parmak kesme gibi işlemlerin yanı sıra sünnet, dövme yapma, deride iz açma bu aşamada uygulanır.

Ölüm simgeciligi, her zaman, yeniden doğuş simgeleriyle içiçedir. Adaylar, erginlenmeden sonra baska adlar almakta (Dede Korkut Masallarında ad kazanmaya çalışan gençler), önceki yaşamlarına ait her şeyi unutmus sayılmakta, ayının pesisira bebekler gibi baskalarınca beslenmekte, kollarına girilerek yürütülmektedirler. Örneğin; Bantu’larda adayın yataga yatıp bebek gibi ağlaması zorunludur.

Erginlenen kişi, yalnızca ölüp, yeniden doğan olmayıp, aynı zamanda, metafizik düzeyde açıklamalar edinen, bilgilenen, sırları öğrenen kısıdır. Kabilenin tanrılarını, onların gerçek adlarını, dünyanın oluşumuna ait efsaneleri öğrenmiştir. Erginlenen kişi, bilen kısıdır. Bu nedenle, erginlenme, bilinc körlüğü veren doğal durumun asılması anlamına gelir. Adayın varolusunun gerçek boyutlarını keşfe, insan sorumluluğunu üstlenmeye çağırır.

Simgesel Açıklamalar

İlkelerdeki erginlenmelerde rastlanan bazı uygulamaların simgesel anlamları aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır:

A)Katılma Kulübesi:

Simgesel olarak, mezar ya da ana rahmini belirtir. Doğum, yaşam, ölüm ve yeniden doğum çevriminde bağlantı noktasını oluşturur.

B)Dar Kapıdan Geçiş:

Bir varlık durumundan diğerine, bir varoluş sürecinden baskasına dönüşümü, yani doğum olayını simgeler. Kapi ya da sıkça görüldüğü üzere “tehlikeli geçit, köprü” olgusu, dışarı ile içeri arasındaki sınırlamayı olduğu kadar, bir durumdan ötekine geçişi de simgelemektedir. Bu geçiş olayı aslında varoluşsal bir sıçramadır. Bir kopuş ve bir askınlığı vurgular. Çeşitli mitler ve dinsel geleneklerde yer almaktadır. Örneğin: Yunan mitolojisinde Hades’in kapısı, kapıda duran Kerberos, geçilmesi gereken Styx ırmağı, İran mitolojisinde Cinvat köprüsü, İslam inancında Sirat köprüsü, Ortaçağ efsanelerinde Kutsal Kâse Graal’i arayan Lancelot’un geçtiği sularla örtülü köprü ve sato kapısı, İskandinav mitolojisinde cehennemin üzerinden geçen köprü.

Kutsal Kâse Graal, İsa’nın son yemekte kullandığı ve sonradan içine kanının toplandığına inanılan kutsal tase verilen addır. İnanışa göre bu kase, Batı Avrupa’ya Arimethea’lı Joseph tarafından getirilmiş, fakat kaybolmuştur. Bir çok Breton efsanesinin konusu ve özellikle Kral Arthur Efsanelerinin eksenini Graal’in aranışı oluşturur. Graal bu efsanelerde, insanlığın evrensel mutluluğunu ya da gerçek bilgiyi simgeler. Yitirilmiş Bilgelik kavramına denk düşer.

C)Yardımlı Gerektiren Yolculuklar

Yürümeyi yeni öğrenen bebek simgesi, bir önceki yaşamdan her şeyin silinmesini simgeler. Yolculuk eski yaşamdan kopuş ve yeni yaşama ulaşma anlamındadır. Yolculuğun hedefi Gerçek Bilgi’ye ulaşmaktır. Graal’in aranışında olduğu gibi zorlu sınavlar ve tehlikeler içerir.

D)Sivi Simgeciligi

İlkel topluluklarda, erginlenme sırasında adayın su, yağ, sidik ya da kan ile yıkanması, vücudunun ovulması en sık görülen uygulamalardandır. Özellikle tüm vücudun suya batırılması dikkat çeker. Bu uygulama bir yandan Hristiyanların vaftiz işlemini animsattırken, diğer yandan bir çok ezoterik örgütte

yapılan su ritüellerine denk düşer. Sivi simgeciligi hem adayin sivi içinde bulunan cenin durumuna dönerek yeniden dogusunu vurgularken, hem de suyun aritici niteligi sayesinde önceki yasamin pisliklerinden kurtulusu amaçlar.

E)Ates ile Arinma

İlkelerin erginlenme törenlerinde, yine sıkça görülen bir uygulama da, atesin kullanimidir. Ates sayesinde adayin cesareti ve özverisi sinanir. Ates üzerinden atlama, korlar üzerinde yürüme, vücudun bir bölümünün daglanması gibi zorlu uygulamalar yapılır. Burada, atesin hem aritici, hem de dönüştürücü-değistirici niteligi ön plana çıkar. Zaten ates tapimi bilinen en eski dinsel inançlardan biridir. Ates tapimina Mısır'da, Slavlar'da, Germen'lerde, Kelt'lerde eski Yunan ve Roma'da, İran'da, Hindistan'da, Kuzey Amerika yerlilerinde, Meksika'da, Çin'de, Afrika'da ve Polinezya'da rastlanmıştır. Ancak en yetkin uygulaması Mazdeizm'de bulunur, Zerdüşt dininde ates, Ahura Mazda'yi simgeler ve hiç söndürülmeden korunur. Günümüzde Hindistan'da Parsi'lerde ates tapimi sürmektedir.

F)Toprak Simgeciligi

Toprak Ana (Terra Mater) en ilkel toplumlarda bile rastlanan, temel imgelerden önde gelenidir. Bu imge tüm kültürlerde, sayılamayacak kadar çok biçim altında görülmüştür. İnsanların toprak tarafından dogurulması evrensel yaygınlığa sahip bir inançtır (Adem'in topraktan yaratılması inancı). En genel anlamıyla, toprak insanoglunun kozmik anası olarak değerlendirilir. Ana ve dogum kavramlarında olduğu gibi, Ölüm ve mezar kavramları da, toprakla bütünleşmektedir. Bu nedenle, ölüm ve ikinci dogum simgeciliginde bas rolü toprak oynamaktadır.

Ekzoterikten Ezoterige

Evrensel düzeyde, her ilkel kültürde rastlanan herkese açık, ekzoterik "Erginlenme" olgusu, nasıl olmuş da, ezoterik bir yapıya evrimlenmiştir?

Bu değişimin temelde iki ayrı nedeni gözlemlenmiştir. İlki; tektanrili dinlerin gelişmesi ile bağdaştırılabilir. Bu dinler, bir yandan panteistik inançları törpülerken, diğer yandan insan iradesini hor gören bir niteliktedirler. Dogaya açık, doganın içinde onurlu bir konum sahibi olan ilkel insanı, bu durumundan uzaklaştırıp, kul düzeyine indirgemisler, "kader" olgusu ile özgürlüğünü yokermişlerdir. Üstelik, pagan inançlarla kıyasiya savaşım vermişler, insanoglunu "tanrılaştırarak" her türlü yaklaşım ve düşünceyi sapkınlıkla suçlamışlardır.

Diğer neden, ezoterik örgütlerin, sömürge oluş koşullarının zorlamasıyla, "ilkel" anlayışın "uygar" anlayışa karşı kendini savunma güdüsü gereği, siyasal nitelik kazanmalarına bağlıdır. Amaç, uygarlığın karşısında sarsılan eski gelenek, örf ve inançları pekiştirmektir. Afrika'da Ngui-Goril adamlar, Nkee-Pars adamlar, Bwiti ve Poro, Malenezya'da Duk-duk ve Iniet, Orta Amerika'da Kakçek, Kuzey Amerika'da Didewiwin, Hamatsa ve Kaçına bu tür ezoterik örgütlerdir.

Son Söz

Ezoterik yaklaşım çerçevesinde, inisiyasyon olgusu bir süreçtir. İster en ilkel uygarlık düzeyinde, isterse en gelişmiş teknoloji toplumlarında olsun, yapılan törenler, bu sürecin simgesel olarak başlangıcını temsil ederler. Hangi uygarlık düzeyinde olursa olsun, inisiyasyon süreci, mevcut kültür ve üretim biçimlerinde, belirli bir rasyonalizm (akılsallık) gereğini öngörür. Burada söz konusu olan rasyonalizm, temel olarak, insanın doğa ve toplum içinde kendi özgünlüğünün ayrimına varması demektir. Bu farkındalık kavramı, ezoterik anlayışa göre "bilinçlenme" anlamına gelir.

Özetle, ezoterik örgütlerde inisiyasyon; insanın kendi özgünlüğünün bilincine varması sürecidir. Bu da, temel kültür kavramlarının yorum ve kıyas yoluyla, enine boyuna irdelenmesini gerektirir. Bu nedenle, kültür kavramlarının özümsemesi dogrudan bilinçlenme, inisiyasyon sürecinin kendisini olusturur. Simgeler ise, kavramların billurlaşmış hali, somutlanmasıdır. Somut olarak yaşananların soyutlanması kavramları, soyut kavramların yeniden somutlanması da imgeleri olusturur. Fakat, inisiyasyon çabası içindeki her birey için, somut imgeler o bireyin kendi soyut yorumunu yaratacak, soyut yorum da, bireyin yaşamında somutlaşacaktır. İşte, toplumun kültür yapısından bireyin yaşamına uzanan inisiyasyon süreci budur. Her simge ve temsil ettikleri her kavram, uzun bir tarihsel sürecin ürünüdür. Ne imgeler, ne kavramlar, ne de bilinçlenme-inisiyasyon, insanlığın kültür tarihinden bağımsız olamaz.

EZORETİZM NASIL DOĞDU?

Ezoterizm'in Gelism ve Evrimi Üzerine Bir Kuram.....Yazan: Thamos (GEOMETRI)

Tüm topluluk üyelerine açık olan, ekzoterik "Erginlenme" yani "Geçis Ritleri"nin üç temel asamada gerçekleştirildiği belirlenmiştir:

- (1) Eski durum ya da statüden kopma,
- (2) İki durum arasındaki esik ya da statüsüzlük durumu ve
- (3) Yeni durum ya da statü ile bütünleşme.

Antropologların özel önem verdikleri durum, "liminarite" (esiksellik) diye adlandırdıkları, geçiş ritine tabi olan kişinin statüsüzlük durumudur. Bu esiksellik evresinin türdeşlik, esitlik, anonimlik, mülksüzlük, dış görünüşe önem vermeme, servete bağlı ayrımların olmaması, cömertlik, boyun eğme, yalınlik, acı ve ıstırabın kabulü...gibi özelliklerle belirlenen bir "communitas" (yoldaslık) durumu olduğu belirlenmektedir. Bir tür toplumsal statü yitimi olan bu communitas durumunun ezoterik yapının gelişmesinin temel taşı olduğu savunulmaktadır. Diğer bir söyleyiş ile Ezoterizm bilinçli olarak sürekli olarak "esiksellik" durumunu sürdürme çabasıdır.

Bu asamada sormamız gereken soru şudur: Evrensel düzeyde, her ilkel kültürde rastlanan herkese açık, ekzoterik "Erginlenme" olgusu, nasıl olmuş da, ezoterik bir yapıya evrimleşmiştir?

Bu soruya yanıt arayabilmek için çok eskilere doğru bir zaman yolculuğu yapmak gerekiyor. Vardığımız dönemde yapacağımız "tarihsel özdeği" gözlemlerin temelini ekonomi, sosyoloji ve antropoloji oluşturmali.

Proto-Neolitik (İÖ. 7500 -5500) ve Neolitik Çağ (İÖ. 5500 - 4500)

İlk gezimiz "Geçiş Ritleri"nin herkese açık olarak uygulandığı bir döneme. Bu çağda insanlar, ya avcı-toplayıcı gruplar biçiminde, ya da en ilkel tarzda tarım yapan çok küçük çiftçi-çoban toplulukları olarak yaşamaktalar. Topluluk üyeleri arasında en basit düzeyde bir işbölümü var, ancak üyeler arasında toplumsal bir farklılaşma belirlenmemiş. Özel mülkiyetin bulunmaması, siyasal iktidar kurumunun yokluğunu tayin ediyor. Dolayısıyla devlet de yok...Esitlikçi ideolojinin egemen olduğu devlet-öncesi sınıfsız bir toplum yapısı bu.

Bu dönemde geçerli olan inanç dizgesi tümüyle "ritus" temelli. Yani inanç olgusu, bağımsız irade sahibi olarak tasarlanan doğa güçlerini, topluluğun varlığını sürdürebilmesi için gerekli koşulları sağlamaya ikna etme çabalarından ibaret.

Bu asamada "ritus"u tanımlamak gerekiyor: uzlaşimsal simgesel anlamlar taşıyan ve kutsal ile bağıntılı geleneksel davranış ve uygulamalar. Diğer bir anlatımla, sözel törelerin simgesel davranışlarda kurumlaşması...Ritus, evreni açıklamaya çalışan ilkel bir kozmoloji/kozmogoni yaklaşımıdır; insani, evrenin karmaşası karşısında tutarlı bir çerçeveye oturma çabası olarak görebiliriz ritusu.

Bunlar simgesel, standartlaşmış, yinelenen, değişmeyen, kendiliğindenliğe yer vermeyen davranışlar. Örneğin geçiş ritleri...

Ritusun işlevi belli: öncelikle evreni anlamak için bir araç. Bilinmeyenden kaçınmayı, toplum yaşamını standartlaştırmayı ve böylece kaygı gidermeyi sağlayan psikolojik işlevleri de var. Toplumsal statüyü belirleyerek ve bireyi toplumla bütünleştirerek eğitsel bir işlevde üstleniyor. Kültürel işlevi ise topluluğun kültürünü gelecek kuşaklara aktarmasıyla ortaya çıkıyor.

Ritus uygulamalarına topluluğun tüm üyeleri katılıyorlar; katılımcılar yoğun bir duygusal içindeler; uygulamada hiyerarşik bir yapı yok, ritusu yöneten saman dışında tüm üyeler eşit ve anonim. Amaç, doğayı yansıtmak ve onunla özdeşleşmek. İnançsal yapı toprağa ve meteorolojiye yönelik. Temel gereksinimler çerçevesine oturtulmuş kaba bir bereket kültürü geçerli. Ana Tanrıça (Toprak Ana) ve oğul/sevgili teması. Mevsimler örnek alınarak düzenlenmiş bir "doğum-ölüm" eksenli inanç yürürlükte ve bu inanç dizgesinde, egemen bir kolektivitinin genel ve soyut ifadesi biçimlenmiş. Esas olan kolektivite

olunca, ekzoterik yapı topluluğun tümünü kapsıyor.

Geç Neolitik (İÖ. 4500 - 3500)

İkinci zaman gezimiz aynı topluluğa ancak bu kez Geç Neolitik çağa gidiyoruz. Çok şeyler değişmiş aradan geçen yıllarda. Bizim küçük köy, neredeyse bir kent düzeyine yükselmiş. Sulamaya dayalı tarım ve saban kullanımının yaygınlaşması nüfusu arttırmış.

Avci-toplayıcılık tümüyle terkedilmiş. Hayvancılık da gelişmiş. Yazı bulunmuş, gerçi çok sınırlı kullanılıyor ama. İsbölümü uzmanlaşmaya dayalı duruma gelmiş, toplum üyeleri arasında farklar belirmiş. En önemlisi özel mülkiyet ortaya çıkmış.

Yöneten-yönetilen olgusu belirmiş, henüz kurumsallaşmamış olsa da bir siyasal iktidardan söz etmek olası. Bunu bir tür erken-devlet olarak nitelendirebiliriz. Bu erken-devlet, isbölümü ve teknolojik gelişmenin sağladığı üretim artisini, üretime katılmaksızın denetleyen bir kesimin elinde yoğunlaşması sonucu, doğan gerilimi yok etmek, özel mülkiyeti güvence altına almak ve sınıfsal çatışmaları frenlemek için çalışıyor.

İnanç dizgesi, yine ritüslara dayanıyor ama kozmogoni/kozmoji kurumsallaşarak mitoloji biçimine dönüşmüş. Ritüs uygulamaları örgütlenmiş, bu uygulamaların yapılması için belirli kutsal mekanlar oluşturulmuş. Bu mekanlarda, örgütlenmiş ritüs uygulamalarını yöneten bir ruhban sınıfı ortaya çıkmış; toplulukta herkese açık ritüs uygulamaları sürüyor ancak, yönetenler ve ruhban sınıfı, kapalı katımlı başka ritüsler uygulamaya başlamışlar, bir tür ezoterik uygulama başlamış. Erginlenme hakkı sınırlanmış. Toplulukta ekonomik ve siyasal güce dayalı bir seçkinlik belirmiş; seçkinler kendi aralarında farklı bir inanç dizgesi uygularken, topluma sundukları inanç tümüyle yöneticilik ideolojisini mesru kılmak amacını tasimakta. Kutsal yönetici kavramı geliyor. Bereket kültürü ayrıntılı anlatımlarla zenginleşmiş. Yönetici, yiten/ölen ve yeniden doğan tanrı ile özdeşleşmiş ve giderek bereketin sağlayıcısı durumuna yükselmiş. Bunun cezası da var...Bereketi sağlayamayan ya da sağlayamayacak kadar yaslanan yönetici (kral) öldürülüyor (Regicide). Siyasal güç sahiplerinin iradesi, rahipler tarafından mitolojiye tasimmiş. İnanç giderek bir devlet kültürü halinde örgütleniyor ve siyasal iktidarı mesrulaştırma işlevini üstleniyor.

Bizim için esas değişim, ezoterik bir uygulamanın bilinçli olarak yürürlüğe seçkinler (yönetici ve ruhban sınıfı) tarafından konulmuş olması.

Kent Devletleri (İÖ. 2500'den sonra)

Üçüncü zaman gezimiz, kent devletinin köklü bir biçimde ekonomik ve sosyal yasami düzenleyip denetlediği bir çağa... Kent nüfusu iyice artmış, işgücü örgütlenmiş ve mesleki uzmanlaşma gelişmiş. Tarım ile ilgili teknolojik gelişme ve yazının iletişimde kullanımı belirgin nitelikler. Önemli bir gelişim ticaretin giderek artan bir hızla yoğunlaşması. Kentler arası ticaret geliyor; hatta ticaret yollarının denetimi için diğer kent devletleri ile savaşlar yapılıyor. Ticari kazanç, toplum içi ayrımların daha keskinleşmesine yol açmakta. Kent devleti, kurumsallaşmış siyasal iktidarı kullanıyor. Yasalar konulmuş, özel mülkiyet ve yöneticinin hakları yalnızca inançla değil, artık yazılı yasalarla da korunuyor.

İnanç dizgesi: ritüs+mitos temelli hala, ancak zaman zaman belirli bir akılsallığı öngören "logos" ilkesini de gözlemlemek olası. Zaman içinde mitosla ilgili unsurlar silinecek, logosun ağırlığı artacaktır. İlerdeki çağlarda, logos da giderek dogmaya dönüşecek ve klasik dinsel yapı ritüs+dogma biçime oturacaktır. Ancak bu gelişmeler için henüz çok zaman var.

Tam anlamıyla örgütlenmiş ve kurumsallaşmış bir ruhban sınıfı, siyasal iktidarı mesrulaştıracak olan dinsel inancı bir ideoloji olarak tüm topluma yaygınlaştırmayı başarmış. Ancak kendi kapalı örgütlenmelerini ve bu çerçevede içinde farklı inanç ve hatta siyaset yorumlarını oluşturmaktalar. Toplumda tam anlamıyla iki katlı bir felsefe egemen: bir yanda kendi ezoterik yapısı içinde yönetici-ruhban sınıfı yani seçkinler, diğer yanda geniş topluluklara yayılan sıradan inandırma teknikleri...Seçkinlerin ezoterik örgütlenmesi, kendi aralarında siyasal iktidarı mesrulaştırma endişesini tanımadığı için, inanç bakımından devrimci yaklaşımlar sergileyebiliyor. Kamutanrıci, tektapımcı ve giderek tek tanrıci yaklaşımlar da var.

Tanrı-Kral kavramı pekişmiş. Kral siyasal gücünün doruğunda. Bu nedenle artık kral kurban edilmesi uygulaması terk edilmiş, bunun yerine 7 ya da 11 yıllık dönemlerde yapılan dinsel bayramlarda kralın yerine bir sahte kral (mock king) kurban ediliyor.

Ne var ki, bu iki katlı yapı da zaman içinde bir farklılık gösterecek; seçkinler dışında kalan hosnut

olmayanlar da inançsal, siyasal ya da ekonomik amaçlarla, kendi ezoterik örgütlenmelerini kuracaklar ve yapı böylece üç katlı bir örgütlenmeye dönüşecektir.

Ekonomik amaçlı olanlar toplumsal yapı içinde gerekli ve verimli bulunacak; oysa siyasal ya da inançsal nitelikli olanlar sapkın damgası yiyerek baskı altına alınacaktır. Toplumun tümüne yayılan, ekzoterik nitelikli büyük tektanrili dinler de iste bu baskılayan ezoterik yaklaşımlardan kaynaklanacaktır.

Son Söz

Ezoterik yaklaşım çerçevesinde, inisiyasyon olgusu bir süreçtir. İster en ilkel uygarlık düzeyinde, isterse en gelişmiş teknoloji toplumlarında olsun, yapılan törenler, bu sürecin simgesel olarak başlangıcını temsil ederler. Hangi uygarlık düzeyinde olursa olsun, inisiyasyon süreci, mevcut kültür ve üretim biçimlerinde, belirli bir rasyonalizm (akılsallık) gereğini öngörür. Burada söz konusu olan rasyonalizm, temel olarak, insanın doğa ve toplum içinde kendi özgünlüğünün ayrimına varması demektir. Bu farkındalık kavramı, ezoterik anlayışa göre "bilinçlenme" anlamına gelir.

Özetle, ezoterik örgütlerde inisiyasyon; insanın kendi özgünlüğünün bilincine varması sürecidir. Bu da, temel kültür kavramlarının yorum ve kıyas yoluyla, enine boyuna irdelenmesini gerektirir. Bu nedenle, kültür kavramlarının özümsemesi doğrudan bilinçlenme, inisiyasyon sürecinin kendisini oluşturmaktadır. Simgeler ise, kavramların billurlaşmış hali, somutlanmasıdır. Somut olarak yaşananların soyutlanması kavramları, soyut kavramların yeniden somutlanması da simgeleri oluşturmaktadır. Fakat, inisiyasyon çabası içindeki her birey için, somut simgeler o bireyin kendi soyut yorumunu yaratacak, soyut yorum da, bireyin yaşamında somutlaşacaktır. İste, toplumun kültür yapısından bireyin yaşamına uzanan inisiyasyon süreci budur. Her simge ve temsil ettikleri her kavram, uzun bir tarihsel sürecin ürünüdür. Ne simgeler, ne kavramlar, ne de bilinçlenme-inisiyasyon, insanlığın kültür tarihinden bağımsız olamaz.

Tarih, aslında, aralarında bir tinsel bağ bulunan olgu ve kavramlardan meydana gelir. Olgu ve kavramları birbirine bağlayan tinsel bağ "tarihsel yorum" dur. Bu nedenle, tarihsel yorum değiştikçe, tarihin anlamı da değişir ve farklı "izm"ler ortaya çıkar.

Tarihsel yorumlama, aslında bilinçlenme için gerekli olan akılsal, kavramsal yapıdır. Bu yapı; "zemin, yöntem ve erek" olmak üzere üçlü bir dizge tarafından belirlenir. Zemin, bu üçlü dizgede, yorumlamanın temelini ve yapının özünü oluşturan "gizil özne" durumundadır. Yöntem ise, tarihsel yorumun çevresini oluşturan ilişkiler ve koşullar sistemi; "structure" anlamındadır. Temelde kavranması gereken bu üçlü dizgedeki iç bağintilerdir. Zemin, yöntem ve ereği belirlerken; aynı zamanda yöntem de ereği şekillendirmekte, diğer yandan böylece oluşturulan erek zemini etkileyerek, çevrimi tamamlamaktadır. Üstelik bu karşılıklı etkileşimler bir sarmal gelişim göstermektedirler.

Örnek olarak; ilkel toplumlar; zemine doğa'yi, yönetime de doğa insan ilişkilerini koyup, erek olarak insanı tanımayı almışlar ve böylece ilkel bir metafizik aydınlanmaya ulaşmışlardır. Bu dizge en basit düzeyde bir varlıkbilim (ontoloji) açılımıdır. Bir başka örnek de; zemine Tanrı'yi, yönetime dinsel kuralları (vahiy) oturtup, erek olarak da ahlaksal ve sosyal düzen (etik) alınırsa ortaya çıkan "din" kurumudur.

Tampliyeler

Tampliyeler'in Öyküsü - I

Tampliyeler Sövalyeleri Tarikatı'nın Kuruluşu..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

İlk Haçlı Seferi

(1) Kutsal Savasa Çağrı

"Ortaçağ Avrupasında, yönetici sınıfın ahlak anlayışı Nibelungenlied efsanesi ile eski İzlanda sagalarındaki ahlak ilkelerine bağlı kalmıştı. Onuncu yüzyıla kadar, Jom-Viking'ler adı verilen bir pagan dinsel örgüt İskandinavya'da etkinlik göstermişti. Bu örgüt, çok sıkı bir disiplin altında yaşayabilen, cesaretleri kanıtlanmış müthiş savaşçılardan oluşuyordu. Savaş alanında can vererek, Valhalla'ya gitmek ve orada

Woden'e (Odin) kavusmak en büyük arzulariydi. Norman'ların İngiltere'yi fethetmeleri ile sonuçlanan Hastings Savaşında kendilerini pek kanlı bir biçimde kanıtlayan "Carles Birlikleri"nin kurucusu da, eski bir Jomsburg kardaşlığı komutanı olan Kral Sweyn Forkbeard idi. Üstelik, bir çok Avrupalı soylu Norman kani tasiyordu. Onikinci yüzyılda, bu kuzeyli savaşçıların anıları hala çok canlıydı ve bir tür kahramanlık siiri olan "chanson de geste"ler bu savaşçıların pagan ülkelerini dile getirmeye devam ediyordu: fizik güç, yağmacılık ve intikam hirsı."

Desmond Seward, The Monks of War

"Kuzey Avrupa Savaş Kültlerine bağlı askerler, savaş alanlarındaki çilgin vahsetleri ile korku salmışlardı. Bir çok derebeyine bağlı olarak varlıklarını sürdüren bu savaşçılar, Kutsal Roma İmparatorluğunun yönetiminde olusturulmak istenen barış içinde bir birleşik Avrupa ülküsüne engel oluyorlardı."

"Kilise, umutsuzca akan kanları durdurmaya çabaladı. Bu girişimin ilk örneklerinden biri; "Tanrisal Ateskes" adı verilen ve soylulara belirli günlerde savaşmayı yasaklayan bir dinsel uygulamaydı. Kanlı içgüdüleri ehlileştirmek için uzun vadeli çözüm olarak da "Sövalyelik" kurumu düşünülüyordu. Savaşçılara bir hristiyanlık ülküsü asılayan, özgün olarak savaş becerisini arttırmayı amaçlayan, ama pratikte, dinsel bir çağrı niteliğine bürünen, silahların kutsanması ve namus yeminleri gibi yarı dinsel ayinlerle süslü yeni bir uygulamaydı bu. Kuzeyli savaşçıların kan tutkusu, savunmasızları korumayı ön plana alan, dualarla dolu bir kendini feda etme işlemine dönüştürüldü."

Desmond Seward, The Monks of War

"Bir sövalye, kötülük içermeyen merhamet, hile içermeyen nezaket, acı çekenler için sefkat ve eli açıklık sahibi olmalıdır. Düşkünlere yardıma hazır olmalı, hirsızlara ve katillere karşı çıkmalıdır. Adaletli bir yargıç gibi davranmalı, onurunu yitirmektense ölümü seçmelidir. Kendini savunamayan Kutsal Kiliseyi de korumalıdır."

Chretien de Troyes

"Sagalar zamanla yerlerini Kral Arthur romanslarına bıraktı, çilgin Galya'lı Amadis giderek Don Quixote'ye dönüştü. Roma İmparatorluğunu işgal eden barbarları uygarlastırma ve Avrupa ile kaynaştırma işinde Katolik Kilisesinin uygulamalarından bir örnekti bu. Ancak, bu kültürel işlem yüzyıllar sürebilirdi ve daha acil, daha hızlı bir çözüm gerekiyordu."

"Bu gerilim Papalıkta bir devrime yol açtı. Gregory VII (1073-85) papalık kurumunu, batı hristiyan dünyasında tam bir yargıç ve önder konumuna yükseltti. "Tıpkı yaşam süresince, ruhun bedene bağlı olduğu gibi, dinsel iktidarın da askeri bir güce bağlı olması gerektiği"ni ileri sürerek, bir papalık ordusu, "Militia Sancti Petri"yi olusturdu. Avrupa artık bu kral-papaları daha saygı ile dinliyordu."

"1095 yılında, Papa Urban II'nin, 683 yılından beri müslümanların elinde olan Kudüs'ü kurtarma çağrısı olaganüstü bir heyecanla karşılandı. İsa'nın kentinin inançsızların elinde kalması Tanrı'nın buyruklarına aykırıydı. Aslında, Kutsal Savaş, barbar kani tasiyan soyluların yıkıcı enerjilerini harcayabilecekleri bir fırsattı."

"Norman kani tasiyan soylular, bu çağrıyı hem Tanrı'ya asker olarak hizmet etme sansi, hem de, daha önce İngiltere'de ve Güney İtalya'da olduğu gibi, yeni topraklar ele geçirme fırsatı olarak değerlendirdiler. Tüm Avrupa "Deus li volt" (Tanrı istiyor) çığlıkları ile inledi. "Vexilla regis prodeunt" (Kralın sancığı önde gidiyor) ilahisini söyleyerek, hemen her sınıftan savaşçı-hacilar Kutsal Topraklara doğru yola çıktılar."

Desmond Seward, The Monks of War

"İlk Haçlı Seferine katılan sövalyeler, birlik disiplini ile kişisel cesareti kaynaştıran, çeşitli savaşçı grupları olarak düzenlenmişlerdi. St. Bernard tarafından ihtirasları, yarasızlıkları ve siddete yatkınlıkları eleştirilen bu ilk sövalyeler, giderek bireysel bir arayış tarzına dönüşen ve rahiplerin kutsal hac yolculuklarını animsatan bir sakinliğe yaklaşıyor, yeni bir sövalyelik ruhuna yerlerini terk ettiler. Çoğunlukla maddi ve hatta erotik deneyimler içeren maceralar pesinde kosturan gezgin sövalye ile günahlarının affı uğruna haçlı seferlerine katılmayı kabul eden sövalye arasında artık bir benzerlik kalmamıştı."

Peter Partner, The Murdered Magicians

"1099 yılı Temmuz ayında Haçlılar Kudüs'ü ele geçirdiler. Yagma ve katliamin siddeti, Kilisenin soydan gelen kiyicilik içgüdülerini yeterince hristiyanlaştırmayı beceremediğini ortaya koyuyordu. Kutsal kentin

tüm nüfusu, yahudiler ve müslümanlardan oluşan, erkek, kadın ve çocuk tam 70.000 kişi üç gün süren bu toplu çilginlikta yasamlarını yitirdiler. Kentin bazı sokaklarında askerler dizlerine kadar yükselen kan gölü içinde yürümek zorunda kaldılar. Bu sanli (!) fatihler, gözyaşları içinde Kutsal Mezar Kilisesinde yalınayak, ağlayarak dua ediyorlar ve sonra tekrar yagma ve katliama katılmak için dışarı koşuyorlardı.”

“Sonradan, Kutsal Topraklarda kalıp yerlesenler, çoğunlukla geride birseyleri olmayan fransız serüvencilerdi ve kendi bildikleri feodal düzeni aynen Filistin’de de kurdular.”

“Kral, altın işlemesi bir cüppe ile keyfiye takıyor, toplantılarda hali üzerinde bagdas kurup oturuyordu. Soylular, Fransa’nın yün ve kürkten oluşan giyim tarzını terkedip ucu yukarı kıvrık terlikler, turbanlar, ipekliler, sam ismi muslinler ve pamuklular giyiyorlardı. Avlulu ve çesmeli villalarda oturuyorlar, divanlara uzanıp, ut dinliyor, dans eden kızları izliyorlardı. Avrupa’nın hiç tanımadığı sekerlemeleri, narenciye ürünlerini ve kuyuklarda sogutulmuş kavunları yiyorlar; kadınlar da kozmetik ve ayna kullanıyorlardı. Kalabalık pazarlara, kadınlarına peçe taktırmaya ve cenazelerde profesyonel ağlayıcılar bulundurmaya alışmışlardı. Paralarının üzerinde arapça yazılar bile vardı... Kısa ama fırtınalı kışlar ile uzun, bogucu yazlardan oluşan iklim, oldukça gelişmiş arap tip bilimine karsın, Filistin’in yeni sahiplerinin hastalık ve ölüm oranlarını yükseltiyordu... Halkın çoğunluğu müslümandı.... Ölüm, iskence ve kölelik tarafından sürekli gölgelenen yaşam, ancak özdenetim sahibi güçlü insanların ayakta kalmasına izin veriyordu.”

Desmond Seward, he Monks of War

“Kafirlerin saldırıları sonucunda, pespese gelen yenilgiler ve “Tanrı’nın çocuklarının” (hristiyanlar) kitle halinde ölümleri ile Kutsal Kilisemizin nasıl yıprandığını öğrenince, inanıyoruz ki herkes yardıma kosacaktır. Sizleri, Kilise’yi kurtarmak ve kardeşlerimizi savunmak için elinizden gelen herseyi yapmaya çağırıyoruz.”

Papa Calixtus II, 1123

(2) Yeni Tarikat

“Tamlıye tarikatı, ilk Haçlı Seferi sonrasında Kudüs’te kuruldu. 12. yüzyılın başlarında, Kudüs’te bulunan bir grup dindar asker “Süleyman Tapınagının Fakir Sövalyeleri Tarikatı”ni kurdu. Kutsal Toprakları ziyarete gelen hacıları, liman kenti Yafa ile Kudüs arasındaki tehlikeli yollarda yapacakları yolculuk sırasında korumak görevini üstlendiler. St. Augustine tarikatının dinsel kurallarına bağlıydılar ve Kudüs’teki Kutsal Mezar Kilisesi’nden yardım ve dinsel rehberlik sağlıyorlardı.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“1104 yılında, Champagne Kontu, Kudüs’ten geri dönen bazı yüksek rütbeli soylular ile bir toplantı yaptı...Bu toplantıda, André de Montbard da bulunuyordu.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Toplantıdan hemen sonra, Hugues de Champagne Kutsal Topraklara yollandı. 1108 yılına kadar Filistin’de kaldı. 1114 yılında, bir kez daha kısa süreli bir yolculuk yaptı ve Champagne’a geri döndü. Clairvaux’daki malikanesini St. Bernard’a bağışladı. Bundan dört yıl sonra, Champagne Kontu’nun hem vasalı ve hem de akrabası olan Hugues de Payens önderliğinde, André de Montbard ve yedi arkadaşı görevlerine başladılar. 1125 yılında, Hugues de Champagne da tarikata katıldı ve böylece, kendi vasalının emri altına girdi.”

Lynn Picknett & Clive Prince, Turin Shroud

“Hugues de Payens, aslen Champagne yöresindendi ve soyu Troyes Kontlarının bir dalına dayanıyordu.”

“1123 tarihli bir belge, Hugues de Payens’i “Magister Militum Templi” (Tapınak Sövalyeleri Üstadı) olarak nitelendirmektedir. “Magister Militum” ünvanı Roma İmparatorluğunda “Baskomutan” karşılığındadır. Oysa, o dönemde bu küçük grup sadece bir kardeşler birliğinden ibarettir ve ilk yıllarda yeni katilimcılar bulmakta pek güçlük çektikleri için neredeyde dağılmak üzeredir.”

Desmond Seward, The Monks of War

“Kudüs kralı, eskiden Süleyman Tapınagının bulunduğu bölgeyi onlara merkez olarak bağışlamıştı. Bu nedenle, Tamlıyeler kendilerine “militia templi” (tapınak askerleri) adını seçmişlerdi.”

John J. Robinson, Born in Blood

“Yeni tarikatın tam ismi “Pauperes Commilitones Christi Templique Solimanis” (Süleyman Tapınagının ve İsa'nın Fakir Askerleri) idi. İlk görevleri, Kudüs yolunu korumaktı ama, kısa bir süre sonra gönüllü bir polis gücüne dönüştüler.”

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

“Kendilerini Tanrı'ya adanmış, namuslu ve disiplinli bir yaşam arzulayan, varlığa değer vermeyen bazı yüksek düzeyli soylu şövalyeler, Patrik hazretlerini gözetimi altında, İsa'ya hizmet etmek için bir araya geldiler. Bu kişilerin arasında en önemlileri; Hugues de Payens ile Geoffroy de Saint-Omer'di. Kalacak bir yerleri ya da kendilerine ait bir kiliseleri bulunmadığı için, kral (Kudüs Kralı II. Baudouin) geçici olarak, onları kendi sarayına, Tapınagin güney kısmına yerleştirdi. Patri ve diğer piskoposlar tarafından, eski günahlarının affı için verilen ilk görevleri, yeteneklerinin tümünü kullanarak Kudüs yollarını, hacıların güvenliği için, soyguncular ve saldırganlardan temizlemektir.”

William of Tyre

“Kral Baldwin, savaşçı-rahiplere, kendi sarayının doğu kısmını, eskiden Süleyman Tapınagının bulunduğu yerin tam karşısına düşen ve sonradan inşa edilecek olan El-Aksa Camii'nin yanında bulunan bir bölgeyi bağışladı. Kutsal Mezar Kilise'si'nin ahırları da atlarına tahsis edildi.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

(2) Sion Birliği

“Tampliye Şövalyelerinin ardında, onları askeri ve idari subesi olarak kurmuş bulunan bir gizli örgüt mevcuttu. Çeşitli isimler altında varlığını günümüze dek sürdüren bu örgütün en çok tanınan adı “Sion Birliği” (Prieuré de Sion)'dur. Prieuré sözü, dinsel birlik ya da topluluk anlamına gelmektedir”.

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

Baigent, Leigh ve Lincoln, Sion örgütünü de kapsayan (bir çok yerde “Our Lady of Sion” ya da “Notre Dame de Sion” diye de geçer) ve Champagne bölgesinden çok sayıda aileyi de içine alan, bir komplo'nun kanıtlarını ortaya çıkardılar. Onlara göre, Tampliyelerin kuruluşunun ardında bile bu komplo mevcuttu.

Olayların ardındaki asıl düzenleyici, Tampliye tarikatının kurulmasını sağlayan ve sonradan 1125 yılında kendisi de Tampliyelere katılan Champagne kontu Hugues idi. Bazı tarihçiler, Hugues de Champagne'in Hugues de Payens'in akrabası olduğunu ileri sürerler, ancak bu konuda belgeler kesin değildir. Kesin olan, Hugues de Payens'in Hugues de Champagne'in vasalı olmasıdır.

Lynn Picknett & Clive Prince, Turin Shroud

“Bazı yazarlar, Tampliyelerin aslında, İsa'nın yalancı peygamber olduğunu ve gerçek Mesih'in Vaftizci Yahya (John the Baptist) olduğunu ileri süren Mandeian ya da Johannit (Yahyacı) din sapkınlığına bulastığını iddia ederler. Ortadoğudaki varlıkları süresince, Tampliyeler kuskusuz bazı Johannit mezheplerle karşılaşmışlardır”.

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Johannit mezhebinin basrahipleri “Christ” adını tasırlar ve Vaftizci Yahya'dan bu yana hiç aksamadan süregelen bir zincir oluşturlar. Tampliye tarikatının kuruluşu sırasında (1118 yılında), basrahip olan Theocletes, Hugues de Payens'i yakından tanıyordu. Ona Johannit gizemlerini öğretti, ayrıcalıklı davranarak, kısa sürede rahiplik ve üst düzey yöneticilik önerdi. En sonunda, Hugues de Payens'i kendi yerine geçecek kişi olarak belirledi”.

Kenneth Mackenzie, The Royal Masonic Cyclopedia

“Sion Birliğinin en az iki Büyük Üstadının Johannit bağlantılı eylemlere katıldığı biliniyor. Hugues de Payens'in de gizli bir Johannit olduğu 19. yüzyılda önce Vatikan, sonra da Teosofist'lerce açıklanmıştır.

“Johannit'ler gizli kiliselerinin kuruluşunu Vaftizci Yahya'ya bağlarlar ve mezheplerinin basrahiplerine Christos, Mesih ya da Kutsanmış adını verirler. Basrahipler, Yahya'dan bu yana birbiri ardınca hiç aksatmadan dinsel iktidarlarını sürdürmüşlerdir. Tampliye tarikatının kuruluşu sırasında, bu hayali

niteliklerin sahibi olan Theoclet isimli bir sahis Hugues de Payens'i bu sözde kilisenin gizemlerine ve umutlarına ortak etmiş, rahiplik ve yöneticilik vaatleri ile kandirmiş ve sonunda da, onu kendi yerine basrahip olacak kisi diye saptamıştır”.

Pio Nono of Vatican, Against Freemasons

“İsa'nın ve hristiyanlığın gerçek öyküsü Johannit (diger adıyla Nazaren) mezhebinin basrahipi tarafından Hugh de Payens'e açıklandı. Sonradan bu giz, Filistin'deki sövalyelere, ayrıca St. John tarikatının daha soylu ve daha aydın üyelerine aktarıldı. Gizli amaçları, entellektüel fikir özgürlüğüne kavusmak ve evrensel bir dinin kurulmasıydı. İtaat, fakirlik ve namus yeminleri ile bağlanmış, vahşi topraklar üzerinde, yaban bali ve çekirgelerle beslenen, Vaftizci Yahya'nın gerçek askerleriydi onlar. Gelenekler ve gerçek kabalaci uygulama böyledir”.

M. P. Blavatsky, Isis Unveiled

(3) Gizli Amaç

“1099 yılında Haçlılar Kudüs'ü aldıklarında, kentte az sayıda kalan yahudilerden “Kutsalların Kutsalı” hemen orada, Dome of the Rock'da (Kubbet-üs Sahra'da) bulunduğunu öğrendiler. Ancak Haçlılar, yanlışlıkla islam yapısı olan Kubbet-üs Sahra'yi Süleyman Mabedi sandılar”.

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

“1118 yılında, aralarında Geoffroi de Saint-Omer ve Hugues de Payens'in de bulunduğu, dokuz haçlı sövalyesi kendilerini dine adanarak, Photius zamanından beri Roma'nın dinsel otoritesine gizli ya da açık düşmanlık eden Constantinople (İstanbul) Patrik'ine yeminle bağlandılar. Tampliyelerin herkese açıklanan görevi kutsal yerleri ziyarete gelen hristiyan hacıları korumaktı. Gizli amaçları ise, Ezekeil tarafından kehaneti yapılan modele uygun olarak Süleyman Mabedini yeniden inşa etmektir.”

General Albert Pike, Morals and Dogma

“Dokuz sövalyenin gerçek görevi, eski Misir ve Yahudi gizli geleneklerinin özü hakkında bilgiler bulunduran, bazıları tahminen Musa'nın zamanından kalma, yazit ve kutsal esyaları araştırmaktı...Bu özel görevi yerine getirdiklerine hiç kusu yoktur. Elde ettikleri bilgiler, tarikatın gizli toplantılarında ağızdan ağıza yayılmıştır.”

Gaetan Delaforge, The Templar Tradition in the Age of Aquarius

“1960'larda, Louis Charpentier, açık ve kesin ifadeleri ile dikkat çeken iki kitabında, Tampliyelerin Kutsal Topraklara Süleyman Mabedinin Ahit Sandığını bulup Avrupa'ya götürmek amacıyla St. Bernard tarafından gönderildiklerini iddia etti. Bu amaca ulaştıklarına dair kanıt olarak da, Tampliyelerin simya yoluyla elde ettikleri gümüşler sayesinde Avrupa'daki gotik katedralleri inşa ettirdiklerini ileri sürdü. Ayrıca, Kolomb'tan yaklaşık üçyüz yıl önce, Tampliyelerin amerika kıtasına giderek, oradan da gümüş getirip La Rochelle limanına boşalttıklarını iddia etti.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“...Bir çok yahudi ve islam efsanesi, Kudüs'teki Ruhlar Kuyusunun (Well of Souls) altında toprağın derinliklerine inen bir gizli geçit bulunduğunu ve Süleyman Tapınagının yıkıldığı zaman, Ahit Sandığının oraya gizlendiğini anlatır. Bir çok kisi, cinler ve şeytanlar tarafından korunan Ahit Sandığının hala orada olduğuna inanmaktadır. Hugues de Payens ve destekçisi Champgne Kontunun, Tampliye örgütünü kurmaları ve bu sayede Tapınak tepesinin kontrolünü ele geçirmelerinin asıl nedeni Ahit Sandığını ele geçirmek olabilir.”

“Eğer, gerçek amaçları bu idiyse, açıkça görülüyor ki, başarısız olmuşlardır. 12. yüzyılda, basit bir kutsal esyanın bile inanılmaz bir değeri vardı. Kaldı ki, Ahit Sandığı gibi eşsiz bir kutsal esyaya sahip olanlar müthiş bir güç ve prestij kazanabilirlerdi. Bu nedenle, eğer Tampliyeler Ahit Sandığını bulmuş olsalardı, büyük bir zafer ilan ederek Avrupa'ya götürürlerdi ve herkes bundan haberdar olurdu.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

(4) Tampliyelerin Mimari Ustalıkları

“Kudüs’te sarayin diğer yanına Tampliyeler yeni bir bina inşa ettiler. Bu yeni binanın eni, boyu, yüksekliği, bodrumu, katları, merdivenleri ve çatısı o yörede bulunan binalardan çok farklıydı. Gerçektende, binanın çatısı o denli yüksekti ki, yüksekliğini söylesem dinleyenler bana inanmazlar.”

Theoderic (1174)

“Tampliyelerin mimari ustalıkları neredeyse doğaüstü bir gelişmişlikte olup, özellikle kavisler ve sivri çatılarla dikkat çekmektedir...Sivri çatılar ve kavisler, aynı zamanda gotik mimari düzeninin ayırt edici özelliği olup, 12. yüzyılda inşa edilen Chartres ve diğer Fransız katedrallerinde belirgindir. Bu yapıları, bilimsel anlamda, o dönemin mimari bilgilerinin izin verdiğinden çok daha üstün olarak değerlendiren uzmanlar vardır.”

Louis Charpentier, The Mysteries of Chartres Cathedral

“Tapınak tepesinde yaptıkları kazılar sonucunda, Süleyman mabediyle ilgili yazıtlar, belgeler, planlar buldular mı? Bu bulgular, antik çağların büyük anıtlarını yapanların ve hatta piramitleri inşa edenlerin bildikleri, ama çoktandır yitirilmiş uyum, denge, oran ve geometri ile ilgili mimari gizleri kapsıyor muydu? Tampliyeler, tarikatlarına verdiği destegin karşılığı olarak, bu gizleri St. Bernard ile paylaştılar mı?”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Tampliyelerin dinsel önderi St. Bernard, gotik mimarının erken döneminde, bu stilin yaygınlaşması ve gelişmesinde yapıcı bir rol oynamıştır. 1134 yılında, Chartres Katedralinin kuzey kulesinin inşası sırasında St. Bernard gücünün doruklarındadır ve bu harika yapının inşasında, ama özellikle kuzey kulesinin yapımında kullanılan kutsal geometri ilkelerini sürekli olarak eserlerinde vurgulamıştır.”

“Gotik mimari...1134 yılında Chartres Katedralinin kuzey kulesinin yapım çalışmalarıyla doğmuştur. Bu tarihten hemen önceki yıllarda, katedralin inşası için hazırlıkların sürdüğü dönemde, St. Bernard, Chartres piskoposu Geoffroy ile özel bir dostluk geliştirmiş, inşaatın planlarına olgandisi bir ilgi göstermiş, yapı ustaları ile hemen hergün konuşmuştur.”

“Tanrı nedir” diye sorulunca, St. Bernard’ın yanıtı “O boy, genişlik, yükseklik ve derinliktir” olmuştur. Tüm Chartres Katedrali, büyük bir dikkatle, derin dinsel gizemlerin bir anahtarı olarak, özellikle dizayn edilmiştir. Örnek olarak; mimarlar ve duvarcı ustaları, yapının birçok farklı yerinde, taşlar üzerine karanlık anlamlar taşıyan törensel sözleri kazırken “gematria” (alfabedeki harfler yerine sayıların kullanıldığı eski bir İbrani şifre sistemi) kullanmışlardır. Aynı şekilde, süslemeciler ve heykeltıraşlar da, yarattıkları binlerce farklı bezeme ve figürlerde, insan doğası, geçmiş olaylar ve İncil’in anlamları hakkında karmaşık mesajları dikkatlice gizlemişlerdir. Bir diğer örnek, kuzey kapısı üzerinde yer alan bir sahnede, bir öküz arabasına yerleştirilmiş olan Ahit Sandığının bilinmeyen bir yöne doğru taşınması temsil edilmektedir. Silinmiş ve yıpranmış yazıtta “Hic Amicitur Archa Cederis” (Ahit Sandığı burada gizlidir) sözleri bulunmaktadır.”

“1139 yılında, adaylığı St. Bernard tarafından heyecanla desteklenmiş olan, II. Innocent papa seçilince, Tampliyelere benzeri hiç görülmemiş bir ayrıcalık tanıdı; kendi kiliselerini inşa etme hakkı. Bu ayrıcalığı Tampliyeler sonuna kadar kullanmasını bildiler ve genellikle, tıpkı Londra’daki Temple kilisesi gibi, yuvarlak formu olan ve Tampliyelerin mimari ustalıklarını vurgulayan güzel kiliseler inşa ettiler.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

St. Bernard’in Tüzüğü

(1) Güçlü Önder

“Kutsal hizmete bas koyan her kardeş, cehennem korkusuyla, Üstad’a mutlak itaat göstermelidir. İsa Mesih için, itaatten daha aziz bir davranış yoktur ve eğer, Üstad ya da onun yetkilendirdiği bir kişi emrederse, sanki Tanrı’dan gelen bir emir gibi hemen yerine getirilmelidir...Kendi özgür iradenizden tümüyle vazgeçmelisiniz.”

Tampliye Tüzüğü, Troyes 1128

“1118-1119 yıllarında, Tampliye şövalyeleri Kudüs’te ilk kuruluş döneminde, esas görevi kiyi kenti Yafa ile Kudüs’ü bağlayan yolları korumak olan “fakir” bir tarikatı. Ancak, bu yeni doğmuş örgüt, kurucularından Andre de Montbard’ın yegani olan St. Bernard’ın koruması altına girince, önemli değişiklikler yaşadı. Zaten, St. Bernard’ın kendisi de, yirmi yaşındayken dinsel yaşama girene kadar, tam bir şövalye eğitimi

almisti.”

Edward Burman, The Assassins - Holy Killers of Islam

“St. Bernard’a Clairvaux topraklarini bagislayan Hugues de Champagne’di. St. Bernard, orada manastirini kurdu ve “imparatorlugunu” genisletmeye basladi. Tapliyelerin resmi “sponsoru” olarak, Troyes konsilinde papaligin tarikati tanimasini sagladi...St. Bernard’in eski ogrencilerinden ve Clairvaux’nun rahiplerinden biri olan papa Innocent II, Tampliye tarikatini papa disinda hic bir otoriteye hesapvermek durumunda olmayan, ayricalikli bir statuye yükseltti.”

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

“1128 yilinda, Bernard de Clairvaux daha henüz yirmisekiz yasindayken, Troyes konsili Tampliyeler için bir tüzük hazirlanmasini ondan istedi. St. Bernard, bunun çok daha fazlasini gerçeklestirdi ve tarikatin dinsel önderi oldu. Para ve arazi bagislari yapilmasini sagladi; soylu ailelerin erkeklerini, tarikate katilarak kiliç ve haç sayesinde günahlarından arinmalari konusunda tesvik etti.”

John J. Robinson, Born in Blood

“St. Bernard, feodal soylularin enerji fazlasini yöneltebilecegi ve böylece “canileri, hirsizlari ve katilleri” dine kazandirabilecegi bir yöntemi yaratmisti. Hugues de Champagne’a yeni adamlar bulmak ve bir tüzük hazirlamak sözünü verdi: “Tanri’nin savasinda, Isa’nin askerleri olacaklar...” Askeri hristiyanlik gerçek yaratiscisini bulmustu.”

Desmond Seward, The Monks of War

“...düsmani öldürmek günah degildir...Isa’nin askerleri sevap için adam öldürür ve kendi ölürse daha büyük sevap olur. Kendi kurtulusu için ölür, Isa için öldürür.”

St. Bernard

“St. Bernard, Tampliyelerin Tanri’yi hosnut eden dinsel yasantilari ile diger sövalyelerin, zina, yagma, hirsizlik ve diger birçok günahla dolu ahlaksiz yasantilarini kiyaslayarak, gençleri Tampliye örgütüne katilmaya çağiriyordu. Isa’ya kendini adamak, dua ve erdemlerle dolu bir yasam, inançsizlara karsi savasirken ölebilmek; tüm bunlar, önceden islenmis günahlardan arinmak için yeterliydi. Bu bakimdan, St. Bernard tüm ruhunu kötülük sarmis katilleri ve tecavüzcüleri Tampliyelere katilarak, ruhlarini kurtarmaya davet ediyordu. Aforoz edilmişler için bile bir çıkis yolu, bir af olanagiydi bu. Tampliye yemini kiliseye bagliligin kesin kanitiydi, gerçek haç ugruna savasla geçecek bir yasam da Tanri hosnutlugunun garantisiydi.”

John J. Robinson, Born in Blood

“Tampliyeler, kuzu kadar uysal ve aslan kadar yirticidirlar; bir rahibin yumusakligi ile bir sövalyenin cesaretini kendilerinde birlestirirler. Süleyman Mabedini mücevherler yerine silahlarla, altin taçlar yerine kalkanlarla, samdanlar yerine kosum takimlariyla süslerler. Söhrete degil zafere, satafata degil savasa düşkündürler. Bos konusmalardan, gereksiz eylemlerden, ölçüsüz gülüslerden, dedikodudan ve tüm bos seylerden nefret ederler. Çok sayida olmalarina karsin, tek çatı altında, tek tüzüğe bagli, yek ruh ve tek yürekle yasarlar.”

St. Bernard

“Tarikatin bir baska insan kaynagi, at ve silah alacak olanaklari olmayan fakir sövalyelerdi (iyi bir savas atinin fiyatı yaklaşık 400 günlük tarım işçisi ücretine esitti). Tarikate girislerinde, tüm bunlarin yanisira, hizmetkar ve seyslere de sahip olabiliyorlardı. Yeterli besin ve yatacak yer garantisi vardı...Önceden ne ölçüde azalmis olursa olsun, kendilerine olan saygıları kısa zamanda yükseliyordu.”

John J. Robinson, Born in Blood

(2) Giris Töreni

“Adaylarin tarikate kabul töreni haftalik toplantilarda yapilirdi. Kardeslerin çoğunlugu uygun bulursa, aday toplantıya getirilir, kardesler tarafından sorgulanirdi. Verdigi yanıtlar tatmin edici bulunursa, en önemlisi piç

degilse ve eger soylu ve özgür bir kisiyse, Üstad'in huzuruna çıkartilirdi..."

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

"Büyük gizlilik içinde yapılan giriş törenleri, her zaman Kudüs'teki Kutsal Mezar Kilisesinin rotundasının bir örneği şeklinde düzenlenmiş bir salonda gerçekleştirilirdi. Zaten, Tampliyelerin inşa ettiği bir çok kilise ve sapa Kutsal Mezar Kilisesinin bir örneği olarak yapılmış ve tipki İspanya'nın Segovia kentinde bulunan Vera Cruz Tampliyesi kilisesinde olduğu gibi, tam merkeze İsa'nın mezarını temsil eden iki katlı ve merdivenlerle çıkılabilen bir lahit yerleştirilmiştir. Özel törenlerin belirli bir aşamasında, tarikat üyelerine bu lahite çıkarak, kısa bir süre için temsili olarak Tanrı'nın yüzüne bakabilme şansı veriliyordu."

Ian Wilson, The Shroud of Turin

"Geceleri yapılan gizli törenlerde yeni sövalyeler tarikate katiliyordu. Büyük Eğitimci (Grand Prior) toplantıya katılan kardeşlere, bir kaç kez adayın aralarına alınmasında bir itirazları olup olmasını sorardı. Eğer hiç bir itiraz yoksa, tüzük maddeleri gereğince, adayın ailesi, borçları, hastalıkları ve bir başka örgüte üyeliği sorgulanırdı. Tüm bunlara uygun yanıtlar alınırsa, aday diz çökerek, tarikatın "bir kölesi ve hizmetkari" olmak istediğini bildirir ve "Tanrı ve Kutsal Meryem" adına bağlılık yemini ederdi."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Tarikate kabul töreni sırasında, bir kaç kez, Tanrı'nın ölümsüzlüğü ve Tanrı'nın oğlunun saflığı dile getirilirdi. Tören yöneticisi adaya "ölmeyen ve hiçbir zaman ölmeyecek olan Tanrı'ya inanıyor musun?" diye sorardı. Zamani gelince, aday, yemin etmek için alısmış olduğu üzere İncil üzerine değil de, Mass'in İsa'nın cesedinden sözeden bölümüne el basardı. Adayın kutsandığı aşamada ise, tüm kardeşler "Hoc est enim corpus meum" sözlerini hep bir ağızdan söylerlerdi. Yemin sonrasında, aday artık resmen tarikate katılmış olur ve adaya beyaz manto giştirilirdi. Töreni yöneten en son olarak 133. Mezmuru okurdu."

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

"Ecce quam bonum et quam jocundum habitare fratres in unum."

"Ne iyi, ne güzeldir, birlik içinde kardeşçe yaşamak !

Basa sürülen değerli yağ gibi,

Sakaldan, Harun'un sakalından

Kaftanının yakasına dek inen yağ gibi.

Hermon dağında yagan çiğ

Sion dağlarına yağıyor sanki.

Çünkü Rab orada bereketi,

Sonsuz yasami buyurdu."

133. Mezmur (Davud'un Hac İlahisi)

"Bu mezmur, İsrailileri Mısır'dan çıkışlarında besleyen ve yüksek bir teknoloji ürünü olan "Mana Makinası" hakkındaydı. Gizemli güçlere sahip bu makina "Ahit Sandığı" olarak da bilinmektedir."

George Sassoon, The Mana Machine

(3) Yoksulluk ve Kardeşlik

"Cistercian tarikatı (St. Bernard'in kendi kurduğu tarikat) tüzüğüne göre "herseyden önce üç temel yemin gelir; erdem, yoksulluk ve itaat yeminleri". Bu yeminleri aynen kabul eden Tampliyesi tarikatında, erdem kuralına göre, hiçbir sövalye, annesi ve kızkardeşi de dahil, asla bir kadına dokunamaz. Kadınlarla konuşmak bile sakıncalıdır, çoğu zaman da yasaktır. Tampliyeler hiçbir durumda çıkarmalarına izin verilmeyen kuzu derisi külotlar giyerler. Külot çıkarma yasası, cinsel eylemleri engellemek amacıyla konmuştur. Tampliyesi tüzüğü kardeşlerin yıkanmalarını bile yasaklamıştır. Hiç kimse, özellikle bir diğer kardeş, bir Tampliyeyi çıplak görmemelidir. Manastırlar da dahil olmak üzere, sadece erkeklerden oluşan toplulukların sürekli problemi olan escinselliği engellemek maksadıyla, yatakhaneler geceleri de daima aydınlatılmış olmak zorundadır."

John J. Robinson, Born in Blood

"Sessizlik üzerinde önemle durulurdu. Yemekhanelerde, konuşma yasagi nedeniyle sadece isaretle iletisim kurulurdu. Talimler ve ayinler disinda, kardeşler daima sessizce dua eder gibi dolasirlardi. Günde iki kez, bir kardeş Incil okurken (özellikle Jozhua ve Makabiler bölümleri) hiç konuşma olmadan yemek yenirdi. Oruç tutarak zayıf düşülmemesi için, tüm kardeşler esler halinde birbirini denetlemek zorundaydılar. Her yemekte sarap bulunurdu ama et haftada sadece üç kez yenirdi. Tüm yaşam savaşın gereklerine göre düzenlenmişti. Her şövalyenin üç tane ati vardı. Aslan avı disinda, avlanmak da tüzük geregi yasakti. Saçlar her zaman kısa kesilmeli, mutlaka sakal bırakılmıydu. Hristiyanlık tarihinde ilk kez, askerler rahipler gibi yaşamak durumundaydılar."

Desmond Seward, The Monks of War

"Tampliyelerin kalkanları, tipki sonradan hristiyanlastirilan Grail kahramanı Sir Galahad'in kalkanı gibi, beyaz üzerine kırmızı renkte geniş bir haç resmi ile süslüydü. Tarikatın amblemi ise, iki şövalyenin birlikte bindikleri tek bir at figüründen oluşmıstı. Bu amblem, kardeşliği ve yoksulluğu simgelemekteydi. Kırmızı bir haç deseni işlenmiş beyaz mantolar giyerlerdi. Savasa giderken, birliklere "Beauseant" adını taşıyan siyah-beyaz bir bayrak öncülük ederdi. Beauseant aynı zamanda Tampliyelerin savaş narasıydı."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Her şövalye emirlere sonuna kadar itaat etmek zorundaydı. Tarikat, papa disinda hiçbir otoriteye hesap vermek zorunda olmadığı için, itaatsizlik karşısında, ölüm cezasını da içeren kendi cezalandırma sistemini yürürlüğe koymıstı."

"...Tampliyelerin özel yaşamları hiç yoktu. Bir kardeşin aldığı mektup bile, herkesin arasında ve Üstadın huzurunda yüksek sesle okunurdu."

"Savaş alanında, üçe karsi tek kalana dek, geri çekilemezlerdi. Bu da ancak Üstadın emri üzerine yapılabilirdi. Aslında, Tampliye tarikatına girenler, savasta ölmekten başka bir umut taşıyamazlardı."

John J. Robinson, Born in Blood

"Bir Tampliye için, inançsız bir insanı öldürmek dinsel bir ödevdi. St. Bernard'ın sözlerine göre "İsa adına adam öldürmek, cinayet değil, kötülükleri yok etmek, adaletsizliği ortadan kaldırmaktır...Bir dinsiz öldürmek, zafer kazanmaktır, zira İsa'ya san verir...Savasta ölmek din şehidi olarak kutsanmak anlamına gelir." Bu hevesle, iki yüzyıl boyunca, yaklaşık yirmibin Tampliye din şehidi mertebesine yükselmiştir. St. Bernard'ın dehası, iste böylece "Kuzey Savaş Kültünü" dinsel bir adanmışlığa dönüştürmüştür; tipki pagan tanrıların hristiyan azizlerine dönüşmesi gibi. Sonunda, İsa Woden'i (Odin) yenmiştir."

Desmond Seward, The Monks of War

Tampliyeler'in Öyküsü - II

Kan ve Ates ile Sınav..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Kutsal Topraklar'da Dostlar ve Düşmanlar

(1) "Ölüme Gel"

"Tampliye şövalyeleri askeri mimarlıkta da çok başarılıydılar. Özel olarak inşa ettikleri, Filistin ve çevresindeki kalelerinin fethedilmesi neredeyse olanaksızdı. Bu önemli kaleler arasında en önde geleni Atlit kalesi (Chateau Pelegrin - Hacılar Satosu) idi. Bu kale, 1218 yılında Tampliyelerin onikinci Büyük Üstadı William of Chartre tarafından inşa ettirilmisti..."

Graham Hancock - The Sign and the Seal

"Hasisi topraklarına en yakın olan kaleler, 1152 yılında Tampliyelere Kudüs kralı tarafından bağışlanmış olan Tortosa kalesi ve Beyaz kale (Chastel Blanc) idi."

“Ciddi ve manevi degerlere çok saygılı kisiler olan Tampliyeler, yitik bir yetkinlik biçimini eskilerde arayıp, duygusal ve nostaljik bir sövalye düzeni ülküsünü gerçekleştirmek amacındaydılar. Kendi cesaret, bağlılık ve dini emellerinin bilincinde olan bu kisiler, Hasisi’lerin yöntem ve amaçlarını kendilerine yakın bulmazlık edemezlerdi. Hasisi’leri ve Tampliyeleri oluşturan benzer bir insan kaynağı vardı: din dışı yaşamda bir etkinlik üstlenme fırsatları olmayan, asilzadelikten uzak, tasralı alçakgönüllü toprak sahipleri. Başarıları, her iki tarikatın da baskıcı hiyerarsik yapısı ve kati kuralları altında, kendi kişisel ve dinsel kimliklerini ısrarla aramalarından kaynaklanan, yeni tür maceracılar bunlar.”

“Tampliye örgütündeki, “birader, çavus ve sövalye” sıralaması, Hasisi’lerdeki “lazik, fedai ve refik” düzeninin esiydi. Tampliye sövalyelerinin, kırmızı haçla bezenmiş beyaz pelerinlerine karşılık, onların Hasisi’lerdeki eşdeğeri olan refikler beyaz üzerine kırmızı çizgileri olan bir pelerin giyerlerdi.”

“İki tarikatın yüksek dereceleri de, dikkat çekecek kadar benzesmekteydi. Tampliyelerin “prior (önder), bas prior ve üstad” ünvanları, “dai, büyük dai ve seyh” derecelerine denk düşüyordu. Bu bakımdan, Tampliyelerin tüzüğünü St. Bernard hazırlarken, hiyerarsik yapının sonradan ve çok farklı bir kaynaktan aktarıldığını gözden kaçırmamak gerekir.”

Edward Burman, The Assassins - Holy Killers of Islam

“Kutsal Topraklarda, silahlı Tampliye sövalyelerinin sayısı, çavuslar da dahil edilse bile, hiç bir zaman üçyüz kişiyi asmamıştır. Ancak, bu vurucu birlikler hemen her zaman, sıradan askerler, at usakları ve paralı Türk askerlerle desteklenmişlerdir. Bu nedenle, büyükçe kalelerde çekirdeğini 50-60 sövalye ve çavusun oluşturduğu, 400-500 kişilik bir garnizon bulunurdu.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Hasisi kaleleri, etrafı surlarla çevrili bir binalar topluluğu olup, surların en zayıf noktasında bir kule bulunan, ele geçirilmesi zor korunaklardır. Aslında, bu kaleler savunma amacından çok, yapılacak operasyonlara bir üs oluşturmak görevini yerine getirirler. Hülagu’nun yaklaşık bir yüzyıl sonra Alamut’a karşı kullanacağı gelişmiş kusatma araçlarının olmadığı bu dönemde, Suriye’de bulunan Hasisi kaleleri oldukça küçük ve İran’daki kalelerin doğal korumasından yoksundu. Tampliye ve diğer haçlı tarikatlarının, Hasisi’lerden aktarıp geliştirdikleri strateji, kalelerin, toprak kontrolü ve düşman birliklerinin yolunu kesme görevinden çok, sömürgeleştirici işlevleriydi.”

Edward Burman, The Assassins - Holy Killers of Islam

“Hasisi’lerin Suriye kolunun Tampliyelere ödediği ünlü üçyüz altın olayı, hiç bir zaman çözülememiş sırlardan biridir. Bir görüş, bu tutarın hristiyanlara haraç olarak ödendiğini ileri sürer. Bir diğer görüş ise, bu ödemeyi, büyük örgütün küçüğüne destek olması şeklinde yorumlar. Hasisi’leri, fanatik müslümanlar ve bu nedenle, kendi inançlarına göre kafir olan kişilerle asla işbirliğine yanaşmayan insanlar olarak düşünenler büyük yanlışli içindedirler. Zira, Hasisi’ler için, her şeyin doğrusunu sadece Seyh-ül Cebel (Rasid-el Din Sinan; 1162-1193 arası Suriye Hasisi’leri seyh) bilir ve Kutsal Topraklarda Allah adına haçlılarla savaşan diğer müslümanlar, Hasisi öğretisine yanaşmadıkları sürece, en az haçlılar kadar güvenilirmez ve kötüdürler.”

“...Selahaddin Eyyubi, 3 Temmuz 1187 Cuma sabahı, safakla Hittin yakınlarında saldırıyı başlattı. Savaş sonunda, aralarında Kudüs kralının da bulunduğu, otuzbin haçlı esir edilmisti. Müslüman belgelerinde, esirler arasında hiçbir Tampliye’den söz edilmez. Oysa, o günlerde, Selahaddin’in ünlü savaş narası “Ölüme kosun, Tampliyeler!” herkes tarafından bilinmektedir. Halbuki, hristiyan tarihçiler, Tampliye Büyük Üstadı Gerard de Ridefort’un da esir düştüğünü bildirmektedir. “Gerçek imanin isigına” dönmeleri koşuluyla, Selahaddin tüm esirlerin yaşamlarının bağışlanacağını söyler. Tümünü reddederler ve Büyük Üstad dışında, herkesin başı vurulur.”

“Bir başka sav, bir grup Tampliye’nin saf degistirip, müslümanlara katıldığı ve onların soyundan gelenlerin bugün kuzey Arabistan’da yaşayan Salibiyye (haçlılar) kabilesi olduğu biçimindedir.”

John J. Robinson, Born in Blood

Aslında bir Tampliye olduğu düşünülen bir trubadurun (gezgin ozan) Provensal lehçesi ile kaleme aldığı şiirinde, 1265 yılında “feci bir şekilde yitirilen bir çok kale ve kent” (özellikle, Kayseriye kenti ve Arsuf kalesi) konu edilmektedir:

“Aci ve azap öyle yüregimi doldurdu ki, kendi canıma kıymayı düşünüyorum. Haçta can veren adına, haçta

serefle can vermeyi ben de istiyorum. Ne Kutsal Haç, ne de O'nun adi, bizleri bu lanet Türklerden koruyamıyor. Aslında, Tanrı'nın Türkleri desteklediği asıkar. Tek bir saldırı ile Kayseriye'yi aldılar. Güçlü Arsuf kalesi de düştü. Tanrım, ne zor bir yola saldin, Arsuf duvarları arasında sikisip kalan sövalyeleri. Ne yazık! Suriye krallığı öyle bir yitip gitti ki, eski gücü darmadagin oldu.

Türklerle savaşmak çilginlik, İsa bile onlara karşı çıkmıyor. Frank'lari, Tatar'lari, Pers'leri ve Ermeni'leri yok ettiler. Ve her gün bize yeni yenilgiler tattiriyorlar. Bizim koruyucu Tanrı'mız uykuda ve Muhammed (Bafometz) Sultan için tüm gücünü kullanıyor.”

Ricault Bonomet

(2) Akka'nin Düsüsü

“...1291 Yılı Mart ayında, 160,000 piyade ve 60,000 süvariden olusan muazzam bir Memlûk ordusu Akka üzerine yürüdü. En gelişmiş silahlara sahip müslüman ordusunda, en az 100 kadar mancınik da vardı. Savunmadaki Akka'nin tüm sivil ahalisi 50.000 kişi kadardı ve yalnızca 14,000 düz asker ile 800 süvari savaşçı mevcuttu.”

“Türk mühendisler sürekli surların ve kulelerin altına lagim kazıp, mayın dösüyorlardı. Bitmez tükenmez mancınik salvoları nedeniyle surlarda yer yer gedikler açılmaya başlamıştı. Ayrıca, kent içine doğru devamlı Rum atesi ve ok yağmuru vardı. Henri III anlasma yollarını denedi, ama el-Esref kosulsuz teslimden baskasına yanasmadı. 15 Mayıs'a gelindiğinde, ilk sıradaki surlar ve tüm savunma kuleleri tümüyle yerle bir olmuştur. İkinci surların önündeki hendegi kum torbaları, at ve insan cesetleri ile dolduran Memlûkler kentin ana kapisına ulaştılar. Develere binmiş 300 davulcunun sürekli çaldıkları davullarla cesaret bulanlar kente girmeyi basardılar. Kentin dar sokaklarından at üstünde saldıran Tampliye ve Hospitalye sövalyeleri bu ilk dalgayı geri püskürtmeyi basardı. Ancak, aksama doğru, gün boyu süren saldırılardan umutlarını yitiren Frank'lar iç kaleye sığınmak zorunda kaldılar. Ertesi gün, kentin limanından, tüm kadın ve çocukları gemilere bindirip, Kıbrıs'a göndermek istediler, fakat ne yazık ki, fırtınalı hava denize açılmaya uygun değildi.”

“18 Mayıs Cuma günü, safaktan hemen önce Sultan el-Esref genel saldırı emrini verdi. Önce tek bir büyük davul çalmaya başladı, sonra ona katılan yüzlerce davul, borular ve zillerin ürpertici ezgileri saldırı emrini herkese ilan etti. Okçular ve mancınikler, lanetli kenti sürekli ates altında tutuyordu. “Neft yağlı oklar yağmur gibi yağarken” Memlûk intihar timleri dumandan yararlanarak kentin içine sızdılar”

“Akka artık kesin olarak yitirilmişti. Korku içindeki halk; kadınlar, çocuklar ve yaşlılar çaresizce limana kostular. Kral Henri III çoktan denize açılmıştı ve limanda pek az sayıda gemi kalmıştı. Kalabalık sandallarda itis kakış başladı; yükü fazla olanlar sulara gömüldüler. Tüm bu felakete bir yenisi eklendi ve müthiş bir fırtına başladı. Memlûkler bu sırada rihtime ulaşip geride kalanları kiliçtan geçirdiler.”

“Sag kalan Tampliye sövalyeleri, deniz kıyısında kendilerine ait olan bir kaleye çekildiler. Çok sayıda kadın ve çocuk da Tampliyelerin kalesine sığınmayı basarmıştı. Tampliyeler bu zavallıları, kendi gemilerine bindirip, Kral'ın filosuna yetismek üzere yolcu ettiler. Herkes yetecek kadar yer olmadığı için, tüm sövalyeler, hasta ve yaralı olanlar bile geride kaldılar. Son gemilerin yola çıkışına tanık olan bir kişi, sonradan sunları kaleme almıştır: “Gemiler kıyidan uzaklaşıp, yelken açmayı basarınca, geride kalan tüm Tampliyelerden bir sevinç çığlığı yükseldi...” Bir kaç gün sonra, Sultan el-Esref pek uygun koşullarla bir barış önerisi gönderdi. Tarikat marsali Pierre de Sevrey, kalede bulunan tüm insanların, mal ve mülkleri ile birlikte Kıbrıs'a gitmesine izin verilmesi karşılığında, kaleyi Memlûklere teslim etmeyi kabul etti. Sayıları yüzü bulan Memlûk askeri, hazırlıklar için kaleye alındı ve Sultanin hilalli sancığı burçlara asıldı. Ancak, içeri giren Memlûkler tamamiyle disiplinsiz davrandılar ve hristiyan kadınlara saldırdılar. Buna çok kızan sövalyeler, kale içindeki tüm Memlûk askerlerini kiliçtan geçirdiler. Ölünceye kadar direnmeye yemin eden Tampliyeler, Sultanin sancığını indirip yerine “Beau Seant”i çektiler. Gece bastırınca Pierre de Sevrey, tarikatın komandani Thibaut Gaudin ve bir kaç yaralı kişi ile tarikat hazinesi ve kutsal esyaları bir kayıkla Sayda'ya gönderdi. Ancak, ertesi gün, el-Esref kendi askerlerinin hatalı olduğunu ve layık oldukları ölümü bulduklarını söyleyerek, çok uygun koşullarla barış önerisini yineledi. Pierre ve bir kaç sövalye görüşmelerde bulunmak üzere kaleden çıktılar. Henüz Sultanin çadırına kadar ulaşmadan, yakalandılar ve derhal idam edildiler. Kalenin duvarları üzerinden olanları gören Tampliyeler kapıların ardına esya yığarak mücadeleye devam ettiler, fakat müslüman lagimcilerin surların altına kadar ilerleyen büyük bir lagim kazmalarını engelleyemediler. 28 Mayıs günü, kelenin kara tarafındaki cephesi çökmeye başladı. İkibin Memlûk askeri açılan gedikten kaleye daldılar. Zaten çökmekte olan temele bu ağırlık fazla geldi ve tüm bina büyük bir gürültüyle yerle bir oldu. Memlûkler ve Tampliyeler yıkıntının altında kaldılar.”

“...İsa'nin Fakir Sövalyeleri”nin son uğraşı olan, Kilise'nin tefecilik karsısındaki tutumunu değistirme

çabaları tam anlamıyla ekonomikti. Kapitalizmin doğusuna, Tampliyelerden başka hiçbir Ortaçağ kurumu bu denli katkı göstermemiştir. Ancak, tüm bunlara karşın, Tampliyeler, finans uzmanları olarak anımsanmaktansa, Akka kahramanları olarak belleklerde kalmaya layıktırlar. İsa adına, tüm o çağdaki Hristiyanlığı bile huzursuz edecek kadar olaganüstü bir biçimde ölüme atılan kardeşler olarak anımsanacaklardır.”

Desmond Seward, The Monks of War

Tampliyeler'in Öyküsü - III

Tampliye Tarikatının Sonu..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Tarikatin Ortadan Kaldırılması

(1) Söylentiler ve Kompolar

“Tampliyeler büyük bir servet biriktirmeyi başarmışlardı. Batı'nın yalnızca en büyük askeri gücü olmakla kalmıyorlar, aynı zamanda en etkin bankerleri olarak da göze çarpıyorlardı. Ayrıca, katedraller inşa ettiriyorlar, uluslararası ilişkilerde arabuluculuk yapıyorlar, hatta Avrupa'nın tüm saraylarında mabeyincilik görevini de üstleniyorlardı.”

Peter Tompkins, The Magic of Obelisks

“Tarikatın tüm varlıkları, hem “lisan” adı verilen ve milliyetlere bağlı olarak aynı dilin konuşulduğu bölgelere, hem de ayrıca, ülke sınırlarından bağımsız olarak doğrudan Fransa'ya bağlı, on “province”e ayrılacak tarzda örgütlenmişti. Her “lisan”ın ana merkezi (Priory) doğrudan Büyük Üstada bağlıydı. “Lisan”lar sırasıyla; Provence, Auvergne, Fransa, İtalya, Aragon (Navar, Katalonya, Rousillon ve Sardinya dahil), İngiltere (İskoçya ve İrlanda dahil), Almanya (Macaristan, Bohemya, Polonya, Danimarka, İsveç ve Norveç dahil) ve Kastilya (Leon, Portekiz, Algarve, Granada, Toledo, Galicia, ve Endülüs dahil) olarak sıralanıyordu. St. Bernard'in hazırladığı tarikat tüzüğüne 1140 yılında yapılan bir ekle ortaya konan doğrudan Fransa'ya bağlı “province”ler de; Kudüs, Trablus, Antakya, Fransa, İngiltere, Poitou, Anjou, Portekiz, Apulia ve Macaristan şeklinde düzenlenmişlerdi.

Noel Currer-Briggs, The Shroud and the Grail - A Modern Quest for the True Grail

“Tampliyelerin feodal yasalarla karşı isledikleri suçlar aslında o günlerde hemen herkesin islediği suçlardan farksızdı. Basından beri yağmaya biraz fazla hevesli olmaları bile diğer feodal beylerin tutumuna benziyordu. Hospitalyelerle birlikte, müslüman ve Hasisi yöneticilerden aldıkları yüksek tutarlı haraçlar, olagan feodal yöntemlere ve Kutsal Topraklardaki uygulamalara paraleldi. Ancak, bir konuda Tampliyeler tüm feodal kavramların karşısına dikiliyorlardı: mevduat toplama ve nakit kredi verme...Aslında rüşvet uygulamalarına da pek yabancı sayılmazlardı. Onurlandırmak istedikleri kimselere verecekleri armağanların değerleri bile özel kurallarla belirlenmişti.

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Yoksul soylulara yüklü tutarlarda kredi vererek, Avrupa'daki tüm hanedanların, hatta aynı zamanda kimi müslüman hükümdarların da, bankacısı rolünü üstlenmişlerdi.”

“Yalnızca para ticareti yapmakla yetinmiyorlar, aynı zamanda fikir alışverişinde de bulunuyorlardı. Yahudi ve İslam kültürleri ile, uzun süreli ve içtenlikli ilişkileri sayesinde, yeni düşüncelerin, yeni bilgilerin ve yeni bilimlerin adeta takas merkezi durumundaydılar. Tampliyeler, dönemlerinin en gelişmiş teknolojisi üzerinde tekel kurmuşlardı. Silah üreticilerinin, duvarcılarının, deri işçilerinin, mimar ve mühendislerin en iyileri emirlerindeydi. Kadastro, haritacılık, yol insaası ve denizcilik alanlarında gelişmelere doğrudan katkıda bulunuyorlardı. Kendi limanlar, tersaneleri, askeri ve sivil donanmaları vardı. Denizcilikte manyetik pusula ilk kez Tampliyeler tarafından kullanılmıştı. Tıp alanında, yaralı ve hastaları iyileştirmek için, ilaç kullanımında uzmanlaşmışlar, kendi hastanelerini kurmuşlar, kendi cerrah ve tabiplerini

yetistirmislerdi. Temizlik ve saglik açisindan neredeyse modern ilkelere yaklasmislar, yara tedavisinde küf kullanarak, antibiyotikler konusunda öncülük etmislerdir. Kendi dönemlerinden ne denli ilerde olduklari, sara hastaligini, seytanin insani ele geçirmesi olarak degil de, kontrol altinda tutulabilecek bir hastalik olarak kabul etmelerinden anlasilabilir.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Kutsal Topraklari yitirilmesiiyle, kilise karsiti hareket neredeyse evrensel bir düşüklüğüne ugradi. Bu kosullar altında, Bati’ya dönen, issiz güçsüz ama servet ve ayrıcalik sahibi Tampliye ve Hospitalyeler, ikiyüzlü ve asalak rahipler sinifina yeni ve rahatsız edici bir ilaveymis gibi kabul edildiler.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Kutsal Mezar Kilisesi”ni kurtarmak adına toplanan parayı çarçur ettiler. Tanrı’ya karşı çıkıp, insanlari aldattılar. Onlar ve Hospitalyeler, Kudüs’ü ve Akka’yı kafir Türklere kaptırdılar ve ve tipki bir sahin gibi arkalarına bile bakmadan kaçtılar. Hepsini temelli basimizdan atamamamız ne yazık!”

Rostan Berenguer de Marseilles

“Seytanin tüm hristiyan alemini artık dogrudan tehdit etmekte olduğu ve Kutsal Tampliye tarikatının kötülöklere karşı koruyuculuğunun bundan sonra tamamen yitirildiği düşüncesi kadar, Tanrı düzeninden uzaklasıldığı duygusunu keskinlestiren baska bir olgu olamaz.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Gizlilik ilkesini neredeyse bir saplantı sekline dönüştüren Tampliye tarikati hakkında yıllardır acayı söylentiler yayılmıştı. Düşmanlıkla körlesen zihinler, karanlık suçlamaları yüklemeye hazırıldılar; “duygu ve düşünceler arasında kusu, tipki kuslar arasında bir yarasa gibidir; alaca karanlıkta bile uçar”. Bütün sövalyeler zehirli bir dedikodu ağıyla sarmalandılar.”

Desmond Seward, The Monks of War

“Fransa kralı IV. Philip, Tampiyelere başlangıçta, yalnızca haçlı politikasının bir unsuru olarak bakıyordu. Bu bakımdan, hem Tampliye, hem de Hospitalyeler ve Papa, kralın kendi politikasına pasif bir direnç göstermekle yetinmekteydiler.”

“Fransa yönetimi, yıllardır iki askeri tarikatın birlesmesini talep ediyordu. Diplomatik görüşmelerde, iki örgütün birlesmesinden sonra neler olacağı özellikle gizli tutulmaktaydı. Ancak, kral yandaşlarının yazışmaları sayesinde, bugün, Fransa kralının oğullarından birinin yönetiminde tek bir tarikat planlandığını biliyoruz. Bagnaz bir Katalan olan, Ramon Lull, tüm hristiyan haçlı gücünü birlestirip yönlendirecek bir “Savaşçı Kral” özlemini dile getirmeye başlamıştı.”

“Geç Ortaçağ kralları arasında, haçlı seferlerine katılma sözü vererek, kiliseden yüklü paralar elde etmek, oldukça sık görülen bir uygulamaydı. “Haçlı Vergisi” adı altında, kendi ölkelerindeki kilisenin vergilendirilmesi için Papa’dan izin koparmak yetiyordu. Genellikle, toplanan vergiler dogrudan kralın kontrolüne geçer ve o da, bazen içtenlikle, bazen de ikiyüzlü olarak, paraları haçlı seferleri için harcayacağına söz verirdi. Gerçekte, toplanan paraların pek az bir kısmı haçlılar için kullanılırdı. Paralar, kraliyet hazinelerinin eline geçince, ölkenin genel maliyesi içinde, su ya da bu mazeret ileri sürölerek, kaybolup giderdi. Aynı çağdasi İngiltere kralı I. Edward gibi, Güzel Philip de bu yolla büyük tutarlarda servet edinmeyi bilmisti”.

Peter Partner, The Murdered Magicians

“...Philip gibi, herseyden kuskulanan ve hastalık derecesinde titiz olan bir kralın, yalnızca parasal kazanç sağlamak uğruna, Tampiyelere açıkça ve dogrudan saldırdığına inanmak pek güçtür. Diğer taraftan, Barber’in “Tampiyelerin Yargılanması” isimli eserinde, tarikati tümüyle dış mihraklara bağlama çabaları ve tüm sövalyelerin Philip’in iskencelerine esit şekilde maruz kaldığını iddia etmesi ikna edicilikten uzaktır. Hor görülen Lombardiya’lıları ve hristiyan ahlak anlayışını zorlayan Yahudileri canından bezdirmek baska; hristiyan Avrupa’nın en yüce değerlerini temsil eden ve zamanla silinmeye yüz tutsa bile, yüksek bir ruhani prestije sahip olan bir manastır tarikaina karşı harekete geçmek bambaskadır. Zaten bu iki eylemin arasındaki ahlaki farkı, dinsel duygular konusunda deneyim sahibi olan Philip’in anlamamış olması olanaksızdır”.

“Barber’in kendisi de, Philip’in 1305 gibi erken sayılan bir tarihte bile, Tampliyelerin davranislari hakkında, ürettiği dedikodulari Aragon Krali II. James’e pazarlamayi basaramayan Esquieu de Floyran gibi adi muhbirlerden raporlar aldigini belirtmektedir. Aragon kralinin aksine, Philip’in bu dedikodulara ilgi gösterip deger vermesi, karisi Jeanne de Navarre’in 1305 Nisaninda ölümünü izleyen günlerde, kisisel davranislarinda dinsel egilimin artmasi ile açıklanabilir. Karisinin ölümü Philip’i çok sarsmis ve hem kendini, hem de kralligini kutsal ve aziz büyükbabasi Saint Louis’nin imajina uygun olarak yenilemek için fanatik bir arzuya kapilmisti”.

“Sonuçta, kanitlar, Philip’i yönlendiren olgunun para hirsı degil de, dinsel tutuculuk ve kisisel duygular oldugunu ortaya koymaktadır; Bu durum ise, düşünce özgürlüğü ve tekdüzen karsitligi için Barber’in çekindiklerinden çok daha tehlikelidir.”

Gabrielle M. Spiegel

(2) Fransa’da Toplu Tutuklamalar

“1305 Yilinda, kral Philip’in huzurunda taç giyen Papa V. Clement’in yasadigi kent Avignon’du...1307 Yilinda, tüm hristiyan topraklari üzerinde yasayan Tampliyelerin tutuklanmasi emrini veren de Papa V. Clement’di.”

“...Philip’in, Tampliyelere karsi olan bu eylemi, yaklasik bir yil öncesinden, yani 1306’dan beri planlamakta oldugunu ve bu plani Papa ile birlikte düzenlediklerini ortaya koyan kanitlar mevcuttur.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Fransa krali Güzel Philip, merkezi Kudüs’te bulunacak, genis bir hristiyan imparatorlugunun yönetimine geçme hayalini kurmaktaydi. Paraya çok ihtiyaci vardi. Kralligindaki tüm Yahudileri yakalatip, birer gözlerini çıkartti. Onlari, ikinci gözleri karsiliginda tüm servetlerini vermeye zorladi. Sonradan, varliklarına el koymak için, Tampliyelere karsi harekete geçti.”

Peter Tompkins, The Magic of Obelisks

“Tampliyelerin son büyük üstadi Jacques de Molay’di...”

“12 Ekim 1307 Persembe gecesi, Philip’in askerleri Molay ve 60 kardesini tutukladilar. Kimi kraliyet hapishanesine götürülürken, digerleri tarikatin kendi zindanlarına atildi. 13 Ekim Cuma sabahi tutuklananların sayisi 1500’e ulasmisti. Sövalyelerin yanisira, çavuslar, seyisler, hatta tarikatin çiftliklerinde çalışan köylüler bile tutuklanmışlardı. Büyük olasilikla, bunların 500 kadari tarikata tam üye, 200 kadari ise üye adayi idi. Haftasonunda, Fransa’nin her tarafında, kiliselerde vaizler, “Fakir Sövalyeleri” saskin kalabaliklar karsisinda suçluyorlardı.”

“Aslında tutuklamalar yasadisiydi. O dönemdeki yasalara göre, sivil otorite sadece Roma’ya karsi sorumlu olan din adamlarini tutuklayamazdi. Ama Philip, bir çok dinsel suçlamayi ileri sürüyordu - Isa karsitligi, puta tapma, haça tükürme, Albi’lilerle özdeslesmis doge karsiti günah olan escinsellik. Ayrica, tüm din sapkinligi yargilamalarında toplu halde ileri sürülen çeşitli ithamlar. Itirafllari insanların agzından çekip almakta ustalasmis Dominikenler (Tanrı’nin köpekleri) Fransiz engizisyonuna egemendiler. Sövalyeler ve tarikatin cahil askerleri, tirnak söken, kol kiran müthis iskence aletleri ile herseyi didikleyen yasa adamlarinin birlesimi karsisinda çaresiz kaldilar. İnsanların kolları ve bacakları gerdiriliyor, yüksekten birakilan kursun dolu torbalarla kirdiriliyor, ya da huni ile bogulana kadar girtlaklarından içeri su boca ediliyordu. En aci veren iskenceler en basitleriydi; et ve tirnak arasina çakilan çiviler, sökülen disler, açıkta kalan sinir uçlarının kurcalanması. O günlere kadar, Mülümanlar karsisinda her türlü sikintiya göğüs geren Tampliyeler, rutubetli, karanlık hücrelerde sistemli olarak aç tutulduktan sonra, kendi dindaslari tarafından yapılan iskenceler karsisinda umutsuzluga düşüyorlardı.”

Desmond Seward, The Monks of War

“...Büyük Engizisyon tarafından sorguya çekilen 138 Tampliyeden sadece 14’ü sövalye rütbesindeydi. Olaylara karisan en fazla 150 kadar sövalye olmalıdır ve bu sayı, bazılarının ileri sürdüğü gibi, Fransa kralına yönelik 2000 sövalyeden olusan bir askeri kuvvetten oldukça uzaktır.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

(3) Kovusturma

“ Papa VII. Boniface ile Fransa krali Güzel Philip'i karsi karsiya getiren mücadeleye, Kilise ve Devlet arasinda oldukca eskiden beri süregelen bir çekismeden kaynaklaniyordu. Guillaume de Nogaret adinda sivil bir fransiz görevli, emrinde bulunan özel bir askeri birlikle Papa'yi Italya'da tutuklamaya kalkismisti. Amaci Boniface'i Fransa'ya götürmek ve fransizlar tarafından kontrol edilen bir kilise konsilinde yargilamakti. Ancak, planin bu son bölümü yürümedi ve bir kaç gün içinde, taraftarlarinin bir karsi saldirisi sayesinde Papa özgürlüğüne kavustu. Ancak, VII. Boniface, yenik ve gözden düşmüş olarak, olaydan bir kaç hafta sonra, 12 Ekim 1303 tarihinde hayata veda etti. Saldirganlara gelince, tümü otomatik olarak kilise yasalarinca afaroz edildiler.”

“Dogrudan Fransa kralina karsi kilise tarafından konulan yaptirimlar ise, bir süre sonra kaldırildi. Oysa, sonraki yillarda Fransa basbakanligina kadar yükselen Guillaume de Nogaret'in aforoz cezası, Boniface'i izleyen Papa'lar tarafından asla iptal edilmedi. Fransa yönetimi ise, kendi payina hazirladigi koca bir dosya ile, ölmüş bulunan Papa'yi bir sapkin, inançsiz, büyücü ve sihirbaz olarak suçlamaktan geri kalmadi. Büyücülük konusunda, ileri sürülen en etkin iddia, Boniface'in seytanlarla konustugu, onlari yardima çağirdigi ve hatta seytana taptigi seklindeydi.”

“Tampliye davasinin en ironik taraflarından biri de, onlari suçlayan bassavci Guillaume de Nogaret'in aslında kilise tarafından afaroza ugramis bir kisi olmasındadır.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Bes seçkin İngiliz akademisyen tarafından hazirlanmis bulunan “Tampliyelerin Suçu” isimli eserde, G. Legman Tampliyelerin tam olarak escinsel olmadiklarini, ancak gizli giriş törenlerinde, ritüelik olarak, ciplakliga yer vermelerinden böyle bir iddianin kaynaklandigini ileri sürer.”

Peter Tompkins, The Magic of Obelisks

“Ahlaksız öpüş, ya da latince “osculum infame”, o çağda kamuoyunu sakinliga sürükleyen bir baska Tampliye uygulamasıydı.”

David Conway, Ritual Magic

“Madde- sözü geçen tarikata yeni katılan kardeslerin giriş töreninde, kimi zaman katılan kisi, kimi zamanda onlari kabul eden kisi, agzından, göbek deliginden, karından, kabaetlerden ve kuyruk sokumundan öpülür.

Madde- kimi zaman birbirlerini göbekdeliklerinden öperler.

Madde- kimi zaman birbirlerini kuyruksokumlarından öperler.

Madde- kimi zaman birbirlerini penislerinden öperler.

Suçlama Maddeleri

“...Tam aksine, St. Bernard, ruhsal yetkinligin asamalarini simgeleyen kutsal “üçlü öpüş” simgesini kullanirdi...”

“Tampliyelerin giriş töreni ve onun bir bölümü olan sözde öpüşme uygulaması konusunda çok seyler uyduruldu. Aslında, Tampliyelerin öpüşmesi, o dönemde sık sık uygulanan, bir derebeyi ile vasalı arasındaki baği sağlayan “homage” törenindeki öpüşmeden farklı değildi. Vasal dizçöker, kavusturduğu ellerini efendisinin elleri arasına koyar ve “Efendim, artık senin adamin oldum” der, sonra da bağlilik andi içerdi. Derebeyi bunun üzerine vasalı ayaga kaldırır ve törensel olarak birbirlerini öperlerdi. Artık, bu törenden sonra vasal, “efendisinin sevdigini sevmek, nefret ettiginden nefret etmek, ne sözle ne de kılıçla efendisini yaralamamak” taahhüdü altına girmistir.”

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

“Tampliyelere karsi sürülen suçlamalar arasından en ciddi, küfür ve sapkinlik- haça tükürme, haçin üzerine basma ve İsa'yi reddetme- suçlamalarıydı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Tapınak Sövalyeleri Tarikatına karsi açılan soruşturmanın maddeleri şunlardır:

Öncelikle, Papalık makami tarafından usulüne uygun şekilde onaylanarak kurulmuş olmasına karşın, tarikata yeni üyelerin girişinde ve giriş sonrasında, aşağıda sıralanan sapkın eylemler bir çok kez uygulanmıştır:

Esas olarak, her bir tarikat kardeşi, giriş töreni sırasında ya da daha sonradan uygun bir fırsat çıkar çıkmaz, diğer eski kardeşlerin yönlendirmesiyle, İsa'yi ya da Haçî ya da Tanrı'yi ya da Kutsal Meryem Anamızı ve kimi zaman da Tanrı'nın tüm azizlerini reddetmişlerdir.

Madde- Bunu (bu eylemi) kimi zaman giriş töreninden sonra yapmışlardır.

Madde- İsa'nın gerçek Tanrı olmadığını açıklayıp, yenilere öğretmişlerdir.

Madde- İsa'nın yalancı peygamber olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Madde- İsa'nın acı çekmediğini, aslında insanlığın kurtuluşu için değil de, kendi suçları yüzünden öldürüldüğünü söylemişlerdir.

Madde- Kurtulşa İsa sayesinde ulaşacaklarına inanmadıklarını söylemişlerdir.

Madde- Yeni kardeşleri, Haç'a ya da İsa'nın resmine tükürmek zorunda bırakmışlardır.

Madde- Haçî ayaklar altına almışlar, tekmelemişlerdir.

Madde- Haçî'nin üstüne isemeler ve bunu kutsal Cuma günü yapmışlardır.

Suçlama Maddeleri

(4) “Her Türlü İskenceyi Yapın”

“Elde edilen itirafların birbirlerine olaganüstü benzerlik göstermesi, yapılan sorgunun ne kadar standartlaşmış olduğunu göstermektedir. Daha önceleri bir çok cadi davasında basarisi kanıtlanmış bu standart sorgu yöntemi, ayrıntılarda bile dikkati çeken bir benzerliği garanti etmekteydi.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Engizisyon, sorguculara “Her türlü iskenceyi yapın !” emrini vermisti. Bu buyruk iskencecilerin en vahşi hayallerini açığa çıkarmıştır.”

John J. Robinson, Dungeon, Fire and Sword

“Ekim ve Kasım ayları boyunca, Paris'te sorgusu yapılan 138 Tampliyeden 105 tanesi tarikate girişlerinde İsa'yi reddettiklerini, 123'ü haça tükürdüklerini, 103'ü uygunsuz şekilde öpüstüklerini ve 102'si de kardeşler arasında escinsel ilişkilerin bulunduğunu itiraf etmişlerdir. Ancak, doğrudan escinsel ilişkiye girdiklerini itiraf eden sadece 3 kişi vardır. Büyük Üstad Jacques de Molay da dahil, neredeyse tüm Tampliyelerden alınan bu müsterek itiraflar, tarikatın üzerinde artık bir daha hiç temizlenemeyecek bir leke oluşturdur. Her ne kadar, itiraflar iskence ile alınmış ve de Papalık sorgusu sırasında reddedilmiş olsalar da, Tampliyeler kendi ağızlarıyla kendilerini mahkum etmişlerdi bile.”

Gabrielle M. Spiegel

“Aslında, Fransa'da sorgulanan 138 kişinin 123'ünün en iğrenç suçları bile kabullenmeleri hiç de şaşırtıcı sayılmamalı. Zira, ortaçağda, insanların baskı ve iskence altındayken yeminler ederek itiraflarda bulunmaları ve daha sonra, kendilerini güvende buldukları zaman, yeminlerinden vazgeçip itiraflarını reddederek, “günahlarının bağışlanmasını istemeleri” (absolution), olagan ve yasalarca kabul edilmiş bir durumdu. “Absolution” dinsel bir uygulama olarak çok yaygındı.

“En basta, hırçinlikle reddettiği escinsellik suçlaması ile aşağılanan Jacques de Molay bile sonradan bu stratejiye sığınmıştı. Büyük Üstadın itirafları, her ne kadar politik bir taktik eseri olsalar da, kardeşlerini pek kızdırmıyordu. Kendisine yöneltilen her suç kabullenen, gönüllü bir işbirliğine girerek, “puta taptıklarını” bile itiraf eden tarikat hazinecisi Fra. Hugues de Peyraud'nun tutumu ise tüm Tampliyeleri korkuya düşürmüştü. Carcassonne'da iki kardeş “Baphomet” adını verdikleri bir puta taptıklarını kabul etmişler; Floransa'lı bir başka Tampliyede de bu putun adının “Mahomet” olduğunu ileri sürmüştü. Bir baskasının itiraflarında da, putun uzun sakallı ama gövdesi olmayan bir heykel olduğu ileri sürülmüştü. Kraliyet ajanları, büyük bir heyecan içinde, adı geçen bu putun gesine düşmüşler ve tarikatın kutsal eşyaları arasında metal kaplamalı bir kafatası bulmuşlardı.”

“Aslında, tüm bu puta tapma itirafları, sonsuz acı ve umutsuzluk altında, insanların ne akla hayale sığmaz şeyler uydurabildiklerini göstermiş, böylece iskence altında sağlanan diğer kanıtların da değersizliğini açığa çıkarmıştır.”

Desmond Seward, The Monks of War

“İngiltere, Aragon, Navarre (Philip’in büyük oğlu Louis’in yönetiminde), Majorca, Kastilya, Portekiz, İtalya ve Almanya’daki yargılamalar incelenirse, sadece Fransa ve Fransa yönetimi altındaki ülkelerde, Tampliyelere karşı ileri sürülen suçlamaların itiraf edildiği ortaya çıkmaktadır. Bu durum, Fransız yönetiminin iskence uygulamasının bir sonucudur. Yasaların devletin iskence yapmasını yasakladığı İngiltere ve Aragon’da, itiraflar ancak Papalık ve engizisyonun sorguyu ele alıp iskence uygulamasından sonra elde edilebilmiştir. Iskence uygulanmadan alınan itiraflar için tek istisnayı “absolution”un gücüne güvenen İngiltere Tampliyeleri oluşturmıştır.”

Gabrielle M. Spiegel

“İngiltere’de Tampliyeler, kilisenin kendilerine yönelttiği suçları yani kendi sapkınlıklarını yeminle kabul ederek ve sonradan günahlarının bağışlanmasını (absolution) talep ederek, az bir ceza ile kurtulacaklarını ve kilise nezdinde affedilerek yeniden özgür olacaklarını biliyorlardı. Bu reddedilmeyecek bir fırsattı ve İngiltere’deki tüm Tampliyeler bu sansi değerlendirdiler. Kamu karşısına çıkarak itiraflarını yaptılar, “absolution” talebinden sonra cezalarını çekmek için manastırlara kapatıldılar. Ceza süresi dolunca, bir çoğu Hospitalyelere katıldı; diğerleri, kilisenin bir rahibin yemek ve giyimi için tahsis ettiği asgari gelire razı olarak, dinsel yasama devam ettiler.”

John J. Robinson, Dungeon, Fire and Sword

(5) Papalık Yasakları

“Templiyelerin Haçlı Seferleri esnasında, nasıl ölümü göze alarak dövüstükleri dikkate alınırsa, onların masum olduklarına inanmak pek zor olur...En keskin suçlamaların Albi bölgesinden gelmesi elbette basit bir rastlantı değildir; Nogaret Provence’li, Esquieu ise bir Katalan’dır. Bu bölgedeki yerel Tampliye örgütü, Katar sapkınlığının zirveye çıktığı bir önceki yüzyıl boyunca, kendi kumandanlıklarını birer Katar hücrelerine dönüştürmekten çekinmemişlerdi. Katar’ların son kalelerinin 1244 yılında düşmesinden hemen önce ortadan yok olan Katar hazinesini ele geçirmek amacıyla, Tampliyeler kaçak sapkınları kendi aralarına kabul etmişlerdi. 1307 yılına gelindiğinde, aslında Katarizm tümüyle yok edilmiş bulunuyordu. Ancak, Tampliyeler arasında Katar inancı ve anıları hala canlıydı. İşte bütün bunlar, Tampliyelere yöneltilen seytana tapma, gizli ayinler yapma, escinsellik gibi suçlamalara kaynaklık etmiş olabilir, zira bu aynı suçlamalar zamanında Katar’lara da yöneltilmişti.”

Desmond Seward, The Monks of War

“Tampliyelerin Katarizmle bağdastırılmaları tümüyle bir saçmalıktan ibarettir. Bu yanlışlık, bir Tampliye Büyük Üstadı olan Bertrand de Blanquefort’un, oldukça benzer bir isim taşıyan, Bertrand de Blanchefort adlı bir Katar soylusu ile karıştırılmasından doğmuştur. Gerçekten de, latince metinlerde iki isimde “Blancofortis” şeklinde geçmektedir. Ancak, Tampliye Büyük Üstadı Guyenne’lidir ve Languedoc’taki Katar’larla hiçbir ilgisi yoktur.”

Noel Currer-Briggs, The Shroud and The Grail

“V. Clement 1305 yılında papa seçildikten sonra, sarayını Roma’dan Avignon’a taşıdı. Papalar bu tarihten itibaren tam 70 yıl Avignon’da oturdular (Kilise tarihinde ikinci Babil esareti diye anılan dönem). İsa’nın yeryüzündeki bu yeni temsilcisi, V. Clement, sağlığı yerinde olmayan ve zayıf karakterli bir adamdı. Üstelik, seçilmesini yüklü rüşvetler dağıtarak sağlayan Philip’ten pek çekiniyordu.”

“Papa, önceleri, Tampliyelerin basına gelenlere karşı çıktı ve 27 Ekim 1307 tarihinde Fransa’da engizisyonu askıya aldı. Ancak, sonradan Philip, olagandisi bazı ipuçları bulduğunu, örneğin; Fra. Jacques de Molay’in itirafta bulunduğunu söyleyince, Kasım sonlarında, Papa ikinci bir “bull” (papalık emirnamesi) ile tüm Tampliyelerin tutuklanmasını emretti. Hristiyan dünyasının her tarafında soruşturmalar başladı. Ocak 1308’de, bir ölçüde isteksiz de olsa, İngiltere’deki Tampliyeler de tutuklandı. Bunu İrlanda ve İskoçya izledi. İskoçya’da yakalanan Tampliyelerin, ikisi dışında tümü, sonradan kaçarak Robert Bruce’un gerilla ordusuna katıldılar. Sonradan İskoçya kralı olan Bruce, Tampliye örgütünün yasal olarak ortadan kaldırılmasını asla kabul etmedi.”

“İspanya ve ta uzaklardaki Kıbrıs’tan, Tampliyelerin suçsuz olduğuna dair haberler İngiltere’ye ulaşlıyordu. İngiliz kraliyet sorgucuları da onları suçsuz bulmaya baslamisti. Elde bulunan elli kadar Tampliyenin sorgularından hiç bir kanıt elde edilemedi. Papa’nın istegi ile 1310 yılında yapılan ikinci bir sorgu da sonuç vermedi. Sonunda Papa, İngiltere kralı II. Edward’a iskence kullanımını emretti. Edward, bu buyruğa karşı çıkmadı ama “organ koparma, yara açma ve şiddetli kan akıtma” olmayacak koşullarını ileri sürdü.”

Desmond Seward, The Monks of War

“Tüm dinsel sapkınlıkların önlenmesi, orataya çıkarılması ve cezalandırılması konularında sorumluluk öncelikle engizisyondaydı. Engizisyon ise tümüyle Dominiken tarikatının ellerine teslim edilmisti. Güney Fransa’daki Katar sapkınlıklarına karşı amansız mücadelesi ile adını duyurmuş olan ıspanyol rahip Dominic Guzman (sonradan Saint Dominic) tarafından kurulmustu bu tarikat...1311 yılında, Papa tarafından İngiltere’ye gönderilen Dominiken iskenceciler “Tampliyelerin gizlerini korumak amacıyla sadece kendi rahiplerine günah çıkartıkları ve özel durumlarda bazı günahları için “absolution” talebinde bulunabilecekleri” bilgilerinden başka bir şey öğrenemediler.”

John J. Robinson, Born in Blood

“İngiltere’de 1310 ve 1311 yıllarında sürdürülen sorgular sonunda, sadece dört Tampliye haça tükürdüklerini itiraf ettiler. Oysa, daha 1310 Mayısında, Paris’te 120 Tampliye yakılmısti bile...”

“Tampliyelerin karşılastığı belki de en büyük iskence, inançlarını yitirmektir. Sanki Tanrı ölmüştü onlar için. Fransız halkı, tarikatın suçlu olduğuna hiç kşku duymadan inanadığı için, akıllmaz söylentiler dilden dile dolalıyordu. Tampliyelerin cehennemden dışı şeytanları çağırıp onlarla yattıkları, çocuk yagıyla parlatılmış putların karşısında doğan piçleri kızarttıkları ve hatta kedilere taptıkları bile anlatılıyordu.”

“Kimi Kastilyalı Tampliyeler, bu söylentilerin başlarına açacağı belalardan öylesine korktular ki, Granada’ya kaçıp müslüman oldular.”

“1312 yılı Subat ayında, Fransa’da “Etats Généraux” tarikatın mahkumiyetini talep etti. Nihayet, Mart ayında Papa Clement danışmanları ile yaptığı kapalı toplantı sonunda, “Süleyman Tapınagının Fakir Sövalyeleri Tarikati”ni isnat edilen tüm suçlardan resmi olarak sorumlu kabul etti. 3 Nisan’da Kilise Genel Konsili toplandığı zaman bir oldu-bitti ile karşılastı. Papa, Tampliyeler hakkında sağlam ve yasal kanıtlar bulunmadığını, ancak kendi kişisel kanaatine göre tarikatın suçlu olduğuna karar verdiğini ve bu nedenle, tarikati mahkum etme zorunluluğunun doğduğunu açıkladı. Genel Konsil bu açıklamayı itirazsız kabul etti. “Vox in Excelso” isimli Papalık emri (bull) ile tarikat kapatıldı. 2 Mayıs 1312 tarihinde, bir başka “bull” tarikate ait tüm gayrimenkulleri Hospitalye tarikatına devretti. İtiraflarını reddedenler ya da hiçbir itirafı bulunmayanlar yaşam boyu hapse mahkum oldular. İtiraflarında ısrar edip sonradan “absolution” isteyenler ise hafif cezalarla kurtuldular.”

Desmond Seward, The Monks of War

(6) Çözölme

“14 Mart 1314 günü, Tampliyelerin dört büyük sorumlusu, haklarında verilen ömür boyu hapis cezasını ilan edilmesi için, Notre Dame kilisesinin önüne getirildiler.”

Desmond Seward, The Monks of War

Tarikatin Büyük Üstadı Jacques de Molay hiç beklenmedik bir anda itiraflarını reddetti.

“Yaşamımın sonuna yaklaştığım (yetmiş yaşlarındaydı) su günlerde, gerçekmiş gibi ortaya konulanların ve din adına yapılanların karşısında duyduğum düşüklüğünü açılamam gerektiğini sanıyorum. Tüm burada bulunanların huzurunda, yeryüzünün ve cennetin önünde, en kötü günahın suçlusu olduğumu kabul ediyorum. Ancak, bu günah, tarikatımıza yapılan iğrenç suçlamaları kabul ederek yalan söylemiş olmamdır. Açılamam gerekir ve iste açıklıyorum ki, Tampliye tarikati suçsuzdur; saflığı ve azizliği tartışılmaz.”

Üstad fra. Jacques de Molay

“Diğer iki üstad korku ile dinlerken, tarikatın Normandiya eğitmeni (Preceptor) fra. Geoffroy de Charnay aynı şekilde çekinmeden konuşarak Büyük Üstadın yanında yer aldı. Ertesi sabah, Tampliye tarikatının bu en yüksek rütbeli iki kadesi, alevler aresından suçsuz olduklarını haykırarak, Seine nehrinin üzerindeki bir

adada, ağır ağır yanan kömür atesinde canlı canlı yakıldılar. İzleyen kalabalık, onları son demlerinde bile suçsuz olduklarını iddia ettikleri için, din şehidi olarak kabul etti. De Molay'ın kralı ve papayı lanetliyerek, Tanrı karşısında son ve gerçek yargılama için yanına çağırdığı şekilde bir söylenti yayıldı. Papa bu olaydan sonra bir ay içinde, kral ise sonbaharda öldü. De Molay'ın lanetinin, kralın üç oğlunun da genç yaşta ölmesine neden olduğuna halk inandı”.

Desmond Seward, The Monks of War

“Sorgulamaların amacı Tampliye'nin suçlarını itiraf etmeleriydi. Bilindiği kadarıyla, itiraflar sağlandıktan sonra, hiçbir Tampliye, itirafını geri çekmedikçe, ölüme mahkum edilmedi. 1310 yılında yakılanlar ve en son 1314 yılında yakılan iki lider, dinsel bağlılıklarını ve katolik inançlarını sonuna kadar savunarak ölüme gittiler.”

“Onsekizinci yüzyılda, Mason kitapları satıcısı Alman Friedrich Nicolai, o dönemdeki Tampliye Masonlarının, ortaçağdaki Tampliye'lerden aktarılmış ile, ilk Gnostiklerden kaynaklanan bir sapkın öğretinin mirasçısı olduklarını ileri sürdü. Bu inancını, eski kilise babalarının din sapkınlığı hakkında yazdıklarından alıntılar ile çarpıcı bir anlatımın karışımı olan yazılarıyla destekledi. Nicolai'nin teorisi, yanlış etimoloji ve vahşi spekülasyon üzerine inşa edilmisti ama, çok etkili oldu. Büyük olasılıkla, ortaçağdaki Tampliye'nin büyücü olduklarını iddia eden Cornelius Agrippa'dan esinlenmişti.

Peter Partner, Murdered Magicians

Tampliye'nin Öyküsü - IV

Tampliye'nin Gizemleri..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Baphomet

(1) Söylentiler ve Suçlamalar

“Baphomet adını verdikleri bir put aracılığıyla şeytana tapmakla suçlanmaları, Tampliye'nin halkın gözünde değerini yok etmişti. Baphomet, yönlendirilmiş irade gücünü temsil eden ve “fallus” ibadetine dayanan gnostik ayinlerin bir simgesiydi. Keçi sakallı ve keçi ayaklı, cinsiyeti belli olmayan bu put, eski çağların boynuzlu tanrısı Mendes keçisi ile bağlantılıydı”.

Peter Tompkins, The Magic of the Obelisks

“Bazı sövalyeler, iskençe altında yapılan sorgulama sırasında; kızıl, gri ya da kara renkli bir kedi şeklinde bir puta tapıklarını itiraf ettiler. Yaptıkları ayinlerde, bazı durumlarda, kedinin kuyruk altının öpülmesi de gerekliydi. Kimi zamanlarda da, bu kedi putu, yakılmış çocuklardan elde edilen yağla ovuluyordu. Tampliye'ler, savasta ölmüş kardeşlerinin cesaretlerinin kendilerine geçmesi amacıyla, yemeklerine ölmüş sövalyelerin küllerini serpiyorlardı”.

John J. Robinson, Dungeon, Fire and Sword

“12 Ağustos 1308 tarihli Engizisyon suçlama listesinden;

Madde; bu putlara ya da bir puta tapıyorlardı. Özellikle büyük toplantılarda onlara tapıyorlardı.

Madde; putlara Tanrı yerine tapıyorlardı.

Madde; kurtarıcı olarak tapıyorlardı.

Madde; putun onları kurtaracağını söylüyorlardı.

Madde; zenginlik verdiğini söylüyorlardı.

Madde; ağaçları çiçeklendirdiğini, tohumları yeserttiğini söylüyorlardı.

Madde; putlara kusaklar, bezler, ipler bağlıyorlar; sonra bu bezleri ve ipleri gömleklerinin altında, vücutlarına sarıyorlardı.

Madde; tarikata giriste her yeni üyeye bu bez ve iplerden veriyorlardı.

Madde; putlara böyle tapıyorlardı.

Madde; yeni girenlere yemin ettiriyor, bunları kimseye söylememeye and içiriyorlardı.”

Suçlama Maddeleri

“...Bir çok yerde, fiziksel özellikleri farklı şekilde tanımlanan bir puta tapıyorlardı. Bu puta Baphomet adını vermişlerdi. Bu söz, etimolojik olarak, eski Fransızca’daki “Muhammet” sözü ile aynıydı (sorgu sırasında bazı Tampliyeler doğrudan “Muhammet” adını bir kaç kez kullanmışlardı). Daha önce kovuşturmayla uğramış olan bir çok sapkın topluluk gibi, Tampliyeler’in de gizli toplantılarını geceleri yaptıkları ileri sürülmüştü.”

“Tampliyeler’in, Muhammet peygamberin adını taşıyan bir puta tapma uygulamasını Doğudan edinmeleri olanaklıydı. İsmailîler ve Dürziler gibi, en uç sapkınlıktaki Müslümanlar arasında bile, böyle bir put asla varolmamıştı. Müslümanların puta tapmaları düşüncesi de, Batılı Hristiyanların Doguyu küçük göstermeye çabalayan iftira sisteminin bir parçasıdır”.

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Melek Tavus tarikatına (Yezidiler) giriş törenlerinde, müritler boyunlarına iç içe örülmüş siyah ve kırmızı yünden yapılmış bir iplik bağlarlar. Parsiler’in kutsal ipinde ve diğer eski Orta Doğu kültürlerinde olduğu gibi, bu iplik asla çözülmemelidir. Sapkın suçlaması ile ortadan kaldırılan Tampliye tarikatında da bu uygulamaya aynen rastlanır”.

Arkon Daraul, Secret Societies

(2) Baphomet’in Tanımı

“Koskoca sakallı bir adam kafası. Tüm tasra karargâhlarında bu puta saygı gösteriyorlar, tapıyorlar. Fakat, bütün tarikat üyeleri bunu bilmiyorlar; sadece Büyük Üstat ve kademliler biliyorlar”.

Philip’in Talimatları

“1307 Yılında, Tampliyeler’in yargılanması sırasında, Fra. Jean de Taillefer su kanıtları ortaya koydu: “Tarikata Champagne karargâhına bağlı üç bölgeden biri olan Mormant’ta katılmıştı. İnisiyasyon töreninde, sunağa bir adam kafasını temsil eden bir put konulduğunu söyledi”. Bir başka Tampliye, Burgundy’li Hugues de Bure, sapelde yapılan toplantıda, bir dolap ya da sandıktan bir “kafa” çıkarıldığını, uzun sakallı bir adam heykeli olan bu putun, altın ya da gümüşten imal edilmiş olduğunu anlattı. Fra. Pierre d’Arbley putun hem önünde hem de arkasında iki yüzünün bulunduğunu söyledi. Akıbaşı Guillaume d’Arbley ise, putun yalnızca büyük toplantılarda sergilendiğini ve sadece özel durumlarda kademli sövalyelere gösterildiğini belirtti.”

“Tarikatin Paris hazinecisi Jean de Turn, büyük toplantılardan birinde, boyalı bir kafatası biçiminde bir puta tapıklarını itiraf etti.”

“Neredeyse tüm açıklamada bulunan tarikat kardeşleri, putun uzun sakallı ve uzun saçlı olduğunda birleşiyorlardı. Ayrıca, baskaca bir nedeni olmasa bile, o çağda çoğunluğun düşüncelerine uygun olarak, uzun saç, kadınsılığın bir belirtisi olarak kabul ettikleri için, sasirtici buluyorlardı.”

Noel Currer-Briggs, The Shroud and the Grail

“...Gerçek bir insan başı büyüklüğünde, sakallı ve hasin ifadeli...”

Jean de Taillefer’in Sorgusu

“Tam olarak tarif edemeyeceğini, ama kırmızıya çalan bir rengi olduğunu sandığını açıkladı.”

Ian Wilson, The Shroud of Turin

“Paris’te yapılan bir tarikat toplantısında, rahip tarafından getirilip sunağa yerleştirildi. Renksiz, soluk, süslü olmayan, tipki bir Tampliye gibi dağınık sakalları olan bir adam kafasıydı bu.”

Stephen de Troyes

“Açıkça anlaşıyor ki, kopyaları inceleyenler, altın ya da gümüş kutulardan, kafanın üzerinde tutulduğu ahsap panellerden söz ederler; halbuki, gerçek put, yani “kutsalların kutsalı” olarak kabul edilen Paris’teki idi. Orada yapılan törenler de, tipki eski Bizans kilisesi törenlerine benzemektedir.”

Ian Wilson, The Shroud and the Grail

“Büyük olasılıkla, bu put, Tampliyeler tarafından ne ölçüde saygi ve sevgi ile anıldığı düşünülürse, Vaftizci Yahya'nın kesik basını simgelemektedir. Tampliyeler, 1203-1204 yılları arasında yapılan 4. Haçlı Seferinde, Bizans'ın yağmalanmasına istihak etmişlerdi. Robert de Clari, aralarında Vaftizci Yahya'nın kesik basının da bulunduğu iddia edilen, İstanbul'daki Boucoleon sarayı sapelindeki sayısız kutsal emanetleri etraflica anlatmıştır. (Boucoleon sarayı bugün Tekfur sarayı olarak bilinmektedir, sarayın sapeli ise büyük olasılıkla Kariye olmalıdır).”

Baphomet'in kimliği hakkında bir başka ipucu da, Yuhanna Inciline göre, İsa'nın cenazesine baharat getiren Nicodemus'la ilgilidir. “Evangelum Nicodemi”de (Nicodemus Incili, 4. Yüz yıl), İsa lehine tanıklık eden Yahudilerin yöneticisi olarak da adı geçer Nicodemus'un. Chretien'in Perceval isimli eserinin birinci devam extrapolation'unda Arimathea'lı Josephus ile Nicodemus'un beraberce İngiltere'ye kaçışları anlatılır.”

Noel Curren-Briggs, The Shroud and the Grail

“Nicodemus, çarmıhta acı çekerken gördüğü haline uygun olarak, İsa'yı temsil eden bir kafa heykeli yaptı. Eminim ki, bu heykelin yapımına Tanrı'nın eli de karıştı; çünkü, bu kafa asla bir insan tarafından yaratılmış olamazdı.”

Perceval'in Birinci Devam Extrapolation'u

“Tampliyeler'in putları, Mandylion kefeninden kopya edilmiş olan İsa'nın yüzünü temsil etmekteydiler. İngiltere'de Templecombe'da bulunan bir örnek, renkli bir panel üzerinde, gerçek insan bası boyutunda, kızıl sakallı bir erkek kafasıdır. Bu kafa, Tampliyeler'in verdikleri tanımlara uymaktadır; gerçek boyutlarda, sakallı adam kafası, ahsap plaka üzerine raptedilmiş vs..”

Ian Wilson, The Shroud of Turin

“Baphomet'in ileri sürülen fiziksel özellikleri, ya Maufe'ye (Kuzey Avrupa folkloruna ait bir cin), ya da eski kilise reliklerine bağlanabilir”.

Peter Partner, The Murdered Magicians

Sorgucu: Bize “kafa”dan söz et !

Fra. Raoul: Kafa mı? Evet, Fra. Hugues de Peraud başkanlığında yapılan yedi ayrı toplantıda, kafayı ben de gördüm.

Sorgucu: Nasıl tapıyorlardı?

Fra. Raoul: Söyle..Kafa ortaya çıkarılıp, gösterilince, herkes kendini yere atıyor, cüppelerini açıyor ve tapıyordu.

Sorgucu: Kafa nasıldı?

Fra. Raoul: Korkunçtu. Bana bir şeytanın, bir Maufe'nin yüzüymüş gibi gelirdi. Her gördüğümde o kadar korkardım ki, bakmaya cesaret edemezdim.

M. Michelet, Le Proces des Templiers

“Korkunç yüzü ve dağınık sakalları olan bir cin şeklinde tarif edildiğine bakılırsa, bu putun Asmodeus'u (tapınagın yapımında Süleyman'a yardım eden koruyucu cin) temsil ettiği söylenebilir. Rennes Le Chateau'da bulunan köy kilisesinin kapısında da Asmodeus'un bir heykeli mevcuttur”.

“Kudüs'teki Tampliye karargâhi 1244 yılında Müslümanların eline geçti. Muzaffer sultan Baybars, Tampliye kalesini arastırttı ve kulede koruyuculuk yaptığına inanılan kocaman bir put bulundu. Baybars, putun yok edilmesini ve yerine bir mihrap inşa edilmesini emretti.”

Ian Wilson, The Shroud of Turin

(4) Disi Köken ?

“Tampliyeler’in, bir tür kafa ile bağlantılı gizli törenler yapmaları suçlamasının dayandırıldığı tartışılmaz kanıtlar bulunmuyor. Gerçekten de, Engizisyon kayıtlarında ağırlık taşıyan en önemli konu böyle bir kafanın varlığıydı...Paris karargâhında el konulan esyalar arasında, kadın basi biçiminde garip bir ölü kalıntısı da vardı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Dövmüş gümüşten mamul, büyük ve pek güzel bir kadın basi. Bu gümüş kafanın içinde, kırmızı ve beyaz yünlü kumaşlara sarılı olarak duran iki adet kafa kemigi vardı. Üzerinde CAPUT LVIII yazılı bir de etiket takılıydı. Kemikler oldukça ufak tefek bir kadına aittiler.”

Oursel, Le Proces des Templiers

“CAPUT LVIII - Kafa 53m, hala sasirtici bir mesele olmaya devam ediyor. Ancak, en sonda yer alan M harfinin, doğrudan bir harf olarak değil de, Virgo’nun (Basak burcu) astrolojik simgesi olabileceği öne sürülüyor.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Von Hammer’e göre, Tampliyeler’e ait bir kadeh üzerinde yazılı olan bir slogan söyledi: “Tüm varlıkları tomurcuklandıran ve çiçeklendiren Mete’ye övgüler olsun. O bizim kökümüzdür. Bir ve yedidir. Sekizli isimdir”. G. Massey ise, Mete’nin Baphomet ya da “Anne” anlamına geldiğini ileri sürer”.

Kenneth Grant, Nightside of Eden

“Herodot, bir kafatasını metalle kapladıktan sonra, ona tapan ve kurbanlar sunan Issedon’lar isimli bir halktan bahseder. Isparta’lı Cleomenes, Archonides’in kafatasını bal dolu bir kova içinde saklamış ve önemli kararlar arifesinde kafatasından kehanetler beklemiştir. İÖ 4. Yüz yıldan kalma, Etruria’da bulunan bazı vazoların üzerinde, kesik kafalara tapınan ve onlardan kendilerine yol göstermelerini bekleyen insanlar resmedilmiştir. Aristo da, Karianlar’ın kesik kafalarından söz etmiştir”.

Julian Jaynes, The Origin of Consciousness

“Kutsal Kâse Grail ile ilgili bir Gal romansı olan Peredur’da, Keltler’in kesik kafa kültürüne ve geleneklerine ait bölümler bulunmaktadır:

“Sayda’lı bir Tampliye sövalyesi, Maraclea’lı bir genç kadına deliler gibi asıktı. Ancak, kadın henüz daha pek gençken öldü. Cenaze gecesi, çılgın âşık mezari kazıp ölü bedenini çıkardı ve ölüyle sevgi. Bunun üzerine, gaipiten yükselen bir ses, dokuz ay sonra geri gelmesini, zira bu mezarda bir evlat bulacağını söyledi. Tampliye bu emre uyarak, tam dokuz ay sonra mezari tekrar açınca, iskeletin bacakları arasında bir kafa buldu. Gaipiten gelen aynı ses “bu kafayı iyi muhafaza et, çünkü tüm güzellikleri ve iyilikleri sana verecektir” dedi. Tampliye kafayı yanına alarak uzaklastı.”

Ward, Freemasonry and the Ancient Gods

“Öykünün bir başka anlatımında, kadının adı da verilir; Yse. Açıkça, Isis’ten türetilmiş bir isim.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Bir zamanlar yalnızca Tanrı vardı. Gücü sınırsızdı ve tek basıyordu. Yalnız olmaktan hoşnut değildi, bu yüzden bir es yaratmak için kendini ikiye böldü. Düzen ve Mantık öğelerini kendinde tutarken, Cosku ve Kargasa öğelerini esine verdi. Esinin adını Yse koydu. Yse, yaratılışı sırasında, öylesine sevgi ile dolmuştu ki, Tanrı onu ilk öptüğü anda, sonradan “Seçilmiş Yanıt” diye adlandırılacak olan, bir tepkide bulundu. Evrende, bir kadın ile bir erkek arasında oluşan ilk etkileşim ve ilk onaylamadır “Seçilmiş Yanıt”, insanlığın en büyük gizemi ve bilmecesi olan “Kutsal Kâse (The Holy Grail).”

Synopsis from the Merovingian Bible, The Gnostic Christian Path

“Essene Odyssey” isimli kitabında Dr. Hugh Schonfield, bazı Essene/Zadokit/Nazaren metinlerinde kullanılan bir şifre yöntemini keşfettiğini ileri sürmüştür. “Atbash” şifresi adını verdiği bu tekniğin, Qumran’da bulunan bir çok eski belgede yer aldığını belirtmiştir.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

"Schonfield, İbranî Atbash şifresini "Baphomet" sözcüğüne uyguladığında, disiplinli anlamına gelen "Sophia" sözcüğüne ulaştığını açıklamıştır. Plutarkos ise, Sophia'nın Isis'i simgelediğini belirtmiştir."

David Wood, Genesis

"Isis'in büyüğü ile Mısır tanrısı Thot'un bilgeliği bağlantıdır. Thot'un karısı Nehemaut ise Gnostiklerce Sophia diye adlandırılır. Bu yaklaşımla, Taplılıklar'ın Baphomet'e tapınmaları aslında, Bilgelik ilkesine tapınmaları anlamına gelmektedir."

Graham Hancock, The Sign and the Seal

"Taplılıklar'ın Atbash şifresini kullanmış olmaları, Orta Doğu'da, on ikinci yüzyıl sonlarına kadar, Nazaren ya da Neo-Nazaren tarikatların varlığını ve öğretilerinin Batıya ulaştığını kanıtlar."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

(5) Kara Bakire

"Plutarkos, Isis'i bilgiyle es tutarken, Typhon'u cehaletle birleştirir. Aydınlanan kişinin ruhunu ısıtandıran gizli öğretinin karsıtıdır Typhon. Gerçek Bilgi kadar değerli başka hiçbir tanrısal armağan yoktur."

General Albert Pike, Morals and Dogma

"Çoğunlukla kara derili bir kadın olarak betimlenen, siyaha biliminin anası büyük Mısır tanrıçası Isis, Avrupa'da bulunan "Siyah Madonna'lar" ile birleştirilir."

Lynn Pickett & Clive Prince, Turin Shroud

"Isis'in elinde taşıdığı "ankh" (üst kolu halka biçiminde Mısır haçı), Siyah Madonna'ların ellerinde bulunan garip görünümlü asaları andırmaktadır. Bu heykellerin kara-yeşil renkleri, siyacılar göre, gizemi Isis'in seks organında saklı olan, büyük yaratıcılığı (opus) simgelemektedir."

Ean Begg, The Cult of the Black Virgin

"Kara Bakire Isis'tir ve gerçek adı Isık-Kadin'dir (Notre Dame de Lumiere)."

Pierre Plantard de St. Clair (Sion Birliği eski Büyük Üstadı)

"Chinon şatosunda ölümü bekleyen Taplılıklar, Kara Bakire'ye dua ediyorlardı. Kara Bakire dinini kuran kişi St. Bernard'di. Yazdığı sayısız ilâhî ve verdiği vaazları ona adamıştı. Süleyman ve Saba Melikesi için Eski Ahit'teki Nesideler Nesidesinde (Songs of Songs) "Ben karayım, fakat güzelim, Ey Kudüs'ün kızları" dizeleri, Siyah Bakire kültürünün nakaratıdır."

Ean Begg, The Cult of the Black Virgin

"Ben karayım, fakat güzelim,
Ey Yerusolım kızları!
Kedar çadırları gibi,
Süleyman'ın büyük çadırları gibi."

Nesideler Nesidesi 1:5-6

"Adlarına "Siyah Madonnalar" denilen ve Fransa'da bulunmuş olan bir kaç yüz heykelin hemen hepsi dumanla ya da kandil isisiyle karartılmıştır. Az sayıda, koyu renkli ağaçtan oyulmuş olanlar ya da yağ ve sarıya uzun süren işlemler sonucu karartılanlar da vardır. Haçlı seferleri sırasında, Fransa'ya taşınan Suriye, Mısır ve Kiptî kökenli putlar Siyah Madonnalara ilk örnekleri oluşturmıştır."

Kara Bakire kiliseleri genellikle Mary Magdalene'in adını taşırlar. 1247 yılında, Taplılıklar'ın Kudüs'e yerleşmesini sağlayan kral Baudouin II, "Turin Kefeni"nin bazı parçalarına karşılık, Vezelay Manastirinden Mary Magdalene'in olduğu ileri sürülen bir cenazeyi almıştır. Gizli bir geleneğe göre, Magdalene İsa'nın karisidir ve onun çocuğunu Güney Fransa'ya götürmeyi başarmıştır."

Tampliyeler'in Öyküsü - V

Tampliyeler Tarikatının Mirası..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Tampliyelerin Mirası

(1) Afrika'nın Derinlikleri

"1145 Yılında, alman piskopos Otto von FreiSign, Chronicon adlı tarihinde, çok sasirtici bir yazismadan söz eder. Papa, o güne dek varlığı hiç bilinmeyen, Hindistan'ın Hristiyan hükümdarından bir mektup almıştır. Bu kral, mektubunda, "Cennet Irmagı"nın kendi ülkesinde bulunduğunu bildirmektedir. Mektup, aslında Suriye'nin Akdeniz kıyısında bulunan Gebal kentinin piskoposu aracılığıyla Roma'ya kadar ulaştırılmıştır. Hristiyan hükümdarın adı "Yasli John" (Yuhanna) ya da aynı zamanda bir rahip olduğu da ileri sürüldüğü için "Vaiz John" olarak geçer. Dediklerine göre, bebek İsa'yi ziyaret eden Magi'lerden birinin soyundan gelmektedir. İran'ın tüm Müslüman hükümdarlarına boyun eğdirmiş, Dünyanın diğer ucunda, gelişen bir Hristiyan krallığı kurmuştur."

Graham Hancock, The Sign and the Seal

"Vaazci Yuhanna" aslında, Havari Yuhanna'nın yozlaştırılmasından başka bir şey değildir. İncil'de bile, Yuhanna'nın hiç bir zaman ölmeyeceği söylentilerinin çıktığı ama bunun doğru olamayacağı yazılıdır. Avrupa'nın Müslüman tehdidiyle yüz yüze geldiği dönemlerde, Bizans tahtına çıkan bir çok imparatorun adı Batıda Yuhanna diye geçer. Bu sadece, yardım umutlarının bir söylenti sayesinde pompalanmasını ifade etmektedir".

Steve Sharper

"Piskopos Otto'nun Vaazci John'un varlığını ve ülkesinde bulunan Cennet Irmagini açıklamasının üzerinden pek fazla zaman geçmeden, Papa resmi bir bildiri ile Haçlı Seferlerinin yinelenmesi çağrısında bulundu. İki yıl içinde, 1147'de, Alman İmparatoru Conrad, diğer derebeyleri ve bir çok soylu ile birlikte İkinci Haçlı Seferini başlattı.

Haçlıların talihlerinin yükseliş alçalmasına uygun olarak, Avrupa'da zaman zaman Vaazci John hakkında söylentiler belirip kayboluyordu. O dönemin tarihçilerine göre, 1165 yılında, Vaazci John Bizans İmparatoru, Kutsal Roma İmparatoru ve diğer krallara gönderdiği yeni bir mektupla, pek yakında, orduları ile Kutsal Topraklara ulaşacağını haber veriyordu. Ülkesini yine pek satafatlı bir tarzda anlatıyor, bu kez sadece Cennet Irmaginin değil, aynı zamanda Cennetin Kapılarının da ülkesinde bulunduğundan söz ediyordu."

Graham Hancock, The Sign and the Seal

"Eğer gerçekten büyük gücümün nereden kaynaklandığını merak ediyorsanız, o takdirde kuskusuz olarak inanin ki, ben Vaazci John...Gök yüzünün altında yasayan tüm yaratıklardan daha varlıklı, daha bilge ve daha kuvvetliyim. Yetmiş iki kral bana haraç ödemekte. Yürekten dinine bağlı bir Hristiyan'im ve ülkemdeki dindaslarımı her an korumaktayım...Büyük bir ordu ile gelip, Tanrının mezarını ziyaret etmeye yemin ettim...İsa'nın haçının düşmanlarına da savaş açacağım ve onları acımasızca cezalandıracağım.

Görkemim üç Hindistan'ı tümüyle kaplıyor ve hatta, St. Thomas'ın mezarının bulunduğu uzak Hindistan'a bile yayılıyor. Çölleri asıyor ve güneşin doğduğu yere, Babil Kulesinin yakınındaki ıssız Babil vadisine kadar uzanıyor..."

Bizans İmparatoru Manuel Comnenus'a gönderilen mektup (1165)

"Vaazci John neredeydi ? St. Thomas'ın mezarından söz etmesi Hindistan'ı isaret ediyordu. Ancak, orta çağın coğrafya kavramları öylesine geriydi ki, Hindistan Nil nehri yakınlarında sanılıyordu. Bu nedenle, 1177 yılında Papanın Vaazci John'a yazdığı mektup Habesistan'a doğru yola çıkıyordu."

Mysteries of the Past

“Kardesi Lalibela tarafından tahttan indirilene kadar Habesistan hükümdarı olan Harbay’ın efsanevi Vaazci John olabileceği sanılıyor.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Vaazci John’un mektubunda, kendisine karşı kardesi ile is birliği yapan Tampliyeler hakkında bile bir uyarı vardı:

“Sizin soyunuzdan gelen, sizin maiyetinizde bulunan bazı Fransızlar Sarasenler (Müslümanlar) ile is birliği yapıyorlar. Size yardım edeceklerine inanıp, onlara güveniyorsunuz ama onlar sahtekâr ve hilebazlar...Cesur olun ve dua edin...Sahtekâr Tampliyeler’i öldürmeyi ihmal etmeyin.”

Vaazci John’un çeşitli krallara gönderdiği mektup (1165)

“Wolfram von Eschenback Parzival’de, Grail’i arayanlardan birinin, Rohas’ın ötesine, Afrika’nın derinliklerine yaptığı yolculuğu anlatır. Rohas, Habesistan’ın en uzak bölgelerinde bir kenttir. 1185 Yılında, Lalibela zaferle girdiği Rohas’ın adını değiştirir, kendi adını verir yeni başkentine...Lalibela, ülkesine geri dönmeye önce, yıllarını Kudüs’te Tampliyeler’le birlikte geçirmiştir. Tampliyeler’in, kayıp Ahit Sandığını gizlediğine inanılan Habesistan’dan gelen bir soyluya ilgi göstermelerinin nedeni asikârdır”.

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Habesistan ile Hristiyan Avrupa arasındaki ilişkiler bir sonraki yüzyılda da devam etmiştir:

“Kurtuluşumuzun 1306. yılında, Habesistan İmparatoru Wedem Araad, Avignon’da bulunan Papa V. Clement’a otuz kisten oluşan bir heyet gönderdi.”

Giovanni da Carignano (Cenova’lı bir haritacı)

“Habesistan’da kayalara oyulmuş on bir kilise, Afrika’nın en gelişmiş mimarî yapılarıdır (UNESCO tarafından Dünyanın Harikaları arasında gösterilmiştir)...Kiliseler, inşa edilmelerinin üzerinden sekiz yüz yıl geçmiş olmasına rağmen, bu gün de ibadete açıktır. Bu kiliselerin özellikle belirtilmesi gereken nitelikleri, alışılmış yöntemlerle inşa edilmek yerine, doğrudan kırmızı volkanik kayalara oyulmuş olmalarıdır. Bu nedenle, sadece boyut olarak değil, işçilik ve kavrayış açısından da, insanüstü bir görünümleri vardır.

“...Gerçek niteliklerini anlayabilmek için çok çaba sarf edilmiştir: bazıları derin hendeklerde bulunurken, diğerleri kocaman mağaraların içindedir. Tüm kiliseleri bir birine bağlayan, karmaşık ve hayret verici, bir tüneller, geçitler, galeriler, mezarlardan oluşan bir labirent ağı vardır. Ebedi görevlerini yerine getiren rahiplerin uzak ayak sesleri ile yankılanan, los ve nemli, yosun tutmuş serin duvarları ile bir yer altı dünyası.”

“St. Mary kaya kilisesinin tavanında, Davut Yıldızının içine çizilmiş stilize bir haç resmi bulunmaktadır. Bir Hristiyan mabedi için oldukça şaşırtıcı bir süslemesidir bu, ancak Tampliyeler’in en önem verdikleri sembollerden biridir Davut Yıldızı. Bu çizimin altında, kumaş kaplı bir sütun vardır. Rahipler, bu sütunun Lalibela’nın bizzat kendisi tarafından oyulduğunu ve kaya kiliselerinin mimarî gizlerinin içinde saklı olduğunu söylerler.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

(2) Portekiz: İsa’nın Sövalyeleri

“Portekiz’de, Tampliyeler kısa süren bir soruşturmada sonra aklandılar ve yalnızca adlarını “İsa’nın Sövalyeleri” şeklinde değiştirerek, varlıklarını 16. yüzyıla kadar sürdürdüler. Denizcilik alanındaki kesifleri tarihe geçti: Vasco de Gama bir İsa sövalyesiydi, Denizci Prens Henry ise (Dom Enrique) tarikatın Büyük Üstadıydı. Gemilerinde hala Tampliyeler’in kırmızı haçı ile desenli yelkenleri kullanıyorlardı. Colomb’un Yeni Dünyayı keşfetmek üzere Atlantik’i aşan üç gemisinde de Tampliye haçları dalgalanıyordu. Zaten Colomb, tarikatın Büyük Üstadının kızıyla evliydi ve kayınpederinin haritalarına ve evraklarına bakma fırsatını bulmuştu.”

Baigent & Leigh, The Temple and the Lodge

“...Hakkında geçerli bilgi sahibi olunabilen en önemli ve önde gelen kişi Denizci Prens Henry’dir (Dom Enrique). Tarikatın Büyük Üstadı olan Henry, yaşam öyküsünü kaleme alan Zurara’ya göre, “güçlü duyum

ve keskin zekâ sahibi, önemli ve yüce eylemleri basarmak için olaganüstü ihtiraslı bir kişilikti”.

“1394 Yilinda dünyaya gelen Henry, 1415 yilindan itibaren etken olarak denizcilikle uğrasmaya baslamisti. En büyük ihtirasi, kendisinin açıkça itiraf ettigi gibi, Vaazci John’un ülkesine denizden ulasabilmekti. Dönemin tarihçileri kadar modern tarihçiler de, yasaminin büyük bölümünü bu amacin ardinda geçirdiginde hemfikirdirler.”

“Kendini kozmografi, matematik, astroloji arastirmalarına adamisti. Çevresi devamlı olarak, gök bilimciler ve Yahudi bilim adamlariyla doluydu.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Portekiz’de, Isa’nin Sövalyeleri örgütünün Büyük Üstadi Dom Enrique, “Denizci Prens Enrique” olarak adini duyurdu. En modern denizcilik tekniklerini kullaniyor, maiyetinde coğrafyacilar, gemi yapimciları, dil uzmanlari, Yahudi haritacilar ve Arap kaptanlar bulunduruyordu. Ekip çalışması ile harita yapımı ve denizcilik aygıtlarının, özellikle pusula ve usturlabin geliştirilmesi konusunda çaba harcıyorlardı. Madem Müslümanlar İspanya’yi ele geçirmişlerdi, öyleyse Hristiyanlar da, Afrika’yi ve sonra da Asya’yi ele geçirmeliydiler. 1425 Yilina gelinceye kadar, örgüt Madeira ve Kanarya adalarını almıştı bile. 1445 Yilinda Azorları elde ettiler. Batı Afrika kıyılarının sistemli arastirması 1434 yilinda baslatildi. O çağın en hızlı gemileri olan yeni karaveller tüm bunları olası kilmisti.”

“Enrique’nin yaptığı yolculuklar hakkında bilgimiz pek sinirlidir. Bunun nedeni, gerçeklerin, tarihi olguların, seyir defterlerinin, haritaların, talimatnamelerin ve tüm raporların örgüt tarafından uygulanan bir gizlilik ilkesinin arkasında kalmış olmasıdır.”

Edgar Prestage, The Portugese Pioneers

“Gerçekten de, Enrique’nin zamanında gizliliğe olan bağlılık o denli fazlaydı ki, yapılan çeşitli kesif gezilerinin sonuçları hakkında bilgi açıklamanın cezası ölümdü. Buna rağmen, yine de, Prensın asil saplantısının Habesistan’la doğrudan ilişki kurmak olduğu öğrenilmisti. Bunu ancak, Afrika kıtasının etrafını dolarak basarabileceğini de anlamisti, zira Akdeniz’den Misir’a geçip, oradan da Kızıl Denize açılma çözümü Müslümanların o bölgedeki egemenliği nedeniyle geçersiz duruma gelmişti. Her olasılık göze alınarak, yine de, Batı Afrika kıyılarını keşfe çıkan denizcilere, Vaazci John’un ülkesine karadan ulaşacak daha kısa bir yolu arastirmaları da tembih edilmisti.”

“Enrique’nin yasaminin son yıllarına ait, bazı gizli arşivler ancak yirminci yüzyılda açığa çıkartılabilirdi. Bu belgeler arasında, Vaazci John’un bir elçisinin Enrique’nin ölümünden sekiz yıl öncesinde, Lizbon’a geldiğini gösteren bir belge bu arşivlerin arasında bulundu. Bu ziyaretin amacı ve görüşmelerin konusu bilinmiyor. Ancak, bu ziyaretten tam iki yıl sonra, Portekiz kralı V. Alfonso’nun, Habesistan’ın ruhanî yönetimini Isa’nin Sövalyeleri örgütüne devrettiğini açıklaması bir rastlantı olamaz.”

“1487 Yilinda, aynı zamanda Isa’nin Sövalyeleri tarikatının Büyük Üstadi olan, o dönemin Portekiz kralı II. John, yardımcılarından Pedro de Covilhan’i, Akdeniz, Misir, Kızıl Deniz yolu ile Vaazci John’a elçi olarak gönderdi. Bir tüccar kimliğine bürünen Covilhan, Iskenderiye ve Kahire’den geçerek, Suakin’den bir küçük Arap gemisiyle Aden’e ulaşmayı basardı. Ancak orada, çeşitli engellere takılarak uzun zaman harcamak zorunda kaldı. Ancak 1497 yilinda, Habesistan’a varabildi. İmparator sarayında, önce cosku ile karşılandı fakat, sonra nedeni bilinmeyen bir tatsızlık sonucunda bir tür oda hapsine tâbi tutuldu (Covilhan’ın asil becerisinin casusluk olduğu biliniyor; daha önce İspanya’da da casus olarak görev yapmıştı).

“1497 Yilinda, yine Isa’nin Sövalyelerinden bir denizci, Vasco de Gama Hindistan’a yaptığı kesif gezisinin büyük kısmını Doğu Afrika kıyılarını arastirmaya ayırmıştı. Mozambik’te demir attığı zaman, Vaazci John’un ülkesinin, çok yakında, kıtanın içlerine doğru biraz kuzeyde bulunduğunu öğrenince, sevinçten ağladığı biliniyor.”

“Vaazci John’un sarayına ulaşabilen ilk resmi Portekiz elçilik heyeti Masawa limanında karaya ayak bastığında yıl 1520 olmuştur. Sekiz ay süren bir kara yolculuğu sonucunda, baskente ulaştıklarında, tahtta 1508 yilindan beri oturan kral Lebna Dengel tarafından karşılanırlar.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Büyük sevinçle İmparator Vaazci John’un kulübelerini ve çadırlarını gördük”

Portekiz Heyeti (20 Ekim 1520)

“Çadırdan sarayın tam merkezinde, kırmızı döseli bir bölmede, aslan derisinden giysileri olan savaşçılar tarafından korunan Habesistan İmparatorunun karsısına çıktılar. Nihayet, aradıklarına ulaşan Portekizliler,

ne imparatorun ne de maiyetindekilerin Vaazci John'dan hiç haberlerinin olmadığını öğrendiler.”

Mysteries of the Past

(3) İspanya: “Viva la Muerte”

“İspanya’da, Calatrava, Alcantara ve Santiago’da bulunan Tampliyeler Reconquista’nın (İspanya’nın Müslümanların elinden geri alınması) vurucu gücünü oluştuyorlardı. Hristiyan ilerleyişini güçlendiren, Granada ve Cordoba’daki İslâm uygarlığını yok eden onlardı. Hristiyan halk, Arap akıncıların korkusundan, geniş yaylalara yerleşememişti. Sadece, Tampliyeler’e bağlı çiftliklerde koyun ve sigir sürüleri otlatılabiliyordu. Orta Çağın sonlarına dek, Kastilya yönetimini ele geçirmek isteyen politikacılar Tampliyeler’in gücünü arkalarına almak istediler. İslâma karşı sürdürülen bes yüz yıllık savaşın en yetkin silâhli gücü onlardı. Ancak, sonları Fransa’da yaşanan örnekten farklı olmadı”.

“Tampliyeler’in ortadan kaldırılması ile, İspanyol kardeşler isimlerini “İsa’nın Sövalyeleri” ve “Montesa Kardeşleri” şeklinde değiştirerek varlıklarını sürdürmeyi basardılar. Aslında, bu tarikatlar hakkında etraflica bilgi sahibi olmadan, İspanya tarihinin büyük bölümünü anlayabilmek olası değildir. Bu tarikatlar Reconquista olgusunun ta kendisidir ve Tercio Extrajero’nun “Viva la Muerte!” (Yasasın Ölüm) sloganında anlamını bulan İspanyol askeri geleneginin kurucularıdır. Bu askeri gelenek, müthiş bir kıyıcılıkla, inanılmaz bir centilmenliği birleştirebilmektedir. İşte bu ruh ve Reconquista’nın askeri teknikleri sayesinde, Aztek ve Inkalar dize getirilip, İspanya İmparatorluğunun temelleri atılmıştır. Diğer taraftan, Portekizli tarikatlar, haçlı ruhunu bir kolonizasyon hareketine dönüştürmeyi basararak, Avrupa’yi tüm dünyaya egemen kılmışlardır.”

Desmond Seward, The Monks of War

“Tampliye örgütünün dağıtılmasının üzerinden çok zaman geçmeden, açıklaması olanaksız şekilde, Avrupa’nın her tarafında, kesin doğrulukta deniz haritalarının ortaya çıktığı görüldü. Adına “portolan” denilen bu yeni tür haritalar, manastırlarda ve üniversitelerde akademisyenler tarafından etüd edilen “Ptoleme” türü haritalardan çok daha üstündüler. Portolanların çoğunluğu deniz ticareti için pek önemli olan bölgeleri, özellikle Akdeniz’i ve Atlantik okyanusunun kıyılarını göstermekteydiler.”

“Portolanların bilinen en eskisi, 1335 tarihini taşıyan, “Opicinis de Canestris” isimli Akdeniz haritasıdır. Bu harita, Philip ve Clement V. tarafından Tampliye örgütünün ortadan kaldırılmasından yaklaşık olarak sadece 20 yıl kadar kısa bir süre sonra, portolanların elden ele dolasmaya başladığını göstermektedir.”

“...Colomb, Palos’tan denize açılırken, bayrak gemisi olan Santa Maria’nın yelkenlerinde Tampliye kocaman bir haçın bulunması bir rastlantı mıdır? Bu yolculuğun sanıldığı gibi, Isabella’nın mücevherleri sayesinde değil de, Yahudileri ve baska sapkın inançlı zengin kişileri bir araya toplayan bir gizli topluluk tarafından finanse edilmiş olması bir rastlantı olabilir mi? Colomb’un 3 Ağustos 1492 günü, tam da Yahudilerin İspanya’yi terk etmeleri gereken son mülhletten bir kaç saat önce, demir alması da nasıl bir rastlantı sayılabilir?”

Michael Bradley, Holy Grail Across the Atlantic

(3) İngiltere: 1381 Köylü Ayaklanması

“1381 Yılında, İngiltere’de meydana gelen “Köylü Ayaklanması”ndan önceki son bir kaç yıl süresince, aşağı ruhban sınıfından düş kırıklığına uğramış bir grup rahibin, köyleri tek tek dolarak, zenginler aleyhine ve kilisenin yozlaşması hakkında vaazlar verdikleri bilinmektedir. Baskaldırının tam öncesinde, son bir kaç ay içinde de, Orta İngiltere bölgesinde bir çok gizli toplantı düzenlenmiştir. Ayaklanma bastırıldıktan sonra, yakalanan asi elebasıları, Londra’da bulunan büyük bir gizli örgütün ajanları olduklarını itiraf etmişlerdir.”

“Bir baska esrarlı olay ise, bu ayaklanmalar süresince, “St. Jean Hospitalye Sövalyeleri Tarikatının” (Malta Sövalyeleri) bir çok gaddarca saldırının hedefi olmalarıdır. Asiler, Hospitalyeler’e ait mülkleri yakıp yagmamakla yetinmemişler, tarikatın “Büyük Egitmeni”ni Londra Kulesinden zorla çıkartıp, Canterbury piskoposu ile birlikte idam etmişlerdir. Kesilen kafalar, çilgin kalabalığın sevinç çığlıkları arasında Londra Köprüsüne asılmıştır. Sonradan, yakalanan bir elebasına isyanın amacı sorulunca, verdiği yanıt: “Hospitalyeler’in yok edilmesi” olmuştur. Unutulmamalıdır ki, İngiltere’deki bu isyandan tam yetmiş yıl önce, Papa V. Clement, Tampliyeler’in tüm varlıklarının Hospitalyelere devredilmesini emretmişti.”

“William the Tyler, Köylü Ayaklanmasının tartışılmaz lideri olarak, esrarengiz bir şekilde ortaya çıkıp,

İngiltere tarihine bir bomba gibi düştüğünde, tarih 7 Haziran 1381 Cuma günüydü. Tyler, ortaya çıktığı kadar ani bir biçimde tarih sahnesini terk etti; topu topu sekiz gün sonra, yani 15 Haziran 1381 Cumartesi günü, yakalandı ve kafası kesildi. Bilinen bu sekiz günlük süre dışında, Tyler'in yasami hakkında hiç bir bilgi yoktur. Adinin bile gerçek olmadığı tahmin edilmektedir, zira masonlukta "tyler" deyişi, loca koruyucusu, muhafız anlamını taşımaktadır."

"William the Tyler tarafından boynu vurdurulan Canterbury piskoposunun yerine geçen ve böylece İngiltere'nin dinsel lideri olan piskopos Courtenay, 1382 baharında, yani ayaklanmadan bir yıl kadar sonra, isyani körükleyen bir "Lollard" grubunun varlığını ortaya çıkardı. Onları Oxford'dan sürdü ve bu hareketi tümüyle yok etmeye çalıştı. Ancak, Lollardlar yeraltına inerek, yikici faaliyetlerini tüm ülkeye yayılan bir hücre sistemi ile ve gizli toplantılarla sürdürdüler. Her nasılsa, aristokrasinin bazı üyelerinin, özellikle sövalye sınıfının desteğini elde etmeyi de başarmışlardı."

John J. Robinson, Born in Blood

"14. Yüzyıl başlarında, Oxford üniversitesinde bir ilahiyat profesörü olan John Wycliffe, İngiliz Kilisesinin temel sorununun, sadece latince olduğu için, Incil'in ancak ruhban sınıfı ve soylularca okunmasından kaynaklandığını fark etti. Halk genellikle okuma yazma bilmiyordu. Wycliffe, Incil'in İngilizce'ye çevrilmesi halinde, genel okuma yazma oranının da gelişeceğini düşündü. Bunun üzerine, tercüme çalışmalarını gerçekleştirmek için, "Fakir Vaizler Tarikati" adında bir örgüt oluşturdular. Bu örgüt, çeviri çalışmaları bitirmez, yeni Incil'i tüm ülkede okuma bilen herkese dağıtabilmek için kolları sıvadı. Sıradan insanlar, ilk kez olarak, Incil'de neler yazılı olduğunu doğrudan öğrenmek fırsatını buldular. Tüm köylüler, köy meydanlarında ve kiliselerinde toplanarak, "Fakir Vaizlerin" İngilizce Incil okumasını dinlediler."

"Wycliffe'in "Fakir Vaizler Tarikati"na karşı çıkan tutucu kilise üyeleri, onlara "Lollard" (bos gezenler, tembeller) adını takmıştı. Lollardlar'ın sayısı, sadece köylüler arasında değil, esnaf ve soylular arasında da, hızla yükseldi. Öyle ki, bir Lollard karsiti "rastladığım her iki kisten biri Lollard" diyerek, bu gelişmeyi dile getirmiştir."

"Lollardlar öyle bir etki uyandırdılar ki, pek geçmeden kilise Wycliffe'in yazılarını yasakladı. Papa, yargılanması için Roma'ya getirilmesini emretti. Oysa, Wycliffe 1384 yılında, Roma'ya hareket etmeden önce kalp krizinden öldü. 1425 Yılında, Wycliffe'in ölümünden tam kırk bir yıl sonra, Roma Kilisesi hala o denli çileden çıkmış haldeydi ki, Wycliffe'in cesedinin mezarından çıkarılıp, yazmış olduğu 200 kadar kitapla birlikte yakılmasını buyurdu."

W. T. Still, New World Order

(4) İskoçya; İskoç Muhafızlar

"O dönemde (1307 yılında) İskoçya ile İngiltere arasında savaş vardı. Karışıklıklar nedeniyle, yasal önlemlerin alınıp uygulanmasına fırsat bulunamadı. Böylece, Tampliyeler'i ortadan kaldıran Papalık kararları İskoçya'da asla yürürlüğe konulamadı. Teknik olarak, Tampliye örgütü İskoçya'da varlığını kesintisiz sürdürdü."

"16. Yüzyıl sonunda, Hospitalyeler'in düzenlediği listelerde, İskoçya'da tam 519 adet bağımsız Tampliye mülkünün (Terrae Templariae) varlığı belirtilmiştir."

"Bir çok İngiliz ve bilindiği kadarıyla Fransız Tampliye sövalyesi İskoçya'ya sigindi. 1314 Yılında yapılan Bannockburn muharebesine, Robert Bruce'un yandısı olarak, önemli bir Tampliye birliği de katılmıştır. Söylentilere göre (söylentileri destekleyen açık kanıtlar da vardır), Tampliye tarikatı İskoçya'daki varlığını 4 yüzyıl daha devam ettirmeyi başarmıştır."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

"1424 Yılındaki, kanlı Verneuil savaşında, Fransız ordusuna bağlı İskoç birlikleri büyük cesaret ve fedakarlık gösterdiler. Ancak, komutanları John Stewart ile birlikte, neredeyse tümüyle yok edilmekten kurtulamadılar. Charles VII tarafından 1445 yılında kurulan yeni Fransız ordusu, her biri 660 kisten oluşan 15 alaydan meydana gelmekteydi. Bu birliklerin arasında, İskoç Muhafız Alayının (Compagnie des Gendarmes Ecossais) özel bir konumu, askeri bir önceliği vardı. Örneğin, tüm geçit törenlerinde ilk sırayı onlar alıyorlardı. İskoç Alay komutanı da, Fransız Süvarileri Birinci Üstadı unvanına sahipti."

"1474 Yılında, bu İskoç birliğinin sayısı yeniden belirlendi: bir komutan yönetiminde 77 kişi Kraliyet Muhafız Birliğini oluştururken, bir diğer komutan yönetiminde 25 kişi kralın özel korumasını üstlendi. İskoç muhafızların tüm komutan ve subayları, her zaman için ve hiç eksiksiz olarak, St. Michael Tarikatı

üyesiydiler. Bu tarikatın bir kolu sonradan İskoçya'da da kuruldu.”

“İskoç muhafızlar, aslında tam bir neo-Tampliye kuruluşu olarak, Dizbagi, Yıldız ve Altın Post gibi diğer saf sövalye örgütlerinden çok üstündüler. Muhafızları oluşturan soylular, Tampliye geleneklerinin mirasçısıydı. Bu gelenekleri Fransa'ya geri getirip, iki yüz yıl sonra meyve vermesi için tekrar ekenler onlardı. Guise ve Lorraine hanedanları ile sürdürdükleri yakın ilişkiler de, onları Fransa'nın bir diğer ezoterik geleneğiyle temasa getiriyordu. Bu ezoterik gelenekler, Marie de Guise'in İskoç kralı James V. ile evlenmesi vasıtasıyla, İskoç topraklarında da gelişme zemini bulmuşlardı. Diğer taraftan, Fransa'dan ülkelere dönen bazı muhafızlar da, bu inançların İskoçya'ya yayılmasını sağladılar. Sonuç olarak, ortaya çıkan amalgam, ilerde dogacak yeni bir örgütün, Masonların çekirdeğini oluşturuordu.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Temple and the Lodge

(5) Bati'ya, Amerika'ya

“Fransa'da, Tampliyeler'in inşa edip kontrol ettikleri yol sebekesinin haritasına bakıldığında, tüm uzun menzilli yolların tek bir noktada kesistikleri hemen göze çarpar. Bu nokta Atlantik kıyısında bulunan La Rochelle liman kentidir. Bir körfezin içinde yer alan kent, tam bir doğal liman görünümündedir. Savunması da kolaydır. Tarikatın ilk yıllarından itibaren, La Rochelle Tampliyeler'in ilgisini çekmiş, örgütün buraya üslenmesiyle de hızla gelişmiştir. Tampliyeler La Rochelle'de çok sayıda gemiden oluşan bir filo bulundurmaktaydılar. Kuzeye doğru, İngiltere'ye ve Güneye doğru, Akdeniz ve kutsal topraklara yapılan seferlerin başlangıç noktası hep La Rochelle limanı olmuştur. Halbuki, La Rochelle coğrafî konumu açısından, Filistin'e yapılacak seferlerin başlangıç noktası olarak fazlasıyla kuzeyde kalmakta, aynı şekilde, İngiltere yolculukları için de, fazlasıyla güneye düşmektedir. Aslında Britanya adalarına hızlı ve kolay ulaşmak için, kuzey Fransa'da çok daha uygun limanlar bulunmaktadır.”

“Bu bakımdan, La Rochelle limanının Tampliyeler için, çok daha özel bir anlamı olması gerekir. Liman kenti, basit bir Tampliye karargâhi olmaktan çok, örgütün tasra merkezi niteliğindedir. Yıllar boyunca, nüfus hızla artmış ve kent dikkati çeken bir gelişme göstermiştir. Eğer, ne güney ve ne de kuzeye yapılan seferlere pek uygun değilse, La Rochelle hangi yöne yapılması düşünülen gemi yolculukları için en müsait konumdur? Kentin coğrafî konumu nedeniyle bu soruya en akla yakın yanıt olarak şu geliyor: Tampliye gemileri La Rochelle'den yola çıkarak batıya doğru, Amerika kıtasına gidiyorlardı.”

“1809 Yılında, Napoleon orduları Roma'yi işgal edince, Vatikan'ın gizli arşivlerinden alınan bazı belgeler Paris'e geri götürüldü. Bu belgeler arasında, Tampliyeler'in yargılanmaları ile ilgili soruşturma tutanakları da vardı. Bunlardan bir tanesi, Nemours bölge karargâhından Jean de Chalons'un itirafları, özellikle dikkat çekiciydi.”

Johannes and Peter Fiebag, The Discovery of the Grail

“Baskından önceki gece, 12 Ekim 1307 Perşembe gecesi, Gerard de Villiers komutasında 50 atlinin, saman yüklü üç araba ile Paris'ten ayrıldıklarını bizzat gördüm. Arabalara gizlenmiş sandıklarda, örgütün tüm hazinesi vardı. Batıya doğru, denize yöneldiler; tarikatın on sekiz gemisi onları tasimak için kıyıda hazır bekliyordu.”

Jean de Chalons

(6) Mason Kardeşler

“Diğer Büyük Üstatlar gibi, Jacques de Molay da, belgeleri imzalarken “Magister Templi” (Tapınak Üstadı) unvanını kullanırdı. Süleyman Tapınagından adını alan bu yeni tapınak, Tampliye üstatlarının öldürülmesi nedeniyle tamamlanamadı. Üstatları sonunda öldüren, ama öldürmeden önce sırlarını alabilmek için iskence eden üç katil vardı. Jubelo, Jubela ve Jubelum (Süleyman Mabedinin mimarı Hiram'ı öldüren katiller) değildi bunlar; bu katiller, IV. Philip, V. Clement ve Hospitalye tarikatıydı.”

John J. Robinson, Born in Blood

“Süleyman Mabedini yeniden inşa etmeyi amaçlayan Tampliyeler, kendilerine örnek olarak, Eski Ahit'teki, bir elinde kılıç, bir elinde mala ile çalışan Zorobabel'in savaşçı-duvarcılarını seçmişlerdi.”

“Tampliyeler'in en önde gelen simgeleri kılıç ve malaydı. Sonradan, bilindiği gibi, Tampliyeler kendilerini Mason Kardeşliği adı altında gizlediler.”

General Albert Pike, Morals and Dogma

"Tampliye sövalyeleri tarikatı, baslangıcından itibaren, Roma'nın tiara'sına (Papanin giydiği başlık) ve kralların taçlarına karşı çıkma davasına kendini adamıştı. Tüm tarikat yöneticileri sapkın kabalacı gnostik inançlara sahiptiler. Zaten, gnostiklerin babası Yuhanna'nın kendisi değil miydi? İsa'nın Kelâm olduğunu reddeden kendi mezhebini korumak için yazdıkları, İncil'in ruhunu tümüyle yanlış anlayıp yorumladığını ortaya koymaktadır. Kaba bir tahminle kökenleri Dionysos işçilerine ya da alman tas ustalarına bağlanabilen Masonlar, iste bu nedenle, İncilci Yuhanna'yi kendilerine pir olarak kabul ederler. Ancak, Roma'nın kuskularını uyandırmamak için, İncilci Yuhanna'yi Johannit sapkınlığının başı Vaftizci Yuhanna ile bağdaştırarak, kendilerini hem kabalacıların hem de Esseneler'in evlâdı olarak ilân ederler."

Pio Nono, Against Free Masons

Saint Bernard

Tampliye Sövalyeleri'nin Koruyucusu Büyük Gizemci Saint Bernard.....Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

St. Bernard'in Dindarlığı

"Bernard, 11. yüzyıl sonlarına doğru, Burgundy'li soylu bir ailenin evladi olarak dünyaya geldi...Bernard'ın yaşamını değiştiren an, 1112 yılında küçük Citeaux manastirinin kapısını çaldığı andı. Ardisira, manastıra onunla birlikte kabul edilmeyi isteyen otuz arkadaşı da vardı. Manastırların kayıtlarında o güne kadar hiç görülmemiş bir durumdu bu...Bernard, kendi soylu statüsüne uygun olan Cluny'deki zengin Benediktin manastirine katılmak yerine, Citeaux'daki küçük ve yoksul topluluğa katılmak için basvurmayı kasıtlı olarak seçmişti."

"Citeaux manastirine girişinden tam üç yıl sonra Bernard, bir kaç kesisi ile birlikte yani bir manastır kurmak ve bu yeni manastırın baş rahibi olmak için görevlendirildi. Onüç kışın oluşan bu küçük grup, yeni manastıra uygun bir yer aramasına çıktılar. Seçtikleri yer Cistercian tarikatının standartlarına tam olarak uygun, vahşi ve korkutucu bir vadiydi. Bugün, bu vadinin adı Clairvaux (Isık Vadisi) olarak biliniyor, zira St. Bernard ve yoldaşları o vadiyi gerçekten ısıkla doldurdular."

"Bernard, hiç bir zaman, ilimli Benediktin öğretilerini uygulamadı ve bu ilkelerin yayılması için çalışmadı. Bu genç Cistercian kesisi, herkesten daha katı ve asiri bir münzevi idi. Gençlik yıllarında kendine karşı korkunç bir disiplin uygulamış, bedenini acımasızca cezalandırmıştı. O denli sık oruç tutmuştu ki, sonunda sağlığını bozmuş, yaşamının sonuna kadar mide rahatsızlığı çekmişti. Tad alma hissini de yitirmişti; artık su mu yoksa zeytinyağı mı içtiğini bile ayırt edemiyordu. Basrahip olmasına rağmen odası merdiven altında, sefil bir hücreydi; bir odadan çok bir dolaba benziyordu. Bas egmeden ayakta durmak olanaksızdı ve daracık bir pencere, bu karanlık odanın aydınlanması için pek yetersizdi. Çevresine saman sarılmış bir odun, geceleri yastık görevi görüyordu. İste bu koşullarda tam otuz yılını geçirdi Bernard ve tüm kesisi yoldaşlarında da aynı davranışları bekledi."

"Bernard'ın manastirine katılan gençlerin büyük çoğunluğu Fransa'nın en soylu ailelerinden diler. Bernard, manastır düzenini, soyluluğu gerekli gören bir düzen olarak görüyor ve yalnızca soylu kişilere çağrıda bulunuyordu. Bernard için soyluluk, kandan çok ruhta hissedilmeliydi. Bernard'a göre bir kesisi, St. Benedict'in kurallarında daha önceden yazılmış olduğu gibi, İsa'nın sövalyesi sayılmalı ve yaşamını İsa'nın hizmetinde tinsel silahlar kusanmış olarak geçirmeliydi. Kendi kesilerine de kabul ettirdiği ve hemen hemen insanüstü bir çaba vermek için esinlendirdiği yüksek ülkü iste buydu..."

Ninian Smart, The Religious Experiince of Mankind

"Öyleyse, kutsal havarilerin bizlere öğrettikleri ve hala da öğretmeye devam ettikleri nelerdir? Onların öğrettikleri, balık tutmak, çadır kurmak,....., Platon'u okumak, Aristo mantığını kullanmak, sürekli öğrenmek ve yine de gerçeğin bilgisine hiçbir zaman ulaşamamak degildir. Hayır. Peter ve Paul'un bizlere öğrettikleri nasıl yaşamak gerektigidir."

St. Bernard, Sermons

"Bernard münzevi bir yasayışa eğilimliydi ve bazen kendini bu denli zorlaması yoldaşlarına bile fazlasıyla katı geliyordu...Entellektüel olarak St. Augustine'den etkilenen Bernard'ın ilgi alanı felsefi olmaktan çok varoluş ile ilgiliydi. Mistik yaşamda, tinin, bedenden kurtulup Tanrı'da eriyeceğine inanıyordu...Tanrı'ya yükselen insan sevgisi ile Tanrı'dan insan ruhuna inen kayra sayesinde, tin ve Tanrı'nın bir araya geleceğine inanıyordu."

“Bernard, yogun gizemcilik ile olaganüstü liderlik güçlerini ve bir de kisisel örnek olusturma özelligini kendisinde toplayabilmisti. Cistercian tarikatının 12. yüzyilda kaydettigi hizli gelisme tümüyle St. Bernard sayesinde gerçeklesmistir. Bu bakimdan St. Bernard, ortodoks yaklasimin güçlü bir savunucusuydu.”

“...Cistercian ve Benediktin kesileri el emegi ile geçinirlerdi (özellikle İngiltere’de yaban araziye tarima kazandirmakla dikkat çekmislerdir).

Ninian Smart, The Religious Experince of Mankind

“Bernard, mistik yasama kayitsizcasina kendini kaptirdi, haçin önünde tarifsiz coskular yasadi... Kesilerden biri, Isa’nin çivilerle delinmis yarali ellerini çarmihtan kurtararak hizmetkari St. Bernard’a sarildigini gördüğünü ileri sürmüştür.”

Walter Nigg, The Warriors of God

“O’nun var oldugunu nasil olup da bildigimi soracaksiniz o zaman...Evet, O yasiyor ve enerji ile dopdolu. Gönlüme girer girmez, uyuyan ruhumu canlandirir; tas gibi sert ve kipirtisiz olan gönلümü uyandirir, kiskirtir...Bir çok kez benligime girdigi halde, O’nun gelisini ne kulaklarimla duydum, ne gözlerimle gördüm. Ne hareketlerinden tanıyabildim O’nu, ne de varligimin derinliklerine dek isledigini kendi bedenimde hissettim. Söyledigim gibi, yalnızca gönlümün canlanisi ile O’nun varligini sezinledim. Bir de, günahin çekiciliginin aniden azalması, bedensel isteklerin kuvvetle engellenisi O’nun gelisini ortaya koydu.”

St. Bernard, Sermons on the Songs of Solomon

“St. Bernard’in gizem öğretisinin özü, “Süleyman’ın Özdeyisleri”nin ilk sözlerinden aktardigi “Üçlü Öpüs” simgesindedir: “Agzinin öpüsleri ile öpsün beni, birakin”. Isa’nin tanrisal ve insansal dogalarinin birlesmesini ifade eder bu öpüs. Isa’nin sicakligini, sinirsiz azmini, yakici-yokedici atesini duyumsamak için bu öpüsü animsamak yeterlidir.”

Walter Nigg, The Warriors of God

“Mutlu öpüs, ne müthis, ne harika bir tenezzül. Yalnızca, dudagin dudaga degmesi degil bu, insanin Tanri ile birlesmesi. Gerçekte, dudagin dokunusu, ruhların birlesmesini ifade eder; Tanri’ya ait olan ile insana ait olanin birlesmesi, dünya üzerindekiyle cennettekilerin mutabakatidir.”

“...Birakin günahkari, ilahi Güvey’in dudaklarına uzanmakta aceleci davranmasin, kutsal korkunun pençesinde, benimle beraber, siddet dolu Tanri’nin ayaklarına kapansin. Birakin, gözlerini göklere çevirmekten korkarak titresin.”

St. Bernard, Sermons on the Songs of Solomon

“...St. Bernard, bu yüzükoyun yere kapanmanın adini “ayak öpme” koymustur. Yetkinlik merdiveninin ilk basamagini olusturur. Tipki Aziz Luka incilindeki günahkar kadın gibi, suçlulukla ezik ruh Tanri’ya büyük bir tevazu içinde yaklasir ve ayaklarına kapanir. St. Bernard’a göre bütün Hiristiyanların yasamlarında bulunması gereken kefareti simgeler bu “Ayak öpme” eylemi. Ruh, böyle pismanlıkla dolu bir durumda kalmali ve gözyasları ile Isa’nin ayaklarını yıkamalidir. Ilahi Güvey, hosnutluk veren “tüm günahların affedildi” sözlerini söyleyene kadar ayaklarını öpüslerle sarmalamak gereklidir.”

“İkinci öpüs, Tanri’nin ellerine yönelmelidir. Bundan böyle ruhun imanla dolu olarak Isa’nin izinde oldugunu ve sözverisinde sebat edeceğini belirtir.”

“Üçüncü asama, ruhu esriten ve Tanri’nin bagislayici alçakgönüllülüğü olan tarifsiz “agiz öpüs”üdür. Bu öpüs, insanoglunun ulaşabilecegi en yüksek lütuftur; ruhun Tanri ile birlesmesini belirten gerçek mistik deneyimdir. Tinsel evlilikle (bu deyim ilk kullanan St. Bernard’dır), ruh kendisi ile ilgili tüm düşüncelerden siyirilir. Böyle bir cosku, kuskusuz, sonsuz mutlulugun yalnızca bir ipucudur. Yine de, aska düsmüs ruhu güçlendirecek en yüce mutluluktur.”

“Bernard’in mistik yasami, kendi çagi için yeni sayilan bir tavir ve Isa’nin gerçeklignini duyumsama deneyimidir. Ortaçağın ilk dönemleri hala tümüyle, Isa’yi sonsuz görkemi içinde degerlendiren ve tanrisalligin hasmeti karsisinda ezilen, erken hiristiyan düşünüslerinin egemenligi altındadır. İnsanlar, Isa’nin insan tarafına yaklasmaktan hala çekinmektedirler. Bernard ile birlikte, Isa’nin insanliginin kavranmasında derin bir degisim gerçeklesmistir. Bernard’in kendisi de, Kurtarici’nin alçakgönüllülüğüne kapilmistir...Isa’nin tutkusu, Bernard için gerçek ve tümüyle kisisel bir deneyim olmustur.”

Walter Nigg, The Warriors of God

“Görün O’nu! Paçavralarla kaplı, bağlardan morarmis, tükürüklerle kirletilmiş, ölüm solgunluğuyla benzi atmış”

St. Bernard, Sermons on the Songs of Solomon

“Bernard, bu acı çeken insani, Tanrı’nın sanli oğluyla birleştirmekle yetinmemis, İsa için beslediği kisisel bir sevgiyi de canlandırmıştır. Bu durum, İsa’nın tarihi bir kişilik olmaktan çıkıp, yasayan ve hissedilen bir güç biçimine dönüşmesi ile olusan yeni bir deneyim ve bilgidir. Acı çeken ve ölen kurtarıcı imgesini ilk kez kullanan ve Ortaçağa tanıtan St. Bernard’dır. Bunu öylesine yoğunlukla gerçekleştirmiştir ki, bu kavram, o günden beri hristiyan dindarlığının temel unsuru olmuştur.”

Walter Nigg, The Warriors of God

St. Bernard’in Politik Eylemleri

“Bernard’ın politik girişimleri, Kilise’nin içine düştüğü kötü duruma ve çağının sorunlarına doğrudan bir yanıt olarak kalkışılmış eylemlerdir. Bernard, Kilise’nin kötü gidisinden fazlasıyla etkilenmişti. Ama, sorunların ciddiyeti karşısında, olmayacak hayallere kapılmıyordu: “Kilise’nin hastalığı ta içerden...” demisti yazılarının birinde, “...ve üstelik iyilesecek gibi de değil.” Bir diğer yazısında, Kilise’nin tüm bedenine yayılmış ıgır ıdrar kokusundan söz etmişti. Bernard’ın Avrupa’nın hemen her tarafına yaptığı sayısız geziler, kisisel san kazanmak gibi bos bir amaç uğruna değildi. Kendi itiraf ettiği gibi, yalnızca hristiyan dininin büyük gereksinimleri, onu manastirinden dışarı çıkartıp kamu işleri ile ilgilenmesine yol açabilirdi.”

“...Bernard’ın politika ile son kez ilgilenmesi, ikinci Haçlı Seferi (1147-49) nedeniyle olmuştur. Kisisel bir heves uğruna değil, Papa’nın ve Fransa kralının ırsarları üzerine böylesi zorlu bir çabanın içine girmisti...Üstlendiği yeni rol, hiç kimsenin karşı çıkamayacağı ölçüde güçlü bir Tanrı haberciliği, bir tür peygamberlikti. Dindaslarının üzerine adeta bir göktasi hiziyla ulasti ve parlaklığı ile herkesin gözünü kamastirdi. Zavallı katiri ile bir oraya bir buraya yolculuk ederek, mucizeler bile gösterdi, topalları yürütüp cin tutmuşları kurtardı.”

“...Bernard’ın Haçlı Seferi için yaptığı atesli propaganda olaganüstüydü. Sözleri, direnç gösterilemeyecek bir duygusal cazibe yaratıyor, onu dinleyenler haçın altında toplanıp sefere katiliyordu. Bir keresinde Speyer Katedralinde, Bernard’ın bizzat “mucizelerin mucizesi” dediği bir olay gerçekleşti: Bernard’i dinleyen Alman kralı III. Conrad, tüm tedbir öğütlerine ve Papa’nın karşıckmasına ragmen, sefere katilmayı kabul etti...Bernard’ın dilini anlayamayanlar bile, atesli konuşma tarzından etkileniyorlardı. Tüm dünya nimetlerini reddetmiş, ancak kutsal bir atesle yanan siska kesis, dindasları üzerinde unutamayacakları bir etki bırakıyordu. Büyülenmişçesine, prensler emirlerini dinliyor, piskoposlar buyruklarına uyuyorlardı. Bernard’ın her yolculuğu ayrı bir zafer getiriyordu. Sokakları dolduran kalabalıklar çilginca bağırıyor, çanlar çalıyor, insanların yürekleride doğan cosku dünyanın eski altın çağlarını çağrıştırıyordu. Bernard’a gösterilen derin saygı neredeyse tapınmaya esdegerdi.”

“...Bernard’ın bu dönemde en iyi bilinen politik eylemi, Tampliyeleri destekleyip korumasıydı. Arzulanan Haçlı Seferi, cesaret ve özveri ile başlamisti. Ancak, politik ve mali hazirlikler yetersizdi ve sonunda Sefer iç karartıcı bir basarisizlığa ugradı. Bundan sonra, Bernard’a neredeyse sahte bir peygambermiş gibi bakildi. Mutlu günlerde onu alkislayanlar, artık Bernard’i tasa tutmaya hazirdılar. Bernard bu kisisel yenilgiyi gururla karşıladı; insaların Tanrı’dan umut kesmesindense, tüm suçu onun omuzlarına yikmalarını tercih etti.”

“...Bernard, 20 Ağustos 1153 tarihinde öldü. Ünu Reform dönemini bile doğrudan etkiledi. Luther onu “dünyanın tüm rahip ve kesislerinden daha yüce” olarak nitelendirdi...Ancak, Bernard’i değerlendirmek için, belki de en doğru rehber Dante’dır. “İlahi Komedy”da, Virgil ve Beatrice’nin yanısıra, Bernard’ın da eserin bas kahramanlarından biri olup olmadığı edebi tartışma konusudur. Dante, Bernard’ın Tanrı’ya ne ölçüde yaklastığını sezinlemisti. Bu nedenle, eserde Dante’yi cennetteki amacına kavusturma rolü Bernard’a verilmisti. Bu şekilde Dante, Bernard’ın gerçek işlevini ortaya çıkarmisti...”İlahi Komedy”nin son doruk noktası, Bernard’ın Kutsal Bakire’ye yakarisidir.”

Walter Nigg, The Warriors of God

Masonluk

Masonlukta Köken teorileri

Masonluk Nerede, Nasıl, Ne Zaman Basladı?..... Yazan: Thamos (GEOMETRI)

Düşünsel (Spekülâtif) masonluk ne zaman, niçin ve nerede başlamıştır? Nereden kaynaklanmaktadır?

Yogun araştırmalar için harcanan bunca çaba ve zamana karsın, bu sorulara henüz yanıt bulunamamıştır.

Gerçekte sorunlar, iyi niyetli ancak bilgisi yetersiz kimi mason tarihçiler tarafından daha da karmasıklaştırılmıştır.

Yaklaşık olarak yüz elli yıldan bu yana, mason tarihçiler geleneksel tarihlerini çeşitli yöntemlerle araştırma çabasında ve 1717 yılında İngiltere Büyük Locasının kuruluşundan önceki dönemlere ilişkin, belgelere dayanan gerçek kanıtların taramasına girişmişlerdir.

Diğer taraftan, bu tür bilimsel sayılabilecek araştırma ve yayınlara karsın, gizemci ya da romantik diye tanımlayabileceğimiz bazı mason araştırmacıların işleri daha da karıştıran yayınları da süregelmektedir.

Bu durumda, düşünsel masonlugin tarihine iki temel yaklaşımın bulunduğunu ileri sürebiliriz; doğrulanabilir olgu ve belgelere dayanan bilimsel (ya da otantik) yaklaşım ve masonlugu gizemci gelenekler çerçevesine oturtmaya çalışan, ritüelik öyküler ve simgeler aracılığı ile çeşitli ezoterik (içrek) geleneklere bağlamaya çalışan romantik yaklaşım.

Sorunları daha da karıştıran bir yön de, her iki ana yaklaşımın kendi içlerinde de çeşitli fikir ayrılıkları içermesidir.

Ritüelde Tarih

Masonlar, masonluk tarihine ilişkin temel bilgilerini doğrudan kendi ritüellerinden edinirler. Çeşitli törenler sırasında, Kudüs'te Süleyman Tapınagının yapımını, orada çalışan çirak ve kalfa duvarcılarını, onların basındaki usta Hiram'ı, mason gizlerini açığa vermek istemeyen Hiram'ın öldürülüş öyküsünü öğrenirler.

Ritüellerde ortaya konulan tarih, masonlugin Hz. Süleyman zamanında (İÖ 950) varolduğu ve o günlerden beri yasayan bir sistem olarak süregeldiği biçimindedir.

Oysa, ritüellerin amacı tarihsel gerçekleri ortaya koymak değil, masonlugin ilke ve öğretilerinin aktarıldığı dramatik bir öykü sunmaktır.

Anderson Yasaları

Resmî anlamda ilk mason tarihi, 1723 yılında James Anderson'un ilk Büyük Loca için kaleme aldığı "Temel Yasa"nın bir bölümü olarak yazılmıştır.

Anderson'un çalışması, cennet bahçesindeki Hz. Adem'den başlayarak, 1717 İngiltere Büyük Locasının kuruluşuna kadar süren, geniş bir masonik söylenceden ibarettir.

Bu tarih yorumu nedeniyle Anderson sert eleştirilere uğramıştır. Ancak, onun bir tarihçi olmayıp, o dönemde yeni olarak düşünülebilecek bir kuruma onurlu bir geçmiş kazandırmaya uğraştığı anımsanırsa, bu eleştirilerin haksızlığı anlaşılar. Üstelik Anderson, özgün bir çalışma yaptığını da savunmamış, yalnızca Gotik duvarcı yasalarını yeniden düzenlediğini belirtmiştir.

1738 Yılında, Anderson Temel yasanın yeni bir baskısını hazırlar. Sinirsiz düş gücünün egemen olduğu yeni bir tarih yorumu yaparak, İngiliz masonluginin 10. yüz yıldan 1717 yılına kadar ayrıntılı bir tarihini verir. Kral Edwin'in 926 yılında York kentinde düzenlediği büyük toplantıyı Büyük Locanın ilk bir araya gelisi olarak ileri sürer. Ve bu toplantıların düzenli bir biçimde 1700'lere kadar yapıldığını savunur. Mimarları ve inşaat mesleğini uygulayanları koruması olan tüm İngiliz soylularını ve bilinen tarihi kişileri büyük üstat olarak listesine alır.

İlk baskıda hak ettiği hoş görüyü, ikinci baskıda yer alan ayrıntılı ancak kanıtlanması olanaksız savlar nedeniyle yitirir. Üstelik Anderson'un Eylemsel masonlukla Düşünsel masonluk arasında hiç ayırım yapmamış olması da önemli bir eksiklikler.

Anderson'un yapısı Büyük Loca adına yazıldığı için, sonraları neredeyse kutsal bir niteliğe ulaşmış, içerdigi

tarih yorumu uzun süre tartisilmamis, masonlarin kendi tarih anlayislarini derinden etkilemistir.

Tarihsel Kanitların Pesinde

Anderson'un eylemsel-düşünsel masonluk ayrimini hiç yapmamis olmasi, bilimsel yaklasima bagli tarih arastirmacilarini huzursuz ederek, bu resmi tarih yorumunu elestirmeye yöneltmis ve eylemsel masonluk ile düşünsel masonluk arasında dogrudan bir baglanti kurma arzusunu yükseltmistir.

Gün isigina çıkan her kanit kirintisi bile dikkatle incelenmis, arastirma alanlari mimari kayitlardan eski lonca defterlerine kadar genişletilmistir. Amaç asikârdir: eylemsel masonluktan düşünsel masonluga dönüşümün kanitlanması gerekmektedir.

Gerçekten de, arastirmacilar Iskoçya'daki eylemsel mason localarının ilginç özellikler gösterdigini kanıtlamislardir.

Bu localar coğrafi olarak birbirinden ayri birimler biçiminde düzenlenmisler ve ülkedeki tüm infaat islerini sürdürüp denetlemislerdi. Iskoç eylemsel masonlugunda, bir baska locanın bölgesine geçen infaatçıların kendilerini tanıtılabilmek için, çeşitli gizli parola ve isaretleri kullandıkları da belirlenmistir. Bu durum, farklı locaların, en azından bu tanıtım isaretlerini ve parolaları saptamak için bir araya geldiklerini, bu bulusmaların da localari birlestiren bir örgütlenmenin ilk adımı oldugu düşünülebilir.

Öte yandan, arastirmalar, Iskoçya'daki sözkonusu eylemsel locaların 16. ve 17. yüz yıllarda, infaat mesleginden olmayan kisileri de "kabul edilmiş" (accepted) ya da "centilmen" mason niteliğiyle aralarına üye olarak aldıklarının sarsılmaz kanıtlarını ortaya koymuştur. Üstelik, 17. yüz yılın sonlarına dogru bazı localarda kabul edilmiş üyeler çoğunluğu ele geçirmisler ve bu değişimi gösteren localar tümüyle düşünsel bir nitelik kazanmışlardır.

Tüm bu kanıtların bir araya getirilmesiyle, eylemsel masonluktan düşünsel masonluga kademeli geçiş kuramının, en azından Iskoçya için, dogrulandığı söylenebilir.

İngiltere Masonlarının Yorumu

Iskoçya'da belirlenen bu eylemselden düşünsele geçiş kanıtları karsısında, İngiltere masonlugunun savunusu oldukça ilginçtir.

Onlara göre, yapılan arastirmalar İngiltere'de tam anlamıyla gelişmiş eylemsel locaların bulunmadığını göstermektedir. Ortaçağ'da İngiliz duvarcılarının örgütlenmesi, alet ve takımların saklandığı ve dinlenme zamanlarının geçirildiği basit bir barakadan ibarettir ve bunun ötesinde önemli bir gelişme göstermemistir. 1600 Yıllarında, İngiliz lonca sistemi zaten çökmüş durumdadır. Ne yöresel düzende örgütlenmeler, ne de gizli tanıtım isaretleri saptanabilmistir. Hele eylemselden düşünsele geçiş dönemini belirleyen karma localara yönelik hiçbir ipucu yoktur. Kisacası, söz konusu geçiş ya da dönüşüm kuramı İngiltere için pek geçerli görülmemektedir.

Bu durumda, İngiliz mason kuramcılar, kabul edilmiş masonlugun hiç bir eylemsel öncüle bagli olmadan İngiltere'de kendiliginden yepyeni bir kurum olarak dogdugunu ileri sürmekten kaçınmamislardir.

Kanıtlanması pek olası olmayan bu savın yani sıra, düşünsel masonlugun Iskoçya'dan İngiltere'ye geçmiş olabileceği tezini de, geleneksel ulusçulukları ile yadsıtmaktadırlar.

Özetle İngiliz mason tarihçilerin bir bölümüne göre, bugünkü masonluk İngiltere'den, hiç bir önceliği olmaksızın ve hiçbir baska ulustan etkilenmeksizin, kaynaklanmıştır.

İngiliz Adaları Disında Eylemsel Masonlar

Zamanla, düşünsel masonlugun dogrudan kaynağı olabilecek duvarcı örgütlerinin İngiliz Adalarının disında varolabileceği tartisilmiş ve derinlemesine bir arastirmaya yönelinmiştir.

a)Roma İmparatorluğu

Öncelikle, Roma'nın "Collegia Fabrorum"ları, yani meslek örgütleri ele alınmıştır. Çogu zaman, "Collegia" sözcüğüne gizemci ve düşünsel kült anlamları yakıştırılmaya çalışıldığı olmuştur. Oysa, Collegia'lar Roma'nın, varlıkları en eski çağlara kadar uzanan esnaf ve zanaatkâr dernekleridir. Bunlar arasında özellikle "Magistri Comacini" (Como Ustaları) 7. ve 8. yüz yıllarda tüm Orta Avrupa'ya yayılmış bir infaatçi toplulugudur. Bu örgütün en önemli iki niteliği; kendi içinde bir derecelenme sistemi uygulaması ve üyeler arasında siki bir kardeşlik bağının kurulmuş olmasıdır. Roma mimari anlayışını Avrupa'ya yayan bu topluluk, Gotik mimarinin geliştiği 10. yüz yılda etkisini yitirmiştir.

Daha sonraki dönemlerde, Orta Avrupa lonca sisteminde ve mimar-duvarci-tas yontucu mesleklerinin örgütlenmesinde Collegia'lardan esinlenilmiş olduğu düşünülebilir.

Anadolu'daki Ahi lonca örgütlenmesinde, Bizans yoluyla aktarılan Roma Collegia'larının etkisinin olup olmadığı ayrı bir inceleme konusu olabilir.

b)Manastirlar

Yaklaşık olarak 8 yüz yıla 12. yüz yıllar arası Avrupa'da, inşaatçılık çalışmaları manastırların çatısı altında sürdürülmüştür. Eylemsel masonlugin en parlak dönemini yaşamalarını sağlayan Gotik mimari stili de manastırlarda ortaya çıkmıştır. Muhtesem Gotik katedralleri inşa eden masonlar, manastırlarda oldukça huzurlu bir yaşam ve çalışma olanakları bulmuşlardır. Roma Kilisesinin manastırlar üzerinde giderek artan baskıcı denetimi ve Gotik mimarının etkisini yitirmesi üzerine, bu masonlar zamanla manastırlardan bağımsızlaşmışlar ve Collegia'lardan örnek alarak kendi örgütlerini oluşturmuşlardır.

c)Fransız Compagnonage'leri - Alman Steinmetzen'leri

Ortaçağ sonrasında Fransa'da oluşturulan meslek birliklerine genel olarak "Compagnonage" denir. Sözlük anlamı "birliktelik" olan bu örgütler ekonomik kriz dönemlerinde meslektaşları arası dayanışma oluşturmak ve güvence sağlamak amaçladılar. Birer öncü sendika niteliğinde olan bu kuruluşlar, zamanına ne devletçe desteklenmişler ne de kilise tarafından korunmuşlardır. Duvarcılarla birlikte diğer meslek gruplarından kişileri de barındıran "Compagnonage" örgütlerinin amblemlerinde gönye ve pergel bulunması oldukça anlamlıdır.

Yine Ortaçağ sonrasında, bu kez Orta Avrupa'da, özellikle Almanya'da örgütlenen eylemsel masonlar "Steinmetzen" yani taş ustaları olarak adlandırılırlar. 12.Yüz yıldan başlayarak, manastırlarla tüm bağlantılarını koparan duvarci örgütleri, 13-17. yüz yıllar arasında tüm Avrupa'ya yayılmışlardır. "Steinmetzen"ler 14. yüz yılda Strasbourg kentini üs edinen bir merkezi örgütlenme oluşturmuşlar ve 1452 yılında da bir anayasa düzenlemişlerdir.

Ancak, hem Compagnonage'ler hem de Steinmetzen'ler üzerinde yapılan araştırmalar düşünsel nitelikte bir çalışmanın varolduğu hakkında herhangi bir kanıt ortaya çıkaramamıştır.

Eylemsel Masonlukla Dolaylı Bağlantı Kuramları

Ortaçağ araştırma anlayışına bağlı bazı mason tarihçiler, duvarci örgütleri ile düşünsel masonluk arasında doğrudan değil de, dolaylı ilişkiler olasılığı üzerinde durmaktadırlar.

Bu yaklaşım, düşünsel masonlugin kurucularının zamanında açıkça uygulanması olanaksız eylem ve düşüncelerini gizlemek amacıyla, kendilerine eylemsel bir örgüt görünümü verdikleri varsayımını irdelemektedir.

15. Ve 16. yüz yıllar, siyaset ve dinin iç içe geçtiği ve fikir ayrılıklarının savaşa bile yol açabildiği huzursuz bir dönemdir. Özellikle dinsel kurallara uymayan kişilere şiddetli yasal yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bu kurama göre ilk düşünsel masonlar, devlet politikalarına ve dinsel uygulamaların katiliginde karşı çıkan ve toplumsal gelişimin sağlanması amacıyla çeşitli görüş ve inançta kişileri bir araya getirmek isteyen kişilerdir. Yaklaşımları devrimci bir nitelikte olmakla birlikte, geçerli dinsel yapıyı alması için düşünmeden, vicdanların özgür kıldığı bir toplum düzenini kurmak arzusundadırlar.

Yine bu dolaylı etkilenme kuramı çerçevesinde, bir alternatif görüş de, masonlugin kaynağına düşünsel açıdan değil de, bir hayır kurumu niteliği açısından yaklaşmaktır. Bu varsayım, masonlugu 17. yüz yılda gelişen bir yardımseverlik örgütü olarak ele alır.

Diğer Örgütlerle Doğrudan Bağlantı Kuramları

Düşünsel masonlugin kaynağına ilişkin olarak geliştirilen diğer bazı kuramlar da, eylemsel masonlugin tümüyle dışında bulunan bir takım toplulukları ele almışlardır.

a) Gül-Haç Örgütü (Rozikrüsyen'ler)

Bu topluluk 16. yüz yılda Almanya'da ortaya çıkmıştır. Kurucusu, gerçekten yaşamayı yaşamadığı bilinemeyen Christian Rozenkreutz isimli bir kişidir. Bu örgüt 17. yüz yılda Fransa ve İngiltere'yi de kapsayan geniş bir alana yayılmayı başarmıştır. İlk bakışta hem localar, hem de dereceler açısından masonlukla büyük benzerlikler göstermektedir. Gül-Haç örgütü özünde gizemci bir topluluktur. Evrenin ve

yaşamın gizlerini tümüyle gizemci bir yaklaşımla, hermetizm ve kabala gibi uygulamalarla tanıtmaya çalışmaktadırlar.

Masonlugin hemen her ritinde bulunan “Gül-Haç Sövalyesi” derecesi nedeniyle, düşünsel masonlugin Gül-Haçlardan kaynaklandığı sıkça ileri sürülmüştür. Öyle ki, İngiltere’deki ilk düşünsel masonlar arasından bazılarının aynı zamanda Gül-Haç örgütüne üye olduklarının bilinmesi, doğrudan bir bağlantının kaniti olarak sunulmuştur. Bazi savlar masonlugin, Gül-Haç’ların İngiltere’deki subesi olduğu noktasına kadar vardırılmıstır.

b) Tampliye’ler

Düşünsel masonlugin kaynagi olabilecek örgütler arasında belki de üzerinde en çok durulmuş ve tartışılmış olanı Tampliye’lerdir. Özellikle, bir çok mason ritinde bazı yüksek derecelerin adı olarak “Tampliye Sövalyesi” unvanının benimsenmiş olması dikkatleri bu örgüt üzerine çekmiştir.

Bir kesis-sövalye tarikatı olan Tampliye’ler, 1118 yılında Kudüs’te kurulmuştur. Görünen amaçları, Hristiyanların Kutsal Topraklar’da esenlik içinde yolculuk yapabilmelerini sağlamaktı. Bir adı da “İsa’nın Yoksul Askerleri” olan bu tarikat, Kudüs’te Süleyman Mabedinin yıkıntılarının bulunduğu bir bölgede yerleşmişti. Bu nedenle de, aynı zamanda “Tampliye” yani tapınak tarikatı adı ile tanındılar.

Tampliye’ler, 1128 yılında toplanan Troy konsilinde, St. Bernard’in girişimleri ile Roma Kilisesi tarafından onaylandı ve Papa’dan başka hiçbir otoriteye hesap vermeyecek bir statüye kavuştu. Tarikat kısa sürede tüm Avrupa’lı soylulardan ve dinsel kurumlardan parasal destek gördü ve hızla gelişti, hem üyelerinin sayısı, hem de mal varlığı arttı. Zamanla, bankerlik işlemlerine de başladılar. Para ve değerli malların para karşılığında beşşilğini yapıyorlar, faiz karşılığı borç veriyorlar, Avrupa limanları ile Filistin arasında kredi mektubu, çek gibi işlemler uyguluyorlardı.

12. Yüz yıl sonlarına doğru, topluluk tüm Avrupa’ya yayılmış, yaklaşık 30.000 üyesi bulunan ve inanılmaz bir mal varlığına sahip bir güç haline gelmişti. Tarikat tarafından, köprüler, yollar, katedraller ve satolar inşa edilmisti. Tampliye’ler artık Fransa ve İspanya krallarına bile borç verir duruma gelmişlerdi.

Doğu’da, Filistin’de Müslümanlarla ilişkilerini geliştirmişler ve özellikle Sünni otoriteye karşı çıkan Sii-batıni İslam tarikatleriyle (Lübnan’da Dürzi’ler ve Suriye’de Hashasi’ler) dostluk kurmuşlardı.

Ancak, önce Kudüs’ün sonra diğer Kutsal Toprakların tekrar Müslümanların eline geçmesi, Tampliye’lerin prestijini sarstı. Elleriinde bulundurdıkları büyük maddi güç, Fransa kralı IV. Philip’i huzursuz etmekteydi. Nihayet, Avignon kentinde zorunlu olarak ikamet etmekte olan V. Clement, Philip’in politik baskılarına dayanamayarak, Tampliye tarikatının düzmece suçlamalarıyla yargılanmasına karar verdi. 1309 Yılında, Fransa’da bulunan sövalyeler Büyük Üstatları Jacques de Molay ile birlikte tutuklandılar. Suçlamalar, dinden çıkarak seytana ve puta tapma ile sapık cinsel ilişkilerdi. Bir çok sövalye engizisyonun iskenceleri ile can verdi. Suçlarını itiraf etmeyen Büyük Üstat Jacques de Molay ile iki önde gelen sövalye 1314’te Paris’te yakılarak öldürüldü. Tarikat Papa tarafından kapatıldı ve tüm taşınmaz malları Hospitalier tarikatına devredildi. Tüm nakit varlıklar da Fransa kralının kasasına aktarıldı.

Bazi kaynakların ileri sürdüğüne göre, 1309 yılındaki tutuklamadan kaçan kimi sövalyeler İskoçya’ya kaçmıştı. Burada bulunan yerel Tampliye örgütüne sığınan bu kaçaklar, İskoç kralı Robert Bruce’ün ordusuna katılarak 1314 yılında İskoçya-İngiltere savaşına katılmışlar ve daha sonra da Heredom yakınlarında bulunan Kilwinnig isimli bir eylemsel mason locasına girmişler. Kesin olarak kanıtlanamayan bu savlara göre, Tampliye’ler daha 14. yüz yıl başlarında, ilk kabul edilmiş masonlar olmuşlar. Aynı görüş, Avrupa’nın diğer ülkelerinde bulunan Tampliye’lerin de çeşitli localara katıldıkları biçiminde yinelenmiştir.

Tampliye’ler en güçlü oldukları dönemlerde, Avrupa’nın hemen her yerinde çeşitli loncalar ve meslek dernekleri ile yakın ilişkiler kurmuşlardı. Tarikatın her subesinde, önde gelenler arasında bir “Magister Carpentarius” bulunurdu ki bunlar gerçek mimarlardı. Tarikat özellikle Paris’te çok güçlüydü. Kentin yaklaşık üçte biri tarikatın denetiminde ve kralın yargılaması dışındaydı. Tampliye’lere bağlanan meslek kuruluşları özgür dernekler olarak kabul ediliyorlar ve kraliyet yargıçlarının yetkilerinin dışında kalıyorlardı. Böylece haraç, angarya, göz altı gibi yaptırımlardan kurtulan tüm bu meslek sahipleri tarikatın kurallarına göre yaşıyorlardı.

Tampliye’lerin 1314 yılına kadar olan tarihleri sağlam belgelere ve kanıtlara dayanmaktadır. Ancak, mason localarına katıldıklarına dair tutarlı kanıtlar bulunamamıştır. Yalnızca, “Rite de Bouillon” adı verilen bir 18. yüz yıl yazmasında, düşünsel masonlugin Tampliye’lerden kaynaklandığını belirten bir ritüel saptanmıştır. Aslında, bir adı da “Eski İskoç Riti” olan Bouillon ritüeli Andrew Michael Ramsay tarafından kurulmuştur. Ramsay bu ritin kuruluşunu 1737 yılında başlatmış ve düşünsel masonlugin Tampliye kaynaklı olduğunu savunmuştur. Bu rit, 1758 yılında “Olgunlaşma Riti”ni, 1786 yılında da “Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti”ni

dogurmudur.

Romantik Kuramlar

Düşünsel masonlugin kaynaklarına ilişkin diğer bir büyük kuramlar topluluğunu, genel olarak “romantik kuramlar” olarak adlandırmak olasıdır. Bu kuramlar su ana akımlara indirgenebilir:

a)İçrek Yaklaşım

Bu yaklaşım mason ilkelerinin, ritlerin, simgelerin ve ritüel terimlerin, diğer içrek örgütlerdeki unsurlarla olan benzerliklerinin irdelenmesi ve bulunan benzerliklerin rastlantısal olmayıp kasdi olduğunun savunulması ve böylelikle diğer içrek örgütlerle gelenek bağlarının kanıtlanabileceği savlarına dayanan yaklaşımdır.

Bu anlayışta, ilke ve çoğu simgelerin evrensel olabileceği göz önünde tutulmadan, tüm inisiyasyon töreni aracılığı ile girilen örgütlerin, gerçek ya da zorlama benzerlikler aracılığıyla, düşünsel masonlukla bağlantısı olduğu düşünülmektedir. Bu tür içrek örgütler arasında Isis-Osiris kültleri, Gnostik tarikatlar, Pisagorculuk, Mitracılık, Orfizm, Kabalacılık, Simyacılar, Gül-Haç örgütü gibi topluluklar bulunmaktadır.

b)Gizemci Yaklaşım

Masonluk mesleğinin, düşünsel öğeleri ile birlikte, ezelden beri süregeldiğini, özünde Hristiyanlık değerlerini içeren bir kurum olduğunu, Orta Çağ'dan itibaren lonca sistemi ile bütünleştiğini, dereceler biçiminde örgütlenme ve nesiller boyu mason gizlerinin aktarılması gibi unsurlar nedeniyle gizemci bir sisteme dönüştüğünü savunan bir yaklaşımdır.

Bu yaklaşımın bir hareket noktası da simgelerdir. Mason simgelerinin çeşitli dinler, tarikatlar, gizli örgütler ve gizemci kurumların simgeleri ile karşılaştırma ve ilişkilendirme yolunu tutar.

c)Gelenekçi Yaklaşım

Anderson gelenegini sürdürerek, düşünsel masonlugu cennet bahçesine ve Adem'e kadar geri götürür. Kesin belge ve kanıtların bulunduğu dönemlerde bile, masonlugin değişim ve gelişmelerini yadsıyarak, ritüelin tüm ayrıntıları ile ezelden beri uygulanı geldiğini savunan, tam anlami ile dogmatik bir anlayıştır.

Sonuç

Düşünsel masonlugin kaynaklarına ilişkin kesin bilgi ve belgelerin bulunmaması, bu konudaki yaklaşımların çeşitliliğini arttırmıştır. Masonlukta, merkezi denetime bağlı tek bir ritüel ve standart bir ritüel yorumlaması bulunmadığı için, her mason topluluğu kaynak konusunda kendine ait ayrı bir tarih yorum ve anlayışı geliştirebilmiştir. Bugün için, tüm mevcut loca ve eski meslek örgütlerinin kayıtları gözden geçirilme olmasına karşın, düşünsel masonlugin gerçekten nereden kaynaklandığını kanıtlamak olası değildir. Ancak mason tarihini araştıranlar, henüz kilise ve özel aile arşivlerini incelemek olanagını elde edebilmiş değildir.

Mason tarihi

Modern Masonlugin Kuruluşu (Eski Yükümlülükler ve 1717 İngiltere Büyük Locası)..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Eski Yükümlülükler

(1) Operatif Masonluk

“Masonlugin hem işlevsel (operatif), hem de düşünsel (spekülatif) kökenleriyle bağlantılı kanıtlar olarak kabul edilen bazı eski belgelere, önceleri Anderson'un deyişiyle Gotik Yasalar, şimdi ise Eski Yükümlülükler adı verilmektedir. 113 Adedi bugün elde bulunan, 127 değişik versiyonun izi bulunabilmektedir....Eski Yükümlülüklerin tümü benzer şekilde düzenlenmiştir:

a)bir açılış duası

- b)İncil'e bağlanan bir baslangıçtan, İngiltere'de kuruluşuna kadar, efsanevi bir Masonluk tarihi
- c)Üstatlar, kalfalar ve çiraklar için, mesleki uygulamaları ve ahlak ilkelerini içeren kurallar dizgesi
- d)katilimin zorunlu tutulduğu, geniş boyutlu bölgesel toplantıların düzenlenme esasları
- e)kurallara uymayanlar için yargılama ve cezalandırma prosedürleri
- f)"önceden hüküm giymemiş" olan yeni üyelerin kabul esasları ve bir bağlılık andı

"Tarihsel olarak, Eski Yükümlülükler üç grupta toplanabilir. İlk grup, en eski iki versiyondan, 1390 tarihli Regius ve 1420 tarihli Cook belgelerinden oluşur...İkinci ve en geniş grup, 25 Aralık 1583 tarihli "Büyük Loca No. 1" belgesi ile başlayarak, 1717 yılında ilk Büyük Locanın kuruluşuna kadar olan tüm versiyonları içermektedir. Üçüncü grup ise, 1717 yılından itibaren tüm elyazması ve basılı versiyonları kapsamaktadır."

John Hamill, The Craft, A History of English Freemasonry

"Oxford müzesinin kurucusu Elias Ashmole'a ait olduğu söylenen, ancak ne yazık ki orijinali diğer masonik belgelerle birlikte devrim sırasında kaybolan, IV. Edward zamanında düzenlenmiş bir belge, o dönemde Masonlugin durumunu söyle ifade etmekteydi:

"Kardesliğin İngiltere'deki eski kayıtlarının büyük bir kısmı, Saksonlar ve Danlar'la olan savaşlarda kaybolmuştur. Ancak, bilinmektedir ki, İncil'i Sakson'caya çeviren İngiltere'nin ilk meshedilmiş kralı Athelstan (kudretli mimar, kral Büyük Alfred'in torunu), ülkede huzur ve barışı sağladıktan sonra, Fransa'dan bir çok masona çağrıda bulunarak, sayısız büyük eserin inşa edilmesini sağlamıştır. Yanlarında, Roma zamanından beri uyguladıkları loca kuralları ve yükümlülükleri ile gelen Fransız masonlar ustabasi olarak görev yapmışlar ve Athelstan ile birlikte, İngiliz loca kurallarının düzenlenmesi ve masonların ücretlerinin yükseltilmesi için çalışmışlardır."

William Preston, Illustrations of Masonry (1804)

"Druidler ve Roma'lılardan başlayarak Masonlugin İngiltere'deki tarihi konusunda Preston'un anlattıkları, Anderson Yasalarında (1773) bulunan mitlere dayanmaktadır:

"İngiltere'nin batısında, hiç bir yerde benzeri olmayan bir katedraller dizisi vardır: Exeter, Gloucester, Worcestershire, ve Hereford katedrallerinin yanı sıra bir çok manastır ve kale, X. yüzyıldan sonra gelen beş yüz yıllık süre içinde, neredeyse sürekli devam eden bir çalışma sonunda inşa edilmişlerdir."

"1360 Tarihli yitlik bir el yazmasına dayanan iki belge, Regius ve Cooke belgeleri, Eski Yükümlülüklerin Reform öncesinden kalma yegane versiyonlarıdır. Her iki belgede de; "Tüm İngiltere'nin kralı olmadan önce, Wessex kralı olan Athelstan'ın (895-939), 932 yılında, masonları görevlendirerek, Exeter katedralinin müjdecisi olan manastırları inşa ettirdiği yer almaktadır."

"Cooke belgesinde, "Athelstan'ın en küçük oğlunun, geometri bilimini pek sevdiği ve kendisinin de mason olduğu, düzenli mason toplantılarının yapılması için babasından izin aldığı "yazılıdır.

Brother J. R. Clarke, The Old Charges (A New Look at the Oldest of Them)

"II. Henry'nin döneminde, Tampliye Sövalyelerinin Büyük Üstadı, masonları kral adına denetlemekle görevliydi ve 1155 yılında, Fleet Street'teki Tampliye merkezinin inşasında masonları görevlendirmişti. Masonluk, bu örgütün himayesinde, 1199 yılında, Aslan Yürekli Richard'ın yerine karesi Yurtsuz John'un tahta çıkmasına kadar kaldı."

William Preston, Illustrations of Masonry (1804)

"Londra Kent Belediyesi kayıtlarında, "freemason" (özgür mason) deyiminin ilk görüldüğü tarih 1375 yılıdır. "Free" (özgür) deyimini ile feodal sistemin köylülerin topraklarından ayrılmalarına izin vermediği bu dönemde, ülke içinde seyahat edebilme hakkına sahip olan mimar ve duvarcılar kastediliyordu. Demirci ve derici gibi zanaatkarların aksine, çok sayıda mason birlikte büyük inşaatlarda çalışıyorlar, bir sato ya da katedralin yapımı sona erince, hep birlikte bir başka inşaatın yürütülmesi için yola çıkıyorlardı. Karşılıklı yardımlaşma, eğitim ve öğrenim için, masonlar inşaat bölgesinde bulunan yerel localara bağlanıyorlardı. Bu localar, inşaat alanlarında kurulan, çalışanların dinlenmesi ve yemek yemesi için hazırlanmış barakalardı. Dogal olarak, loca sözü, belirli bir yörede görev yapan bir mason grubunu da simgeliyordu."

Freemasons: Mortar and Mysticism, Ancient Wisdom and Secret Sects

"VI. Henry'nin tahta yeni çıktığı dönemde, 1425 yılında, masonların yıllık toplantıları yasaklandı. Bu

yasaklamanin nedeni, masonların İşçi Nizamnameleri'ne (The Statutes of Labourers) aykırı davranışlarıydı. Masonlar, bu karara, diğer meslek üyeleri kadar kendilerinin de kanunlara saygılı ve bağlı olduklarını belirterek karşı çıktılar. Yasaklama kararı hiç bir zaman gerçek anlamıyla yürürlüğe konmadı ve 1562 yılında resmi olarak feshedildi. Belki bir rastlandıydı, ama Reform öncesi Eski Yükümlülüklerin ilk versiyonlarının ortaya çıktığı dönem de bu yıllara denk geliyordu.”

Brother J. R. Clarke, The Old Charges (A New Look at the Oldest of Them)

“Masonlar birliği, diğer bir deyimle “özgür-masonlar”, eski ve saygın bir kurum olarak, birbirini seven kardeşler gibi, çeşitli zamanlarda, içten ve candan toplantılar yaparlardı. VI. Henry'nin refah dolu hükümdarlığının on ikinci yılında, 1434'te de, böyle bir toplantıya katıldılar.”

William Preston, Illustrations of Masonry (1804)

“İslevsel (operatif) bağlamda, özgür-mason niteliği, “freestone” (kolay işlenebilen bir tür tas) mason deyiminin bir yadsımasıdır...Özgür-mason deyiminin ilk kullanılışı, 1536 yılında yayınlanan “The Pilgrimage of Perfection” (Yetkinliğe Hac Ziyareti) isimli eserdir. Bu eserin yazarının William Bonde olduğu genellikle kabul görmüştür.”

John Hamill, The Craft, A History of English Freemasonry

“Ortaçağın sonlarına doğru, İskoçya'da çok sayıda mason loncası vardı (loncalara genellikle ortaklık adı verilirdi) ve sayıları hızla artıyordu.”

David Stevenson, The First Freemasons

“İskoçya'da masonları koruyan ve destekleyen kral I. James'ti. Esaretten dönüp tahta geçince, bilginlerin koruyucusu ve Masonlugin atesli bir taraftarı olmuştur. Sık sık locaları ziyaretleri ile onurlandırirdi. Büyük Loca tarafından seçilen ve kral tarafından onaylanan bir soylunun ya da tanınmış bir kilise adamının Büyük Üstat olarak masonları yönetmesi, her üstat derecesindeki masonun Büyük Üstada yılda dört “pound” ödeme yapması, ayrıca mesleğe her yeni katılan kardeşin de bir katılım ücreti ödemesi kurallarını I. James oluşturmıştır.”

William Preston, Illustrations of Masonry (1804)

“İskoçya'da, uzun süreli inşaat işleri için oluşturulan localar kent meclisinin denetimi altına girerdi. On besinci yüz yıl sonları ve on altıncı yüz yıl başlarında, bu tür localara Aberdeen ve Dundee kentlerinin kayıtlarında rastlanmıştır. Ancak, bu localar 1560 Reformunun İskoçya'ya yeni bir protestan kilisesi getirmesiyle, zamanla azalarak, yokolmuşlardır.”

“Masonlukta sonradan, ortaçağ masonlarının mirası olan bir çok özellik saptanmıştır: örgütün mitsel tarihi, geometri ile masonlugin özdeşleşmesi, loca organizasyonu, gizli işaret ve parolalar ve inisiyasyon törenleri gibi..”

David Stevenson, The First Freemasons

(2) Korsanlarla Kardeş

“Dünyanın en büyük kitaplıklarından biri olan Oxford'daki Bodleian kitaplığında yaptığım araştırmalar sonucunda, kesinlikle emin olarak açıklayabilirim ki, Masonluk İngiltere'deki ortaçağ duvarcı loncalarından gelmemektedir, zira İngiltere'de ortaçağda duvarcı loncaları hiç bir zaman mevcut olmamıştır.”

“Masonluk'ta kullanılan deyimlerin köklerinin Fransızca olması, Masonlugin kökeninin Fransa'da olduğunu ve on dördüncü yüz yılın ilk yarısında var olduğunu göstermektedir...”

John J. Robinson, Born in Blood

“Robinson'un Fransızca kökenli olduğunu ileri sürdüğü İngiltere'de kullanılan Mason deyimleri:

Tyler: Tailleür (kesen) Masonluk'ta: muhafız.

Cowan: Couenne (cahiller, hödükler) Masonluk'ta:

Due Guard: Geste du garde (koruyucu işaret) Masonluk'ta: gizli işaret.

Lewis: levés (filiz, sürgün) Masonluk'ta: bir masonun oglu.

Abiff: biffer (yok etmek, vurmak, kırmak) Masonluk'ta: Hiram Abif: yok edilen, öldürülen Hiram.

Intrant: entrant (giren) Masonluk'ta çirak, yeni giren."

"İngiltere'de, Tampliye sövalyeleri, sorgu ve iskenceden kaçmak ya da saklanmak zorunda kaldılar.

...On dördüncü yüz yıldan önce, Tampliyeler de dahil olmak üzere bazı dinsel örgütlerin dışında, üyelerinin birbirlerine "kardes" diye hitap ettiği hiç bir başka kurum mevcut olmamıştır.

Eski mason yükümlülüklerinden birinde "eger bir mason kardes size siginirsa, ona iki hafta boyunca is verin, sürenin sonunda, eline bir miktar para verdikten sonra bir başka locaya gönderin" şeklinde bir buyruk vardır. Neden kendi locasının dışında bir diğer locaya siginmak zorundadır bu mason? Neden paraya gereksinmesi vardır? Çünkü, kaçmaktadır ve saklanmak zorundadır."

John J. Robinson, Born in Blood

"Tüm zavallı ve istirap çeken masonların, denizlerin ya da karaların hangi kösesine dağılmış olurlarsa olsunlar, tüm çektikleri acılardan tez kurtulup, eger arzu ediyorlarsa anavatanlarına dönmelerini dilerim."

The Tyler's Toast (Muhafizin kadeh kaldırırken yaptığı konuşma)

"Tüm andlarda ve Eski Yükümlülüklerde, bir karşılıklı yardım ve koruma örgütünün temellerini buluyoruz. Yakalandıkları takdirde ölüme gidecek olan insanların korunması içindir tüm bunlar."

John J. Robinson, Born in Blood

"Bize yarı çıplak, eli kolu bağlanmış ve savunmasız olarak geldiniz. Barınmanız ve beslenmeniz için paranız yok. Düşmanlarınızın darbelerini savuşturacak zırhınız, kendinizi savunacak silahlarınız yok.

Rahatlayın, çünkü tüm kardeşleriniz size yardım etmeye and içtiler. Çıplaksanız, sizi giydiririz. Açsanız, sizi besleriz. Barındırır, düşmanlarınızdan koruruz sizi. Sırlarınızı saklarız. Yardım çağrınız asla karşılıksız kalmaz."

Masonic Initiation

"Bir diğer Eski Yükümlülük, "yerel locadan kendisine kefil olacak bir kardeşi tarafından refakat edilmedikçe, ziyaretçi bir kardeşin asla kentte yalnız dolasmaması gerekir" demektir (o dönemde kentlerin yerel yetkilileri, ismi bilinmeyen yabancıları tutuklama hakkına sahiptir).

...Üçüncü derece üstat masonun yükselme töreninde...aday, gizlilik andını bozduğu takdirde, bedeninin yarılıp, bağırsaklarının atese atılmasına razı olduğunu bildirir. Bir duvarcı loncasındaki bir tas işçisinin yeminini bozması karşısında pek ağır bir ceza değil mi bu? Oysa, günler, haftalar süren zincirli, kirbaçlı, kızgın demirli iskenceler ve hatta diri diri ateste yakılarak öldürülme tehlikesini taşıyan insanlar için, ihanet karşılığında verilecek bir ceza için garip gelmiyor.

La Rochelle'den kaçmayı basaran on sekiz Tampliye gemisinden, ne Fransa kıyılarında, ne de İngiltere limanlarında hiç bir bilgi kırıntısı bile yoktur...Tampliye gemilerinin çoğunluğu kadirgadir ve kadirgalar korsanlık için en uygun gemilerdir, çünkü rüzgara diğer gemiler kadar fazla gereksinme duymadan yol alabilirler.

Üstat derecesine yükselen mason için yapılan inisiyasyon töreninde okunan bir bölümde, yeni üstada bu dereceye yükselerek artık korsanların da kardeşi olduğu bildirilir. Ortaçağ duvarcı ustalarından gelen bir topluluk için bu cümle pek anlamsız kalmaktadır.

John J. Robinson, Born in Blood

"...Bir çok kişinin bildiği gibi, "Jolly Roger" adı verilen korsan bayraklarındaki, kurukafa ve çapraz kemikler, Tampliye ve Masonluk simgeleriyle bağlantılandırılmıştır."

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Chateau and the Prieure du Sion

Modern Masonlugin Kökeni

(1) Kabul Edilenler

“Modern Masonlugin kurucusu niteligini, herkesten çok hak eden kisi William Schaw’dır. Sarayla yakın ilişkileri olan bir toprak sahibinin oğlu olan Schaw, mimariye büyük bir ilgi beslemiş ve 1583 yılında İskoçya kralı VI. James tarafından, kraliyet bas mimari olarak atanmıştır...Kraliyet muhafızı ve bas mimari olarak Schaw 1598 ve 1599 yıllarında iki ayrı nizamname hazırlamıştır. Bu nizamnamelerde, mason mesleğinin localar halinde organize olmasını sağlayan ve uygulamalarını düzenleyen kurallar yer almaktadır.

İlk bakışta, Schaw nizamnameleri, masonların, yalnızca meslek kurallarını ve organizasyonlarını düzenleyen kurallar olarak belirlemektedir. Ancak, derinlemesine bir inceleme, Schaw’ın, bir rönesans atmosferi içinde, ortaçağ Masonluginun tören ve mitlerini canlandırdığını ve geliştirdiğini gösterir.

İskoçya’daki ilk masonlar, büyük bir olasılıkla, dinsel uygulamaları kendi localarına sokmak istememişlerdi. Bunun nedeni, kilisenin dinsel tekeline karşı çıkan bir duruma düşmekten kaçınmak ve böylece kilise ile doğrudan bir sürtüşmeye meydan vermemek arzusuuydu. Ancak sonradan, localarda gelişen din dışı ahlak, hoşgörü arayan deist eğilimli kişiler için Masonlugu çekici duruma getirdi.”

David Stevenson, The First Freemasons

“İskoçya’da, kendi yasaları bulunan ve coğrafi bir organizasyona sahip operatif locaların varlığını ortaya koyan bir çok kanıt saptanmıştır. On altıncı yüz yılın başlarından itibaren, İskoç operatif localarına, operatif mason olmayan kişilerin alındığını gösteren bir çok belge de bulunmuştur. Ancak, bu masonluga kabul edilmiş, ama gerçekte mason olmayan kişilerin, İskoç operatif localarını on yedinci yüz yıl başlarına kadar, spekülative (düşünsel) localar haline getirdikleri hakkında bir kanıt bulunamamıştır. Oysa, o dönemde (1700’lerde), İngiltere’de “Kabul Edilmiş Masonluk” çoktan kurulmuş durumdadır. Tüm kanıtlar, Kabul Edilmiş Masonlugin (Accepted Masonry) önce İngiltere’de doğduğunu ve oradan İskoçya’ya geçtiğini ortaya koymaktadır.

“Commachine Ustaları” söylencesi, Kuzey İtalya’daki Como yöresinden masonların, bir Papalık buyruğu ile (bu emirname asla bulunamamıştır), mesleğin derin sırlarını diğer masonlarla paylaşmak üzere, tüm Avrupa’ya yayıldıklarını anlatır. Commachine Ustalarının gerçekten var olduklarını gösteren bir kanıt yoktur.

Diğer taraftan, Alman Tas Ustaları (Steinmezen) ve Fransız Kompanyonaj (Compagnonage) örgütlerinin kayıtları, her hangi bir spekülative unsur taşıyıp tasimadıklarının öğrenilmesi için dikkatle ve gayretle araştırılmış ve hiç bir sonuca ulaşılmamıştır. Gerçek kanıtlar, dönüp dolasıp her zaman, operatif olmayan Masonlugin doğum yeri olarak on yedinci yüzyıl İngiltere’sini göstermektedir.”

John Hamill, The Craft, A History of English Freemasonry

“On yedinci yüzyılda, bazı mason locaları, meslekten olmayan kişileri de, onur üyesi olarak kabul etmeye başladılar. 1619 Yılında, Londra Mason Birliği (London Masons’ Company) bu amacı gerçekleştirmek için “Kabul Edilmişler” adında paralel bir organizasyon oluşturdular. Mason olmayan, ama giriş ücretinin iki katını ödemeye razı olan kişileri bu örgüte kayıt etmeye başladı.”

Freemasons: Mortar and Mysticism

“...Özgür-masonların arasına ilk kabul edilen kişinin Elias Ashmole olduğu bilinir. Oysa, ilk kayıtlara geçen meslekten olmayan bir kişinin katılımı, 1641 yılında Edinburgh’ta Dr. Robert Moray tarafından gerçekleştirilmiştir. Hem Elias Ashmole, hem de Dr. Robert Moray, aynı zamanda Britanya Kraliyet Derneginin (British Royal Society) kurucularındandırlar.”

Gerry Rose, The Venetian Takeover of England and Its Creation of Freemasonry

“Soylu bir örgüt; doğudaki savaş yararlılıkları kadar, batıda elde ettikleri varlıklarla da ünlü olmuştur...Akli basında olan herkes, Tampliyelelerin gerçek suçlarının, büyük zenginliğe ulaşmaları olduğunu bilir.”

Elias Ashmole, Institutions, Laws and Ceremonies of the most Noble Order of the Garter (1672)

“Masonluk öylesine moda olmuştur ki, on yedinci yüzyıl boyunca, “kabul edilenler” (operatif mason olmayanlar) mason localarında çoğunluğu ele geçirdiler. Örneğin, 1670 yılında, Aberdeen Locasında, 39 kabul edilmise karsın, yalnızca 10 operatif mason kalmıştır.

İngiltere’de, politik bilince sahip kişileri birleştiren tek bir ana düşünce vardı: 1642-1651 yılları arasındaki iç savaşta elde edilen hakları yitirmemek ve kralın gücünün sınırlandırılması.

Localardaki resmi ve tatsız çalışmalar sona erdikten sonra, toplantı yerlerinin (genellikle tavernalar)

sagladigi gizlilik içinde, çok içki içilir, çok yemek yenir ve aynı zamanda, bir çok konuda tartışmalar yapılırdı. Konusmalar ne denli güzel, tartışmalar ne denli heyecanlıysa, loca o ölçüde “iyi” kabul edilirdi. Makbul olan, localarda pahalı ve savurgan ağırlamalardı.”

Stephen Knight, The Brotherhood

(2) Görünmeyen Kolej

“Kraliyet Derneginin kurulusu, önceden bilindiginden daha eski bir tarihte gerçekleşmiştir. 1640 Yilinda, İngiltere’de bir dizi gizli toplantılar yapıldı. 1640 yılı aslında İngiltere tarihinde çok önemli bir yıldır, çünkü “Uzun Parlamento” (Long Parliament) aynı yıl göreve başlamıştır. Hem Comenius, hem de Samuel Hartlib, bu parlamentoda görevliydi. Bohemya asilli bir kişi olan Comenius ile yakın dostu olan Samuel Hartlib, Gül-Haç’li yıllarda Palatinate’da yaşıyorlardı. Yenilgi sonrasında, her ikisi de, farklı yollardan İngiltere’ye kaçtılar. Uzun Parlamantonun ilk kurulduğu günlerde, aniden ortalığı Gül-Haç kitapçıları ve çöskülü bir Gül-Haç edebiyatı doldurdu. Bu eserlerden birini, “Ünlü Macaria Krallığının Anlatımı” (A Description of the Famous Kingdom of Macaria) adlı kitabı Hartlib kaleme almıştı. Bir yıl kadar sonra da, Comenius “Isık Yolu” (The Way of Light) adlı kitabı yayınladı. Her iki eserde de “Görünmeyen Kolej” adlı bir örgütten söz ediliyordu. Aslında, “Görünmeyen Kolej” Gül-Haçların kod adıydı.

1645 Yilinda, doğa bilimlerinin tartışılması amacıyla bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıya, Palatinate’tan Theodore Haak ve Dr. John Wilkins de katılmışlardı. Aslında Wilkins, sonradan 1660 yılında Kraliyet Derneğine dönüşecek olan Oxford toplantılarını düzenleyen kişiydi. Kraliyet Derneginin bir diğer kurucusu olan Robert Boyle da, mektuplarında bir “Görünmeyen Kolej”den söz etmişti. Wilkins, 1648 yılında adı “Matematik Büyüsü” (Mathematical Magic) olan bir kitap yazdı. Bu eserde, özellikle Gül-Haç’tan söz ediyor ve gizlilikçi Robert Fludd ve John Dee’ye göndermelerde bulunuyordu.

Ancak, Kraliyet Derneginin Gül-Haç geleneklerine bağlanmasında anahtar rolünü üstlenen kişi Elias Ashmole’dur. Ashmole, 1654 yılında yazdığı bir mektupla, Gül-Haç Kardeşliğine katılmak arzusunda olduğunu bildirmişti ve sonradan da açıkça bir Gül-Haç olduğunu çekinmeden söylemekteydi. Ashmole’un bilimsel eserleri, John Dee’nin çalışmalarının bir savunması biçimindeydi. Özellikle, Dee’nin “Monas Hieroglyphicas” adlı kitabından etkilenmişti. Ashmole, bu esere dayanarak yazdığı ve tüm İngiliz simyacılarını yazılarını bir araya getirdiği 1652 tarihli “Theatrum Chemicum Britannicum” adlı eserinin giriş bölümünde, bir Gül-Haç üyesinin, Norfolk Dükünün cüzamını nasıl iyileştirdiğini etrafıca anlatır.

Ashmole ile birlikte, Kraliyet Dernegi resmi kurucularından olan, bir başka Gül-Haç üyesi de Isaac Newton’dur. Newton, Gül-Haç kitapları olan “Fama” ve “Confessio”nun birer kopyasına sahipti ve üstelik Ashmole’un “Theatrum”unu elinden düşürmezdi.

De Quincey, Masonlugin Gül-Haç Kardeşliğinden ne eksigi ne de fazlası olduğunu, İngiltere’ye gelinde pek az değişime uğradığını ve sonradan Avrupa’nın diğer ülkelerine, gerisin geri Masonluk adı altında ihraç edildiğini bildirir. De Quincey’e göre, Gül-Haç Kardeşliğini İngiltere’ye getirip, yeni bir isimle yayan kişi Robert Fludd idi.”

Gerry Rose, The Venetian Takeover of England and Its Creation of Freemasonry

“Londra, Oxford ve Cambridge’de gizlice toplanan bilim adamları, bu yörelerde bulunan mason localarında “Görünmeyen Kolej”i oluşturdular. İlk gizli toplantıları, Galileo’nun ölümünden sadece üç yıl sonra, 1645 yılında yapıldı. 1660 Yilinda, II. Charles’in protestan eğilimleri sayesinde kendilerini yeterince güvende hisseden bu kişiler, krala başvurarak resmi bir izin talebinde bulundular. Kraliyet izni 1662 yılında verildi ve böylece “Dogal Bilginin Gelismesi için Londra Kraliyet Dernegi” resmen kurulmuş oldu.”

John J. Robinson, Born in Blood

“Masonlugin kökenine ilişkin bir çok öykü anlatılır. İşte 1676 yılına ait bir toplantı duyurusu: “Modern Yesil Kusak Kabalası, eski Gül-Haç Kardeşliği ve Hermetik Ustalar ile birlikte, Kabul Edilmiş Masonların toplantısını bildiririz”...Geleneklerin ne denli açıkça ortaya konulduğu pek ilginç.”

Gerry Rose, The Venetian Takeover of England and Its Creation of Freemasonry

“1717 Yilinda, Masonluk herkesçe öğrenildiğinde, Kraliyet Derneginin Masonlugin bir yan kuruluşu olduğu ortaya çıktı. Dernegin tüm kurucu üyeleri ve neredeyse tüm üyeleri masondu.”

John J. Robinson, Born in Blood

(3) Yeni Büyük Loca

“1717 Yilinda kurulan yeni Büyük Loca sistemi baslangiçta sadece bir tek inisiyasyon derecesini içeriyordu. Kurulustan bes yıl sonra, iki yeni derecenin eklenmesi ile sistem üç dereceli sekle dönüştü: Çirak, Kalfa ve Üstat dereceleri. Bu üç dereceye genel olarak “Mavi Dereceler” adi verilir, zira simgesel olarak mavi renk bu dereceler için bütük önem tasir.”

William Bramley, The Gods of Eden

“Iskoç operatif localari, onyedinci yüzyıl süresince, operatif olmayan kisileri “kabul edilmiş” ya da “centilmen” mason adi altinda localara almaya basladilar ve on sekizinci yüzyıl baslarına gelindiginde, bazı localarda kabul edilmişler, yani centilmen masonlar çoğunluğa ulastilar. Bu localar spekülative biçime dönüşürlerken, diger localar operatif olarak varliklarını sürdürdüler. Spekülative localar 1736 yılında Iskoçya Büyük Locasını meydana getirdiler.”

John Hamill, The Craft, A History of English Freemasonry

“Masonluk, Akil Çağının en önemli belirtilerinden biridir. Yalnızca hayirsevenlik, deizm ve akilcilik açısından değil, bir yüzünü ezoterizme dönerek yarattığı belirsizlik açısından da, Aydınlanma döneminin tipik bir kurumudur. On sekizinci yüzyılın başlarında oluşumunu tamamlarken, Hanover İngiltere’sinin hoşgörüsü ve güven ortamını yansıtmıştır. İdeolojisi, evrenin mimarisine ve tapınagın yeniden insasına yönelik benzetmelere dayanarak, tam anlamıyla deisttir. Masonlar, haklılığına pesin olarak inandıkları, sivil otoriteye itaat etmeyi bir zorunluluk olarak görürler. Bu iyimser tutum ise, Whig’lerin kendine güvenen yapılarının bir yansımasıdır. Kendilerini eğitilmiş ve aydın olarak görürler; yeni bir şeyler öğrenmeye de pek yanasmazlar. Bu tutum onları, çağdaşları olan akademisyenlerden ayıran baslica özelliğdir.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“1730 Yıllarının sonuna doğru, Belçika, Rusya, İtalya, Almanya ve İsviçre’de localar açılmıştı. Fransa’da ise, İngiliz kökenli her şeye olduğu gibi, özel bir ilgi doğmuştu. 1735 Yılında, Paris’te bes loca bulunuyordu, 1742 yılına gelindiginde loca sayısı yirmi ikiye çıkmıştı. Kirk bes yıl kadar sonra, Fransız Devriminin arifesinde, tüm Fransa’da mason sayısı 100.000’e ulaşmıştı.”

Ancient Wisdom and Secret Sects

“1730 Yılında, bir katolik olan Norfolk Dükü Büyük Üstad olana kadar, tam dokuz Büyük Üstad basa geçmiştir. Bunların altısı soylu kani tasimaktadır. Kraliyet soyundan ilk Büyük Üstad, II. George’un küçük oğlu Cumberland Dükü’dür ve 1782 yılında seçilmiştir. 1787 Yılında ise, hem Galler Prensi (sonradan IV. George adıyla tahta geçer), hem de kardesi William (sonradan IV. William olarak kral olur) mason olurlar. Bu yeni gizli örgütün kraliyet ailesi tarafından himaye altında tutulması böylece garantilenmiştir. Bugün ise, örgüt kraliçe II. Elizabeth’in himayesindedir.”

Stephen Knight, The Brotherhood

Mason Gelenek ve İlkeleri

Masonluğun Ritüelleri, İlkeleri, Gelenekleri ve Uygulamaları..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Gelenekler

(1) Hiram Abif’in Öldürülmesi

“Masonluk, üyelerine duvarcilik mesleğinin tekniklerini öğreten bir kuruluş degildir; aslında, ortaçağ masonlarının gerçek operatif çalışmalarını, insanın moral gelişimi için bir model olarak kullanmaktadır. Bu nedenle, bugün Masonlukta kullanılan simgeler, eski tas ustalarının kullandığı tanidik aletlerdir; mala, tesviye, pergel, gönye ve cetvel gibi...Tüm bu aletlerin Masonlukta simgesel bir değeri vardır. Örneğin; “tüm masonların tesviyede buluşmaları” deyimini, bütün masonların, sosyal statüsü, kişisel zenginlik, locada

ya da loca disi yasamlarında bulundukları mevki gibi farklılıklar gözetilmeksizin, kardeş oldukları anlamını taşıyor. Diğer mason aletleri için de benzer simgeler bulunmaktadır.”

John Hamill, The Craft, A History of English Freemasonry

“Üstat-Mimar Hiram Abif öyküsü, Masonlugin en önemli alegorisidir. Bu simgesel anlatı, Eski Ahit’te sözü geçen bir kişiye dayandırılmıştır. Ancak, anlatılanların özü, dinsel ve tarihi olaylarda değil, aktarılacak istenen simgesel mesajda odaklanmaktadır.”

A. E. Waite, New Encyclopedia of Freemasonry

“Aydınlanmış bir mason için mimar Hiram Abif “baba, evrensel ruh, özde birlik, görünümde üçleme” anlamlarını taşıyor. Bu anlamlar çerçevesinde, öldürülen üstat, gizemleri tüm dünya üzerinde onurlandırılan, bir tür “kozmetik sehit”, çarmıha gerilen iyilik ruhu, öldürülen tanrı niteliğindedir.”

“Öykünün bugünkü biçiminin oldukça modern olmasına karşın, Hiram söylencesinin kökenlerini bulma çabaları, simgesel özü oluşturan ilkelerin en eski çağlara kadar gittiğini ortaya çıkarmıştır. Çağdaş mason araştırmacılar, sehit edilen Hiram’ın öyküsünün, Eski Mısır’daki Osiris ritlerinden kaynaklandığını genellikle kabul ederler. Osiris’in ölümü ve yeniden doğuşu, insanın ruhsal ölümünü ve gizemleri öğrenerek dirilmesini simgelemektedir. Zümrüt tablet yazıtları vasıtasıyla, Hiram aynı zamanda Hermes ile de özdeşleştirilebilir.”

Manly P. Hall, Masonic, Hermetic, Quabbalistic & Rosicrucian Symbolical Philosophy

“Eski Ahit’te anlatılanlara bakılırsa, Hiram’ın bir mimar değil, bakır ve tunç ustası olduğu görülür. Üstelik cinayete kurban gittiğine dair bir ifade de mevcut değildir. Eski Ahit’te, tapının tamamlanmasına kadar Kudüs’te kaldığı ve sonra da yurduna döndüğü yazılıdır.”

Baigent & Leigh, The Temple and the Lodge

“Mason gelenekleri, Süleyman Tapınının tunç işleri tamamlandıktan sonra, Hiram’ın üç yardımcısı (Jubela, Jubelo ve Jubelum) tarafından öldürüldüğünü kabul eder. Bu cinayet öyküsü, öylesine anlamla yüklü olarak tasarlanmıştır ki, tüm masonların üstat derecesine yükselme törenlerinde, yeniden canlandırılır ve topluca bir kez daha yaşanır. Bu törende, üstatlığa yükselecek olan kalfa, cinayet kurbanı mimar Hiram’ın rolünü üstlenir.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Gözleri bağlı olarak yerde yatan aday, katillerin onu geçici bir süre için bir moloz yığınının altına gizleyeceklerini ve tam gece yarısı cesedi tapınaktan çıkartıp uzaklara taşıyacaklarını ısıtır. Hiram’ın molozların altına gömülmesini temsilen, aday kalın bir örtüye sarmalanır ve salonun bir köşesine taşınır. Bir süre sonra, on iki kez çalan bir çan sesi duyulur. Katiller cesedi molozların altından çıkartıp Moriah tepesinin (Kudüs’teki Tapınak tepesi) batı yamacında yeni kazılmış bir mezara götürürler. Aday, yine yatırıldığı yerden, canilerin onu gömüp, mezarı bir akasya dalı ile isaretledikten sonra, Kızıl Denizi asip Habesistan’a kaçmaya karar verdiklerini duyar.”

J. J. Robinson, Born in Blood

(2) Eski Gizem Dinlerinin Simgeciligi

“18. Yüzyıl sonları ve 19. yüzyıl başlarında, Avrupa’lılar Ortadoğu’yu yeniden keşfettiler. Orada, eski gizem dinlerini hala uygulayan kültürlerin kalıntılarını buldular. Özellikle, masonlar, düşünsel bir yaklaşım içinde, bu eski gelenekler ile kendi örgütleri arasındaki benzerliklerin farkına varmakta gecikmediler. Örneğin; Mithra tapınaklarında yer alan merdivenler gibi, es simgeler kullanıldığını gördüler. Bu durum, Masonlugin bu eski ritlerle doğrudan bir bağının bulunduğu düşüncesini güçlendirdi.

Eski gizem dinleri ile Masonluk arasında genel bir bağlantının varlığı kabul edilse bile, düşünsel ve simgesel öğelerin nasıl çağlar boyunca aktarılmış olduğunu açıklamak olanaksızdı. Üstelik, Engizisyon baskısı ile geçen karanlık çağlarda, böyle bir geleneğin nasıl olup da gizli kalabildiğini anlayabilmek daha zordu.”

W. Kirk MacNulty, Freemasonry - A Journey through Ritual and Symbol

"Masonluk, kendi gizlerini; "Bilgeler, Yetkinler ve Seçkinler" dışında herkesten saklar. Yanlıs yollara sevk edilmesi gereken kişilerin karşısında, masonların adına "Nur" (Isık) dedikleri Gerçeği gizlemek için, ya da o kişileri Nur'dan uzak tutmak için, simgelerin sahte yorumlarına ve uydurma açıklamalara basvurmaktan asla kaçınmaz."

General Albert Pike, Morals and Dogma

"Her seye Kadir Olan "Isık olsun !" dedi,
Kaos'un karanlık suları yarıldı,
Yükselen Dünya aydınlandı.
Hosnut oldu Büyük Jehovah
Ve Yüce Güç gezegenleri yarattı.
Tanrisal Isığı kutsamaya ve övmeye
Masonlar korusu da katıldı."
Anthem III in William Preston's Illustrations of Masonry (1804)

(3) Evrenin Mimari

"Royal College of Art'tan Profesör Cornford, incelediği tüm eski ustaların resimlerinin "dikdörtgenin geometrik ya da aritmetik alt bölünmelerine doğrudan ve sasmaz biçimde" uyumlu olduğunu ileri sürüyor. Eski ressamı bu için iki ayrı yöntem kullanmışlar. İlk yöntem, Platon'un Timaeus'unda anlatılan ve Alberti'nin on ciltlik "Mimarlık" isimli eserinde (Floransa 1485) aktarılan, "yaratılış" tanımına uyuyordu. Hem planlama ve hem de inşaat sırasında kullanılan bu yöntem, Rönesans ve izleyen dönemlerde çok rağbet görmüş olup, Ortaçağın eski mason geleneklerine bağlı mimarlığı ve sanatı bağdaştırıyor, ayrıca hümanist bir bilgeligi de içeriyordu. Dahası, uygulanan kutsal sayılara bağlı hesaplamalar, bu yöntemle çizilen yapı planlarını ve resimleri, bir tür tanrıya yakarı halinde, ilk yaratılışın mikrokosmik bir yinelenmesi biçimine sokuyordu.

Diğeri ise, tam anlamıyla, masonik - geometrik bir yöntemdi. Cornford'a göre, megalitik kültürde ve Eski Mısır'da da uygulanan bu yöntem diğere nazaran çok daha eskiydi. Çoğunlukla bir kült gizliliği içinde, Alberti'nin çağına kadar etkin olan bu yöntem, sonradan zamanla silinmiştir...

Henry Lincoln, The Holy Place

"Usta'nın Yolunda" ilerleyen kişi daima aklında tutmalıdır ki, o Tanrı için bir tapınak inşa etmektedir. Bilincinde yarattığı bu yapıda, kendisi sadece tek bir taş olacaktır. Zaman içinde her birey, kendi taşını yontarak, bu tapınağa yerleştirecektir. Tapınak tamamlanınca, Tanrı "Varlık Aynası"nda kendini görecektir, ve artık tipki başlangıçta olduğu gibi, yalnızca Tanrı varolacaktır."

Kirk MacNulty, The Way of the Craftsman

"Hristiyanlık dünyanın en güçlü dini haline geldiğinde bile, eski gizem dinlerinin varlığı sona ermedi. Büyük Pan ölmedi ! Pan'ın hala yaşamakta olduğunun kanıtı Masonluk'tur. Hristiyanlık öncesinin gizem dinleri, bu yeni inancın simgelerini benimsediler. Dünyanın başlangıcından beri, bilgelerin ellerinde tuttıkları büyük gerçeklerin, Hristiyanlık simge ve alegorileri arasında da yer aldığını görmekte gecikmediler. Aslında, eğer pagan düşüncesi ile yorumlanmazsa, hiç bir Hristiyan simgesinin doğru bir açıklaması mevcut değildir. Mısır, Hindistan ve İran bilgelerinin gizem anahtarları olmaksızın, gerçek Bilgelik kapısı asla açılmaz."

Manly P. Hall, Masonic, Hermetic, Quabbalistic & Rosicrucian Symbolical Philosophy

"Çünkü, O (Tanrı) evrenin tapınının yapıcısı ve mimaridir. O "verbum sapienti"dir (bilgece eylem).

Yost, i, 411

"Yaratıcıyı, evrenin mimari olarak gösteren en eski tanımlama Platon'un Timaeus adlı eserinde bulunmaktadır. Yaratıcı, bu eserde, "tekton" (yapıcı, usta) olarak adlandırılır. "Arche - tekton" sözü, böylece, "büyük yapıcı" ya da "ustabası" anlamına gelir. Platon'a göre, Arche - tekton kozmosu geometri ile yaratmıştır."

Baigent & Leigh, The Temple and the Lodge

“Masonluk, her adayın Tanrı'ya olan inancını teyit etmesini gerekli bulmaktadır. Buna rağmen, sonradan bu konunun üzerine yoğunlaşmaz. Din ve uygulamaları tümüyle bireyin kendi kişisel yaklaşımına bırakılır. Sonuç olarak, her tür dinsel inanca sahip kişiler, Masonlugin ahlaki ve felsefi ilkelerinin öğrenimine katılabilirler.”

W. Kirk MacNulty, Freemasonry - A Journey through Ritual and Symbol

(4) Thoth ve Enoch

“Eski Mısır'da, büyük mimari projelerde çalışan mühendis, mimar, ressam ve tas işçilerine özel bir ayrıcalık tanınmıyordu: bu kişiler seçkin loncalar biçiminde örgütlendiler.”

Bu özel loncaların varlığı hakkında kanıtlar, ünlü arkeolog Petrie'nin Libya çölünde 1888 ve 1889 yıllarında yaptığı kazılarda elde edilmisti. Petrie, çölde bulunan bir kent harabelerinde, bir dizi papirüsü gün ışığına çıkarttı. Belgelerin bir bölümü İÖ 3000 yıllarında, ezoterik toplantılar yapan bir loncadan söz ediyordu. Çalışma saatleri, ücretler ve iş kurallarının tartışıldığı bu toplantılar küçük bir mabette yapılmış olup, lonca tarafından sıkıntı çeken işçilere, dul ve yetimlere yardım eli uzatılmıyordu. Papirüslerde belirtilen bu örgüte ilişkin görev dağılımı, bugünkü Masonlugin “üstat” ve “kalfa” derecelerinin görevlerine büyük benzerlik göstermekteydi.

William Bramley, Gods of Eden

“İlahi kayıktaki Büyük Tanrı'yım ben...Yeraltında, Abydos'ta meshedilen sıradan bir rahibim ve inisiyasyonun yüksek derecelerine çıkıyorum...Destek olsun diye kutsal kemeri inşa eden sanatkarların Büyük Üstadıyım.”

Thoth to Osiris, The Egyptian Book of Dead

“Çok eski bir mason gelenegine göre, Mısır tanrısı Thoth “mason bilgilerinin Tufan sırasında korunarak” sonradan insanlara aktarılmasında baş rolü oynamıştır”.

David Stevenson, The Origins of Freemasonry

“Gayretli bir çalışma sonucu kaleme alınmış olan akademik bir çalışmanın (The Origins of Freemasonry) yazarı olan David Stevenson, işi ilk çağlarda masonların Thoth'u kendi koruyucu tanrıları olarak kabul ettiklerini söylemeye kadar vardırırmıştır.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

“Enoch'un Kitabı” masonlar için daima pek değerli olmuştur...Kral Bruce'un döneminden çok önceleri bile uygulanan bazı törenler, Enoch'u Mısır'ın bilgelik tanrısı Thoth ile özdeşleştirmisti. “Kraliyet Mason Ansiklopedisi”nde yer alan bir maddede sunlar yazılıdır: “Enoch yazıyı bulmuş ve insanlara öğretmiştir, yapı sanatını da insanlara öğreten Enoch'tur. Tufan'dan önce, Gerçek Gizlerin kaybolacağından korkarak, Büyük Gizi kızıl bir tase kazımış ve topraga gömmüştür”.

Graham Hancock, The Sign and the Seal

Tören ve Giysiler

(1) Önlükler

“Mısır tapınaklarında bulunan duvar resimleri tanrıları önlüklü olarak gösterir. Bu nedenle, rahipler de, tanrılara olan bağlılıklarını belirtmek ve yetkilerini simgelemek için önlük takarlardı.”

William Bramley, Gods of Eden

“Mısır'da rahiplerin yünden yapılmış giysiler giymesi yasaktı. Yün hayvanlardan elde ediliyordu ve hayvanlar temiz olarak kabul edilmezlerdi. Rahipler, ince ketenden yapılmış giysiler giyerlerdi. Keten kumaslar tapınakların özel bölmelerinde muhafaza edilirler, rahipler kumasların daima temiz tutulmalarına özen gösterirlerdi.”

Bob Brier, Ancient Egyptian Magic

"En Eski tören önlükleri sade ve süssüzdü. Zamanla, önlüklere gizemli simgeler ve süslemeler eklendi. Belki de, önlüklerde en önemli değişim, Eski Ahit'te pek yüce bir değere sahip olan Kenan kralı Melchizedek'in hükümdarlığı döneminde gerçekleşti. Melchizedek seçkin bir rahipler topluluğuna başkanlık ediyordu. İÖ 2000 Yıllarından başlamak üzere, Melchizedek rahipleri tören önlüklerini kuzu derisinden imal ettiler. Beyaz kuzu derisi önlükler, masonlarca da kabul edildi ve o günlerden bu yana kullanıldı."

William Bramley, Gods of Eden

"Saygıdeğer üstat, bana kuzu derisinden beyaz bir önlük takti. Bu önlüğün masumiyetin simgesi olduğunu söyledi. Aynı önlüğü, kralların, prenslerin ve hükümdarların da taktığını; Roma Kartal'ından ve Altın Post'tan daha eski, Yıldız ve Diz Bağı nisanlarından daha şerefli olduğunu sözlerine ekledi."

Duncan's Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

"Eskiden masonlar, üzerinde hiç süs bulunmayan kuzu derisinden yapılmış önlükleri göğüslerine bağlardı. Bu önlükler masonlar için, saflığın ve masumiyetin simgesidir. Benzer biçimde, Tampliye tarikatı üyelerine de, koyun derisi giysi dışında, tüm süslemeler yasaklanmıştır. Tampliye sövalyeleri, saflık ve masumiyet kavramlarını da içeren "erdem" yeminlerini daima akılda tutabilmek için, göğüslerine kuzu derisinden yapılmış bir kusak sararlardı."

W. Kirk MacNulty, Freemasonry - A Journey through Ritual and Symbol

(2) İnisiyasyon

"Adayın locaya kabul edilmesi ile kazandığı "çirak" niteliği, "Ham Tas" ile simgelenir. Masonlukta, "Üç Degismez Mücevher" diye tanımlanan, üç temel simgenin birincisi "Ham Tas"tır. Ham Tas, yapıda kullanılacağı yere uygun olarak henüz biçimlendirilmemiş yapı taşı anlamını tasir."

W. Kirk MacNulty, Freemasonry - A Journey through Ritual and Symbol

"... "Yetkin Tas", yapıya uygun olarak, çeşitli aletlerle yontulup, biçimlendirilmiş yapı tasıdır."

Duncan's Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

"İlk dereceyi oluşturan gereçler, çiragin kendisine ve kendi ruhuna daha derinlemesine bakmasına yardımcı ederler. Zaten kişinin mason olmasının nedeni de bu olmalıdır. Ancak, kendini henüz buna hazır bulmayanlar, böyle bir sorumluluğu üstlenmeye zorlanmamalıdır."

W. Kirk MacNulty, Freemasonry - A Journey through Ritual and Symbol

"S- Nasıl hazırlandınız ?

C- Tüm metallerden arınarak, ne giyimli ne de çıplak, ne pabuçlu ne de yalınayak, gözlerim bağlı ve boynumda ipe; iste bu koşullar altında, sonradan kardeşim olacak olan bir dost beni loca kapisına getirdi.

S- Gözleriniz bağlıysa, bir kapıda olduğunuzu nasıl anladınız ?

C- Önce dirençle karşılaşip, sonra içeri kabul edilince.

S- Nasıl kabul edildiniz ?

C- Üç düzenli vuruşla.

S- İçeriden size ne dendi ?

C- Kapıdaki kim ?

S- Yanitiniz ?

C- Uzun zaman karanlıkta kalıp, şimdi ışıığa çıkmak isteyen, bu saygıdeğer locanın hak ve yararlarından pay almayı arzu eden, tüm kardeşlerimin ve meslektaşlarımın benden önce yaptıkları gibi, Tanrı'ya yönelen ve St. John'lara (Vaftizci Yuhanna ve İncilci Yuhanna) kendini adayan, ben Mr....."

Duncan's Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

(3) York Riti

“York Riti, tipki Iskoç Riti gibi, Masonlugin organlarimdan biri olup, Mavi Localarda yer alan ilk üç derecenin üzerinde bazı ilave derecelere sahiptir. Mark Üstadi, Geçmiş Üstat, Pek Yetkin Üstat (bu derecelere Royal Arch Sapitri adi verilir), Kraliyet Üstadi, Seçilmiş Üstat, En Yetkin Üstat (bu derecelere Örtülü Dereceler ya da Seçkin Üstatlar Konsili denir), Kizil Haç Sövalyesi, Malta Sövalyesi ve Tampliye Sövalyesi (bu derecelere Mabet Dereceleri denir) unvanlari York Ritinin derecelerini olusturur.

York Ritinin en yüksek üç derecesini olusturan ve adina “Temple” (Mabet) dereceleri denen, üst dereceler tümüyle Hiristiyan dininin etkisi altindadir. En azindan, bu dereceler de içilen and tam olarak bir Hiristiyan yemindir. Kisi Hiristiyan olmasa bile, bu yemini etmek zorundadir. Diger derecelerde dinsel çağrismilar pek daha azdir.

Andrew Fabbro, Freemasonry FAQ Version 1.2

“York Ritine bagli bir mason, bir dizi dereceden geçerek, en sonunda bir Mason Tampliye Sövalyesi olacaktır. ABD’de, York Ritine bagli çeyrek milyon masonun bulunduğu ileri sürölmektedir. York Riti, çocuklarda görölen göz hastaliklarina iliskin bir arastirma vakfi ile fakirler için katarakt ameliyati saglayan bir yardim fonu kurmustur.”

John J. Robinson, Dungeon, Fire and Sword

(4) Royal Arch

“Bilerek ya da isteyerek, su anda burada üstlendiğim yükümlölükleri çigner ya da onlara karsi çıkarsam, nasıl tüm dünyanın günahlari Kurtaricinin basina yüklendiyse, iste bu kurukafanın tüm günahlari da, benim günahlarina eklenerek basima yüklensin...Öyleyse Tanri yardimcim olsun.”

The Royal Arch Oath

“...1723 ile 1813 yillari arasinda, dualarin sonunda bulunan “Isa” adi kayboldu. Mason metinlerinde yer alan Incil alintilarindan da “Isa” adi silindi.

Royal Arch masonlarinca tanimlanan masonik tanri, tüm insanlari kabul edebilecegi bir Tanri’dan o denli uzakti ki, Kutsal Royal Arch çalismalarinin artik Büyük Loca’ya bagli localarda degil de, bir Büyük Sapitr’in denetiminde sapitrlerde yapılmasına karar verildi...Günümüzde, mevcut masonlari bestesi biri daha atesli, daha koyu ve daha içine kapanik bir çekirdek olan Royal Arch’a baglidirlar.”

Stephen Knight, The Brotherhood

“Royal Arch ya da yedinci dereceye yükselme töreninde, “yasayan Arch’in” bir tanimi verilmektedir (Arch’in tam karsiligi yay ya da kemer olmaktadır). Üç mason, birbirlerinin sol bileklerini göğüsleri hizasinda, sag bileklerini de baslariinin üzerinde kavrarlar. Ve hep birlikte:

Kutsal Sözü tutmak için
Baris, birlik ve sevgide
Nasil anlasmissak biz üçümüz
Kutsal Sözü aramak için de
Baris, birlik ve sevgide
Öyle anlasiyoruz üçümüz.
Bu Royal Arch’i kapatmaya
Bizim gibi bir üçlü karar verene kadar.

sözlerini söylerler. Üç kez üç defa kollarini sallayip, sag ellerini sertçe sol ellerinin altina indirirler. Sonra, sag ellerini baslariinin hizasina kadar kaldirip, fisiltiyla ve her heceyi sirayla tekrarlayarak: “Jah-bu-lun, Jeho-vah, G-o-d” sözlerini söylerler...”

Duncan’s Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

“...Yüceltme töreninde, Evrenin Ulu Mimari’nin adi JAH-BUL-ON olarak açıklanir...”

Bu “dile getirilmeyen” isimde bulunan her hece, Üçlemenin bir kisiligini temsil etmektedir:

JAH=Jahweh (Yehova), İbranilerin Tanrısı

BUL=Ba'al, eski Kenan'da bereket tanrısı, şehvetli büyü törenleri ile bağdastırılır.

ON=Osiris, Eski Mısır'ın yeraltı tanrısı"

Stephen Knight, The Brotherhood

"Ba'al, yalnızca "efendi ya da Rab" anlamına gelen İbranice bir sözcüktür. Ortadoğu'da isimleri bize kadar ulaşmamış olan bir çok tanrı kısaca bu isimle anılmışlardır. Yahudi inancında hala kullanılan bir "onursal unvandır. Örneğin; Tanrı adına mucizeler yaratabilen bir kişi "Ba'al Shem" adıyla çağrılır ki anlamı "İsimlerin Efendisi" demektir.

Jahbulon sözünün, Jehovah, Ba'al ve Osiris üçlüsünü belirttiğini ileri sürmek tam bir uydurmacadır. Bu sözün anlamını hiç kimse tam olarak bilemez, hatta tam söylenisi bile, yüz yıllar süren yasaklamalar nedeniyle, unutulmuştur."

"Ba'al, yalnızca "efendi ya da Rab" anlamına gelen İbranice bir sözcüktür. Ortadoğu'da isimleri bize kadar ulaşmamış olan bir çok tanrı kısaca bu isimle anılmışlardır. Yahudi inancında hala kullanılan bir "onursal unvan"dır. Örneğin; Tanrı adına mucizeler yaratabilen bir kişi "Ba'al Shem" adıyla çağrılır ki anlamı "İsimlerin Efendisi" demektir.

"1. JAH. Tanrı'nın 68. mezmurdaki adidir.

2. BAAL ya da BEL. Bu söz "efendi, sahip ya da Tanrı" anlamına gelmektedir. Bu nedenle, Doğu'daki bir çok ulus tarafından "Dünya'nın Sahibi" ve "Her Şeyin Efendisi"ni anlatmak için kullanılmıştır.

3. ON. Jehovah'ın Mısır'daki adidir."

Duncan's Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

"Sülaleler devri Mısır güneş tanrısı Ra'nın kült merkezi Annu kentiydi. Annu'ya, İbraniler "On", Yunanlılar "Heliopolis" derlerdi , bugün ise "Kahire" denilmekte."

Shawn C. Knight, Egyptian Mythology FAQ

"ON Mısır tanrısı Amon'un bir diğer adiydi...Revelation'a (1:8) esin veren ilk orijinal metinde İsa'nın kullandığı yunanca sözcük "On" (varolan) idi."

Brad Steiger, Worlds Before Our Own

"İbranice'de "on" sözü, "bir" ya da "tek" anlamına gelir. "Jah-Baal-On" böylece "Her varlığın tek Tanrısı Jehovah" olarak yorumlanabilir. Bu da Royal Arch ritlerinin Hristiyan kökenlerine ne denli bağlı kaldığını ortaya koymaktadır.

Royal Arch ritüelinde, masonlar Süleyman mabedinin bulmak için yapılan kazıları canlandırırlar. Tapınagın esas kemerinin köşe taşı temsili olarak ortaya çıkarılınca, tören şöyle devam eder:

C- Güneş öyle görkemli parlıyordu ki, daha derinlere inebildim. En doguda, tuhaf biçimli bir sandık vardı. Altınla kaplı sandığın üzerinde ve yanlarında esrarlı işaretler bulunuyordu. Bunu görünce, yukarı işaret gönderip tırmanmaya başladım. Kemerin en üst noktasına ulaşınca, tepeden gelen yoğun ışık nedeniyle ister istemez ellerimle gözlerimi kapatmak zorunda kaldım. Sandığı Büyük Konsil toplantısına getirdik.

S- Sandık hakkında düşünceleri neydi?

C- Ahit Sandığı olduğunu düşündüler.

S- İçinde neler vardı?

C- Bir çömlek, bir asa ve bir kitap vardı.

S- Çömlek hakkında ne fikir yürüttüler?

C- "Manna" çömleği olduğunu bildirdiler. Musa'nın, Tanrı buyruğu ile, İsrail oğullarını yabanda kırk yıl boyunca beslediği mucize gıda olan "manna"nın anısına çömlek Ahit Sandığının içine konulmuştu.

S- Asa hakkında ne dediler?

C- Harun'un asası olduğunu söylediler. Tanrı buyruğu ile tomurcuklanan ve çiçek açan, bir gün içinde

meyve veren bu asayi, Musa kanit olması için Ahit Sandigina koymustu.

S- Kitap için neler dediler?

C- İçinde “Ben Rab'im, büyük ve kutsal adımı bilmeyen ve beni her şeye kadir Tanrı olarak tanıyan İbrahim'e, İsak'a ve Yakup'a görünen Tanrı benim” yazan yasalar kitabı olduğunu bildirdiler.

S- Kitapta neler yazılıydı?

C- Kitapta, Ahit Sandiginin üzerinde ve yanlarında bulunan esrarlı işaretlerin anahtarı vardı. Sandigin yanlarında yazılı işaretler, üç büyük üstadımızın isimlerinin baş harfleriydi. S. K. I. (Solomon, king of Israel / Süleyman, İsrail kralı), H. K. T. (Hiram, king of Tyre /Hiram, Sur kralı) ve H. Abif. Sandigin üzerinde yazılı olan söz ise, biz Royal Arch masonlarının, sadece yaşayan Arch'in altında, üç kez üç defa anlasarak söyleyebildiğimiz, gizli Royal Arch sözcüğü bulunuyordu.”

Duncan's Guide to the Three Symbolic Degrees of the Ancient York Rite

Günümüzde Masonluk

“Tarih, Masonlugin, totaliter rejimlerde daima yasadisi ilan edildiğini göstermektedir. Nazi katliamlarında yaklaşık 200.000 masonun yaşamını yitirdiği sanılmaktadır.

Hem İngiltere Kilisesi, hem de Baptist Kilisesi, geçenlerde yaptıkları araştırmaların sonucunda, Masonlugin kendileri için tehlikeli olmayıp, sadece sıradisi bir örgüt olarak kabul edilmesi gerektiğini açıklamışlardır.”

InterNews 1.0 wolfe.wimsey.com

“Masonların büyük bölümünü oluşturan “üstat” derecesindekiler, kendi derecelerinden sonra gelen otuz dereceden çoğu zaman haberdar olmazlar. Böyleleri zaten hiç bir zaman bu yüksek derecelere çıkamayacaklardır ve hiç bir zaman onların yanlarında bundan söz edilmez. İlk üç derece Büyük Loca'nın, geriye kalan otuz derece de “Supreme Council” (Yüksek Sura) yönetimindedir.

Masonluk,..... uluslararası bir örgütlenmeye sahip değildir. Bu bakımdan, gerçek anlamıyla uluslararası boyutlarda faaliyet gösteren tek mason grubu, Eski ve Kabul Edilmiş Masonların 33. derecesidir.

Londra'da bulunan Yüksek Sura, dünyanın bir çok yerlerindeki Yüksek Sura'lardan yalnızca biridir ve ABD'deki Charleston Yüksek Sura'sına bağlıdır. Masonluk, dünyanın çeşitli ülkelerindeki yöneticiler, politikacılar, hukuçular ve silahlı kuvvetler mensupları ile sanayiciler, işadamları ve diğer meslek sahibi masonların oluşturdugu etkin bir örgüt olarak faaliyet göstermektedir.”

Stephen Knight, The Brotherhood

“Masonluk anayasasını büyük ölçüde yeniden düzenleyerek, 1877 yılında, ilahi bir varlığa ve ruhun ölümsüzlüğüne inanma gerekliliğini reddeden Fransa Büyük Dogusu, bir çok Büyük Loca tarafından düzensiz olarak kabul edilir. Bu değişim, esas olarak, Masonlugin ayrı bir din gibi görülmesi riskini yok etmek için yapılmıştır. “Masonluk eğer bir din değilse, o takdirde yasalarında bunu doğrulayacak öğreti ve dogmalara yer vermemelidir”. Ancak, bu davranış, Masonlugin yasalarının ihlal edildiğini düşünen İngiltere Büyük Locası'ni hiddetlendirdi. İngiltere Büyük Locası ile Fransa Büyük Dogusu arasında tüm ilişkiler kesildi. Fransa'dan gelen ziyaretçiler, Evrenin Ulu Mimarına inanılan bir locada inisiye olduklarını kanıtlayamadıkları zaman, İngiltere'deki localara kabul edilmemektedirler.”

“Diğer taraftan, Fransa Büyük Dogusu, kendi yetkisi altındaki localarda, kabul ve yükselme törenleri için “Memphis ve Mizraim Riti”nin de kullanılmasına izin verdi. Bugün, Fransa'da tüm mason locaları Bölgesel Locaların yetki ve yönetiminde faaliyet göstermektedir. Fransa Büyük Dogusu'nun Memphis ve Mizraim Riti'ne serbestlik tanınması ve bu büyük locanın İngiltere Büyük Locası ile ilişkilerinin kopması, dünya üzerindeki bir çok Büyük Loca'nın da, Fransa Büyük Dogusu'nu düzensiz kabul etmesine yol açtı.”

Jody Lemoine (jody.xteam.com)

“Masonlukla doğrudan ilişkileri olmasa da, bugün bir çok sosyal dernek örgütlenmesini Masonlardan aktarmış durumdadır. ABD'de, bu derneklerin başında, “Ancient Arabic Order of the Nobles of the Mystic Shrine” (Eski Arap Gizemli Türbe Soyluları Tarikatı) gelmektedir. AAONMS, ya da kısaca Shrine, üyelerini yalnızca 33. derecedeki masonlar arasından kabul etmektedir.”

“Shrine, 1870’lerde New York’ta aktör William Florence tarafından kurulmuştur. Fransa gezisi sırasında, bir Arap diplomatın davetine katılan Florence, doğu geleneklerine hayran kalmış ve böylece Shrine’i kurma düşüncesine varmıştır.”

Ancient Wisdom and Secret Sects

“AAONMS (dikkat edilirse anagramı “A MASON” oluyor) üyeleri, daima ya İskoç Riti’nin 32. derecesinden, ya da York Riti’nin Tampliye Sövalyesi derecesinden olmak zorundadır. Shrine, hayirsevenliğe ağırlık vermekte ve yasama nese ile bakış özelliğini ön plana almaktadır. Çoğu zaman, “Masonlugin oyun bahçesi” diye adlandırılır. Slogani “ölçüyü kaçımayan keyif, kabalığa varmayan konuksevenlik ve terbiyesizliğe yol açmayan nese”dir.”

Andrew Fabbro, Freemasonry FAQ

“Amerika’daki en zengin hayır kurumu Shrine’dır. Gelirler Müdürlüğü tarafından, 1984 yılı varlıkları 1,9 milyar \$ olarak hesaplanmıştır. Bu tutar, ikinci sırada gelen Amerikan Kızıl Haç’ının varlıklarının yaklaşık iki katıdır, üçüncü sıradaki Amerikan Kanser Vakfının varlıklarının ise dört katı.”

William T. Still, New World Order

Masonlar ve Politika

Masonların Politik Eylemleri ya da Politik bir Güç olarak Masonluk..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

İskoç Riti

(1) Sövalye Andrew Ramsay

“On dördüncü yüz yılın sonları yaklaşırken, İngiltere ile İskoçya arasında, sert mücadeleler cereyan etmekteydi. Bu olaylara bağlı olarak, İskoçya’nın kültürel yönelimi bu dönemden itibaren Kıta Avrupa’sına doğru kaydı. Meydana gelen bu perspektif değişimini, o döneme ait İskoç mimarisinde açıkça gözlemek olasıdır. Örneğin, Melrose Abbey, çok belirgin biçimde Fransız mimarisinin etkisini taşımaktadır. Bu binanın yapımında, Fransız masonların uygulamaları ve düşünceleri oldukça açık bir tarzda görülebilir.”

W. K. Kirk MacNulty, Freemasonry, A Journey through Ritual and Symbol

“İngiltere Büyük Locasının kurulmasından onlarca yıl öncesinde bile, İskoçya’da bir çok masonun Stuart hanedanına destek oldukları biliniyor. Koyu Stuart taraftarı olan İskoçlar politik entrikalarını tasarlamak için, mason localarını gizli toplantı yeri olarak kullanmışlardır. Aslında Stuart’çı masonluk eylemlerinin tarihi 1660 yılına dayanır. Bu tarih, Stuart Restorasyonu (Stuart hanedanının tahtı Puritanlar’dan geri almaları) diye bilinen dönemin başlangıcıdır. Bazı eski mason tarihçilerin yorumlarına göre, Restorasyon tümüyle bir mason marifetidir. (Stuart’ların tahtı geri almalarında büyük rol oynayan general Monk’un bir mason olduğu bilinmektedir).

Andrew Michael Ramsay, Stuart hanedanından III. James tarafından, Fransa’da bulunan iki oğlunun eğitilmesi için tutulmuş, bir İskoç gizemcisidir. Ramsay’in amacı, Avrupa’da itibarı lekelenmiş olan Tampliye sövalyeleri tarikatını yeniden kurmaktır. Amacına ulaşmak için Ramsay, Londra Büyük Locasının organizasyonel yaklaşımını aynen benimsedi; yeniden canlandırılacak Tampliye örgütü, çeşitli mesleklerden kişilere kapılarını açan, gizli bir kardeşlik/gizemcilik derneği olacaktı. Eski sövalye unvanları, giysileri, silah ve çeşitli eşyaları, Masonluk bağlamında, sembeler ve ritüeller oluşturmak için kullanılacaktı.”

William Bramley, The Gods of Eden

“Sion Birliği’nin Büyük Üstatlarından biri olduğu ileri sürülen ve aynı zamanda Newton’un yakın dostu olan Charles Radclyffe, Ramsay’in üyesi olduğu locaya başkanlık etmişti.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

"Ramsay'in 1736 yılındaki müdahalesinden kısa süre önce kurulmuş bulunan Fransız Masonluğu, başlangıcından itibaren, her zaman en üst düzey aristokrasi tarafından himaye edilmisti. Bu durum, ilk Fransız localarında üstatlığın hep Jacobit Iskoç soylularınca üstlenilmesinden kaynaklanmisti.

Masonlugin, operatif tas ustalarından gelmekte olduğu ileri sürülmekteydi, ancak Ramsay, soylulardan oluşan bir kitleyi yönlendirmek için, doğal olarak, sıradan esnaflardan daha saygın bir köken arayışına girdi. Böylece, ortaçağ haçlılarından bazılarının, hem tas ustaları, hem de aynı zamanda, savaşçı sövalyeler olduklarını ileri sürerek, Masonluga uydurma bir haçlı sövalye kökeni armagan etti.

Ramsay, Fransız masonlarına yaptığı ünlü "Özgür ve Kabul Edilmiş Masonlardan Özür" adlı konuşmasında, masonların en eski çağların bilgelğine sahip olduklarını iddia etti. Bu bilgelik, kısmen İncil kökenli olup, Eski Ahit'teki din ulularına ve Süleyman Mabedinin inşaat ustalarına, kısmen de Eski Mısır ve Yunan gizemleriyle, pagan çağların gizlerine bağlanıyordu.

...Haçlı dönemlerinin masonlarından, alçakgönüllü zanaatkârlar olarak değil, en yüce tapınakları inşa eden ve insanlığı aydınlatan bilgelige sahip, din ve savaş lordları olarak söz ediyordu. Süleyman Tapınagi hakkında daha önceden söylediği, yalın anlatımları bir yana bırakıp, karakter ve amaçlarda soyluluğu öne çıkartan bir metaforu benimsiyordu."

Peter Partner, The Murdered Magicians

"Ramsay'in görüşüne göre, Tampliye'ler hem haçlı savaşçılar, hem de tas ustalarıydılar. Üstelik Masonlugin gizli sözcükleri, savaş alanlarında kullanılan Tampliye parolalarından türetilmisti. Ramsay, Haçlı Seferleri sona erdiğinde, Avrupa'da bir kaç locanın faaliyete çoktan başlamış olduğunu da ileri sürüyordu. Ramsay'in belirttiğine göre, on üçüncü yüzyılda, İngiltere kralı III. Henry'nin oğlu prens Edward, Kutsal Topraklarda yenilgiye uğramış olan Hristiyan askerlerini kendi ülkesine davet etmisti. Sonradan I. Edward adıyla tahta çıkacak olan prens, kendilerini masonlar diye adlandıracak olan bu kardeşlik kolonisinin asıl kurucusudur."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Gerçekte, Ramsay Tampliye'ler hakkında bir tek söz bile söylememistir. Tam aksine, haçlı masonlarla St. Jean sövalyelerinin yakınlığından bahsetmemiştir. Zaten, bu nedenle mason localarına "St. Jean Locaları" adı verilmektedir."

Peter Partner, The Murdered Magicians

2) Jacobit Masonluk

"Kırmızı" Masonlukta bulunan ezoterik olgular, "mavi" Masonluga nazaran çok daha belirgindir. Iskoç Masonluğu ya da "kırmızı" Masonluk, sosyal düzen ve hiyerarsi açısından, daha gelenekçi yaklaşımlara bir dönüş olarak kabul edilebilir...Diğer taraftan, Iskoç Masonlugunda bulunan yüksek dereceler, son tahlilde, esitlikçilik ilkesinden kısmen de olsa vazgeçildiğini ortaya koymaktadır. Yüksek dereceler varlığı, alt dereceler bağımlılığını gerektirmekte, ayrıca alt derecelerdeki masonların, yüksek derecelerdeki bilgelik hakkında cahil kalmalarına yol açmaktadır.

Peter Partner, The Murdered Magicians

"Stuart eğilimli politikalarına uygun olarak, Iskoç locaları "mavi" dereceler İncil'den kaynaklanan simgeciliklerini, Stuart hanedanını temsil eden politik simgecilikle değiştirdiler. Ramsay'in yarattığı yüksek dereceler sistemi, İngiltere tahtı karsısında, neden masonların Stuart'lara destek olmaları gerektiğini açıklayan ilave simgeler içermekteydi. Bu bakımdan, bir çok kişi Iskoç Masonlugunu, masonları Hanover monarsisini destekleyen İngiltere Ana Locasından uzaklaştıran ve biraderleri Stuart yandaşları durumuna dönüştüren, zekice bir girişim olarak değerlendirmektedir.

Stuart'ların kendileri de Ramsay'in organizasyonuna katıldılar. III. James, Tampliye unvanlarından biri olan "St. George Sövalyesi" payesini aldı. Oğlu Charles Edward yeniden kurulan Tampliye Sövalyeleri tarikatına 24 Eylül 1745 tarihinde katıldı. Aynı yıl içinde, Jacobitler'in Iskoçya'yı işgal etme girişimlerine önderlik etti. İki yıl sonra ise, 15 Nisan 1747'de Charles Edward Fransa'nın Arras kentinde "Iskoç Jacobit Sapitri" adında bir mason locası kurdu."

William Bramley, The Gods of Eden

“...Biz, Charles Edward İngiltere, Fransa, İskoçya ve İrlanda kralı, H. Sapitrinin Büyük Üstadi, Kartal ve Pelikan Sövalyesi unvanının sahibi...”

Arras Locasi Tutanakları

“Fransa’da kaldıkları süre içinde İngiltere tahtında hak iddia eden Charles Edward ve diğer Stuart’lar Masonlugin yayılmasına büyük katkılarda bulundular. Stuart’lar, aslında, İskoç Riti diye bilinen özel bir Masonluk biçiminin kaynağı olarak kabul edilirler.

İskoç Riti, o dönemdeki diğer Masonluk sistemlerinden daha fazla sayıda derece içermektedir. İskoçya’da korunmuş ve nesilden nesle aktarılmış daha önemli ve daha derin gizemleri öğretmeyi taahhüt ediyordu.

Masonluk ile, Gül-Haç kökenli aktiviteler olan simya, kabala, hermetizm gibi çeşitli gizli bilimler arasında doğrudan bağlantılar oluştuyordu. Yalnızca eski çağları kurcalamakla yetinmiyor, Masonlugin görkemli soyagacını da karmaşık bir biçime getiriyordu.

İskoç Riti’nin, Masonlugin diğer bir çok ritinde olduğu gibi, sadece ateistler ve özgür düşünceli kimselerden oluştuğu söylenemezdi. Bu rit, dinsel ve hatta büyü ile ilgili yönelimlere derinden bağlıydı. Kutsal bir sosyal ve politik hiyerarşiyi, ilahi bir düzeni, kozmik bir planın varlığını vurguluyordu. M. Chaumel’in ileri sürdüğüne göre, bu ritin yüksek dereceleri, Sion Birliği’nin ilk derecelerini oluşturmaktaydı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“1745 Ayaklanmalarının bastırılmasından sonra, Jacobit Masonluk, belirli politik yönelimi ve Stuart soyuna olan bağlılığıyla, giderek etkisini yitirmeye başladı ve sonunda eriyip yok oldu. Yine de, bu Masonlugin kimi varyasyonları, politik içeriklerinden arınarak ve İngiltere Büyük Locasının çabaları sayesinde ehlileşerek, varlıklarını sürdürdüler. Örneğin, İrlanda Büyük Locasının uyguladığı yüksek derecelerde yaşamaya devam ettiler. Ancak, İskoç Riti’nin mirasını üstlenen akımlar arasında en önemlisi, von Hund tarafından biçimlendirilen “Strict Observance” (Kesin İtaat) riti oldu. En yüksek derecesinin adı “Tamplice Sövalyesi” olan Strict Observance Riti kısa süre içinde tüm Avrupa’ya yayılmayı başardı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

(3) Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti

“Bu gün varolan, otuz üç dereceli biçimiyle, “Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti” on sekizinci yüz yıl sonlarında, Güney Carolina’nın Charleston kentinde, sayıları yarım düzineyi aşmayan bazı atilimli masonlar tarafından düzenlenmiştir.”

Charles Sotheran (1877)

“Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti, mavi locaların bir parçası olmayan, ama Masonlukla siki sikiye ilişkili, ayrı ve bağımsız bir yapıdır. Bu rite katılacak kişinin, mavi localarda üstat derecesine ulaşmış olması kesin koldur. Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti, 4. dereceden 33. dereceye kadar olan aşamaları kapsar. Her üstat mason, bu rite katılmaya hak kazanır.”

“Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti’nde, özel bir onursal derece bulunmaktadır; 33. derece. Bu derece, yalnızca, Masonluga, topluma ya da tüm insanlığa olaganüstü bir katkıda bulunmuş kişilere verilebilir. Bu dereceyi “almak” ya da “hak etmek”, ritin diğer tüm derecelerini almaktan çok farklı bir anlam tasir. 33. Derece, nadiren bağışlanan, büyük hayranlık uyandıran, özel bir onurdur.”

Andrew Fabbro, Freemasonry FAQ

“Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti’nde, belirli bir dereceye ulaşan masonlar “Kados Sövalyesi” unvanını alırlar. “Kados” sözcüğü doğrudan İbraniceden gelir ve “kutsal” anlamını tasir. Bu derecedeki “Kutsal Sövalye” elbette Tampliceler’i ifade etmektedir. Bu dereceye yükselme töreninde, adaya Tamplice tarikatının kısa tarihi ile birlikte, Büyük Üstat Jacques de Molay’in son günlerinin öyküsü aktarılır. Derecenin özü, her çeşit kişisel ve dinsel adaletsizliğin bilicine varıp, azimle karşı durmaktır.”

John J. Robinson, Born in Blood

(4) Tamplicilik

“Masonlukta, Tampliyecilik (Templarism) olarak adlandırılan yaklaşımlar Almanya’da doğmuştur. Geleneksel Masonlugin esitlikçi ve akilci eğilimlerine direnç gösteren eski tarzda sınıf egemenliğine bağlı bir toplum anlayışı vardır Almanya’da. Bu nedenle, Almanlar, muhafazakâr doktrinlere ve gotik yaşam tarzına daha uyumlu bir Masonlugu talep etmektedirler.

Yedi Yıl Savaşları döneminde, Almanların eline esir düşen bir Fransız, sonradan Samuel Rosa takma adını benimseyecek olan bir Alman rahiple ortaklaşa bir çalışma içine girmiş, Alman mason localarının gereksinimlerini karşılayacak bir Tampliye mitini beraberce uydurmuşlardır.

Uydurdukları öyküye göre, Tampliye tarikatının Büyük Üstatları, gizemci bir Yahudi mezhebi olan Esseneler’den miras aldıkları, özel bir ruhsal aydınlanma gizine sahiptiler. Bu giz, Kudüs’teki Kutsal Mezar Kilisesinin rahiplerince yüz yıllar boyunca korunmuş ve sonunda Tampliyeler’in eline geçmişti. Son Büyük Üstat de Molay, Süleyman Mabedinin öldürülen mimarı Hiram’ın adını kendine mason kimliği olarak seçmişti.

Aldatılan ve sonunda yakılan de Molay’ın öcünün alınması düşüncesi, tapınak mimarı Hiram’ın öldürülmesi ve Süleyman’ın seçkin üstatları intikam almaya göndermesi miti biçimine dönüşerek, Masonlugin ortodoks ilkeleri arasına böylece oturtulmuştur.

Kılıçlar, iskeletler, kafası kopuk mankenler gibi bazı localarda kullanılan takım taklavinin yeterince korkutucu olmasına karşın, başlangıçta, bu sözde cinayetin ve öç alma tutkusunun ardında, herhangi bir politik bağlam bulunmuyordu.

Masonlukta bulunan “intikam dereceleri”nin içerdiği öz, aydınlanmış kimselerin (ki her aydınlanma aşaması yeni bir derecenin amacını oluşturmaktadır) Hiram’ın öldürülmesi ile islenen küfrün öcünü almaya kendilerini adanmışlardır. Örneğin, otuzuncu derece, ortaçağ adaletini uygulayacak bir yargıç rolünü üstlenen “Kados Sövalyesi” adını taşır. Hiram’ın, Jacques de Molay ile özdeşleştiği düşünülürse, mason sövalyelerin de, Tampliye tarikatının öcünü Fransa tahtından almak için kendilerini adadıkları belirlenir.

Alman Tampliyeciliğinin en başarılı organizatörü ve bir dönem tüm Alman Masonlugini egemen olma durumuna ulaşan kişi, Kuzey Doğu Saksonya bölgesinden bir toprak sahibi olan Karl Gotthelf von Hund idi. Hund, kendilerini ön plana çıkarmaya çabalayan Rosa ve Johnson gibi sarlatanlardan özde çok farklı bir kişilikti. Neredeyse tüm yaşamını bir uyuşmazlık gibi geçirdiği söylenen, tam anlamıyla kendi kendini inandırmış bir fanatikti. Masonlukla ilgilenmeye Fransa’da kaldığı süre içinde başlamış, Tampliye öykülerinin ortalığı doldurduğu dönemde, o da kendi mitini uydurmuş, sonra da uydurduklarına kendi de sonuna kadar inanmıştı.

Hund’un yarattığı örgütün en üst noktasında, kimlikleri asla bilinmeyen “Unknown Superiors” (Bilinmeyen Üstünler) adında bir otorite bulunuyordu. Bu esrarlı, ama gerçekte var olmayan komiteye tam ve sorgusuz bir itaat gerekliydi (özellikle simyaya ilişkin bilgilerin yaygınlaştırılması konusunda).

Hund, bütün kalbiyle, kendi örgütünün başında bulunan kişinin Charles Edward olduğuna inanmaktaydı. Oysa, bilindiği kadarıyla, Charles Edward hem Strict Observance örgütünün, hem de von Hund’un varlığından habersizdi. Ayrıca, von Hund’un “Bilinmeyen Üstünler”den olduğunu belirttiği ve gönülden itaat etmeye kendini adadığını söylediği Clermont Kontu da, ne Hund’a ne de örgütüne hiç önem vermemişti.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“İskoç Riti’nin bir uzantısı niteliğindeki “Strict Observance”, örgütün üst otoritesi konumundaki “Bilinmeyen Üstünler”e kesin ve sorgusuz bir itaat andını da gerekli buluyordu. Ritin temel ilkesi, 1307-1314 tasfiyesinde kurtulduktan sonra varlığını İskoçya’da sürdürmüş olan Tampliyeler’in bir devamı olmasıydı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“1782 Yılında, Brunswick Dükü, Hessen’deki Hanau kenti yakınlarında bir konferans (ya da mason deyişi ile konvan) düzenleyerek, tüm kuskulardan arınmaya karar verdi. Aristokrat kökenlerine bağlı kalan Strict Observance’in bu son toplantısı tam bir soylular geçidi gibi oldu. Ancak, düş kırıklığı ve çürümüşlük egemendi. Örgütün başarıyla saklanan gizemleri, sıkıcı törenlerden başka bir şey üretememişti. Simyacılar buluşlar yapamamışlar, Tampliyeler’in varlıkları geri alınamamıştı. Uzun süredir gizli kalan Bilinmeyen Üstünlerin kimliklerinin açıklanmasını zaten kimse beklemiyordu. Gizemci aydınlanmaya olan susuzluk süregeliyordu, ama bu susuzluğu Tampliye pınarında giderme umudu artık sona ermişti.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

Devrim

(1) Ideal Politik Yapı

“1830’larda, İngiliz Masonlugu, Büyük Loca yönetimi altında kültürel ve sosyal yapılanmanın merkezi durumuna gelmişti. Ünlü masonlar arasında Desaguliers, Pope, Swift, Hogarth, Boswell ve hatta ilerde Avusturya İmparatoriçesi Maria Theresa’nin kocası olacak Charles de Lorraine de bulunuyordu.

İngiltere’de Büyük Loca, giderek hem dinsel etkilerden, hem de politikadan uzaklaşıyor; zamanla bir ilimlilik, hoşgörü ve esneklik ruhu kazanıyordu. Üstelik, sık sık Anglikan kilisesiyle işbirliğine girebiliyordu. Bir çok kilise mensubu, her hangi bir bağlılık çeliskisi yaşamaksizin, Masonluga girebiliyordu.

Oysa, diğer tarafta, Katolik Avrupa’da, Masonluk militan bir kilise düşmanlığının ve düzen karsitliğinin, giderek devrimci duygu ve eylemlerin deposu haline dönüşmüştü...Örneğin Fransa’da, Marki de Lafayette, Philippe Egalite, Danton ve Sieyes gibi önde gelen masonlar, mason ilkelerine uyumlu davranarak, 1789 olaylarına ve bunu izleyen tüm gelişmelere ilk devinimi veriyorlardı. Bavaria, İspanya ve Avusturya’da Masonluk otoriter rejimlere direnmenin odak noktasını sağlıyor ve 1848 devrimleriyle zirveye çıkan sosyal hareketlerin basını çekiyordu. İtalya’nın birleşmesini sağlayan tüm olgular - on sekizinci yüzyılın sonundaki devrim hareketlerinden Mazzini ve Garibaldi’ye kadar her şey- temel olarak Masonluktan kaynaklanmıstı.

Baigent & Leigh, The Temple and the Lodge

“...Amerika Birlesik Devletleri, bu gün bildigimiz anlamıyla bir cumhuriyet olarak kurulmamıstır. Amerikan Cumhuriyetini kuran kisilerin çoğunlugu sadık masonlardı ve yeni ulus, Masonlugin ilkeleriyle biçimlendirilmiş bir ideal politik yapı olarak tasarlanmıstı. Devlet, bütünüyle, Loca’nın bir uzantısı ve makro düzeye tasınması olarak ele alınmıstı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

“Boston’daki St. Andrew locası (bu loca, 1773 yılında Boston Çay Olayı diye adlandırılan, İngiltere’ye ihraç edilecek olan çayların denize dökülmesi eylemini düzenleyen locadır), 29 Ağustos 1769 tarihinde Edinburgh locasından yetki alarak bir Tampliye derecesi oluşturmıstı. Yetki başvurusu Amerikan Devriminin başlangıcından on yıl önce gerçekleşmıstı. Masonların bir kısmı, yalnızca İngiltere tahtındaki Hanover hanedanına karsit olmakla kalmıyor, tüm monarsilerin yıkılmasını amaçlıyorlardı.”

William Bramley, The Gods of Eden

“1776 Yılında, Amerikan Kongresine egemen olanlar ilimli masonlardı. Aralık ayı içinde, Kongre bir yandan Parlamento’ya kafa tutarken, diğer yandan krala bağlılığını bildirince, ilimli tutum açıkça ortaya dökülmüş oldu. Ancak zaman içinde, bu yaklaşım degıstı ve köktenci unsurlar güçlenmeye başladılar. Thomas Paine’in yazdığı “Kamu Oyu” isimli kitapçık kutuplaşmayı daha arttırdı ve o ana dek İngiltere’ye bağlı olan kisileri de bağimsizlik düşüncesine yaklastırdı.

11 Haziran 1776 tarihinde, Kongre Bağimsizlik Bildirgesini hazırlamak için bes kişiye görev verdi. Bu bes kişilik komitede, Benjamin Franklin ve Robert Livingston masondu...Diğer iki kişinin, Thomas Jefferson ve John Adams’in, mason oldukları sıkça ileri sürülmüş olmasına karsın, bu konuda kesin kanıt mevcut değildir...Bildirgeyi sonradan imzalayanlardan, dokuz kişinin mason oldukları kesindir; on kişinin de mason olmaları büyük olasılık dahilindedir. Mason oldukları kesin olan kişiler arasında ise; Washington, Franklin ve Kongre Baskanı John Hancock gibi ünlü simalar vardır. Diğer taraftan, ordu tümüyle masonların yönetimi altındadır.”

Brian Francis Redman

(2) Masonluk Karsiti Eylemler

“1738 Yılında, Papa XII. Clement masonları Roma Kilisesinin düşmanları olmakla suçlayan ve aforoz eden bir emirname yayınladı...Bu metinde, Mason düşüncesinin sapkın inançlar temeline dayandığını ve masonların İsa’nın tanrılığını inkâr ettiklerini bildirdi. Ayrıca, Masonlugu yöneten düşünce ve ruhun, Luther’ci reformları kiskırtan düşünce ve ruh ile aynı olduğunu da açıkladı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

"1740 Yilinda, Malta Sövalyelerinin Büyük Üstadı Papa XII. Clement'in emirnamesini adada yayinladi ve tüm mason toplantilarini yasakladi. Bunun üzerine, bazi sövalyeler ve yurttaslar Malta'dan ayrildilar. 1741 Yilinda, engizisyon Malta'da masonlari kovusturmaya basladi. Mason toplantilari düzenleyenlere agir cezalar verildi, alti sövalye mason toplantilarina katildiklari gerekçesi ile yasam boyu sürgüne gönderildi."

Commander Gourdin

"1826 Yilinda, William Morgan'in ortadan yok olduguna dair haberler duyulunca, Kuzeybati New York yöresinde yasayanlar kısa sürede tepkilerini dile getirdiler. Aslında, düs kırıkligina ugramis bir mason olan Morgan, yazdigi bir kitap ile mason sirlarini herkese açiklamisti. Masonlarin Morgan'i öldürdükleri dedikodusu hizla yayildi. Bu olaylar karsisinda, Mason örgütü kayitsiz kalmayi ve sessizligi tercih etmistti. Ancak, yerel politik organizasyonlar bir tepki kampanyasina basladilar. Anti-Mason Partisi adinda yeni kurulan bir örgüt, Masonluga ve diger gizli örgütlere düsmanlik besleyen kisileri kısa sürede yanina çekti. Parti, kısa sürede gelisti ve yayilma alanini Bati New York'tan Pennsylvania, Ohio, New Jersey, Massachusetts ve Vermont'a kadar genisletti.

Masonluk karsiti bu hareketin hizla büyümesi, olaylari baslatan nedenin silinmesine yol açti ve ne Morgan'in kaderi, ne de Mason Örgütünün suçlulugu bir kesinlik kazanmadi. Onun yerine, yeni ve liberal Anti-Mason Partisi giderek, yoksul vatandaslarin varliklilara karsi yükselen sesi (masonlar halkin gözünde hep varlikli kisiler olarak görülmüstü), muhafazakârlarin Unitarian'lara ve diger liberal din örgütlerine karsi sözcüsü durumuna dönüstü. Parti yalnızca gizli örgütlere ya da gizli hükümetlere karsi çıkmakla kalmiyor, borç nedeniyle tutuklanmalara ve kura ile askerlik uygulamalarına da muhalefet ediyordu.

Ancak, parti güçlendikçe daha sag fikirlere kaymaya basladi: yerel sanayiin korunmasi için ithal mallar üzerine gümrük vergisi konmasini, mallarin etkin dagitim kanallarina kavusmasi için düzenli ulasim olanaklarinin saglanmasini desteklemeye basladi. Bu haliyle, politikacilarin kendi amaçlari için kullandiklari Anti-Jackson'cu bir hareket durumuna düsmüstü. Thurlow Weed ve William Seward gibi politikacilar, partiyi Martin van Buren'in Albany Regency adindaki demokratik hareketini engellemek için alet ettiler. Thad Stevens ise sadece kisisel gücünü artirmak için partiyi kullanmaktan kaçinmadi. Artik, parti, Jackson'culara karsi, Ulusal Cumhuriyetçi Parti (National Repuclican Party) ile birlikte hareket ediyordu. 1834 Yilinda, Anti-Mason Partisi tümüyle saga kaydi ve Whig Partisinin kurulusuna destek verdi. 1836 Yilinda da, Whig Partisine katilarak politika sahnesinden çekildi."

Brian Francis Redman

"1880 Yilina kadar, tam olarak sekiz ayri Papa Masonlugu mahkûm eden emirnameler yayinlamisti. Bu yillarda, masonlar ugradiklari bu suçlamalarin haksiz ve gereginden çok sert oldugunu açıklamaya girstiler. Son gelismeler üzerine, 1884 yilinda Papa XIII. Leo, ünlü "Humanum Genus" emirnamesini yayinladi. Papa, Masonlugu "Seytanin Kralliginda" kurulmus bir gizli örgütler agi olarak nitelendirdi ve (ayni Yunan Ortodoks Kilisesinin yarim yüz yıl sonra tekrarlayacagi gibi) masonlarin pagan davranis ve geleneklerini geri getirmeye çalıştiklarini açıkladi."

Stephen Knight, The Brotherhood

"XIII. Leo, sorunlu bir kisilik sergiliyordu. Demokratik devrimler sonucunda Kilisenin gücünü, önemini ve varliklarini yitirmesinden pek fazla etkilenmistti. Öylesine derin bir güvensizlik içindeydi ki, Vatikan'ın tüm altinlarini bir sandik içinde kendi odasında sakliyordu. "Seytanin Kralligi"nin bir yöntemi olan demokrasinin kötülüğüne gönülden inanliyordu. XIII. Leo'ya göre, tüm laik hükümetleri denetlemek Katolik Kilisesinin hem hakki, hem de göreviydi."

John J. Robinson, Born in Blood

"...Sirada sosyal bilimlerin ilkeleri var. Bu konuda, her insanin esit haklara sahip oldugu ve kosullarinin tam olarak esit olması gerektigini öğretiyorlar. İnsanlarin dogal olarak bagimsiz oldugunu, kimsenin bir baska kisiye hükmedemeyecegini, insanin kendinden kaynaklanmayan bir yetkeye boyun egmesinin zorbalik oldugunu yayiyorlar."

Papa XIII. Leo, "Humanum Genus"

VATICAN CITY (1985) - Mason localarina üyelik konusundaki tutumunu netlestiren Vatikan, dün yapılan bir açıklama ile, bu tür organizasyonlara katilan Katoliklerin "büyük günah" islediklerini bildirdi. Vatikan

gazetesi Osservatore Romano'da yer alan bu animsatmanın, temelde Amerika Birlesik Devletleri'ndeki Katoliklere yönelik oldugu saniliyor. Bilindigi gibi, Kilise tarafından kısa süre önce yapılan bazi açıklamalar, ABD'de, mason olmayi yasaklayan 247 yillik kararın gevsetilmesi olarak yorumlanmisti. 25 Kasim 1983 tarihinde yayınlanan yeni Kilise Yasasında, mason örgütlerine üye olmak, otomatik aforoz gerektiren eylemler arasından çıkartilmisti.

United Press International

Sherlock Holmes

Sherlock Holmes, Karindesen Jack ve Masonlar..... Yazan: C. DeForrest Trexler ....Çeviren: Thamos (GEOMETRI)

“Nedir bütün bu saçmalıklar, Holmes?”

Bu sözleri James Mason tarafından canlandırılan saskinlik içindeki Dr. John Watson söyler, zira bu sırada, Christopher Plummer'in oynadığı Sherlock Holmes, mason isaretleri vererek, Londra Polis Komisyonu Baskanı (aktör Anthony Quayle) ile gizemli bir tokalaşma uygulamaktadır. Holmes, bu isaretler ve tokalaşmanın 33. dereceden masonların birbirini tanımakta kullandıkları gizli bir uygulama olduğunu açıklar.

Hayali Dr. Watson'dan daha fazla gerçek masonları hayrete düşüren bu sahne, 1978 yapımı “Cinayet Kararı” (Murder by Decree) adli filmde yer almaktadır.

Dogrusu, her ne kadar gerçek olmasa da dünyanın en ünlü dedektifi Sherlock Holmes ile masonlar arasında nasıl bir bağlantının bulunduğu merak uyandırıyor.

Bu sorunun karşılığı, filmin kendi dramatik akısına bağlı olarak, sonra gelen bir sahnede verilir. Holmes, kendisinin bir mason olmadığını, ancak tipki diğer esrarlı konularla ilgilendiği gibi, masonların gizli ritüellerini de araştırmış olduğunu açıklar.

Daha sonra, Londra Mason Binasında geçen bir sahnede Holmes, Britanya Hükümetinin önde gelen üç üyesiyle karşı karşıyadır. Bu kişiler aynı zamanda seçkin masonlardır, üstelik aralarından biri Basbakandır (aktör John Gielgud tarafından canlandırılmaktadır). Holmes, bu üçlüyü adaletin gerçekleşmesini engellemekle suçlar. Gündemdeki sorun, 1888 sonbaharında Londra'nın kenar mahallesi East End'de işlenen cinayetlerdir. Korkunç biçimde öldürülen bes fahisenin katili, o dönemden beri yalnızca ürkütücü lâkabından başka hakkında pek bir şey bilinmeyen “Karindesen Jack”tir.

Sinema ekranında Holmes tarafından ileri sürülen kuram şöyledir: Karindesen Jack, o günlerden beri sanıldığının aksine, bir çilgin değildir, ünlü katil aslında Kraliyet Ailesinin bir yakınıdır ve Britanya monarsisini tehlikeye sokacak bir rezaletin açığa çıkmasını engellemeye çalışmaktadır. Dahası, katil bir masondur ve bu nedenle, polis ve hükümetin yüksek mevkilerinde bulunan mason biraderleri onu korumaya yemin etmişlerdir.

Karindesen Jack adli katilin neden hiç yakalanamadığı ve gerçek kimliğinin neden aradan bir yüz yıla yakın bir zaman geçmiş olmasına karşın belirlenemediği sorularına “Cinayet Kararı” filminin getirdiği açıklama masonlar arası dayanışmadır.

1974 Yılında BBC televizyonunda gösterilen altı bölümlük “The Ripper File” (Karindesen Dosyası) adli dizide de, cinayetlerde olası bir mason bağlantısı ele alınan bir çok kuramdan bir tanesidir. BBC'nin dizi senaryosu sonradan aynı isimle bir kitap halinde yayınlanmış ve bu kitap “Cinayet Kararı” adli filmin kaynakları arasında belirtilmiştir. Ancak, televizyon prodüktörünün açıkladığı üzere, dizi olası bir mason entrikasına söyle bir değinmekte ve kanıt yokluğu nedeniyle böyle bir kurami inandırıcılıktan uzak bulunmaktadır.

Karindesen Jack cinayetlerinde mason bağlantısı kurami, tümü dayanaksız ve tutarsız bulunan üç husus üzerine dayanmaktadır.

Öncelikle, cinayet kurbanlarının, simgesel mason derecelerinde sözü geçen eski cezalandırma yöntemlerine benzer biçimlerde bıçaklanmış ve öldürülmüş oldukları ileri sürülmektedir. Gerçekten de, kurbanların boğazları kesilmiştir. Ancak, bu uygulama bir çok cinayet, hayvan kesimi ve ritüelikt kurban törenlerinin ortak yöntemidir. Bunun ötesinde, Karindesen'in kurbanları üzerinde gerçekleştirdiği tarifsiz kasaplık, mason ritüellerinde yer alan simgesel cezalarla benzerliği olmayan bir canavarlığı yansıtmaktadır. Ayrıca, mason ritüellerinde bulunan cezaların amacı, masonluga kabul edilenleri

yükümlülüklerine bağlı kilmaktır. Mason olan kişi, kendine gösterilen güvene ihanet ettiği takdirde simgesel cezalara tabi tutulmayı kabul ederek, verdiği kardeşlik güvencelerinin sağlığını doğrulamaktadır. Mason kurallarının hiç bir yerinde, suçları ne olursa olsun, mason olmayanlara ceza uygulanması yer almamaktadır. Bu bakımdan, filmdeki Sherlock Holmes'in mason ritüelleri üzerine yaptığını iddia ettiği araştırmaların pek yüzeysel kaldığı görülmektedir.

İkinci olarak, Karindesen Jack cinayetlerinden birinin yakınında bir duvara tebesirle "Juwes" biçiminde şifreli bir mesajın yazılı bulunması dikkat çekmektedir. Mason bağlantısının varlığını savunanlar, bunun genellikle sanıldığı gibi Musevi aleyhtarı bir slogan olmayıp, Hiram öyküsündeki üç katile gönderme olduğunu ileri sürmektedirler. Öte yandan, eğer bu cinayetleri bir mason işlemiş olsaydı, masonluğu töhmet altında bırakacak bir ipucu bırakmasının ve bunu bes cinayetin yalnızca bir tanesinde yapmasının ne mantığı olabilirdi ?

Üçüncü husus, sonuçsuz kalan cinayet araştırmalarının sorumluluğunun hemen tümü aktif birer mason oldukları bilinen polis yetkililerinde bulunmasıydı. Mason oldukları gerçeğinden hareketle, bu polislerin katili yakalamakta başarısız oldukları, zira kendi mason kardeşlerinden birini korudukları sonucuna ulaşmak olası mı? Ortak bir ilgi alanı ve dostluktan, böyle bir cinaî fesat örgütü çıkarsaması yapmak akla yakın mı? Bu sorular, cafcıflı bir ifadeden öteye bir anlam tasimiyor. Zira, son yıllarda Britanya polis teşkilatı üzerindeki mason etkisinin yarattığı tartışma, bir çok kişinin böyle bir olasılığa inanmasına yol açmıştır.

"Polis üzerinde masonların sinsi etkisi", Stephen Knight'in 1976 yılında yayınlanan "Jack the Ripper: The Final Solution" (Karindesen Jack: Son Çözüm) adlı kitabında ele aldığı bir konudur. Knight, bu kitabında, "The Ripper File" dizisinin islediği incecik ipuçlarından yola çıkar ve sonuçta öylesine bir örgü yaratır ki, mason entrikası artık kanıtlanmamış bir kuram olmaktan çıkar, reddedilemez bir gerçek biçimine gelir. Ne fayda ki, Knight'in çilgincasına mason karsiti olması, tüm inanırlığını yitirmesine yol açar. Knight'in tutarsız imaları arasında, Wolfgang Amadeus Mozart ve William Morgan'ın da masonlarca öldürülmüş oldukları yer almaktadır.

Ne yazık ki, televizyon prodüktörlerince piyeyken deve yapılan mason bağlantısı öyküsünü, Knight gerçek olarak kabul etmiştir. 1985 Yılında, beyin tümörü nedeniyle erken yasta hayata veda edene kadar, bu saplantısında ısrar eder. Knight'in ölümünü de bir mason komplosu olarak düşünenler bulunmaktadır.

Büyük olasılıkla Stephen Knight ve benzerlerinin, Karindesen Jack cinayetlerinin açıklaması olarak mason komplosu kavramını ele almış olmalarının altında yatan amaç mason karsiti kiskırtmaydı. Onların gerçekte ilgilendikleri cinayetlerin çözümü değildi. Onların asıl derdi, iktidarın özellikle adaletin, gizli bir topluluğa olan bağlılıklarını, kamu görevlerinden ön planda tutabilecek bazı kişilerin elinde toplanmasının yol açacağı sorunlardı. Geçen yüz yılda Amerika'da yükselen mason karsiti alevleri körükleyen de, William Morgan'ın ortadan kaybolmasından çok, benzer bir anlayışın yayılmasıydı.

Peki, tüm bunların arasında Sherlock Holmes'in ne işi var?

Dünyanın en ünlü dedektifini, adaletten kaçmayı başarabilen en alçak canının pesine takmanın, özellikle her ikisinin de (biri gerçek, diğeri kurmaca olsa da) aynı zaman diliminde Londra sokaklarını arsinladıkları düşünülürse, pek dayanılmaz bir çekiciliğe sahip olduğunu itiraf etmek gerekir. "Cinayet Kararı", buna kalkışan biricik eser de değildir. Bununla beraber, Sherlock Holmes'in yaratıcısı Sir Arthur Conan Doyle, böyle bir ayartıya asla boyun egmemiştir. Sherlock Holmes'in serüvenlerini anlatan dört roman ve elli altı öykünün hiç birinde, usta dedektif olaganüstü becerilerini Scotland Yard'i sasırtan Karindesen olayını çözmek için kullanmamıştır. Cinayetlerin ilk Holmes öykülerinin yayınlandığı zamana denk düşmesine karsın Doyle, dedektif öyküleri yazma girişiminin başarısı henüz kesinleşmemişken bile, halkın beğenisini kazanmak için Karindesen'in kötü şöretini kullanmayı düşünmemiştir.

Conan Doyle, 1859 yılında koyu Katolik bir ailede dünyaya geldi ve eğitimini çizvit okulunda aldı. Tip doktoru olduktan sonra, mesleğinin kuskulu kazancını desteklemek için yazmaya başladı. 1887 Yılında, Sherlock Holmes ile tipki Doyle gibi yaşam mücadelesi içinde bir doktor olan John Watson'u herkese tanıtan ilk romanı "Kızıl Çalışma"yı (A Study in Scarlet) yayınladı. İkinci Holmes romanını 1890 yılında çıkardı. Ertesi yıl "The Strand" dergisinde, Sidney Paget'in çizimleri ile resimlenen bir dizi Holmes serüveni yazmaya başlayınca, yazarlıkta büyük başarıya ulaştı. Ününü duymayan kalmadı.

Neredeyse bir gece içinde, bu paltolu, geyik avcısı başlıklı, elinden hiç piposunu ve büyütecini düşürmeyen, ince uzun dedektif herkesin ilgi odacı oldu (hayranları, Holmes'in kokain bağımlılığını görmezden geliyorlardı). Bir çok okur, Doyle'un yarattığı bu sıradışı kişiliğin gerçek olduğuna ve "221B Baker Street" adresindeki apartman dairesinin varlığına inanıyordu.

Yine de Doyle, okurlarının heyecanına katılmadı. Kısa sürede Holmes'ten bıktı, zira aslında tarihi serüvenler yazmak istiyordu. Böylece, 1893 yılının sonunda, İsviçre Alplerinde geçen bir serüvende, Holmes'i en büyük düşmanı Profesör Moriarty'e öldürterek, ondan kurtuldu. Holmes'in ölümü halkın protestosuna yol açtı. Okuyucular, aboneliklerini iptal ederek, bunun acısını The Strand'tan çıkardılar.

Zamanla Doyle yumuşadı. 1901 Yılında Sherlock Holmes'in en ünlü serüveni olan "Baskerville'lerin Köpeği"ni kitap olarak yayınladı. 1903 Yılında sonlarına doğru da Holmes, The Strand'in sayfalarında yeniden hayat buldu.

Katolik yetisme tarzına karsın, ya da belki de bundan dolayı, Doyle gençliğinde kurumlaşmış dine karsıydı. Katolikliğin kati dogmalarından ve ara bozuculuğundan tiksiniyordu. Kilise yerine doğa ile kendini insana açıklayan, evrensel ve hayırsever bir Tanrı'ya inanıyordu. Belki bu yaklaşımla, belki de inancını yeniden tanımlamak arzusuyla, Conan Doyle mason oldu. 1893 Yılında, Portsmouth'ta 257 No.lu Phoenix locasında inisiye edildi. Masonluk deneyimleri, onun gereksinimlerini tümüyle karşılamamış olacak ki, sonraları kendisini "saygılı bir agnostik" olarak nitelendirerek, spirüalist deneylere katıldı.

Doyle'un kaleme aldığı bes ayrı Sherlock Holmes öyküsünde masonların sözü geçmektedir. Ancak, bunların hiç birinde masonluk, öykünün temel örgüsünü oluşturmaz.

"A Scandal in Bohemia"(Bohemya'da Bir Skandal) The Strand'da yayınlanan ilk Holmes öyküsüdür ve Poe'nun "The Purloined Letter" (Çalınan Mektup) öyküsünün bir benzeridir. Zaten, Poe'nun dedektifi Dupin, Doyle'un kahramanının edebî öncülü olarak kabul edilmektedir. Öyküde, bilgi almak uğruna bir damat rolünü üstlenen Holmes, Watson'a "at yarısı meraklıları arasında bir masonluk vardır" diye bir açıklamada bulunur. Burada sözü edilen, doğrudan bir kurum olarak masonluk değildir. Doyle, burada masonluk sözcüğünü, bir dostluk ve beraberliği nitelendirmek için kullanmıştır.

Diger dört öykünün tümünde, Holmes'in dikkati, taşıyanın mason olduğunu belli eden, takıların üstünde toplanmaktadır. Ancak, Holmes bu takılara bir kez dikkat ettikten sonra, konunun üzerinde daha fazla durmamaktadır. Yine de, bu masonik referansların önemsiz ve sıradan olduğunu düşünmemek gerekir. Zira, Doyle her zaman Holmes'in kişilerin dış görünüşleri ile ilgili ilk izlenimlerine büyük önem vermiştir. Ünlü dedektif, edindiği ilk izlenimlerden hareketle, kişilerin eğitimi, karakteri, güdülerini hakkında değerlendirmeler yaparak, cinayetlerin çözümünde önemli adımlar atabilmektedir.

"Kızıl Çalışma"da cinayet kurbanı olan Enoch Drebbler, "basık alınlı, koca burunlu ve çıkık çeneli...maymuna benzer görünümlü", olaganüstü karanlık bir kısıdır. Üzerinde bir mason isareti olan yüzük takmaktadır. Öykünün devamında Drebbler'in, karanlık görünümüyle uyumlu kötülükleri yüzünden, lâik olduğu bir intikam sonucu öldürüldüğünü öğreniriz. Romanın büyük bir bölümü, Utah'taki Mormon yerleşimlerinin ilk günleri sırasında geçen olayları anlatmaktadır. Doyle, dinsel dogmatizme yönelik suçlamalarını, Mormon ilahiyatının asirliklerini kullanarak, melodramatik bir biçimde vurgulamaktadır. Mason olmadan altı yıl önce yazdığı bu öyküde Doyle acaba masonluğu, Drebbler'in gizli suçları ile mi, yoksa kurumsal dinde bulduğu kötülükler ile mi aynı kefarete koymaktaydı?

"The Red-Headed League" (Kızıl Kafalar Derneği) The Strand'ta çıkan ikinci Holmes öyküsüyü. Öyküde, rehinci Jabez Wilson, her gün aldatılarak dükkanını terk etmek zorunda bırakılıyor ve böylelikle caniler yakında bulunan bir bankayı soymak için bu binayı kullanma özgürlüğünü buluyorlardı. Wilson, "sisman, kendini beğenmiş ve kalın kafalı" olarak betimleniyordu. Yıpranmış ve pek de temiz olmayan giysileri üzerinden dökülüyordu. Wilson'un da, taktığı pergel ve gönyeli bir iğne sayesinde, mason olduğu anlaşılmaktaydı. Yine, mason olmadan önce yazdığı bu satırlarda Doyle'un, masonluk hakkında pek de iyi yargılara sahip olmadığı sezileniyor.

"The Adventures of the Norwood Builder" (Norwood İnşaatçısının Serüveni) adlı öyküde ise, masonluğun oldukça farklı bir görünümü yansıtılmıştır. Vasat mali durumu olan bir avukat, John Hector McFarlane, varlıklı bir müşterisini öldürmekle suçlanmıştır. Bu öyküde Holmes, dedektiflik yeteneklerini sonuna kadar zorlayacak ve en sonunda, pek ustaca tasarlanmış bir tuzakla, sözde kurbanın kendi ölümünü düzenlediği ve yıllar önce evlenme teklifini reddeden McFarlane'in annesinden böylece intikam almak istediğini ortaya çıkaracaktır. Tüm kanıtlar McFarlane'in aleyhindeyken, Holmes'i avukatın masumiyetine ikna eden neydi? İlk karşılaşmaları sırasında Holmes'in dikkatini çeken genç adamın taktığı mason saati buna neden olabilir mi?

Son olarak, "The Adventure of the Retired Colourman" (Emekli Boyacının Serüveni) isimli öyküde, Holmes pek sık yapmadığı bir işe kalkışır ve Baker adında bir diger dedektifi över. Hatta, Baker'in kendine rakip olabileceğini bile kabul eder. Bu arada, Baker'in kravat iğnesi onun bir mason olduğunu ortaya koymaktadır.

Doyle, kahramanının bir mason olup olmadığını okuyucularına asla söylemez. "Cinayet Kararı" filminde

pek inandırıcı olmadan ileri sürüldüğü gibi, Holmes'in mason ritüellerini inceleyip incelemediği de bize açıklanmaz. Kendisi bir mason olan Doyle, parasal kazanç uğruna, masonluk hakkında bildiklerini ya da örgütün gizlerini açıklamaktan kaçınmış olabilir. Yine de, Holmes'in kendi çıkarsama tekniklerini kullanarak, usta dedektifin masonluga üye olmadığını akla yakın bir kesinlikle söyleyebiliriz. Doyle, çoğu kişinin Sherlock Holmes'e uygun bulduğu hayranlık veren imajı hiç bir zaman amaçlamamıştır. Paget'in çizimlerini fazlasıyla mükemmel bulmuş ve kamunun olumlu tepkisine oldukça sasırmıştır. Holmes'in yaşam tarzı çok içine kapalıdır, alıskanlıkları tuhaftır. davranışları ters ve çoğu zaman baskıcıdır, tutumunda asiri burnu büyük olmasa da, pek kibirlidir. İlgisini saplantıya varan ölçüde yönelttiği tek bir uğraşı vardır: cinayet soruşturması. Sonuçta, toplumdan, hemcinslerinin günlük kaygılarından ve insanlığın genel yararlarından uzak duran böyle bir kişinin bir mason locasının kayıtları arasında adına rastlanması pek olası değildir.

Tanzimat Döneminde Toplum ve Masonluk

Tanzimat Döneminde Osmanlı Toplum Yapısı ve Bir Model Olarak Mason Locası..... Çeviren: Thamos

Bu yazının aslı, Tanzimat'ın 150. yıl dönümü nedeniyle, 5-6 Mayıs 1989'da Almanya'da Essen'de yapılmış panele, Fransızca tebliğ olarak Paul Dumont tarafından sunulmuştur.

Son dönemde ortaya çıkartılan bazı belgelerden anlaşıldığı kadarıyla Masonluk, pek farklı bir biçimde de olsa, Osmanlı İmparatorluğunda, XVIII. yüzyılın başlarından beri varlığını sürdürmekteydi. Bununla birlikte, Osmanlı Masonluğunun gerçekten gelişmesi ancak XIX. yüzyılın ortalarında Gülhane Hattı'nın ilânından sonra başlamıştır. Abdülaziz'in saltanatının son dönemindeki bir kaç yıl içinde, tümü de Osmanlı topraklarının dışındaki Mason örgütlerine bağlı bir çok loca, ülkenin belli başlı kentlerinde hızla kurulmuştur. Bu ilginç gelişme, Osmanlı İmparatorluğunun Batı'nın politik ve ekonomik etkisine açılmasıyla büyük ölçüde açıklanabilir. Bu, aynı zamanda, Avrupa'da geçerli olan düşüncelere ve Batı'nın yaşam tarzına da bir açılış olarak nitelendirilebilir. Aslında, 1840'lardan başlayarak Osmanlı Eldorado'sunu dolduran çok sayıda Avrupalı serüvenci olmasaydı, Osmanlı Masonluğu'nun gelişimi pek dar bir çerçevede kalacaktı.

Tanzimat dönemini inceleyen tarihçiler açısından ilginç olan ise, Osmanlı Masonluğunun, içinde o dönemin toplumsal olaylarını etkileyen bir çok düşüncenin doğup geliştiği bir çeşit küçük evren olmasıdır. Bu dönemi inceleyen çalışmaların hemen tümü pek haklı olarak, gerçekleştirilen reformların yaratıcısı olarak sadrazamları, düşünürleri, politikacıları, edebiyatçıları ve dönemin gözde kişilerini tanıyorlar. Oysa, tüm bu kişilerle birlikte, adı hiç bilinmeyen başka bir çok reformcu da vardı: bürokratlar, aydınlar, hukukçular, teknisyenler, subaylar, öğretmenler; özetle, reform tasarılarının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılan herkes, Osmanlı ülkesinin bir ucundan diğerine yenilikçi akimin yayılmasına önayak olmuş bütün yurttaşlar. Bu adı sanı bilinmeyen kişilerin gerçek çerçevesini çizmek için, tarihçilerin Mason localarına bakması yeter.

Kuskuşuz, ne denli hızla gelişmiş olursa olsun, Osmanlı Masonluğunu, o dönemdeki Batı Masonluğu ile karşılaştırmak pek yerinde bir yaklaşım olmaz. Zaten Osmanlı İmparatorluğunda Masonluk, oldukça sınırlı bir politik etkinliğe sahip olmuş ve ideolojik çatışmalara ancak yardımcı yan güç olarak katılmıştır. Tüm bunlara karşın, Tanzimat sonrasında doğan toplumsal ve kültürel devrimin en anlamlı belirtilerinden biri Masonluk olmuştur.

Osmanlı Masonluğunun niteliğini tam anlamıyla kavrayabilmek ve nasıl bir küçük toplumsal model oluşturduğunu görebilmek için, bir çok örnek arasından bir tanesini, 1863 yılında İstanbul'da kurulan "L'Union d'Orient" (Doğu Birliği) locasını inceleyelim. Fransa Büyük Dogusu'na bağlı olarak kurulan bu loca, adından da kolaylıkla anlaşılabileceği gibi, Tanzimat'ın önde gelen ülkülerinden biri olan, kardeşçe bir arada yaşama ve ırklar arası dayanışma düşüncesini ilke edinmişti. 1869 Yılında locanın, Osmanlı toplumunun çeşitli kesimlerinden gelen tam 143 üyesi bulunuyordu. Üyeler arasında, bir çok Fransızın yanı sıra, Avrupa'nın farklı ülkelerinden gelip Osmanlı ülkesinde kendilerine bir gelecek arayan çeşitli kişiler de vardı: zanaatkarlar, tüccarlar, bankacılar, avukatlar. Ancak, özellikle belirtilmesi gereken, locanın İmparatorluğun çeşitli azınlıklarını çatısı altında toplamış olmasıdır. En başta Yahudi toplumunun önde gelenlerinden bir grup dikkati çekiyor. Rumları, gazeteci Jean Vretos, tüccar Alexandre Ismyrides, ünlü Cleanti Scalieri ve diğerleri temsil ediyor. Loca üyesi Ermeniler'in çoğunluğu banka ve ticaret dünyasından gelen kişiler. Ancak aralarında yüksek düzeyde bazı kamu görevlileri, memurlar ve serbest meslekten olanlar da var. Herşeye karşın, en çok dikkat çeken husus, loca üyeleri arasında elli kadar Müslüman üyenin varlıkları.

Müslümanların çoğu ordu kökenli. Aralarında birkaç yüksek devlet görevlisi, hatta iki din adamı bile var. Loca, çoğunlukla kilit konumda bulunan kişileri çatısı altında toplamayı başarmış. Müslüman üyeler

arasında su kişiler bulunuyor: Sultanin Basyaveri Rauf Bey, Basmabeynci Cemil Bey, Zabita Nezareti Müfettişi Abdurrahman Hilmi Bey, Sakiz Valisi Mehmet Remzi Efendi, eski Kudüs Valisi İzzet Paşa, yüksek rütbeli birçok subay, ticaret mahkemesi yargıçlarından dördü, on bes kadar memur. 1868 Yılı içinde locanın en önemli kazanımları, Devlet Surâsi Baskanı İbrahim Edhem Bey ile Genç Osmanlıların önderi Prens Mustafa Fazıl olmuştur.

Locanın 1870'lerin başında bir araya topladığı bu kadro, reformların gerçekleşmesinde rol oynayan aydın kişilerin ancak pek küçük bir bölümünü oluşturabilir. Ne var ki, locanın üyeleri arasında yer alan bu kişilerin Osmanlı kent toplumunu pek belirgin biçimde temsil ettiklerini söylemek gerekir.

Üyelerin sosyal kökenlerinin de ortaya koyduğu gibi, ordu ve bürokrasi mensupları reform taraftarlarının önemli bir bölümünü oluşturuyor. Pek sasılacak bir konu değil bu. Kamu yönetimindeki devlet daireleri ve kışlaların Tanzimat'ın laboratuvarları oldukları zaten biliniyor. II. Mahmud döneminden başlayarak, Batı dillerini bilen eğitilmiş kamu görevlilerinin yetistirilmesine ve Batılı uzmanların yol göstericiliğine bırakılmış bir modern ordu kurulmasına öncelik verilmisti. Bu uğraşlar sonuç vermekte gecikmediler. 1870 Yıllarında yüksek düzeyde tipik bir Osmanlı bürokrati, oldukça iyi bir Fransızca bilgisi ile Batı yaşam tarzına ve düşüncelerine kendini uydurabilme yeteneğini sergilemektedir. Tıpkı bürokratlar gibi, subaylar da yalnızca üniforma degistirmekle yetinmediler ve neredeyse yeni bir kişiliğe büründüler. En yeni askerî teknoloji bilgisi ve bilimlerle donatılmış olan subaylar Osmanlı modernleşmesinin öncü gücü olarak belirirler. Aslında bir bakıma yıkıcı etkileri olan bir yenileşme akımı söz konusudur. Tanzimat'ın savaşçıları olarak Voltaire ve Rousseau okumuş kişiler, gelecekteki devrimlerin de kapısını aralamaktadırlar.

Asker ve bürokrat kadroların yanı sıra, hemen bir diğer grup öne çıkmaktadır: tüccarlar ve bankacılar bunlar. Neredeyse tümüyle azınlıklardan oluşan bu kişiler, geleneksel olarak pek iyi bildikleri bir rolü sürdürürler. Bu rol, Avrupa ile Osmanlı İmparatorluğu arasında ayrıcalıklara sahip bir aracılıktır. Mal alış verişlerinin ve sermaye akımlarının uzmanı olan bu kişiler, kendi yaşam tarzlarını, en yeni teknikleri ve dünya görüşlerini de yaymaktadırlar. Bir diğer işlevleri de, ülkedeki değışime finansal destek vermektir. Osmanlı Devleti, yenileşme akımının simgesi olan sarayları, okulları, kışlaları bu kişilerden sağladığı fonlarla kurar. Ordunun modernleştirilmesi ve ekonomik kalkınma için gereken altyapı yatırımlarının yapılması için gereken borçlanma furçasını pompalayanlar ve böylece büyük varlık edinenler de bu kişilerdir.

Reformların yaygınlaşmasına katkıda bulunanlar arasında çeşitli serbest mesleklerle mensup kişiler de vardır. Bunlar gazeteciler, hekimler, eczacılar, mühendisler, avukatlardır. Aslında bu meslekler varlıklarını zaten Batılaşma akımına borçludurlar. İster Avrupa'da, isterse İstanbul'da eğitim görmüş olsunlar, bu meslek mensuplarının tümü Tanzimat'ın yeni atmosferine içtenlikle katılırlar ve yenilikçiliğin en ateşli savunucuları arasına girerler. Giderek kentlesen bir çevrede, modern olguların gündelik yasama girmesi için, bu meslek mensuplarının bir kaç yıllık çabaları yeterli olacaktır.

Yenilikçilerin bir kesimi de, sahip oldukları meslekî bilgilerle kendi ülkelerini terk ederek Osmanlı İmparatorluğu topraklarına yerleşmiş Avrupa'lılardır. Ayakkabıcı, Fransa'dan belli bir modeli ve atmosferi getirmiştir. Paris Üniversitesi'ni bitirmiş bir eczacı, kimya formülleri elinde çıkar gelir İstanbul'a. Berlin'de yetişmiş bir mühendis, proje dolu dosyaları ile görünür. Bu Avrupa'lılardan çoğu ortama uymakta zaman yitirmezler. Tümü, yanlarında getirdikleri ateşin sorumluluğunu üstlenmeye hazır öğrenciler ya da çıraklar yetistirerek, Osmanlı ülkesinde birçok yeniliğin başlatıcısı olurlar. Avrupa'dan Doğu'ya doğru bu beyin göçünden en çok yararlanan Osmanlı hekimleri olmuştur. Abdülaziz'in son yıllarında, belli başlı Osmanlı kentlerinde, çalışmalarının en son bilimsel buluşlara uyumlu sürdürme kaygısı taşıyan, Avrupa'dan gelmiş onlarca hekim vardır.

Dikkat çeken sonuncu grup din adamlarıdır. "L'Union d'Orient" locasının üyeleri arasında pek az sayıdadırlar. Oysa, ülkenin dört bir yanında Tanzimat'ın gerçekleşmesi için çaba gösteren oldukça kalabalık bir din adamı topluluğu vardır. Baskentteki kurumların çoğunda, Tanzimat hedeflerine ulaşılması amacıyla Bab-i Ali'nin yerleştirdiği ulema bulunmaktadır. Abdülmecid döneminden başlayarak meydana gelen değışikliklere karşın, temelde adaletin işleyişini sağlayan hala ulema'dır. Okullarda, hatta laik bir nitelik gösteren okullarda da, ulema etkindir. Dahası, yerel yönetimlere ve bazı bakanlıklara yine ulema egemendir.

Din adamlarının Tanzimat'ın uygulayıcıları arasında önemli bir kesim oluşturmalarını nasıl açıklamalı? Akla gelen ilk yanıt şöyle: Osmanlı Devleti, Tanzimat'ın yarattığı tüm yeni görevleri üstlenecek yetişmiş laik kadrolara sahip olmadığı için, doğal olarak, yönetim ve bilginin geleneksel unsurlarına, yani ulemaya dayanmak zorundadır.

Ancak, ayrıca belirtilmesi gereken bir önemli olgu da, Tanzimat'ın ne dine, ne de ulemaya karşı olmadığı konusudur. Tam tersine, Osmanlı reformcuları çoğunlukla İslâma bağlılıkları ile biliniyorlar. Din adamları

da, yenilikleri geçmişin değerlerinin restorasyonu olarak algıladıkları için, reformlara karşı değillerdi. Bu koşullar altında, din adamlarının reformculara katkıda bulunmaları pek de garip gelmemelidir.

Sonuç olarak, İmparatorluğun etnik ya da dinsel unsurlarından hiç biri Tanzimati kendi tekeline almaya kalkışmamıştır. Müslüman ulema, Ermeni tüccar, Yahudi hekim, Rum gazeteci ve Paris'ten göç etmiş saatçi, hep birlikte, en eski zamanlardan beri Doğu Akdeniz kıyılarında yer alan geleneksel çok ırklı ve çok dinli devleti korumaya çabalamışlardır.

Mason Tarihi Kronolojisi I (1717 Yilından Öncesi)

- 1173 Canterbury'de inaatçılar arasında William of Sens'in "Magister" (Usta - Üstad) unvanıyla çağırılması.
- 1187-1199 Coventry Katedrali inaatı sırasında William the Englishman'in "Magister" unvanını alması.
- 1189-1200 Lincoln Katedralini inşa eden Gaudfridus de Noiers'in "Magister Nobilis Fabricae Constructor" unvanıyla çağırılması.
- 1212 "Sculptores Lapidum Liberatorum" (Özgür Tas Yontucuları) deyiminin ilk kez Londra Ücret Yargı Cetvellerinde (Assize of Wages) kullanımı.
- 1230 Londra Belediye Yönetmeliklerinde "Çiraklık" uygulamasının düzenlenmesi.
- 1257-1260 III. Henry tarafından John of Gloucester'e "King's Mason" unvanının verilmesi.
- 1268 Etienne Boileau'nun "Le Livre des Métiers" (Meslekler Kitabı) adlı kitabında, Paris'li masonlar (tas işçileri) örgütünün yer alması.
- 1275 Alman taşçılarınin "Steinmetzen" ilk kez Strasbourg'da toplanması.
- 1277 - 1278 "Logias" (Vale Royal Abbey, İngiltere): "Loca" teriminin toplanma yeri anlamında ilk kez kullanımı.
- 1283 "Logia" (Notre-Dame de Paris Kayıt Defteri): "Loca" teriminin Paris'li "Operatii" (İşçiler) için toplantı yeri olarak kullanımı.
- 1351 III. Edward tarafından onaylanan "Statutes of Labourers" (Çalışma Yasaları): "mestre maçon de franche peer" biçiminde kullanılan terim "özgür tas mason ustası" anlamına geliyor.
- 1356 Londra'da, İngiltere masonlarının meslek örgütü olan "Mason's Company"nin kurulması.
- 1360 Ücretlerin düzenlenmesi için çıkarılan yasada, masonlar için özel hükümlerin yer alması.
- 1376 Londra'da "Freemason" teriminin ilk kez kullanılması.
- 1377 Merton Colledge, Oxford'da "Magister Operis" unvanlı bir "Free Master Mason"un görevlendirilmesi.
- 1388-1395 Henry de Yeveley'in Westminster Kilisesi için "Master Mason" olarak görevlendirilmesi.
- 1390 "Ms Regius" belgesi: "Constitutiones Artis Gemetrieae Secundum Euclidem", bugüne dek bilinen en eski mason belgesi, "Old Charges" (Eski Yükümlülükler) hakkında siir.
- 1397 "Steinmetzen" için Trèves Yasaları.
- 1410 "Ms Cooke" belgesi: "The History and Articles of Masonry" (Masonluk Tarih ve Makaleleri), Eski Yükümlülükler hakkında düzyazı.
- 1423 "Steinmetzen" için Erfurt Yasaları.
- 1444 Bir "Frank Mason"un ücretinin yasa ile belirlenmesi.
- 1459 "Steinmetzen" için Rastisbonne Yasaları.
- 1462 "Steinmetzen" için Torgau Yasaları.
- 1472 Tüm masonlar örgüt ve birlikleri adına "London Mason's Company"e "Arms" (arma - rozet) verilmesi.
- 1475 Edinburgh'da yayınlanan "Chapter of Incorporation of the Freeman-Masons and Wrights of

Edinburgh" (Özgür-Masonlar Kurulusu ve Edinburg Haklari Yazisi).

1490 Wells Katedrali için çıkarılan yasa ile "freemason" olarak nitelendirilen M. Atwood'un katedral infaatina atanması.

1532 Iskoç masonlarına "Seal of Causes" (yasal haklar) tanınması.

1537 "London Mason's Company"nin aynı zamanda "The Company of Free Masons" (Özgür Masonlar Örgütü) olarak nitelendirilmesi.

1539 Fransa Kralı I. François'nin tüm kardeşlik birliklerini kapatma kararı.

1550 Iskoçya'da "Mason Word"un (Mason Sözü) düzenlenmesi; gizli isaret, davranış ve parolalar derlemesi.

1563 "Steinmetzen" için Strasbourg Yasaları ve "Brother Book"un (Kardeşlik Kitabı) yazılması.

1564 Almanya'da "Steinmetzen"ın son toplantısı.

1578 Corpus Christi College'in infaat kayıtlarında "rough" (kaba, sert, kati) ve "free" (özgür, yumuşak) masonların ayrı tutulması.

1583 "Grand Lodge Ms No.1" belgesi: Eski Yüklölükler hakkında düzyazı.

Dundee, Iskoçya'da "Saint Mary's Lodge" adlı bir locanın varlığı.

1590 Iskoçya Kralı VI. James tarafından "Warden and Justice over the Art and Craft of Masonry" Masonluk Sanat ve Örgütünün Adalet ve Nezaret) görevi Edaucht Laird'i Patrick Cuipland'da verilir.

1598 Bilinen en eski masonik yönetim işlemleri: "Saint-Mary's Chapel Lodge - Edinburgh". Kayıtlar, çırakların inisiyasyon öncesi kabul işlemlerini ve kalfa derecesine yükselme ritüelinin varlığını kanıtlamaktadır.

1598 - 1599 "Schaw Statutes": Iskoçya masonlarının yasaları. Bu yasalarda, "Lodge" terimi bir kente bağlı belirli bir grup masonu ifade etmektedir. Schaw'un görevi "Master of King's Work and General Warden of Masons" (Kraliyet Çalışmaları Üstadı ve Masonların Genel Naziri) olarak belirtilmiştir. Bu yasalarda "Killwinning" locasının "Ana Loca" olarak nitelendirilmesi ile Edinburgh'taki "Saint-Mary's Chapel" locasından önceliği vurgulanmıştır.

1600 Edinburgh "Saint-Mary's Chapel" loca kayıtları bu tarihe kadar geri gider ve dünyanın en eski loca kayıtları olma niteliğini hak eder. Bu loca kayıtlarında, ilk kez operatif mason olmayan bir kişinin, Auchinleck'li John Boswell'in loca toplantısına katıldığı (8 Haziran) yer almaktadır.

Ocak ayında, Iskoçya St. Andrews'da bir masonlar konvansyonu toplanır.

1604 Oxford kentinde "The Company of Freemasons"un kurulması.

1619 - 1620 Londra'da "Mason's Company"nin bulunabilen en eski kayıt defterleri: Kayıtlarda, bir "Acception" (Kabul) locasının varlığı belirtilmektedir.

1620 Glasgow locasının kayıtları bu tarihe kadar geri gitmektedir.

1634 Sir Alexander Strachan, diğer operatif olmayan kişilerle birlikte "Saint-Mary's Chapel" locasına üye olur.

1640 "Sloane" Ms. 3329 belgesi.

1642 "Kilwinning Ana Locası"nın en eski kayıtları bu tarihten başlar.

1646 Elias Ashmole, tümüyle "Accepted" (kabul edilmiş) masonlardan oluşan bir locada mason olur (Warrington, Lancashire 16 Ekim).

"Sloane" Ms. 3848 belgesi: Edward Sankey tarafından hazırlanan yasalar.

1655 "The Company of Freemasons" adını "The Worshipful Company of Masons" (Masonların Saygıdeğer Örgütü) olarak değiştirir.

1658 Iskoçya'da "Scoon and Perth" locasına Kral VI. James'in üye olması. Loca kayıtlarına göre, Iskoçya'da "Kilwinning" locası birinci, "Scoon" locası ikinci açılan locadır.

1662 İngiltere Kralı II. Charles'in, 1646'dan beri etkin olan "Royal Society"nin kuruluşunu onaylaması. O dönemdeki tam adı "The Royal Society of London for the Improving of Natural Knowledge by

Experiments" (Doga Bilgisini Deneylerle Gelistirmek için Kraliyet Dernegi).

1663 "Roberts Family Ms. Constitutions" belgesi: Yasalara yedi adet yeni kural eklenmesini kanıtlayan belge.

1665 "Kilwinning Ms. Constitutions" belgesi: Kilwinning Yasaları.

"Harl 2054 Ms. Constitutions" belgesi: Bu belgede mason parola ve isaretlerinin masonlar disinda herkesten gizlenmesi kurali vurgulanmaktadır.

Londra'da "Mason's Company"de sayim yapılması. Envanter listelerinde Yasaların çeşitli kopyaları ile "Accepted Masons" (Kabul Edilmiş Masonlar) olarak nitelendirilen bir üye listesi de yer almaktadır.

1670 Iskoçya'da "Aberdeen" Locasında, operatif masonların azinliga düşmesi.

"Ancient Stirling" locası kayıtları bu tarihten başlamaktadır.

1671 Durham Piskoposu tarafından çıkartılan bir ferman ile kentteki tüm meslek örgütlerini bir araya toplayan bir birlik oluşturulur. Fermanda yer alan meslekler listesinde masonlar ilk sırada yer almaktadır. Bu yeni kurulan meslek örgütü, her yıl "St. John the Baptist" (Vaftizci Yahya) gününde bir araya gelecek ve biri kesinlikle masonlar arasından olmak üzere kendilerine dört nazir seçeceklerdir.

1674 "Melrose" locasının ilk kayıtları.

1675 "Dunblane" locasının ilk kayıtları.

1678 Rahip Georges Hickeys'in "Mason's Word"ü (Mason Sözcüğü) Babil Kulesi kadar eski bir "gizli sinyal" olarak nitelendirmesi.

1686 Robert Plot'un "The History of Staffordshire" (Staffordshire Tarihi) adlı kitabı yayınlanır. Kitapta, Staffordshire kentinde herkesin çok saygı duyduğu bir mason derneğinin varlığı belirtilmektedir.

1687 "Dumfries" locasının ilk kayıtları.

1688 "Trinity College, Dublin": İrlanda'da ilk operatif olmayan locanın kuruluşu.

1691 "The Goose and Gridiron" (Kaz ve Izgara) locasının kurulması.

Saint Paul Kilisesinde bir mason konvansiyonunun toplanması (18 Mayıs).

1693 Saint Thomas hastanesinde, hastanenin yeniden insasi için Sir Robert Clayton başkanlığında geçici bir loca açılması.

1696 "Trinity College Ms" belgesi: İrlanda'da Eski Yükümlülükler hakkında düzyazı. İlk kez "Master Mason" (Üstad Mason) derecesinin görülmesi.

"Edinburgh Register House Ms" belgesi: Bilinen en eski mason din bilgileri.

"Dunblane" locası kayıtları operatif masonların azinliga düştüklerini göstermektedir.

1717 Dört operatif olmayan loca tarafından dünyada ilk kez bir Büyük Loca'nın, "Londra Büyük Locası"nın kurulması ve Anthony Sayers'in Büyük Üstadlığa seçilmesi (24 Haziran - Vaftizci Yahya günü).

Bu kronolojide yer alan tüm tarih ve bilgilerin gerçeği yansıttığını savunmak doğru değildir. Ancak, olanaklar el verdiği ölçüde kesin kanıtlara dayanan ve farklı kaynakların karşılaştırılması ile denetlenen bilgilerin listelenmesine özen gösterilmiştir. Özellikle, sözlencesel ve kuskulu bilgilere yer vermekten kaçınılmıştır. Yine de, bazı hatalar ve eksikler olabilir. Dikkatinizi çeken hata ve eksikleri, lütfen kaynak da belirterek, thamos@fcmail.com adresine e-mail ile bildirirseniz, gerekli düzeltmeler yapılacaktır.

Kaynaklar:

A New Encyclopedia of Freemasonry, Arthur Edward Waite

The Royal Masonic Cyclopedia, Kenneth MacKenzie

La Franc-Maçonnerie, Histoire et Initiation, Christian Jacq

Histoire, Rituels et Tuileur des Hauts Grades Maçonniques, Paul Naudon

Masonluk, Paul Naudon

Mason Tarihi Kronolojisi II

(1717-1800 Yillari Arasi)

1717 Dört operatif olmayan loca tarafından dünyada ilk kez bir Büyük Loca'nin, "Londra Büyük Locasi"nin kurulmasi ve Anthony Sayers'in Büyük Üstadliga seçilmesi (24 Haziran).

1718 - 1719 Büyük Loca'nin ikinci Büyük Üstadı George Payne. Bir çok eski yasanin incelenmek üzere bir araya getirilmesi.

Masonlugun bu yildan baslayarak Fransa'ya aktarildigi ileri sürülmektedir. Ancak, bunu kanitlayan herhangi bir belge yoktur.

1719 -1720 John Theophilus Desaguliers, anglikan katolik rahibi, "Londra Büyük Locasi" üçüncü Büyük Üstadı.

1720 - 1721 George Payne' in yeniden Büyük Üstad seçilmesi. "General Regulations"un (Genel Kurallar) olusturulmasi. Birçok eski elyazmasinin yabancilarin eline geçmemesi için yakilmasi.

"Dunblane" locasi kayitlarinda, bir masonun "gönyeden pergele" geçtiği, çirak derecesinden kalfaliga yükseltildiği yer alır (27 Aralık).

1721 - 1722 Montagu Dükü John, Londra Büyük Locasi'nin besinci Büyük Üstadı ve ilk soylu Büyük Üstad seçilir. Toplantida on iki loca temsil edilmektedir.

Desaguilers, Edinburgh "Saint-Mary's Chapel" Locasina "masonlugun tüm niteliklerine sahip" ziyaretçi olarak kabul edilir. Bu onay, İngiliz "kabul edilmişler" ile Iskoç "operatifler" arasındaki devamliligi kanitlamaktadır.

"Londra Büyük Locasi" tarafından tüm "Old Gothic Constitutions" (Eski Gotik Yasalar) hatali kabul edilir ve James Anderson yeni yasaları hazirlamakla görevlendirilir. Anderson'un hazirladiklarini denetlemek amacıyla on dört mason tarafından olusturulmus bir komite kurulur.

1722 Yayıncinin adıyla anılan "Robert Yasaları"nin Londra'da yayınlanmasi: "The Old Constitutions belonging to the Ancient and Honourable Society of Free and Accepted Masons" (Özgür ve Kabul Edilmiş Masonların Eski ve Saygideğer Derneğine ait Eski Yasalar).

Komite, az sayıda degisiklik yaparak, Anderson'un hazirladiklarini onaylar ve yeni yasaların baskiya verilmesini buyurur (25 Mart).

1722 - 1723 Wharton Dükü Philip, "Londra Büyük Locasi"nin altinci Büyük Üstadı ve John Theophilus Desaguliers Büyük Üstad Yardımcısı.

1723 "Anderson Yasaları"nin ilk yayımı (17 Ocak). Anderson hazirladigi Yasaların ilk baskisini Büyük Locaya sunar. Toplantida yirmi bes loca temsil edilmektedir. Büyük Loca toplanti tutanakları bu tarihten itibaren düzenli olarak saklanmıştır.

Londra'da mason gizlerini açıklayan ilk kitap "A Mason's Examination"un (Bir Masonun Incelenmesi) yayınlanmasi. Bu kitapta "Arch" ve "Mark" derecelerinden söz edilmektedir.

1723 - 1724 "Dublin Büyük Locasi"nin (sonradan "İrlanda Büyük Locasi" adini alacak olan) kurulmasi. İngiltere'ye bagli olmayan bu dünyanın ikinci Büyük Locasi, Anderson Yasalarını uygulamaktadır. Büyük Üstad Rosse Kontu Richard.

1724 Jacobit egilimli "Gormogon Tarikati"nin kurulusu. Hizla gelisen Masonlukla rekabet etmeye çalışan bu örgüt büyük olasilikla Wharton tarafından kurulmustur.

1725 1705 Yilindan beri Yorkshire'in çeşitli kentlerinde toplanan bir örgüt York kentinde Büyük Loca niteligini kendine verir. "Grand Lodge of All England at York" (Tüm İngiltere'nin York'taki Büyük Locasi) adini alan bu örgüt, İngiltere'den bagimsiz üçüncü Büyük Locadır. 1792 Yilinda kapanacaktır.

"Londra Büyük Locasi" kayıtları altmış dört locayı içermektedir.

Üçüncü derecenin İngiltere'de yaygınlaşmasi ve bu dereceye yükselme töreninden ilk kez söz edilmesi.

1726 “Ms Graham” belgesi: Mason dinsel bilgiler derlemesi.

“Üstad” derecesine yükselme töreni uygulaması hakkında en eski kanıt: Dumbarton Killwinning Locası, 25 Mart.

İrlanda’da “Munster Büyük Locası” hakkında ilk kanıt. 1731 Yılında, bu locanın Büyük Üstadlığına, daha sonra Dublin Büyük Locası ve Londra Büyük Locası Büyük Üstadlığını yapacak olan olan Kingston Lordu James seçilir. Dublin ve Munster Büyük Locaları 1733 yılında birleşirler.

Fransa’daki ilk mason locası “Saint Thomas” Paris’te üç İngiliz soylusu (Lord Charles Radcyffe, Huguerty ve Maskelyne) tarafından kurulur.

1728 Lord Kingston, “Londra Büyük Locası” Büyük Üstadı seçilir.

Wharton Dükü tarafından İspanya’da ilk loca Madrid’te açılır.

1729 “Londra Büyük Locası” kayıtları elli dört locanın varlığını belirtmektedir. Bu locaların kırk dördü Londra’da, on biri tasra kentlerinde ve bir tanesi de Madrid’tedir.

Kesin kanıtları bulunmamasına karşın, Prag’da “The Three Stars” (Üç Yıldız) locasının bu tarihte açıldığı ileri sürülür.

Tümüyle operatif olmayan üyelerden oluşan ilk İskoç locası “Edinburgh Kilwinning” adı ile kurulur.

1730 “Londra Büyük Locası” ilk iki derecenin tanıtma sözcüklerini düzenleyerek ritüellerde değişiklik yapar.

Norfolk Dükü’nün “Londra Büyük Locası” Büyük Üstadı seçilmesi.

Samuel Prichard’ın “Masonry Dissected” (İncelenen Masonluk) adlı kitabının yayımı. Bu kitap, 1738 yılında “La Réception Mystérieuse” (Gizemli Kabul) adıyla Paris’te yayınlanır.

“Dublin Büyük Locası”nın John Pennell tarafından hazırlanan yeni yasa kitabı. Kitabın girişinde “Saint Trinity” (Kutsal Teslis) duası yer almaktadır. Bu yasalar 1741 ve 1751 yıllarında iki kez resmi olarak Edward Spratt tarafından yayınlanacak ve 1756’da “Ahiman Rezon” adını alacaktır. Bu yeni yasalardan “Dublin Büyük Locası”nın iki derece üzerinde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Kalküta’da bir mason locasının açılması. Bu loca Avrupa dışında açılan ilk locadır.

1731 Napoli Krallığı’nda bir mason locasının açılması.

Lorraine Dükü’nün aydınlanarak, hanedan üyesi ilk mason olması.

Kingston Lordu, “Dublin Büyük Locası” Büyük Üstadı seçilir.

Amerika, Philadelphia’da ilk locanın kurulması.

1732 “Londra Büyük Locası” Paris’te “Louis d’Argent Locası”ni kurar (3 Nisan).

Fransa’da Bordeaux kentinde “Loge Anglaise” (İngiliz Locası) kuruldu (27 Nisan). Bu loca daha sonra Londra Obediyansına bağlanacaktır.

İlk kuruluş patenti “Dublin Büyük Locası” tarafından bir askeri locaya verildi.

1733 “Londra Büyük Locası” kayıtlarında ilk kez bir “Scotch Mason’s Lodge” (İskoç Mason Locası) teriminin görülmesi. Bu dördüncü derece (Scotch Mason ya da Scotch Master) İngiltere’de “Royal Arch” derecesine dönüşecek ve 1758’de kaybolacaktır.

Boston’da “Saint John” locasının kurulması.

Henry Price’in New England, Amerika Bölge Büyük Üstadı seçilmesi.

Lord George Sackville’in Floransa’da bir loca kurması.

Hamburg’ta ilk locanın kurulması. Loca üstadı Earl of Stratmore.

1734 Anderson Yasalarının ilk Amerika yayımı.

1735 Fransa masonlarının yıllık Büyük Loca toplantısı. James Hector Mac Leane yeniden Büyük Üstad seçildi. Bu kanıtlardan hareketle “Fransa Büyük Locası”nın daha önceki bir tarihte kurulmuş olduğu anlaşıyor.

“Londra Büyük Locası” Anderson’un yeni bir yasa düzenlemesi yapmasını buyurur (31 Mart).

Hollanda'da Hague kentinde "Londra Büyük Locası" patenti ile "Le Véritable Zele" adlı bir locanın kurulması. Aynı yıl, Masonluk Hollanda'da yasaklanır.

Stockholm'da ilk locanın kurulması.

Güney Carolina, Charleston'da "Solomon" locasının kurulması. Aynı isimle bir diğer loca da Georgia, Savannah'da kurulur.

Lisbon'da ilk locanın kurulması.

1736 "İskoçya Büyük Locası"nın Edinburgh'ta kurulması (29 Kasım). İngiltere'den bağımsız dördüncü Büyük Loca. Bugün yaşayan, İngiltere ve İrlanda'dan sonra üçüncü en eski Büyük Loca. İlk Büyük Üstadı Rosselyn'li William Saint-Clair (Sinclair). Toplantıda otuz üç loca temsil edilmektedir.

Sövalye André Michel de Ramsay, "Louis d'Argent" locasında ünlü konuşmasını gerçekleştirir (26 Aralık). Bu konuşma, Fransa'da "Eccossisme"nin (İskoç Riti) resmi görüşü biçimine gelecektir.

Derwentwater Kontu Charles Radclyffe Fransa Locaları Büyük Üstadı olarak seçilir.

Cenevre'de ilk locanın kurulması.

1737 Fransa Büyük Üstadı İsveç'te localar açma yetkisini Baron Scheffer'e verdi.

Kardinal Fleury, Fransa'da mason toplantılarını yasaklar.

Cenevre'de "Londra Büyük Locası"na bağlı bir Bölge Büyük Locası kurulması.

New England Bölge Büyük Üstadlığına Robert Tomlinson getirilir.

Galler Prensi Frederick mason olur.

1738 Yeni Anderson Yasalarının basımı. Bu yayında York, İrlanda, İskoçya, Fransa ve İtalya Büyük Localarının bağımsızlığı onaylanmıştır.

"Londra Büyük Locası" resmen "İngiltere Büyük Locası" biçimine dönüşür (25 Ocak).

Edinburgh locası kayıtlarında "Master" (Üstad) derecesinin ilk kez görülmesi.

Masonlugin Papa tarafından ilk kez mahkum edilmesi: XII. Clemens'in "In Eminenti Apostolatus Specula" fermanı (24 Nisan).

Prusya veliaht prensi Frederick, Brunswick'te "Mother German Lodge"da (Alman Ana Locası) aydınlanır (14 Ağustos).

Hollanda'da Masonluk üzerinde baskıların artması.

İsveç'te Masonlugin yasaklanması.

Dresden'de "The Three Eagles" (Üç Kartal) locasının kurulması.

Malta'da "Secrecy and Harmony" (Gizlilik ve Uyum) adlı bir locanın kurulması.

İzmir ve Halep'te mason localarının kurulduğu ileri sürülmektedir.

1739 "İngiltere Büyük Locası"nın tutumunu onaylamayan ve ritüellerin değişmesine karşı çıkan bazı üyeler ayrılırlar ve York Obediyansından bazı üyelerle birleşerek Londra'da yeni localar kurarlar. Kendilerine "Eski York Masonları" adını verirler. İngiltere Büyük Locasını "Modernler" olarak nitelendirirler. "İngiltere Büyük Locası"ndan ayrılan bazı localar da bunlara katılırlar ve "Grand Lodge of Freemasons of England, according to the Old Constitutions" (Eski Yasalara göre İngiltere'nin Özgür Masonlar Büyük Locası) adı ile yeni bir obediyans oluşturlar.

Antin Dükü Louis de Pardaillan de Gondrin, Fransa localarının ilk Fransız Büyük Üstadı olarak seçilir.

Varsova'da, Papalık fermanı nedeniyle bazı localar kapanır.

Floransa'da Engizisyon masonları kovuşturur.

Sardinya'da ilk locanın kurulması.

1740 "York Büyük Locası" yirmi yıl süre ile uyku dönemine girer.

"İngiltere Büyük Locası" ile "İskoçya Büyük Locası" arasında ilk kez iletişim kurulması.

Berlin'de "The Three Globes" (Üç Küre) locasının açılması.

Fransa'da mason toplantılarının yeniden başlaması ve masonların tutuklanması (Nisan).

"İngiltere Büyük Locası"na bağlı Hamburg ve Asağı Saksonya Bölge Büyük Locasının kurulması.

"İngiltere Büyük Locası"na bağlı Rusya Bölge Locasının Kurulması. Bölge Büyük Üstadlığına General Keith'in atanması.

İspanya Kralı V. Philip'in Masonluk karsiti bir emir yayınlaması.

Malta Sövalyeleri Büyük Üstadının Malta'da Masonluğu yasaklaması.

1741 Virginia'daki ilk loca Norfolk'da Cornelius Harnett tarafından kurulur.

"The Three Compasses" (Üç Pergel) adlı Alman locası kurulur.

Almanya'da Leipzig ve Bayreuth kentlerinde yeni localar açılır.

1742 Frankfurt'ta "Union" (Birlik) adlı bir loca açılır.

Viyana'da açılan ilk loca: "The Three Firing Glasses".

"Histoire, Obligations et Statuts de la Tres Vénérable Confraternité des Franc- Maçons" (Pek Saygıdeğer Masonlar Kardeşliğinin Tarih, Görev ve Yasaları) Frankfurt'ta yayınlandı. Fransa'da bir çok baskı yapacak olan bu yapıt, Anderson Yasalarının ilk Fransızca çevirisini ve Ramsay'in konuşmasını içermektedir.

1743 Kraliyet kanından gelen Clermont Kontu Clément-Louis de Bourbon-Comdé Fransa Locaları Büyük Üstadı olarak seçilir.

İskoçya'daki "The Stirling Rock Royal Arch Chapter"ın tutanakları bu tarihten başlamaktadır.

"İskoçya Büyük Locası" ilk kez bir askeri loca için patent verir.

Kopenhag'da ilk loca: "Saint Martin" locası.

Portekiz'de Kraliyet buyruğu ile Masonluk baskı görmeye başlar.

Baron Karl von Hund'a göre "Rite of Templar Strict Observance" bu yıl kurulmuştur. Ancak bunu kanıtlamak olanaklı değildir.

1744 Dublin'de ilk kez "Royal Arch" derecesinin ortaya çıkışı.

Gabriel-Louis Calabre Pérau'nun "Le Secret des Francs-Maçons" (Masonların Gizi) adlı kitabı yayınlanır ve halk arasında büyük ilgi çeker.

Fransa Büyük Locası, patent vererek tasrada bir çok loca açılmasını sağlar. Fransa'da ilk askeri localar açılır.

Varsova'daki "The Three Brothers" (Üç Kardeş) locası kendini Büyük Loca ilan eder.

Berlin'de bulunan "The Three Globes" (Üç Küre) locası "Royal Mother Lodge" (Kraliyet Ana Locası) adını alır ve Prusya Veliht Prensi Frederick Büyük Üstad seçilir.

Kopenhag'da "Zerubbabel" locası açılır.

Fransa'da ritüellerde ilk kez "Adonhiram" adına rastlanır.

1745 Fransa'da Bordeaux kentinde Etienne Morin tarafından "Saint-Jean de Jérusalem" locasının kurulması. Fransa'da ilk "Maitre Ecossais" (İskoç Üstad) derecesi.

Fransa'da Toulouse kentinde, Jean de Barnewall tarafından "Saint-Jean Ancienne" locasının kurulması.

Tüm Kuzey Amerika Bölge Büyük Üstadlığına Thomas Oxnard seçilir.

Norveç'te açılan ilk loca: "Saint Olaus" locası.

1746 Salisbury'deki "Old Lodge" kayıtları bes üyenin "Scots Mason" (İskoç Masonu) yapıldığını içerir.

1747 Fransa'da Paris'te Antoine de Feuillard tarafından ilk kalıcı İskoç locasının kurulması. Bu loca adını "Souverain Conseil de la Sublime Mere Loge d'Ecosse du Grand Globe Français" (Büyük Fransız Küresinin Yüksek Ana İskoç Locası Hakim Konseyi) adını alacaktır.

Lord Byron "İngiltere Büyük Locası" Büyük Üstadı olur.

1749 Benjamin Franklin Pennsylvania Bölge Büyük Üstadi olur.

Masonlugun Macaristan'a ilk kez girisinin bu yıl gerçekleştiği ileri sürülür.

1750 "Chevalier de l'Orient ou de l'Epée" (Dogu ya da Kılıç Sövalyesi) derecesi Paris ve Bordeaux'da ilk kez ortaya çıkar.

Transylvania'da ilk mason locasının bu yıl açıldığı ileri sürülür.

Pennsylvania Bölge Büyük Üstadi olarak William Allen seçilir. Benjamin Franklin yardımcılığı atanır.

Berlin'de "Friendship" (Dostluk) locası kurulur.

1751 "The Most Ancient and Honourable Society of Free and Accepted Masons" (Özgür ve Kabul Edilmiş Masonların Pek Eski ve Saygıdeğer Derneği) adlı bir komite kurallar yayınlar. Bu "Anciens" (Eskiler) komitesine dahil bazı locaların oluşturduğu bir federasyondur ve "Modernler" olarak nitelenen İngiltere Büyük Locasına karşı çıkmaktadırlar.

Fransa'nın Marsilya kentinde, George Duvalnons adlı bir İskoç "Saint-Jean d'Ecosse" locasını kurar.

Papa XIV. Benedict, Masonluga karşı yeni bir ferman çıkarır.

İspanya Kralı VII. Ferdinand masonları ölüme mahkum eder.

1752 Lord Carisford "İngiltere Büyük Locası" Büyük Üstadi seçilir.

George Washington, Virginia'da "Fredericksburg" locasında aydınlanır (4 Kasım).

Hindistan, Madras'ta bir loca açılır.

"Fransa Büyük Locası" patenti ile Stockholm'de "Saint Jean Auxiliaire" locasının Knut Karlsson Posse tarafından kurulması.

1753 "Eskiler" federasyonlarını bir Büyük Loca biçimine dönüştürerek ilk Büyük Üstadlarını seçerler: Robert Turner (5 Aralık).

İlerde 1756 Yılında "Templar Strict Observance"i kuracak olan Baron Karl von Hund Almanya'da düşüncelerini yaymaya başlar.

İsveç Kralı "Masonlugun Koruyucusu" ilan edilir.

New York Bölge Büyük Üstadlığına George Harrison seçilir.

"Frederiksburg" locasında "Royal Arch" derecesine ait en eski tutanaklar bu tarihte baslar.

1754 Viyana'da ikinci loca açılır: "The Three Hearts" (Üç Kalp).

Berlin'de "Eintracht" locasının kurulması.

1755 "Saint-Jean de Jérusalem" locası tarafından hazırlanan 44 maddelik yeni Yasa.

Virginia'da "The Port Royal Kilwinning" locasının açılması.

1756 Anderson Yasalarının John Entick tarafından gözden geçirilmiş üçüncü basımı.

Carnarvon Markisi "İngiltere Büyük Locası" Büyük Üstadi seçilir.

Lord Aberdour "İskoçya Büyük Locası" Büyük Üstadi seçilir.

Eskiler Büyük Locası, Laurence Dermott'un gözden geçirdiği yasaları Ahiman Rezon adıyla kabul eder.

Hollanda Büyük Locasının on dört loca tarafından kurulması.

"Templar Strict Observance"nin (Tampliye Siki Bağlılık) Almanya'da kurulması.

1757 "Spekülatif" teriminin ilk kez Dr. Thomas Manningham tarafından kullanılması.

Carnarvon Markisi istifa edince, "İskoçya Büyük Locası" Büyük Üstadi Lord Aberdour "İngiltere Büyük Locası" Büyük Üstadlığına da seçilir.

"İngiltere Büyük Locası" bir mektupla "Hollanda Büyük Locası"ni "İskoç" dercelerini kullanmamak konusunda uyarır.

1758 İrlanda Büyük Locasının "Eskiler" ile ilişki oluşturmaları.

Fransa'da Büyük Üstad Clermont Kontu, "Sainte-Trinité" locası üstadı Jacques Lacorne'u kendi yerine

geçecek kisi olarak belirler.

Martines de Pasqually "Chevaliers Maçons Elus de Coens de l'Univers" (Evrenin Seçilmiş Coen Masonları Sövalyeleri) örgütünü kurar.

Bombay'da bir loca kurulması.

1759 "İngiltere Büyük Locası" patenti ile Québec'te localar açılmaya başlar.

1760 Paris'te bulunan yirmi kadar loca üstadı, Lacorne'un yetkilerine karşı çıkarak ayrılırlar ve "Saint-Martin" locası üstadı Martin Peny'i Büyük Loca Baskanı olarak seçerler ve yeni yasa ve kuralları hazırlarlar.

"İsveç Büyük Locası"nın kurulması. Büyük Üstad Baron Scheffer.

İsviçre'de "Strict Observance"a bağlı locaların açılması.

Fransa'da ilk "Rite d'Adoption"un ortaya çıkışı.

Boston'da "Saint Andrew" locasının kurulması.

1761 York Büyük Locasının uyanışı.

Fransa'da kargasayı gidermek isteyen Clermont Kontu, yerine geçecek kişiyi Antoine Chaillon de Jonville olarak degistirir.

Fransa Büyük Locası ile "Yüksek Dereceler Düzenli Locaları Büyük Konseyi" birlikte, Amerika'da yüksek dereceleri yayması için Etienne Morin'i görevlendirirler. Morin'e Fransız locaları müfettişi patenti verilir.

Fransa'da Metz kentinde "Grand Inspecteur Grand Elu Chevalier Kadosh" (Büyük Seçilmiş Büyük Müfettiş Kados Sövalyesi) derecesi ortaya çıkar.

Fransa'da "Souverain Prince Rose-Croix" (Hakim Gül-Haç Prensi) unvanının ortaya çıkışı.

Viyana'da "Royal Militaire" adlı yeni bir locanın kurulması.

1762 İngilizlere esir düşen Morin, Modernlerin Büyük Üstadı Ferrers Kontu tarafından kurtarılır ve Amerika'daki İngiliz kolonilerinde yüksek dereceleri yaymak için görevlendirilir.

Fransa'da bir İskoç Locası Büyük Üstadı olan Pirlet "Conseil de Chevaliers d'Orient"ni (Doğu Sövalyeleri Konseyi) kurar. Kendisi "Grand Empereur de l'Orient" (Doğu'nun Büyük İmparatoru) unvanını alır.

Marsilya'da "Saint-Jean d'Ecosse" locası kurucusu ile arası bozulan Alexandre Routier "Mere Lodge Ecossaise de Marseille"i (Marsilya İskoç Ana Locası) kurar.

"Dresden Büyük Locası" bir karar olarak "Strict Observance"a katılır.

1763 "Fransa Büyük Locası" yeniden birleşir.

"Fransa Büyük Locası" ileri gelenleri "Souverain Conseil des Chevaliers d'Orient de Paris"i (Paris'in Doğu Sövalyeleri Hakim Konseyi) kurarlar.

1764 Lord Blayney "İngiltere Büyük Locası" Büyük Üstadı olur.

"Eskiler"den aldığı patentle Pennsylvania Bölge Büyük Locası kurulur.

1765 Tschoudy Baronu Theodore-Henry, Metz ve Paris'te "Saint André d'Ecosse" derecesi kolejlerini kurar. Amacı bu dereceyi Kados derecesi yerine koymaktır.

İngiltere Kralı III. George'un kardeşi York Dükü Edward Berlin'de "The Three Doves" locasında aydınlanır.

"Strict Observance" Rusya'da kurulur.

Hamburg Bölge Büyük Locası "Strict Observance"a katılır.

Danimarka Bölge Büyük Locası "Strict Observance"a katılır.

Charles Tollmann İsveç Bölge Büyük Üstadı olur.

1766 "İngiltere Büyük Locası" ile "Fransa Büyük Locası" arasında konkordato yapılması.

“Fransa Büyük Locası” görevlilerinin seçimi sırasında çıkan olaylar nedeniyle, on loca üstadının masonluktan çıkarılması.

“Fransa Büyük Locası” ile “Souverain Conseil des Chevaliers d’Orient” birlikte çıkardıkları iki teblig ile tasrada bulunan ana locaları ve Kados derecesini iptal ederler.

Pirlet’in örgütü “Souverain Conseil des Empereurs d’Orient et d’Occident” (Doğu ve Batı’nın İmparatorları Hakim Konseyi) adını alır ve Fransa Büyük Locasına birleşme teklif eder. Bu teklif kabul edilmez.

Amerika’da, Boston dışında İngiltere’ye bağlı locaların sayısı otuza ulaşır.

“İngiltere Büyük Locası” Frankfurt’ta bir Bölge Büyük Locası kurar.

Almanya’daki locaların çoğunluğu “Strict Observance”’a geçmiştir.

Macaristan’da Pressburg kentinde “Taciturnitas” locası kurulur.

1767 Anderson Yasalarının dördüncü basımı.

“Fransa Büyük Locası” hükümetin emri üzerine çalışmalarını durdurur.

Amerika’da ilk İskoç yetkinleşme locası, Morin’in bir delegesi tarafından New York, Albany’de kurulur.

“İspanya Büyük Locası” kurulur.

1768 Cenevre’de “Union des Coeurs” (Kalplerin Birliği) locası kurulur.

1769 “Mark Mason” derecesinin ortaya çıkışı (Portsmouth, 1 Eylül).

Almanya’daki “Strict Observance” yönetimi Bayreuth’dan Aispach’a taşınır.

Bagimsiz bir “Cenevre Büyük Locası” kurulur.

Kont Augustus Moczyuski Polonya Büyük Üstadı olur.

Boston’da “İskoçya Büyük Locası”na bağlı bir Bölge Büyük Locası kurulur.

“St. Andrew Royal Arch Chapter”i “Excellent Mason” (Yetkin Mason), “Super-Excellent Mason” (Pek Yetkin Mason) ve “Knight Templar” (Tamlıye Sövalyesi) derecelerini kullanmaya başlar.

1770 Belçika’da Namur kentinde “Primitive Scottish Rite”in (İlkel İskoç Riti) kurulması.

Zinnerdorf tarafından Berlin’de “Grand National Lodge”un (Büyük Ulusal Loca) kurulması.

“İngiltere Büyük Locası” İsveç’te tek masonik yetkili olarak “İsveç Büyük Locası”ni tanır.

1771 Clermont Kontu’nun ölümü üzerine “Fransa Büyük Locası” çalışmalarına yeniden başlar. Büyük Üstadi Chartres Dükü Louis-Philippe-Joseph d’Orléans (Philippe Egalité) seçilir.

İsveç Kralı III. Gustavus ve iki kadesi mason olurlar.

1772 William Preston’un “Modernler”in “Genel Sekreteri” olarak seçilmesi.

Chartres Dükü, “Souverain Conseil des Empereurs” tarafından “Souverain Grand Maître de tous les Conseils, Chapitres et Loges Ecossaises du Grand Globe de France” (Fransa Büyük Küresinin tüm Konseyleri, Sapitrleri ve İskoç Localarının Hakim Büyük Üstadı) olarak ilan edilir.

“Fransa Büyük Locası” ile “Souverain Conseil des Empereurs” birleşirler.

Brunswick Dükü Ferdinand “Strict Observance”in Büyük Üstadı olur.

“Strict Observance Templiere” adını “Rite Ecossais Rectifié” biçiminde değiştirir.

Rusya’ya Bölge Büyük Üstadı olarak bir İngiliz gönderilir.

Polonya’nın parçalanması üzerine bir çok loca kapanır.

Joseph Warren Amerika Kitasi Büyük Üstadı olur.

1773 İskoçya Büyük Locasının “Eskiler” ile ilişki oluşturmaları.

Fransa’da Monmorency-Luxembourg Dükü tasra localarını “Grand Loge Nationale de France” (Fransa Ulusal Büyük Locası) adı altında birleştirir. Kimi zaman “Clemont Büyük Locası” adıyla da anılan bu yeni Büyük Loca, “Fransa Büyük Locası”na bağlıdır. Bu nedenle “Fransa Büyük Locası” adını “Grand

Orient de France" (Fransa Büyük Dogusu) olarak degistirir. "Grand Orient de France"ın Büyük Üstadi Chartres Dükü'dür.

1774 Fransa'nın Lyon kentinde Jean-Baptiste Willermoz tarafından "Rite Ecossais Rectifié"nin kurulması.

"Grand Orient de France" bir "Rite d'Adoption" kurar.

Zinnendorf "Almanya Büyük Locası" Büyük Üstadi seçilir.

Hirvatistan'ın Varasd kentinde "The Three Dragons" locası kurulur.

1775 Charles-Pierre-Paul Savalette, Fransa'da "Philalethes" ritini olusturacak bir komisyon kurar.

Louis-Claude de Saint-Martin'in "Le Philosophe Inconnu" (Bilinmeyen Filozof) ve "Des Erreurs et de la Verité" (Yanlislar ve Gerçek Üstüne) adlı yapıtları yayınlanır.

İki Sicilya Kralı IV. Ferdinand mason olmayı ölüm cezasını gerektirecek bir suç olarak duyurur.

1776 Anderson Yasalarının William Preston'un giris yazısı ile birlikte besinci basımı.

Adam Weishaupt tarafından "Bavyera'lı Illuminati"nin kurulması (Ingolstadt, 1 Mayıs).

"Grand Orient de France" ile Lyon, Bordeaux, Strasbourg ve Montpellier'de bulunan "Rite Ecossais Rectifié" yönetimlerinin birleşmesi.

Luxembourg locasının kurulması.

Royal Arch derecesi "Modernler" tarafından kabul edilir.

1777 On iki dereceden olusan "Isveç Riti"nin kurulması.

Londra'da "Grand Chapter of Royal Arch"ın kurulması.

"Virginia Büyük Locası"nin kurulması (6 Kasım).

1778 Lyon konvanında, "Stricte Observance Templiere"ın tasra örgütleri "L'Ordre des Chevaliers Bienfaisants de la Cité Sainte" (Kutsal Kentin İyiliksever Sövalyeleri Tarikati) adını alır.

1779 William Preston'un "Modernler"den ayrılarak "Grand Lodge of England South of the River Trent"i (Trent Nehrinin Güneyinde İngiltere Büyük Locası) kurması.

"Rite Ecossais Rectifié"ye bağlı "Grand Prieuré Indépendante d'Helvétie"nin (İsviçre Bağımsız Büyük Birliği) kurulması.

Rusya'da "Ulusal Büyük Loca"nin kurulması. Büyük Üstadlığa Prens Gagarin seçilir.

1780 Fransa'da "Philalethes" ritinin düzenlenmesinin tamamlanması.

Chefdebien d'Aigrefeuille tarafından Narbonne'da "Rite Primitif"ın (İlkel Rit) kurulması.

Avusturya Masonlugu "Strict Observance"a geçer.

"İspanya Büyük Locası" adını "İspanya Grand Orient"i biçiminde degistirir.

"Madras Büyük Locası"nin kurulması.

Goethe mason olur.

1781 "New York Büyük Locası" kurulur.

1782 "Rite Ecossais Rectifié"nin evrenselleştirilmesi amacıyla toplanan Wilhelmsbad konvanında, Masonlugin Tampliye kökenleri onaylanır.

1783 İki mason, Franz Anton Mesmer ile Nicolas Bergasse "La Société de l'Harmonie"yi (Uyum Dernegi) kurarlar.

Amerika'da "Maryland Büyük Locası" kurulur.

"The Three Globes" locası "Strict Observance"dan ayrılır.

"Hamburg Büyük Locası" karar alarak "Strict Observance"dan ayrılır.

1784 John Noortouck tarafından gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş olan Anderson yasalarının altinci basımı.

Bavyera'da "Illuminati" örgütü dağıtılır.

"Avusturya Büyük Locası" kurulur.

1785 "Philalethes" ritinin ilk konvani toplanır.

Cagliostro adıyla tanınan Guiseppe Balsamo Paris'te kurduğu "Rite Egyptien" (Mısır Riti) ile büyük başarı kazanır. Bu rit Belçika, Hollanda, Polonya, Almanya, İngiltere ve İsviçre'ye kadar yayılacaktır.

1786 "Eskiler" ve "Modernler" Madras Hindistan'da birleşme kararı alırlar.

Avusturya İmparatoru II. Joseph tüm mason localarını kapatır.

Amerika'da "Georgia Büyük Locası" kurulur.

"New Jersey Büyük Locası" kurulur.

"Grand Orient de France" yedi dereceli "Fransız Riti"ni kurar.

1787 "Philalethes"ın ikinci konvani.

"Güney Carolina Büyük Locası" kurulur.

1788 "Modernler" tarafından "The Royal Masonic Institution for Girls"ün (Kızlar için Kraliyet Mason Enstitüsü) kurulması.

1789 Preston'un "Grand Lodge of England South of the River Trent" adlı Büyük Locasının "İngiltere Büyük Locası" (Modernler) ile birleşmesi.

Fransa'da "Clermont Büyük Locası"nda kopmalar.

"Connecticut Büyük Locası"nın kurulması.

"New Hampshire Büyük Locası"nın kurulması.

Malta'da "Secrecy and Harmony" (Gizlilik ve Uyum) locasının yeniden açılması.

1791 Fransa'da "Clermont Büyük Locası" uyku dönemine girer.

Danimarka'nın Odense kentinde "Maria of the Three Hearts" (Üç Kalbin Maria'si) locasının kurulması.

"Rhode Island Büyük Locası"nın kurulması.

1792 "York Büyük Locası"nın yok olması.

Boston'da "Eskiler" ve "Modernler" birleşir.

1793 Chartres Dükü, Büyük Üstadlık görevinden ayrılır (5 Ocak), sonradan giyotinde can verir (6 Subat).

"Grand Orient de France" uyku dönemine girer.

İsveç Kralı IV. Augustus mason olur.

1794 Çariçe Katerina'nın isteği ile Rusya'da tüm localar kapanır.

"Vermont Büyük Locası" kurulur.

1795 "Clermont Büyük Locası" uyanır.

1796 "Grand Orient de France" uyanır ve Büyük Üstadliga Roettiers de Montaleau seçilir.

1798 "Eskiler" tarafından "The Royal Masonic Institution for Boys"un (Oğlanlar için Kraliyet Mason Enstitüsü) kurulması.

"Prusya Büyük Locası" kurulur.

1799 "Clermont Büyük Locası" tümüyle "Grand Orient de France" ile birleşir.

Amerika'da "Grand Chapter-General of the Royal Arch" kurulur.

1800 "Portekiz Büyük Locası" kurulur.

"Kentucky Büyük Locası" kurulur.

Bu kronolojide yer alan tüm tarih ve bilgilerin gerçeği yansıttığını savunmak doğru değildir. Ancak, olanaklar el verdiği ölçüde kesin kanıtlara dayanan ve farklı kaynakların karşılaştırılması ile denetlenen

bilgilerin listelenmesine özen gösterilmiştir. Özellikle, söylencesel ve kuskulu bilgilere yer vermekten kaçınılmıştır. Yine de, bazı hatalar ve eksikler olabilir. Dikkatinizi çeken hata ve eksikleri, lütfen kaynak da belirterek, thamos@fcmail.com adresine e-mail ile bildirirseniz, gerekli düzeltmeler yapılacaktır.

Kaynaklar:

A New Encyclopedia of Freemasonry, Arthur Edward Waite
The Royal Masonic Cyclopedia, Kenneth MacKenzie
La Franc-Maçonnerie, Histoire et Initiation, Christian Jacq
Histoire, Rituels et Tuileur des Hauts Grades Maçonniques, Paul Naudon
Masonluk, Paul Naudon

XVIII. YÜZ YILDAN BIR MASON PORTRESİ: GIACOMO CASANOVA

Kadınların gözdesi ünlü serüvenci Casanova.....Derleyen: Thamos (Geometri)

XVIII. Yüz yılda yaşamış olan ünlü yazar ve serüvenci Giacomo Casanova bir masondu. Ancak onu ünlü yapan mason olarak gerçekleştirdiği etkinlikleri değil, yaşamının diğer bölümüydü. Gerçekten Casanova ününü hak eden bir çapkindi. Yasami süresince yılda ortalama üç kadınla ilişkisi olmuştur. Yine de, bazı filmlerde gösterildiği gibi, acımasız bir kadın avcısı değildi Casanova. İlişki kurduğu kadınlara, birlikte olduğu sürede hep sadık kalmış, gönül oyunu sona erince de onların ömür boyu dostu ve akıl hocası olmuştur. Casanova'nın ölümünden sonra Dux Satosunda bulunan çok sayıda mektup onun bu özelliğini kesinlikle doğrulamaktadır. Bazı hanımlarla tam kırk yıl süresince mektuplaşmıştır! O çağda kadınların toplum içindeki durumu pek parlak değildi ve çoğunlukla Casanova yıllar boyunca zor durumdaki eski askerinin sirdası ve moral destekçisi olmuştur.

Oysa Casanova'nın kendi yasami pek de örnek oluşturmaya kadar temiz değildi. Pek çok sahtekarlık ve kalpazanlık olaylarına karıştı. Bir büyücü olduğunu ileri sürerek, çok sayıda saf insani dolandırmıştır. Diğer taraftan, gençlere öğütler vererek, yaşamlarında doğru bir yol tutmalarını sağlamış, darda kalan bir çok kişiye yardım elini uzatmıştır.

Giacomo Casanova 1725 yılında Venedik'te dünyaya gelmiş ve 1798 yılında, 73 yaşında iken, günümüzde Çek Cumhuriyeti topraklarında bulunan Dux Satosunda yasama gözlerini kapatmıştır.

Gençliğinde din ve hukuk eğitimi alan Casanova, yasami boyunca müzisyenlik, yazarlık, askerlik, casusluk, diplomatik gibi bir çok değişik işle uğraşmıştır. Ama onu en iyi açıklayan nitelendirme: serüvencilik olabilir. Bir tiyatrocunun oğluydu. Uygun olmayan davranışları nedeniyle San Cyprianus İlahiyat Okulu'ndan kovulunca, bir kardinalin hizmetinde çalıştı. Bu isten kısa sürede sikilip, Venedik'te kemancılığa başladı. Daha sonra Lyon, Paris, Viyana, Prag ve Dresden'de kaldı. Geniş Kabala bilgisinden yararlanarak çevresindekileri bir büyücü olduğuna inandırıyor ve sonra bu zavallıları dolandırdı.

Eğer mason olmasaydı, Casanova'nın yasami daha sakin geçebilirdi. Masonluk sayesinde çağının en ünlü kişileri ile, örneğin Voltaire ve Prusya Kralı Frederick ile tanışmış, pek çok saygın kişiyle bir araya gelmişti. Casanova'nın Masonluk ile ilk tanışması 1749 yılında Venedik'te yakın dostu Antonio Badaletti (1724 - 1789) sayesinde gerçekleşmişti. Bir yıl sonra, Fransa'nın Lyon kentinde "Amitié" (Dostluk) ya da "Amis Choisis" (Seçilmiş Dostlar) locasında aydınlandı. Onu Masonluga öneren kişi, bir Fransız generali olan Marquis de Rochebaron'du. Aynı yıl Paris'e geçerek yeni locasında yüksek derecelere çıktı. Casanova'nın Paris'te "Fransa Büyük Locası" Büyük Üstadı Clermont Düğü'nün locasına geçtiği ileri sürülür, ancak bunu doğrulayan bir kanıt yoktur.

Casanova'nın ulaşmayı basardığı yüksek dereceler, bugünkü "İskoç Riti"nin atası sayılan bir sisteme bağlıydı. Araştırmacılara göre, Avrupa'da kentten kente sık sık yaptığı yolculuklar Casanova'nın mason etkinlikleriyle açıklanabilir. Örneğin, Mozart'ın operalarının librettolarını yazan Lorenzo Daponte'yi Masonluga öneren Casanova'dır. Venedik Cumhuriyeti'nin ünlü senatörü Andrea Memmo da Masonluga Casanova'nın önerisi ile katılmıştır. Ne var ki, mason olması Casanova'nın basını belaya sokmakta gecikmemiştir. Bu hareketli yıllar boyunca Casanova, mason toplantılarına katılmayı hep sürdürmüştür. 1758'de Hollanda'da ve 1772'de Bologna'da mason localarını ziyaret ettiğini kendi anılarında belirtmiştir. Artık yaşlanan Casanova 1785 yılında, bir mason olan Kont Waldstein'in Dux Satosunda kütüphaneci olarak görev almıştır. Yaşamının son günlerinde anılarını yazmıştır.

Bir insan ve bir mason olarak, yasami boyunca bencil ve ahlaksız olan Casanova, herşeye karsın çağına göre aydın ve cesur bir kişiydi.

Kaynak: Casanova Giacomo, Memoirs, 3 vols. Paris: Gallimard, 1958.
Eric Ouellet, Was Casanova a Mason?, Masonic Universal Bulletin.

Encyclopedia Britannica.

MISRAIM RITİNİN KÖKENİ

Doksan Dereceli Gizemci Bir Ritin Kurulus Öyküsü.....Çeviren: Thamos (Geometri)

Mason ritleri arasında belki de en gizemlisi, XIX. yüzyıl sonunda ortaya çıkmış olan Misraim ritidir. Bu rit, hem XVIII. yüzyılda filizlenen çeşitli ezoterik mason sistemlerinin bir devamı, hem de eski Mısır geleneklerinin mirasçisi olduğunu iddia etmektedir.

Bir yandan gizemci ve Kabbalacı araştırmalara olan ilgisi, diğer yandan hayret verici dereceler hiyerarsisi ile Misraim ritini, kendisi ile ilişki kurmakta isteksiz davranan diğer mason obediyanlarından oldukça degisiktir.

Tinsel iletişim kavramının temel olduğu ve genellikle Büyük Üstadların ömür boyu görevde kaldığı Misraim ritinde, diğer mason ritleri ile bağlantılar en birincil sorunu oluşturmaktadır. Zira ortaya çıkışından beri Misraim ritine, sayıca daha üstün olan radikal ve materyalist eğilimli diğer mason örgütleri tarafından sık sık çeşitli iftiralar ve baskılar yöneltilmiştir.

Misraim ya da Mısır ritinin kökeni oldukça gizemlidir. Çoğu bu ritin ileri gelenlerinden olan kimi mason yazarlar, Misraim ritinin eskiliğini kanıtlayabilmek amacıyla, hemen hemen çoğu söylenceden ibaret olan bazı tarihsel iddialarda bulunmuşlardır. Oysa, düşünsel masonluk nispeten yeni bir gelişim sayılır ve bir mason ritinin yücelmesi, kuruluş tarihinin eskiliğine bakılmaksızın, mason öğretilerini ne ölçüde doğru aktarabildiğine ve mason değerlerine ne kadar saygı duyduğuna bağlı olmalıdır.

İlk Misraim locasının 1814 yılında Paris'te Bédarride kardeşler tarafından kurulduğu kesin kanıtlarla doğrulanmıştır. Bu kuruluşun öncesindeki dönemlerde, hem isim, hem de kimi ritüel benzerliklerinden ötürü, Cagliostro'nun "Haute Maçonnerie Egyptienne" (Mısır Yüksek Masonluğu) ritini ile Misraim ritini arasında bağlantılar olduğu sanılmaktadır. Yine de, bu akrabalıkla ilgili birçok ipucu bulunmasına karşın, bu izlerin hiç biri yeterince güvenilir görünmemektedir.

Robert Ambelain'e göre Misraim ritini, 1788 yılında Venedik'te "Strict Observance Templiere" (Tamlıye Siki İzleyiş) ritine bağlı bir loca olarak dogmustur. Bu loca, Cagliostro'nun verdiği patent ile bir grup Socinien (Lelio Socini tarafından kurulmuş ve kutsal üçleme dogmasına karşı çıkan bir protestan akımı) tarafından oluşturulmuştur.

Kendisi de Venedik'li olan Reghellini de Schio'ya göre ise; Cagliostro, tutuklanarak hapse atılacağı Roma'ya gitmeden önce, 1788'de Venedik yakınlarında bulunan Rovereto kentinde bir loca kurmuş ve sonradan bu locadaki tüm yetkilerini Francesco Battaglia de Mori'ye devretmiştir.

Gastone Ventura'nın belirttiği bazı belgelere göre, 1796 yılında Venedik'te bir Misraim ritini locası mevcuttur. Bu loca, Avusturya ordularının işgali üzerine 1797'de uyku dönemine girmiş ve 1801 yılında Tassoni tarafından yeniden etkinliğe kavuşturulmuştur.

Avusturya gizli polisinin 1818 tarihli bir raporu, adına "Gizli Mısır Derneği" denilen bir mason örgütünün özellikle İtalya, Lyon Adaları ve Mısır'da yoğun etkinlik gösterdiğini ileri sürmektedir. Rapora göre, bu örgütün başında bulunan kişinin unvanı "Grand Cophte" (Büyük Kipti) olup, Cagliostro'nun kendisine verdiği unvanla aynıdır. Söz konusu gizli Mısır derneğinin varlığı, Cagliostro'nun ritinin Venedik'ten yayılan çeşitli uzantıları olduğunu kanıtlayan bir ipucudur.

Yalnızca üç yüksek derecesi bulunan Cagliostro'nun ritinin XIX. yüzyılda da varlığını sürdürdüğü, Guiseppe Gabrielli tarafından ortaya çıkarılan yeni bir belge ile kanıtlanmıştır. Bu belgeye göre, 1815 yılında Napoli'de bulunan "La Vigilanza" locası Cagliostro ritine bağlı olarak çalışmış, bu locanın Saygıdeğer Üstadlığı'ni Pietro Coletta ve "Grand Cophte"liğini da Montemayor Baronu yapmıştır.

Napoli'den Fransa'ya dönen Bédarride kardeşler tarafından Paris'e taşınan Misraim ritini, tipki Cagliostro'nun ritini gibi eski Mısır geleneklerine bağlı olduğunu ileri sürmektedir. Ancak, Cagliostro ritinin sadece üç yüksek derecesi olmasına karşın, Misraim ritini Fransa'da ilk etkin olduğu dönemlerde bile doksan dereceli bir sistem biçimindedir.

Görüldüğü gibi, Misraim ritinin 1814 yılından önceki dönemlere ait tarihi oldukça karışıktır. Ne var ki, 1811 yılından kalma, İtalya'nın Abruzzi bölgesindeki Lanciano kentinde verilmiş bir diplomanın geçenlerde ortaya çıkarılması, Misraim ritinin kökenlerine ait araştırmalara ışık tutmuş ve ritin kurucuları arasında önem kazanan yeni bir isim ortaya çıkmıştır: Charles Lechangeur.

Renzetti adlı bir masona 66. dereceyi veren bu diplomanın üzerinde, ritin o dönemdeki üç önde gelen yetkilisinin, tümü 77. dereceden mason olan Lasalle, Marc Bédarride ve Charles Lechangeur'un imzaları bulunmaktadır.

Yapılan araştırmalar, Misraim ritini Fransa'ya getiren ve sonradan Belçika, İrlanda ve İsviçre'ye yayan kişilerin yalnızca Bédarride kardeşler olmadıklarını, Lechangeur'un de önemli katkılarının bulunduğunu belirlemiştir.

Misraim ritinin Paris'te yeni ortaya çıktığı dönemde, ünlü mason Thory tarafından kaleme alınmış olan şu satırlar oldukça ilginçtir:

"Fransa'da bir kaç yıllık geçmişi olan bu örgüt, 1814 devriminden önce Venedik ve Lyon adalarında oldukça etkindi. Apulia ve Abruzzi bölgelerinde de bir çok Misraim locası mevcuttu. Bu ritin 87. derecesinde bulunan önderleri, örgütlerini tehdit edecek kargasa ortamını önceden sezerek, merkezlerini Paris'e naklettiler ve yeni Büyük Loca'larını 21 Mayıs 1814 tarihinde açtılar."

Misraim sözü İbranicede Misir anlamına gelmektedir.

Eski Ahit'te Misraim, Misir'lilerin atası olan Sam'in ikinci oğlunun adidir. Gül-Haç örgütü söylencelerine göre, Misraim kutsal gelenekleri Misir ülkesine götüren kısıdır. Marc Bédarride'in hazırladığı Misraim Riti ritüellerine göre ise, bu Eski Ahit kahramanı rite kendi adını veren gerçek kurucudur.

Bir mason riti için ilk kez ne zaman Misraim adının kullanıldığı bilinmiyor. Sir Martin Folkes tarafından 1740 yıllarında Roma'da kurulmuş olan mason ritinin bu adı taşıdığı sanılıyor. Renato Soriga'ya göre, Misraim adı verilen ilk rit, Napoli prensi Raimondo di San Severo tarafından kurulmuştur. XIX. Yüz yıl sonunda İtalya'daki Misraim ritinin Büyük Üstadı olan Giambattista Pessina, ritin 10 Aralık 1747 tarihinde Napoli'de kurulduğunu ve 1805 yılında yeniden düzenlendiğini yazmıştır.

Misraim ritinin kurulmasında etkin rol almış olan Bédarride kardeşler ile Vitta Polaco ve Parenti gibi ileri gelenlerin hemen hepsi Yahudiydi. O dönemde Yahudiler, Masonluga kolaylıkla kabul edilmiyorlardı. Bédarride kardeşlerin, inançlarına daha uygun olduğunu hissettikleri bir ritüel biçimine bağlanmaları doğaldı. Diğer taraftan, bazı belgelerde Misraim ritini Fransa'da 1782 yılında kuran kişinin Ananiah adında bir Yahudi din önderi olduğu biçiminde iddialar yer almaktadır. Bu kişi büyük olasılıkla, Orta Doğu kökenli ünlü kabbalacı Hayyim Joseph David Azulai olabilir. Bédarride'lerin, Misraim ritinin 69. Ve 76. Derecelerindeki gizemci uygulamaları düzenlerken, Azulai'nin öğretilerinden yararlanmış olmaları pek uzak bir olasılık değildir.

Misraim ritinin gelişme gösterdiği çevrenin, Napoléon yönetimi sırasında İtalya'nın işgal altında bulunan bölgelerindeki askeri localarda olması dikkat çekicidir. Yerel halktan ve özellikle kendi içi kapanıklıklarından sıyrılmak isteyen İtalyan Yahudilerinden bu localara çok sayıda katılım olmuştur. 1796 Yılında Livorno kentinin Fransız garnizonu subayları tarafından kurulmuş olan "Les Amis de l'Union Parfaite" (Yetkin Birliğin Dostları) adlı loca bu durumu yansıtan iyi bir örnektir. Bu bağlamda, Kabbala ve Masonlukla içli dışlı olan İtalyan Yahudilerinin ortamına alışkın Bédarride kardeşlerin, gizemci dereceleri filizlendirecek uygun toprağı böylece bulmuş oldukları da varsayılabilir.

Marc Bédarride'in Yahudi geleneklerine verdiği önem "De l'Ordre Maçonnique de Misraim" (Misraim Mason Düzeni Hakkında) adlı yapıtında daha belirgindir. Marc Bédarride, bu kitabında Misraim Masonlugunu Eski Ahit'in en eski din önderlerine kadar geri götürmekte, özellikle Sam'in oğlu Misraim'i ısrarla vurgulamaktadır. Ancak, bu kitapta İsa'dan hiç söz edilmemiş olması da ilginç bir noktadır.

Marc Bédarride'e göre, dinler tarihinde Sam'in oğlu Misraim'in bir diğer adı da Menes olarak geçer. Aslında Menes, Osiris, Adonis ya da Serapis adları altında tapınan hep aynı tanrıdır. Bu sözü geçen Misraim (ya da Menes), dönemin diğer mason söylencelerinde ve özellikle XVIII. yüz yılın Gül-Haç örgütü ritüellerinde de yer almaktadır.

Ne var ki, yine Marc Bédarride'e göre, Masonluk daha da eskidir ve ilk locayı çocukları ile birlikte Adem kurmuştur. Marc Bédarride'in, Habil ve Kabil arasındaki rekabet sorununu nasıl çözümlediğini öğrenmek de ilginç olacaktır. Ortodoks Yahudi inançları, Yahova'nın yetkisine boyun eğen göçmen-çoban Habil'in yandasıdır. Oysa Masonluk, Kabil'in soyundan gelenlerin tüm sanat ve teknikleri bulanlar olduğunu ileri sürerek, tarımcı ve inşaatçı Kabil'in yanında yer alır. Marc Bédarride, bu sorunu doğrudan göğüslemek yerine, çevresinden dolasmayı seçer; Kabil'in zaten tövbe ettiğini ve Adem'in iki oğlunun soyundan

gelenlerin Tubal-Cain döneminde baristiklerini ileri sürer.

Marc Bédarride, Babil Kulesi'ni inşa ettiren Nemrut'un günahkar girişimine de karsıdır. Böylelikle, Misraim Masonlunun, Eski Ahit'te eleştirilen tüm kişileri (Kabil, Nemrut, Esav vs...) yüceltme eğilimindeki Kabil'ci gelenekle ilgisi bulunmadığını kanıtlamış olur.

Gastone Ventura'nın ileri sürdüğü belgelere dayanarak, Venedik Cumhuriyeti ile bağlı Lyon Adalarında, XVIII. yüz yılın sonlarında Misir kökenli olduğunu iddia eden ve yüksek derecelerde etkinlik gösteren bir rit ya da Misraim adlı bir loca bulunduğu düşünülebilir. Bu varsayım, 1788 yılında Venedik'te Cagliostro'dan patent almış bir Misraim rit uygulaması olduğunu belirten Robert Ambelain'in görüşlerine de uygun düşmektedir. Ancak Venedikliler, Cagliostro'nun Kabbala ve büyü karışımı ritini uygulamak istemeyip "Tampliye Siki İzleyiş" ritinde çalışmayı seçmiş olmalıdırlar. Bu durumda ortaya ilginç bir sentez çıkmaktadır: Cagliostro'nun isigü altında, Tampliye geleneğı ile damgalanmış, İngiliz Masonlugu'nun ilk üç derecesi ile Alman Masonlugu'nun yüksek derecelerinin bir karışımı.

Sonuç olarak, araştırmaların bugün ulaştığı düzeyde, Misraim ritinin özgün kökeninin Venedik'te bulunduğu ve Napoléon döneminde İtalya işgali sırasında Napoli Krallığında bulunan Fransız-İtalyan localarında geliştiğini söylemek olanaklıdır. Misraim ritinin önde gelen kurucuları ve destekçileri olarak Parenti kardeşler, Cesar Tassoni, Charles Lechangeur, Pierre de Lasalle, Theodoric Cerbes, Vitta Polaco ile Gad Bédarride ile iki oğlu Marc ve Michel Bédarride sayılmalıdır.

Kaynak: La Grande Loge de Misraim (Misraim Büyük Locası) İnternet Sitesi: <http://www.misraim.org>.

OBEDİYANS, JÜRİDİKSİYON, RİT ve ORDER

Masonik Terminolojideki Obediyans & Jüridiksiyon & Rit & Order Kavramları.....Yazan: Tayan

GİRİS

Masonluk, Royal Art, yani Sahane Sanatı, sıfatından anlaşıldığı gibi, fikir, tefekkür ve tefsir sanatıdır. Masonlunun eklektik felsefesini gelmiş geçmiş inanç sistemleri ve fikir akımlarının, hedefi insan olmak sartiyla, ortak paydaları oluşturur. Günümüzün Masonlugu, Rönesans ve Reformla başlayan Aydınlanma Çağı'na özgü bir fikir ve zihniyet üstyapı kurumu olarak Batı Uygarlığı içinde doğmuş ve gelişmiştir. Her ne kadar, Masonlunun özündeki ortak paydaların büyük bölümü, Anadolu dahil Ortadoğu kültürlerinin Eski Misterlerinden muhtelif vesilelerle Batıya aktarılmış olsa bile; Masonluk Avrupa'da kurulmuştur. Masonluk, yurdumuz dahil, diğer ülkelere Batıdan ithal edilmiştir. Bu nedenle, masonik terminolojinin içinde Batı dilleri kökenli çok sayıda, kelime, kavram ve terim yer alır. Bunlardan bazılarının yerine, günümüze göre eski kalan Osmanlıca kelimeler uyarlanmıssa da; bazıları tutmuş ve bazıları tutmamıştır. Tutmayanlar, Avrupa'dan geldikleri özgün hâliyle kullanılmaya devam edilmiştir. Bir bölümüne, yeni Türkçe denilebilecek çağdaş karşılıklar bulunmuştur. Böylece, Türk Masonlugunda, kompozit ve kendisine özgü eklektik bir masonik terminoloji gelişmiştir. Bu terminoloji doğal olarak pek de kimseyi rahatsız etmemektedir. Daha sonra, arasına, eski dilden veya yabancı dilden olanların yerlerine yapılagelen uyarlamalar, tepki göstermezse tutmakta ve masonik terminolojiye yerleşmektedir. Ancak, yine de bir bölüm terimler yurdumuza girdiği dildeki şekliyle devam etmektedir.

Bunlar örneklenirse, en belirginini Mason terimidir. Resmen yabancı dilden olmasına rağmen, hiç kimse Mason yerine Duvarcı veya Dülger demek için pek de ısrarcı olmamıştır. Ama, Freemason veya bir zamanların modası Farmason tutmamış; yerine Hür sıfatının getirilmesiyle Hürmason gibi yarı Türkçe-yarı yabancı birleşik isim türetilmiştir. Benzer olarak, Loca ve Rit de aynen kullanılmaktadır. Obediyans ve Jüridiksiyon, zaman zaman, değiştirme çabalarına rağmen, yerlerine ikâme edilenler pek tutmadığından Türk Masonlugu terminolojisine yerleşmiştir. Son yıllarda gündeme gelen Order kelimesinin nasıl Türkçeleştirileceği konusu kesin çözüme varamamıştır.

Bu incelemenin amacı, baslıktaki terimlerin –yazara göre- yorumlanmasıdır.

OBEDİYANS NEDİR ?

Obediyans; Latince Obedientia, Fransızca Obédience, İngilizce Obedience, Almanca Obödienz kelimelerinin, Fransızca okunduğu şekilde, Türk Masonluguna alınmıştır. Kelime, en eski kullanışı bakımından, "kölenin efendisine kayıtsız sartsız boyun eğmesi ve tam itaat etmesi"; Hristiyanî açıdan "bağılı olunan dinî kuruma itaat ve bağlılık" anlamındadır. Siyasal olarak "tebânın, monarsa veya devlete

bağlılığı” bu kelime ile tanımlanır. Böylece, genel anlamı itibarıyla, “obediya ns, bir otoriteye veya mercîye itaat etmek; yasalarına ve kurallarına veya emirlerine ve kısıtlamalarına uymak ve bağlı olmak ve boyun eğmek” anlamına gelir. Obediya ns terimi, hem içten ve hür irade ile bağlılık hâlini yansıttığı gibi; hem de, bunların olmadığı hâllerde, zorlayıcı bir yaptırımı gösterir.

Obediya nsin Masonluktaki anlamı, bu çerçeveyi kapsamak üzere, daha geniş ve çok daha özeldir. Bir örnekle açıklanırsa: yedi Masonun bir araya gelerek bir loca kurabileceği masonik gelenektir. Locayı kuran masonlar, oluşan yeni locanın kazandığı tüzel masonik kişiliği ile obediya nsin birinci aşamasını oluşturlar. Yani, kurdukları locanın dogan tüzel kişiliğine ve mevzuatına itaat ederler. Bu yeni loca ya bağımsız kalabilir; ya mevcut bir obediya ns katılabilir; ya da yeni obediya ns kurma girişimine başlayabilir. Ülkede, bu yeni locada yapılacak tekrislerle artacak mason sayısına göre, aynı şekilde, yeni yeni diğer localar da kurulabilir. Böylece, kurulan her bağımsız loca için, ayrı bir yeni bağımsız obediya ns erki ortaya çıkar.

Bir ülkede çok sayıda locanın birbirinden bağımsız çalışması masonik kaos yaratır. Locaların ahenk ve nizam içinde masonik uyum sağlayabilmeleri için, aralarında birlik kurması, hatta kendilerinin yönetsel açıdan bağlı olacakları bir yönetsel kurum ve hatta merkezî birim oluşturarak esgüdüm sağlaması, operatif dönemden yansımış olan bir spekülâtif masonik yöntem, hatta jargondur.

Masonluktaki kurallasmış bu geleneğe göre, memlekette kurulan locaların sayısı üçü bulduğu veya astığı zaman, bu üç loca (veya daha fazla loca), kendi arzu ve hür iradeleriyle, kendi aralarında federatif olarak örgütlenerek, bağımsız bir merkezî yönetim birimi kurarlar. Bu merkezî birim, Muntazam Masonlukta Büyük Loca, özel hâllerde Büyük Dogu (Grand Orient) adını alır. Büyük Loca merkezî yönetimin kurulmasıyla beraber; Büyük Loca, onu kuran localar ve masonlar bağımsız bir obediya ns teşkil eder. Aynı zamanda, localar ve masonlar, merkezî yönetim biriminin hâkim ve nâzim otoritesi altında Büyük Locanın obediya nsini oluşturlar. Böylece, o ülkedeki Masonluk artık tüzel kimlik kazanarak; ulusal yönetimi, hatta kamu nezdindeki kanunî ve resmî temsil statüsü belirlenir.

Büyük Locayı kuran localar, kendilerini idare etmek, masonik çalışma yapmak, yaptırmak ve denetlemek yetkisini Büyük Locaya bıraktıklarından; Masonlar-Localar-Büyük Loca dizisi, alttan üste, tabandan doruğa doğru bir obediya ns; yani, hiyerarsik itaat piramidi oluşur. Bu sistem, o ülkenin Büyük Locasının obediya nsi veya ülkedeki Masonlugin obediya nsi gibi adlar alır. Meselâ, Türkiye Büyük Locası denilince, Türkiye’de yönetim ve denetim egemenliği altındaki locaların ve masonların bağlı oldukları, uydukları ve itaat ettikleri federatif yönetim biriminin obediya nsi anlaşılr. Buna benzer olarak, Türk Masonlugu denilince de, ilk planda, bu ülkedeki masonik obediya nsin hâkim ve nâzim otoritesi Türkiye Büyük Locası akla gelir.

Masonik obediya nsin asil özelliği, “hür ve müstakil” olmasıdır. Mevcut localar vasıtasıyla federatif olarak bizzat kendi kendini kurmuştur. Çünkü, masonik ilkelere göre, Büyük Loca kurmak yetkisi olan başka hiç bir kurumsal veya kisisel kudret ve kuvvet yoktur. Yüksek Sûra veya başka bir masonik otorite tarafından bir obediya ns kurulması, yani jüridiksiyonu içinde kurduğu localar vasıtasıyla Büyük Loca örgütlenmesi; Muntazam Masonlukta çok önemli olan bağımsızlık, kuruluş ve köken meseleleri nedeniyle, geçerli masonik ilkelere ve kurallara uymaz.

Bu nedenle, böyle kurulmuş Büyük Localar, kendilerini kuran masonik birimler tarafından daha sonra bağımsızlık verilmiş olsa bile, köken ve kuruluş yönünden kuskulu obediya nslar şeklinde tanımlanır ve dünyadaki diğer muntazam obediya nslar tarafından tanınmaları sorun çıkarır. Böyle bir Büyük Locanın, Muntazam Masonluk camiası tarafından tanınabilmesi için bir takım işlemlerin yapılması ve kökensel kanıtların bulunması gerekir. Örnek olarak, aslında 1909 yılında kurulan Türkiye Büyük Locası, 1956 yılında bağımsızlığını da kazanmasına rağmen, ancak 1965 yılında tamamlanan masonik işlemlerle Muntazam Masonluk âlemi tarafından tanınabilmistir.

Diğer taraftan, federatif olarak tesekkül etmiş bir masonik birim, bağımsız, yarı-bağımlı ve hatta bağımsız bile kurulmuş olsa, eğer sonradan, başka bir Büyük Locadan berat alır veya bağlanır veya himayesine girerse; veya konfederatif bir birlik oluştursa veya mevcut bir konfederasyonun üyesi olursa; her ahvalde, az veya çok istiklâlini kaybedeceğinden; ister istemez, emir komutası hâline girerek tebâsi olacağından, adı Büyük Loca bile olsa, artık hür ve müstakil sayılamaz. Kaldı ki, ulus-devlet modelinde, hür ülkeye yakışır Masonluk jargonu, hür ve müstakil bir Masonlugu temsil eden Büyük Loca olmakla mümkündür.

Yeni kurulan bir Büyük Loca, aynı devlet gibi, hür ve bağımsızdır. Ancak, masonik ilkelerin evrenselliğinden dolayı, genel yönelim, bu Büyük Locanın dünyadaki kendi esdeğeri diğer Büyük Localarla masonik ilişki kurmasıdır. Bu ilişki, karşılıklı Tanışma olarak, aynı devletlerin eşit düzeyde birbirlerini tanımaları şeklinde kurulur. Yoksa, bir diğerinin himayesine girmek veya hürriyetine gölge

düsürecek şekilde bağlanmak, hem temsil ettiği masonik sistemi hem de kurulduğu ülkenin istiklâlini risk altına sokacağından asla söz konusu olamaz. Bu nedenle, her Büyük Loca kendine özgü temel ilkeleri veya Tanisma Kuralları'nı kendisi belirler. Bunlar, Muntazam Masonlugin ana ilkeleri ve landmarklarıyla uyumludur. Tarafların belirlediği kendi ilkelere karşılıklı mutabakat sağlandığı ve aynı ilkelere uyulduğu takdirde Büyük Locaların arasında Tanisma sağlanır. Teessüs eden Tanismada, hiç bir ast üst ilişkisi veya birbirlerinin iç işlerine karışmak yoktur. Her bir birim, ulusal, hür ve bağımsızdır. Millî Obediyans'ın esası ve teminatı budur.

Bu ilke, hem kuruluş, hem de sonraki süreç için geçerlidir. Muntazam olarak tesis edilmiş bir obediyansın içine, başka obediyanslardan alınacak patentlerle derece eklentisi yapmak, hem olusum ilkesine hem de millîlik sıfatına gölge düşürür.

Bu arada, Büyük Loca ile Büyük Dogu arasındaki farkı belirtmek gerekir. Büyük Loca, Craft Hürmasonlugin sadece Çirak, Kalfa, Üstad Mason dereceleri olmak üzere üç sembolik derece ile yapılan masonik çalışmaları için kurulan, genel olarak sadece bir rite göre veya kendisine özgü uyarladığı bir Çalışma Modeli (Working)'ne göre çalışan ve daha çok Muntazam Masonlukta geçerli olan bir masonik yönetim merkezidir. Rit ve Çalışma Modeli (Working) terimleri, ismen farklı bile olsa, aslında aynı şeydir; Working kavramı, Rit terimini sevmeyen Anglosakson Masonlugu tarafından tercih edilir.

Dünyada, birden fazla ritte çalışan ve sıfatları muntazam Büyük Localar da istisnâ olarak vardır. Ancak, Muntazam Masonlukta, Büyük Loca ve obediyans denilince, akla üç dereceli Sembolik Masonluk, yani Craft Hürmasonluk çerçevesinde çalışan locaların kurduğu federatif bir masonik yönetim birimi akla gelir. Buna karşılık, Büyük Doguların özelliği, üç sembolik derecenin yanında yüksek derecelerin de çalışmasına imkân vermesidir. Yani, Muntazam Masonluk yönteminin aksine olarak, Büyük Dogu, hem ilk üç Craft Hürmason derecesinin hem de seçilen Rit'in yüksek derecelerinin çalışma ve çalıştırma yetkisini ve denetimini üstlenir.

Ama, Muntazam Masonluk camiasında da, bazı yüksek dereceleri üç sembolik dereceli Craft Hürmasonluga söyle veya böyle ekleyen Büyük Localar da vardır. Meselâ, İngiltere'nin Royal Arch; İrlanda'nın, Önceki Üstadı Muhterem, Mark, Royal Arch; İskoçya'nın, Mark derecelerini dahil etmesi gibi...

Locaların federatif örgütlenmeyle Büyük Loca kurmalarının sebebi, ülkede masonik çalışmaların düzenlenmesi, gerekli yasa ve tüzüklerin çıkarılması; özetle, yasama, yürütme ve yargı erklerinin tek bir elden yapılmasının temini içindir. Çünkü, her locanın kendisine özgü kararlarla yönetilmesi, ülkede gerekli masonik birliği ve ahengi sağlayamaz. Kaos olur. Kaos, amacı ve ortamı Kozmos olan, Masonluga zarar verir. Bunun için, bir tek merkezî yönetim ve denetim birimi şarttır.

Büyük Loca, kuruluşunu takiben, kendisini kuran localar ve masonlar üzerinde ve kendisine masonik mevzuat yönünden bağlı olunan tek ve esiti olmayan yegâne hâkim ve nâzim masonik otorite sıfatını kazanır. Böylece, Büyük Loca, ona bağlı localarla birlikte bir obediyans oluşturur. Bu obediyans, hem localar olarak kurumsal hem de localardaki masonlar açısından bireysel olarak vardır ve geçerlidir.

Bu nedenle, localar kendileriyle ilgili yasaların ve tüzüklerin düzenlenmesini, yönetimlerin belirlenmesini ve denetlenmesini, haricî dünyayla veya resmî kurumlarla ilişkilerinin sağlanmasını ve genel masonik konuların çözümlenmesini, teorik olarak kendi hür iradeleri ile oluşturdıkları obediyansın tüzel kişiliğine, tabîî pratik olarak obediyansın, yani merkezî yönetim biriminin, oluşturulan kurullarına ve organlarına devretmiş olurlar.

Çünkü, Büyük Loca obediyansı soyut bir tüzel kişilikten ibarettir. Kurumun yönetim ve denetim işlevinin soyuttan soyuta çıkması, yaşamayı üstlenen Genel Kurul, yani Konvan gibi; yönetimi üstlenen Yönetim Kurulu, yani Büyük Görevliler Kurulu gibi; yargıyı üstlenen Yargı Kurulları gibi organlarla mümkün olur.

Kurulan her obediyansın, kurulduğu ülkenin ulusal sınırları içinde masonik obediyansı vardır. Bir ülkede bir obediyans mevcut olduğu takdirde veya tesisinden sonra bağlı localardaki masonların kuracakları her yeni loca, masonik mevzuata göre, obediyansın yetkili kararlarının izni ve denetimi altında kurulmak anlamında, obediyansın merkezî yönetim birimi Büyük Loca'dan berat almak zorundadır. Ancak, bu şekilde kurulan bir loca muntazam sayılır.

Aslında her ülkenin ulusal sınırları içinde o ülkenin masonlugini temsil eden bir Büyük Loca, yani obediyans olması, Muntazam Masonlugin gereğidir. Ama, Muntazam Masonlukta bile bu gerege pek uyulmamaktadır. Meselâ, ABD'nin yönetim sisteminin farklılığı nedeniyle, ayrı ayrı coğrafi bölgeler teskil eden her eyalette ayrı bir Büyük Loca vardır. Avustralya kıtasındaki, Kanada'daki, hatta Almanya'daki müstakil Büyük Localar çoklu obediyans örnekleridir.

İngiltere basta olmak üzere bazı ülkelerde, adi Bölge Büyük Locası veya Vadi Büyük Locası olduğu hâlde,

aslinda obediyaans olmayan masonik yönetim birimleri vardir. Ancak, bu gibi Büyük Localar, ülkede ayri bir obediyaans niteligi tasimaz. Bu Büyük Localar bagli olduklari veya subeleri olduklari asil Büyük Locanin obediyaansi kapsamindadir. Ancak, uzak ve kalabalik localarin oldugu vadilerde, böyle bir idarî uygulamaya gidilerek, bölgesel olarak, meselâ, kendi Konvanlarini yapmak veya asil Büyük Konvanda gösterecekleri adaylarin arasindan kendilerinin Bölge Büyük stadini veya Büyük stad Yardimcisini seçmek kolayliklar saglayan sistemler de vardir. Ancak bu uygulama, bir zamanlar yurdumuzda da oldugu gibi, her bölgede bagimsiz, "niter" birer Büyük Loca seklinde çok baslilik degildir; her bölgede, merkez Büyük Loca obediyaansi altinda alisan, birer Bölge Büyük Locasi vardir.

Bazi ülkelerde, adi Büyük Loca ve/veya Büyük Dogu olan birden fazla merkezî masonik yönetim birimi varsa da, bunlardan sadece biri Muntazam Masonlugun o ülke için tanidigi Büyük Loca; digerleri masonik intizam disindaki camiaya ait olusumlardir.

Özetle, günümüz Masonlugunda obediyaans denilince, Craft Hürmasonluk, yani üç Sembolik Masonluk derecesi ile alisan localarin federatif bir örgüt olarak, tabandan tavana dogru federatif olarak kurduklari bir Büyük Loca otoritesine bagli masonik sistem veya masonik çevrim anlasilir. Daha da özetle, Muntazam Masonlukta, obediyaans esittir Büyük Loca demek mümkündür.

Yazar, üç ana dilde ayni olan obediyaans teriminin kullaniminin Türk Masonlugunda aynen sürdürülmesinden yanadir.

JRIDIKSIYON NEDİR ?

Masonlukta obediyaansla birlikte veya ayri olarak kullanilan Jurisdiksyon veya okunus olarak Jridiksyon veya Juridiksyon terimi, Fransızca ve İngilizce'de Jurisdiction, Almanca'da Jurisdiktion olarak yazilir. Asli, Latince'de yasa, kanun anlaminda jus ve juris'ten; söylemek, telffuz anlaminda dico kelimelerinden meydana gelen jurisdictio'dan tremistir. Anlam, "bir görevlinin, otoritenin, resmî makamn, mercinin veya adaletin etkinlik gücü ve hem de bu gücün etkinlik alan"dir.

Jridiksyon, Masonlukta "bir masonik yönetim biriminin, greti, uygulama ve denetim alanlarini kapsamak üzere, hem masonik çalışma yaptırma, hem de kendisine bagli yeni masonik birimler kurma yetkisi ve egemenligi" anlaminda kullanilir. Ayrica, "bu yetkinin ve egemenligin alaninin sinirlarini" da belirler.

Masonik ynden jridiksyon, hem "bir yetki ve otorite tarifi"; hem de "ayri bir masonik kurumlasma biçimini" açıklamak üzere iki ayri anlamda kullanilir. Hatta, bu iki anlam bir yerde zitlasir. Bu itibarla, jridiksyonun, hem obediyaansla birlikte geçerli anlamini; hem kendine özgü anlamini incelemek gerekir.

"Her obediyaansin, yani Büyük Locanin veya merkezî yönetim biriminin kendisini olusturan localar üzerindeki masonik çalışma yaptırmak, yönetmek, yasa kullanmak, yargılamak hak ve yetkilerinin tümüne birden jridiksyon" denir. Bu hak, daha açık bir ifadeyle, "obediyaansin jridiksyonu"dur. Çünkü localar kendi aralarinda bagimsiz fedaratif örgüt olarak Büyük Loca kurmak suretiyle bir obediyaans olusturduktan sonra, yönetimsel haklarini bu otoriteye devretmislerdir. Yani, masonlardan localar ve localardan Büyük Loca olusumu seklinde, demokratik, hatta Büyük stadin kimliginde meritokratik bir sistem kurulmustur. Ancak, bundan sonra, merkezî otorite Büyük Locanin obediyaansi üzerinde, yani kendisini olusturan localarin ve masonlarin üzerinde jridiksyon hakki baslamistir. Bu islev, baska bir deyişle, tabandan tavana dogru kurulan obediyaansin, tavandan tabana dogru inen jridiksyon olarak aıklanir. Bu nedenle her obediyaansin, sorumlu oldugu ulusal veya cografi sinirlar içindeki Masonluk üzerinde jridiksyonu vardir.

Ancak, yukarida deginildigi gibi, obediyaans kavrami üç dereceli Sembolik Masonluk için geçerli bir terim oldugundan, burada aıklanen jridiksyon da sadece Büyük Locanin obediyaansiyla sinirlidir. Bir obediyaans içindeki localar, dis islerinde tamamen Büyük Locaya bagli, i islerinde Büyük Locanin belirledigi yasa, tüzük ve kurallar dogrultusunda alisan özerk masonik birimler veya yasal açıdan kollardir. Bir locanin bagli oldugu obediyaansindan çıkması mümkünse de; örnekleri, meselâ bir zamanlarin Azim Locasi vak'asi gibi, çok nadirdir. Çünkü, bagimsiz bir locanin masonik yasami çok sinirli ve kisitlidir. Bir obediyaansin jridiksyonu altındaki bir locanin beratini, yasada yazili gerekçelerle geri alması, yani pratik anlamda masonik yasama yetkisi ile kapatması jridiksyon hakkidir.

Yukarida aıklanen tanımlamadan daha baska anlam ifade eden, farkli masonik strüktürü gösteren baska bir jridiksyon tanimi ve kullanimi vardir. Bu ikinci tanımlama bir yetki tanımlaması olduğu gibi, ayni zamanda, özellikle, bir örgütlenme ve bir kurulus tanımlamasıdır. Söyle ki, bazi masonik birimler federatif olmamalarına ragmen, yetki gücünü kendilerinin yasa ve geleneklerinden alarak, kendilerine bagli baska masonik birimler kurabilir ve bütün bunlarin üzerinde jridiksyon hakkini kullanirlar. Bundan dolayi, bu tür masonik birimlerin hem olusum tarzı, hem yetki sekli jridiksyondur. rnek olarak, Sembolik Masonlugun

genellikle ilk üç derecesinin ötesindeki yüksek dereceler dizilerinden oluşan Ritler ve çoğu Orderlar, bu tür jüridiksiyonlara örnektir. Merkezî birimin ana kuruluşu, daha önce kurulmuş bir ana masonik kuruluştan berat almak şeklinde olur; ve adı meselâ Yüksek Sûra veya Süprem Konsey olan bu en yüksek merkezî birim veya otoriter organ önce kendi kendisini kurar ve sonra da gereğine ve ihtiyaca göre kendi altındaki birimler, sınıflar ve derecelerden oluşan örgütünü oluşturmaz; bu sistem üzerindeki, yasama, yönetim ve yargı yetkisini doğrudan kullanır. Dolayısıyla, kuruluş ve yetki olarak, otokratik tarzda kurulan ve isleyen bu tür masonik sistemler tam bir jüridiksiyondur. Meselâ, Skoç Riti veya York Riti gibi...

Ancak, jüridiksiyonun yöntemleri ve tarzı her ritte aynı değildir. Farklıdır. Meselâ, Skoç Masonluğu tarzı ritlerde, bir ülkede jüridiksiyon kurmak hakkı bir beratla 33°'li bir kişiye verilir. O, bir diğerini 33°'ye yükselterek sayıyı ikiye çıkarır. Sonra ikisi birden 33°'ye yükselttikleri bir üçüncü ile sayıyı üçe çıkarır. Böylece, Yüksek Sûra teskilî için gereken 33°'li dokuz mason sayısına ulaşarak, jüridiksiyonun doruğu olan merkezî otoriter yönetim birimi tesis edildikten sonra, bu birimin arzu ve iradesine göre örgütlenir. Bu itibarla, bir tek kişi tarafından kurulup örgütlenmeyi mümkün kılan bu otokratik merkezî sistem, her ne kadar demokratik değilse de; kuruluş ve isleyiş yönünden, daha çabuk, daha hızlı ve daha etkilidir. Bundan dolayı, yayılımı çabuk ve etkin bir şekilde kısa zamanda gerçekleşir.

Halbuki, York Riti dahil, Anglosakson tarzı masonik örgütlenmelerde, daha demokratikmiş gibi görünen bir anlayışla, yeni bir oluşum için yeterli sayıda düzenli masonun bir araya gelerek; önce, belirli sayı ve düzeyde derecelerden oluşan bir birim oluşturmaları; daha sonra, daha ileri yüksek dereceleri içeren diğer birimlerin kurulması; en sonra da, bütün bu birimlerin çok merkezli ve çok baslı olarak bir araya toplanmalarıyla yeni bir sistem veya rit oluşturmaları şeklinde işler. Mesela, York Riti, böylesi çok sayıda rit ve orderın bir araya gelmesinden meydana gelmiştir. Bu nedenle, sistem, her ne kadar daha demokratik olsa da; masonik uygulama açısından, oluşum ve yayılımı fazla zaman gerektirdiğinden gelişme imkânları sınırlanmakta ve hem de birimlerin arasında çıkan yönetsel sorunlar masonik isleyişini zorlastırmaktadır.

Obediyans ve jüridiksiyon arasındaki masonik temel fark basit bir kural olarak şöyle açıklanabilir: "Her obediyansın jüridiksiyonu vardır; ama, her jüridiksiyonun obediyansı yoktur." Bu kural ülkemizden örneklenirse: Türkiye Büyük Locası, daha önce kurulmuş localar tarafından federatif olarak oluşturulmuş bir obediyanstır ve kendisine bağlı localar üzerinde jüridiksiyonu vardır. Bu tarz, obediyansın jüridiksiyonuna örnektir. Halbuki, Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti Türkiye Yüksek Sûrası, daha önce kurulmuş bir Skoç Riti merkezî otoritesinin verdiği yetkiyle önce kendi kendisini oluşturduktan sonra jüridiksiyonunu kurmuştur ve bu jüridiksiyon alanı içinde jüridiksiyon yetki ve egemenliğini kullanmaktadır. Bu oluşum ve isleyiş tarzı da, doğrudan jüridiksiyonun varlığına, jüridiksiyonun obediyansı olmamasına örnektir. İki kuruluş arasındaki konkordatoya göre, Türkiye Büyük Locası'nın obediyansının jüridiksiyonu, kendisini oluşturan ve kendisinin oluşturduğu localardaki üç dereceli masonik çalışmaları içeren Craft Hürmasonluk için geçerli; Türkiye Yüksek Sûrası'nın jüridiksiyonu üçüncü derecenin ötesindeki Skoç Riti dereceleri için geçerlidir.

Bu örneklerden anlaşılabileceği gibi, obediyans terimi Craft Hürmasonlunun yönetimini üstlenen Büyük Localar için, jüridiksiyon terimi özellikle Ritler ve kısmen Orderlar gibi yüksek derecelere ilgili birimler için geçerlidir. Ülkemizde obediyansı, Sembolik Hürmasonluk ve Türkiye Büyük Locası; jüridiksiyonu Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti ve Türkiye Yüksek Sûrası temsil eder. Büyük Loca obediyansı, Yüksek Sûra jüridiksiyon statüsünü ve işlevlerini örnekler.

Obediyansların jüridiksiyonları, üstten alta, yani tavandan tabana doğru farklı boyutlar ve isimler alır. Büyük Locaların, biri ulusal ve diğeri de localar üzerindeki kurumsal olmak üzere iki ayrı jüridiksiyonu vardır. Ulusal jüridiksiyon, bir Büyük Locanın masonik hak ve yetkilerini kullanabileceği ülke veya bölge sınırları olarak tanımlanır. İlk akla gelen ulus-devlet modelinde, her ülkede bir tek Büyük Loca vardır ve egemenlik hakları ülke sınırlarına kadar uzanır. Ancak, her zaman için kural geçerli olmamıştır. Bazı Büyük Localar, ülke sınırları dışında kalan kolonilerde, hatta bağımsız ülkelerde bile kendi obediyanslarına bağlı localar kurmak yoluyla obediyans ve jüridiksiyon alanlarını genişletmişlerdir. Çoğu zaman, Masonlunun kuruluş ve gelişme dönemlerinde görülen bu uygulama, siyasal bağımsızlıkların kazanılmasıyla gitgide ortadan kalkmış denilecek kadar azalmış da, bu yöntemi sürdüren bazı obediyanslar vardır.

Ancak, genel olarak, her bağımsız ülkede o ülkenin bağımsız Büyük Locasının jüridiksiyonunun olması ve bu hakkın başka hiç bir yabancı Büyük Loca veya masonik otorite ile kısmen veya tamamen bölüşülmemesi çok değerli ve vaz geçilemez bir ilkedir. Bu itibarla, bir Büyük Locanın başka bir ülkenin Büyük Locasına tanıma protokolüyle sağlanan dostluk ilişkisinin dışında, berat veya başka bir suretle bağlı olması masonik haysiyet yanında, ülkenin istiklâli ve hürriyeti ile asla bağdaşmaz. Türkiye Büyük Locası, bir zamanlar yaşadığı bu sıkıntıların bedelini bağımsızlık savaşımı ile ödemiş tamamen ulusal ve hür bir masonik kurumdur. Dünyada hiçbir masonik kuruma, doğrudan veya dolaylı kanunî, idarî, malî

bagimlilik yoktur. Zaten jüridiksiyonun anlami da budur. Baska, bir obediyanse veya jüridiksiyona bagli olan bir Büyük Locanın masonik hürriyeti olmadigindan, jüridiksiyonundan söz edilemez. Çünkü, bir obediyan sin baska bir obediyan üzerinde jüridiksiyonu olamaz.

Bu ne demektir? Türkiye Büyük Locasi, antimasonik karalamalarda iddia edildiği gibi, kökü disarida değil demektir. Yurtdisinda yabancı hiç bir masonik birime bagli değil demektir. Hiç bir yabancı ülke masonik kurulusunun Türkiye Büyük Locasi üzerinde egemenligi ve yaptirimi yoktur ve de olamaz demektir. Türk Masonlugu millî ve müstakildir demektir. Nitekim , millîlik ve müstakillik vasiflari titizlik ötesi kiskançlıkla korunur.

Büyük Localarin localar üzerindeki jüridiksiyonunun bir altındaki ikinci asama, localarin cografî veya masonlar üzerindeki jüridiksiyonudur. Aslında, bazı obediyanlarda localar için belirlenen cografî sinir kisitlemeleri her ülke için geçerli bir ilke değildir. Ancak, bazı obediyanlardaki özellikle vadi localarinin jüridiksiyonu kendi cografî sinirlari içinde yasayan masonlarin üzerindedir. Örneklenirse, Yakacik vadi sayilrsa, localari sadece kendi cografî alanlari Anadolu yakasinda isi veya evi olanlardan üye alabilecekler, buna karsilik Rumeli yakasindan üye almayacaklardir. Günümüzde gerek loca gerek mason sayisinin sorun yaratamamasi nedeniyle bu husus hiç önemli değilmiş gibi görünürse de, ilerideki yillarda Kadiköy merkezinin faaliyete geçmesi durumunda, Yakacik ve Kadiköy arasında bir cografî jüridiksiyon sinirinin belirlenmesi gerekli olabilir.

Localarin masonlar üzerindeki masonik jüridiksiyonu, Türkiye Büyük Locasi Tüzüğü ve Localar Genel Tüzüğünün baglayici hükümleri yanında localarin İç Tüzükleri ve teamül, gelenek, örf gibi yazili olmayan kurallari ile çizilmiştir. Dolayisi ile, her locanın matrikülündeki Kardeşler üzerinde kesin bir jüridiksiyonu vardır.

Yazar, masonik terminolojide çok önemli bir yeri anlami olan jüridiksiyon teriminin, ayni obediyansta olduğu gibi, bu hâliyle kullanilmasindan yanadir.

RIT NEDİR ?

Masonlukta çok yaygin bir terim olan Rit, Latince Rithus kelimesinden gelir; Fransızca ve İngilizce'de Rite, Almanca'da Ritus yazilir. Rit, “yasa, gelenek, âdet olarak tesbit edilmiş ilâhî veya kutsal bir hizmetin uygulanma sekli” veya “kutsal veya dinsel tören için bir uygulama veya uygulamalar dizisi” veya “dinsel ayin töreni” veya kısaca “kutsal ayin ve dinsel tören sekli” anlamina gelir. Diğer bir anlami, “belirli amaç için belirlenmiş bir belirli yol”dur. İki anlamin bir araya gelmesiyle; Rit teriminin Masonlukta “belirli bir amaç için belirlenmiş bir belirli yoldaki derece ve törenler sistemi” şeklinde özel anlami ortaya çıkar. Yani, “rit, pratik olarak, belirli dereceler dizisiyle Masonlugin yorumu”dur.

Masonlukta farklı yorumların mümkün hatta gerekli olması nedeniyle, ritin içine tefekkür ve tefsir, dolayisiyle felsefe girer. Öyleyse “ritler, farklı yol, yordam ve felsefeler göre, masonik isigi yorumlayan özel masonik birimlerdir.” Aynı, dinin farklı yorumları olan mezhepler ve tefsir fraksiyonları tarikatlar gibi! Bu nedenle ritlerin özelliği, amaçlarının aynı olmasına rağmen; araçlarının, yani öğretilerinin ve yöntemlerinin niteliksel ve niceliksel olarak, farklı olmasıdır. Mezheplere esdeğer ritler gösterildiği gibi, tarikatları temsilen orderlar verilebilir.

Eski dinsel törelerden, erken dönem Masonluga aktarılan törensel uygulamalar şeklinde Ritler de vardır. Bunlar, Kutsal Yere Girerken Ayakkabı Çıkarma (Disalceation) , Bir Kutsal Yeri Tavaf (Circumambulation), Vaftiz (Purification- Lustration), Tekris (Initiation), Önlük Kusatma (Investure) Ritleridir. Bu Ritler, daha sonra, Spekülatif Masonluk ritüellerine törensel pratikler olarak alınmıştır. Hürmasonlukta Çirak, Kalfa ve Üstad Mason dereceleri, bir bakıma, müstakil ritler olarak sayıldığı gibi; aynı zamanda, global olarak Hürmasonluga, Sembolik Rit ve hatta Hürmasonluk Orderı da denir. Sembolik Rit'in devamı, Masonluga bağlanan temalar açısından, Hiramik Rit, Kapütüler Rit, Kriptik Rit, Sövalyelik Riti vb olarak sıralanır. Bunlar, birbirini izleyen bir ritler dizisi olarak tanımlanır. Hatta, bazıları, – yazar da bu görüştür- ilk üç Craft Hürmasonluk derecesine Kapütüler Rit'in dorugu olan Royal Arch derecesinin eklenmesinden oluşan İngiltere Masonlugu Sistemi'ne özgü Working adı verilen özel çalışma tarzına İngiliz Riti demeyi uygun bulurlar.

Ritlerin, bugünkü anlami ve sekline göre, Masonluga girişi 18.yy ortalarından itibaren Fransa'da başlayan Skoç Masonlugu Yüksek Dereceler furyası ile olur. Rit kavramının bu hâliyle Masonluga ilk girişi 1738 yilidir. Böylece, Ritlerin “tören sekli ve dizisi” olan eski yapısının yerini; “bir otorite tarafından yönetilen ve denetlenen bir dereceler dizisi” tanımı alır. Daha sonra, 19.yy'a kadar gitgide artarak ve yayılarak günümüzdeki ritlerin hemen hepsi kurulur. Son yillarda kurulan yeni pek rit yoktur. Ama, bazı eski ritler değişik adlar altında yeniden canlandırılmaya çalışılmaktadır.

Masonlukta ilk Rit, 1736/37 nutukları ile Skoç Masonluguna ivme kazandıran Sövalye Ramsay tarafından (veya adına izafeten) Fransa'nın Bouillon şehrinde kurulan Eski Skoç Riti veya diğer adıyla Ramsay Riti'dir. Bu Rit, sembolik 3 derecenin üzerine eklenen 3 yüksek derece ile toplam 6 derecelidir. İlk Rit'i takiben binden fazla farklı derecelerden oluşan dizilerle, yüzlerce (bazılarına göre 600) rit kurulmuşsa da, bunların arasında günümüzde aktif olanların sayısı 20'den az; önemlileri belki 10 kadardır.

Masonluk tarihinde, 1762 yılında Fransa'da kurulan 25 dereceli Perfeksiyon (Olgunlaşma) Riti, kurumsallık ve yapılaşma açısından ilk belirli ve önemli Rit'tir. Bu Rit, daha sonraları, Skoç Masonlugundaki diğer ritlerin de esin kaynağı olması yanında, Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti'nin temelini teşkil etmiştir. Perfeksiyon Riti'ni, Skoç Masonluğu tarzında kurulan çok sayıda rit izlemiştir.

Skoç Masonluğu tarzındaki en önemli rit, 1786 yılında Almanya'da, Perfeksiyon Riti'nin 25 derecesine, diğer ritlerden aktarılan 8 derecenin eklenmesiyle oluşturulan Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti'dir. ABD'indeki Skoç Riti çalışmaları da 1801 yılında ilk Yüksek Sûra'nın Charleston'da kurulması ile sonuçlanmıştır. Böylece, biri Avrupa ve diğeri Amerika olmak üzere çift kıtada kurulan Skoç Riti'nin merkezî yönetim otoritesi nihai derece 33°'li masonlardan oluşan Yüksek Sûra'lardır.

Ritler, belirli bir dereceler dizisinden oluşur. Bir merkezî birim tarafından yönetilir ve denetlenir. Merkezî birim, bizzat kendi kendini oluşturur. Sonra, kendisine bağlı dereceler dizisini kurar. İşte bu sistemin adı jüridiksiyon'dur. Bu nedenle, Masonlukta, "rit, bir merkezî otoriteye bağlı olarak çalışan, üç sembolik derece üzerinde belirli sayıda yüksek dereceden oluşan jüridiksiyon sistemi" olarak tanımlanır.

Obediyanslarda çalışılan Sembolik Masonlugin üç Craft Hürmason derecesi, istisnalar dışında, ritlerin üç temel derecesini teşkil eder. Bu temelın üzerine, ritin özel öğreti yöntemine göre belirlendiği yüksek dereceler dizisi eklenir. Skoç Riti, bütün bu alt birimlerin doğrudan bağlı olduğu, Yüksek Sûra tarafından temsil edilen tek baslı, yani otokratik, bir yönetim mekanizması sergiler. Yüksek Sûra'nın otoriter jüridiksiyonu, çalışmaları Büyük Localara bırakılan ilk 3 sembolik derecenin üzerinde kalan, 4° ile 32°'yi kapsar. Ritin dorugunda tek bir yüksek merkezî otorite olmasına rağmen, öğretim ve idare kolaylığı açısından, dereceler dizisi sınıflara bölünerek birer yarı-özerk alt birime bağlanır. Meselâ, Skoç Riti'ndeki, Olgunlaşma Locası, Hâkim Sapitr (veya Konsey ve Sapitr), Konsistuar, Yargı ve Danışma Divanları gibi! Ritlerin merkezî yönetim birimi standartı, zamanla, ihtiyaçlara ve pratiklere göre revize ve modifiye edilmektedir.

York Riti'nde, Skoç Riti'ndeki otoriter merkezî yönetimin zitti olan çok baslı yönetim sistemi geçerlidir. York Riti'nde, derecelerin oluşturduğu sınıfların yönetim ve denetimi, birbirinden bağımsız ve özgür yönetim merkezlerindedir. Bu yetkili merkezler, Sapitr, Konsey ve Komandörlüktür.

York Riti, Dereceler, Ritler ve Orderlar karışımıdır. York Riti'nde, 1° Çirak, 2° Kalfa, 3° Üstad Mason'dan oluşan birinci birime Sembolik Rit adı verilir. Sembolik Rit, Büyük Localarda çalışılır. İkinci birim, 4° Mark Üstadı, 5° Önceki Üstadı Muhterem, 6° En Mümtaz Mason, 7° Royal Arch Masonu, 8° Yüce Mümtaz Mason olmak üzere 5 dereceden oluşur; Royal Arch Masonları Sapitr veya Kapitüler Rit adı verilir. Bu ikinci bölümün müstakil merkezî otoritesi Sapitr'dir. Üçüncü birim, Kriptik Rit adını alır ve 9° Royal Üstad ile 10° Seçilmiş Üstad derecelerinden oluşur; merkezî otoritesi Konsey'dir. Dördüncü birim, Sövalyelik Riti veya Sövalye Masonluk Orderları'dır. Merkezî otoritesi Komandörlüktür. Sövalyelik Riti, yönetsel olarak Komandörlük birimine yarı bağlı olmakla birlikte, aslında, birbirinden bağımsız 3 ayrı Sövalyelik Orderı'ndan oluşur; bunlar: 11° Kızılhaç Orderı, 12° Malta Sövalyesi Orderı, 13° Tampliye Sövalyesi Orderı'dır. Yani, York Riti'nin nihai birimi olan rit bile, üç müstakil orderdan oluşur.

Özetle, Skoç Riti'nde tek bir merkezî otorite olmasına karşılık; York Riti'nin yönetimi çok baslıdır. Her sınıf bağımsız bir merkezî yönetim birimidir. Bu anlamda York Riti demokratik bir rittir. Çünkü, çok merkezli, yani birbirinden yönetsel olarak bağımsız ve rit denilen birimlerin bir araya gelmesinden oluşmuştur. Bu birimlerin jüridiksiyonları, sadece kendi derecelerine sâimdir. Ritin dorugundaki üç ayrı orderlı Komandörlüğün jüridiksiyonu bile kısmîdir; çünkü, her order özerktir.

Ritlerde derecelerin öğretileri farklı kaynaklardan seçilmiştir. Ama, Kitabî Mukaddes kaynaklı veya diğer dinsel lejandlara ve kısmen pagan efsanelerine dayanan öğretiler egemendir. Örnek olarak, hemen bütün ritler, Simyacılık, Apokaliptik, Mimarî, Nuh Tufanı, Astroloji, Sövalyelik, Operatif Masonik, Haçlı, Hristiyanî, Kriptik, Skoç, Seçilmiş, Süleyman Mabedi, İkinci Mabed, Enos, Hiram, Tarihî, Sihirli, Askerî, Dokuzuncu Kubbe, Noasit, Mistik, Kriptik, Okkultik, Rosikrusiyen, Felsefî, Yücelmiş, Sembolik, Tampliye tarzı derecelerin bir dizi şeklinde bir araya gelmesi ile oluşmuştur. Ritlerdeki derecelerin tarzı, kaynağı veya kökeni ile ilgili bu tesbiti, Türkiye'de mevcut yegâne rit olduğu için, Skoç Riti'nden, ama York Riti ile karşılaştırmalı olarak vermek, yararlı olur. Önce Skoç, sonra York dereceleri verilmiştir.

Tekris: Skoç 1°; York 1°

Meslekî veya Süleyman Mabedi: Skoç 2,6,8,12°; York 2,4,5,6°

Hiramla ilgili ve Seçilmiş: Skoç 3, 4, 5, 9, 10°; York 2, 4, 5, 6°

Kriptik, Skoç, Royal Arch, Okunamaz İsim: Skoç 13,14,20°; York 7, 9°

Tarihî, Müteferrik: Skoç 21, 22°; York 10°

İkinci Mabed: Skoç 15, 16°; York 11°

Hiristiyanî, Sövalyelik, Askerî: Skoç 27, 29°; York 12°, 13°

Hiristiyanî, Sövalyelik, Felsefî: Skoç 18, 26, 30°; York -

Mistik, Felsefî: Skoç 17,19, 23, 24, 25, 28, 31°; York -

Siyasî, İdarî: Skoç 7, 11°; York -

Askerî, Siyasî: Skoç 32°; York -

Anlasılacağı gibi, derece çeşitliliği ve zenginliği yönünden Skoç Riti, York Riti'ne oranla daha zengin bir bütündür. Rit derecelerinin kompozisyonu veya dizisi zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlara göre modifiye edilerek derlenmiş; çeşitli sınıflar veya birimler altında tekli veya çok baslı jüridiksiyonlar oluşturmıştır.

Zaman zaman, bir Ritten diğerine derece transferleri olmuştur. Meselâ, York Riti'nin Kriptik dereceleri olan 9° Royal Üstad ve 10° Seçilmiş Üstad, aslında, Skoç Masonlunun yan dereceleri olmalarına rağmen, daha sonradan York Riti'ne aktarılmıştır.

Baska bir ilginç nokta, meselâ Royal Arch gibi çok özel bir öğretinin, farklı ritlerde değişik düzeylerde incelenmesi ve tarihsel takdim tehire, hatta masonik anakronizmaya hiç dikkat edilmemesidir. Bu örnek, Skoç Riti'nde Olgunlaşma'nın doruğu olarak 13°'de islenen ve 14°'de ikmal edilen Royal Arch'in, dayandığı allegori farklı olsa da, York Riti'nde 7° olarak islenmesinden sonra; ayrıca ikmalî için de 8°'nin ve hatta 9°-10° Kriptik derecelerinin tipik bir anakronizma ile Rit bünyesine dahil edilmesidir.

Skoç Riti ile York Riti arasında şöyle bir karşılaştırma yapılabilir:

Skoç Riti, İskoçya'da Skoç Masonluğu olarak tohumlanan, Fransa'da büyüyen, Almanya'da gelişen, ABD'nde erginleşen bir Rit'tir. Bu nedenle, kita Avrupası ve Amerikan kültür izlerini taşıdığı için miks ve heterojendir. Doktriner olmaktan ziyade, ülkelere göre değişebilen ve uyum sağlayan fleksibl yapısı nedeniyle daha çok yayılmıştır.

York Riti, İngiltere-York'da, York Masonluğu olarak doğmuş ve doğrudan aktarıldığı Amerika'da büyüüp gelişmiş ve olgunlaşmıştır. Zaten, bir adı Amerikan Riti'dir. York Riti, sembolizma açısından zengin; ancak, Mistik, Felsefî, Siyasî, İdarî ve diğer felsefî çeşitlilik ve masonik sosyal pratikler açısından eksiktir.

Skoç Riti'ndeki doruğa yakın menzile olan Sövalyelik dereceleri, York Riti'nde nihaî üç order olarak doruğu oluşturur. York Riti'nde, Areopaj ve Konsistuar öğretilerinin olmayışı, felsefî düşüncenin farklı bakış açılarıyla bütünlenememesi yönünden dezavantajdır. York Riti'nin ağır doktriner İsrailiyat veya Hiristiyanî muhtevası ve diğer inançların temalarına yer verilmemesi, laik bir masonik ortama ve öğreti yöntemine ters düştüğü için tek taraflı ve tutucu sayılır. Bu nedenle, gelişimi, ABD, Latin Amerika, Orta Amerika, Anglosakson ülkeleri, bazı İngilizce konuşulan ülkeler ve bir iki Avrupa ülkesi ile sınırlı kalmıştır.

Ancak, Skoç Riti'nin dinî inanç kriterinin her zaman liberal olmadığını, ülkeden ülkeye değiştiğini; meselâ, İngiltere'de sadece Hiristiyanların Rit'e üye olabildiğini de belirtmek gerekir. Ama, bazen Hürmasonluk için de aynı şey geçerlidir. Örnek olarak, İsveç'te Hiristiyan olmayanlar Mason olamazlar. Olamazlarsa, Masonlunun bagnazlığının tamamen kalkması ve evrensellik ilkesinin yerleşmesi için yapılacak daha çok işi vardır.

Ritlerle ilgili bu genel açıklamada sonra, günümüzde aktif olarak çalışmakta olan ritler ve adi rit olmamakla birlikte rit gibi çalışan diğer yüksek dereceli masonik kurumlar şöyle sıralanabilir:

Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti: 33 derece; tüm dünyada yaygın

York Riti: 13 derece; ABD, Orta Güney Amerika, kısmen Avrupa

Fransız Riti (Modern Rit): 9 dereceli; Fransa, Frankofil masonik ülkeler

İsveç Riti: 10 derece

Schroeder Riti: 3 sembolik dereceli Alman yorumu; Almanya

Swedenborg Riti: 6 derece; Iskandinav ülkeleri
Rektifiye Skoç Riti: 7 derece; Fransa, İsviçre
İskoçya Eski Büyük Riti: 47 derece; İskoçya
Reforme Rit: 5 derece; İsviçre, İngiltere, ABD

İngiliz Masonlugu Sistemi: 3 Craft Hürmason + Royal Arch = 4 derece
İrlanda Masonlugu Sistemi: 4 Craft Hürmason + Mark + Royal Arch = 6 derece
İskoçya Sapiir Masonlugu Sistemi: 4 Craft Hürmason + Mark + 11 yüksek derece = 16 derece
İngiltere Müttefik Dereceler: 32 derece
ABD Müttefik Dereceler: 12 derece
ABD Ritleri Büyük Koleji: 16 derece; ABD
Kutsal Royal Arch Tampliye Sövalye Rahipleri: 33 derece, ABD
Birleştirilmiş Memfis-Mizraim (OTO): 96 derece; Fransa, ABD
İrlanda Sövalye Masonlar: 5 derece; İrlanda, İngiltere, ABD

Bunların dışında, zaman zaman ortaya çıkan ritler veya Meksika Millî Riti gibi yerel ritler de varsa da, evrensel boyutta masonik önemleri çok sınırlıdır.

Burada akla önemli bir soru gelebilir: “Türkiye Büyük Locası hangi Ritte çalışmaktadır?”

Türkiye Büyük Locasının, bu konuda, resmî beyanı yoktur. Bilindiği gibi 1965 Reformu'na kadar Türkiye Büyük Locası'nın üç derece ritüelleri ve çalışma tarzı Skoç Riti'dir. Dünya Muntazam Masonlugu tarafından tanınma çabaları kapsamında, loca çalışmalarının ve dolayısıyla ritüellerin Anglosakson modeline göre uyarlanması sırasında, Skoç Riti ritüelleri ve tarzı yürürlükten kaldırılmıştır. Bunların yerine, önce, doğrudan, İskoçya Büyük Locası tarafından kullanılan Modern Scottish Ritual'in tam çevirisi ikâme edildiği gibi; mabetlerin yapısı da değiştirilmiştir.

Böylece, Büyük Loca'ya bağlı üç dereceli sembolik localarda Skoç Riti ritüelleri ve çalışma tarzı terk edilmiştir. Bundan sonraki süreçte, resmen başka bir Rit de benimsendiğine göre, Büyük Loca'nın çalışması hiçbir Rit'e göre değil, uygun gördüğü Sembolik Masonluk veya Craft Hürmasonluk tarzına göre devam etmektedir. Bu tarz Emulation Working de değildir. Çünkü, 1965'den sonraki yıllardaki revizyon ve modifikasyonlarda, Modern Skoç Ritüeli'nden, yapı ve anlam olarak, çok şeyler çıkarılmış veya değiştirilmiştir. Yapılan eklemeler, eski dönemin alışkanlıklarıyla, daha ziyade Skoç Riti'nin ilk üç derece ritüellerinden ve Schröder Ritüeli'nden aktarılan; meselâ kılıç gibi, Tefekkür Hücresi gibi, ayna vb. özel nüanslar ve esprilerdir. Böylece, Modern Skoç tarzının Anglosakson hamuruna Kita Avrupası Masonlugu mayası eklenerek, Türk Masonluga özgü yeni bir eklektik ritüel modeli ve çalışma tarzı ortaya çıkmıştır. Türkiye Büyük Locası'nın resmen kullanmakta olduğu bu yeni ritüeller ve çalışma tarzı acaba, adı henüz konulmamış olsa bile, bir Türk Riti'nin veya Anadolu Riti'nin en azından müjdecisi olamaz mı?

Yazar, masonik üstyapı ürünleri niteliğindeki derece ritüellerinin kesinlikle kavuşturulmasından çok önce, ritüellerin oturacağı masonik altyapının, yani sistemin, yani ritin veya çalışma tarzının kesin olarak belirlenmesi gerektiği düşüncesindedir. Kaldı ki , tek bir rit seçilmesi kuralı yoktur; masonik zenginlik açısından, Fransa Millî Büyük Locası örneği gibi, birden fazla ritte çalışılması da mümkündür.

ORDER NEDİR ?

Türk Masonlugunda, Order veya esdeğeri bir resmî terim yoktur. Ama, Masonlukta, rit dışında yaygın diğer masonik birim adı orderdir. Latince, ordo, ordinis kelimelerinden türer. Fransızca Ordre, İngilizce Order, Almanca Orden yazılır. Order, incelenen konu açısından, “toplumda ayrı bir sınıf insan, aynı meslekten insanların oluşturduğu bir grup, toplumda ayrıcalığı olan bir sınıf, toplum içinde kendine özgü bir kurum, dinî kardeşlik grubu, tarikat, aynı ünvanları taşıyanların oluşturduğu bir sınıf, farklı dereceden insanların grubu, kutsal nitelikli din adamlarının üye oldukları bir örgüt, sövalyelik tarikatı, manastır tarikatı” anlamlarına gelir.

Dinî türdeki manastır kurumları Benedikten ve Augustiye tarikatları ile askerî türdeki sövalyelik kurumları

Hospitaliye, Tampliye ve Tötonik tarikatları, ilkinin operatif meslek benzerliği ve hatta patronajı yönünden operatif; ikincinin kaynak birliği ve ilişkisi yönünden operatif ve spekülâtif yansımaları, Masonik Orderlar'ın doğduğu ve yararlandığı ana kaynaklardır.

Masonlukta order nedir ?

Orderin Masonlukta anlama, "belirli bir ortak ülkü ve amaç doğrultusunda olusan, kendine özgü ilkeleri, yasaları, kuralları olan, genellikle inisiyatif üye kabulünü benimseyen, yeminle bağlanan, özel kılık kıyafet, arma ve sembolleri olan, ezoterik öğreti yöntemlerini uygulayan, üyelerinin birbirlerine kardeşlik ve dostlukla bağlı oldukları kurum, tarikat veya örgüt" olarak açıklanır.

Orderlar, ezoterik ve inisiyatifdir. Yani, inisiyasyonla girilir. Ezoterik yöntemle aktarılan ve yeminle saklanan sırlar, Kardeş olarak order üyelerini bağlar. Böylece, aynı kutsal ülkeye yönelik kutsal sırların karşılıklı bilinmesi ve saklanmasıyla, haricîlere göre imtiyazlı Kardeşlik Bağ oluşturmaları orderinin özelliğidir. Her orderin belirli bir ülkesi ve amacı vardır. Öğretileri bu yöne hedeflenmiştir.

Orderların ülkesi ve amacı, genel olarak, dinî ahlâkiyat ve/veya sövâlyelik erdemleridir. Çoğu kez, bu iki temel örtüserek dinî sövâlyelik sentezine gider. Zaten, Hristiyanî anlamda sövâlyelik din adına veya dinî parametreler doğrultusunda yapılan kutsal bir hizmettir. Bu anlamda, masonik orderlarda çoğu zaman dinsel muhteva ve sövâlyelik karizması birbiriyle örtüşür.

Masonlukta, dinî olmayan order çok nadirdir. Bu nedenle, orderların adının başına özellikle kutsal veya mübarek anlamında Holy kelimesi gelir. Holy sıfatı, orderin genel olarak dinî ve özel olarak Hristiyanî açıdan kutsal veya mübarek bir tarikat olduğunu gösterir. Holy sıfatı, orderin dinî olduğunun göstergesidir. Mesela, Royal Arch, İskoçya Royal, Tampliye ve Malta Sövalyesi gibi masonik; Doğu Yıldızı, Gökkusagi Kızları ve DeMolay gibi ko-masonik; Shrine gibi quasi-İslâmî amasonik orderlar ve daha bir çoğu Holy'dir.

Rit ve Order arasında ne fark vardır?

Öncelikle, ritler için böylesi bir adlandırma sıfatı hiç geçerli olmamasına rağmen; hemen bütün orderlar Holy, yani dinseldir. Halbuki, özellikle bazı ritlerin muhtevaları dinsel yoğun olmasına rağmen, Holy sıfatı taşıyan rit, yok denilecek kadar, çok nadirdir. Halbuki, diğer yandan, Holy sıfatı taşımayan orderlar nadir sayılır.

Ritlerin hedefi Masonlukta. Ritlerin derece temalarının masonik hedefe ve ülkeye göre seçilmesine ve uyarlanmasına karşı, orderların hedefi mutlaka masonik olmayabilir. Meselâ, bir order, Masonlukta da ortak payda olan sadece tek bir dinsel erdemi veya temel erdemi veya öğretiyi isleyebilir. Meselâ, Malta Sövalyesi Order'ın teması ve öğretisi, askerî bir Hristiyanî tarikat olarak, cesaret, sadakat, sefkat gibi erdemlerin islenmesidir. Royal Arch Order'ın teması, kaybolan Kelime'nin, İsrailiyat kapsamında keşfedilmesidir. İskoçya Royal Order'ın teması Heredom tarzı Üçüncü Derece öğretisi ve Rose Croix öğretisinin islenmesi şeklinde çok yoğun Hristiyanî masoniktir. Shrine Order'ın amasonik filantropik hedefi İslâmî olarak islenir.

Ritler yapı olarak, York Riti'nde olduğu gibi, derecelerin bir bölümünü içeren alt-ritler veya orderlar içerebilir. Halbuki, orderların, rit alt bölümleri yoktur. Yani, ritler orderlardan oluşabilir; ama, orderlar ritlerden oluşmaz. Her order bir bütündür. Ama, bir order; başka rite, ordera, hatta Royal Arch'da olduğu gibi bir dereceye bile bağlanabilir.

Ritler, derecelere ve/veya orderlara bölüstürdükleri masonik öğretileri kademeli bir eğitim süreci ile, bir bütün hâlinde, aktararak ritin amaçlanan asıl hedefine ulaştırır. Ama, orderlar için böyle bir muhteva bütünlüğü şart değildir. Tüm öğretinin sadece tek bir aşamasını veya derecesini içeren ve yeterli bulan orderlar vardır. Bu anlamda ritler, order mahiyetinde olsun veya olmasın, farklı dinsel temaları derece allegorisi olarak alır ve öğreti olarak kullanırlar. Ancak, orderların esası, dinî ve özellikle Hristiyanî ağırlıklı temalar, pasajlar ve allegorilerdir. Bunların masonik olması şart değildir. Mesela, York Riti'nin Kapitüler Rit Konsey'ini oluşturan derecelerden yedincisi Royal Arch, başlı başına bir orderdır; hem de bir Kutsal Order.

Orderların teması ve öğretisi, dinsel veya mistik olduğu için, Tarikat adı rahatlıkla uygun düşer. Zaten, Avrupa veya ABD Masonluklarındaki çoğu dinsel masonik orderların asli esası, bir tür Hristiyanî basrahiplik veya dinsel sövâlyelik tarikatı olmasıdır. Bu gibi orderlara sadece Hristiyan Masonlar üye olabilir. Çünkü, edilen yemine Hristiyan inanç sağlamlığı kriteri yer alır.

Bu itibarla, Tarikat adı, bazı orderların Holy sıfatıyla iktisap ettiği dinsel kutsallık nedeniyle tarikatın tasidigi anlama tam karşılık gelmektedir. Ama, kimilerince öngörülen Örgüt kavramı, ekzoterik hava verdiğinden

Order teriminin pek karsiligi degildir.

Kimileri, order için Nizam karsiligini önerir. Nizam terimi, yazara göre, orderin mot a mot anlamdasi degildir. Nizam, Masonlugun bir bölümü için degil, tümü için geçerlidir. Meselâ, Hürmasonluk Nizamdir. Kaldi ki, Nizamdan türeyen Intizam kelimesine karsilik kullanılan Düzen veya Düzenli esdegeri Nizamî kelimeleri, Masonlukta önemli bir belirleyici statü karsiligi geçerlidir. Bu nedenle, masonik açıdan nizamî veya düzenli olmayan orderlar da var oldugundan, Orderin karsiligi Nizam degildir. Özgün terimin aynen Order olarak kullanilmasi belki daha dogrudur. Rit kullanildigina göre, Order neden olmasin ki!

Orderların Masonlukta ne olup ne olmadigini anlamak için uygulamadaki bazı güncel örnekleri incelemek gerekir.

Günümüzdeki en ünlü order, İngiliz Masonlugundaki Holy Royal Arch Order of Jerusalem, yâni Kudüs Kutsal Royal Arch Orderi'dir. Holy Royal Arch Order, İngiltere'de Craft Hürmasonluk kapsamında Üstad Mason derecesinin tamamlayicisi olarak kabul edilmistir. Yani, bir order, bir Craft derecesine eklenmistir. Olur mu? Olur! Çünkü, İngiliz Masonlugu kendine özgü bir Sistemdir. Irlanda'da, yine Holy olan Royal Order, Craft Hürmasonluk kapsamında Önceki Üstadı Muhterem derecesini ve Mark Üstadı derecesini izleyen ayrı bir derecedir. Iskoçya'da Holy sayilmayan Royal Arch, Craft Hürmasonluktan müstakil olarak Sapitr kapsamında çalisilan bir yüksek derecedir. ABD Masonlugunda, Royal Arch bir Order degildir; York Riti-Kapitüler Rit dizisinin 7'sidir.

İngiltere'deki diger Orderlar: Sir Katibi (Secret Monitor) Order; Iskoçya Royal Order, Müttefik Masonik Dereceler Orderi; Masonik ve Militer Kizil Haç, Kutsal Mezar ve Aziz Müjdeci St.John Orderlari; Dinî, Askerî, Masonik Tampliye ve Kudüs St.John, Filistin, Malta, Rodos Sövalyeleri Orderi; Kutsal Royal Arch Tampliye Rahip Sövalyesi Orderi; Baldwyn Ordugahi'nin Bes Kutsal Sövalyelik Orderi; August Nur Orderi; Eri Orderi; Kudüs İlyiksever Sövalyelerinin Kutsal Orderi'dir. Bunların tümü Hiristiyanîdir. Ancak, Hiristiyan Masonlar üye olabilir.

ABD'de, tam bir furyasi vardır. En büyüğü, Masonların üye oldugu 640 bin üyeli amasonik Shrine Order'dir. Ayrıca, Mason eserlerinden olusan Dogu Yıldizi Order, Amaranth Order, Nil Kizlari Orderi; Mason kizlarının Eyüb'ün Kizlari Orderi, Gökküsağı Orderi; erkek çocukların olusturdugu DeMolay Orderi, ko-masonik ve amasonik orderlar olarak önemlidir. Ayrıca, masonik orderlar olarak, Birlesik Masonik Dereceler Konseyi Orderi, Gümüş Mala Orderi, Sövalye Masonlar Orderi, Yüksek Kâhin Orderi, York Seref Haçı Sövalyeleri Orderi, Konstantin Kizil Haçı Sövalye Kompanyonu Orderi, Irlanda Sövalye Masonlari Evrensel Ahenk Orderi, Argonotlar Orderi, Oriental Palmiye Orderi ve Masonlukla ilişkili daha onlarca order sayilabilir.

Özetle orderlar, dünya masonlugu portföyünde, Büyük Localarla temsil edilen Craft Hürmasonluk ötesinde yüksek veya yan derecelerin sistemli organizasyonlari olan ritlerin yanında veya kapsamında yer alan; fakat, uygulaması rahatlıkla masonik alan disina da tasabilen, belirli bir masonik veya masonlugun da yararlandigi temayi isleyen inisiyatik-ezoterik tarikat türü kurumlardır. Orderlar, Masonlugun süsleridir.

Kaynaklar

AYAN Tamer, EKSR Olgunlasma
AYAN Tamer, Çift Basli Kartal
AYAN Tamer, Iskoçya Royal Order, Mimar Sinan
AYFER Murat Özgen, Mason Sözlüğü
AYFER Murat ÖZGEN, Masonluk Nedir ve Nasıldır
BAYNARD Samuel, Scottish Rite Freemasonry
COIL Henry, Masonic Encyclopedia
COIL Henry, Freemasonry Through Six Centuries
DRAFFEN George, Royal Order of Scotland
GOULD Robert, The Concise History of Freemasonry
HAWKINGS, E.L., A Concise Cyclopedia of Freemasonry
JACKSON Keith, Beyond the Craft
JONES Bernard, Freemasons' Guide & Compendium
MACKEY Albert, Encyclopedia of Freemasonry
NAUDON Paul, Historie, Rituels et Tuileur des Hauts Grades Maçonniques
PICK Fred. & KNIGHT Norman, The Pocket History of Freemasonry
STEVENSON David, The Origins of Freemasonry
VOORHIS Harod, The Story of The Scottish Rite
WAITE Arthur Edward, A New Encyclopedia of Freemasonry

THE HIRAM KEY - HIRAM ANAHTARI

"The Hiram Key" adli kitabın özetini.....Hazırlayan: Sarastro

SUNUS

Bu çalışma, Christopher Knight ve Robert Lomas adli yazarların, ilk baskısı Century yayinevi tarafından 1996 yılında yayınlanan "The Hiram Key" adli yapıtlarının çok kısa bir özetidir. Her ikisi de mason olan yazarlar, bu yapıtlarında Masonlugin köklerini araştırmaktadırlar.

GIRIS

Kitap Masonlugin kökenini, inisiyasyon ve yükselme törenlerinin simgesel ve allegorik yapılarının altındaki gerçek anlamı ve bunların geçmişle bağlantılarını araştırır. Masonlugin odak noktası sayılan, Hiram Abif'in kimliğine ulaşabilmek için çıkılan yolda, başlangıç noktası 4000 yıl önce Mısır'da uygulanan "Kral-Yapmak" (King-Making) ritüelidir. Bunu İ.Ö. 1570 yılında Mısır'da işlenen bir cinayetin öyküsü izler (8.Bölüm). Teb ve Kudüs kentlerinin bağlantısı...Bu bağlantıda Musa'nın rolü...Esseneler... Tampliye Sövalyeleri...Ve bu süreç içinde Masonlugin oluşumu...

Kitabın yazarları, Batı uygarlığının gizli bir sistem biçiminde varlığını sürdüren, çok eski bir felsefenin üstüne kurulmuş aldugu inancındadırlar.

1.BÖLÜM: MASONLUGUN KAYIP SIRLARI

"Masonluk, Nuh Tufanı'ndan da eskidir."

"Ortaya çıkışı dün kadar yakındır."

"Bir eglence aracından baska bir şey değildir."

"Ruhları kemiren tanritanimaz bir örgüttür."

"Büyük potansiyeli olan politik bir düzendir."

"Hiçbir gizi yoktur."

"Üyeleri, insanogluna verilmiş en büyük bilgilere sahiptir."

"Seytanin himayesinde, gizemli ayinler düzenlerler."

"Bütün yaptıkları son derece masum, bir o kadar da aptalcadır."

"Cinayetler işlerler."

"Varlıklarının nedeni, evrensel kardeşlik ve refahi sağlamaktır."

"Tüm bunlar, masonlara, disardan atfedilen saçmalıklardır. Masonluk hakkında ne kadar az bilgi varsa, o kadar çok şey onlara maledilir."

Bu satırlar, Daily Telegraph London'dan; Tarih: 1871.

"Masonluk, üyeleri arasında yüksek ahlak değerlerinin yerlesmesine ağırlık verir. Fakat, gizemli el sıkışmaları ile birbirini tanımak için parola ve işaretler kullanan bir topluluğun, iyilikten çok kötülüğü akla getirmesine, pek de sasmamak gerekir. Eger gerçeği gizlemiyorlarsa, bu yöntemler niye? Gizlenecek bir şey yoksa, bu gizlilik niçin? Masonlugin disindakilere göre, o kiyafetler, seanslarında okunan o anlaşılmaz metinler, o garip ritüeller, öylesine aptalca şeyler ki, bunların altında baska mel'un maksatlar aranmalıdır. Büyük olasılıkla yoktur. Ama bir şeyin olmadığını, yani olumsuzunu kanıtlamak, çok zordur."

Bu satirilar da ayni gazeteden. Bu kez tarih 1995.

Masonlugin kapisı, yirmibir yas üzerinde, vücut ve ruh sagligi yerinde ve Tanrı'ya inanan herkese açıktır. Aristokrat, zengin ve güçlü olanlara biraz daha açık olduğu da bir gerçek. İnisiyasyon ve yükselme ritüelleri, çoğu masonlar tarafından bile bilinmeyen ve anlaşılmayan garip törenler yumağıdır. Unutulmuş, başlangıcı ve evreleri bilinmeyen ayinler: Hiram Abif'in Süleyman Mabedinde sırrını vermemek için ölüme razı olusu; İki sütun; Jachin ve Boaz adları ile anılan, düzen ve gücün simgesi olan iki sütun; Sütunların birleşmesi ile doğacak istikrar; Üstad mason derecesine yükselme ritüelinde sahnelenen simgesel ölüm ve dirilis.

Altın Pösteki ve Roma Kartalından da eski olduğu ileri sürülen bu örgüt nerede, ne zaman, nasıl doğdu?

2.BÖLÜM: ARASTIRMA

Masonlugin başlangıcı, Süleyman Mabedinin yapılışı ve tamamlandıktan sonra, orada geçen trajik olaylardır.

Masonluk, Ortaçağ tas işçilerinin kurdukları loncaların, sonradan spekülâtif bir biçime; etik değerleri yüceltme amacına yönelik bir örgüt haline dönüşmesi sonucudur.

Masonluk, Tampliye Sövalyelerinin mirasıdır.

Yazarların yıllar süren araştırması, üçüncü sikki ön plana çıkarır.

İlerdeki bölümlerde görüleceği gibi, mabetlerin konu ile yakın ilişkisi vardır. Dört ayrı mabetten söz etmek gerekir. Süleyman Mabedi. 3000 yıl önce efsane kral Süleyman tarafından yaptırılır. İkincisi, peygamber Ezeki'lin Babil sürgününde düşlediği ve gerçekleşmemiş olmasına karşın Yahudi tarihinde derin izleri olan hayali mabet. Üçüncüsü, Babil sürgününden dönüştü kral Zerrubabbel tarafından yaptırılan mabet. Sonuncusu da, İsa zamanında, kral Herod'un yaptırdığı ve İ.S. 70 yılında Romalıların yaktığı mabet.

Süleyman mabedinin yapımında Sur kralı Hiram, hem malzeme verir, hem de yapının mimarını gönderir. Mimarın adı Hiram Abif'tir. Bu öykü, Masonlugin Holy Royal Arch derecesine yükselme töreninde ayrıntıları ile canlandırılır. Mabet aslında, Süleymanın hareminden daha küçük ve bin yıl öncesinde yapılmış Sümer tapınaklarının yanında bir hayli sönüktür. Bir kilise, cami ya da sinagog anlamında bir tapınak değildir: Orası Tanrı Yahveh'in evidir. Günümüze kalmış hiçbir izi yoktur. Belki o günleri çok sonra anlatan yazarlar, bu altın kaplamalı mabedi kendileri yaratmıştır. Mabedin çifte sütunlu kapisından sonra daima kapalı tutulan karanlık bir odaya girilir: "Kutsalların Kutsalı" diye tanımlanan yer. Burada, Tanrı ile yapılan antlaşmanın (Arc of the Covenant) saklandığı sandık vardır. Tanrı Yahveh de sandığın içindedir. Tampliye Sövalyelerinin iki bin yıl sonra kazı yapacağı yer, burası değil, Herod mabetinin kalıntılarıdır. Ama onlar, Süleyman mabedinin bekçileri olarak bilineceklerdir.

3. BÖLÜM: TAMPLIYE SÖVALYELERİ

Birinci Haçlı Seferinden sonra, Kudüste ilk Hristiyan krallığı kurulur. 1118 yılında, Hugues de Payen isimli bir Frank soylusu, kraldan kendisi gibi birer sövalye olan sekiz kişi ile birlikte yeni bir örgüt kurmak için izin alır. Örgütün adı: İsa'nın ve Mabed'in Fakir Sövalyeleri'dir. Avrupa'dan gelecek hacılar için, kıyıda Kudüsey uzanan yolların güvenliğini sağlayacaklardır. Dokuz sövalye, dokuz yıl boyunca örgüte hiçbir yeni üye almadan, yolların güvenliğini sağlar (?). Saray kayıtlarında haklarında en küçük bilgi yoktur. Bir başka amaç (?) için orada oldukları kesindir. Bu amacın ne olduğu bu gün biliniyor: Herod mabedinin altında kazı yapmak. 1128 Yılında Papa'nın resmen tanınması ve kurallarının belirlenmesi ile örgüt, kısa sürede hızla gelişir, yarım yüz yıl sonra Hristiyan evreninin en büyük gücü haline gelir. Örgüt 1307 yılında, Fransa Kralı ve Papanın ortak girişimi ile ortadan kaldırılır. Engizisyonun onlara yüklediği sapkınlık suçlamasında, gizli ayinler ve Kilise öğretilerine aykırı düşünceler ve uygulamaları en önemli yeri tutar. Kiliseyle uyumlayan bir felsefe ve o felsefeyi yansıtan ritüeller nereden geliyordu? Kazılarda buldukları bilinen yazıtların, örgütün sekillenmesindeki rolü neydi?

4. BÖLÜM: GNOSTİK İLİSKİ

Yukarı Misirda, Nag Hammadi'de, 1947 yılında bazı yazıtlar bulunur. Gnostik İncil olarak bilinen yazılardır bunlar. İ.S. 350-400 yıllarında yazılmış oldukları kabul edilir. Vatikan'ın inanç kavrayışına karşı,

Gnostisizm'i öne çıkaran bir felsefenin ürünüdürler. Kilise, İsa'nın dirilis öyküsünü maddi anlamda kabul eder. Gnostik İncil, bunun, bir "yasarken dirilmek" olduğu tezini savunur. Tıpkı Masonlukta üçüncü dereceye yükselme töreninde canlandırılan dirilis gibi. Gnostiklerin, Vatikan tarafından sapkın ilan edilmesi son derece normaldir. Böyle bir akim, Kilisenin temel tasını yerinden oynatacak, hiyerarsik otoritesinin sonunu getirecektir.

5. BÖLÜM: İSA İNSAN-TANRI-MIT-MASON ?

Üçüncü bir köşede, bir bakireden doğmak, çilelerle dolu bir yaşamdan sonra, halkın kurtuluşu için kendini kurban etmek...Bu mitin insanlık tarihi kadar eski olusu Kilisenin en ciddi sorunu olagelmistir. İsa bu mitin tek ve ilk kahramanı değildir. Sonuncusu da olmamıştır: Budha (İ.S. 600), Dionysos (suyu saraba döndüren Yunan tanrısı), Quirinus (Roma'nın kurtarıcısı), Attis (Frigya tanrısı), Indra (İ.S. 700), Adonis, Krishna (İ.S. 1200 Hint tanrısı), Zerdüşt (İ.S. 1500) ve Mithra (İ.S. 600)...Hepsi bir bakireden dogma. Ne çok genç kız, tanrılardan gebe kalıp tanrı doğurmuş. Firavunlardan beri, kralların tanrı soyundan geliyor olması her kültürde görülen bir gelenek. Bu yetkenin en yüksek yere dayandırılması gereksiniminden kaynaklanmıştır. İsa da, kendisi hakkında Tanrının oğlu (Son of God) deyimini kullanıyordu.

Hristiyanlığın bu günkü biçimi Roma-Yunan felsefesine, Yahudi ve özellikle İlk Kilise (Kumran/Nasoren/Essene topluluğunun kilisesi) öğretisinden çok daha yakındır. İsa Christ (İsa Mesih) adı aslında Yunancadır. Yeoshua İsa; Messiah da Christ olmalıdır. İ.S. III. Yüz yılda Eski Ahit Yunancaya çevrildiği (Septuagint) zaman, çıkarmalar ve eklemeler yapılmış olduğu kesindir. Eski Ahit'te bir Mesih'in geleceğine dair hiçbir kayıt yoktur. O günlerde, Yahudilerin beklentisi kendilerini Roma'dan kurtaracak Davud soyundan bir kral, bir önderdi.

Çarmıhta ölen kimdi? İsa ile Barabbas öyküsü? İki bin yıllık bilmece... İsa'nın çarmıhta ölen kişi olmadığı pek çok Hristiyanın ve Müslümanların paylaştığı bir inançtır. Bu ilginç konuya ilerde, dönecektir.

İ.Ö. ve İ.S. I. Yüz yıllarda, Kudüste üç grup Yahudi yaşamaktadır: Saddusiler, Farisiler ve Esseneler. Saddusiler dinsel önderlik ve bürokrasiyi ellerinde tutan, statükoyu kabullenmiş, Roma'nın dümen suyunda, her ülkede, her zaman yönetici kadroların olageldiği gibi bir sınıf. Farisiler, ortodoks Yahudiliğin uygulayıcıları ve bekçileridirler. Esseneler, 1947 yılında Ölü Deniz kenarında bulunan ve Ölü Deniz Yazıtları (Dead Sea Scrolls) diye bilinen yazılardan sonra gün ışığına çıkan bir azınlıktır. Diğer iki gruptan onları ayıran özellik, topluluklarına doğuştan gelen normal süreçle değil de, kişinin isteği ve bazı inisiyasyon kuralları ile giriliyor olmasıdır. Yazıtların, Hristiyanlığın temelleri ve felsefesine; dolayısıyla, Batı düşüncesine getirdiği yenilikler ve Kiliseyi sarsan yeni-eski gerçekler, bir başka inceleme konusu oluşturur. Topluluğa giriş ve yükselme törenleri, beyaz giysileri, kişisel hiçbir maddi varlık edinmemeleri, sırlarını saklama antları ile Tampliye Sövalyelerine ve masonik usluba uzanan yolun basındaki insanlardır Esseneler. İsa'nın da içinde bulunduğu, ancak önderi olmadığı bir topluluk.

İsa'nın aile yapısı da tartışılmalıdır. Kardeşleri olduğu, İncil'de (Matta 13:55-56) yazılıdır. Bu kardeşler Yusuf'un bir önceki evliliğinden olan çocukları mıdır? İsa'nın kuzenleri mi? Ya da diğer Meryem'in (bakire Meryem'in kızkardeşinin) çocukları mıdır? Bu sonuncu sav neredeyse gülünçtür: İki kızkardeş ve ikisinin de adı Meryem.

İsa'ya, Nasira'lı (İsa of Nazareth) denildiği İncillerde öne sürülür: Nasira'lı İsa. Oysa o günlerde Nasira diye bir yer yoktur. İsa'nın Nasoren/Kumran/Essene topluluğunun bir üyesi olması çok daha mantığa uygundur.

Bu gün Güney Irak'ta varlığını sürdüren Sabii tarikatı Nasoren/Essene'lerin devamıdır. Sabiiler, İsa'yi değil, Vaftizci Yahya'yi temel figür olarak kabul ederler. Onlara göre İsa, kendisine verilen sırları dışarıya açan bir sapkındır. Arkon Daraul'un yaptığı araştırmalar, Sabiilerin gnostik felsefeye bağlı, inisiyasyon ve özel el sikismalar gibi ritüelleri olan bir toplum olduğunu ortaya koyar. Yeni üyelerinin simgesel ölümü ve dirilmesi törenlerinde sessizce dua ederler. Aynı üstad masonların, simgesel mezarlarından kaldırılırken, kulaklarına fısıldanan sihirli sözcükler gibi. Acaba İsa'nın açıkladığı gizler bunlar mıydı?

Sabiiler Yahudi-Yunan-Kelt-Essene karışımı bir kültürü yasatırlar. Batıda, uzak denizlerin ötesinde, ancak iyi insanların görüp yaşayabileceği bir yer olduğu inancını sürdürürler. Parlak bir yıldızın altında, ilahi bir yerdir bu. Yıldızın adı ise Merica'dır.

1307 Yılında Tampliye örgütü, ugradıkları baskınla ortadan kaldırılırken, bir kısmının kaçıp kurtulduğu

biliniyor. Uzaklara, bilinmeyen bir yerlere, Merica'ya gittiklerine dair çok kanıt var. Bu yeri nasıl biliyorlardı? Herod mabedindeki kazılarında buldukları yazılar onlara bu bilgiyi vermiş miydi? Bu konuya ilerde dönecektir. Masonluk, Taplıye Sövalyeleri, Nasoren/Essene topluluğu...Bu zincirin daha da öncesi nerelerde, hangi tarihlerde baslar ?

6. BÖLÜM: INSANIN YARATTIĞI TANRI

İnsanlar konuşmaya, nerede ne zaman başladı? Bu bilinmiyor. İlk yazı İ.Ö. 4000 yıllarında Sümer'de ortaya çıkar. Uygarlığın besigidir Sümer. Kentlerde yaşayan, yüksek binalar ve sütunlar yapabilen, sulama kanalları ile ziraat yapan, metalleri işleyen, cam kullanan, parayı bilen, okuyup yazan ve tekerlegi icad eden inanılmaz bir toplumdur Sümerler. Tanrı fikri ve Yaradılıs düşüncesi de Sümerin insanlığa armağanıdır. Yahudilerin tanrısı Yahweh Sümer tanrılarında yüzyıllar sonra doğmuştur. Nuh Tufanı Eski Ahit'ten çok önce Sümerin kil tabletlerinde anlatılmıştır. 50.000 nüfusu ve ay tanrısı Nanna'ya adanan muhtesem zigguratı ile Ur Sümer'in en büyük kentidir. Tanrılarını ihmal etmeleri sonucu İ.Ö. 2000 yıllarında Elamların istilasına uğralar. Kisisel tanrılar giderek diğer tanrılar önüne geçer. Babadan oğula intikal eden, kisiye özel, koruyucu bir tanrısı vardır her ailenin.

Sümerler zaman içinde, etrafa yayılıp uygarlıklarını da tasimislardır. Ön Asya'nın göçebe insanlarına, birer tanrı gibi görünmüş olmalıdırlar. Sümer'den çıkıp gidenlerden biri de Abram'dır (soradan İbrahim): Yahudiliğin başlangıcı ve üç büyük dinin babası İbrahim. Kendi tanrısının ona ve ondan geleceklere vadettiği toprakları bulup yerleşmek üzere yola çıkar İbrahim. O topraklar elbette boş değildi. Eski Ahit'te anlatılan o kanlı savaşlar, yağmalar, katliam ve tecavüzler hep tanrı Yahweh'in vaadi, izni ve yardımı ile olur. Yahweh tam bir savaş tanrısıdır.

İbrahim'in oğlu İshak'ın kurban edilmekten kıl payı kurtuluşunda, bir tür dirilis izi olabileceği düşünülse bile, bu bağlamda Masonluğun köklerini daha da gerilerde aramak gerekecektir. İbrahim'in kısa süre, Musa ve Yusuf'un daha uzun yaşamış oldukları eski Mısır'da...

7. BÖLÜM: MISIR'IN MIRASI

Mısır'da firavunlar çağından çok önceleri, tanrılar da insanlar gibi doğup yaşadığı ve sonunda öldüğü inancı vardı. Belki de, göçebe halktan çok ötede bilgi ve beceriye sahip bir grup insan onlara tanrı gibi görünmüş ve o inancı doğurmuştu. Sonradan her kentin bir tanrısı olur. Heliopolis'in Ra'sı ile Memphis'in Ptah'ı en büyük tanrılardır. Ra ya da Ptah, sanat ve bilimlerin, özellikle yapıcılığın kaynaklarıdır. Firavunlar, bu tanrılarının oğullarıdır. Öldüklerinde babaları ile birleşip tek olurlar ve cennete giderler. Bu, tanrı-ogul döngüsü Osiris ile başlar:

Gök tanrıçası Nut'un bes çocuğundan en büyüğü olan Osiris hem insan, hem de tanrıdır. Kız kardeşi Isis ile evlidir. Sağ kolu durumundaki tanrı Thoth'un da yardımı ile ülkeyi yönetmektedir. Kısır kardeş Set, Osiris'i öldürüp parçalarını Nil nehrine atar. Osiris'in çocuğu olmadığı için krallık Set'e kalacaktır. Isis, kocası Osiris'in parçalarını toplayıp bir araya getirir ve kısır bir yaşam soluğu üfleterek hemen onunla birleşir. Isis artık hamiledir. Osiris, yıldızlara karışıp ölümler diyarının krallığını üstlenir. Isis, bir oğlan doğurur: Horus. Bu çocuk büyür ve babasının katili Set'i düelloya davet eder. Horus, Set'in testislerini kesip atar. Ancak kendisi de bir gözünü kaybeder. Ama galiptir ve kral olur. Artık, her kral, tanrı Horus olacak, öldüğünde Osiris'e dönüşecek ve onun oğlu yeni Horus olacaktır.

Sümer için sütunlar ve zigguratlar ne idiye, Mısır için de piramitler ve sütunlar odur. İnsanların dünyasından gökteki tanrılara uzanan yapıları bunlar. Asağı ve Yukarı Mısır, iki ayrı krallık halindeyken, Heliopolis ve Tebe'te iki krallığı temsil eden iki sütun vardır. Bu iki sütun, gök tanrıçası Nut'un göksel kemeri ile birleştiğinde, Jachin-Boaz-Denge üçlemesi ortaya çıkar.

Mısır tarihi incelenirken firavunların, vezirlerini "Ma'at" kurallarına uymaları konusunda uyardıkları görülür. Ma'at? Düzgün, dengesinde, simetrik anlamlarını içeriyor bu sözcük. Ama bu bağlamda ifade ettiği doğruluk, gerçeklik ve adalettir.

Masonluğun daha kısa, daha iyi bir tanımı her halde yapılamazdı. Batı, en geniş anlamı ile eşitlik ve dengeyi yaratabildiği gün Ma'at'ı yeniden keşfedecektir.

Masonlar, 4000 yıllık geçmişlerinden bahsederken, buna kendilerinin de ne kadar inandığı tartışmaya değer. Eski Mısır ile olan bağlar gün ışığına çıkarılırsa, bu büyük geçmiş kanıtlanmış olacaktır.

Ölen firavun arkasında bir oğul bırakmamışsa, yeni firavun seçiminde tanrıların yardımına bas vurulurdu. Elbette karar tanrılardan değil, insanlardan gelirdi. Bir Kraliyet Locası'nın seçtiği aday, inisiyasyon tamamlanıp firavun derecesine getirilince, o artık Horus'tur. İktidarı tartışılmaz.

Tahta çıkış, eski kralın ölümünden hemen sonra olmasına karşın, taç giyme töreni belli bir süre sonraya bırakılır. Kral yapma (King-making), Unas piramidinde, gece sabaha kadar süren, bir törenle ve elit bir topluluğun huzurunda gizlice gerçekleştirilir. Ölmüş olan kral yeni kralın kişiliğinde dirilir. Yeni kral törenin yapıldığı salonda, tüm ülkeyi simgesel olarak dolarsa. Krala bir serbet içirilmistir; bu, onu sabah yıldızı dogana kadar, derin bir uykuda tutar. Uyandığında, yıldızlardaki yolculuk bitmiş; baba, orada kalmış; kendisi, tanrıların arasına karışmış, yeni Horus olmuştur. Misir'in geçmişi ile birleşmiş bir tanrı-kraldır.

Yukardaki bölüm, bir varsayımdır. Tam bir gizlilik içinde, birkaç seçkin din adamının huzurunda yapılan ve eski Misir'in en büyük gizi olan bu törenler hakkında, herhangi bir kayıt olmaması çok dogal. Acaba o sihirli serbet, gerçekten kullanıldı mı? Neden kullanılmadı?

Osiris-Horus efsanesine dayalı tanrı/kral diriliş ritüelleri; iki sütunla sembolize edilen güç-düzen-istikrar gelenegi; Sabah yıldızı ve Toth-Hermes; Ma'at kavramı; Diriliş ritüellerinin saray dışında da kullanımı ve bu bağlamda bir gizli örgütlenmenin varlığına dair bilgiler...Bütün bunların, Masonluk tarafından sonradan kopya edilmiş olması olanaklı değil zira, bu bilgileri içeren hiyeroglif metinler Rosetta taşının bulunmasından sonra okunabilmistir. Masonlugin, resmen ilan edilisi ise (1717) bundan bir hayli öncedir.

8. BÖLÜM: İLK MASONLAR

Üstad mason derecesine yükselmiş masonlar, yükselme töreni içinde bir olayın (!) canlandırılmasında, kendilerine verilen rolü oynarlar. Olay, Süleyman Mabedinin mimarı Hiram Abif'in öldürülmesidir. Yapının sırlarını vermemek için ölümü yegleyen Hiram Abif...Eski Ahit'te bu olayla ilgili en küçük kayıt yok.

Misir, İ.Ö. 1780-1570 yıllarında Suriye ve Filistin civarından gelen göçebe insanların istilasına uğrar. Bunlar Hyksos'lardır. Sami kökenli bir topluluk. Misir'in Habiru (İbrani? Hebrew?) adını verdiği insanlar. Hyksos-Misir birlikteliği, başlangıçta sorunsuzdur. İki taraf da birbirinden bir şeyler öğrenir. Zamanla Hyksoslar, egemen taraf olur. Teb'deki Misir krallığı, Hyksos krallarına haraç vererek varlığını sürdürür hale gelir. Ve Hyksos kralları, Misir krallarının gücüne ulaşmak ister: "Tanrısal Krallık". Bunun için de Misir'in büyük gizini öğrenmek gerekir:

"Kral-Yapma".

Artık, günlük yaşamlarında istilacıların isteklerini kabullenmiş olan Misirlinin, gökteki ve yerdeki tanrılarına da el uzatılmasına göz yumması beklenemez. Hyksos kralı Apepi kendisini aşağı ve yukarı Misir'in kralı ilan eder ve tanrı Ra'nın oğlu unvanını da takınır. Şimdi sıra, Teb'deki Misir kralı Seqenenre Tao'dan, tanrı krallığın gizlerini öğrenmeye gelmiştir. Apepi, baskenti Avaris'ten Seqenenre'ye "Sarayındaki hipopotam havuzunu yok et, gürültü beni rahatsız ediyor" mesajını gönderecek kadar küstahlaşmıştır. Oysa aradaki mesafe 400 milden fazladır. Bu mücadele Seqenenre Tao'nun öldürülmesi ile noktalanacaktır.

Misir-Yahudi ilişkileri, Eski Ahit'te uzun uzun anlatılır. İbrahim-Ishak-Yakub-Yusuf-Musa zinciri içinde masalımsı bir tarzla anlatılan olaylarda, özellikle Yusuf ve Musa'nın önemli yerleri vardır. Exodus ve diğer bazı belgelerden Apepi, Seqenenre Tao ve Yusuf'un aynı tarihlerde yaşadığı, bu arada Yusuf'un Hyksos sarayında çok yüksek bir yere kadar geldiği anlaşılmaktadır.

Olayların gelişimini ve varılacak sonucun gerçeğe yakınlığını göstermek için yine Eski Ahit'ten bir ayrıntı: Yakub'un (sonradan adı İsrail olacaktır) on iki oğlu vardır. Bunlar, sonradan Yahudilerin 12 kabilesinin reisleri olacaktır. Genesis 49:6, Yakub'un ölüm döşeginde son sözlerini söyleyince: "Gizlerini öğrenemediniz. Bunu yapamadığınız gibi, kendinize hakim olamayıp onu öldürdünüz. Her şeyi berbat ettiniz. Dünyayı basımıza yıktınız." Bu sözleri Simeon ve Levi adlı iki oğluna söyler. Kimdi bu öldürülen? Ve ele geçirilemeyen giz neydi?

Hiram Abif, Süleyman Mabedinde yapının gizlerini ele geçirmek isteyen üç kişi tarafından öldürülür. Mason ritüellerinde canlandırılan bu olayda, Hiram Abif'in basından aldığı üç darbe ile öldüğü anlatılır. Ve bir kez daha vurgulamak yerinde olacaktır: Eski Ahit bu konuda hiçbir şey söylemez.

Hyksos krali Apepis, tanrı-kral olmaya kararlıdır. Bu gizli Seqenenre Tao'dan alınması isini, veziri Yusuf'a verir. O da, kardeşleri Simeon ve Levi'yi görevlendirir. İki kardeş Teb'e gelirler. Önce genç bir din adamı ile temas kurulur. Masonik geleneğe uyarak bu genç adama Jubela diyebiliriz. Jubela, onları mabede götürür. Önce, en yüksek derecedeki iki rahip öldürülür. Sonra, gizini vermemekte direnen Seqenenre, basına üçünün birlikte vurduğu darbelerle ölür. Jubela yakalanır. Seqenenre ve iki rahip öldürüldüğü için, artık "Kral-Yapma" gizi yok olmuştur. Yeniden kurulacak "kral-yapma" ritüelinde kardeş katili Set'in rolünü üstlenecek en uygun aday Jubela'dır. Testisleri kesilir ve diri diri bandajlanarak tabuta konulur. Mumyalanması daha sonra yapılacaktır.

Bugün Kahire müzesinde kral Seqenenre'nin mumyası 61051 katalog numarası ile görülebilir. Basındaki üç darbenin, kafatasında bıraktığı izler açıkça bellidir. Mısır kralları içinde trajik bir biçimde ölen tek kişidir Seqenenre. Yine aynı müzede 61023 katalog numarası ile belirlenmiş, genç bir adamın mumyası vardır. Testisleri olmayan, büyük iskencelerden geçtiği anlaşılan bir yarı mumya: Jubela.

Hiram Abif, Seqenenre Tao'dan baskası değildir.

Masonlugin üçüncü derece (Üstad Mason) ritüelinde, simgesel mezarından kaldırılan biradere fisildanan anlamsız sözcükler var : "Ma'at-neb-men-aa, Ma'at-ba-aa" . anlamı, eski Mısır dilinde "Masonlugin üstadı büyüktür; Masonlugin ruhu büyüktür" Bu çeviride küçük bir değişiklik yapılmış, Ma'at yerine Masonluk konulmuştur. Ma'at sözcüğünün ifade ettiği gerçek, iyilik, adalet, uyum ve etik değerleri topluca karsılayacak, tek sözcük ancak Masonluk olabilir.

Bu sözler, bu ritüele nereden, nasıl, ne zaman girmiştir? Bunun yanıtını, yine eski Mısır'da, Musa döneminde aramak gerek.

9. BÖLÜM: YAHUDILIGIN DOGUSU

Mısır, Seqenenre'nin ölümünden kısa bir süre sonra Hyksoslari ülkeden kovar ve yeniden eski günlerine döner. Şimdi ülkede bir yabancı düşmanlığı başlamıştır. Habirular bir tür esaret yaşamında madenlerde ve yapıcılık işlerinde çalışırlar. Eski Ahit Mısırdan çıkışın (Exodus) II. Ramses zamanında olduğunu (İ.Ö.1290-1224) anlatır. Son araştırmalar, olayı Hyksosların kovulmasıyla aynı zaman dilimine koyar.

Musa adli birinin yaşadığı hemen hemen kesindir. Bir Mısırlıyı öldürüp kaçan, çölde Mediani'lere sığınan, sonra Mısır'a geri dönüp Habiru'ları Vaadedilmiş Topraklara götüren bir önderdir Musa. Mısır sarayında yetişmiş yetenekli bir yönetici ya da bir asker de olabilir. Acts 7-22'de şöyle bir kayıt var: "Musa, Mısır'ın tüm bilgilerini öğrendi". Bu bilgiler arasında "Kral-Yapma" töreninin de olması büyük olasılık.

Kenan'da (Vaadedilmiş Topraklar) yerli halklarla yıllar süren savaşlar; Hakimler (Judges) dönemi; Sonra krallar dönemi...Kral-yapma gizi, Musa'dan Hakimlere, onlardan da İsrail krallarına geçmiştir. Davud ve Süleyman, peygamber krallardır. Masal-gerçek karışımı bu dönemde, İsrail tarihinin en parlak günlerini yasar. Ünlü Mabed yapılmıştır. Tanrı Yahveh seçilmiş kullarının kendisi için yaptırdığı iki sütunlu evine kavuşmuştur. Dirilis ve tanrı/kral yaratmanın gizleri, Musa ile Mısır'dan İsrail'e taşınmış ve sonra İsa ile bir kez daha su yüzüne çıkmıştır.

Seqenenre Tao ne zaman, ne şekilde Hiram Abif oldu ?

10. BÖLÜM BİN YILLIK MÜCADELE

Süleyman'ın ölümünden sonra ülke ikiye ayrılır. Tanrı Yahveh'i unuttukları, ihmal ettikleri için felaketler birbirini izler. Önce İsrail, Asurlular (İ.Ö. 721); sonra da Judah, Babilonya tarafından (İ.Ö. 597) ortadan kaldırılır.

Babil sürgünü...Babil, asma bahçeleri ve sütunları ile Mezopotamya'nın en görkemli kenti. Yahudiler yeni yasama uyum sağlamakta gecikmezler. Fakat, Yahveh'e ihanetin ne belalar getirdiğini unutmayan fanatikler, Nabukadnezar'ın yiktirdiği Mabedin hayalinden vaz geçmez. Peygamber Ezekeil, Yahveh'ten kopusta eski Mısır geleneklerinin sürdürülmüş olmasının etkisini allegorik bir üslupla dile getirir. Ezekeil, yapılacak yeni mabedin fikir babasıdır ve Seqenenre Tao'nun vermemek için öldüğü sirri, Hiram Abif kisiliginde, Süleyman Mabedinin mimarına maleden de odur.

Babil sürgünü dönüşünde, yeni mabet kral Zerrubabbel tarafından yaptırılır. Yahweh'in emirleri daha da ödünsüz bir şekilde uygulanmak istenir. Ama, Yahweh'i Mısır ve Babil'den daha güçlü bir tehdit beklemektedir: Büyük İskender ve onun sürüklediği Helenizm...

Mısır, İskender'i tanrı ilan etmekte gecikmez. İki krallığı temsil eden çifte sütunlar, artık Toth'u değil, onun yerini almış olan Hermes'i temsil eder. Diaspora helenistik dünyanın cazibesine kapılır. Sinagoglar Mabetten daha toleranslı yerlerdir.

11. BÖLÜM: BOAZ VE JACHIN

Hristiyanlık, İsa'nın ölümü ve dirilmesi varsayımı çürütüldüğü anda, temelini kaybeder. Kilisenin kendi onayı dışındaki her türlü düşünce ve belgeyi yok sayması doğal kabul edilebilecek bir gayrettir. Din, elbette akil değil, inanç isidir. Ama dogmaları aklın üstüne çıkartmak da, herhalde Tanrı'yi onurlandırmaz.

1947 yılında ortaya çıkarılan Ölü Deniz Yazıtları, Hristiyanlığa farklı bir boyut getirmiştir. Kumran'da ilk kilisenin kurucuları Esseneler tarafından yazılmış olan ve bilinen en eski metinlerden bin yıl öncesine ait belgelerdir bu yazıtlar.

Essene topluluğunun, İ.Ö. 150 civarında oluştuğu kabul edilir. Kumran'da manastır kurallarına yakın bir yaşam tarzı sürdürürler. Üç grup biçiminde örgütlenirler: İsrail, Levi ve Aaron: yani üyeler, alt düzey din adamları, ve üst düzey din adamları. Topluluğa girmenin ilk koşulu Tanrıya inanmaktır. Bu günün Masonluğunda olduğu gibi. Her kademede bir bekleme süresi ve yükselmek için bir sınav gereklidir. Topluluğun, titizlikle saklanan son gizlerine ulaşılmasında, tipki üstad Masonluğa yükselme töreni gibi, ritüeller uygulanır. Topluluğun ortak değerleri ve uyulması şart olan kurallar günümüz masonlarının normlarından pek farklı değildir: gerçek, doğruluk, iyilik, adalet, alçakgönüllülük ve kardeşçe sevgi. Eli ayagı tutmayan, yaralı bereli, sağır, dilsiz, kör, topal ve asiri yaslılar topluluğa alınmaz.

Esseneler, varlıklarını 250 yıl kadar sürdürürler. Topluluğun İsa zamanındaki önderi, ilk kilisenin kurucusu ve baş rahibi James'tir (İsa'nın kardeşi). İsa'nın etken olduğu son bir yıl süresince, iki kardeşin topluluğun istikrarı ve kurtuluşu için gerekli iki sütunu (Jachin ve Boaz) temsil ettikleri düşünülebilir.

Esseneler, Roma'nın artan baskıları ile kaçınılmaz sonun geldiğini bildikleri için tüm yazılarını gizli bir yerde saklamaya karar verirler. En uygun yer, mabetin içinde, Kutsalın Kutsalı olarak bilinen bölümdür. Öyle yaparlar. Roma, İ.S. 70 yılında Kudüs'ü ve Mabedi yerle bir eder. Daha önce oraya gömülmüş olan gizler bin yıl sonra Taplıye Sövalyeleri tarafından bulunacaktır. Mısır'ın gizleri Musa-Esseneler kanalı ile Sövalyelerin eline geçecek ve baskalarına da devrolacaktır.

12. BÖLÜM: SUYU SARABA DÖNÜSTÜREN ADAM

İsa hakkında yapılan araştırmalar ve yeni bilgilerin ışığında ortaya çıkan yeni İsa imajı pek çok kişiyi rahatsız edebilecek nitelikte olabilir. Ama gerçek gerçektir. Onun hakkında söylenecek ilk şey güçlü ve etkili bir insan olduğudur. Vaazları, sadece bir yıl sürmüştür: Vaftizci Yahya'nın ölümü ile kendi ölümü arasında geçen bir yıl. Çevresi ile, özellikle İlk Kilisenin önderi James ile devamlı sürtüşme halinde olan, Kumran topluluğu ve ailesi ile anlaşamayan ve İncillerin söylediği kadar popüler olmayan bir adamdır İsa.

Zamanın kısaldığı ve sonun yaklaştığı inancı ile sert ve radikaldir. İki sütunun güçlerini kendisinde birleştirmek iddiası ve yolundadır. Suyu sarap yapması, ölüleri diriltmesi, Kilisenin empoze etmeye çalıştığı gibi birer mucize değil, çalışmalarının simgesel ifadesidir. Su ve Ölü, içinde bulunduğu topluluğun dışındaki inançsızlar; Sarap ve Diri ise Yahweh'in vaadettiği kurtuluşa ve sonundaki mutlu topluluğa inananlardır. Yakın çevresine fanatik mücadele taraftarı olan Zealot'ları toplar. Küçük topluluklarına yeni üyeler bulmak amacıyla ve para toplayabilmek için herkesle temas kurar. Hasta, sakat, günahkar, kadın, hatta orospuları bile yanına alır. Bütün bu insanlar, İsa'ya göre kazanılması ve kurtarılması gereken potansiyel üyelerdir. Aile bağlarından kurtulmayı savunur. Kavgası Romayı kovmak ve Yahudileri mutlu sona taşımak içindir. Barış ve iyiliği Yahweh'in yardımını sağlayabilmek için önerir. Tüm çabası, insanlığa değil, içinde yaşadığı topluma yöneliktir.

Kudüs'e bir esek sırtında girişi Zachariah 9:9'da müjdelenen kurtarıcının anlatılan girişidir. Bu, artık Yahudilerin Kralı olmak iddiasının açıkça ortaya vurulmasıdır. Mabede girip masaları devirmesi ve günahkarları tehdit etmesi çok etkili bir sovdur. Bu sov, Roma'ya ve onun dümen suyundaki Yahudileri, Essene topluluğunun artık bastırılması gereğine inandıracak ve İsa'nın sonunu getirecektir.

Pontius Pilatus'un karsısında yargılanan iki İsa vardır. Biri Yahudilerin krali olmak iddiasındaki İsa'dır. Diğer İesus Barabbas'tır (Tanrının Oğlu). Barabbas aslında İames'tir. Yargılanan iki kardeş...Pilatus, halkın galeyanını yatıstırmak için birini suçsuz bulmayı yegler. Çoğunluk, daha popüler olan İames'in affını ister ve sonuçta İsa, çarmlıha gerilir. Ufak tefek, kambur bir insanın (o günlerin tarihini görerek yazan İosephus, geçen yüzyıl ortaya çıkan slavca bir yazısında İsa'yi böyle tanımlar) çarmlıhta, kısa sürede ölmesi doğaldır. İsa'nın, bu tarifle helenistik dünyaya yakışmayan bir imaj vermesini istemeyen ilk Hristiyanların, Tanrının bu çirkin oğluna biraz rötus yapmış olmaları büyük olasılık.

İames ve İsa'nın isaretleri, ya da Yahudiliğin simgesi olarak kabul edilen Davud Yıldızı örtüsen iki üçgenden oluşur. Biri, tabanı yerde göğe uzanan; diğeri, gökten yeryüzüne uzanan iki Mesih. Tamamı da, Davud'un soyunu simgeleyen sabah yıldızı. Her iki üçgenin de tabanları silinirse, geriye kalan şekil, Masonlugin simgesidir. Yıldız, iki üçgeni ile, İsa'da birleşen dünyasal ve tanrısal gücü temsil ettiğine göre, Hristiyanlığın simgesi olmalıdır.

O zaman, Yahudiliğin simgesi nedir? Haç ! Musa, Misir'dan kaçıp Mediani'lerin yanına sigindiği zaman, T şeklindeki haç, yani Tau isareti, Yahveh'in simgesi idi. Hamursuzda kapıların üzerine konulan isaret de, İsa'nın gerildiği çarmlıh da o idi. Hristiyanlığın kabullendiği haç, üzerinde çıkıntısı olan bir T dir. Hiyeroglif yazısında o şeklin anlamı, Kurtarıcı'dır. Yahudi dilinde İoshua, Yunancada İesus. Yani, İsa'nın gerildiği haç, onun simgesi değil, ismidir.

İames (Adil İames-İsa'nın kardeşi) İlk Kilisenin baş rahibi olarak, başına Mitre (bu gün hala piskoposların giydiği yüksek başlık) takıyordu. Bu başlık şekli, hiyeroglif yazısında, Teb'in yaratıcı tanrısı Amen'in simgesidir. Teb, Seenenre Tao'nun kenti. Diriliş töreninin sihirli söcüğü Amen...Bu gün hala, üç büyük dine de, duaların sonunda, tanrı Amen yardima çağırılır.

İsa'nın ölümü ile başlayan çalkantılı günlerde, ortaya yeni bir isim çıkar: Tarsus'lu Paul. Bir Roma vatandaşı. Diasporadan bir Yahudi. Tutkulu bir serüven adamı. İlk Hristiyanlara karşı hareketlere karıştıgı asılsızdır. O günlerde henüz, Hristiyanlık yoktur. Paul, Roma'nın hizmetinde, Essenelere karşıdır. Damascus'a (Sam değil, Kumran'ın diğeri adı) gelip, İames ile tanışır. Yeni hareketin içinde, kendine bir yer aramaktadır. Toplulugin içinde bir yıl kalır ve yeni bir senaryo yaratır. Bu senaryo içinde yeni bir İsa ve yeni bir akim doğar.

İames, İlk Kilisenin başrahibi olarak Mabede girmek ister. Kutsalların Kutsalını yılda bir görmeye hakkı olduğunu düşünür. Ancak yanılmıstır. Linç edilir. Kendisine açtırılan mezarına yatırılıp, karninin üstüne büyük bir aslar (insaat için hazırlanmış blok taş) konulur ve taşlanarak öldürölür. Mason localarında, bu gün kuzeydoğu kösesine böyle bir taş konulur.

İames'in öldürölmesi bardağı tasiran damla olur ve Roma'ya karşı isyan başlar. İ.S. 67-70 yıllarında kan gövdeyi götüröl. Roma, sonunda Kudüs'ü ve Mabedi yıkar. Son Kumranlılar Massada'da toplu intihar ile yok olur. Ama büyük miras, mabedin altına gömölümüstür. Bin yıl sonra Tampliyelelerin bulacağı yazılar ve hazine..

Aradan geçen bin yıllık boşlugin doldurulmasında, 33. Derece mason ritüelinin ve bu bağlamda, İskoçya kilisenin ve İskoç krali Robert Bruce'ün rolleri ne olabilir?

13. BÖLÜM: DIRILIS

İ.S. 70 yılı felaketinden kurtulanlar, Ebionim tarikatı halinde varlıklarını sürdüröl. Misir'da ve İngiliz Adalarında İames'in öğretisi doğrultusunda, İsa'yi ölümlü bir insan olarak algılayan ve doğal olarak Kilise tarafından sapkınlıkla suçlanan bu tarıkata göre, bir insana Tanrı ya da Tanrının oğlu diyen Vatikan gerçek sapkındır. Zamanla İrlanda, İskoçya, Galler ve Kuzey İngiltere'ye yayılan bu İamesçi Hristiyanlık, Kelt kilisesinin ücra yerlerdeki manastırlarında etkili olur. Bakire Meryem, Tanrı İsa, İlk Günah gibi kavramları reddeden, Yeni Ahit'in Eski Ahit'i geçersiz kılmasına karşı çıkan bu tarikat, 664 yılında Whitby Sinod'unda, Kelt kilisesinin Vatikan'a bağlanması ile silinir.

1915 yılında, Royal Arch Masonlugu hakkında yazılmış eski bir kitapçık bulunur. Bu kitapta "Holy Royal Arch" ritüeli özgün biçimi ile yazılıdır: Bu törende aday, ikinci mabedin Kutsalların Kutsalı bölümüne kadar simgesel olarak iner. Oraya, yanına gelmiş olan iki kişinin tuttuğu bir halatla inmiştir. Vardığı yerde, mermer üzerine kazılmış, kutsal yazıyı göröl. Simgesel olarak zaman, güneşin tepe noktasına vardığı öğle

saatidir. Sezenenre Tao'nun Amen-Ra için son duasini yaptığı zaman...Mermer üzerindeki yazı sudur: "Ben, gökteki Tanrı ve herseyin Babasıyım ve öyle kalacağım". Yazıdaki yer alan Jah-Baal-On, üç büyük tanrının (Mısır, Kenan ve Yahudi) toplam adidir. Aynı tanrının değişik isimleri Masonlugin Amentüsüdür.

Yukarıda anlatılanlar, Zerrubabel'in Babil sürgününden sonra yaptırdığı mabette geçmiş gibi nakledilir. Ancak, harçsız kemerler Roma'dan önce bilinmedigine göre, yer Herod mabedidir.

Masonluk bu ritüeli bir yerden aktarmış olmalıdır. Tampliye Sövalyeleri, Herod mabedinin altında dokuz yıl boyunca kazı yapmıştır. 1894 Yılında aynı yerde kazı yapan bir İngiliz ekibi, Tampliyelerin izlerini bulmuştur.

Sövalyeler, buldukları yazıların ne olduğunu anlamak için içlerinden ikisini, Fransa'ya gönderir. Lambert adında yaslı bir papaz yazıları okur. Bu arada, İlahi Kudüs taslağının da bir kopyasını çıkarır. Bu çizimde, Kudüsün Essenelerin hayalindeki tasarımı vardır. Tampliyeler, buldukları hazine ve edindikleri yeni bilgilerle, kısa sürede, Avrupa'da, Masonlugin operatif ve spekülative uygulayıcısı olurlar. Örgüte girilirken yapılan inisiyasyon ritüeli, giz saklama yeminleri..Bir yüz yıl içinde, Fransa'da, 80 muhtesem katedral ve 500 civarında manastır inşa ederler.

14. BÖLÜM: GERÇEK ORTAYA ÇIKIYOR

XIII. Yüz yıl sonlarına doğru, Kutsal Toprakların kaybedilmesi ile Tampliye örgütü, prestij kaybına uğramaya başlamıştır. Avrupa'da sayısız gayrimenkul, güçlü bir savaş kadrosu, iyi bir donanma, Küçük Asya'dan İngiltere'ye uzanan bir ticaret ve bankacılık ağı ve masalımsi hazinesi ile örgüt, yine de Hristiyan dünyasının en büyük gücü görünümündedir. Yasadıkları yerlerin, siyasi otoritelerinden bağımsız, sadece Papa'ya sorumludurlar.

Örgütün, artık sorgulanmaya başladığı bu dönemdeki Büyük Üstadı, 1292 yılında seçilmiş olan, Jaques de Molay'dir. Aynı tarihlerde Fransa tahtında genç, haris ve borç içinde bir kral vardır. IV. Philip. Daha çok bilinen adıyla Güzel Philip. Tampliyelerin maddi gücünü ele geçirmek için, Papa'nın sapkınlıkla suçlanmasından, zehirlenmesine kadar, her türlü yöntemi kullanacak kadar kararlı ve pervasız bir kral.

13 Ekim 1307 Cuma sabahı, çok iyi organize edilmiş bir baskınla Fransa'da yaşayan, on beş bin Tampliye sövalyesi, tutuklanır. Jacques de Molay, büyük iskencelerden sonra Engizisyonun istediği tüm itirafları yapar. İskence, sonradan de Molay'ın üzerine örtülen beyaz beze, onun resmini neredeyse aynen çizer. Turin Shroud olarak bilinen, yüz yıllarca İsa'nın çarmıhtan indirildikten sonra sarıldığı kefen olarak kabul edilen ve bezdeki görüntünün de İsa'ya ait olduğu iddia edilen Turin Shroud... 1988 Yılında, bez üzerinde yapılan karbon testi, bu gizemli kefenin, İ.S. 1260'tan eski olamayacağını ortaya koyar. Görüntü İsa'ya ait olamaz. Bu yapitin yazarlarının, ikinci kitabı olan "The Secod Mesiah"ta (İkinci Mesih) ileri sürdükleri gibi, bezdeki görüntü Jacques de Molay'a aittir ve onun kişiliğinde "Dirilis" yenilenmiştir.

Tampliyelerin bir kısmı kaçıp kurtulur. Donanmalarının bir bölümü, o sabah bilineyen bir yöne yelken açmış ve bir daha izlerine rastlanmamıştır. Bayrakları, yüz yıllarca dalgalanmaya devam edecektir: Bir kuru kafa ve iki çapraz kemik. Gemilerin bir kısmının Portekiz'e, bir kısmının da çok uzaklara, Amerika'ya gittiği kesin gibidir. Tampliye Sövalyeleri, Herod Mabedinin altında buldukları yazılardan, Batıda parlak bir yıldızın (La Merica) altında, bir yer olduğunu öğrenmişlerdi. Bugün, Massathusett'te Westford kasabasında, kayaya oyulmuş bir sövalye resmi var. Kilicinin kabzası Avrupa sövalyelerinkilerle aynı. Ve kalkanında bir resim: Bir yıldızın rehberliğinde, Batiya yelken açmış bir gemi.

15. BÖLÜM: KAYIP YAZITLAR YENİDEN BULUNUYOR.

Tampliyeler, örgütleri dağıldıktan sonra, İskoçya'da, güvenli bir sığınak bulurlar. İskoç kralı Robert Bruce, Papa tarafından aforoz edilmiştir. Tampliyeler, bitmez tükenmez İngiliz-İskoç savaşlarında İskoçların yanında yer almışlar, 1314 Bannockburn savaşında, St. Clair komutasında İskoçya'nın kaderini belirleyecek kadar önemli bir rol oynamışlardır. Papa, sonunda Robert Bruce'u bağışlar, ama St. Clair ailesi, hala iyi bir sığınaktır.

Bugün İskoçyada, çok iyi korunmuş bir yapı, bu kitaptaki savların reddedilmez kaniti olarak ayakta durur: Rosslyn Chapel!... Bina, William St. Clair tarafından yaptırılmış, 1480 yılında tamamlanmıştır. Yapı, Tampliyelerin Herod Mabedinin altında buldukları, İlahi Kudüs tasarımının bir kopyasıdır. Binanın planında, Masonlugin Royal Arch töreninde verilen tariflere uygun, ayrıntılı bir sembolizm açıkça görülür. Jachin ve

Boaz sütunları belirgindir ve komşu sütunlarla birlikte üçlü Tao'yu meydana getirirler. Diğer sütunların bazıları, uygun çizgilerle birleştirildiği zaman, Süleyman Mührü (Davud Yıldızı) ortaya çıkar. Bu yıldızı meydana getiren iki üçgenin merkezinin tam üstünde, tavanda bir çıkıntı hazinenin gömülü olduğu yeri işaret eder(?)

Binada, karanlık bir odanın girişinde küçük bir figür: Elinde de bir anahtar! St. Peter olabilir mi? Hayır! Çünkü, elindeki anahtar tek ve bir gönyeye takılı! Oda yazıtların gömülü olduğu tonozun girişidir ve anahtar ise Hiram'ın Anahtarıdır.

İngiliz iç savaşında Cromwell, pek çok kraliyet ve kilise malını yakıp yıkar. Rosslyn'e dokunmaz. Kendisi bir masonudur. 1650 yılında general Monk, St. Clair satesunu yıkar ama Rosslyn'e o da dokunmaz.

Rosslyn Chapel'in tavan ve sütun süslemelerinde, Amerika kökenli bitki motifleri var. Amerika'nın kabul edilen keşif tarihi 1492'dir. Binanın tamamlanış tarihi ise 1480! Birileri, Amerikayı Columbus' tan önce bulmuşlardı...

Tampliyelerin Herod Mabedinden getirdiği yazılar ve hazine, Rosslyn'de gömülü mü? Rosslyn, bir gün açılıp da gizler ortaya çıkınca; İsa, çağdaşları ve Hristiyanlığın ilk günleri hakkında bilinenler herhalde çok değişecektir. Rosslyn'in duvarlarının birinde Latince birkaç satır var: "Sarap güçlüdür; Kral daha güçlüdür; Kadın daha da fazla. Ama gerçek, hepsinden güçlüdür".

Masonlugin doğuşunu, Rosslyn Chapel'in yapımı ile başlatmak hata olmayacaktır.

Hiram Abif'in öyküsü ve Masonlugin unutulmuş köklerinin araştırılması burada biter.

Yazarlar, gerçek Hristiyanlığa açılacak kapının anahtarını da sundukları inancındadırlar.

TOLSTOY'UN KALEMİNDEN MASONİK İNİSİYASYON

Savaş ve Barış'ın II. Cilt III. ve IV. Bölümleri.....Derleyen: Thamos (Geometri)

"Savaş ve Barış" romanının baş karakterlerinden Pierre Bezuhov'un St. Petersburg kentinde bir mason locasında aydınlatılmasını anlatan aşağıdaki bölümler, eserin Constance Garnett tarafından çevrilmiş İngilizce metninden tercüme edilmiştir. Tolstoy, bu eserini 1862-1867 yılları arasında kaleme almıştır. Romandaki olaylar 1810-1820 yılları arasında geçmektedir.

III. Bölüm

...Locanın bulunduğu büyük evin bahçe kapısından arabayla geçtiler; karanlık bir merdivenden çıktılar; pek büyük olmayan sofaya girip, usakların yardımı olmadan, paltolarının çıkardılar. Sofadan başka bir odaya geçtiler. Kapıda tuhaf giyimli bir adam belirdi. Villarsky, adama doğru yürüdü, alçak sesle Fransızca bir şeyler söyledi ve küçük bir dolaba açtı. Pierre, dolabin içinde o güne dek hiç görmediği çeşitli giysiler gördü. Villarsky dolaptan bir mendil aldı ve onunla Pierre'in gözlerini bağladı. Mendile arkadan düğüm atarken, Pierre'in saçlarını sıkıştırarak canını yaktı. Sonra Pierre'i kendine çekti, öptü ve elinden tutarak bir yere götürdü. Saçları düğüme sıkıştığı için Pierre'in canı yanıyordu; yüzünü buruşturuyor ve belirsiz bir utançla gülümseyordu. Kolları yanına sarmış, buruşturduğu yüzünde bir gülümseme, kocaman gövdesiyle güvensiz ve ürkek adımlar atarak Villarsky'nin ardından yürüdü.

Villarsky, onu on adım kadar yürüttükten sonra durdu.

"Basınıza ne gelirse gelsin," dedi, "aramıza girmeye karar verdiyseniz, hepsine cesaretle dayanmalısınız." (Pierre, olumlu anlamda basını eğerek karşılık verdi.) "Kapiya vurulduğunu duyunca, gözlerinizdeki bağ çözülür." diye ekledi Villarsky. "Size cesaret ve başarılar dilerim." Pierre'in elini sıkan Villarsky çıktı.

Yalnız kalan Pierre aynı biçimde gülümsemeye devam ediyordu. İki kez omuzlarını silkti, elini çözmek istiyormuş gibi mendile götürdü, sonra tekrar indirdi. Gözleri bağlı olarak geçirdiği beş dakika ona bir saat

gibi geldi. Kollari uyusuyor, dizleri kesiliyor, bitkinlik hissediyordu. Karmasik ve çeliskili duygular içindeydi. Olacaklardan korkuyor, korkusunu belli etmekten daha çok korkuyordu. Basina gelecek olanlari, kendisine açıklanacak gerçekleri merak ediyordu; ama herseyden çok, Osip Alexyevitch ile karsilastigi günden beri hayalini kurdugu, kendini yenileyecegi ve erdem dolu bir yasama atilacagi anin gelmis olduguna sevinliyordu.

Kapi sertçe vuruldu. Pierre, göz bagini çözdü ve etrafina bakindi. Oda zifiri karanlikti: yalnızca bir yerde, beyaz bir seyin içinde yanan küçük bir kandil vardı. Pierre yaklasti ve kandilin açık bir kitabın bulunduğu siyah bir masanın üzerinde durduğunu gördü. Kitap Incil'di: içinde kandilin yandigi beyaz sey ise, göz oyuklari ve disleriyle bir kafatasiydi. Incil'in ilk sözlerini okudu: "Baslangıçta Söz vardı ve Söz Tanrı ile birlikteydi," Pierre, masanın etrafını dolasti ve birseylerle dolu büyük, açık bir sandık gördü. Bu içi kemiklerle dolu bir tabuttu. Gördükleri onu hiç sasirtmedi. Yepyeni, eskisinden tümüyle farklı bir yasama baslamayı umduğu için olaganüstü, hatta gördüklerinden daha olaganüstü seyler bekliyordu. Kafatasi, tabut ve Incil, hep ona beklediği seylermis gibi

geliyor; bunlardan fazlasını umuyordu. Kendinde dinsel duygular uyandırmaya abalıyarak çevresine bakindi. Kendi kendine "Tanrı, ölüm, ask, insanların kardeşligi" diye söyleniyor, bu sözlerini bir biçimde belirsiz ama sevinçli beklentilere bağliyordu. Kapi açıldı ve içeri birisi girdi. Solgun ama artık gözlerinin alistigi ısıktaki Pierre, kısa boylu bir adamın yaklastığını gördü. Herhalde ısıktan karanlığa girdigi için adam durakladı; sonra dikkatli adımlarla masaya doğru yürüdü, deri eldivenler içindeki küçük ellerini masaya dayadı.

Kısa boylu adam, göğsünü ve bacaklarının bir bölümünü örten beyaz deri bir önlük giyyordu; boynuna gerdanlığa benzer bir sey takmisti, gerdanlığın altında, asagidan gelen ısıkla aydınlanan uzun yüzünü çevreleyen dik beyaz bir dantelli yaka görünüyordu.

İçeri giren adam, Pierre'in çıkardığı hafif bir hisirti üzerine ona doğru dönerek "Buraya niçin geldiniz?" diye sordu, "Gerçeğin ısıgına inanmayan, o ısıgi görmeyen siz, buraya niçin geldiniz? Bizden ne istiyorsunuz? Bilgelik mi, erdem mi, aydınlanma mı?"

Kapi açılıp o tanımadığı adam içeri girince, Pierre çocukluk günlerindeki günah çıkarmalar sırasında duyduklarına benzer, korku ve kutsal bir heyecan hissetmisti: yaşam kosullari altında kendine tümüyle yabancı, ama insanların kardeşligi bakımından ise yakın bir insanla basbasa olduğunu duyumsuyordu. Nefesini kesen bir yürek çarpintisi ile Pierre, Rhetor'a doğru döndü (kardeşler arasına katılmak isteyenleri hazırlayan kişiyi masonlar böyle adlandırırdi). Biraz daha yaklaşıncı Rhetor'un tanıdık biri olduğunu farketti: Smolyaninov'du. Ama gelen kişinin tanıdık biri olduğunu düşünmek ona utanç verici bir sey gibi göründü: o, bir kardesten, erdem yolunda bir önderden baska biri degildi. Pierre uzun süre sesini çıkarmayınca, Rhetor sorusunu yinelemek zorunda kaldı.

Pierre güçlükle konustu:

"Evet, ben...ben...herseye yeniden baslamak istiyorum."

"Peki" dedi Smolyaninov ve hemen ekledi, "Amaciniza ulaşmanız için kutsal örgütümüzün size nasıl yardım edeceği konusunda bilginiz var mı?" Bu sözleri sakın bir tavırla ve hızla söylemisti.

Pierre, heyecandan ve soyut konularda Rusça konuşmaya alisik olmadigından, titrek bir sesle:

"Ben...yardiminizla...önderliginizle...kendimi yenilemeyi umuyorum" dedi.

"Masonluk hakkında düşünceniz nedir?"

"Masonluğu bir fraternité, erdemli amaçlari olan kişiler arasında bir esitlik olarak anliyorum." Pierre, bu sözlerinin o anin görkemine hiç uymadığını düşünerek utandı. "Sanıyorum ki..."

Herhalde bu yanittan hosnut kalan Rhetor acele ile "Peki" dedi. "Amaciniza ulaşmak için dinde çare aradınız mı?"

"Hayir, ben dini gerçek saymıyor ve onun yolundan gitmiyordum." Bunlari öyle alçak sesle söylemisti ki, Rhetor sözlerini ısıtmedi ve ne söylediğini sordu. Pierre "Ben Ateisttim" diye yanıtladı.

Bir anlık sessizlikten sonra Rhetor, "Siz gerçeği, yaşamınızda onun kurallarına uymak için ariyorsunuz: demek ki, bilgeligin ve erdemin pesindesiniz, öyle mi?" dedi.

Pierre, "Evet, evet" diye yineledi.

Rhetor öksürdü, eldivenli ellerini göğsünde kavusturdu ve konuşmaya koyuldu.

“Simdi, size örgütümüzün temel amacini açıklayacağım. Eger bu amaç sizinkine uyuyorsa, aramıza katılmanızda yarar vardır. Örgütümüzün ilk ve en büyük amacı, üzerinde yükseldiği ve hiç bir insan gücünün yıkamayacağı temel, önemli bir gizin korunması ve kusaktan kusaga aktarılmasıdır...Bu giz, en eski çağlardan, hatta ilk

insandan bizlere kadar gelmiştir ve belki insanlığın kaderi bu gize bağlıdır. Ancak, bu öyle bir gizdir ki, uzun bir süre kendini arındırmayan hiç kimse onu öğrenemez ve ondan yararlanamaz. Hiç kimse bu gize kısa sürede ulaşmayı beklememelidir. Bu yüzden, ikinci bir amacımız vardır; bu da elimizden geldikçe üyelerimizin yüreklerini yenilemek, o gize ulaşmak için çaba harcamış olan kişilerden bizlere gelenekler yoluyla aktarılmış yöntemleri kullanarak zihinlerini temizlemek ve aydınlatmak, böylece onları o gizi anlayabilecek duruma getirmektir. Üyelerimizi arındırarak ve yenileyerek, üçüncü bir amaca, tüm insanlığı geliştirme amacına da yöneliyoruz. Üyelerimizin iyilik ve dürüstlüğü örnek olarak insanlığa sunuyor, böylece tüm gücümüzle dünyaya egemen olan kötülüğe karşı savasıyoruz. Bunların üzerinde düşünün, yanınıza tekrar döneceğim” dedi ve odadan çıktı.

Pierre, “Dünyaya egemen olan kötülüğe karşı savasmak...” diye yineledi ve bu yönde ileride gerçekleştireceği işleri hayalinde canlandırdı. Sanki karşısında iki hafta öncesine kadar kendisinin bulunduğu durumda olan kişiler vardı ve onlara öğütler veriyordu. Kötü ve mutsuz insanlara sözleriyle ve davranışlarıyla yardım ettiğini, acı çeken kurbanları zalimlerin elinden kurtardığını düşünüyordu. Rhetor’un aktardığı üç amaç arasından sonuncusu, insanlığın reformu, Pierre’in özellikle ilgisini çekiyordu. Rhetor’un anlattığı o bilinmeyen büyük giz merakını uyandırıyor, ama elle tutulur bir gerçek gibi görünmüyordu; kendini arındırmak ve yenilemek olan ikinci amaç ise Pierre’i simdi o denli ilgilendirmiyordu, çünkü zaten o sırada kendisini önceki kötülüklerinden tamamen kurtulduğunu ve yalnızca iyilik yapmaya hazır olduğunu hissettiren bir mutluluk duygusu içindeydi.

Yarım saat sonra Rhetor, Süleyman Tapınagı’nın yedi basamagina karşılık düşen yedi erdemi bildirmek için geri döndü. Her mason kendini bu erdemlere göre eğitmeliydi. Bu erdemler şunlardı:

- 1) Suskunluk, mason gizlerini koruma,
- 2) Yüksek mason yetkililerine itaat,
- 3) Ahlak,
- 4) İnsanlığı sevmek,
- 5) Mertlik,
- 6) Cömertlik,
- 7) Ölüm sevgisi.

“Yedinci olarak, sık sık ölümü düşünmeye çabalayın” dedi Rhetor, “bunu düşünün, öyle bir duruma gelin ki, ölüm size korkulacak bir düşman gibi değil, bir dost...bu zorlu yaşamın içinde erdemli olmak için çirpinan ruhunuzu bir ödül ve teselliye ulaştıran bir dost gibi görünün.”

Rhetor, bunları söyledikten sonra Pierre’i yalnız başına düşünmeye bıraktı. Pierre, “Evet, böyle olmalı” diye düşündü, “böyle olmalı, ancak ben hala o denli zayıf bir insanım ki, anlamını ancak şimdi yavaş yavaş çözmeye başladığım yaşamımı çok seviyorum.” Fakat, parmaklarıyla saydığı erdemlerden sadece besini anımsayınca,

kendi ruhunda mertliği, cömertliği, iyi ahlaklılığı, insan sevgisini ve en çok da itaat etmek istediğini duyduğunu hissetti. Hatta itaat etme, ona bir erdem gibi değil, bir mutluluk gibi geliyordu. (Simdi artık eski basibos yaşamının arzularından sıyrılma, iradesini o saltık gerçeği bilen kişilere bağlı duruma getirmek, onu o kadar sevindiriyordu ki!) Yedinci erdemi unutmamıştı, bir türlü anımsamıyordu.

Rhetor, üçüncü kez çok gecikmeden Pierre’in yanına döndü, ona kararında azimli olup olmadığını, kendisinden beklenenlere uyup uymayacağını sordu.

Pierre, “Her şeye hazırım” dedi.

“Size sunu da belirtmek zorundayım” dedi Rhetor, “örgütümüz öğretisini açıklamak için yalnız sözlere değil, gerçek bilgeliği ve erdemi arayanlara sözlerden daha çok etki yapan başka çarelere de başvurur. Bu tapınak ve içinde gördükleriniz, yüreğiniz gerçekten açıksa, sizi sözlerden daha çok etkileyecektir. İlerledikçe sizi aydınlatacak başka törenler de göreceksiniz. Bizim örgütümüz, öğretilerini hiyerogliflerle açıklayan eski çağlardaki derneklerin izinde yürür. Hiyeroglif, herhangi bir nesnenin simgesine verilen isimdir; duygularla anlaşılmaz ve o simgenin benzeri olan nitelikleri tasir.”

Pierre, hiyeroglifin ne olduğunu pek iyi biliyordu, ama konuşmaya cesaret edemiyordu. Hiç sesini çıkarmadan Rhetor’u dinliyor, bütün benliğiyle biraz sonra sınavların başlayacağını anlıyordu.

Rhetor, Pierre'e yaklasarak, "Eger kararinizda azimliyseniz, sizi giris törenine hazirlamaliyim. Cömertlik isareti olarak üzerinizdeki tüm degerli esyayi bana vermenizi rica ederim" dedi.

Pierre, sahip oldugu herseyi vermesini istediklerini sanarak, "ama, üzerimde hiç bir sey yok!" dedi.

"Üzerinizde ne varsa: saat, para, yüzük..."

Pierre acele ile cüzdanini, saatini çıkardi, ancak uzun süre kalın parmagından nikah yüzüğünü siyiramadi. Bunu da basarinca mason, "Itaate hazır olduğunuzu gösteren bir isaret olarak, soyunmanizi rica ederim" dedi. Pierre ceketini, yelegini ve sol çizmesini Rhetorun söylediği gibi çıkardi. Mason, Pierre'in gömleğinin sol göğüs tarafını

açtı; egilip, pantolonunu sol dizine kadar siyirdi. Pierre, hemen sağ çizmesini de çıkarıp sağ bacağına da pantolonu sıvamak ve böylece tanımadığı bu kişiyi zahmetten kurtarmak istedi; ama mason bunun gerekli olmadığını belirtti; sol ayagina geçirmesi için bir terlik verdi. Pierre, elinde olmayarak dudaklarında çocukça bir utangaçlık, endişe ve içinden kendisiyle alay ettiğini gösteren bir gülümseyişle, kollarını aşağı sallandirmiş, bacaklarını açmış, Rhetor biraderin karşısında, yeni emirler bekleyerek duruyordu.

"Son olarak, içtenliğinizin kaniti olarak, sizden en büyük tutkunuzu bana açıklamanizi rica ederim" dedi Rhetor.

Pierre, "Benim tutkularım o kadar çok kil!" diye yanıtladı.

"Bütün tutkularınız arasında, erdemli olmaniza en fazla engel olanı soruyorum" diye açıkladı mason.

Pierre, bir yanıt arayarak sustu. "Sarap mı? Oburluk mu? Aylaklık mı? Tembellik mi? Hemen öfkeye kapılma mı? Kızgınlık mı? Kadın mı?" diye içinden sayıyor, hangisinin daha ağır bastığını bulmaya çalışıyor, ama hangisine öncelik vereceğini bilemiyordu.

Hemen hemen hiç duyulamiyacak bir sesle, "Kadın" dedi. Rhetor, bu karşılıktan sonra uzun süre hiç bir şey söylemedi; kipi damadı bile. Sonunda Pierre'e yaklaştı, masanın üzerinde duran mendili alarak Pierre'in gözlerini bağladı.

"Size son olarak söylüyorum: tüm dikkatinizi kendinize çevirin, duygularınızı zincirleyin ve mutluluğu tutkularda değil, yüreğinizde arayın. Mutluluğun kaynağı, dışımızda değil, içimizdedir..."

Pierre kendinde, varlığını arındıran mutluluk kaynağını çoktandır duyumsamaya başlamıştı bile. Bu kaynak, Pierre'in ruhuna sevinç ve tatlı bir heyecanla doldurmuştu.

IV. Bölüm

Kısa bir süre sonra karanlık odaya Pierre'i almak için daha önce görüştüğü Rhetor değil de, ona kefil olan Villarsky geldi. Pierre, onu sesinden tanıdı. Kararının kesin olup olmadığı konusunda sorulan yeni soruya Pierre:

"Evet, evet kabul ediyorum" diye yanıt verdi. Parıldayan çocukça bir gülümseme ile, tombul göğsünü açmış, ayaklarından biri çıplak, diğeri çizmeli, çekingen bir tavırla ve birbirine uymayan adımlarla ilerledi. Villarsky kininden çıkardığı kılıcını Pierre'in çıplak göğsüne yaslamıştı. Odadan çıkıp koridordan geçtiler. Ara sıra ileri geri

çevirip duruyorlardı Pierre'i. Sonunda loca kapisına geldiler. Villarsky öksürdü, içerden masonların çekiç vuruları duyuldu, önlerindeki kapı açıldı. Kalın bir ses (Pierre'in gözleri hala bağlıydı) ona kim olduğunu, nerede ne zaman doğduğunu sordu. Sonra Pierre'i yine gözlerinin bağını açmadan bir yerlere götürdüler. Bu yürüyüş boyunca ona hep simgeler kullanarak, bu yolculuğun zorluklarından, dostluğun kutsallığından, evrenin ölümsüz yaratıcısından, güçlülere göğüs germek için göstermesi gereken cesareten söz ettiler. Yolculuk devam derken Pierre, kendisinden bazen "arayıcı", bazen "acı çeken", bazen de "talep eden" diye söz ettiklerini, her seferinde de kılıçlarla ya da çekiçlerle ayrı ayrı sesler çıkararak bir yerlere vurduklarını farketti. Kendisini bir yere yaklaştırdıkları zaman, yöneticilerinin arasında bir kargasalık ve bir telaş sezdi. Çevresindekilerin aralarında fısıldayarak tartıştıklarını, birinin onu ne olduğunu bilmediği bir halinin üzerinden geçirilmesi için ısrar ettiğini duydu. Ondan sonra sağ elini tutup bir şeyin üzerine koydular, sol eliyle de kendisine verilen bir pergeli göğsüne bastırmasını söylediler; sonra da ona baskasının okudugu ve mason kurallarına sadık kalacağını gösteren andın sözlerini yinelettiler. And okunduktan sonra mumları söndürdüler. Pierre'in kokusundan ispirto olduğunu anladığı bir şeyi yakarak ona çok solgun bir ışık göredediğini söylediler. Gözlerinin bağını çözdüler. Pierre, düştüyümsü gibi,

ispirtonun ölgün isiginda Rhetor'da gördüğüne benzer önlükler takmis birkaç kisinin karsisinda durdugunu, ellerindeki kılıçların da göğsüne çevrilmiş olduklarını gördü. Aralarında beyaz, kanlı gömlekli bir adam duruyordu. Pierre, bunu görünce kılıçların göğsüne saplanmasını istiyormuş gibi öne doğru ilerledi. Ama kılıçlar geri çekildiler. Hemen sonra gözlerini yeniden bağladılar.

“Simdi küçük isigi gördün” dedi birinin sesi. Mumları tekrar yaktilar ve ona büyük isigi göstereceklerini söylediler. Gözlerini bagini yine çözdüler ve on kisiden fazla insan sesi duyuldu: “Sic Transit Gloria Mundi”.

Pierre, yavas yavas kendine gelmeye, bulunduğu odayla oradaki insanlara göz gezdirmeye basladi. Siyah bir örtüyle kapli uzun bir masanın çevresinde on iki kisi oturuyordu. Tümü daha önce gördükleri gibi giyinmişlerdi. Bazılarını Petersburg sosyetesinden tanıyordu. Baskanlık yerinde, boynunda haç biçiminde özel bir nisan olan hiç tanımadığı genç bir adam, sagda iki yıl kadar önce Anna Pavlovna'da gördüğü İtalyan rahip vardı. İçerdekiler

arasında önemli bir devlet adamı ile eskiden Kuragin'lerde oturan İsviçreli bir öğretmen de bulunuyordu. Herkes büyük bir ciddiyet içinde susuyor, elinde çekiç tutan baskanın sözlerini dinliyordu. Duvarın bir kısmı oyulmuş, içine yanan bir yıldız yerleştirilmisti; masanın bir yanında, yerde, üzerinde çeşitli şekiller bulunan küçük bir hali, diğer yanında üzerinde İncil ve kafatası bulunan mihrap gibi bir şey vardı. Masanın çevresinde kilislerdeki samdanlara benzeyen yedi adet samdan duruyordu. Mason biraderlerden ikisi Pierre'i mihraba yaklastirdilar, ayaklarını yanyana dik açi yapacak biçime getirdiler ve locanın kapıları önünde yere kapanmasını söylediler.

Masonlardan biri, “Daha önce ona malanın verilmesi gerekir” dedi.

Bir baskası, “Aman, yeter artık lütfen” diye söylendi.

Pierre, saskin miyop gözleriyle, söylenenleri yerine getirmeden çevresine bakiniyordu. Birden içinde bir kusku uyandı: “Neredeyim ben? Ne yapıyorum? Bu insanlar benimle alay etmiyorlar mı? Sonradan bunları animsayıp utanmayacak mıyım?” diye düşündü. Ama bu kusku sadece bir an sürdü. Pierre, çevresindekilerin ciddi suratlarına bakti, o ana kadar olanları düşündü ve artık yari yolda durmanın olanaksız olduğunu anladı. Duyduğu kuskudan ötürü dehsete kapildi, yine aynı tatli heyecanı duymak için kendini zorlayarak locanın kapıları önünde yere kapandı. Gerçekten eskisinden güçlü, tatli bir heyecan içini kapladı...

Pierre, bir süre yerde yattıktan sonra ona kalkmasını söylediler, üzerine diğerlerindeki gibi beyaz deri bir önlük geçirdiler. eline bir mala, üç çift de eldiven verdiler. O zaman baskan ona döndü; karakter sağlamlığını ve temiz yürekliliği simgeleyen bu önlüğe hiçbir leke sürülmemesine çalışmasını söyledi; sonra mala ile yüregini kusurlardan temizlemesini, baskalarının kusurlarını da alçakgönüllülük göstererek örtmesini ekledi. Kendisine ilk verilen eldivenin anlamını henüz bilemeyeceğini ama onu kaybetmemesini, ikinci çift eldiveni toplantılarda giymesini söyledi. Üçüncü çift eldiven için söyle dedi, “Sevgili Kardesim, bu kadın eldiveni size ayrılmıştır. Bunları herkesten çok saygı duyduğunuz kadına veriniz. Bu armaganla kendinize arkadaş olarak seçeceginiz

kadını yüreginizin temizliğine inandırınız.” Baskan bir süre sustu ve devam etti, “Aman dikkat, sevgili kardesim, bu eldivenler kirli elleri süslemesin.”

Bu son sözleri söylerken, Pierre'e baskan sikiliyormuş gibi geldi. Pierre daha çok sikildi; çocuk gibi kiplirmizi kesildi. Gözleri yasarmisti. Huzursuzluk içinde çevresine bakmaya basladi ve odada sikintili bir sessizlik oldu. Bu sessizliği masonlardan biri bozdu ve Pierre'i haliya yaklastirip bir defterden halinin üzerindeki simgelerin anlamlarını okumaya basladi. Orada güneş, ay, çekiç, sakul, mala, yontulmamış küp biçiminde bir taş, sütun, üç pencere ve bunlara benzer şekiller vardı. Sonra Pierre'e yerini gösterdiler, locanın diğer simgelerini öğretiler, sonunda oturmasına izin verdiler. Üstad yönetmeliği okumaya basladi. Yönetmelik çok uzundu. Pierre de sevinçten, heyecandan, utancından okunani anlayacak halde degildi. Yalnızca yönetmeliğin son sözlerine kulak verdi, bu sözler aklında hep kalacakti. Üstad, “Biz mabedlerimizde iyilikle kötülük arasındaki basamaklardan baska basamak tanımıyoruz” diyordu. “Esitliği bozacak herhangi bir ayırım yapmaktan çekin. Kardeslerinin yardımına kos, kim olursa olsun! Yoldan çıkmış olanı doğru yola yönelt, düşeni kaldır, kardeslerine karsi hiçbir zaman kin ve düşmanlık besleme. Sefkatli ve nazik ol. Tüm yüreklerde iyilik atesini yak. İnsanlarla mutluluğu paylas, bu temiz zevki hiçbir zaman kiskançlık bulandırmamasın. Düşmanını bağışla, ondan intikam alma, ona vereceğin tek karşılık iyilik olsun. Böylece yüce kuralı yerine getirerek, yitirdiğin eski yüceliğini yeniden kazanmış olursun.”

Sözlerini bitirdi, kalkarak Pierre'i kucaklayıp öptü. Pierre, gözlerinde sevinç yaşlarıyla bakıyor, onu saranların kutlamalarına ve yeni kurulan dostluklara nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Artık baska dostlara gerek yoktu, tüm bu insanları elele vererek sabirsizlikle ise koyulmak istediği birer kardes olarak

görüyordu.

Üstad çekiciyle vurdu, herkes yerine oturdu ve kardeşlerden biri neden alçakgönüllü olmak gerektiği konusunda bir ders okudu. Üstad son görevin yapılmasını istedi; önemli devlet adamı yerinden kalkarak kardeşleri dolasmaya başladı. Pierre, bagis listesine üzerinde ne kadar para varsa tümünü yazmak istedi; ama bununla gözteris yapmış olmaktan çekiniyordu. Bu yüzden diğerleri ne kadar yazıyorlarsa, o da o kadar yazdı.

Toplantı bitmişti. Pierre, eve dönünce yıllarca sürmüş uzun bir yolculuktan dönmüş gibi bir duygu içinde kaldı. Sanki bambaska biri olmuş, eski alışkanlıklarından, yaşamının eski düzeninden uzaklaşmıştı.

PRIEURE DE SION

Holy Blood, Holy Grail

Bu çalışma "Holy Blood, Holy Grail" kitabının kısa bir özetidir.....Hazırlayan: Sarastro

Giris

Michael Baigent, Richard Leigh ve Henry Lincoln tarafından hazırlanan kitap 1982 yılında önce İngiltere’de, sonra Amerika’da yayınlanır ve Vatikan üzerindeki etkisi, neredeyse bir "Coup d'Etat" olur. Birmingham Piskoposu kitabı bir "seks sömürüsü" olarak niteler. Oysa, tümünü okumamıştır bile. Sonra, saldırısını yumuşatır ve yapıtta 79 tarihsel hata belirlediğini söyler. Bu hataların yalnızca dördünü kanıtlar.

Saldırıları "inanç" noktasında düğümlenir. Varılan sonuçlar için yeterli kanıt gösterilemediği iddia edilir. İsa'nın bir bakireden doğduğu, su üstünde yürüdüğü, ölülere dirilttiğinin kanıtları aranmaz... Bir peygamberin öğretisi, mucizelerle desteklenmemiş ise, o öğreti ya yanlıştır, ya da inananların imanı zayıftır.

Saldırıların hemen tümü Protestanlardan gelir. Vatikan sessizdir. Kitapta varılan sonuçların "olabilirliği" resmi olmayan bir biçimde kabul edilir; hatta İsa'nın evlenmiş olabileceği varsayımının dince reddedilmeyeceği belirtilir.

Tarihçilerin eleştirisi, kitabın akademik yöntemlerin dışında kalmış olmasına yöneliktir. Oysa yazarlar, tarihçilerin ortodoks tutumunun, bir çok olay ve olgunun ayrıntı kabul edilip gereğince ele alınmaması sonucunu doğurduğunu öne sürerler. Ezoterik akımlar, Astroloji, Kabala, Tarot, Simya, Tampliye Sövalyelerinin serüveni, Gül-Haç Örgütü ve Masonluk... Bunların tarihin akisi içindeki yeri ve o akısa etkileri ne olmuştur?

Henry Lincoln, 1969 yılında yayınlanan küçük bir kitap okur: Gérard de Sède'in "Le Trésor Maudit" (Lânetli Hazine) adlı kitabı. Bir köy papazı, kilisesinde gizlenmiş bazı şifreli yazılar bulur. Onları desifre eder. Bunun üzerine, yaşamında büyük değişiklikler olur. Büyük paralarla oynar...Kitapta gerçek isimler kullanılmıştır. Henry Lincoln sezgilerine uyarak araştırmaya başlar. BBC için çalışmaktadır. İki tane kısa metrajlı film yapar: "Kudüs'ün Kayıp Hazine" ve "Papaz, Ressam ve Seytan". Araştırmalar kısa sürede, tek kişinin altından kalkamayacağı boyutlara varır. Michael Baigent ve Richard Leigh'in katılımı ile kurulan ekip çalışmaya koyulur.

Bir köy papazı, kilisesinde "bir şey" bulmuştur. Bu kısa özet "o şey"in öyküsüdür.

Rennes-le-Château

1885 yılında Fransa'nın güneyinde (tarihte "Languedoc" olarak bilinen bölgede) Rennes-le-Château köyüne bir papaz atanır: Bérenger Saunière. Küçük köyün çevresi kanlı Orta Çağ tarihinin kalıntıları ile dolu... Papaz, bir kaç yıl sonra, kilisesini restore etmeye girer. Bir kolonun içinden dört parsömen çıkarır. Şifreli yazılar: "Bu hazine, burada yatan kral II. Dagobert ve Sion'a aittir". Şifresi çözülmemeyen iki adet mesaj... Papaz yazıları bir üstüne götürür, oradan da Paris'e gider... Paris'te eksantrik bir genç din adamı, Emile Hoffet ile tanışır birden kentin renkli ortamına girer. Mallarmé, Maeterlink, Debussy ve Emma Calvé. Emma ile bir gönül ilişkisi olur. Köyüne dönerken üç reproduksiyon tablo satın alır. Bunlardan biri ressam Nicholas Poussin'in bir tablosu: "Les Bergers d'Arcadie"(Arcadia Çobanları). Kilisesini bastan aşağı restore eder. Yeni bir kule ilâve edip kitaplığı oraya tasir: "Magdala Kulesi" (İncil'de adı geçen Mary Magdalena). Yeni bir villa yaptırır: "Bethania" (İsa'nın, Mary'nin agabeyi Lazarus'u dirilttiği yer). Yollar yaptırır. Köyün yakınında eski bir satonun kalıntıları vardır: "Blanchefort Satosu". Bertrand de Blanchefort

XII. yüz yıl ortalarında Tampliye Sövalyelerinin dördüncü büyük üstadi olmuştur.

Papazın büyük bir servet ele geçirdiği kesindir. Avusturya İmparatorunun kuzeni Arsidük ziyaretine gelir ve hatiri sayılır tutarda para verir. Piskopos, bu saibeli servetini açıklamasını istediğinde, Saunière reddeder. Durum Vatikan'a kadar akseder. Ama Papa, papazı temize çıkarır. Saunière 1917 yılında aniden hastalanır. Ölüm döşeginde, günah çıkarması için gelen din adamı, çok kısa sürede odadan çıkar. Çarpılmış gibidir. Ölüye son hizmeti reddeder. Saunière ölür. Tabutu bir hafta öncesinden ismarlanmıştır! Vasiyetinde tüm varlığını hizmetçisi, sıradisi bir kadın olan Marie Denarnaud'a bırakmıştır. Kadın 1946 yılına kadar bolluk içinde yasar. Bu tarihte Fransa'nın aldığı "Yeni Frank" kararı ile meteliksiz kalır. Bethania villasını satar. Sattığı adama, ölmeden önce büyük bir sir vereceğini söyler. İnsani, yalnız zengin değil, çok güçlü yapacak bir sir. 1953'te Denarnaud da, papaz gibi, ani bir hastalıkla ölür. Sırrını söyleyemedi...

Papazın, 1960'ların Fransa'sında bilinen öyküsü budur. Zaten Rennes-le-Château bu tür senaryolar için çok uygun bir yerdir. Bir zamanlar Vizigotların merkezi olmuştur bu yöre. Roma'nın Kudüs'ü yiktikten sonra, Süleyman hazinesini Roma'ya tasidığı, aynı hazinenin Roma'ya yıkan Vizigotların eline geçtiği tarihçe biliniyor. Kathar'ların da bir hazinesinden bahsedilir. Ayrıca, Tampliye Sövalyelerinin bir hazineyi sakladıkları yaygın bir söylentidir ve Tampliyelerin büyük üstadının satosu, Rennes-le-Château'nun hemen yakınındadır.

Papaz, bu hazineyi, ya da onun bir parçasını mı bulmuştu? Bulduğu, altın ya da elmasın ötesinde bir şey miydi? Arsidükün verdiği para, Papanın koruması nasıl açıklanabilir? Marie Denarnaud'un "insani yalnız zengin değil, çok güçlü de yapacak olan" sırrı neydi? Saunière, öğrendiği bir "sey"i açıklamaması için mi servete bogulmuştu?

Ekibe, BBC için yaptığı ilk filminden (Kudüs'ün Kayıp Hazineleri) sonra önemli bir mektup gelir. Mektuba göre hazine, altın ya da kıymetli taslar değildir; İsa'nın çarmıha gerilis öyküsünün tamamen uydurma olduğunun ve onun İ.S. 65 yılına kadar yaşamış olduğunun "reddedilemez kanıtıdır". Mektubun yazarı yeni bir isim vermekle yetinir: Lilley. Lilley, 1940 yılında ölmüştür. Paris'te, Katolik Modernist Hareketi içinde olmuş ve Emile Hoffet ile tanışmıştır.

Bir başka ipucu bulunur: Ressam Poussin 1656 yılında Roma'da iken, Paris'ten bir ziyaretçisi gelir. Gelen XIV. Louis'nin hazinedarının kardeşidir. Sonradan agabeyine yolladığı bir mektupta "Poussin'in asırlarca çözülmemeyen ve çözülmeyecek bir sırrı, bize kralların bile kiskanacağı bir güç verecek" diye yazar. Ancak, hazinedar kısa süre sonra tutuklanır. Hapiste, kimseyle görüştürülmeden ölüme terkedilir. Mektuplarına el konulur. XIV. Louis, "Arcadia Çobanları" isimli tablonun orijinalini buldurup özel dairesine astırır. Resimdeki mezarın aynısı, Rennes-le-Château'nun 6 mil, Blanchefort satosunun 3 mil uzaklığında bulunmaktadır. Mezar tasındaki yazılar anlamsız gibidir: "Et In Arcadia Ego" (Arkady'daydım). Harflerin yeri değiştirildiğinde, yeni bir cümle çıkar: "Çekilin! Tanrının sırrını gizliyorum"

Katharlar

Olayların biraz daha baslangıcına doğru, aynı bölgeye (Languedoc) XII. yüz yılda bakıldığında, burası, halkın kendi aralarından çıkmış soylular tarafından yönetildiği bağımsız bir yöredir. Kültür ve sanat Bizans düzeyinde, hatta üstündür. Hristiyanlığın, Roma Katolik modelinin dışında bir algılanışı ve uygulaması vardır. Kabala öğretilerinden izler taşıyan Katharizm (ya da diğer adıyla Albigenizm) çok yaygındır. Katharlar, asiri düalist bir akimdir. Çarmıha inanmazlar, Haça ibadet etmezler, din adamları sınıfını tanımazlar. Üremeyi tesvik etmezler ama cinsel yasamı reddetmezler. Her şeyi kaynagından saf hali ile öğrenmeyi (Gnostisizm) yeglerler. Roma'ya göre tam bir sapkınlıktır bu akim...

Din sapkınlığı, Orta Çağ niteleyen kavramların belki de en önde gelenidir. Roma Kilisesine göre sapkınlık, dine yönelik en büyük tehdittir. Sapkın, görünüşte inançlı, fakat gurur ve kibiri yüzünden, Tanrı sözünü bırakıp Seytanın yolunu seçmiş insandır. Sapkınlık, gizlilik ve küfürdür. Tıpkı ilk Hristiyanların Roma penceresinden görünüşü gibi. Tüm Orta Çağ büyücü, cadı ve sapkın avı ile doludur. Soylular, krallar hatta Papalar bile bundan kurtulamaz.

Kathar'lar da bu avın pençesine düşecektir. 1165 Yılında, Albi konseyinde Roma bu akimi mahkum eder. Albigenizm ismi buradan gelir. Bir yandan, egemenliğin tehdit edildiğini gören Roma Kilisesi, diğer yandan bölgeyi yağmalamak isteyen Kuzeyli baronlar. 1209 Yılında 30.000 kişilik bir ordu Languedoc'a girer. Kirk yıl sürecek bir katliam baslar. Ordunun içindeki Roma temsilcisi Papa'ya, insanların sapkın olup olmadığını nasıl anlayacaklarını sorduğunda, cevap çok insancıldır! "Hepsini öldürün. Ayırımı Tanrı yapacaktır". Ve öyle olur. Katillerin ödülü önceden belirlenmiştir: Tüm günahlarından arınmak; cennette iyi bir köseyi garantilemek ve sınırsız yagma... Kathar'ların sonu gelmiştir.

Sonraki dönemlerde görülecek pek çok dinsel akim Katharism'den etkilenmiştir. Kathar'ların son direnme noktasının Montségur olduğu biliniyor. Kathar hazinesinin bu kalede olduğu ve kusatma sırasında kaçırıldığı büyük olasılık. Kaledekiler sonunda teslim olmayı 15 günlük bir ön süre kosulu ile kabul ederler. Bu süre verilir. Süre sonunda bir festival yapılır ve festival sırasında dört kişi, iple uçuruma sarkitilip kaçırlır. Beraberlerinde bir "seyi" de kaçırlılar. O festivalde bulunması yasamsal önem taşıyan bir "sey"...

O günleri anlatan masalımsi öykülerde, Katharlar ile Montségur derebeyi bir arada anılır. Montségur'un halk arasında adı "Grail" Satoşudur. O gece Montségur'dan kaçırılan "sey" at sirtında yarım günlük yoldan Rennes-le-Château'ya mi getirildi? Papaz Saunière'in bulduğu, o "sey" miydi? O reddedilemez kanıt? O "seyi" sonradan kimler korudu?...

Tampliyeler

Bu noktada, yüz yıllar boyu gizemini koruması bir olgu ile karşılaşıyoruz: Tampliyeler, yani Tapınak Sövalyeleri... Haçın ve İsa'nın kahraman sövalyeleri. İki yüz yıl boyunca İngiltere'den Kudüs'e kadar her olayda parmağı olan muhtesem örgüt. Kralları bile ürktüen magrur sarhoslar. Kilise ve devletin birleşerek ortadan kaldırdığı, Hristiyanlığı çoktan asmış din sehitleri. Bu tanımlardan hangisi onları en iyi anlatıyor? Hepsini birden mi?

1118 Yılında, Hugues de Payen, Kudüs kralı Baudouin'den sekiz yoldası ile birlikte bir örgüt kurma izni alır. Dokuz yıl süresince örgüte başka kimseyi almazlar. Kudüs Sarayının bir kanadı onlara ayrılır. Bu bölüm Süleyman Mabedi'nin kalıntıları üzerindedir. Görünen amaçları, denizden Kudüs'e uzanan haç yollarının güvenliğini sağlamaktır. Yoksulluk, itaat ve bağlılık örgütün temel ilkeleri olarak belirlenmiştir. Hızla gelişip Avrupa'da yayılırlar. 1128 Yılında Saint Bernard'in övgülerini kazanırlar. Troyes konseyinde, Hugues de Payen "Büyük Üstad" ünvanını alır. 1139 Yılında Papa, örgütün yalnızca kendisine karşı sorumlu olacağını ilân eder. Avrupa'nın soyluları örgüte katılabilmek için sıradadır. 1146 Yılından başlayarak beyaz giysilerinin üzerine kırmızı haç konulur. Varlıkları, krallara borç verecek düzeyi de geçmiştir. Tüm Avrupa ve Yakın Doğu'da para ve mal akımını kontrol ederler. Çek kullanırlar. Arap ve Yahudi dünyası ile yakın ilişki içindedirler. Hasisileri de kullandıkları rivayet edilir. Tıp, mühendislik, denizcilik bilgileri Avrupa düzeyinin üstündedir. Savaş ve ticaret filoları, özel hastaneleri vardır. İsa'nın yoksul sövalyeleri, dönemin el verdiği en büyük olanaklara sahiptir...

1187 Yılında önce Hattin Savası ve sonra Kudüs Araplar tarafından geri alınır. Örgüt sorgulanmaya başlamıştır. Bir yüz yıl daha geçer. 1297 Yılında Akkâ da düşer. Örgüt, merkezini Kıbrıs'a tasimak zorunda kalır. Artık, varlık nedenleri ortadan kalkmıştır, ama Avrupa'daki güçleri halâ yerindedir. Languedoc'ta bir devlet kurup yasamlarını orada sürdürmek uygun görünür. Bu sırada Fransa tahtında IV. Philip (Güzel Filip) vardır. Philip için çoktandır aklına koyduğu darbenin zaman gelmiştir. Tampliyeleri ortadan kaldırmak için harekete geçer. Önce Papa'yı yanına alması gerekir. Bunun için en yetenekli adamı Nogaret'i Roma'ya gönderir. Nogaret Papa'yı (VIII. Boniface) esir alır. Fransa'ya götüremez ama hakkında bir dosya hazırlar: Papa bir sapkındır. Seytani ayinler yapar, tefecidir, homoseksüeldir. Papa bir iki hafta içinde ölür. Yeni Papa XII. Benedict, Nogaret'i afazoz eder. Fakat, o Papa'nın ömrü de bir yıl içinde biter. Papa V. Clément ise Güzel Filip'in adamıdır. Nogaret'in afazoz kararını kaldırmaz ama onunla görüşür.

13 Ekim 1307 Cuma sabahı tüm Fransa'da aynı saatler içinde, Tampliye karargâhları basılır, ele geçenler tutuklanır. Engizisyon mahkemeleri işlemeye baslar. İzleme ve yargılamalarda bas rolü oynayan kişi Nogaret'tir. Kilise ile afazoz edilmiş bir adam uyum içinde Tampliyelerin sonunu getirir. Engizisyon kayıtları günümüze kadar gelmiştir: İddialara göre, Sövalyeler "Baphomet" isimli bir puta taparlar. Sapık ayinler yaparlar. İsa'yı tanımazlar. Haça tükürürler. 1312'de Papa, örgütü resmen lagveder. 1314 Yılında, son büyük üstad Jacques de Molay Paris'te ağır ateş üzerinde kızartılarak öldürülür. Böylece Avrupa, komplo üreten bir örgütten kurtarılır.

Voltaire'e göre bu komplo, iktidarın farazi düşmanlarına karşı uyguladığı bir zulümdür. Sulla'nın Yahudilere, Bizans'ın Manicilere, Kuzeyli soyluların Kathar'lara, İspanyolların Aztek'lere, Güzel Filip'in Tampliyelere ve nihayet Hitler'in Yahudilere uyguladığı yok etme politikaları gibi...

Tampliyeler varlıklarını değişik isimler altında ve gizlilikle sürdürür. Portekiz'de İsa Sövalyeleri olarak görünürler. Kristof Kolomb bu sövalyelerden birinin damadıdır. Kayınpederinden bir şeyler öğrenmiş olmalıdır. Vasco de Gama bir İsa Sövalyesidir. Prens Denizci Henrique de öyle. Kolomb'un, Amerika'ya doğru açtığı yelkenlerinde Tampliye haçı vardır.

Tampliye efsanesi sürer gider. Sihirli bilgilere dayalı gizli güçleri vardır. Jacques de Molay ateste kızarıırken, Papa ve Güzel Philip'in kısa sürede kendisi ile buluşacağını söyler. Her ikisi de kuskulu biçimde bir yıl içinde ölür. XIII. Yüz yıl başında yazılmış Parsival, Tampliyelerin Grail satoşunu, Grail ailesini ve Kutsal Grail'i koruduğunu anlatır. Yüz yıllar boyu her gizli örgüt bu sövalyelerin devamı

oldugunu söyler. Masonlar da köklerini onlara dayandırır.

Tampliyelerin baslangicina dönüp olaylara degisik bir açıdan bakildiginda yeni bir resim görülebilir. Onlar hakkında bulunabilen ilk kaynak, örgütün kuruluşundan yarım yüz yıl sonra yazılmıştır. Kurulus yıllarında (1118) Kudüs sarayında resmi bir tarihçi vardır. Onun kayıtlarında örgüte dair tek sözcük yoktur. Sarayın bir bölümünü isgal eden bir örgütten saray tarihçisinin haberi yok! Dokuz kişi, dokuz yıl, haç yollarını, hiç bir yeni üye almadan koruyacak! Mantiği zorlayan bir durum...

1104-1128 yılları arasında Fransa-Filistin arasında dikkat çeken bir trafik var. Champagne Lordunun sponsorlugunda Brienne Joinville, Chamont soyluları, André de Montbard, yegeni Saint Bernard. Toplantılar ve yolculuklar birbirini izler. Tampliye örgütü kurulduğunda, Champagne Kontu da katılır. Örgütün basındaki de Payen Lordunun vasalıdır. Bu soylular topluluğu, Kudüs'te bir "sey" in gizlenmiş olduğunu biliyorlarsa, bulunması için bir örgüt kurup görevlendirmiş olamazlar mı? Yüz yıllar sonra ortaya çıkan "Ölü Deniz Yazıtları"nın birinde (Bakir yazıt), tapınagın altında, büyük bir hazinenin ve de başka bir "sey" in Romalılardan gizlendiği yazılıdır.

Tampliyeler engizisyona pek çok şeyi anlatmış ama o masal hazineden bir şey çıkmamıştır. O büyük baskında sadece Bézu karargâhi kurtulmuştur. Rennes-le-Château yakınında, Blanchefort önderliğinde (1153-1170) kurulmuş bir karargâhtır bu. 13 Ekim 1307 günü burada, takviye sövalyeler vardır. Baslarındaki kumandan: Seigneur de Goth. Bu isim Philip'in kukla Papası V. Clément in gerçek adı ile aynı. Papanın annesi de Ida de Blanchefort. Niçin o sabah Bézu'da takviye sövalyeler bulunmaktadır? Bézu o gün neden korunmuştur? Blanchefort ailesi bir gizemin bekçisi mi idi? Papaz Saunière'in bulduğu yazılar, o günlerde Bézu'dan kaçırılmış olamaz mı? Bütün bunlar bir raslantı olabilir miydi? Ya da gizli bir güç mü olaylara yön vermişti?...

Prieuré de Sion

1956 yılından itibaren Fransa'da, Rennes-le-Château ile ilgili yazılar pespeşe ortaya çıkar. Takma isimler, sahte adresler. Yazıların çoğu Paris Ulusal Kitaplığında bulunabilir. Casusluğa karışmış isimler, kaybolan çantalar, öldürülen ajanlar. "Kızıl Yılan" isimli kitabın altında imzası olan üç kişinin ardarda kendini asip (!) intihar etmesi ilginçtir. "Kızıl Yılan"da, Rennes-le-Château, Tampliyeler, Blanchefort ailesi, ressam Poussin, Arcadia Çobanları, Papaz Saunière ve Merovenj hanedanı anlatılır.

Araştırmaların bu aşamada vardığı sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Tampliyelerin arkasında gizli bir örgüt vardır. Çeşitli isimler arasında en çok bilineni Prieuré de Sion'dur.

Prieuré de Sion yüz yıllardır Batının yaşam ve kültüründe iz bırakmış olan büyük üstadlar tarafından yönetilmiştir.

1307 yılında Tampliyeler ortadan kalkar. Prieuré de Sion devam eder.

Prieuré de Sion'nun gayesi, Merovenj hanedanını Fransa ve Avrupa'da is basına getirmektir.

Merovenjler VIII. yüz yılda tahti kaybetmiş, fakat hanedan silinmemiştir. Dagobert II., oğlu Sigisbert ve evlilikler yoluyla Godfroi de Bouillon'a ve Blanchefortlar'a ulaşmıştır...

Degisik dokümanlar Prieuré de Sion'un, 1100 yılında Kudüs'te Sion tepesinde bir Bizans kilisesi kalıntılarında kurulduğunu söyler: Notre Dame de Sion kesisi. Bir başka olasılık: 1070 yılında Calabria'dan gelen bir kesin grubu Bouillon ailesinin topraklarında bir manastıra yerleşir. Bu insanlar sonunda topluca ortadan kaybolur. Aralarında bir Hermit vardır. Muhtemelen I. Haçlı seferinin ünlü "Pierre L'Hermit"i. Godfroi, Filistin'e ayak bastığında onu karşılayan "birileri" vardır. Kudüs'ü zaptedince onu kral seçen yine o "birileri"...

XII. Louis'nin II. Haçlı Seferinden dönerken, 62 Prieuré de Sion üyesini beraberinde götürdüğü resmi kayıtlarda var.

1187 Yılında Kudüs'ün düşmesi ile Prieuré de Sion Fransa'ya tasinir ve Prieuré de Sion ile Tampliyelerin yolları ayrılır. O tarihe kadar iki örgüt tek büyük üstada bağlı iken artık ayrılırlar. Prieuré de Sion ismi de bu tarihte başlar. O zamana kadar örgütün adı "Ordre de Sion"dur. İkinci bir isimle daha anılır: "Ormuz". Bir adı daha var: "Ordre de la Rose-Croix Veritas"...

1308 yılında engizisyon mahkemesine, tevkif sırasında bulduları bir delili (yaldızlı bir kadın bası) veren üç kisiden biri Guillaume de Gisors, o tarihte Prieuré de Sion' nun büyük üstadıdır. Tampliye hazinesi ve dokümanlarının bulunmayışını Gisors, önceden haber vererek, sağlamış mıydı? Yoksa iki taraflı mı oynamıştı?

Bu sorular hiç bir zaman yanıtlanamayacak. XII. Yüz yıldan günümüze varan yazılar, özellikle Prieuré de Sion dokümanları ve gizli dosyalar, Prieuré de Sion'un Tampliye örgütünü kurdugunu ve günümüzde de yaşadığını gösteriyor. Krallar, soylular, filozoflar, bilginler, artistler örgütün içinde yer almış ve büyük üstadlığını yapmış. Bütün büyük üstadlar halef-selef olmadan tanışmış, hepsi de bir ölçüde ezoterik olgular ile ilgilenmiş. İşte büyük üstadlardan bazıları: Iolande de Bar (René D'Anjou'nun kızı), Boticelli, Leonardo da Vinci, Isaac Newton, Robert Boyle, Victor Hugo, Claude Debussy, Jean Cocteau, Charles Nodier...

1976 Yılında İtalya'da, Papa XXIII. John'un yazdığı iddia olunan bir kitap yayınlanır. Önsözünde, Papanın bir Rose-Croix Veritas üyesi olduğu yazılıdır. Prieuré de Sion'un diğer adı... Papa XXIII. John, Prieuré de Sion'un büyük üstadlığını ve papalığı aynı zamanda mı yürütmüştü?

Prieuré de Sion bin yıla yaklaşılan varlığını, yeni koşullara uyum ve kesin gizlilik ilkeleri ile sürdürebilmistir.

1614 Yılında Almanya ve İngiltere'de Rosicrucian manifestoları anonim bir şekilde yayımlanır: İnsanlık yeni bir çağın kıyısındadır. René d'Anjou'dan başlayıp Rönesansla müjdelenen bir çağdır bu. Doganın gizli armonisi ile bütünleşip, ruhun özgürlüğe kavuşacağı bir yaşam tarzı. Kiliseye ve Kutsal Roma İmparatorluğu kalıntılarına bir baskalıdır. Manifestoların bir Alman din bilgini Johann Valentin Andrea tarafından yazıldığı kesin gibidir. Andrea, 1637-1654 yıllarında Prieuré de Sion'un büyük üstadıdır.

1619 Yılından itibaren Prieuré de Sion adı hiç bir yerde geçmez. Kardinal Mazarin, Kardinal Richelieu, XII. Louis ve XIV. Louis dönemlerinin Fransa'sında bu güçlü isimleri iktidardan düşürmeye çalışan bir "sirket" vardır. Fransa'yi on yıl tehdit eden iç savaşlar çıkar: Tarihte "Fronde" adıyla bilinen ayaklanma. Frondeur'lardan bazılarının adı Prieuré de Sion dokümanlarında geçer. "Sirket" Prieuré de Sion'un bir yan kuruluşu ya da değişik bir isimle kendisi olabilir mi?.

Saunière'in komsusu (bazı dokümanlara göre, Saunière'e aktarılan paraların aracısı ve olayların yönlendiricisi) papaz Henri Boudet'in yayınlanmış bir eserinde gizli bir politik dernek anlatılır. 1873 Yılında kurulan bu dernenin adı: "Hieron du Val d'Or". Trans-Hiristiyan bir kuruluş. Hiristiyanlık ile diğer inanışların (pagan dahil) ve gizemlerin karıştığı yeni bir Kutsal Roma İmparatorluğu, daha doğrusu Birleşik Avrupa. Daha silik bir Vatikan, daha tanrısal krallar. Tıpkı Mısır'ın tanrı-kralları gibi. I. Dünya Savaşı ile yıkılıp giden hayaller. Val d'Or'un, yani Prieuré de Sion'un üyeleri I. Dünya Savaşından sonra ne oldu?

20 Temmuz 1956 tarihinde Fransa'nın haftalık resmi yayın organı "Journal Officiel"de bir başlık: Saint Julien en Génévois Prieuré de Sion üyelerine toplantı duyurusu. Konu: üyeler arası karşılıklı yardımlaşma...

13 Subat 1973 tarihli "Midi Libre" gazetesi, Prieuré de Sion hakkında uzun bir araştırma yayınlar. Prieuré de Sion, Merovenj hanedanının 20. yüz yıl uzantısı ile ilişkilidir. Hanedanın o günkü temsilcisi de açıklanır: Alain Poher. II. Dünya Savaşı kahramanlarından, iki kez Cumhurbaşkanı vekili ve yazının çıktığı tarihte Senato Başkanıdır. Fransa tahtının (!) gerçek hak sahibi. Prieuré de Sion dokümanları çeşitli biçimlerde Fransız basınında yer alır. İzlenen ana tema sudur: Merovenj hanedanı olmasa Prieuré de Sion da olmazdı; Prieuré de Sion olmasa, Merovenjler silinip giderdi.

1979 Yılında Prieuré de Sion dokümanlarında en sık geçen isimle ilişki kurulabilir: M. Plantard. Bu kişi, Alman isgalinde bir süre hapis yatmış, Direnis içinde önemli rol oynamış, De Gaulle'ün yükselişinde büyük yardımı olmuş ve Malraux'nun da yakın dostudur. Prieuré de Sion'un sadece tarihi hakkında konuşur. Verdiği önemli haber sudur: Yakında Fransa'da büyük değişiklikler olacak ve Merovenj hanedanı iktidara gelecektir. Kudüs hazinesi ellerindedir ve zamani geldiğinde sahibine verilecektir.

20. Yüz yılın sonlarında, 1300 yıl önce iktidarı kaybetmiş bir hanedanı yeniden Fransa'nın basına geçirmek!... Sağduyu sınırlarını zorlayan bir gayret. Ama ciddi... Neredeyse iki bin yıldır varlığını ve iddiasını sürdüren güçlü bir örgüt. Nedir bu Merovenj hanedanını bu derece vazgeçilmez kılan "sey"?...

Merovenjler

Orta Çağ kilisesinin okuma yazma üzerindeki siki tekelinden sızabilen masalımsı bilgiler: Merovenjleri ve Kral Arthur'u aynı zaman dilimine koyar. İlk Merovenjin annesi hem bir insandan, hem de bir deniz yaratığından (?) hamile kalmıştır. Bu kandan gelen krallar doğuştan bir isaret tasir: göğüs ya da sırtlarında bir haç yahut bir gül lekesi. Doga üstü yeteneklere ve her türlü ezoterik bilgi ve beceriye sahiptirler. Uzun saçları onlara Samson'un gücünü verir. Tanrısal iradenin somut simgesidirler. İsa gibi...

Franklar Hristiyanligi kabul ettigi zaman, hanedanin kurucusu Meroven'in torunu Clovis kraldir. Kilise ile Clovis arasinda bir anlasma imzalanir. Kilisenin Avrupa'da sürdürecegi 1000 yıllık tartismasiz egemenlik baslamistir. Bu pakt tipki Tanri ile Davut arasindaki anlasma gibidir.

Merovenjlerin son krali II. Dagobert'nin yasami tarihsel kayitlara dayali masalimsi bir serüvendir. Çocukken kaçirilir, ölümden kurtulup Iskoçya'ya geçer. Bir Visigot prensesi ile evlenir. Languedoc'ta, Rennes-le-Château'da güçlenip tahtini yeniden ele geçirir. Sonra öldürülür...

Orta Çağa ait kayitlarda Dagobert'in adi geçmez. Ne o, ne de oğlu Sigisbert sanki hiç yasamamistir. Ancak 1655 yilindan sonraki resmi kayitlarda anilir. Bir çevre ısrarla, Merovenj soyunun tükendigini kanitlamaya çalisir. Bu kandaki korkulan, ayni zamanda hep aranan "sey" neydi?

Holy Grail: Kutsal Kâse

Bütün bu arastirmalar, dokümanlar ve söylenceler içinde hep tekrarlanan bir "sey" var: Holy Grail...

Champagne Kontu (Tampliye kurulusunun öncüsü) zamanindan baslayan Holy Grail söylencesi önce Katharlara, sonra Tampliyelere maledilir. Neydi Holy Grail? "Son Yemek"te kullanılan sarap kâsesi mi? Isa çarmihta iken damlayan kaninin toplandigi kâse mi? Ikisi birden mi? Isa ile bu denli içiçe olan bir motif, neden 1000 yıl boyunca hiç bir kayitta veya söylencede yer almaz ve neden birden Haçlı Seferleri ile su yüzüne çıkar?

1188 Yilinda Chrétien de Troyes "Le Roman de Perceval" veya "Le Conte de Graal" isimli manzum eserinde, Perceval'in nasil Holy Grail'i aradigini anlatir. Kudüs kralligi, Katharlar ve Tampliyeler güçlerinin zirvesinde iken, iki yüz yıl kadar Holy Grail hep gündemdedir. Tampliyeler silinip gider, Holy Grail de...

15. Yüz yıl sonlarına dogru Sir Thomas Malhori "Arthur'un Ölümü" isimli eseri ile konuyu yine diriltir. Bütün söylencelerde Holy Grail'in, Joseph of Arimathea tarafından, Isa'nin ölümünden hemen sonra, Avrupa'ya (Fransa? Ispanya? İngiltere?) getirildigi söylenir. 1200 Yillarında yazilmis anonim (yazarin bir Tampliye olması çok muhtemel) eserde Grail çeşitli simgelerle anlatilir. Grail öykülerinin en çok bilineni Wolfram Von Eschenbach'in (1200'lerde yazilmis) munzum eseridir: Grail mucizeler yaratan bir seydır ve gizemleri yalnız seçilmişlere açıklanabilir. Bu gizemleri öğrenen, baskasına devredemez. Tampliyeler Grail'in bekçiligini yapmistir. Grail ailesi ile Merovenjler arasinda kan bagi vardır.

Grail konusuna 2000 yıl boyunca hiç bir tarihçi veya teologun dokunmamis olması, muhtemelen bu disiplinlerin analitik mantık aliskanligi ile açıklanabilir. Masalimsi söylenceler ile tarihi gerçeklerin sentezine hiç gidilmemistir. Homeros-Truva baglantisi, profesyonel bir arkeologun degil, Schieleman gibi bir amatörün eseridir. Bu tarz bir yaklasim, Mary Magdalena'nin Ispanya'ya ayak bastigi zaman yaninda bir de çocuk getirmis olabilecegi olasiligini akla getirebilir. Merovenj söylencesinde ilk Meroven'in annesi, denizlerin ötesinden bir yaratiktan hamile kalmistir. Denizlerin ötesindeki Baba!...

Isa

Bu çok çarpici varsayimi biraz daha açmak için Hristiyanligin temelini ve bir bakima da bölünmüşlüğünü doguran ana temaya dönüp bakmak gerekiyor: Isa'nin yasami ve ölümü ve de dirilmesi...

Dört Incil'de de, Isa'nin ailesi, dogumu, ailenin maddi durumu ve oturduğu yer, çarmiha gerilis günü ve çarmihtaki son sözleri gibi çok önemli bilgiler farklıdır; hatta çeliskilidir. Bütün Incil'lerde bazı eklemeler, bazı çıkarmalar ve bazı değişiklikler yapıldigi da kesinlikle biliniyor. Isa dönemindeki Filistin, Roma'nin boyundurugunda, kukla krallar ve din adamları yönetimindedir. Bir kurtarıcı Mesih beklentisi doruktadır. Incil'lerde bu atmosfer yansitilmamistir. Yansitilamazdı da... Bütün Incil'ler Roma'nin egemen olduğu bir ortamda yazilmistir. Roma suçlanamaz. Isa'nin ölümünün sorumlusu Roma degil, Yahudilerdir.

Bu dört Incilden, John'un(?) Efes'te(?) yazdigi sonuncusunda, satir aralarida önemli bilgiler vardır. Canaa'da yapılan bir düğün anlatilir. Düğünde sarap biter, annesi oğlu Isa'ya "Misafirlerin sarabi bitti, bir seyler yap" der. Isa, ilk mucizesini gösterir. Sarabi çoğaltir. Bir baskasinin düğününde bunca isgüzarlık niçin? Yoksa damat kendisi miydi?

Bütün Incillerde, iki Mary'den bahsedilir: Magdali Mary ve Bethani'li Mary (Isa'nin dirilttigi Lazarus'un kadesi). Isa ile beraber görünürler. Ayaklarını ve çarmihtan sonra vücudunu pahali yağlarla ovarlar. Ama her defasında biri vardır. O günün Filistininde açıklanması güç bir yakınlık. Bu iki Mary ayni kisi ve de Isa'nin karisi olamaz mı? Incil'lerde, Lazarus hep en "sevilen havari" olarak geçer. Bu ayrıcalık niçin?

Çarmiha gerilme olayi da karisiktir. Infaz, Roma kanunlarına göre yapılmamistir. Isa'nin infazdan sonra iki saatte ölmesi pek olasi degildir. Susadigi zaman kendisine uzatılan süngere emdirilmiş sivinin ne olduğu

bilinmez. Ve sonunda cesedin Joseph of Arimathea'ya verilisi... Bütün bunlar düşünülünce, İsa'nın çarmitan, ölmeden indirildiği söylenebilir. Ya da çarmiha gerilen o değildir. Joseph of Aramathea, zengin ve nüfuzlu bir Sanhedrin üyesidir. Çarmih sovunu bilmezden gelebilecek tek kisi de Roma valisi Pontius Pilate'dir. Her türlü rüsvete açık bir kisi...

İsa'nın Davut'un kanından geldiği ve Yahudilerin Rabbi-Kralı olduğu inancı halk arasında yaygındır. Beklenen Mesih'tir o. Suçu Yahudilige karsi degil, Roma'ya karsidir. Öyle olmasaydı, ölüm kararını Sanhedrin meclisi verebilirdi. Oysa hükmü Roma valisi Pilate vermiştir.

Barabbas öyküsü de düşündürücüdür. Valinin, iki suçludan birisini badişlamak için halkın oyuna basvurması gibi bir uygulama yok. Barabbas'ın bir hirsiz olusu da, Mary Magdalena'nın fahişe olusu gibi bir kilise klisesi. Kayıtlar ve olaylar Barabbas'ın bir Zealot olduğunu gösteriyor. İncil'lerde yazılan tam ismi, Jesus Barabbas. Orijinalinde Jesus Bar Rabbi olabilir. Rabbi'nin oğlu Jesus. İsa'nın babasının bir "Rabbi" olmadığı biliniyor. Bir başka olasılık: İsim, Jesus Bar Abba olabilir. Baba'nın oğlu veya Jesus'un oğlu. Bir an için iki mahkumdan birisinin affı kuralını gerçek kabul eder ve halkın Barabbas'ın affını istediğini düşünürsek, olay neydi? Halk, Pilate'den Barabbas'ın bağışlanmasını isterken, kralını feda edip, soyun devamını mı kurtarıyordu...

İsa çarmiha gerilmedi ya da çarmihta ölmedi ise ne oldu? Bu, hiç bir zaman bilinmeyecektir. Kesmir'de görüldüğü, Masada kalesindeki toplu intiharda öldüğü, Iskenderiye'de yaşadığı söylentileri var.

İsa, sahneden, su ya da bu biçimde silinir. Mary Magdalena büyük olasılıkla Joseph Arimathea ile Filistin'ten kaçır, Avrupa'ya (Fransa? İspanya?) siginir. Beraberinde, Davut'un kanından süzülüp gelen "sey"i de getirir: Holy Grail!...

Hiristiyancılık, İrenaneus (Lyons I.S. 180) ile teolojik, Constantin (I.S. 300) ile de politik kimliğini sağlamlaştırmıştır. Kilisenin dogma ve kabullerinin dışındaki her düşünce sapkınlıktır. Acımasızca cezalandırılmalıdır. Yine de, değişik sapkın akımlar Kiliseyi hep tehdit etmiştir. Maniciler, Katharlar. Bu akımlar içinde en ciddi ve uzun tehdit Arianizm (Arius, Iskenderiye I.S. 350) olmuştur. İsa'yı normal bir insan olarak kabul eden düalist bir akımdır bu. Merovenjlerin hüküm sürdüğü günlerde, Fransa'daki piskoposların hemen hepsi Ariancidir. Vizigotlar, Ostrogotlar, Lombardlar, Vandallar gibi kavimlerin tümü Ariancı... Mary Magdalena'nın buraya gelip, Vizigotlar ve daha sonra Franklarla olacak evlilik bağlarını başlattığı ve Merovenj soyunu ortaya çıkardığı atmosfer!...

Bu kuramları doğrulayacak bir tarihi kanıt elbette yok. Fakat, Merovenjlerde pek çok Yahudi isminin olusu, saçları ile güçleri arasında bir bağinti olduğu inancı (Samson) bir Yahudi kökeni düşündürür. Septimania'da (Fransa ve İspanya'nın güneyinin bir kısmı) bir yüz yıl kadar yaşayan küçük bir yahudi krallığı vardır. Kral Guillem de Gellone, Merovenj soyundan gelir ve bir Yahudidir. Davut'un kanından geldiği Papa, Bagdat halifesi ve Karolenjler tarafından kabul edilen bir Yahudi.

İsa, Judah kabilesinden yani Davut'un soyundan gelir. VIII Yüz yılda Septimania'da (Magdalena'nın Holy Grail'i getirdiği yer) bir Yahudi kral var ve Davut'un soyundan geldiği biliniyor. Aynı zamanda bir Merovenj. Volfam Von Eschenbach, ünlü eserinde, bu kralın Holy Grail ile ilişkisini anlatıyor. Godfroi de Bouillon (I. Haçlı Seferinde Kudüs fatihi ve sonra da Kudüs kralı), uzun ve karışık bir soy ağacında, Gellone'nin kanından gelir...

Bu tablo, tümü ile bir varsayımdır, kanıtlanamaz. Ama, Prieuré de Sion'nun elinde, "Aksi iddia edilemeyecek" kanıtlar olduğuna inanılıyor.

Sonuç

Özetle: İsa'nın karısı Mary Magdalena, çocuğu ile Fransa'ya gelir. Buradaki Yahudi toplumuna siginir. Evlilik bağları ile çok sonra Merovenj soyu ortaya çıkar. Kilise 436 yılında bu soydan kral Clovis ile bir akit imzalar. Büyük olasılıkla, Merovenjlerin kökenini bilerek. Bu kan bağı Dagobert II., Sigisbert, De Gellone zinciri ile Godfroi de Bouillon'a uzanır. De Bouillon, Kudüs krallığını kuran adam. Bin yıl önce, "Yahudilerin Kralı" İsa'nın elinden zorla alınan krallık...

Holy Grail!... İsa'nın kanını barındıran kâse. İsa'nın kani. Bu kani taşıyan Mary Magdalena. Belki de I.S. 70 yılında tapınak yıkılıp talan edilirken kaçırlıp Pirenelere getirilen hazine veya daha da önemlisi, dokümanlar. İsanın doğum, evlilik ve babalık sertifikaları. M. Plantard, hazinenin bu gün Prieuré de Sion'nun elinde olduğunu söylemiştir. Tampliyeler, o hazineyi bulmak için kurulmuştur. Buldukları ve Rennes-le-Château civarında bir yere gizledikleri büyük bir olasılık. Papaz Saunière ve kalfa kadın Marie Denarnaud, sırlarını mezara götürmüşlerdir. Bulunan sıfırlı dört kagittan ikisi açıklanmıştır. Diğer ikisi? Bilinen tek sey, Londra'da Lloyd's Bank'in bir kasasında muhafaza edildikleridir. Papaz Saunière'in

kullandığı büyük servetin, ona Abbe Henri Boudet tarafından verildiği biliniyor. O servetin kaynağı neydi? Habsburg hanedanı mı? Prieuré de Sion mu? Ya da Vatikan mı? Bu sır çözülmemiştir...

Pek çok giz ve olasılıkların altında, kesin gibi görünen sonuç sudur: Merovenj hanedanının kökeninde İsa vardır. Bu hanedanı Fransa, hatta Avrupa'da egemen kılmak için en az bin yıldır çalışan bir örgüt var: Prieuré de Sion

Bu araştırmalar sonunda ortaya çıkan İsa, Roma Kilisesinin İsa'sından çok farklıdır. Hristiyanlığın temelinde, İsa'nın insan biçiminde Tanrının ta kendisi olduğu inancı yatar. Böylece Tanrı, insani daha yakından tanıyacaktır. İsa'ya atfedilen cinsel safiyet, onu eksik bir insan yapmaz mı? Evlenmiş ve çocuk sahibi olmuş bir İsa, daha "tam insan" olmaz mıydı? O tam insanın bedenindeki Tanrı, insani daha tam tanımış olmaz mıydı?

Prieuré de Sion'nun, güçlü insanlar topluluğu olduğu kesin bir gerçek. 1956 Yılından bu yana, üye adedini dörde katladığı da biliniyor. Bu dönem içinde, varlığını duyuracak yayınlar da yapmış.

Bu yüz yıl başlarında, insanlara, mutluluk ve güven vaadeden, ideoloji, sistem, kurum ve politikalar; ve özellikle de bunların vitrinindeki temsilcileri, derin bir hayal kırıklığı yaratmıştır. İnsanlık, yeni bir inanç, yeni bir yol, yeni bir "Kurtarıcı"ya susamış görünmektedir. Bu gün insanlığın getirildiği noktada, artık "Kiyamet" düşüncesi de somut bir ifade bulmuştur: Nükleer Yokolus...

Dünya, Prieuré de Sion gibi bir örgütün varlığını ve amacını arar hale geldiği bir boşluğun içine itilmiş gibidir. Bir Mesih'in ikinci gelisi için ortam uygun gibi görünüyordu olabilir...

Prieuré de Sion - I

Gizemli bir Örgüt, Defineler ve Krallar..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Rennes-le-Château Definesi

"1885 Yılında, Katolik kilisesi Saunière adında bir rahibi Rennes-le-Château'daki küçük bir köy kilisesine tayin etti. Saunière otuz üç yaşında, tasralı olmasına karşın iyi eğitim görmüş ve oldukça yakışıklı bir adamdı. Yeni rahibin ilk işi, altıncı yüzyıldan kalma, kutsal addedilen bir Vizigot harabesinin üzerine inşa edilmiş olan köyün küçük kilisesinin restorasyonuna başlamak oldu. Çalışmalar sırasında, sunak taşının altında, ortası boş bir Vizigot sütununun içinde, genç rahip bir dizi parsömen buldu. 1244 ve 1644 yıllarından kalma iki adet soy ağacı ile birlikte, kilisenin 1780 yıllarındaki rahibi, Antoine Bigou tarafından düzenlenmiş bazı belgeler de böylece ortaya çıktı."

"Baigent, Leigh ve Lincoln'e göre, Bigou'nun düzenlediği belgelerde bir çok şifre ve kodlamalar vardı. Şifrelerin bir bölümü, bir bilgisayarı bile zorlayacak kadar karmaşıktı."

"Saunière, bulduklarını Carcassonne'daki piskoposa götürdü. Piskopos ise, din bilgileri tarafından incelenmesi için Saunière'i belgelerle birlikte Paris'e gönderdi. Nispeten basit olan şifrelerden biri çözüldüğünde sunlar ortaya çıktı: "Bu define kral II. Dagobert'e ve Sion'a aittir ve o burada ölmüştür." (Burada ölmüş olduğu söylenen kişinin kimliği anlaşılamamıştır)."

50 Great Conspiracies of All Time

"Belgeler, Marie d'Hautpoul'un sirdası olan rahip Antoine Bigou tarafından 1781 yılında yazılmışlardı (Benzer şifreler Marie d'Hautpoul'un mezar taşında da saptanmıştır). Görüldüğü kadarıyla, belgelerde İncil'den latince bölümler yer almaktaydı, ancak bu yazıların daha derin sırlar içerdikleri aşikârdi. Saunière'in kendisi de, bölgede yaptırdığı yapılarda ve oldukça alisilmadık şekilde düzenlediği kendi kilisesinde, baska "ipuçları" bırakmıştı."

"İkinci bir parsömende daha garip bir mesaj vardı:

"Kadın çoban günaha çağrı yok Poussin ve Teniers anahtarı tutuyorlar barış 681 bu haç ve Tanrının bu atı ile iblis bekçiyi yok ederim (ya da bütünlerim) öğlende mavi elmalar"

"Poussin'in en ünlü tablosunun adı "Les Bergers d'Arcadie"dir (Arkadya Çobanları). Bu tabloda, bir mezar etrafına toplanmış çobanlar bulunmaktadır. Mezarın üzerinde ise esrarlı "Et in Arcadia Ego..." (Arkadya'da bulunuyorum) sözleri kazilidir."

“Bu sözlerin, üzerinde yapılan çeşitli yorumlar sonucunda, “Dünya cennetinde (Arkadya) bile, ben (Ölüm) varım” anlamını tasadığına çoğunlukla inanılmıştır.”

“İlginç olan, Rennes-le-Château yakınlarında, kirlilik bir yörede tablodaki mezarın neredeyse bir esinin bulunmasıdır. Ayrıca, Saunière’in küçük kilisesinde gerçekten bir “ifrit” heykeli vardır. Bu heykelin, Tapınagin yapımı sırasında Kral Süleyman’a yardım eden Asmodeus isimli cini temsil ettiği sanılmaktadır. Diğer bir gariplik ise, kilisenin camlarından içeri yansıyan öğlen ışıklarının, yörede adına “mavi elmalar” denilen bir optik olay yaratıyor olmasıdır.

“Arkadya teması, Elizabeth dönemi İngiliz edebiyatında sıkça rastlanan bir olgudur. Edmund Spencer, Sir Philip Sidney ve hatta Shakespeare’in eserlerinde Arkadya sözüne “Altın Çağ” anlamı yüklenmiştir.

Rennes-le-Château’daki köy kilisesi 1059 yılında Marie Magdalene adına kurulmuştur. Kilisenin kapısının üzerinde oldukça garip bir kitabe bulunmaktadır: “Terribilis est locus iste” (Burası korkunç bir yer). Kapının hemen yanında Asmodeus isimli cinin heykeli adeta nöbetçilik yapmaktadır. Kilisenin duvarında bulunan, İsa’nın haçı tasmasıyla ilgili resimlerde de tuhaf tutarsızlıklar mevcuttur. Resimlerin birinde ekose desenli kumasa sarımsı bir çocuk vardır. Bir başka resim Pontius Pilatus’u peçe takmış olarak gösterir. Bir diğerinde, İsa’nın bir ikiz karesi olduğunu söyleyen eski efsaneyi hatırlatır şekilde St. Joseph (Yusuf) ve Meryem’in kucaklarında birer çocuk tasırlar. Diğer resimler genellikle batınî eğilimleri olan bazı azizleri alımsız pozlarda göstermektedir. St. Roch yaralı uylugunu işaret ederken, St. Antoine elleri arasında kapalı bir kitap tutmaktadır, St. Germaine önlüğünden bir demet gül çıkartırken ve Marie Magdalene de kucagında bir vazı tutarken resmedilmiştir.

Bir süre sonra Saunière kaynağı belli olmayan yüklü tutarda bir servet sahibi oldu. Oysa 1885 yılında o denli yoksuldu ki, geçinmek için köylülerin yardımına muhtaçtı. Bu serveti köy kilisesini yenilemek ve bölgede bir çok yapı inşa etmek için kullandı. Yaptırdığı binalardan biri de “Tour Magdala” (Magdalene Kulesi) idi.

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château and the Prieuré du Sion

Saunière, aralarında “Tour Magdala”nın da bulunduğu çeşitli yapılar inşa etmek için bir servet harcadı. Antikalar, porselenler ve pahalı eşyalar biriktirmeye başladı. Ancak Saunière’nin varlığının kaynakları daima bir sır olarak kaldı. Bu sırrını, hakkında soruşturma açan kilise yetkililerine de açıklamayı inatla reddetti.

50 Greatest Conspiracies of All Time

Saunière 1917 yılında olağanüstü varlığının gizini hizmetçisine açıkladıktan sonra öldü. Bakici kadın Marie Dernaud rahibin sırrını ölmeden önce herkese açıklamaya söz verdi. Ancak ne yazık ki, Marie Dernaud 1953 yılındaki ölümünden önce geçirdiği felç nedeniyle konuşma yeteneğini yitirdi ve okuma yazma bilmeyen kadın sırrı mezara götürdü.

Rahibin servetinin kaynağı hakkında bir çok söylenti yayıldı. Acaba yöredeki kayıp Tampliye ya da Kathar hazinelerini mi bulmuştu? Yoksa bulduğu Vizigot altınları olabilir miydi? Belki de hizmetleri karşılığında Habsburg’lar ya da başka bir hanedan ona ödemelerde bulunuyordu? Simyagerlerin altın yapma sırrını ele mi geçirmişti? Ya da korkunç bir gerçeği öğrenmiş ve Kiliseye şantaj mı yapmıştı? Bu son olasılık en güçlü kanıtı sahiptir, zira ölümünden önce günah çıkarışı sırasında söyledikleri öylesine şasirticiydi ki, onu dinleyen rahip Saunière’in günahlarını affetmeyi reddetmiş ve son dinsel gerekleri yerine getirmeksizin ölmekte olan meslektasını terkedip gitmişti.

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château and the Prieure du Sion

Kral Soyusu

(1) Savaşçı Krallar

“Vizigotlar, İsa’nın tanrısallığını reddeden Arius’çu sapkın bir mezhebe bağlıydılar. Onların soyundan gelenler Merovenj hanedanını kurup Galya’yi II. Dagobert’in ölümüne kadar yönettiler. Merovenj’lerin hükümdarlık haklarının damarlarındaki “Royal Blood”tan (Sang Real-Kral Kani) geldiği söylenirdi. “Sangreal” geleneksel olarak “Kutsal Kâse” (Saint Grail-Holy Grail) diye yorumlanır. Efsaneye göre, Marie Magdalene Kutsal Kâse’yi güney Galya’daki İbrani Krallığı’na getirmişti (Rennes-le-Château da bu bölgededir). Gizli bir inanış ise, Marie Magdalene’in İsa’nın karısı olduğunu ileri sürmektedir. Fransa’ya getirdiği de bir kâse değil, rahminde taşıdığı bebek yani Davud’un kral soyudur.”

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château and the Prieuré de Sion

"Baigent, Leigh ve Lincoln, İsa'nın soyunun devam ettigine dair bir teori ortaya atmislardir. Buna göre; "İsa'nın soyundan gelenler, Fransa'nın güneyine yerlesmisler, Frank'ların kraliyet soyu ile evlenerek, gizemli Merovenj hanedanini olusturmislardir." Öyleyse, Tampliyeler'in ve Sion Birliği'nin asil görevi yalnızca Haçlıların definesini değil, aynı zamanda Grail'i de korumaktır. Grail, ortaçağ metinlerinde "Sangraal" ya da "Sangreal" biçimiyle yer alır; bu sözcüğü, Baigent ve ekibi, "Gerçek Kan" ya da "Krallık Kani" olarak yorumluyorlar. Diğer bir deyişle, açıkça, "İsa'nın Hanedanı" anlamına geldiğini ileri sürüyorlar."

Jonathan Vankin & John Whalen, Descendants of Jesus?

"...O dönemlerde, Merovenj'ler, yarı gizemli, doğaüstü güçlere sahip, savaşçı-krallar olarak kabul edilirdi"

Jonathan Vankin & John Whalen, Descendants of Jesus?

"Yakın geçmişe kadar, "Karanlık Çağlar" denilen tarihi dönemde yaşamış oldukları için, "uzun saçlı krallar" (Merovenj'ler) hakkında pek az bilgi vardı. Hanedanin kurucusu, Merovech'in iki babasının olduğu efsanesi bugün de bilinir: Merovech'in annesi Kral Chlodio'nun çocuğuna hamile iken, efsaneye göre, okyanus kıyısında bir "Quinotor" tarafından bastan çıkarılır ve böylelikle, Merovech, bir yandan Frank krallarının kanından, diğer yandan esrarlı bir deniz yaratığının kanından doğmuştur. Tıpkı Nazarenler gibi, asla saçlarını kesmeyen Merovenj krallarının hepsinin omuzlarında doğustan kızıl bir haç biçiminde bir leke olduğu söylenirdi. Gizli Bilimler ve büyü ile uğraştıkları ileri sürülürdü. Gerçekte, bir Merovenj kralın mezarında, altın bir öküz kafası, bir kristal küre ve altından yapılmış bir sürü ari heykelticikleri bulunmuştur. Garip olan, Merovenj hanedanına mensup kralların tümünün kafataslarında dinsel bir tören sonucu açıldığı sanılan delikler bulunmaktadır.

Merovenj'ler, tahta çıkmakla birlikte, asla hükümdarlık yapmayan "kutsal" krallardı. Krallığın yönetimini "Saray Valileri" adı verilen bir tür kraliyet vekiline bırakmışlardı. Zaten, Merovenj hanedanına son vererek, Karolenj hanedanını kuran Sisman Pepin, kraliyet vekillerinden biriydi."

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château and the Prieuré de Sion

"Tarihin, belki de en garip detaylarından bir tanesi "Septimania Prensligi"nin öyküsüdür. Karolenj hanedanından Pepin III tarafından bölgede yaşayan kalabalık yahudi nüfusuna bağışlanan bu toprakların ilk kralı olan Theodoric, yalnızca Merovenj'lerden geldiğini değil, aynı zamanda Kral Davud soyundan geldiğini de iddia ediyordu. Hem Fransa kralı, hem de Papa bu soy iddiasını kabul etmişlerdi. Theodoric'in oğlu Guillem de Gellone, hakkında von Eshenbach'in "Wilehalm" adlı eseri de dahil olmak üzere, altı adet destan kaleme alınmış olan, olaganüstü, efsanevi bir kahramandı. Tam onyedinci nesil sonra, Guillem'in soyundan gelen Godfroi de Bouillon, ilk Haçlı Seferinin kumandanı, Papa tarafından Kudüs Kralı olarak ilan edilmiştir."

J. J. Collins, "Sangraal, The Mystery of the Holy Grail

(2) Gizli Örgüt

"Son zamanlarda, kopan firtınaların kaynağı Pierre Plantard de Saint-Clair adına bir kisidir. Paris Ulusal Kitaplığında yaptıkları araştırma sonucunda, Baigent, Leigh ve Lincoln, Merovenj hanedanının son kralı Dagobert II'yi Pierre Plantard'a bağlayan bir soy ağacı keşfettiler.

Paris'teki Ulusal Kitaplığın gizli dosyalarında, adına Sion (ya da Zion) Birliği denilen gizli bir örgüte ait çok ilginç referanslar da vardı.

Lincoln ve arkadaşları, Fransız yetkililere başvurular ve gerçekten günümüzde de varlığını sürdüren aynı isimde bir örgütün varolduğunu öğrendiler. Üstelik, bu örgütün genel sekreteri olarak adı geçen kişi, Pierre Plantard'tan baskası değildi."

Jonathan Vankin & John Whalen, Descendants of Jesus?

"Sion Birliği örgütü 1090 yılında, ilk Haçlı Seferinin önderlerinden biri olan ve Kudüs'ü alan Godfroi de Bouillon tarafından kuruldu. Tampliyeler'in ve Hugues de Champagne'in girişimlerinin ardında gizlice yer alan örgütün Sion Birliği olduğu ileri sürülmektedir."

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

“Sion Birliğinin kökleri, Ormus adında bir kisinin önderliğini yaptığı bir tür Hermetik ya da Gnostik örgüte kadar gitmektedir. Bu kisinin Hristiyanlık ile pagan inançlarını bağdaştırdığı ileri sürülmüştür. Ancak, Sion Birliğine tarihte ilk kez ortaçağda rastlanmıştır. 1070 Yılında, Prens Ursus adında bir kisinin yönetiminde bir grup Calabria’lı kesir, Fransa’da Ardennes bölgesinde Stenay kenti yakınlarında Orval Manastirini kurmuşlardır. İşte bu kesirler, 1099 yılında Godfroi de Bouillon tarafından oluşturulan Sion Birliğine katılmışlar ve birliğin temelini oluşturmuşlardır.”

Jonathan Vankin and John Whalen, Descendants of Jesus ?

“Sion Birliğinin açıklanan ve üzerine and içilen amacı, hem yeniden Fransa tahtına, hem de diğer Avrupa ülkelerinin tahtlarına, Merovenj hanedanının kanını taşıyan kişileri geçirmektir.

“Oysa hanedanlar arası evlenmeler sonucunda, Merovenj soyu, aralarında Kudüs fatihi Godfroi de Bouillon’un atalarının da bulunduğu, bir çok soylu aile ve krallık hanedanları ile karışmış durumdadır.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“Söylenceye göre, Godfroi de Bouillon, Merovenj kani taşıyarak “Grail” ailesinin bir üyesi ve böylelikle Davud soyundan geldiği için de, Kudüs’ün gerçek kralı sayılıyordu. Godfroi’nin tüm bunların farkında olduğu asikârdır. Haçlı seferi için yola çıkarken, tüm varlıklarını satmış olması, Kutsal Topraklar’da temelli kalmaya niyetlendiğini ortaya koyar. Üstelik, Godfroi de Bouillon, hem Champagne kontunun, hem de Hughes de Payens’in yakını olup, özellikle kadesi Baudoin Tampliye’lerin kuruluşuna katkıda bulunmuştur.”

J. J. Collins, Sangraal, The Mystery of the Holy Grail

“Godfroi de Bouillon’u bir anlamda “krallar kralı” ya da “kral yaratan” olarak adlandırmak yalnis olmaz; zira Kudüs krallarını tayin eden Sion Tarikatını kuran kişi odur.”

Michael Bradley, Holy Grail Across the Atlantic

“Kudüs’ün güneyinde Sion Tepesi yükselmektedir. Tam bu tepede, 1099 yılında, Godfroi de Bouillon’un emirleri ile alel acele, eski bir Bizans bazilika yıkıntısının üzerine, bir manastir inşa edilmiştir. 1172 Yılında kaleme alınmış bir belgeye göre, manastir, güçlü surları ve kuleleri ile, tipki bir kale kadar sağlam bir yapıdır. Bu manastirin adı “Notre Dame de Sion”dur (Sion’lu Hanımımız).”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

“1979 Yılında, M. Plantard, bizlere Sion Birliği’nin Süleyman Mabedi’nin hazinelerine sahip olduğunu kesin bir biçimde açıklamıştı. Kudüs’te bulunan bu hazineler, I. S. 66 yılındaki ayaklanmalar sırasında Romalı askerler tarafından yağmalanmış ve sonuçta Güney Fransa’ya, Rennes-le-Château’nun yakınlarına getirilmiş. M. Plantard, “zamani gelince” bu hazinelerin İsrail’e geri verileceğini de sözlerine ekledi.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

“Lincoln ve arkadaşlarının savunularına göre, hazineler Merovenj’lerden Sion Birliğine geçmiş, birliğe bağlı Tampliye sövalyeleri bu değerli varlıkları Kutsal Topraklar’dan çıkarıp Kathar’lara vermişler. Kathar’lar da kilise ve engizisyon tarafından yok edilmeden önce, hazineyi Pireneler’e saklamışlar.”

“Pekiye de, eger bu “hazineler”, altın ve değerli tasarlardan farklı bir şeyler ise? Ne de olsa, Kathar’ların çok değerli ve pek kutsal bir “kalıt”a sahip oldukları ve hatta bir çok söylentiye göre, bunun “Holy Grail” (Kutsal Kâse) olduğu dilden dile yayılmıştır.”

Jonathan Vankin & John Whalen, Descendants of Jesus ?

“19 Temmuz 1116 tarihinde, Sion Tarikatı’nın adı ilk kez olarak resmi ferman ve belgelerde yer aldı. 1152 yılından kalan ve Fransa Kralı VII. Louis’in mührünü taşıyan bir başka ferman, Sion Tarikatı’na Avrupa’daki ilk büyük merkezlerini (Orleans merkezi) bağışlandığını açıklıyordu. Papa III. Alexandre’in mührünü taşıyan, 1178 tarihli bir belge ise, Sion Tarikatı’nın yalnızca Kutsal Topraklar’da değil, Fransa, İspanya ve İtalya’da (Sicilya, Napoli, Calabria ve Lombardia) da toprak sahibi olduğunu doğrulamaktaydı.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

"Yaklasik olarak bir yüzyil boyunca, Tapinak Tarikati (Tampliye Sövalyeleri) ile Sion, görünürde aynı liderler tarafından yönetilmislerdi. Ancak, 1188 yılında, Gisors'da "Kara Ağaç Kesimi Olayı" nedeniyle iki tarikatin yolları ayrıldı."

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château

"Onüçüncü yüzyilin sonlarına doğru, özel bir Tampliye birliği, Aragon'un Rossillon bölgesinden Güney Fransa'daki eski bir Cathar merkezi olan Rennes-le-Château yöresine gönderildi. Bu taze birlik Bezu Dagi zirvesine yerleşt ve orada bir gözcü kalesi ile bir sapel inşa etti."

"13 Ekim 1307 tarihinde, IV. Philip'in adamlarının saldırısından kurtulan tek Tampliye grubu bu birlik oldu. O dönemde, Bezu'daki Tampliye birliğinin komutani de Goth isminde bir sövalye idi. Papa V. Clement, papa olmadan önce Bordeaux piskoposu idi ve asıl adı Bertrand de Goth'du. Üstelik bu papanın annesi de, Ida de Blanchefort idi ve Tampliyelerin dördüncü büyük üstadı Bertrand de Blanchefort'un akrabasıydı. Acaba, Papa kendi ailesinin nezaretine teslim edilmiş bir sirri mi bilmekteydi?"

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

"İster 16. yüzyilin entrikaları ve din savaşları olsun, isterse 17. yüzyıldaki Fronde ayaklanması ya da 18. yüzyıldaki Mason komploları olsun, hep aynı ailelerin peşpeşe gelen nesillerinin, istikrarlı ve ortak bir gidişe uygun davranarak, tüm bu olaylara bulastıkları görülüyor."

"...1619 Yılından kalan belgelerde, Fransa Kralı XIII. Louis'nin hismine ugrayarak, Orleans'da bulunan merkezlerini bosalırmak zorunda kalmıştır Sion Birliği. Kral, bu merkezi Cizvitler'e bağlamıştır. Bu tarihten sonra, 1956 yılında Fransa Resmi Gazetesi'nde tescil kayıtları yeniden görülene kadar, Sion Birliği, en azından bu isim altında, tarih sahnesinden kaybolmuştur."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

Prieuré de Sion - II

Örgütlenme ve Büyük Üstadlar..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Gizemli Bağlantılar

(1) Örgütlenme

"Sion Birliği'nin etkin olduğu yörelerde, Arcadia, Siyah Madonnalar ve Maria Magdalena gibi konulara dikkat çekecek kadar çok sayıda rastlanıyor. Aynı biçimde, bu konular, Sion ile bağlantısı olduğu ileri sürülen ozan, yazar ve ressamların eserlerinde de sıkça kullanılmışlar. Bu yinelenen temaların "bir ezoterik inancın yeraltı akıntısı"nin göstergesi olduğu düşünülebilir."

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

"...Bu esrarengiz örgüt, 1956 yılında kendini açığa verdi. Fransa dernekler rehberinde "Bağımsız ve Gelenekçi Katolik Kural ve Kuruluşlar Sövalye Birliği" (Fransızca'da bu ismin baş harfleri ile oluşan CIRCUIT sözü hem "akim" anlamına gelmekte, hem de aynı zamanda örgütün yalnızca kendi üyeleri arasında dağıtımını yaptığı derginin adı olmaktadır) adı altında listelendi. Sion Birliği, ya dokuz derece üzerinden 9841 üyeye ya da yedi derece üzerinden 1093 üyeye sahiptir. Örgütün en yüksek derecesi, yani büyük üstad "Nautonnier" (Denizci) unvanını tasimaktadır. Bu görev 1963 yılına dek Jean Cocteau tarafından yürütülmüştür. Yakın geçmişe kadar, bu görevin Pierre Plantard de St. Clair tarafından sürdürüldüğü sanılmaktadır. Pierre Plantard, görevi 1984 yılında bıraktığını açıklamıştır. Bugün örgütün başında kimin bulunduğu bilinmemektedir."

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château

"Sion Birliği üyeleri, dokuz derecelik bir hiyerarşik yapıda, şu biçimde örgütlenmişlerdir:

1-Novices (Çiraklar) 6561 üye

- 2-Croices (Haçlar) 2187 üye (27 komutanlığa bağlı olarak)
- 3-Preux (Yigitler) 729 üye
- 4-Ecuyers (Seyisler) 243 üye
- 5-Chevaliers (Sövalyeler) 81 üye
- 6-Commandeurs (Komutanlar) 27 üye
- 7-Connetables 9 üye
- 8-Senechaux 3 üye
- 9-Nautonnier 1 üye

Nautonnier (Denizci) derecesi "Isis'in kayığı" ile simgelenir.

"Isis sağ elinde küçük bir yelkenli tekne tutmaktadır. Yelken direği bir çıkrik igi biçimindedir ve direğin tepesinde bir su testisi bulunmaktadır. Testinin kulbu zehirle dolu bir yılan biçimindedir. Bu simge, Isis'in fırtınalı zaman okyanusunda, dertler ve sefaletle dolu, yaşam teknesini yönettiğini ifade eder. İg ise, Isis'in yaşam ipliğini eğirip kestğini anlatmaktadır."

Manly P. Hall, Masonic, Hermetic, Quabalistic & Rosicrucian Symbolical Philosophy

"Isis'in teknesi, Argo takımyıldızına yerleştirilmiştir. Mısır'da bu takımyıldızın adı, Sothis ya da Soth-Isis'dir ve Isis'in yıldızı anlamına gelir. Dahası, Mısır mitolojisinde, Isis'in teknesi kadın doğum organını da simgeler."

"Eski İsrailoglularının Ahit Sandığının, Isis'in teknesini örnek alarak hazırlandığı tahmin edilmektedir."

David Wood, Genesis

(2)Büyük Üstadlar

"...Sion Birliği'nin Büyük Üstadlığı görevinin, esas olarak birbirinden farklı iki tür kişi tarafından üstlenildiği sanılmaktadır. Bir yandan, Batı tarih, kültür ve gelenegine sanat, bilim ve düşüncelerle etki yapmış olan anıtsal kişiler vardır. Diğer yandan, belirli ve birbiriyle ilişkili soylu ailelerin üyeleri görevi almışlardır."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

"İlk Büyük Üstad, 12. yüzyılda Norman sövalyelerinden Jean de Gisors idi. Bu Büyük Üstadın, II. Jean adını almış olması, I. Jean'in kim olduğu sorusunu akla düşürmektedir. Vaftizci Yahya mı, İncilci Yahya mı, Kutsal Yahya mı?"

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

"Bu ardıllık, St. Peter'e dayanan eksoterik Papalığın karşısında, Yuhanna'ya dayanan ezoterik ve hermetik bir diğer Papalığın varlığını açıkça ortaya koymaktadır."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

"Tamlıye sövalyelerinin ilk Büyük Üstadı Hugues de Payens'in, Vaftizci Yahya'yi peygamberleri olarak kabul eden Johannite'ler tarikatı tarafından görevlendirildiği ileri sürülmüştür. Sion gizli dosyalarına göre, Birliğin Büyük Üstadlığına seçilen her kişi sırayla "Jean" (Yuhanna ya da Yahya, İngilizcede John), adını almaktadır. Listede bulunan Büyük Üstaplardan biri olan Leonardo da Vinci, Vaftizci Yahya'ya eserlerinde özel bir önem vermiştir. Bir diğer Büyük Üstad, Sir Isaac Newton, İncilci Yahya'ya atfedilen İncil'deki "Apocalypse" bölümü ile pek fazla meşgul olmuştur."

"Sion gizli dosyalarına göre, Büyük Üstadlar arasında şu isimler bulunmaktadır:

"Nicholas Flamel (1330-1418) - Simyacıların en tanınmış olanı. Paris'te bir noter olan Flamel, düşünde gizli bilimleri anlatan bir kitap görür. Gerçekte, bu şifreli kitabı bulmayı basardığı ve Kabala adı verilen gizemli İbrani yazılarını tanıyan bir Yahudi bilgin sayesinde kitabın şifresini çözümlediği ileri sürülür. 1382 Yılında, "Büyük Amaç"a ulaştığını, yani simya ile altın yapmayı basardığını açıklamış; bu tarihten sonra çok zengin olmuş ve kiliselere büyük ölçüde bağışlarda bulunmuştur."

Encyclopedia Britannica

"...Modern bilim adamları tarafından pek iyi bilinen bir simyagerlik simgesi, basının arka kısmında aynaya bakan genç bir kadın şekli olan sakallı ve yaşlı bir adamı göstermektedir. Nantes Katedrali'nin dış

cephesinde bu görünümde bir heykel bulunmaktadır. Chartres Katedrali kapısında da, Saba Melikesini betimleyen bir heykel, kadın bedenine sahip sakallı bir kral biçimindedir.”

“...Hermafrodit (çifte cinsiyetli varlık) simya simgelerinin en safidir. Hem “Büyük Amaç” için sağlanması gereken yetkin dengeyi, hem de bizzat simyagerin tinsel ve bedensel olarak ulaşması gereken yetkin varlık durumunu simgelemektedir. Bu durum, “adanmışlıkla arzulan bir tükenistir” ve bugün anladığımız anlamda seks ile bir ilgisi yoktur. Büyük Amaç, gizemli arayışın somutlastığı ve gizilgücün bir patlama ile gerçeğe dönüştüğü andır. Simyagerler “aşağıda ne varsa, yukarıda da o vardır” derler. Bu süreç, ruhu maddeye dönüştürdüğü gibi, bir maddeyi de baska bir maddeye dönüştürebilir. Üstelik, insanoglunu tanrılaştırır.”

“...Newton gibi kisilerin saygi besledigi Flamel, “Yahudi Ibrahim’in Kutsal Kitabı”ni kesfetmistir. Bu kitap Batı ezoterik geleneginin en ünlü eseridir.”

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

René d’Anjou (1418-80) - edebi çalışmaları ve Cosimo de Medicis’nin ezoterik ve hermetik ilkelere bağlı “Yeraltı Akintisi” adında bir grup kurmasında olan etkisi ile Rönesans’ın basta gelen itici gücü olmuştur. Fransa Kralına, evlilik yoluyla akraba olan d’Anjou, İngiltere ile yapılan savasta daima krala sadık bir müttefik olmuştur. Ne yazık ki, İtalya seferindeki başarısızlıktan sonra, yalnızca bir sanatsever ve kitap koleksiyoncusu olarak yaşamıştır.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

“Sanat ve edebiyatı himaye etmesi ve bilginin yayılmasına olan katkıları ile René d’Anjou, Rönesans’ın filizlenme döneminin en önemli kisilerinden biridir...Dogrudan dogruya onun etkisiyle, Cosimo de Medicis, eski metinleri toplayarak Neoplatoncu ve hermetik düşünceleri canlandırma çabalarına kalkismıştır.”

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

Sandro Filipepi(1483-1510) - Ünlü Rönesans ressamı Botticelli adıyla bilinir.

Leonardo da Vinci (1510-1519) - “Sinirli bir eğitim almış olmasına rağmen, Leonardo, Nicholas de Cusa’nın yeni dünya görüşünü heyecanla kabul etti. Uzayda sınırları olmayan bir evren ve başlangıcı ile bitisi olmayan bir zamanı içeren bu görüş, modası geçmiş kutsal kilise yetkisine karşı çıkışı doğrulamaktaydı.”

“İlyonyalılar döneminden beri ilk kez olarak, dinsel öğretilere ve felsefeye dayanmayan, tümüyle laik bir bilim kavramını Leonardo da Vinci ortaya koymuştur...Leonardo’da, sanatçı, bilim adamı ve mucid nitelikleri bir arada bulunuyordu.”

Eric Lerner, The Big Bang Never Happened

“Leonardo solaktı ve kati bir etyemezdi. Kadavraları kesip inceler, simyagerler ve büyücülerle birlikte olurdu. Pazarları da çalışır, yalnızca saraydayken ayınlara iştirak ederdi.”

“Leonardo’nun yapımına iştirak ettiğini bildiğimiz tek heykel, Floransa’da bulunan Vaftizci Yahya heykelidir. Leonardo, bu heykelin yapımında, aynı zamanda ünlü bir simyager olan Giovan-Francesco Rustici ile birlikte çalışmıştır. Leonardo’nun yaptığı son resim de Vaftizci Yahya’ya aittir. Bu eserde Vaftizci Yahya, tipki Mona Lisa gibi yüzünde yarım bir gülümsemeyle görülmekte, sağ elinin isaret parmağı ile yukarılarda bir yeri göstermektedir. Bu hareket, Leonardo’nun eserlerinde daima Vaftizci Yahya ile bağlantılı bir isarettir. “Adoration of the Magi” isimli resimde de, parmağıyla gökleri isaret eden bir kişi, bir keçi boynuzu ağacının topraktan çıkmış kökleri üzerinde durmaktadır. Keçi boynuzu ağacı, hem kurban kanını, hem de Vaftizci Yahya’yi simgeler. “St. Anne” adlı eserde de, Bakire’yi uyaran St. Anne aynı hareketi yaparken görülmektedir. “Son Yemek” tablosunda ise, İsa’nın yüzüne fazlasıyla yakın duran bir çömez aynı jesti yinelemektedir. Tüm bu isaretler “Yahya’yi animsayın” anlamına gelmektedir.”

Lynn Prickett & Clive Prince, Turin Shroud

Robert Fludd (1595-1637)- “Gül-Haç hareketine katılan bir çok kişi arasında Fludd, John Dee’nin tahtına Andrea ile birlikte oturarak, İngiliz ezoterik düşüncesinin önde gelen etkileyicisi olmuştur.”

“Gül-Haç Aydınlanması” adlı eserinin “Gül-Haç ve Masonluk” bölümünde tarihçi Frances Yates, de Quincey’in su sözlerini yineler: “Masonluk, ne eksigi ne de fazlasıyla, İngiltere’ye adapte edilmiş Gül-Haç

düşüncesidir. Sonradan, Masonluk isimiyle diğer Avrupa ülkelerine ihraç edilmiştir.” De Quincey, Gül-Haç akiminin yeni adıyla İngiltere’ye yerleşmesini sağlayan kisinin Fludd olduğunu belirtir.”

Gerry Rose, The Venetian Takeover of England and Its Creation of Freemasonry

Johann Valentin Andrea (1637-54)- Andrea, yarı gizli Hristiyan topluluklarının kurucusu ve Tampliyeler ile Kutsal Kâse söylencelerine bağlanan, hermetik bir alegori niteliğindeki Gül-Haç manifestolarını kaleme alan kisidir. Onun Büyük Üstadlığı döneminde, Lorraine hanedanının zayıflaması üzerine, Sion Birliği Stuart hanedanı ile işbirliği içine girmiştir. Zaten, Stuart’lar, Palatinate’li Frederick’in İngiltere kralı I. James’in kızı Elizabeth ile evlenmesiyle giderek daha güçlü bir konuma ulaşmaktaydılar.”

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

“Frederick, merkezi Heidelberg’te bulunan yeni bir Gül-Haç devleti kurmustu.”

Francis Yates

“Yates’in tarih çalışmaları sayesinde, o dönemde Avrupa’da Gül-Haç düşüncelerinin ne denli etkinlik kazandığını öğreniyoruz... Fredrick, bir çok kisinin sabırsızlıkla beklediği, Kilise ve Devlet reformlarını gerçekleştirecek olan kahramanı ve tüm ezoterik düşünürler Bohemya’da onun etrafında toplanmışlardı.”

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château

Robert Boyle (1654-91) - Boyle, İngiliz ve Avrupa’lı etkin kafaların meydana getirdiği “Invisible College” (Görünmez Kolej)’in bir üyesiydi. Bu grup, 1660 yılında başlayan “Restoration” (krallığın yeniden kuruluşu) döneminde, II. Charles Stuart’ın koruma ve desteğinde, “Royal Society” (Kraliyet Dernegi) biçimine dönüşecektir...Robert Boyle’un en yakın iki dostu, Isaac Newton ile John Locke’tu. Bu üç arkadaş, simya ile ilgili çalışmaları incelemek amacıyla sık sık bir araya gelirlerdi.”

“...Eskiden, simyaya “Gizli Bilim” adı veriliyordu. Simya, İsa’dan sonraki ilk üç yüzyıl süresince İskenderiye’de filizlenmişti. Başlangıçta, cam ve metal işleme tekniklerinin ortak bir ürünüydü bu gizli bilim. Ancak sonraları, astroloji ve okültizm ile, tüm varlıkların dört temel elemanın (ates, su, hava ve toprak) birleşiminden oluştuğunu ileri süren Helen felsefesinin sentezi haline dönüşmüştür...Simyanın temel ilkesi, ruhun, ister canlı olsun isterse cansız tüm varlıklara nüfuz edebilmesine dayanır. Madde dünyasının varlıkları, kimyasal sentez işlemleri ve yaratıcı düşünce sayesinde, ruhsal dünyanın varlıklarına dönüştürülebilir.”

David Maybury-Lewis, Millenium

“Gnostizmin ana düşüncesi, “ruhu ve gerçek varlığı” oluşturan özün, bir dizi kozmik felâket sonucunda, kendine tümüyle yabancı olan alt düzey bir evrende kapana kısılmış olmasıdır. İşte bu nedenle simyagerler, ruhun bir biçimde maddenin karmaşık yapısından ayrıştırılarak damıtilabileceğini düşlemişlerdir.”

Terence McKenna, The Archaic Revival

Isaac Newton (1691-1727) - Newton, simya sayesinde insanoglunun, evrendeki Tanrı vergisi canlılığı kavrayarak ve ona katılarak, yasami biçimlendirebileceğine ve denetleyebileceğine inanıyordu. Cambridge’deki Trinity College’de, büyük gizlilik içinde, simya deneylerini sürdürdü. Tek basına yılmadan çalıştı. Kimseden yardım almadan, deney firinlarını bile kendisi hazırladı... Sonraları John Boyle ile, birbirlerine aktardıkları simya bilgilerinin baskalarından gizlenmesi konusunda anlaşma yaptılar. Zira, maddenin zorlukla ele geçen, soylu kudretinin ve bu kudreti denetleme yöntemlerinin, Tanrı’nın güvendiği seçkin kullar dışında, herkesten gizlenmesi gerekiyordu.”

“...Newton, İncil’in sayfaları arasında gizli bir bilgelik saklı olduğu düşüncesine kafasını takmıştı. Özellikle, Eski Ahit’in “Daniel” ve Yeni Ahit’in “Yuhanna” bölümleri ile ilgileniyordu. Bu bölümlerde yer alan kehanetlerin şifreli simgeler olduklarına ve çözümlenmelerinin değişik bir yorum yöntemini gerektirdiğine inanıyordu.”

“Gerektiği gibi çalışabilmek için İbranice öğrendi. “Süleyman Mabedi”nin planını yeniden oluşturabilmek için...”Ezekiel” kitabının titiz ve yorucu bir incelemesini yaptı...Ahit Sandığının konutu olarak inşa edilen bu büyük binanın, evreni açıklayan bir tür şifre olduğuna ikna olmuştur. Eğer bu şifreyi çözebilseydi, belki de Tanrı’nın zihnine ulaşacaktı.”

Graham Hancock, The Sign and the Seal

"...Newton, büyücülerin en sonuncusuydu, Babillilerin, Sümerlilerin en sonuncusu. Etrafına, onbin yıl öncesinden beri, insanlığın entelektüel mirasını yaratanların gözleri ile bakmasını becerebilen son dahiydi."

"Newton, tüm evrene ve evreni dolduran tüm varlıklara, bir bilmece gibi bakıyordu. Kimi gerçeklerden hareketle saf mantık uygulayarak ulaşılabilecek bir giz, ezoterik kardeşler için düzenlenmiş bir tür define avı, Tanrı'nın dünya üzerine sakladığı bazı mistik ipuçları olarak algılıyordu evreni. Bu ipuçlarının, bir bölümünün cennetin gerçeklerinde bulunabileceğine, ancak diğer kısmının ise, ilk sıfırlı vahiyden beri, bir zincir gibi nesilden nesile aktarılan geleneklerde ve yazılarda yer aldığına inanıyordu."

John Maynard Keynes, Newton the Man

"Tipki evrenin, ışığın belirmesi ile kaostan yaratılarak, hava ve suyun topraktan ayrılması gibi, bizim çalışmalarımız da, maddenin aydınlatılması ve elemanların ayrıştırılması ile, karanlık kaostan yaratılmıştır."

Sir Isaac Newton

Charles Radclyffe (1726-46) - "Radclyffe, Prens "Bonnie" Charles Stuart'ın özel sekreteriydi ve kurucusu olmasa da, Iskoç Riti Masonluğu yaygınlaştıranlar arasında en önde gelen kişiydi. Radclyffe, Andrew Ramsay ile birlikte, yarı masonik, yarı Gül-Haç'ci bir dernek olan "Philadelphes"in üyesiydi. Isaac Newton'un yakın dostu olan Ramsay'in Masonluğu Avrupa'ya yayan kişi olduğu ileri sürülür."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

Charles de Lorraine (1746-80) - "Charles de Lorraine, Kutsal Roma İmparatoru François de Lorraine'in kardeşidir. François, mason olmayı kabul eden ilk Avrupalı prensir. François'nin Viyana'daki sarayı, Masonluğun Avrupa'daki baskenti olmuştur."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

Charles Nodier (1801-1844) - "Nodier, aralarında Victor Hugo, Balzac, Delacroix, Dumas, Lamartine, Musset, Theophile Gautier, Gérard de Nerval ve Alfred de Vigny'nin bulunduğu, tümü de ezoterik ve hermetik geleneklere bağlı olan, müthiş bir neslin hasmetli öğretmeni idi. 1793 Yılı dolaylarında, "Philadelphes"in içinde ayrı bir grup oluşturunca, Napoléon'a karşı entrikalara girismişti."

William T. Still, New World Order

Victor Hugo (1844-85) - "Hugo, yirminci yüzyılda savaşların ortadan kalkacağı, sınırların bulunmayacağı, dogmaların yok olacağı....bir dünya kehanetinde bulunmuştur. İnsanoglu yirminci yüzyılda, tüm bunlardan daha üstün değerlere ulaşacaktır,.....tüm dünyaya, büyük umutlara,...bütün cennete sahip olacaktır."

Marilyn Ferguson, The Aquarian Conspiracy

Claude Debussy (1885-1918) - "Debussy, döneminin önde gelen sanatçıları olan Oscar Wilde, W. B. Yeats, Paul Valéry, André Gide ve Marcel Proust ile birlikte, simgeci toplulukların üyesi olmuştur. "Cabalistic Order of the Rose-Croix" (Kabalacı Gül-Haç Tarikati)'nin kurucusu olan Stanislas de Guaita ile özel bir dostluk kurmuştur. Ayrıca, MacGregor Matthers'i "Order of Golden Dawn"(Altın Safak Tarikati)'ni kurmaya teşvik eden, ünlü Satanist Jules Boise ile yakın arkadaştı."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

Jean Cocteau (1918-) - "André Malraux'nun çalışma arkadaşı olan Cocteau, Alman işgaline karşı Direnis'e katkılarından dolayı, Legion d'Honneur nişanı kazanmıştı. Kraliyet taraftarı katolik çevrelerle ilişkileri olduğu bilirse de, Cocteau'nun katolikliği pek sıradışı özellikler gösterir ve dekore ettiği kiliselerde bir çok Gül-Haç simgelerine rastlanır."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and Holy Grail

Çağdas Merovenj Bağlantısı

(1) Napoleon Bonaparte

"Sion Birliği her zaman, Fransa'da ortaya çıkan kraliyet karşıtı hareketlerin merkezinde bulunmuştur. 17.

Yüzyılda, Guise ve Lorraine hanedanlarının taraftarı olan “Compagnie du St. Sacrement” hareketi ile 18. yüzyıldaki “Fronde” hareketlerinde rol almıştır. Daha sonra, 19.yüzyıldaki Sion’un basını çektiği, “Hieron du Val d’Or” eylemleri, Habsburg’ları tüm Avrupa’nın imparatorları haline getirmek isteyen bir girişimdir.”

Steve Mizrach, The Mysteries of Rennes-le-Château and the Prieuré de Sion

“...1740 Yılında, Malta Sövalyeleri’nin Büyük Üstadı, Papa Clement XII’nin Masonluk karsiti ünlü tebliğinin yayınlanmasını sağladı ve adada mason toplantılarını yasakladı. Bunun üzerine, birçok mason ve bazı sövalyeler Malta’yi terkettiler. 1741 Yılında, Engizisyon adada kalan masonları kovuşturmaya başladı. Büyük Üstad, masonların çok sert biçimde cezalandırılması istiyordu. Altı Malta Sövalyesi , mason toplantılarına katıldıkları gerekçesi ile, adadan ömür boyu sürgün edildiler.”

Richard Woof, A Sketch of the Knight Templars and the Knights of St. John of Jerusalem

“1796 Yılında, Napoleon, Fransa’yi yöneten devrimci “Direktuar”ın üç üyesinden biri idi. Bir diğer Direktuar üyesi Abbé Sieyes idi...Sieyes, Napoleon’u Josephine Beauharnais ile evlenmesi ve kadının önceki evliliğinden olan iki oğlunu evlât edinmesi için teşvik etmişti. Josephine, Merovenj soyundan geliyordu ve çocukları da bu eski kral kanını tasimaktaydı.”

“...1798 Yılında Napoleon, Mısır Seferine giderken yolunu değiştirip Malta’yi ele geçirdi ve Malta Sövalyeleri’nin hazinelerine el koydu.”

Michael Bradley, Holy Grail Across the Atlantic

“Fransızlar sansliyıldılar, zira Sen Jan Sövalyeleri’nin (Malta Sövalyeleri) savaşacak pek gücü kalmamıştı. Son Büyük Üstad olan von Hompesch, Bonapart’in koşullarını kabul etmeden önce, bosuna bir direnç göstermeye kalkıştı...Yalnızca üç askerin ölmesine karşılık, Fransızlar essiz bir deniz üssüne ve yüklü hazinelere sahip oldular...”

“Adanın işgalinden sonra geçen beş gün içinde, Napoleon Malta’nın tüm yaşamını değiştirdi. Sen Jan Sövalyeleri tarikatı ortadan kaldırıldı ve Mısır Seferine katılmaya razı olan bir kaçı dışında, tüm sövalyeler adayı terketmek zorunda bırakıldı...Beş yüzyıl boyunca biriktirilen tarikat hazinelerine acilen el konuldu...”

David G. Chandler, The Campaigns of Napoleon

“...1804 Yılında, imparator olarak taç giyisinde, Napoleon’un imparatorluk pelerini Clovis’in mezarında bulunan altın heykelciklerle süslenmişti. Napoleon kendini, Fransızların değil, Frankların imparatoru olarak görüyordu...”

Michael Bradley, Holy Grail Across the Atlantic

Kutsal Kan, Kutsal Kâse - I

İsa, Masonlar, Uzaylılar, Zürih Cüceleri, Siyah Yahudiler ve Mavi Elmalar..... Derleyen: Amadeus

Bu yazı büyük ölçüde Anton Wilson’un bir makalesinden derlenmiştir.

Giris

Baigent, Lincoln ve Leigh tarafından yazılıp, 1981 Yılında yayınlanan “Holy Blood, Holy Grail” (Kutsal Kan, Kutsal Kâse) isimli kitap dünya kamuoyuna Sion Birliği’nin (Prieuré de Sion, The Priory of Sion) varlığını ilk kez açıklamıştı. Kitap, öylesine heyecan uyandıran ve öylesine “uçuk” spekülasyonlarla doluydu ki, bir çok okuyucu, kitapta yazılı olan hiçbir şeye inanmadı. Bazıları, kitabın ana konusunu oluşturan ve 800 yasında bir gizli örgüt olan Sion Birliği’nin var olduğundan bile kşku duydular. Diğerleri ise, “Kutsal Kan Kutsal Kâse”de yer alan her konuyu kşku duymadan kabullenecek kadar “Okültizm” (Gizlilik) hevesliyildiler. Günümüzde, kitapta ileri sürüldüğü gibi, İsa’nın Mary Magdalena (Mecdeli Meryem) ile evlendigi, onların soyundan gelenlerin Avrupa kraliyet ailelerinde bugün de yaşamakta olduklarına ve bu kutsal soyun dost ve destekçilerinin Sion Birliği’nin belkemiğini oluşturduğuna kosku ile inanan geniş bir alt-kültürün varlığı aşikârdır.

Aslında, bu yeni “sapkın” gizli örgüt ile ilgili verileri bir çirpida onaylamak ya da reddetmek pek doğru

olmamalı. Aristo mantığının kesin tavrı, duyumsal ve varoluşsal evrenin gerçeklerini elde etmek için yetersiz kalabilir. Bu nedenle, “Kutsal Kan, Kutsal Kâse” adlı kitabı toptan doğrulamak ya da toptan iskartaya çıkarmaktansa, kitapta yer alan bilgilerden hangilerinin kanıtlanabilir, hangilerinin ise çürütülebilir olduğunu, ya da en azından hangi verilerin geçici olarak, tipki kararsız quantum parçacıkları gibi, “belki doğru olabilir” durumunda bulunduğunu araştırmak gerekir.

“Kutsal Kan Kutsal Kâse”nin tarihsel altyapısı ele alınırsa, bunun büyük bir kısmının “belki” kategorisinde yer aldığı anlaşılır. Bunun anlamı, bilimsel yöntem uygulamaya çalışan tarihçilerin kullandıkları hiç bir tekniğin, kitapta bulunan spekülasyonları kanıtlamaya ya da tam tersine çürütmeye olanak vermemesidir. Elbette, bu bilgiler arasında bir bölüm yüksek olabilirliğe sahipken, diğer bölümün olabilirliği oldukça düşüktür. Örneğin; Avrupa kraliyet ailelerinin birbirleri ile olan evlilikleri yüz yıllardan beri titizlikle belgelendiği için, von Hapsburg hanedanını ya da Hollanda Prensi Bernhard’i karanlık çağlardaki Merovenj krallarına bağlayan soyagaçlarının doğru olma şansı yüksektir. Ancak, ünlü Sir Isaac Newton’un Sion Birliği’ne üye olması örneğinde olduğu gibi, kitapta ileri sürülen bir çok savın kanıtlanma olasılığı pek düşüktür. Baigent, Lincoln ve Leigh’in tezleri kesin olmadığı gibi, çoğu zaman akla yatkın da değildir. Üstelik, zaman içinde daha geriye doğru giden, yani Merovenj krallarından İsa’ya kadar oluşturulan soy bağları çok daha düşük olasılığa sahip, neredeyse çilginca varsayımlardır.

Daha fazla bilgi toplayarak, tüm öykünün “el yordamı” ile uydurulup uydurulmadığını anlamak için, Sion Birliği gizemi ile ilgili diğer kitapları karıştırmak gereklidir. Çeşitli kaynaklar üzerinde yapılacak bir araştırma, Sion Birliği’nin gerçekten var olduğunu ortaya kesinlikle koyacaktır. Ancak, bu örgütün 800 yıllık geçmişi ve İsa ile bir bağının olup olmadığı konusunda, diğer kaynaklar da kesin kanıtlara sahip değildir.

Zürih Cüceleri

Yalnızca “Kutsal Kan Kutsal Kâse”yi okumuş olan kişilerin tahmin edemeyeceği kadar çok sayıda Sion Birliği hakkında yayınlanmış kitap vardır. Dahası, bu eserler birbirlerinden oldukça farklı yaklaşımlar içermektedir. Çeşitli yazarlar, Sion Birliğini farklı kuramlarla ortaya koyma ve açıklama çabasına girmişlerdir. Hatta, bazı kitaplarda ileri sürülen görüşlere kıyasla, İsa/Magdalena soy ağacı öyküsü oldukça ağırbaşlı kalmaktadır.

Çok çok çok gizemli (!) ve çilgin spekülasyonlarla dolu, üstelik mantık dışı kitaplara dalmadan önce, ele alınması gereken ilk kaynak, kuramsal ve gizemli ancak oldukça akla yatkın ve karamsar bir eser olan, 1973 Basel basımı “Les Dessous d’une Ambition Politique” (Siyasi bir İhtirasın Perde Arkası) adlı kitaptır. İsviçreli bir gazeteci olan Mattieu Paoli tarafından kaleme alınmış olan bu kitabın konusu, kimi tekin olmayan değinmeler dışında, oldukça sıradandır. Paoli, Fransız aydınları ve aristokratlarından oluşan bir tür gizli örgütün varlığını ortaya çıkarmıştır. Bu gizli topluluğun dergileri, pek sinirli bir biçimde, yalnızca İsviçre’nin en geniş ve en etkin mason kuruluşu olan Alpina Büyük Locası üyeleri arasında dağıtılmaktadır. Komplolar meraklıları arasında, Alpina Büyük Locası’nın büyük şöhreti vardır. En gayretkes araştırmacıların bile, Alpina Büyük Locası’nın uygunsuz ya da yasa dışı bir tutumunu kanıtlayamamış olmalarına karşın, genel kani bu topluluğun, İsviçre’nin en varlıklı kişilerini bir araya getiren bir tür “görünmez hükümet” ya da en azından, kendi çıkarlarını kollamak için oluşturdukları bir “güç birliği” olduğu biçimindedir. Genel bir bakışla Alpina Büyük Locası, İngiltere eski Başbakanı Harold Wilson’un bir zamanlar “Zürih Cüceleri” diye nitelendirdiği, “Avrupa’daki tüm hükümetlerden daha güçlü olan bir bankerler ve finans yöneticileri örgütüdür”.

Alpina Büyük Locası hakkında çıkartılan bir diğer dedikodu da, tam bir suç ve fesat örgütü olan P2 (Propaganda Due) ile işbirliği yaparak, Vatikan Bankasına sızmasıdır. P2, 1970’li yıllarda İtalyan Gizli Polisini denetimi altında tutan, hem CIA ve hem de KGB’den para alan (ve anlaşılan ikisini de dolandıran), İtalya devleti içinde 900’e yakın üyesi bulunan bir mason locasıdır. Daha önemlisi, P2 mason locası, banka sahtekarlıklarından, cinayet ve terörizme; Mafia’nin uyusturucu paralarını Vatikan Bankasında aklamaktan, faşist darbe planlamaya kadar akla gelebilecek her türlü suç işlemiş bir örgüttür. Alpina Büyük Locası’nın Vatikan Bankasına sızdığı ve P2’nin pis işlerine destek olduğu savlarının kaynağı, David Yallop’un “In God’s Name” (Tanrı Adına) adlı kitabıdır. Bu kitap genelde oldukça tutarlıdır. Ancak, yine de doğruluğu kanıtlanamayacak bir çok açıklama kitapta yer almaktadır. Zira Yallop, yasalarını tehlikeye atmamak için, bilgi kaynaklarının isimlerini ifsa etmemiştir. Bu bakımdan, Yallop’un yazdıklarının büyük bölümü de ister istemez “belki” kategorisinde kalmaktadır.

Bu noktada, Masonluk hakkında bazı açıklamalar yapmak gerekiyor. Genel kanının tersine masonlar, tek bir öğreti ve ritüele bağlı global bir kardeşlik örgütü değildir. Dünya üzerinde, diğer mason localarını gerçek masonlar olarak tanımaya yanaşmayan, bir sürü farklı mason locası mevcuttur.

Masonlar arasında iki tür bölünmüşlük söz konusudur. Bölünmenin ilk türü tam anlamıyla politiktir ve tüm

mason örgütlerinin Kilise karsiti ve “radikal” (yani mutlak monarsileri yikip, yerine anayasal monarsi ya da demokratik yönetim kurmaya egilimli) olduklari Fransiz İhtilâli dönemlerinden kaynaklanmaktadır. Bu radikal anlayis, İngiliz masonlari Kıt Avrupa’sındaki localari fazlasiyla solcu bularak, en azından İngiltere’de Büyük Üstadin kraliyet ailesine mensup kisilerden seçilmesini saglamalari ve böylece bir ölçüde muhafazakâr bir yapıyı korumak istemeleri sonucunda bölünmeye ugradı. Kıt Avrupa’sında bulunan localarin büyük kısmı (örneğin; Fransa ve İtalya Büyük Doğuları) radikal tutumlarını günümüzde bile sürdürmektedirler.

Masonlar arasında ortaya çıkan ikinci tür bölünme metafizik kökenlidir. Masonların bir bölümü, pratik amaçlarla örgüte katılmış olup, Masonlugin mistik amaçlarına pek aldiris etmezler. Oysa, diğeri bölümü, eski Gizem Dinleri, Gnostisizm ya da Tasavvuf örgütlerine benzer bir inisiyasyon sistemini bilinçli olarak uygulamaktadırlar. İşleri daha da karmasik duruma sokan bir baska olgu da, bazı masonların, ritüelleri giderek Panteizme (Kamutanricilik) ya da bir tür askin Hümanizme kayan bir yapıda görmelerine karsilik, diğeri masonların ritüelleri geleneksel Teizm’e, hatta Teokrazi’ye egilimli olarak değerlendirmeleridir. Bu bakımdan, Sion Birliği’ni doğrudan bir mason örgütü ya da Masonlugin bir türevi olarak görmek, Birliğin içsel geleneklerini anlamak için yeterli değildir.

Vatikan, bir çok kez Masonlugu mahkûm etmiş ve tüm masonları da afaroz ettiğini duyurmuştur. İskoçya Presbiteryen Kilisesi de, hiç kimsenin aynı anda hem mason hem de Hristiyan olamayacağını geçenlerde ilân etmiştir. Asiri tutucu olanların bu davranışı kendi iç mantığı çerçevesinde haklı görülebilir. Zira Masonluk, özgün olarak, tüm dinlerin aslında tek gerçek inancın önemli ölçüde bozulmuş kalıntıları olduğunu ileri süren bir öğretiyi dayanmaktadır. Gerçek inanç, her kişinin ayrı ayrı yaşaması gereken içsel deneyim ile, yani Gnosis sayesinde, yeniden keşfedilebilir. Tıpkı ?amanlar, Süfiler, Tibet Budizmi ve Gurdjieff tarikatlerinde olduğu gibi, Mason ritüellerinin amacı da, çarpıcı dramatik sahneler sayesinde bu Gnosis’i yönlendirmektir. Hristiyan ülkelerde bulunan muhafazakâr localar, hala İncil’i and kürsülerinin ana unsuru olarak kullanılmaktadırlar. Orleanist localar ise, Gnostik gelenegi tersine çevirmişler ve tam anlamıyla Agnostizme (Bilinemezcilik) dönmüşlerdir. Bu localar, and kürsülerinde sayfaları tümüyle boş olan bir kitap bulundurmaktadırlar.

Düşük Maliyetli Konut Yapımının Hak ve Ayrıcalıkları

Mattieu Paoli ve Alpina Büyük Locası ile gizli Fransiz masonları arasındaki bağlantıya geri dönelim. Paoli’nin, bu gizli topluluk hakkında daha fazla bilgi toplamak için girdiği çabaların bir komedi biçimini aldığını görürüz. Üstelik, Paoli’nin anlattıkları da oldukça eğlencelidir. Fransiz Grubu, yalnızca kendi üyelerine ve Alpina Büyük Locası mensuplarına dağıtmakta olduğu bir dergi yayınlamaktadır. Derginin adı “Circuit”dir (Akım) ve kapagında Davud Yıldızı altında bir Fransa haritası görülmektedir. Davud Yıldızı’nın üzerinde ise, bir tür uzay gemisi ya da UFO çizilmiştir. Bu durum, her ne kadar, yahudi düşmanlarının ve çilgin UFO kuramcılarının paranoyalarını azdırsa da, Sion Birliği’nin bunu özellikle kışkırttığı ve oldukça gelişmiş bir mizah duygusuna sahip olduğu da anlaşılmaktadır. Üstelik, Sion Birliği’nin adı bile, “Zion Belgeleri” sahtekârlığına hala inanan garibanlara korku salmaya yeterlidir. Tümüyle astrolojik ve ezoterik konulara yer veren Circuit dergisinin sahibi olarak “Düşük Maliyetli Konut Yapımının Hak ve Ayrıcalıkları Komitesi” adında bir kuruluş kayıtlıdır. Bu kuruluşun yerini ne Paoli, ne de baska bir araştırmacı bu güne dek belirleyememiştir.

Paoli, derginin basıldığı matbaaya kadar iz sürmüştür. Circuit dergisi, de Gaulle hükümetinin ünlü ve pek güçlü “Kamu Güvenliği Komitesi” tesislerinde, Paris’te basılmaktadır. Fransiz İhtilâlindeki “Kamu Güvenliği Komitesi” ile aynı adı taşıyan bu çağdas kuruluş, Başkan de Gaulle’ün iki yakın dostu tarafından yönetilmektedir. Bu kişilerden biri, Nobel edebiyat ödülü sahibi, ünlü romancı ve sanat eleştirmeni André Malraux’dur. İkinci kişi, aşağıda yer alan satırlarda hakkında daha çok şeyler öğreneceğiniz, ancak ilişkilerini daha az anlayacağınız Pierre Plantard de Saint Clair’dır.

“Düşük Maliyetli Konut Yapımı Hak ve Ayrıcalıkları Komitesi” maskaralığının ardında bulunan gerçek gücün Sion Birliği olduğunu ortaya çıkaran Paoli, de Gaulle’ün Circuit’de çıkan bir makalesi üzerine, Fransiz Hükümetinin bu karanlık topluluğun farkında olduğunu ve hatta amaçlarına sempati beslediğini anlamıştır. Paoli’nin kitabının geri kalan bölümleri, Sion Birliği’nin de Gaulle’cü ve muhafazakâr çevrelerde önemli bir güce sahip olduğunu kanıtlama çabalarını içerir. Oldukça tutarlı kanıtlara dayanarak Paoli, Sion Birliği’nin Fransa ve Avrupa siyasetinde güçlü bir sağ eğilimi amaçladığını ve Marxizm’in genişlemesi karşısında duracak bir tür Hristiyan Sosyalizmini planladığını ileri sürer.

Belki yalnızca bir rastlantı olabilir ama sonradan Paoli’nin casusluk kuskusu ile İsrail’de öldürüldüğünü belirtmek yerinde olacaktır.

Uzaylilar ve Kurbaga Yagmuru

Yine 1973 yılında Gerard de Sede'nin "La Race Fabuleuse" (Müthis İrk) adlı kitabı yayınlanır. Bu kitap, ister inanin ister inanmayın, Circuit'in kapagında yer alan Davud Yıldızı ile uzay gemisine bir açıklama getirmektedir. Özetle, "La Race Fabuleuse", von Daniken ve Velikovski'nin kitaplarını seven kişilerin hayran olacakları türden bir eserdir. Özellikle adı belirtilmemesine karsın kitabın konusunu gizli bir örgüt oluşturmaktadır. De Sede sonradan, "Kutsal Kan Kutsal Kâse" kitabının yazarları olan Baigent, Lincoln ve Leigh'e, konu ettiği gizli örgütün Sion Birliği olduğunu itiraf etmiştir. "La Race Fabuleuse", Fransa tarihinin çözülmemiş gizlerini araştırmakta, okurlarına yeni savlar ile akıl karıstıran yeni bulmacalar sunmaktadır.

Örneğin; armasında bir şeytan bası resmedilmiş olan Stenay kenti dolaylarında sık sık kurbaga yagdığı raporlanmaktadır. Eger bu tür açıklamalardan heyecanlanıyorsanız, Sion Birliği gizemlerini çözmek için de Sede tam aradığınız kişi olabilir. Kitapta yer alan diğer acaip bilgiler arasında; Merovenj kralı II. Dagobert'in 23 Aralık 689 tarihinde Ardennes ormanında faili meçhul bir cinayete kurban gittiği, Ardennes'in adının taş devrinden kalma bir ayı-tanrıçanın adından geldiği, eski Yunan'daki Arkadia'nın da aslında bir ayı-tanrıçanın adından türettiği, ünlü "Nostrodamus"un adının "Bakire Meryem" anlamına geldiği bulunmaktadır. Kitapta koskoca bir bölüm, Nostrodamus'un kehanetlerinin aslında, geleceğe ait öngörüler olmayıp, geçmişte gerçekten olmuş ve ancak resmi tarihin dışına atılmış önemli olayların sıfırlı açıklamaları olduğunu anlatmaktadır. De Sede, "Demir Maskeli Adam" hakkında ileri sürdüğü yeni bir kurami yarıda bırakıp, birdenbire neden XV. Louis'nin Poussin'in tablolarına meraklı olduğu araştırmasına dalmakta, Poussin'in "Arkadia Çobanları" isimli tablosu ile yeniden ayı-tanrıça konusuna dönmektedir. Bir süre sonra okuyucu, de Sede'in aslında hiç bir şeyi açıklamayıp, düzinelerle farklı yönlerde açılan yeni ipuçlarını etrafa saçtığını anlamakta ve tüm kitabın karmaşık bir müziplik olduğu kuskusuna kapılmaktadır.

De Sede, bu bilgileri elde ettiği kaynağın adının ne yazık ki gizli olduğunu ve onu yalnızca "B. Markisi" unvanı ile kitabına alabildiğini açıklar. Halbuki, "B. Markisi" zaten tüm bu yazılanları doğrulayacak durumda değildir, zira tipki II. Dagobert gibi Ardennes ormanında, rastlantıya bakın ki yine 23 Aralık günü, ancak bu kez 1971'de faili meçhul bir cinayete kurban gitmiştir. Her neyse, eger hala inatla bu yazıyı okuyorsanız, Dagobert ile Marki'nin aslında gizli bir örgüte üye oldukları için öldürüldüklerini öğrenmenizde yarar var. Bu gizli örgüt, eski Filistin'deki "Bünyamin Kabilesi"nin soyundan gelen kişiler tarafından oluşturulmuştur. Üstelik, bu kabilenin mensupları öyle sıradan Yahudiler değilmisler. Çünkü, Sirius yıldızından gelen uzaylılarla evlenmişler, böylece hepsi birer süpermen olmuşlar ve sonra, ilk önce Yunanistan'a, oradan da Fransa'ya göç etmişler.

Sunulan acaip bilgilerin ışığında böyle bir mavala inanıp inanmamakta özgürsünüz ama, "La Race Fabuleuse" kitabının daha kafa karıstıran özelliği, bu Yahudi-Uzaylı-Fransız soylularına ikna olsanız bile, bu kuramin kitapta yer alan tarihi gizemlerin sadece bir bölümünü açıklayabilmesidir. Stenay'da gökten yagan kurbagaların açıklaması yoktur. Neden her iki ormanın da adı bir ayı-tanrıçadan türemiştir? Bizim süpermenleri öldürüp duranlar kimdir? Süpermenler neden kendilerini korumakta bu denli başarısızdır? Kitap bunların hiç birini açıklamaz, ama okuyucuyu pek hasin ve yoğun düşüncelere (!) salar.

Define, Sifreler ve Mavi Elmalar

Daha sonra yayınlanan "L'Or de Rennes-le-Château" (Rennes-le-Château Altını) adlı kitabında de Sede, bu soruların hiç birini yanıtlamadığı gibi, okuyucularına daha çilgin kuramlar ve daha garip bilgiler sunar. Kısaca, Provence yöresinde küçük bir köy olan Rennes-le-Château'da bulunan bir eski kilisede, Saunière adında bir rahip sıfırlı el yazmaları bulmuştur. Aslında Rennes-le-Château, cinayete kurban giden II. Dagobert'in mensubu olduğu Merovenj hanedanına ait Ortaçağ'dan kalma bir kaledir. Eger biraz gülmece duygunuz varsa, bütün bunlara bayılacaksınız. Zira de Sede, Saunière'in bulduğu yazmaların sıfırlarını çözmez, ama bunlar bir çocuğun bile çözebileceği kadar basittir. Parsömenlerde bulunan yazılar arasında bazı harfler diğerlerinden daha iri yazılmıştır. Bu harfler bir araya getirilirse, "Kutsal Kan, Kutsal Kâse"nin becerikli yazarlarının bulduğu müthis mesaj ortaya çıkar:

"Kral II. Dagobert'e ve Sion'a aittir bu define ve o burada ölmüştür...Kadın çoban, bastan çıkarma yok, Poussin ve Teniers anahtara sahipler, baris 681. Haç ve Tanrı'nın atı ile, tamamlarım (ya da yok ederim) bu ifrit bekçiyi öğlende mavi elmalar."

Dagobert ile Sion arasındaki mesajda yer alan bağlantı, Sion Birliği'nin iddia edilen Ortaçağ kökenini doğrulamaktadır (Oysa, bilindiği kadarıyla, Saunière parsömenlerinin karbon-14 yöntemiyle tarihlendirilmesi yapılmamıştır). Gizli mesajın geri kalanından, gönlünüzün çektiği her sonucu çıkartabilirsiniz. Kabalacılar, özellikle 681 sayısından ilginç sonuçlar yakalayabilirler. Diğerleri, "Tanrı'nın atı" ile "ifrit" arasında bağlantı kurmaya çalışabilirler. Uykusuzluk çekenler ise, mavi elmalardan çeşitli spekülasyonlar üretebilir ya da estetik heveslerini tatmin edebilirler.

Bu öyküde gerçek olduğu kanıtlanan tek unsur, parsömenleri bulan Peder Saunière'in bilinmeyen bir biçimde çok büyük servete kavusarak, yaklaşık olarak yüz yıldır, tüm komplo meraklılarını ve bulmaca düşkünlerini meşgul eden "Rennes-le-Château'nun Gizemi" konusunu yaratmış olmasıdır.

Gerçeküstücülük ve Katolik Gelenekleri

Jean Delaude'un kaleme aldığı kısa, fakat basım tarihi belli olmayan "Le Cercle d'Ulysse" (Ulysse'in Çemberi) adlı kitabından söz etmenin zamanı geldi. Bu kitapçık öyle ifritler, Tanrı'nın atları ya da gökten yagan kurbagalardan söz etmiyor, üstelik içinde bir tane bile mavi elma mevcut değil. Kitap, açık açık Sion Birliği'nin, Baspiskopos Lefebvre'i Papa yapmak amacıyla olan gizli bir muhafazakâr Katolik örgütü olduğunu söylüyor. Delaude, Sion Birliği'nin büyük üstadının rahip Ducaud-Bourget (Lefebvre'in önde gelen öğrencisi) olduğunu iddia ediyor. Ayrıca, bir önceki büyük üstadın da, 1963 yılına kadar, gerçeküstücü ozan Jean Cocteau olduğunu belirtiyor. "Kutsal Kan, Kutsal Kâse" kitabında, Cocteau'nun gerçekten Sion Birliği'nin büyük üstadı olduğu belgelenmiştir. Herseyden kuskulananlar ise Cocteau'nun adının Sion belgelerine ustaca bir sahtekârlıkla kaydedildiğini düşünebilirler.

Mavi elmaların, olaya Cocteau'vari ve gerçeküstücü bir lezzet katmasına karsın, Saunière parsömenlerinin 1890'lardan beri bilindiği anlaşıyor. Bu nedenle, Sion Birliği'nin, gerçeküstücülerin en son ve en büyük sakası olması olasılığı bulunmuyor. Cocteau, örgüte kendi zevkini asılamış olabilir ama, Sion Birliği'nin, ta Bünyamin kabilesi ile Sirius'tan gelen UFO gezginlerinin çiftleşmesi zamanlarına kadar geri gitmese bile, Cocteau-öncesi bir kökeni olduğu kesindir.

Baspiskopos Lefebvre ve rahip Ducaud-Bourget'ye gelince, gerçekten bu kişiler asiri sağ görüşlü din adamları olup "Katolik Gelenekçilik" diye adlandırılacak bir akimin lideri durumundadırlar. Bir çok kişi onları "fasist" olarak nitelendirmekten kaçınmamaktadır. Gariptir ki, Lefebvre 1930'larda fasist eğilimli "Action Française" (Fransız Eylemi) grubunun üyesiyken; Ducaud-Bourget 1940'larda Nazi karsiti direniş örgütlerine dahil olmuştur. Bugün, her ikisi de Katolik Kilisesinin en muhafazakâr fraksiyonunun önderleri olarak, kendi görüşlerine göre Vatikan'ın gittikçe liberalleşmesine bas kaldırmaktadırlar. Onlar hakkında en ilgi çekici ve en garip olgu, bu açık bas kaldırıya karsın, hala afaroş edilmemiş olmalarıdır.

Baspiskopos Lefebvre, uzun zaman öncesinden beri, Vatikan'ın "Masonlar ve ?eytana Tapanlar" tarafından ele geçirildiğini ileri sürmektedir. Katolik Gelenekçilik akımı, tüm masonları seytana tapan kimseler olarak gördüğü için, bu ifade gereksiz bir tekrar içermektedir. Papa I. Jean Paul'ün ölümünün bir cinayet olduğunu ileri süren ilk kişi de, Ducaud-Bourget olmuştur. Yine de, Vatikan kendi içindeki bu sapıklara hoşgörölü davranmaktadır. Guardian gazetesi, Lefebvre'in Vatikan'ı bir biçimde tehdit ettiğini, ancak tehditin konusunun ne olduğunu bilinmediğini yazmıştır. Elbette, Baigent, Lincoln ve Leigh, bunun İsa'nın seks yaşamı ile ilgili bir bilgi olduğunu düşünebilirler.

Papa II. Jean Paul'ü bir kaç yıl önce Fatima'da öldürmeye kalkışan rahip Juan Krolm, Baspiskopos Lefebvre tarafından rahipliğe alınmış ve eğitilmişti. Krolm'un yargılanması sırasında Antichrist'i (II. Jean Paul'ü böyle nitelendiriyordu) öldürmenin bir suç sayılmayacağını söylemesi pek ilginçti.

Kennedy'nin öldürölmesinin dışında, üzerinde en fazla komplo kuramları üretilen olay Papa I. Jean Paul'ün ölümü olmuştur. Rahip Malachi Martin, kaleme aldığı (Roma Kilisesinin Gerilemesi ve Düşüsü) adlı kitapta, Lefebvre'in I. Jean Paul'e bazı çok gizli ve önemli belgeler gönderdiğini ileri sürmüştür. Martin'e göre, Lefebvre'in Papa'ya yolladığı belgeler arasında, bazı Kardinallerin masonlukla olan ilişkileri ile bazı Vatikan yetkililerinin seks skandalları (genç kız ve oğlanlarla fotoğrafları) yer almaktaydı. Rahip Martin, Papa I. Jean Paul'ün Lefebvre'in gönderdiği bu belgeleri almasından kısa süre sonra aniden öldüğünü açıklamaktadır.

Bu spekülasyonlar hakkında ne düşünürseniz düşünün; ya da Yallop'un "In God's Name" adlı kitabında kaynağı belirtilmeksizin açıklanan Papa'nın ölümü üzerindeki savlara ister inanin, ister inanmayın; kesin kanıtları bulunan tek olay var: "L'Osservatore Politico" dergisi editörü Mino Pecorelli'nin basına gelenler. Pecorelli, Papa'nın ölümünden kısa süre önce, Vatikan yetkilileri arasından P2 mason locasına ve Büyük Alpina Locasına üye olanların listesini Papa'ya göndermişti. Pecorelli'ye olanlar, spekülasyona pek yer bırakmıyor. Zira Pecorelli, Roma'da sokak ortasında, profesyonel katiller tarafından vurularak öldürölldü. Üstelik katiller, Mafia'nın muhbirlerle uyguladığı "sasso in bocca" gelenegine uygun olarak, Pecorelli'nin ağzına da bir kursun siktılar.

Bu yazının devamı "Kutsal Kan, Kutsal Kâse - II" de yer almaktadır.

Kutsal Kan, Kutsal Kâse - II

İsa, Masonlar, Uzeyliler, Zürih Cüceleri, Siyah Yahudiler ve Mavi Elmalar..... Derleyen: Amadeus

Bu yazı büyük ölçüde Anton Wilson'un bir makalesinden derlenmiştir.

(Yazının başlangıcı "Kutsal Kan, Kutsal Kâse - I"de yer almaktadır.)

İsa'nın Seks Yasamı

Üzerinde çok tartışılan "Kutsal Kan, Kutsal Kâse"yi henüz okumamış olanlar için, kitapta yer alan karsit-savları kısaca gözden geçirmek yararlı olacak. Kitabın yazarları, Baigent, Lincoln ve Leigh, Paoli'nin bağımsız bir araştırmacı olmasına karşın, de Sede ve Delaude'un doğrudan Sion Birliği'nin mensubu olduklarını savunmaktadırlar. De Sede ve Delaude'un yazdıkları, gerçeği açıklamaktansa, merak, karmasa ve gizem duygusu yaratmayı amaçlamakta, böylece Fransa'daki entelektüel ortamı, Sion Birliği'nin yakın gelecekte planladığı politik ve dinsel değişimlere hazırlamaktadır. Baigent, Lincoln ve Leigh, özellikle, Başpiskopos Lefebvre'in sağcı örgütünün Sion Birliği ile bir bağ olmadığını ileri sürmekte, varsayılan bağlantının Lefebvre'in aleyhine giden bir Sion Birliği komplosu olduğunu söylemektedirler. Uzeyliler masalini da kesinlikle reddederek, onun yerine Sion Birliği'nin İsa ile Mary Magdalena'dan türediği masalini koymaktadırlar.

İsa ile Mary Magdalena arasında varsayılan romantik ilişkinin Baigent, Lincoln ve Leigh'nin buluşu olmadığını açıklamak yerinde olacaktır. Ortodoks İncilleri kadar eski ve inandırıcı olan Gnostik İncillerin bir çok yerinde böyle bir ilişkinin varolduğu belirtilmektedir. İsa'nın yaşadığı çağlarda bekârlık garip, erkeklikten uzak ve ters bir yaşam biçimi olarak kabul edilir, bekârlara iyi gözle bakılmazdı. Ayrıca, ortodoks İncillerde bile İsa "Rabbi" (öğretmen, haham) olarak kabul edilmektedir ki, Yahudiler arasında evlenmemiş bir kişinin Rabbi olması imkânsızdır. Bu olgular laik düşünürler ve gizemciler tarafından iyi bilinmekte ve üzerinde sık sık tartışılmaktadır. Kimi liberal Hristiyan tanrıbilimciler de, ihtiyatla da olsa, bu durumu dile getirmişlerdir. "Kutsal Kan, Kutsal Kâse" kitabına özgü olan fark, İsa ve esinin soyundan gelenlerin bugün aramızda yaşamakta oldukları savidir. İleri sürülen bu iddianın bile geçmişte bir örneği vardır: İngiliz "İsrailites" (İsraililer) tarikatı, İngiltere kraliyet soyunun İsa'dan olmasa da, Davud'tan geldiğini ileri sürmüştür.

Tarihsel perspektifte, ortodoks Hristiyanların İsa'yi bir koca ve bir baba olarak kabullenmelerinin yaratacağı sok benzersiz olacaktır. Tüm büyük dinlerin önderleri - Zerdüşt, Buddha, Muhammed, Konfüçyüs - evli basklı kişilerdi. Pagan tanrılar arasında, aile sahibi olanlar yanı sıra, sürekli zina yapanlar da vardı. Hristiyanların İsa'nın cinselliğini reddetmeleri, doğurganlığın kutsal kabul edildiği ve cinselliğin tanrısal kayra ile güzelliğin isareti sayıldığı dinsel gelenek normlarından garip bir sapma yaratmıştır.

Ne olursa olsun, bu noktada akıllarda iki tür kşku uyanmaktadır. İlki, Baigent, Lincoln ve Leigh'in iddia ettiği gibi, eğer bazı Fransızca kitaplar bağımsız araştırmalar görünümünde olmakla birlikte esasen Sion Birliği'nin propagandasını yapmaktaysalar, aynı propaganda suçlaması "Kutsal Kan, Kutsal Kâse" için de yapılamaz mı? İkinci olarak, neden kimi yazarlar, örneğin de Sede, kendi kuramlarına pek uymayan bir çok konuyu kitaplarında işlemekteler? İpuçları mı veriyorlar, yoksa belli etmeden olayların etrafında bir duman perdesi oluşturmaya mı istiyorlar? Belki de, yalnızca dâginik bir düşünme tarzları var! Örneğin; Baigent, Lincoln ve Leigh de, tipki de Sede gibi, İsa/Magdalena kuramlarıyla doğrudan bir ilgisi olmamasına rağmen, Fransa ve Yunanistan'ın ayı-tanrıçalarına oldukça fazla yer ayırmışlar. Aynı biçimde, Poussin'in "Les Bergers d'Arcadie" (Arkadya Çobanları) tablosu da, önemini açıkça vurgulamasalar da, kitapta pek fazla yer tutan konular arasında. Büyük olasılıkla, tabloda yer alan mezarın İsa ile Magdalena'nın oğullarına ait olduğunu sezdirmek arzusundaydılar.

En sonunda Baigent, Lincoln ve Leigh, Sion Birliği'nin bir üyesiyle, üstelik örgütün büyük üstadi olduğunu ileri süren bir mensubu ile röportaj yapmak fırsatını yakalarlar. Bu kişi, örgütün yayın organı Circuit'in basıldığı Kamu Güvenliği Komitesi'nin yöneticilerinden biri olan gizemli Pierre Plantard de Saint Clair'dir. Büyük üstad, Baigent, Lincoln ve Leigh ile yaptığı sohbette oldukça örtülü lâflar ederek, İsa ile Magdalena'nın soyundan geldiğini ne kabullenir, ne de reddeder. Rahip Saunière'in bulduğu yazılarda sözü edilen definenin, maddi olmaktan çok, manevi bir değeri olduğunu itiraf eder ve bu definenin "İsrail'e ait olduğunu" ve "günü geldiğinde" iade edileceğini söyler. Bu kasten örtülü tutulmuş açıklamanın kimseye pek yararı olmaz.

Baigent, Lincoln ve Leigh, bu definenin Pierre Plantard de Saint Clair'in damarlarında akan İsa'nın kanı olduğunu düşünmektedirler.

Bankacılar, Anarsistler ve Oyuk Dünya

“Kutsal Kan, Kutsal Kâse”nin 1981 yılında yayınlanmasından sonra, BLL 1986 yılında “The Messianic Legacy” (Mesih Mirası) adlı bir kitap daha yayınladılar. Bu kitap, İsa/Magdalena kuramını, çoğu spekülasyon olsa da, yeni kanıtlarla desteklemeye çabalayan bir eserdir. Doğal olarak, bu ikinci kitap olaya yeni lezzetler katıyordu. Pierre Plantard de Saint Clair, bizim yorulmak bilmeyen araştırmacılarımıza yeni görüşmeler yapma olanaklarını tanıyordu. Elbette, bu görüşmeler sırasında yaptığı açıklamaların tümü oldukça örtülü ifadelerden oluşuyordu. En sonunda da, kaba bir tarzla, artık kendisinin Sion Birliği’nin büyük üstadlığından ayrıldığını, yerine geçen kişinin adını veremeyeceğini bildiriyordu.

Kapı araştırmacılarımızın yüzüne kapanmıyordu. M. Plantard’ın sinirli açıklamaları ellerinde, ne yapacaklarını bilmez biçimde kalmışlardı. Ancak, görüşmelerden elde ettikleri bir ipucu, Sion Birliği’nin yalnızca Fransa-İsviçre ile sinirli olmayıp, İngiltere ve ABD’de de güçlü kolları bulunan ve bankacılık endüstrisinin çeşitli bölümleri ile bağlantıları olan bir kuruluş olduğunu inandırıcı biçimde belgelemelerini sağladı. Bu durum, doğal olarak Paoli’nin ortaya çıkardığı banka bağlantılarını animsatmakta ve pesinde kosulan gizemli örgütün oldukça karanlık ve pis ilişkiler içinde olduğunu düşündürmektedir.

Uluslararası bankacılık komplolarını modası geçmiş bulanlar için, Michael Lamy’nin kaleme aldığı “Jules Verne: Initiate et Initiateur” (1984) adlı kitabı ilginç bir alternatif oluşturunabilir. Lamy’e göre, Jules Verne yalnızca Sion Birliği’nin bir üyesi olmakla kalmaz, o aynı zamanda “Illuminati” örgütünün de mensubudur. Üstelik, Sion Birliği de, bir çok bakımdan, Illuminati örgütünün yeni bir oluşumundan başka bir şey değildir. Lamy, Sion Birliği’nin politik yaklaşımını Nietzsche’vari bir “aristokrat-anarsist politika” olarak nitelendirir. Bunu anlamak için Verne’nin kitaplarındaki kahramanlara bakmak yeterlidir. Lamy’nin sunduğu gerçek eğlence Rennes-le-Château gizemleri ile ilgilidir.

Rennes-le-Château’nun gerçek gizemi - hazır mısınız?- dünyanın oyuk olmasıdır ! (Hep bundan kuskulanmamış mıydınız zaten?). Rennes-le-Château’da bulunan küçük kilisede, bu yeraltı dünyasına giden bir kapı mevcuttur. Üstelik, yeraltında yaşayan ölümsüz süpermenlerden oluşan bir ırk vardır. Gördünüz mü? Verne’nin eserlerinde bunun bir çok ipucuna rastlamak mümkündür.

Lamy’nin sözünü ettiği kilise gerçekten mevcuttur. Henüz hiç kimsenin yeraltına giden kapıyı bulamamış olmasına karsın, Hristiyan dünyasının en garip kilisesidir. Bir çok sasirtici özelliğinin yanı sıra, kilisenin kapısında “Burasi Korkunç Bir Yer” yazılıdır. İsa’nın çarmıha gerilmesi ile ilgili resimlerin bir tanesinde, ekose kumasa bürünmüş bir küçük çocuk haçı taşıyan İsa’yi seyretmektedir. Diğer bir resim, bir takım adamları geceyarısı İsa’yi mezarından tasirken göstermekte ve böylece “Resurrection” (Dirilis) inancını bosa çıkarmaktadır. Bu garip kilisenin Mary Magdalena’ya adanmış olması kuskusuz durumu daha ilginç biçime sokmaktadır.

Lamy’nin yazdıklarına göre, Rennes-le-Château kilisesinin bu Vatikan-karsiti dekorlarını yaptıran Saunière, Paris’te “Hermetik Isık Kardeşliği” adlı bir gruba üyedir. Gerard Encausse ve Aleister Crowley de bu grubun üyelerindendir. Eserlerini “Papus” adı ile imzalayan Encausse en etkileyici Tarot kitaplarını yazan kısıdır. Sonradan Rusya’ya gitmiş ve orada Rasputin ile bir arada olmuştur. Crowley de, Tarot hakkında pek etkileyici bir kitap yazmış, ayrıca “Ordo Templi Orientis” (Dogu Mabedi Tarikatı) isimli bir gizli örgüt kurmuştur. Garip ama, bir çok yorumcu Sion Birliği ile O.T.O. arasında bağlantılar olduğunu, ayrıca bu iki örgütün de Tampliye ?övalyeleri Tarikatından türediğini savunmuşlardır.

Illuminati ve Malta Sövalyeleri

Gizli örgütler üzerine araştırma yapanları tökezleten bir rastlantıyı belirtmeden geçmemek gerekir. “Kutsal Kan, Kutsal Kâse” yazarları, Saunière’in bu acaip kiliseyi Arsidük Ferdinand von Hapsburg’tan aldığı paralarla restore ettiğini yabana atılmayacak kanıtlara dayanarak ileri sürmektedirler. Yaklaşık yüz yıl öncesinde, Avusturya’da Masonluğu yasallastıran ve Katolik okullarını kapatarak, laik eğitime geçilmesini sağlayan İmparator Joseph von Hapsburg’tur. Beethoven’ın ilk büyük eseri “İmparator Joseph Kantatı”nın kahramanı olan, “Isık Taşıyan” ve “Karanlığın ve Batıl İnancıların Düşmanı” sıfatlarıyla onurlandırılan kişi de İmparator Joseph von Hapsburg’tan baskası değildir. Maynard Salomon’un yazdığı “Beethoven” biyografisine göre, Hapsburg hanedanının bu “Aydınlanmış Kral”ının propagandası için para verip söz konusu kantatı Beethoven’e ısmarlayan aslında Illuminati örgütüdür. Bütün bunlar, Sion Birliği hakkındaki kitapların ima ettiği gibi, von Hapsburg’ların en azından iki yüz yıldır, çeşitli ezoterik grupların elebasları olup olmadıkları konusunu ister istemez akla getiriyor.

Elbette “Kutsal Kan, Kutsal Kâse” kitabında von Hapsburg’ların İsa/Magdalena evliliğinden geldiklerini gösteren soyagaçları yer almakta ve kan bağının Merovenj’ler ile Dagobert aracılığıyla geçtiği ileri sürülmektedir. De Sede’in tezini kabul ederseniz, von Hapsburg’ların da eski Yahudiler ile Sirius yıldızından gelen uzaylıların torunları olduklarına inanmanız gerekecektir. Hangi kurami seçerseniz seçin,

ya da isterseniz tümüne kusu ile bakin farketmez; von Hapsburg'ların tam 800 yıl boyunca "Kudüs Kralı" onursal unvanını tasdikları bir gerçektir.

Bugün, von Hapsburg ailesinin başı olan Dr. Otto von Hapsburg "Avrupa Birleşik Devletleri Ligi"nin başkanıdır. Bu örgüt, Avrupa Parlamentosu'nun kuruluşunda önemli rol oynamış olup, son günlerde Avrupa ülkeleri arasında daha sıkı bir birliğin oluşması için çalışmaktadır. Dr. Otto von Hapsburg aynı zamanda - nefesinizi tutun ! - Bilderberg örgütünün üyesidir. Hollanda Prensi Bernhard da her iki örgüte üyedir. Bilderberg örgütünün hem kurucusu, hem de önderi olan Bernhard, Baigent, Lincoln ve Leigh'in soyagacı tablolarına göre, Merovenj krallarının soyundan gelmekte ve böylece hem İsa, hem de Sirius'lu uzaylılar ile akraba olmaktadır.

Öte yandan, Dr. Otto von Hapsburg ateşli bir komünizm düşmanı olduğu gibi, aynı zamanda bir Malta ?övalyesidir, yani Katolik örgütlerinin arasında en sağcı kuruluş olan "Sovereign Military Order of Malta" (Egemen Malta Askeri Tarikatı) üyesidir.

SMOM'nin diğer ünlü üyeleri arasında Franz von Papen (Hitler'in Sansölye olması konusunda Hindenberg'i ikna eden kişi), William Casey (İrango soruşturması sırasında ölen CIA başkanı), General Richard Gehlen (Hitler'in istihbarat başkanı olup, sonradan CIA adına Sovyet Rusya'da gizli operasyonlar düzenleyen kişi), General Alexander Haig, Alexander de Marenches (Fransa eski istihbarat servisi şefi), William F. Buckley, Licio Gelli (CIA'nın yönettiği Latin Amerika diktatörlerinin kokain parasını aklayan Cisalpine Overseas Bank vasıtasıyla P2 locasının kurucusu), Roberto Calvi (Banco Ambrosiano ile Cisalpine Bank'ın sahibi, Londra'da bir köprüye asılmış olarak cesedi bulundu) ve Michele Sindona (Mafia'nın avukatı, Vatikan'ın ABD'deki finansal işlerini yürüten kişi, New York'ta banka sahtekârlığından ve Roma'da bir banka müfettişini öldürmek suçundan mahkûm oldu, P2'nin bombalı saldırıları nedeniyle yargılanmayı beklerken hücresinde öldü) gibi kişiler bulunmaktadır. İngiliz gazeteci Gordon Thomas, "The Year of Armageddon" adlı kitabında, Malta ?övalyelerinin Vatikan ile CIA arasında kurye hizmeti gördüklerini iddia etmektedir.

En safdiller bile, tüm bun olan bitenlerin Katolik kilisesi ve diğer muhafazakâr çıkarları bir araya getiren ve politik-ekonomik hedefleri gerçekleştirmeye yönelik akılcı bir paradigma oluşturdugunu sezinleyebilirler. İsin ilginç tarafı Vatikan'ın, SMOM dışında, ise karışan diğer tüm örgütlere karşı olması ve sık sık bu örgütleri resmen mahkûm etmesidir. İlluminati, O.T.O, Hermetik İsik Kardeşliği, P2 ve Sion Birliği gibi örgütlerin tümü, Vatikan'ın Masonluga karşı yayınladığı mahkûmiyet listelerinde bulunmaktadır. Ayrıca, sıralanan bu örgütlerin hepsinin Vatikan tarafından sapkın olarak nitelendirilen ezoterik düşünce sistemlerine bağlı olduğu aşikârdır. Dahası, bu incelemede sözü edilen tüm kitaplarda, bu gizli kuruluşların Roma Kilisesi yerine, Gnostik düşüncelerle yogurulmuş bir tür mistik Hristiyanlık amaçladıkları açıklanmaktadır.

Siyah Meryem

Ean Begg'in yazdığı "The Cult of the Black Virgin" (Siyah Bakire Kültü) adlı kitap okuyucularını çok daha koyu karanlıklara çekmektedir. Her şeyden önce, kitabın arka kapğı bizlere Ean Begg'in eskiden Dominiken tarikatına bağlı bir rahip olduğunu ve artık Jung ekolüne bağlı bir psikoterapist olarak yaşamını sürdürdüğünü bildirmektedir. Yazarının eğitimi, bugüne dek yayınlanan Sion Birliği kitapları arasında felsefe bakımından en doyurucu kitap olabileceğini düşündürmektedir. Begg esas olarak, Avrupa arkeolojisinin ve Katolik kilisesinin bugüne dek çözümlenmemiş olan en büyük gizemine parmak basmaktadır. Bu gizem, Avrupa'nın çeşitli kiliselerinde bulunan ve sayıları 400'ü aşkın olan, siyah renkli, rahatlıkla zenci olarak nitelendirilebilen, "Kutsal Bakire Meryem" heykellerinden kaynaklanmaktadır.

Elbette, Marcus Garvey'in müritleri ve Rastafarian'lar, İsa ve yakınlarının (hatta tüm eski İsrailoğullarının) siyah olduklarını ileri sürmektedirler. Ancak, bu Madonna heykelleri Rastafarian propagandası olamayacak kadar eskiler. Avrupa kiliselerinde bulunan bu "Siyah Meryemler" yüz yıllardır biliniyor ve hatta bazılarının neredeyse Hristiyanlığın doğusu kadar eski oldukları tahmin ediliyor. Uzaylılar ve oyuk dünya tezlerinden sonra, Ean Begg'in bu heykelleri, Sion Birliği ile bağdaştırması dogal olarak kimseyi fazla şaşırtmayacaktır.

Neden Sion Birliği üyeleri etrafı dolasıp, İsa'nın annesinin zenci olduğuna dair kanıtlar saçsınlar ki? Eger, bir takım Rastafarian yandasi ırkçı öğretileri yaymak ve "Tanrı'nın seçkin halkının" zenciler olduğunu duyurmak amacıyla olsalar, İsa'yi, Yusuf'u ve tüm Havarileri de siyah olarak göstermezler miydi? Begg, bu soruları yanıtlamıyor. Aslında hiç bir soruya yanıt vermediği gibi, yeni sorular ile daha fazla akıl karıştırıyor. Siyah Bakire heykellerinin Mısır tanrıçası İsis'i temsil ettiği hakkında, pek bilinen iddiaları ileri sürmekle zaman yitiriyor. Bir çok heykelin Mısır'dan getirilmeyip, doğrudan Avrupa'da yapıldığı kesin olduğu için, bu yaklaşımın gizemin çözümünü sağlayamayacağını biliyor.

Begg kitabında bizlere, Jung'un "Anima" (her erkeğin ruhunda bulunan ideal disi imgesi) kuramının duyarlı bir uygulamasını gösteriyor ve Isis ile Mary Magdalena'nın, aslında Anima'nın farklı görüntüleri olduğunu açıklayıp, bu düşüncesini doğrulayan eski söylenceleri anlatıyor. Açıkça olmasa da, Magdalena'nın İsa'nın esi olduğu konusunda ipuçları veriyor. Sürekli olarak Siyah Bakirelerin, aslında bakire olmayıp Magdalena'nın, yani Anima'nın görüntüleri olduğunu yineliyor. Üstelik, Anima'nın Batılı erkeğin kafasında bakire kavramından çok daha önemli bir arketip olduğunu vurguluyor. Konunun disina çıkarak, pek çok yerde Tarot'tan söz ediyor ve okuyucularını Tarot'un Sion Birliği'nin en gizli yönleri için bir rehber olabileceğine ikna etmeye çalışıyor.

Ne yazık ki, Begg okuyucularını Ali Baba'nın mağarasının kapisına kadar getiriyor, ama içeri sokmuyor. İki önemli izlenim ya da ipucu edinmek mümkün bu kitaptan: önce Jung'u anlamamız gerekli, sonra da tasavvuf düüncesini. Jung zaten kendini bir tür Gnostik olarak görüyor. Tasavvuf ise, bazılarının savunduğu gibi, Gnostizmin Doğu'daki uygulaması olarak, hem Siyah Madonna'ların, hem de Sion Birliği'nin gerçek anahtarı durumunda. Kitapta yer alan bir çok ipucu, Begg'in bir harici olmayıp, Sion Birliği'nin gizemlerine inisiye olmuş bir kişi olduğu kuskusunu yaratıyor.

Atlantis ve Nuit'in Vajinası

Bu tuhaf konu ile ilgili, en son ve en ilgi çekici kitap, David Wood'un yazdığı "Genesis". Kitabın adında herhangi bir yanlışlık yok, yalnızca Joyce'vari ya da hermetik bir sözcük oyunu yapıyor Wood. Bu kitapta da, Magdalena-Isis bağintisi işlenmiş. Wood çizimlerden hoşlanan bir yazar. Rennes-le-Château çevresini tipki Pythagoras gibi, diyagramlar ve çeşitli çizgilerle bezemiş. Bu çizimlerin sonucunda Wood'un ortaya çıkardığı, yöredeki tüm kiliselerin karmasık ama belirgin bir sablona uyumlu olarak yerleşmiş olması. Kiliseleri birleştiren çizgilerden oluşan biçime Wood "Nuit'in Vajinası" adını vermiş. Kitaptaki çizim bir vaginaya ancak Hitler'in Gandhi'ye benzediği kadar benziyor. Her neyse, Wood elde ettiği bu çizim sayesinde, Mısır gök-tanrıçasının cinsel organından yola çıkarak sasirtici açıklamalara ulaşıyor.

"Genesis" adlı kitabın tam olarak neleri açıkladığını tutarlı olarak ortaya koymak, Dali'nin tablolarını bütün içeriği ile izah edebilmek kadar umutsuz bir iş. Isis, Toprak Ana'nın bir yönünü ifade ediyormuş, Nuit ise bir başka yönünü. Ayrıca, belirsiz bir nedenden dolayı Tampliye Sövalyeleri, kilisenin suçladığı gibi oğlancılık yapmaları bir tarafa, kendi penislerini kesip, kutsal kadehlere koyarlarmış (Wood'a anlamlı gelen bir nedeni var bu davranışın, ama başka anlayan var mı?). Tüm bu açıklanan bilgiler de (!), Fransa'nın bir zamanlar Atlantis'in bir kolonisi olduğunu ortaya çıkarıyormuş (Hoppala, bu da nereden çıktı demeyin !). Yalnızca bazı kraliyet mensuplarının değil, aslında tüm insanların kökeni uzaydaymış, yani insanlık ön-insanlarla (bu da ne demekse?) kendilerini Tanrı'nın oğulları olarak yutturan uzaylıların (Space Biraderler) çiftleşmesinin bir ürünüymiş. Üstelik, biz zavallıları hayvan düzeyinden alıp insanlaştıran bir yüce genetik mühendisi varmış. Bu mühendisten İncil'de Satan (Seytan) olarak söz ediliyormuş ve....kitap gittikçe daha çilgin ve korkutucu bir havaya bürünüyor.

Sonuç Olarak

Sonuç olarak, Sion Birliği hakkında kamu oyuna yapılan tüm kitap ve açıklamalarda oldukça yüksek bir masal, hatta palavra özelliği görülmekte. Sion Birliği'nin ne olduğu hakkında bes ayrı alternatif kuram tasarlanabilir ve tüm bu kuramlar, tümüyle inandırıcı olmasalar da, mantıklı görünebilir.

1. Sion Birliği, Illuminati gelenegine bağlı bir ezoterik-okült gruptur. Amacı, Vatikan'ın politik gücünü silmek ve Gnostik Hristiyanlığı yeniden kurmaktır. Uzun vadeli planları belirsizdir. Gnostik bir kültür olarak, dinsel aristokrasiden totaliter bir rejime, ya da Dionysos'çu anarsiye bile kaymaları olasıdır.
2. Sion Birliği, tipki İtalya'daki P2 gibi, Malta Sövalyelerinin bir cephesini oluşturmaktadır. Amacı, Vatikan'ın gizli polisi rolünü üstlenmektir. Kendilerini mason gibi göstermektedirler. Eğer herhangi bir suç işlerken yakalanırlarsa, tüm pisliliği masonların üzerine atabileceklerdir. (Bu plan İtalya'da aynen uygulanmıştır. P2'nin tüm önderlerinin – Gelli, Calvi, Sindona – Malta Sövalyesi olmasına karsın, konuyu etrafıca arastırınların dışında hemen herkes P2'yi bir "Mason Komplosu" zanneder.)
3. Sion Birliği gerçekten Başpiskopos Lefebvre ve Katolik Gelenekçilik akımının bir kuruluşudur. Amacı liberalizmi, sosyalizmi ve modernizmi yok etmek olup, dünyayı Ortaçağ karanlığına ve Papalığın mutlak egemenliğine geri götürmektir. Böylece ortalıkta hiç bir din sapkını kalmayacaktır.
4. Sion Birliği, tümüyle aydınlanmış kişilerden oluşmaktadır. Bu kişilerin tümü aslında zengin bankerlerdir; sanat severdirler ve sanatçıları korurlar. İşleri güçleri, kendini aydınlanmış zanneden ama gerçekte aydınlanmamış kisi ve grupları dalgaya almaktır.
5. Sion Birliği, bir çok ticari komplo gruplarından bir tanesidir. Farklı özelliği, Avrupa'nın sanat ve kültür yasamı ile hasır nesir olmasıdır. Cocteau ve Debussy'nin Sion Birliği üyelikleri belgelenmiştir. Malraux, Pierre Plantard de Saint Clair ile paylaştığı ofiste neler döndüğünü bilemeyecek kadar saf olamaz.

Genel olarak, Avrupalı politikacılar ve iş adamları, Amerikalı meslektaşlarından çok daha aydın ve kültürlüdür; dostları arasında sanatçıların bulunmasını, Amerikalılar gibi tuhaflık olarak kabul etmezler. Amerika'nın, sanatsal/düşünsel ilgileri kadinsi bulan saplantısı Avrupa'da bulunmaz. Eğer Amerikalılar, en ufak bir entellektüel davranışın onları "yumusak" olarak göstereceğine inanmıyor olsalardı, "Bohemya Kulübü" Sion Birliği'nin bir esi haline gelebilirdi. Kısacası, Sion Birliği zengin, güçlü, tarihsel ve gizemli oyunlardan zevk alan kişilerin oluşturdugu bir gruptur.

Hangi kurami seçerseniz seçin, hatta isterseniz bir kuram da siz ortaya atın, tüm bu Sion Birliği efsanesi, Ishmael Reed'in ünlü sözlerine sürrealist bir lezzet katmaktadır: "Dünya tarihi, gizli örgütler arasında yapılan savaşların tarihidir."

GİZEM KÜLT LERİ

Eski Yunan ve Roma'da Gizem (Mysterion) Kültleri.....Hazırlayan: Thamos (Geometri)

Gizem Dinleri, Greko-Romen kültür dünyasında kamuya açık resmi dinler tarafından sağlanamayan bireysel dini deneyimler sunan çeşitli gizli kültlere verilen addır. Bu dinlerin kökeninin, ilkel insanlar tarafından dünyanın çeşitli yörelerinde uygulanan kabile törenlerinde bulunduğu ileri sürülmüştür. İlk kabile topluluklarında hemen herkes inisiye olurken, Grek dünyasında Gizem Dinlerine inisiyasyon kişisel seçim konusudur. Gizem Dinleri, İsa'dan sonra gelen ilk üç yüz yıl süresince en yaygın oldukları dönemi yaşamışlardır; ama kökenleri Grek tarihinin en eski dönemlerine kadar geri gider.

Etimolojik olarak, "Mysterion" (Gizem) sözcüğü Grekçe'de "gözleri ve dudakları kapatmak" anlamını taşıyan "myein" (muein) fiilinden türemiştir. Gizem Dinleri, daima adayların "inisiye" (içeri alınma) olarak girebildikleri gizli kültlerdir. İnisiye olan kişiye "mystes", adayı öneren kişiye "mystagogos" (mystes'in önderi) adı verilir. Kültün önderinin adı ise "hierophantes" (kutsalı açıklayan) ya da "dadouchos" (mesale taşıyan) olmuştur. Bir gizem topluluğunun temel uygulamaları toplu yemekler, dans ve inisiyasyon törenleridir. Ortak yasanan bu deneyimler kült içi bağlılıkları güçlendirir.

"Gizem Dinleri" (Mystery Religions) genelde yalnızca belirli bir toplumsal birimin üyesi olarak kabul edilen kişilere açık törenlerden oluşmuştur. Yasama ve yaşamın sürdürülmesine sıkıca bağlı olan bu gizemlerin baskalarına açıklanmaması temel koldur. Gizem dinleri, gizemlere ulaşan kişilere toplumsal anlamda değismez nitelikler ve özel bir statü verir.

Gizemler iki ana nitelikte ele alınabilir:

birincisini, bir bireyi toplumsal yapı içinde, erişkinlerin yaşamına ya da gizli bir derneğe alan gizli törenler oluşturur ve bu törenler daima gizemci bir yeniden doğum düşüncesini içerirler;

ikincisi ise, belirli mevsim değisimlerinde mitosların canlandırılmasından, her uygulamada bir "arketip" (ilk örnek) ile gerçeklik ve nitelik bakımından esdeğer olduğu öngörülen kutsal temsillerden oluşur.

Gizem Dinlerinin uygulamalarına benzer dramatik ritüeller oldukça yaygındır. Bu törenlerin nitelikleri, yaşamın sürdürülmesi için gerekli koşullar, doğal çevre ve topluluğun inanç yapısına bağlıdır. İlk çağlarda Mezopotamya'da, yaz sıcaklığının bitkileri yok etmesi, Tammuz'un ölümü ve dirilmesini canlandıran mitos ve kült dramalarında karşılığını bulur; güneşin kis mevsimi tarafından yenilgiye uğratılması ve baharda geri dönüşü ise, Marduk'un yeraltı dünyasına hapsedilmesini ve kurtarılmasını anlatan törenlerle kutlanır. Suriye ve Fenike'de Adonis, Batı Anadolu'da Attis ve Misir'da Osiris de, bu tür dramatik ritüellerin basrol oyuncularları olarak görülmelidir. Bu ritüellerin hemen tümü, toprağın verimliliği ve canlıların doğurganlığı ile ilgili "Gizem" (Mystery) törenlerini oluşturur. Atina'da ünlü Eleusis törenleri ve yalnızca kadınlara özgü "Thesmaphoria" bu dinlerden sayılır.

Bir "Gizem" (Mysterion), gizeme ulaşarak inisiye olanlar dışında herkesten gizli tutulan (muein = kapalı) bir ritüeldir. Adaylar, bir hierofan (ierofantis) yani "kutsalı açıklayan" önderliğinde gizemlerin kendilerine açıklanması için hazırlanırlar. İzmir'li Theon'a göre Eleusis törenlerinde bu hazırlık dört aşamada gerçekleşir: ön arınma aşaması, bilgilendirme ve yönlendirme aşaması, gizemin açıklanması aşaması ve son olarak artık ayrıcalıklı bir kişi olan kişinin başına taç ya da boynuna çelenk takılması. Üçüncü aşama olan gizemin bildirilmesinin, yalnızca konuşarak yapılan bir uygulama olmayıp, dramatik bir gösteri biçiminde olduğu da bugün bilinmektedir. Ayrıca, tüm gizem törenlerinde dansın da önemli bir yer tuttuğu açıklanmıştır.

Eleusis törenlerinde gizliliğin nedenleri olarak, bazı düşünürlerce, egemen Grekler tarafından yerel halkın dinsel baskı altında tutulması sonucunda kültlerin gizliliğe sığınması biçiminde açıklanması ağırlık kazanmıştır. Gerçekten, Girit'te Grek gizem törenlerinin benzeri tümüyle açık olarak uygulanmakta olup, hiçbir gizemli yönü bulunmuyordu. Ayrıca, Eleusis'teki "Telesterion" (gizem töreninin gerçekleştiği tapınak) Minos-Miken mimari tarzında olup Eleusis adının bile büyük olasılıkla Grek öncesi bir kökeni olduğu ileri sürülmüştür. Gerek Eleusis ve gerekse diğer Gizem Dinleri törenlerinde Grek öncesi bir çok unsurun yaşamaya devam ettiği kesinlikle saptanmıştır.

Bu düşünceye karşılık, Gizem Dinlerinin tanrıları arasında kesin olarak Grek olduğu bilinenlerin (Demeter, Kore gibi..) bulunması, ritüellerin yerel dinlerin kalıntısı olmadığını düşündürmektedir. Bu törenlerin, çoğu zaman soylu ve önde gelen aileler tarafından düzenlenmesi ve törenlerdeki büyü uygulamalarının varlığı gizliliğin nedeni olarak ileri sürülebilir.

Gizem Dinleri tanrılarının tümü, birer toprak ya da yeraltı tanrısı (chthonian) niteliğinde olup, her ne kadar koruyucu ve iyiliksever olsalar da, doğaları gereği yanlarına yaklaşılmaması tehlikeli olan varlıklardır. Bu bakımdan, herhangi kritik bir anda doğabilecek bir soruna yer vermemek için, törenlerin bir gizlilik örtüsü altında yürütülmesi ve böylece "arinmamis" kişilerin uzak tutulması yoluna gidilmiş olmalıdır.

Attis-Kybele, Isis ve Dionysos Sabazius'a bağlı ve sonradan Yunanistan ile Roma İmparatorluğu'nu istila eden Doğu Gizemleri, Eleusis törenleri ile bir çok ortak özellikler tasimaktadırlar. Ancak, Doğu Gizemlerinde katılanların kendinden geçişleri (vecd) çok daha şiddetli, üstelik tanrılarla bütünleşme arzusunun yarattığı psikolojik gerilim çok daha tehlikeliydi. Örneğin, baş rahibin tanrının adını tasidığı Attis tapımında inisiyeller kendilerini hadim ederlerdi. Tanrı ile bütünleşme, ya boga kurbanı (Taurobolium) sırasında kana bulanma, ya da sunak üzerinde kendi kollarının bıçakla kesilmesi ile sağlanırdı. Ayrıca bir kutsal evlenme töreni düzenlenir ve inisiye büyük tanrıça ile cinsel ilişki kurardı. Frigya gizemlerinde, dramatik olarak ifade edilen, Attis'in ölümü ve dirilmesi çok belirgindi. Bu törenlerin gerçekleştirildiği "Hilaria" (sevinç ve nese) bayramı ilkbahara rastlardı.

Eleusis gizem törenleri de, "Boedromion" ayının son yarısında, yani yaz sonunda gerçekleştirilirdi. Bu yörede hasat zamanı, kuzey iklimlerine göre daha önce gelir, gizem törenleri uygulandığı günlerde harmandan elde edilen taneler çoktan toprak altına gömülmüş olurdu. Törenlerin başlangıcında Kore (Persephone = tahıl bakiresi) kesin olarak yeraltına göç etmiştir. Mevsimin en yağsız ayı olması nedeniyle, tarlalar boş ve kuru görünümündedir. Ancak, güz yağmurları başlayıp tarlaların sürülmesi ve ekim zamanı gelince Kore geri dönecektir, yani hasat olacaktır. Törende, Kore'nin yeraltına kaçırılması temsil edildikten sonra, ritüelin yarattığı heyecan doruğa vardığı anda, biçilmiş bir buğday başağı katılanlara gösterilirdi.

Bu kültlerin çoğunda inisiyeller, acı çekmişler ve sonunda zafer kazanarak tanrıyla bütünleşmişlerdir; bu dünyada tanrının sevgisini kazanmakla kalmayıp öbür dünyada da mutluluklarının garanti altına alındığı inancını tasimaktadırlar. İnisiye olanlar, tanrı ile birleşirler, onun yaşamını ve ölümünü kendilerinde gerçekleştirirler. Ölen ve yeniden yasama dönen tanrı gibi, gerçek ölümden sonra da sonsuz yasama kavuşacaklarına inanırlar. Gizem Dinlerinin inisiyelleri, eski yerel-ulusal dinlerin sınırlarını aşmış, artık daha kişisel ve daha derin bir kurtuluş dinine girmişlerdir.

Şimdi Yunan ve Roma uygarlıklarında etkili olan Gizem Dinlerini birer birer inceleyelim:

Dionysos

Tüm Grek kentlerinde Dionysos'a (Bacchus) tapan erkek, kadın ya da karma özellikte çeşitli kardeşlik örgütleri vardı. Dionysos, genelde bir bereket ve bitki tanrısı olmakla birlikte, özünde sarap tanrısıydı. Dionysos adına düzenlenen ve adına "Dionysiac" ya da "Bacchanalia" denen senlikler, topluluk üyelerinin gündelik yaşamın döngüsünün dışına çıkmaları için bir fırsat oluşturmazdı. Bu senlikler, yalnızca sarap içmeyi ve cinsel eylemleri içermekle kalmaz, aynı zamanda korolar ve pandomim gösterileri gibi Grek uygarlığının değerli kültür etkinliklerini de kapsardı. Çoğu kez, yalnızca inisiye olanların bu törenlere katılmasına izin verilirdi. Ancak, zaman içinde topluluktaki hemen tüm bireylerin inisiye olması sağlandığı için, Dionysos kültüne giriş, ilkel kabilelerin inisiyasyon törenleri ile paralellik gösterir. Öyle görünüyor ki, bireyin cinsel yaşamının başlangıcı ile Dionysos kültüne girişi aynı anda gerçekleştirilirdi. Ne var ki cinsel üreme eylemi, asla ölüm düşüncesinden tümüyle ayrı tutulamadığı için, Dionysos'a tapanlar ölmüş ataları, yasayan nesil ve topluluğun gelecekteki üyeleri arasındaki gizemci birlikteliğin bilincindeydiler.

Eleusis

Tahıl tanrısı Demeter (Ceres) ile kızı Kore (Persephone) adına kurulmuş en önemli tapınak Attika'da, Atina

ve Megara arasında yer alan Eleusis kentindeydi. Adına “Büyük ve Küçük Eleusis Gizemleri” denilen ve tahilin ekim, filizlenme ve biçim dönemlerinin kutlandığı ünlü dinsel tarım senlikleri Eleusis kentinde yapılırdı. Kore mitosunda dile getirilen tahilin yaşam döngüsü ile insanın yaşam döngüsünün paralel olduğuna inanılırdı. Homeros’un yazdığı “Demeter’e Agit”ta yer alan bu mitos, kendine bir es arayan yeraltı tanrısı Hades’in (Pluton) Kore’yi toprağın derinliklerine kaçırmasını anlatmaktadır. Günler boyu kızını arayan anne Demeter, Eleusis’e varır ve tahillerin büyümesini durdurur. Sonunda Hades, Kore’yi dünyaya geri göndermeye razı olur. Kore, tahil bakiresi olarak aydınlığa döner ve oğlu Plutus’u doğurur (Kore, “bakire”, Pluton, “zengin olan”, Plutus, “bolluk” anlamına gelmektedir). Oysa Kore, doğum ve ölümü simgeleyen narlardan yemistir ve bu yüzden karanlıklardan tümüyle kurtulamaz; bir orta yol bulunur, yılın üçte birini kocası ile yeraltında geçirecek, kalan sürede annesi ile birlikte olacaktır. Bu çözüme sevinen Demeter, tahillerin yeniden büyümesine izin verir ve Eleusis halkına kendi ritlerini öğretir. Eleusis senliklerinde, Demeter ve Kore’nin tüm öyküsü titizlikle yeniden canlandırılır. Tıpkı mitosta Kore’nin yeraltına kaçırılması, Hades ile evlenmesi ve Plutus’u doğurmasında olduğu gibi; aynı biçimde, tahil da yeni bir yaşam vermek üzere topraga ekilir. Tıpkı topraktan fiskiran, biçilen ve hem insanoglunun ekmegi biçimine dönüşen, hem de tohum olarak yeniden kullanılan tahil gibi, Kore’de annesinden kopartılır ve yeni bir yaşam doğurması için bakireliği yok edilir. Ölen insanlar da, yaşamın yenilenmesi döngüsüne mistik anlamda katkıda bulunmak için topraga gömülürler. Eleusis’in mesajı budur: her mezardan yeni bir yaşam fiskirir. Bu nedenle inisiyeller, ölümden sonra ulaşılabilecek ölümsüzlük için umut beslemelidirler.

Tüm Grek kentlerinde Eleusis senliklerinin yapılmasına karsın, gerçek Eleusis Gizemleri yalnızca Eleusis kentinde kutlanmaktaydı. Başlangıçta Demeter kültü yerel bir inançtı ve bu kulte inisiyasyon, kişisel değil, topluluk ya da kabile düzeyindeydi. Eleusis Gizemlerine katılan birey, bağlı olduğu topluluğun tam bir üyesi oluyordu. Bu düzen, İ.Ö. 600 yıllarında Eleusis’in Atina topraklarına katılmasına kadar sürdü. Bu tarihten sonra, toplumsal statü sağlama yöntemi olarak önemi azalan inisiyasyon, giderek tümüyle dinsel bir tören biçimine dönüştü. Tüm Atinalılar Eleusis Gizemlerine katıldılar ve kısa süre içinde gizemler tüm Grek dünyasına yayıldı; böylece Eleusis senlikleri “uluslararası” bir niteliğe kavuştular. Ancak, inisiye olmak isteyenler yine de Eleusis’e gitmek zorundaydılar. Eleusis gizem ritleri artık bir kabile töreni olmaktan çıkmıştı. Her birey, katılıp katılmama konusunda kendi kararını kendisi veriyordu. Bu gelişim ancak, büyük bir kent olan Atina’nın, din de dahil olmak üzere, kısıtlara kendi yaşam biçimlerini seçme hakkını tanıyan farklı bir kültür yapısına sahip olmasıyla sağlanmadı.

Hem Dionysos, hem de Eleusis Gizemleri geniş bir anlam içerigine sahiptiler. Bu gizemlerin özü, hiç bir yazılı kaynaktan yer almaz; yalnızca topluluğun kutsal günleri olan senlik dönemlerinde yaşanarak öğrenilirdi. Yine de katılanların büyük çoğunluğu, törenlerin sadece yüzeysel yönlerini tanıyabilirler ve hoşça zaman geçirmek için bir fırsat olarak değerlendirilirdi. Ancak, törenlerin daha derin anlamları da bulunmaktaydı; ama bu gizler, herhangi bir teoloji ya da inanç dizgesi ile açıklanamaz, doğrudan dinsel eylemin yaşanması ile aktarılırdı. Bu bakımdan, inisiye olmamış kişilere gizemleri sözlerle açıklamak olanaksızdı. Öte yandan, gizli dansları yabancılara anlatmak bile dinsel ihanet sayılırdı.

Din Disi Gizem Toplulukları

Inisiyelerden oluşan bir topluluk, zamanla tüm dinsel bağlantılardan arınarak, tümüyle sosyal bir dernek biçimine dönüşebilirdi. Yine de kardeşlik, gizlilik ve birlikte yenilen yemekler sürdürdüğü için, Grekler ve Romalılar bu tür dernekleri de gizem toplulukları olarak görürler, dinsel gizem topluluklarından farklı olarak değerlendirmezlerdi. Bu tür dernekler arasında aristokratik nitelikte olanların Atina politikası üzerinde önemli etkileri olmuştur. İ.Ö. 415 yılında ünlü “Gizem Skandalı” meydana geldi. Bir kaç aristokratik dernek, Atina demokrasisini devirmek için komplo düzenlemişti. Tüm üyeleri taahhüt altında tutabilmek amacıyla, her üyenin katılmak zorunda olduğu toplu bir suç işlenmesi yoluna gidildi. Bir gece, bütün üyeler birlikte, Atina sokaklarında bulunan sayısız Hermes heykellerinin erkeklik organlarını çekiçle kırdılar. Böylece ilerde ortak siyasal amaçtan sapma gösterecek olan kişi, kendi dostları tarafından dine karşı suç işlemek ithamıyla ihbar edilecek ve üstelik bu suçlamayı doğrulamak için bir çok tanık kolayca bulunacaktı. Atina halkı gelişmekte olan komployu kısa sürede fark etti. Bir dizi yargılama sonrası, komplocular cezalandırıldı ve sürgüne gönderildi. Komploculardan biri olan ünlü hatip Andokides’in savunma konuşması olan “On the Mysteries” (Gizemler Hakkında) bir edebiyet eseri olarak günümüze kalmıştır.

Din dışı gizem toplulukları Grek ve Roma tarihi boyunca varlıklarını sürdürdüler. Özellikle Romalılar gizli topluluklara karşı güvensizlik beslemekteydiler. Bu kuskı, İ.Ö. 63 yılında yönetimi devirmeye kalkışan ve bunun için gizem topluluklarını kullanan Catiline tarafından doğrulanmadı. Örneğin, İ.S. 98 - 117 yılları arasında İmparator olan Trajan, bir itfaiye ekibi oluşturmak üzere bir dernek kurmak isteyen Nicomedia (İzmit) halkına izin vermemiş; iyilik işleri için bir dernek kurmak isteyen Amisus (Samsun) halkına ise pek gönülsüz bir onay vermiştir.

Orpheus

Topluluk inisiyasyonlarının yani sıra, daha derin dinsel deneyimler yaşamak isteyen bireyler için de törenler mevcuttu. Bu törenler “Orpheus Gizemleri” adını tasımlıydılar. Orpheus, insanüstü müzik yeteneğine sahip olan ve gizemli yazılar kaleme aldığı öne sürülen bir mitos kahramanıydı. “Orphic Rapsodiler” adıyla bilinen bu yazılar, ölüm sonrası ve ruhsal arınma gibi konuları islemekteydiler. Bağımsız bir Orpheus kültürünün asla varolmamasına ve Orpheus’çu küçük toplulukların öğretilerinin birbirinden oldukça farklı olmasına karşın, söz konusu bireysel inisiyasyon uygulamalarının ortak bir yapısı olduğu görülmektedir.

“Orphic” diye adlandırılan Orpheus Gizemlerine bağlı kişilerin günah ve suç kavramlarına ilişkin güçlü duyguları olduğu sanılmaktadır. İnsan ruhunun tanrısal özellikleri olduğuna, ruhun bedene esir düştüğüne ve insanın asıl görevinin ruhunu kurtarmak olduğuna inanırlardı. Kurtuluş, ancak “Orphic” bir yaşam sürmekle sağlanabilirdi: yani et, sarap ve cinsel ilişkiden kesinlikle uzak durmak gerekiyordu. Ölüm sonrasında, ruh yargılanacaktı. Eğer kişi doğru bir yaşam sürdürüyse, ruhu Elysium’un çayırlarına gitmeye hak kazanacak; ancak kişinin yasama kötülüklerle doluysa, ruhu çeşitli cezalara uğrayacak, hatta belki de cehenneme gidecekti. Ödüllendirme ya da cezalandırma döneminin sonunda, ruh yeni bir bedende yasama dönecekti. Bu döngüden, yalnızca üç kez üstüste dindar bir yaşam sürdüren ruhlar kurtulabilecekti.

Pisagorcular

I.Ö. VI. yüzyılın başlarında Güney İtalya’da ortaya çıkan Pisagor kardeşlik örgütünün temelinde Orphic inançlar yatmaktaydı. Pisagorcular, kimi zaman politik eğilimlere de sahip olan aristokratik nitelikli bir kardeşlik örgütlenmesiydi. Yine de temel başarıları müzik, geometri ve astronomi alanlarında gerçekleşmişti. Bu alanlarda yer alan çeşitli olguların, sayılar ya da orantılar sayesinde anlaşılabilirliğini ortaya çıkarmışlardı. Kendi buluşları ile Orphic eskatoloji (ölüm ve ölümden sonrasının dinsel anlamda incelenmesi) arasında bir bütünlük sağlamışlar; müzik, geometri ve astronomiye dinsel değerler yüklemişlerdi. Öğretilerine göre, insan ruhunun özgün yuvası yıldızlardaydı. Ruh, yıldızlardan yeryüzüne düşmüş ve bedenle birleşmişti. Bu bakımdan, insan aslında yeryüzüne yabancıydı ve bedenin bağlarından kurtularak göklerdeki yuvasına geri dönmek için çirpinmaktaydı.

Platoncular

Platon’un (I.Ö. 428 - 348) felsefesi, gizem kültürleri ile bağlantıların doğrudan bir sonucudur. Platon, eski Grek dininden, özellikle Pisagor kardeşlik örgütünden ve Eleusis topluluklarından bir çok düşüncüyü ödünç almıştır. Kendisi de, felsefesinin gizem dinlerinden türediğini belirtmiştir. Örneğin, Eleusis Gizemlerinde pek önem verilen “arama ve bulma” kavramları Platon felsefesinde de baş köşeyi tutmaktadır: filozof, gerçeği arayışına asla ara vermemelidir. Buna karşın Platon’dan sonraki Gizem Dinleri, diyalogların zengin düşgücünden yararlanarak, Platon’un düşüncelerini ödünç almışlar ve böylece Platonculuk ile derinden kaynaşmışlardır.

Evren kuramını sergilediği Timaeus adlı eserinde Platon, ayrıca bir de ruh kuramı geliştirmiştir. Yeryüzü, yedi gezegenin oluşturdugu küreler tarafından çevrelenmiştir; sekizinci küre sabit yıldızların bulunduğu küredir. Sekizinci kürenin ötesinde tanrısal ülke yer almaktadır. Tanrısal güçle devinen sabit yıldızlar küresi değişmez bir hızla saga doğru dönmektedir. Bu saat yönünde devinim, saat yönünün tersine devinen diğer küreleri etkilemektedir. Ölümlülerin küreleri gezegenler düzeyinde başlamaktadır. Her ruhun özgün mekanı sabit yıldızlardan biridir. Kürelerin devinimi nedeniyle ruhlar kürelerden ayrılıp, bedenlerle bütünleşecekleri yeryüzüne doğru düşmektedirler. Bu düşüş sırasında ruhlar çeşitli gezegenlere özgü nitelikler kazanmaktadırlar: Saturn’dan miskinlik, Mars’tan kavgacılık, Venüs’ten cinsellik, Jupiter’den şehvet ve Merkür’den açgözlülük. Sonuçta, her ruh bağlı olduğu bedenden ayrılarak, ait olduğu yıldızla geri dönmeye çalışmaktadır. Ölümden sonra ruh, kendi yıldızına geri döner, tıpkı inisiye olan adaylar gibi edindiği tüm niteliklerden sıyrılır, gündelik değerlerden arınarak kutsal mekana girmeye hazırlanır.

Platon; kürelerin müziği, ruh göçü, ruhun kendi göksel kökenini anımsaması, doğrunun ödülleniş ve kötünün cezalanması gibi bir çok başka geleneksel inançları da yinelemektedir. Daha sonra gelen Gizem kültürleri ise bu açıklamalardan derinden etkilenerek, Platon’un pek güzel ifade ettiği bu kavramları benimsemişlerdir.

Helenistik Dönem

Büyük İskender’in Asya krallıklarını İndüs nehrine kadar ele geçirmesi ile Grek dünyasının sınırları büyük

ölçüde genişlemiş oldu. Ne var ki, Yunanistan'ın ve Iskender İmparatorluğunun Batı bölümlerinin dinsel düşüncelerinde değişim çok yavaş, zira zaten dünyanın hakimi olan Greklerin herhangi bir değişimi gereksiz görmeleri pek doğaldı.

Bu dönemde de Gizem kültürlerinin etkinlikleri sürmekteydi. Örneğin, Messenia bölgesinde bulunan Andania kentinde Demeter ve Persephone onuruna gizem senlikleri kutlanmaktaydı. İ.Ö. 92 yılından kalma uzun bir anlatı, Andania ritlerinin uygulamasını oldukça kapsamlı biçimde anlatmakta, ancak doğal olarak inisiyasyon töreni sırasında olan biten hakkında hiç bir ayrıntı vermemektedir.

Bir diğer örnek; Samothrace adasında uygulanan gizem ritleridir. "Cabeiri" (çeşitli bereket tanrıları) onuruna düzenlenen bu senlikler, o dönemde büyük dikkat çekmekteydiler. Cabeiri, denizcilerin yardımcısı olduklarına inanılan tanrılardı ve bu gizemlere inisiyasyon, genelde her türlü felakete, ama özel olarak deniz kazalarına karşı koruyucu olarak kabul edilirdi.

Dionysos Gizemleri, senlik ve cümbüşleri ile, tüm Grek tarihi boyunca sürüp gitti. Grek uygarlığının bir çok özelliği ile birlikte, bu kültür de İtalya'ya taşındı. Dionysos Gizemleri daha çok alt-orta tabakadan kentlilerce kutlanıyordu ve gizliliğin altında kaba seks partileri ve şiddet içeriyordu. İ.Ö. 186 yılında, "Bacchanalia" (Dionysos senliklerinin Latince adı) ile bağlantılı bir rezalet Romalılar öylesine olumsuz etkiledi ki, Senato çıkardığı bir karar ile bu kültürü tüm İtalya'da yasakladı.

Helenistik dönemde, Gizem kültürleri ile ilgili en önemli gelişmeler Yunan kültürü ile Doğu dinlerinin karşı karşıya geldiği Doğu ülkelerinde meydana geldi. Grek uygarlığı ile temas, okur-yazarlığın yalnızca bir kaç rahip ve katibin ayrıcalığında bulunan Doğu'daki yasami tümüyle değiştirmişti. Iskender'in fetihlerinden sonra toplum yapısı önce dağıldı ve daha sonra yeni çizgilerde gelişim gösterdi. Dinsel düşüncede de değişim kaçınılmazdı. Bunu Doğu geleneklerinin Grekleri etki altına alması izledi. Gerçi, değişim süreci oldukça yavaş ve ancak bir kaç yüz yıl sonrasında kendini açıkça belli etti.

Halbuki, Krallık kurumu açısından Doğu-Batı kaynaşması pek hızlı gerçekleşmişti. Eski Yakın Doğu'da krallık kutsaldı. Suriye ve Mısır'da yeni ortaya çıkan Grek krallıklarının halkı, Makedon krallarına yarı tanrı gözüyle bakıyorlardı. Yunanlıların kendileri de, kısa süre içinde bu politik ve dinsel karışımaya uyum sağladılar. Kutsal-krallık birleşimi, toplumsal yapının "devlet" ya da "ulus" biçiminde soyutlanmasını kavrayamayan ve ancak politik yapının birliğini kralın kişiliğinde bulabilen Suriyeliler ve Mısırlılar için pek doğaldı. Kral, güvenliğin bir simgesiydi ve bireylerin düzenli bir toplumda yaşamasına yardım etmekteydi. Böyle bir ortamda gelişen ve adına "Kraliyet Gizemleri" (Royal Mysteries) denen ritüeller özellikle Mısır'da çok etkiliydi. Geleneksel Mısır dinine göre, egemenlik süren firavun güneş-tanrı Horus'un yeniden yaşama dönmüş biçimiydi. Firavunun karısı gökleri kraliçesi Isis'i, bir önceki ölmüş firavun da bereket tanrısı Osiris'i simgelemekteydi. Helenistik dönemde Osiris'in adı, Zeus ve Apis isimlerinin bir sentezi olan Serapis olarak değişti. Tüm Mısır tanrıları Grek tanrıları ile eşdeğer biçime geldiler: Isis, Demeter ile Aphrodite'in, Horus, Apollon ile Helios'un, Serapis de hem Dionysos, hem Hades ve hem de Zeus'un yerini tutuyordu. Grek ve Mısır mitosları tüm bu tanrılara uyarlandı.

Mısır'ın Büyük Iskender tarafından kurulan yeni baskenti Iskenderiye'nin mahallelerinden biri Eleusis adını taşımaktaydı ve burada Eleusis Gizemlerinin Mısır'a uyarlanmış bir biçimi uygulanmaktaydı. Dionysos Gizemleri ise, Mısır'da çok daha geniş bir uygulama alanı bulmuştu. Firavunun yeniden yaşama kavuşmuş Dionysos'u simgelediği "Bacchus" senlikleri o denli sık düzenlenmekteydi ki, saray halkı bile kargasa içine girmişti. Pisagorcu ruh göçü kavramı da aktararak, Horus'un hüküm süren firavun olarak yeniden doğuşu ile ilgili geleneksel Mısır inancı ile harmanlanmıştı.

Ne var ki politika ve dinin iç içe geçmesi, Gizemlerin Akdeniz dünyasına yayılması için bir engel oluşturmuyordu. Mısır ve Suriye'de yaşamakta olan Grekler bile, tanrı ile insan ayırımına dayanan geleneksel kavramı korumaya çalıştılar ve ancak Gizem kültürünün politik yönleri silindikten sonra, dinsel unsurlar kendilerine ait bir bağımsızlığa kavuşabildiler. Delos adasında bulunan yazıtlar bu durumu pek iyi açıklamaktadır. Delos adasına Serapis tapımı, adanın Grek kökenli firavunlar tarafından bir deniz üssü olarak kullanıldığı dönemlerde girmişti. Ada üzerindeki Mısır etkisi hafifledikçe, Serapis kültürü gelişti ve yeni doruklara ulaştı. Delos adası, daha sonraları Romalılarca Doğu Akdeniz ticareti için serbest bir liman olarak kullanıldı ve bu sayede Serapis ve Isis tapımı, tüm Grek limanlarına, Napoli körfezine ve Roma'ya kadar yayıldı.

Kral tapımı ile Gizem kültürleri unsurlarının karışımı, Doğu Anadolu topraklarında bulunan Kommagene krallığında da açıkça göze çarpar. Kommagene kralları, büyük paralar harcayarak tüm ülkeyi devasa tapınaklarla doldurmuşlardı. Bu tapınaklarda her yıl, kralların tahta çıkış günleri tanrılar onuruna düzenlenen senliklerle kutlanmaktaydı. Tapınak kalıntılarında bulunan yazıtlar, Gizem kültürlerinde kullanılan mitas ve dualarla çarpıcı benzerlikler göstermektedir.

Roma İmparatorluğu Dönemi

Gizem Dinlerinin en sanli dönemi, Romalıların tüm Akdenize kendi barışlarını kabul ettirmeleri ile başlamaktadır. Dionysos dernekleri İmparatorluğun her yanında, Yunanistan'da, Ege Adaları'nda, Küçük Asya'da, Tuna boylarında ve özellikle İtalya ve Roma'da yaserdiler.

Roma'da "Porta Maggiore" (Büyük Kapi) yakınlarındaki yeraltı bazilikasında olduğu gibi, kimi topluluklarda Orheus ve Dionysos kültleri birleşmişti. Ünlü "Orpheus Agıtları" da bu tür bir karma kültürün ürünüdür. Genellikle Anadolu'da görülen bu karma kültürün üyeleri geceleri toplanır ve mesaleler altında tapınırlardı. Ritüelde kansız bir kurban töreni uygulaması da vardı; dualar, agıtlar söylenir; tütsüler yakılırdı.

Eskiden beri bilinen Gizem kültürünün yanı sıra, Doğu halklarının ulusal dinlerinin Greklesmiş uyarlamaları da yayılmaya başlamıştı. Bu dinleri saran hafif ekzotik atmosfer, Romalılar ve grekler için pek çekici gelmekteydi. Doğu Gizemleri içinde en yaygını İsis kültürüydü. Hristiyanlığın doğuş yıllarında, Augustus zamanında İsis kültürü Roma'da modaydı. Gerçek Roma dinsel geleneklerini yeniden geçerli kılmak isteyen Augustus, Doğu etkilerinden nefret ediyordu. Ancak, çevresindeki güçlü ve saygıdeğer kişiler İsis Gizemleri için pek güçlü bir eğilim beslemekteydiler. Ask tanrıçası İsis, kibar saraylı hanımların da gözdesiydi. İsis kültürü, İtalya'da İ.S. I. ve II. yüzyıllarda iyice yaygınlaştı. Bir bakıma, Roma İmparatorluğu topraklarında Hristiyanlığın yayılması, Mısır kültürünün ayyılmasıyla aynı döneme düşmektedir.

Diğer bir önemli etki de Anadolu kökenli kültürlerden kaynaklanmaktaydı. İ.Ö. 200 yıllarında Büyük Ana Kybele (Magna Mater) ve sevgilisi Attis, Roma pantheonuna girmişlerdi ve artık birer Roma tanrısı olarak kabul ediliyorlardı. Kybele-Attis kültürü özellikle İmparator Claudius döneminde pek yaygın biçime ulaştı. "Magna Mater" evrensel ana niteliği ile öne çıkıyor ve özellikle yabanıl doğa üzerindeki egemenliği simgeliyordu. Gizem törenleri, sevgilisi Attis ile olan ilişkisi aracılığıyla, Toprak Ana'nın çocukları ile olan bağlantısını vurguluyor; inisiyeller üzerinde, özel bir yöntem sonucunda, Kybele ile bütünleştikleri hakkında öznel bir inanç durumu yaratmaya yarıyordu. Bu kültür de, ölümden sonraki yaşam hakkında güçlü bir umut unsuru belirgindi.

Perslerin Isık tanrısı Mithra daha geç bir dönemde, büyük olasılıkla İ.Ö. II. yüzyılda yaygınlaşmaya başladı. Mithra kültürü, yaşamın başlangıcını Mithra tarafından yakalanan ve kurban edilen kutsal bogaya bağlamaktaydı. Pers kaynaklarına göre, kutsal boga ölümü ile göklerin, gezegenlerin, yeryüzünün, bitki ve hayvanların doğumunu sağlamıştı; böylelikle Mithra yaşamın yaratıcısı durumuna yükseliyordu.

Suriye'den de çeşitli kültürler Batı'ya doğru yayıldılar; Jupiter Heliopolitanus (Heliopolis'in -modern Baalbek-kentinin tanrısı) ve Jupiter Dolichenus (Doliche'nin -modern Dülük- kentinin tanrısı) en önde gelenleriydi. Byblos kentinin bitki tanrısı Adonis, uzun süreden beri Greklere asınydı ve genellikle ritleri ve mitleri pek benzer olan Osiris ile bağlantılı kabul ediliyordu. Adonis'in dişi eşdeğeri Greklerin Aphrodite ile aynı kabul ettikleri Atargatis idi.

İmparator Marcus Aurelius'un egemenlik sürdüğü yıllarda, İ.S. II. yüzyılın sonlarına doğru, Paflagonya'lı İskender adlı bir sahte-peygamber, "Glycon" adlı kutsal bir yılanı tapmak üzere yeni bir Gizem kültürü geliştirmiş ve çok etkili olmayı başarmıştı.

Suriye etkisinin doruğa vardığı dönem, İ.S. III. yüzyılda, Sol Invictus adlı Suriye güneş tanrısının neredeyse Roma İmparatorluğunun baş tanrısı durumuna yükseldiği yıllardır. Bu kültür İ.S.220 yılında, kişisel olarak İmparator Elagabalus tarafından Roma'ya tanıtılmış ve İ.S. 240 yılından başlayarak Sol onuruna düzenlenen "Pythia" senlikleri başlamıştır. İmparator Aurelianus (270-275), Sol'u en yüce tanrı düzeyine çıkarmış ve İmparatorluğun dört bir yanında Sol tapınakları inşa edilmiştir. İmparator Büyük Constantine bile, uzun süre Sol ile İsa arasında tereddüt geçirmiş, her iki dinin birlikte hüküm sürmesine izin vermiştir. Sonunda, Constantine'in girişi ile Hristiyanlık Roma'nın resmi dini olmuştur.

Farklı Gizem Dinleri zaman içinde birbirinden esinlenmişlerdir, ancak her bir Gizem Dini farklı bir sosyolojik gruba yönelik olmuştur. Grek ve Roma kentlerinin orta sınıf halkı Dionysos topluluklarını seçerken, İsis liman kentlerindeki orta tabakayı çekmiştir. Magna Mater'in izleyicileri çoğunlukla zanaat ve meslek örgütleri olmuş, Mithra askerleri ve memurları etkilemiştir. Köleler için ayrı inanç toplulukları oluşmamış, isteyen köle istediği kültü toplumsal statüsünü korumak koşulu ile bağlanabilmistir. Yalnızca senlikler sırasında köleler, özgür yurttaşlar ile eşit kabul edilmişlerdir.

GİZEM KÜLTÜRLERİ - 2

Gizem Kùltlerinde İnançlar ve Törenler.....Hazırlayan: Thamos (Geometri)

Hiristiyanlığın ilk üç yüz yıllık gelişme dönemi süresince, Roma İmparatorluğu toprakları üzerinde çeşitli Gizem Kùltleri yan yana varlıklarını sürdürmüşlerdir. Tüm bu kùltler, ulusal ve yerel inançlardan kaynaklanarak gelişmişler ve sonradan kozmopolit ve uluslararası niteliklere kavuşmayı başarmışlardır. Ne var ki, tüm Akdeniz dünyasının Romalılar tarafından birleştirilmesinin yarattığı yeni toplumsal koşullar oluşmamış olsaydı, Gizem Dinleri asla ulaştıkları gelişim ve yayılma düzeyini sağlayamazlardı. Büyük kentlerde ve limanlarda, İmparatorluğun en uzak yörelerinden gelen halklar toplanıyordu; bir çok insan alışmış oldukları çevreden uzaklaşmak zorunda kalarak yalnızlık içine itilmişti. Bu kişiler, tanıdık bir çevre içinde özümseme gereksinimi duyarak, yalnızca bir topluluğa ait olabilmenin sağlayacağı güvenlik aramaktaydılar. Roma İmparatorluğunun getirdiği ekonomik ve politik koşullar da, Gizemlerin gelişimini hızlandırmıştı. Bir Gizem topluluğu üyeleri birbirine destek oluyordu. Bir zanaatkar, bir tüccar ya da bir hukukçu için Gizem topluluğuna üye olmak başarının yolunu açabiliyordu. Üstelik, monarşi tarafından yönetilen bir toplumda, kişisel girişimlerin başarı şansı oldukça azdı. İmparatorluk yapısının üstünlüğü karşısında girişimleri hüsrana uğrayan kişi, daha iyi bir gelecek için umut bağlayabileceği bir topluluğa yönelmekteydi. Gizem dernekleri, böylelikle hem bireyselliğin zevkini, hem de kardeşlik ortamının yararlarını bir arada sağlamaktaydı. En azından, ilke olarak Gizem topluluklarında herkes esit kabul ediliyor, toplumsal statü ve ulusal kökenine bakılmaksızın herkes kardeş olarak görülüyordu.

Aslında, Gizem topluluklarına katılmak bir kişisel seçim konusu olduğundan, propaganda ve misyonerlik kaçınılmazdı. İsis ve Mithra kùltlerinde, misyonerlerin gayretleri asıkardı; bu Gizemlerin izleyicileri Roma'yı kendi kùltlerinin merkezi olarak kabul etmekteydiler. İ.S. II. yüz yılda yaşamış olan yazar Apuleius'a göre, Roma'ya "Sacrosanta Civitas" (Kutsal Kent) adını vermektedirler.

Örgütlenme

Genel olarak Gizem Kùltlerinin örgütlenmesi oldukça gevsekti. Dionysos Gizemlerinde rahipler, Yunanistan'da her zaman olduğu gibi, varlıklı kişilerdi. Roma'da Magna Mater Kùltünde "Galli" olarak adlandırılan çok sayıda rahip görev alır; başlarında "Archigallus" denilen bir baş rahip bulunurdu. Ayrıca, saçlarını uzatan, kadın giysileri giyen ve kokulu yağlar sürünen bir hadımlar grubu da bulunurdu. Bu kişiler, Magna Mater kutlamaları sırasında, vahşi bir müzik eşliğinde çilginca dans ederler, çosku ve heyecanın doruklarına ulaşınca kendi kendilerini kamçılar ve yaralarlar, sonunda bitkin düşerlerdi. Rahiplerin dışında, rahibeler ve çok sayıda sıradan görevliler de bulunurdu. Kùltün tüm üyeleri, ritüel geçit töreni sırasındaki işlevlerine göre örgütlenmişlerdi: "Dendrophori" (Ağaç Tasiyanlar) ve "Cannophori" (Kamış Tasiyanlar) gibi.

İsis Gizemlerinde yüksek dereceler, mutlaka Mısır'ın rahipler sınıfına mensup ya da bu soydan gelen kişilere aitti. Aslında, soy olarak rahipler sınıfına mensup olmak, daima yetenek ve ustalıktan önce gelecekti. Bu durum, rahiplerin sayısını sınırlı tutmakta, buna karşılık diğer dinler ile rekabette ciddi bir engel oluşturmaktaydı. Ancak, Yunan ya da Roma kökenliler için dinsel topluluğun içinde yükselmenin ikinci bir yolu daha vardı: Mısır'da adına "Pastophori" (Kutsal Sandık Tasiyanlar) denilen bir grup din adamı mevcuttu ve bunlar rahipler sınıfının en alt düzeyini oluşturmaktaydılar. Halbuki, Yunanistan ve Roma'da Pastophori Mısır soyundan rahipler sınıfının yerini almışlar ve tüm dinsel toplulukların önderi durumuna ulaşmışlardı.

Ritler ve Senlikler

Gizem kùltlerine giriş törenlerinin öncesinde bir hazırlık dönemi geçirilirdi. Örneğin, İsis kùltünde giriş töreni öncesinde et, sarap ve cinsel birleşmeden kaçınılması gereken on bir günlük bir süre geçirilirdi. Kùlt merkezinde bulunan kutsal bölüme "Hagneuontes" (Erdemli Yasayanlar) diye adlandırılan adaylar herkesten uzak tutulurlardı.

Tüm Gizem Dinlerine giriste adaylar mutlaka bir gizlilik andi içmek zorundaydılar. İsis Gizemlerinin andinin kayıtlı olduğu papirüs günümüze kalmıştır. İnisiyasyon öncesinde adayların günahlarını itiraf etmeleri istenirdi. Adaylar çoğu zaman, törenin bir bölümünü oluşturan "Vaftiz" işlemine kadar geçmiş olan tüm yaşamlarını, işledikleri günahlarla birlikte anlatmak durumunda kalırlardı. Adayların itirafları tüm topluluk üyelerince dikkatle dinlenirdi. Vaftiz uygulamasının adayların geçmişteki tüm günahlarını sileceği ve o andan başlayarak adayların kurtarıcı tanrının hizmetinde daha iyi bir yasama başlayacaklarına inanılırdı.

Mithra Gizemlerinde yedi derece vardı: "Corax" (Kuzgun), "Nymphus" (Damat), "Miles" (Asker), "Leo" (Aslan), "Perses" (Pers), "Heliodromus" (Güneşin Habercisi) ve "Pater" (Baba). En alt derecedeki üyeler, ritüelin en önemli törenlerinden bir olan kutsal ekmek ve su töreninde tüm topluluğa hizmet etmekle yükümlüydüler.

Inisiyasyon törenleri her zaman ölüm ve yeniden yasama dönüşün bir taklidiydi. Bu törenler olası en çarpıcı biçimde canlandırılırdı. Kimi uygulamalarda adaylar topraga gömülürler ya da büyük küplerin içine sokulurlar; hatta kimi zaman simgesel olarak iç organlarının çıkarılması (tören için bir hayvanın iç organları önceden hazırlanırdı) ve mumyalanmaları bile taklit edilirdi. Baska bazı uygulamalarda ise, adayların kafalarının kesilmesi ya da suda boğulmaları temsil edilirdi. Orpheus kültüründe, Dionysos Zagreus mitinin temsilinde, bir çocuk kalbi simgesel olarak pisirilir ve katılanların yemesi için dağıtılırdı.

Çogunlukla ilginç etkinliklere sahne olan Vaftiz uygulaması, suyla olduğu gibi atesle de olabiliyordu. Vaftiz töreni sırasında kükürtlü mesaleler yakılır; yanan mesaleler suya daldırılır ve izleyenleri hayrete düşürerek, sudan çıkartılan mesaleler yanmaya devam ederdi. Bir başka sasirtici uygulama, karanlık bir odada önceden hazırlanmış bir yazının aniden duvarda parlayarak görünmesiydi. Töreni yöneten rahibin basının çevresinde nasıl hale olusturulacağını (bu işlem “Nimbus” etkisi olarak bilinir) anlatan talimatnameler bu güne dek kalabilmiştir. Rahibin bası tras edilir ve koruyucu bir yağ ile sivanır, daha sonra basın arka kısmına içi az miktarda alkolle dolu bir metal kap bağlanırmış; karanlık bir odada alkol yakılınca, kısa süre için istenen “Nimbus” etkisi sağlanabilirmiş. Dionysos ve Isis Gizemlerinde, inisiyasyon töreni çogunlukla bir “Kutsal Evlilik” yani kutsal çiftleşme ritüeli ile noktalanırdı.

Inisiyasyon törenleri genellikle müzik ve dans eşliğinde uygulanırdı. Bu törenlerde çok sayıda aktör rol alırdı. Dionysos topluluklarında, mimik gösterileri için özellikle ayrıntılı çalışmalar yapılırdı. Kutsal rollerin isimleri yöreden yöreye farklı olurdu. En çok rastlanan roller Dionysos, Ariadne (Dionysos’un eşi, bitki tanrıçası), Palaemon (bir deniz tanrısı), Aphodite (aşk ve güzellik tanrıçası), Proteurhythmos (müzikte ritmi bulan tanrı), Kore, Demeter, Asclepius (tıp tanrısı), Pan (çobanlar tanrısı), Curetes (uzun saçlı gençler), Nympe’ler (doğa tanrıcaları), çobanlar, Silen’ler, Satir’ler (yari insan yari hayvan vahşi yaratıklar), Maenad’lar (Dionysos kültüründe gece eğlentilerine katılan kadınlar), Kentaur’lar (yari insan yari at yaratıklar) ve “Magaranın Bekçisi” rolleriydi.

Törenlerde her zaman İmparator’un sağlığı ve esenliği için bir dua yer alırdı; tüm Roma İmparatorluğu için de ayrıca bir hayır duası yapılırdı. Aslında, siyaset ve din öylesine iç içe geçmişti ki, zaman zaman kullanılan “Emperyal Gizemler” ifadesi hiç de sasirtici değildi. Bu bakımdan, özellikle Dionysos kültürü için, törenlerin uygulamaları üyelerin sosyal statülerine göre farklar göstermekteydi. Varlıklılar için ve üst orta sınıf için, senlikler sosyal etkinlikler olarak görülürdü. Bu toplulukların üyeleri, İmparator’un kendilerine sağladığı barış, güvenlik ve iyi yaşam fırsatı için mütesekkirdiler; Roma İmparatorluğuna sadakatle bağlıydılar ve bu duygularını törenlerde belirtmekteydiler.

Dionysos, aynı zamanda aktörlerin de koruyucu tanrısıydı. Uluslararası aktörler topluluğu kendi toplantılarını Dionysos Gizemlerine uygun biçimde kutlamaktaydı. Roma İmparatoru seyahate çıktığı zaman, çeşitli kentlerde İmparator onuruna düzenlenecek olan senlikleri hazırlamak sorumluluğu bu aktörler birliğine aitti. İmparatorun gezi programı önceden belirlendiği için, yolculuk Gizem törenlerine yakından benzeyen bir cıfcaflı festivaller dizisine dönüşürdü.

Gizem topluluklarının toplantıları, birlikte yenilen yemeklere göre adlandırılırdı. Dionysos Gizemlerinde toplantıların adı “Stibas” (Saman) idi; zira üyeler yemeklerini saman demetlerinin üzerinde oturarak yerlerdi. Attis Gizemlerinde yemekli toplantının adı “Kline” (Sedir) idi; zira yemekler sedirlerde uzanılarak yenirdi.

Mevsimsel Senlikler

Dionysos, Demeter, Isis ve Magna Mater kültürlerinde bir tür dinsel takvim düzeni bulunmaktaydı. Bu takvim düzenine göre gerçekleştirilen mevsimsel festivaller, bağbozumu ve tahıl ekim-hasat zamanı ile yakından bağlantılı olan eski kabile törenlerinden miras kalmıştı. Senliklerin zamanlaması, Gizemlerin kaynaklandığı ülkelerin mevsim ritlerine verdiği öneme ve coğrafi koşullara göre değişmekteydi. Dionysos senlikleri dört mevsimde de kutlanırdı; ama en önemlisi bağbozumu senlikleriydi. Dionysos kültüründe, Demeter inançları ile yakından ilişkili olduğu için, tahıl ekimi ve hasat zamanı senlikleri de kutlanırdı. Magna Mater kültüründe ise, yasaının yenilenmesini temsil eden bir bahar senliği kutlanmaktaydı.

Isis senlikleri, Nil nehrinin döngüsü ile bağlantılı olan üç mevsime (taskin, ekim ve hasat) göre ayarlanmıştı. Her yıl yaklaşık olarak 19 Temmuz’da, tüm ülke sıcağın kavrulmuş durumdayken, tipki bir mucize gibi, Nil’in suları yükselir ve taskin başlar. İşte Mısırlılar için kutsal yılbaşı olan o gün, güneş doğmadan önce, Isis’in yıldızı olan Sirius ufuktan yükselerek, taskin mevsiminin ilk habercisi olur. Nil taskini senlikleri eski Mısır’ın en büyük senlikleriydi. Ayrıca, ekim ve hasat senlikleri de vardı. Ancak Mısır takvimi, artık yıl hesabi gözetimeden düzenlenmiş, 365 günlük bir güneş takvimi olduğu için, belirli bir tarihe bağlanan senlikler her dört yılda bir gün geri gider ve böylece ciddi bir karışıklık ortaya çıkardı. Romalılar, artık yıl uygulamasını getirerek, Mısır takvimini yeniden düzenlediler. Roma İmparatorluğunda,

ELEUSIS GİZEMLERİ

Eski Yunan'da Eleusis Gizem Kültü ve Törenleri.....Hazırlayan: Thamos (Geometri)

Tahıl tanrıçası Demeter (Ceres) ve kızı Persephone (Kore) onuruna her yıl düzenlenen Eleusis Gizemleri, eski Yunanistan'daki tüm ritüel kutlamalarının en kutsal ve en saygı duyuluyordu. Bu senlikler, Atina'nın yaklaşık yirmi iki kilometre batısında bulunan Eleusis kentinde, büyük olasılıkla Miken döneminden beri kutlanmakta olup, iki bin yıllık bir geçmişe sahiptir. Yunanistan'ın her yerinden ve sonraları tüm Roma İmparatorluğunun dört bir yanından gelerek bir araya toplanan müritler Atina ve Eleusis arasını yürüyerek hacı olurlar ve sonra da Grek dininin en yüce mertebesi kabul edilen Eleusis gizli törenlerine katılırlardı.

Ünlü mitosa göre; bereket ve tahıl tanrıçası olan Demeter, Iasion adında bir ölümlü tarafından bastırılmıştır. Buna çok kızan Zeus, gönderdiği bir yıldırım ile Iasion'u öldürmüştür ve Demeter'le kendisi sevmiştir. Bu birleşimin sonucunda Demeter ile Zeus'un Persephone adında bir kızı olmuştur. Yeraltı tanrısı Hades (Pluton) Zeus'tan Persephone'yi es olarak istemiş ve Zeus bu isteği onaylamıştır. Ancak Demeter'in, kızını sonsuza kadar yeraltında yitirmeyi istemeyeceğini ve bu evliliğe karşı çıkacağını düşünen Zeus, Hades'in Persephone'yi toprağın derinliklerine kaçırmasına yardım etmeye karar vermiştir. Zeus, toprak ana Gaia'dan Persephone'nin dolastığı kirlere pek sevimli çiçekler saçmasını istemiştir. Persephone ve arkadaşları bu çiçekleri toplarken, arabasıyla yeraltından çıkiveren Hades zavallı kızcağızı kucaklayıp toprağın derinliklerine kaçırmıştır. Bir ölümlü kılığına bürünen Demeter, günler ve geceler boyunca sevgili kızını boş yere aradı durdu. Ugradığı her köyde insanlara ekinlerin ve harmanın sırlarını öğretiyordu. Arayışları bosa çıkan Demeter, kızı geri dönmese, tahılların büyümesini durduracağını ve kitlik baslatacağını söyledi. Bunun üzerine Zeus, Persephone'nin geri dönmesine karar vermiştir. Ne var ki, Persephone yeraltındayken bir kaç nar tohumu yemiştir ve bu nedenle yılın en az üçte birini Hades ile birlikte toprağın altında geçirmek zorundaydı. Persephone'nin yeraltında kaldığı süre boyunca, Demeter ekinlerin büyümesini durdurmaktadır. Eleusis Senlikleri de, Persephone'nin yeryüzüne dönüşünü kutlamak için düzenlenmektedir.

Aslında Eleusis törenlerinin ve Demeter-Persephone mitosunun benzerlerine, tarıma dayalı anaerik yapıdaki kültürlerin dinsel inançlarında sıkça rastlanmaktadır. Eleusis'te de, tipki Dionysos ya da Orpheus törenlerinde ya da Helenistik dönemde diğer Doğu Gizemlerinde olduğu gibi, müritler kendi yasal koşullarını asarak daha yüce, neredeyse insanüstü bir varlık durumuna ulaşmak amacıyla inisiyasyona katılırlardı. İnisiyasyon törenleri, bir köken mitosunu, yaratıcı tanrının serüvenlerini, ölümünü ve yeniden canlanmasını yinlemek amacıyla uygulanırlardı. Öte yandan, bu gibi inisiyasyona dayanan kültürlerin hiç biri Grek zekasının bir yaratımı olarak kabul edilmemelidir. Zira bu kültürlerin kökeni tarihin derinliklerine dayanmaktadır. Greklerin yaptığı Asya, Girit ve Trakya geleneklerini aktararak zenginleştirmek ve yeni bir dinsel çatı altında birleştirmekti. Eleusis kentinin Pan-Helenik bir din merkezi olması da Atina sayesinde; ancak bunun öncesinde de Demeter-Persephone gizemleri Eleusis'te yüz yıllar boyunca kutlanmıştır. Bu bakımdan Eleusis inisiyasyonu, tarlaların bereketini denetleyen bir tanrısal gücün ölümünü ve yeniden canlanmasını merkez alan tarımsal bir gelenegin doğrudan mirasçısı olarak görülmelidir.

Gerçekten, Eleusis'teki Demeter-Persephone kültürünün İ.Ö. iki bin yıllarından kaldığı, küçük bir tapınak-ev kalıntısının ortaya çıkarılmasıyla kanıtlanmıştır. Eleusis kentinin Atina'nın politik güç alanına girmesiyle, kültür binalarının sayısında hızlı bir artış olmuştur, İ.Ö. 600 yıllarında diktatör Pisistratus zamanında, Eleusis Gizemleri Pan-Helenik bir kültür durumuna yükselmiştir. Kırk iki adet sütunuyla "Büyük Gizemler" tapınağı bir sonraki yüz yıldan kalmaz. Roma İmparatorluğu döneminde de Eleusis'te bulunan binalar büyük ölçüde genişlemiş ve zenginleşmiştir. Eleusis törenleri, tüm diğer dinsel inançları içinde eriterek ve aynı zamanda kültür, sanat ve demokrasi kavramlarını da etkileyerek, döneminin uygarlığını damgalamıştır.

"Anthesterion" ayında (Subat) Atina yakınlarındaki Agrai kentinde, "Küçük Gizemler" kutlanırdı. Bu dar kapsamlı törenler, "Boedromion" ayında (Eylül) Eleusis'te kutlanan "Büyük Gizemler" ritüelinin bir hazırlığı niteliğindedir. Gerçekten, kutsal Boedromion ayı büyük saygıyla karşılanır, insanların senliklere katılabilmesi için sürmekte olan savaşlara ara verilir. Ateskes ilan edilir ve Sparta, Attika, Trakya ya da Peloponnesus'ta barış sağlanırdı.

Ritüel öncelikle kutsal nehirlerde oldukça eğlenceli biçimde gerçekleştirilen arınma törenleri ile başlardı.

Arınma uygulamasının ardından gelen bir kaç gün süresince çevrede bulunan küçük tapınaklarda çeşitli kurbanlar sunulur, dualar edilirdi. Senliklerin asıl başlangıcı büyük kalabalıkların Atina'da Akropol'de toplanarak Eleusis'e doğru yürüyüşe çıkması ile gerçekleşirdi. Müritler beyazlar giyinmiş olurlar, mesaleler ve "Hiera" adı verilen kutsal eşyalar taşıyarak yol boyu şarkı söylerler ve dans ederlerdi. Geçit, Eleusis'te bulunan "Telesterion" denilen büyük tapınakta son bulurdu.

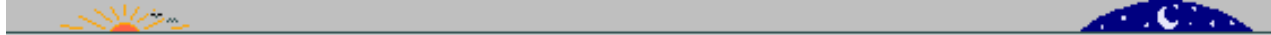
Grekçe konuşmayanlar ve kan döktükten sonra arınmamış olanlar Eleusis ritlerine asla kabul edilmezlerdi. "Mystes" adı ile çağrılan her yeni adaya, çoğulukla Eleusis'in önde gelen ailelerine mensup "Mystagogos" denilen deneyimli bir önder ilk bilgileri verir ve yol yordam öğretirdi. Ezoterik bilginin daha yüksek düzeylerine ulaşmak amacıyla, ikinci kez törenlere katılanlara ise "Epoptes" adı verilirdi.

Büyük tapınakta bir araya getirilen adaylara önce kutsal bir içki sunulur ve sonra da Demeter, Persephone ve Hades'i canlandıran aktörler tarafından bir drama gösterisi izlettirilirdi. Tüm senlik tarımda bereket teması üzerinde yoğunlaşmıştı; "bolluk yeraltından kaynaklanır" düşüncesi egemendi. Oynanan dramada, biçilen tahıl ölmekte ama verdiği tohumlar yeniden büyümektedir. Bu döngü insan ruhunun da serüvenini aktarmaktadır. Böylelikle adaylara, ölümün aslında kötü değil, iyi bir olgu olduğu düşüncesi aşılanmaya çalışılmaktadır. Sonunda adaylar, gelişmeye ve daha çok bilgi almaya layık bulunurlarsa, "Anaktoron" adı verilen gizli ve küçük tapınağa alınırlardı. Burada, büyük bir gizlilik içinde kutsal ritüel uygulanırdı.

Eleusis'teki tapınağın merkezinde "Plutonion" adı verilen bir mağara bulunmaktaydı ve bu mağarada "Omphalos" (Göbek Deligi) tasi yer almaktaydı. Omphalos'un tüm yeraltı ve yerüstünün enerjilerini bir araya topladığı farzedilirdi. Böylece tüm Grekler için Omphalos, bereket ve üretkenliğin kaynağı olarak topağı gösteren bir simge biçimini almıştı.

Gizli törende neler olup bittiği bilinmiyor. Ancak Eleusis Gizemlerine inisiyasyonun ruhsal bir yeniden-dogum ve bireyin tüm varlığının yenilenmesi anlamını taşıdığı düşünülmektedir. Bu törenin bir diğer anlamı da, bireysel varlığın kozmosun tanrısal gücü ile bütünleşmesi arayışı, yani törene sürekli eşlik eden ve belki de tüm uygulamanın gerçek değerini oluşturan bir bilinçlenme süreci olmasıdır. Ne var ki, tüm bunlar bir tahminden öteye gidememektedir, zira edilen ölümcül yeminler sayesinde gizlilik tam olarak sağlanmıştır ve adaylara nelerin açıklanacağı bugün kesinlikle bilinmemektedir. Arkeologlar ve tarihçiler bu gizemler üzerine çok sayıda tahminler yürütmüşlerdir, ama "Anaktoron"da neler olup bittiğini hiç kimse ortaya çıkaramamıştır.

Senliklerin sonunda katılanlar, ölümler için özel törenler uygulardı. Tütsüler yakılır, toprağa kutsal sular dökülürdü. Artık güçlerinin sonuna gelmiş olan müritler küçük gruplar halinde ya da tek başlarına Atina'ya dönerlerdi. Senliklerin bitişinde düzenlenmiş özel bir tören yoktu; artık herkesin yalnız kalıp yasadıkları üzerinde düşünmelerinin zamanı gelmiş olurdu.

Mithra Gizemleri

Mithracılık, Hristiyanlık ve Masonluk Bağlantıları..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

İran'daki Köken

"Mithra ayinleri, zamanla Dionysos-Sabazius gizemlerinin yerini alırken, Mithra'nın "mağara"ları da, Babil'den İngiltere'ye kadar yayılan bir alanda, eski tanrıların yeraltı tapınaklarının yerine geçiyordu."

M. P. Blavatsky, Isis Unveiled

"Geç Helenistik dönem kötümserliğinin egemen olduğu bir çağdı. Bu çağda hem Helen akılcılığı, hem de Dogu'nun otoriter din kurumları iflas etmişti. Her ikisi için de tek çıkar yol, kurulu yasaları yok sayan, akıl ve mantık üstü bir kurtarıcı bulmaktı."

"Bati'daki Mithra'nın köklerinin, İran'daki Zerdüşt Mithra'si inançlarında değil de, Mezopotamya ve Anadolu'da tapınan "daevic" tanrı kültüründe bulunma olasılığı daha fazladır. Bati'nin Mithra'si, kurtarıcı tanrılar çağında, bir kurtarıcı tanrıydı."

Richard N. Frye, The Heritage of Persia

"Mithra kültü, eski Ari'lerin Ahura-Mazda tapimlarından tremis ve yaklasik olarak I on besinci yüz yilda eski Iran'da ortaya ikmistir. "Mihr" (Mithra'nin Farsça karsiligi) yalnızca "günes" anlamına gelen bir sözcük olmakla kalmaz, aynı zamanda "dost, arkadaş" anlamını da tasir. Bu pagan tanrıya özgün tapimin, yani hem günes tanrısı, hem de sevgi tanrısı olarak tapılmasının, asil nedeni belki de bu anlamlardan kaynaklanmaktaydı. I nc yüz yıl başlarında, Pers İmparatorluğunun Batı sınırlarında bulunan askeri yönetimler Mithra'ya "ilahî savaşı" olarak tapmaya başladılar. Mithra, artık sevgi dolu günes tanrısı olmaktan ikip, gücün dostu, askerlerin "yenilmez" tanrısı haline gelmişti."

Quest for the Past

"Eski Ermenilerin inançları arasında en evrensel olanı Mithra kltyd. Mithra bir yandan günes, yani Helios ile, diğeri yandan Apollon ve Hermes ile esdeğerti. zgn olarak bu tanrı, Ahura-Mazda'nin yandasi olarak savasan bir ısı kaynağı, bir tür melek biçiminde kabul edilmisti. Mithra'nin savaşı niteliğini daima koruduğı anlaşılmaktadır...Mithra bayramları, Mithrakana'lar, Iran'da her yıl yedinci ayın on altıncı gününde kutlanırlardı. Bu bayram, değışiklik geirmis haliyle, İslam'ın dogusuna kadar devam etmistir."

Barney and Lang, The People of the Hills

"Mithra'nin Ahura-Mazda'nin gözü olduguna ve dünyayı onun ynettigine inanılırdı. Bu kültün inançlarına göre, en yüce tanrının yerine Mithra geçmiş, iyi ve Kötü arasındaki büyük mücadeleye katılmış ve zaferle sonlandırmisti. Mithra, kendi zaferini güven altına almak için, doganın prototipi olarak kabul edilen, büyük bir boga kurban etmişti. Bu kurban edilen boga sayesinde, doganın verimliliğey kavusmustu."

Ninian Smart, The Religious Experience of Mankind

"Mithra'cilik Pers ordularının fetihleri ile yayıldı. Pers'lerin muhtesem savaşı makinası Suriye, Kalde ve Küçük Asya'ya dogru genişledikçe, Mithra'nin n ve etkisi aynı ölçüde gelişiyordu. nl Pers general ve yöneticisi, Darius'un ölümünden sonra bile, Helen kültürünün rekabetine ragmen, Mithra'cilik halkın ilgisini çekmeye devam etti."

"Mithra'cilik hiç bir zaman Yunanistan'da değeri bulunmadı ve kabul görmedi. Bu ilgi eksikliği, Helen'lerin Pers'lere karsi hissettiğı antipatiden ve iki ulusun aralarındaki unutulmaz savaşılardan kaynaklanıyordu. Ancak, bu antipati yalnızca Helen'lere özgü olarak kaldı; zira Hristiyanlığın başlangıcında, Mithra inancı, Dogu'da İndüs vadisinden, Batı'da Karadeniz'e kıyılarında kadar yayılmış durumdaydı. Mithra'cilik Anadolu yaylasında büyük ölçüde kabul grmst. Roma'lılar, Mithra'cilik ile, Aziz Paul'un memleketi Kilikya'da tanıştılar."

"...Roma'lı askerler kısa sürede Mithra inancını baskentlerine tasıdılar. Helenistik dönemde, Dogu'nun disında pek fazla tanınmayan Mithra'cilik, böylece tüm İtalya'ya yayıldı."

Harry Kenison, The Mystery of Mithra

"Mithra kültü, Romalı lejyonerlerce büyük ilgi ve hevesle karsılandı. Mithra'cilik lejyonerlerle birlikte Iran'dan Roma'ya, Tunus'a, Ren nehri boylarına ve ta Londra ve Hadrianus surlarına kadar yayıldı. Mithra, insanları Hristiyanlığa yönlendiren hemen hemen aynı gereksinim ve dürtüleri tatmin etmekteydi, zira rütbe ve karsıllıkli sorumlulukların, yerlesik toplumsal statüye göre değıl, kapalı bir çevrenin gizli bağlarına göre olustugu bir kardeşlik topluluğuydu. Mithra'cilik, Roma İmparatorluğunun toplumsal yapısının içine yayılmış ve güçlü sadakat gerektiren bir yeraltı sebekesiydi."

John Romer, Testament

Kült Uygulamaları

"Diğeri gizem dinlerinin aksine, Mithra'cilik yalnızca erkeklere açıktı. Bu nedenle, hiç bir bakımdan evrensel bir inanç olarak değeriendirilmesi olası değıldir. Mithra, yenilmeyen ve hiç bir zaman da yenilmeyecek olan gnesi (sol invictus) temsil etmekte ve askerlerin cesaret, basarı ve özgüvenini simgelemekteydi. Kültün etik değeri, bir asker için gerekli olan özdenetim ve benzeri erdemleri içermekteydi. Bu değeri, Mithra'ciliğın Roma ordusunda yaygınlaşmasının ana nedeniydi. İmparatorların koruyuculuğuy da oldukça etkin olmuştı. İS İkinci yüz yıldan başlayarak, Roma İmparatorları "invictus" unvanını takınmıslardı."

Ninian Smart, The Religious Experience of Mankind

"Mithra'cilik, tanrisal bilginin yedi derecede düzenlendiğini kabul ediyordu. Üyelerin bir dereceden bir sonrakine geçmeleri, her dereceye özgü özel bir inisiyasyon töreni, cesaret ve dayanıklılık sınavları ile gerçekleşmekteydi. Yedi bilgi derecesi, yedi gezegene karşılık geliyor, dereceleri tırmanmak ruhun gezegen katmanlarını aşarak cennete doğru yükselmesini simgeliyordu."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Yeni üyenin ölümünü ve bambaşka bir insan olarak yeniden doğumunu simgeleyen inisiyasyonun en düşük derecesi "Sacrament" (dinsel tören) olarak adlandırılırdı."

Arkon Daraul, Secret Societies

"Liturgy of Mithra" (Mithra Ayini) adlı, Hermetik Gnostizm'in etkisinde olan bir metinde şu sözler yer alır: "Bugün, senden yeniden doğan kişi, ölümsüzlüğe kavuşan sayısız kişilerden biridir..." ve "Yaşam veren doğumun yinelenmesi için yeniden doğan..."

Mircea Eliade, Rites and Symbols of Initiation

"Yükseliş, her biri bir gezegen tarafından yönetilen, yedi inisiyasyon derecesi ile simgeleniyordu: Kuzgun (Merkür), Gelin (Venüs), Asker (Mars), Aslan (Jüpiter), Pers (Ay), Güneşin Habercisi (Güneş) ve Baba (Saturn). En son amaç, kozmosun tüm düzeylerini aşmak ve duragan yıldızlara, sonsuzluğa ulaşmaktır."

An Encyclopedia of Archetypal Symbolism

"Magaralarda gizlice düzenlenen ayinlerde, her bir derece için ayrı bir maske ve giysi giyilirdi."

"Adaylar, Mithra kültürüne on iki ayrı sınavdan başarı ile geçerse kabul edilirdi. Bu sınavlar arasında ateş, su, açlık, soğuk, kirbaçlanma, dağlanma ve kan akıtılması gibi zorlu deneyimler vardı. Adayları neredeyse tüketen bu sınav süreci yedi hafta kadar sürerdi. Başarılı olanlar, dinin gizemlerini saklayacaklarına and içteler ve ondan sonra vaftiz edilirdi."

Quest for the Past

"Adaylar gizlilik andi içtikten sonra, yalnızca kült üyelerinin bildikleri kutsal sözcükleri öğrenirdi. Adaya sıvı bir başlık, üzerinde takımyıldızların resimleri bulunan bol bir tünik ve burç sembelleri ile süslü bir kemer giydirilir, eline bir çoban değneği tutuşturulurdu. Göğsüne takılan altın bir yılan adayın bir Mithra müriti olarak inisiye olduğunu kanıtlardı."

"Mithra törenlerinin arasında en dikkat çeken uygulama, adayın sahte bir ölüm deneyimi yaşamasıydı. Ölüm, yaşamın yenilenmesinin ve tüm manevi değerlerin baştan oluşturulmasının mantıklı bir hazırlığı olarak düşünülüyordu. Mithra'cilikte ölüm, yeni bir yaşamın başlangıcıydı. Ölüm ve yeniden doğuş özelliği o denli inandırıcıydı ki, İmparator Commodus, ritüelin uygulamasında gerçek bir cinayet işlemekten kendini alamamış ve töreni lekelemişti."

Harry Kenison, The Mystery of Mithra

"Mithra'ciliğin başlıca töreni "taurobolium" idi. Ritüel olarak bir boganın kurban edildiği bu törende, Mithra'nın ilk eylemi yinelenir ve anısı kutlanırdı. Adaylar, boga kaniyle vaftiz edilerek, boganın yaşam veren özelliklerini kendilerine aktarırlardı. Törenin bu bölümünün, Küçük Asya'nın Büyük Ana'sı olan Kybele kültürünün ayinlerine çok benzediğine dikkat etmek gerekir."

Ninian Smart, The Religious Experience of Mankind

"Bogayı öldürdükten sonra Mithra ve Sol, boganın etini paylaştıkları bir ziyafet ile dostluklarını kesinleştirirdi. Bu sırada, hayvan maskeleri takmış kişiler onlara hizmet ederlerdi. Sölenin sonunda, iki tanrı Sol'un arabası ile cennete yükselirdi. Bu sölen, inisiyasyon düzeylerini gösteren maskeler takmış bulunan iyilik yandaşlarının hep beraber paylaştıkları bir ortak sofraya paradigması oluşturmaktaydı. Aynı biçimde, Mithra'ya iman edenler, boganın etini yemek ve kanını içmekle, yeniden doğacaklarına ve Mithra ile birlikte güneşin göklerdeki evine yükselerek, ölümsüzlüğe kavuşacaklarına inanırlardı."

An Encyclopedia of Archetypal Symbolism

"Günümüzdeki gizli örgütlerden bazılarının kökeninde bulunması olası olan Mithra'cılığın, bu tür örgütlerin esasını oluşturan bir çok ögeyi içerdiği görülmektedir. Mithra kültü, mensuplarının üzerinde, yüce bir varlıkla gerçek ya da kurgusal bir ilişki kurma deneyimini yaratmaya çabalayan bir eğitim sistemidir. İnsanoglunun gücünü asan bazı olayları sağlamak için birtakım sözcüklerin kudretine inanmak, Mithra'cilikte bulunan büyüsel yönü göstermektedir."

"...Dinin gizli öğretisi, kendi bedeninin üzerinde kudret kazanmak için kendini fiziksel olarak dizginlemektir. Cinsel arzuyu psisik alanlara yönlendirme eğitimi özünde Mithra'cılığın da, tüm mistik akımlarda bulunan disiplin sayesinde tinsel güç kazanma yöntemini izledigini göstermektedir. Bu bakımdan Mithra kültü, tüm tapımları ayırım gözetmeyen cinsel düşkünlük ve toplu ahlaksızlıktan ibaret olan, daha ilkel ve daha önemsiz akımlardan kesin çizgilerle ayrılmaktadır."

Arkon Daraul, Secret Societies

Mithra'cilik ve Hristiyanlık

"Mithra dini ve ayinleri hakkında yeterince bilgimiz olmamasına karsın, Paul'un mektuplarında kullandığı anlatım tarzının, Incil'lerden çok Mithra kültürünün terimlerine yakın olduğunu açıkça görebilmekteyiz."

E. Wynn-Tyson, Mithras

"Mithra'cilikte kıyamet, yargı günü, dirilis ve Mithra'nın bizzat kötülük ilkesini alt ettiği ikinci gelisi dinsel gerçekler olarak kabul edilmistir. Bir mağarada dünyaya gelen Mithra'ya çobanlar hizmet etmişler ve armağanlar getirmişlerdir."

Baigent, Leigh and Lincoln, The Messianic Legacy

"Tıpkı Hristiyanlar gibi, Mithra'cılar da kurtarıcılarının göklerden yere indigine, on iki yandasi ile son yemegini paylastigina, kendi kanini saçarak insanlığı günehtarından kurtardigina ve öldükten sonra yeniden canlandigina inanırlardı. Boga kani ile olsa bile, geçmiş günahlardan arınmak için yeni inananları vaftiz ederlerdi."

Quest for the Past

"Mithra'nın simgesi olan güneşin doğusu ve batısı, İsa'nın ölüm ve dirilisini animsattır. Üstelik, güneş tanrının doğusunun kutlandığı Mithra bayramı, İsa'nın doğum günü olan 25 Aralık'tadır. Her iki dinde de, vaftiz ile ekmek ve sarabın kutsanması törenleri vardır."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Benim bedenimi yemeyenler ve kanımı içmeyenler, böylece benimle birleşmeyenler kurtulamayacaktır."

J. M. Vermaseren, Mithras, The Secret God

"Onlar yemek yerken İsa ekmegi alıp kutsadı. Sonra bölüp öğrencilerine verdi. "Alın, bedenimdir bu" dedi. Ardından bir bardak aldı, tesekkür sunduktan sonra onlara verdi. Hepsi içtiler. İsa, "Bu birçokları için akitılan antlaşma kanımdır" dedi."

Markos 14:22-26

Matta Incilinde, İsa'yi Mithra ile esitleyen son yemek sahnesi yer almaktadır, ancak rahiplerin "Baba" ve basrahibin de "Babaların Babası" biçiminde adlandırılmasıyla ilgili Mithra'ci adet reddedilmistir."

William Harwood, Mythologies Last Gods: Yahweh and Jesus

"Ama sizler Rabbi diye çağrılmayın. Çünkü Öğretmeniniz tektir, hepiniz de kardessiniz. Yeryüzünde hiç kimseye baba demeyin. Çünkü Göksel Babanız tektir. Size yönetici demelerine de izin vermeyin. Çünkü Yöneticiniz birdir: Mesih."

Matta 23:8-10

"Mithra'cıların Kutsal Baba'si (basrahip) kırmızı başlık ve giysi giyerdi, yüzük takar, bir çoban degnegi

tasirdi. Hiristiyanların basi da, ayni unvani aldı ve ayni biçimde giyindi. Hiristiyan rahipler, ayni Mithra rahipleri gibi, İsa'nın kesin yasaklamasına karsın, "Baba" (peder) adını kullandılar."

"...Mithra rahipleri, görevlerinin simgesi olarak, uzun bir başlık takarlardı. Hiristiyan rahipler de bu başlığı benimsediler. Mithra'cılar, güneş-tanrının yükselişini anmak için, "mizd" adı verilen, üzeri Mithra haçı kabartmalı, güneş biçiminde bir çörek yerlerdi. Bu çörek de Hiristiyanlığa uyarlanmıştır. Katoliklerde, mayasız ekmek güneş biçimini hala korumaktadır."

"Julius Caesar'dan Gratianus'a kadar tüm Roma İmparatorları tanrıların "pontifex maximus"u (büyük rahip, papa) unvanını tasimislardı. Theodosius, bir Hiristiyan olarak bunun kendi statüsüne uygun olmadığını düşündü ve unvanı reddetti. Bunun üzerine, Roma başpiskoposu bu unvanı kendisine aktardı."

William Harwood, Mythologies Last Gods: Yahweh and Jesus

Mithra'cilik ve Masonluk

"Mithra'cılığın masonlar için büyük önemi vardır, zira bu eski gizem dini, masonlugin simgelerinin bir çoğunu içermektedir. Mason bilgeliliğinin bazı yönlerinde Mithra'cılığın katkısının bulunması pek olasıdır."

Harry Kenison, The Mystery of Mithra

"Mithra'cilik mukaddes masonluktur."

Sir Samuel Dill, Roman Society in the Last Century of the Western Empire

"Mason yazarlar, masonlukla Mithra'cilik arasında bir çok benzer noktalar bulunduğunu açıklamışlardır. Bir keresinde, Albert Pike, Masonlugin eski gizem dinlerinin modern mirasçısı olduğunu söylemiştir. Bu benim pek onaylamadığım bir iddiadır. Eski gizem dinleri ile bizim kardeşliğimiz arasında benzerlikler vardır, ancak bu benzerliklerin çoğu yüzeysel niteliktedir ve içerikten çok, örgütlenme ve rit uygulamaları gibi dış özelliklerdedir"

"...Yine de, masonlukla Mithra'cilik arasında bulunan benzerlikler sasirticidir."

H. L. Haywood, Mithraism: Freemasonry and Ancient Mysteries

"Mithra inancına bağlı Roma lejyonları Almanya, Fransa ve Britanya Adalarına doğru yayılırken köprüler, yollar ve kaleler inşa etmek için mimarları ve masonları yanlarında götürmüşlerdi. Masonluk ile Mithra'cılığın bazı yönlerden benzerlikler içermesi, buradan kaynaklanıyor olabilir."

Harry Kenison, The Mystery of Mithra

"Mani'cilik, Mithra'cılığın küllerinden doğmuştur. Roma Katolik kilisesi ve teolojisini düzenlemek için çok çaba harcamış olan Aziz Augustine, önceleri ateşli bir Mani'ciydi. Bu yüzden, Aziz Augustine sayesinde eski Mithra inancının pek çok özelliği Hiristiyanlığa aktarılmıştır. Mani'cilikten Paulisianizm, Paulisianizm'den de Orta Çağın güçlü kültürleri olan Kathar'lar, Patari'ler, Waldenses'ler ve Hugenot'lar ile daha nice benzer gelişmeler kaynaklanmıştır. Bu farklı kanallar vasıtasıyla Mithra'cilik Avrupa'da sürüp gitmiştir. Sıkça ileri sürüldüğü gibi, bu eski kültürün izlerini mason tören ve simgelerinde bulmak olasıdır. Ancak, bu tür kuramların belirsiz ve kanıtlanması zor olması kaçınılmazdır; üstelik bu kuram üzerinde fazlaca tartışılacak kadar öneme sahip de değildir."

H. L. Haywood, Mithraism: Freemasonry and Ancient Mysteries

"Masonluk, değişime uğramış Mithraciliktir...ve onun gizli inisiyasyon törenlerinin kalıntılarına sahiptir."

Ursus Major (www.nwlink.com/justin49/mithra.htm) The Mithraism - Freemasonry Connection

Meslek Örgütleri

Roma Kolejleri

Roma İmparatorlugunda Meslek Örgütleri..... Derleyen: Thamos

Giris

Modern Masonlugin kökeni, çeşitli belgeler ve diğer tarihi kayıtlar vasıtasıyla, Orta Çağ'daki inşaatçı topluluklarına (Builder Guilds) kadar geri götürülmüştür. Yapısal olarak tam anlamıyla esdeger olmamalarına karşın, bu topluluklar Osmanlı'daki lonca teşkilatı ile benzerlik göstermektedirler. Öte yandan, Orta Çağ inşaat örgütlerinin, çok daha eski meslekî örgütlenme biçimlerinden türemiş oldukları da kanıtlanmıştır. Bu bakımdan, Masonlugin nasıl ortaya çıktığını araştırarak tarihçiler, modern Masonlugin kaynaklandığı inşaatçı topluluklarının büyük olasılıkla atası olan "Roma Kolejleri" (Collegia Romanum) üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırma gereğini duymuşlardır.

Eski Roma'da Kolej (Collegium) adı verilen topluluklar, genellikle ekonomik, sosyal ya da dinsel bir amaç için bir araya gelen en az üç kişinin oluşturdugu yasal örgütlenmelerdi. Kolejlerin kendilerine ait bir toplantı yerleri bulunur, her kolej kendi iç kurallarını kendisi belirlerdi. Roma Hukuku açısından, her kolej bağımsız bir tüzel kişiliğe sahipti. Tüzel kişilik kazanmış olmaları, Kolejlerin kendi mal varlıklarını edinmelerini hukuksal bir temele bağlar, Kolej yöneticilerinin eylemleri nedeniyle yasal sorumluluk üstlenmelerini gerektirirdi. Bu örgütler, diğer bir çok ülkede de yaygın olmalarına karşın, en gelişmiş düzeylerine Roma İmparatorluğu zamanında ulaştıkları için, genel olarak "Roma Kolejleri" olarak adlandırılırlar.

Eski Yunan ve Mısır'da Kolejler

Yunanistan'da bulunan kolejlerin büyük çoğunluğu, bir tanrıya ya da bir mitolojik kahramana tapmak amacıyla örgütlenmiş dinsel topluluklardı. Din, devlet tarafından denetlenen bir kamu etkinliği ve resmî bir niteliğe sahipti. Daha doyurucu bir dinsel duygusallık yasama arzusunda olan bir çok kişi, en çok sevdiği tanrıya özel olarak tapabilmek için, çeşitli kültler oluşturdular. Bu oluşumlar çoğu zaman bir Kolej niteliğindeydiler. Ünlü "Orfeus" gizemlerinin böyle bir Kolej örgütlenmesi biçiminde başladığına inanılmaktadır. "Bacchus" tapımı için oluşturulmuş bir Kolej varlığını kanıtlayan tarih belgeleri İ.Ö. 186 yılından kalmıştır.

Eski Yunan'da, siyasi etkinlikler de genellikle Kolej örgütlenmesine uygundu. Özellikle, yoksul kesimlerde ya da liman kentlerinde yerleşmiş olan yabancılar arasında Kolej biçimli siyasal örgütlenmelere sıkça rastlanırdı. Pericles döneminde Atina'da, siyaset yapan Kolejlerin bulunduğu ve bunların karışıklıkları çıkardıkları bilinmektedir. İ.Ö. 413 yılında, bazı Kolejlerin demokratik yönetimi devirmek için eylemler yaptıkları tarihsel kanıtlarıyla ortaya konulmuştur. Yunanistan'daki Kolej örgütlenmeleri, az sayıda ve pek güçsüz oldukları için, Roma'da ulaştıkları gelişmişlik düzeyinden oldukça uzaktılar.

İ.Ö. birinci yüzyılda Kolejler, Mısır'da da oldukça revaçtaydılar. Özellikle Isis'e tapanlar arasında pek yaygındılar. Apuleius, İ.Ö. 79 yılında böyle bir örgütün var olduğunu bildirmişti. Mısır Kolejlerinin büyük çoğunluğu ölümlerin gömülmesi ve cenaze törenleri alanlarında etkinlik göstermekteydiler. Ünlü Fayum bölgesinde İ.Ö. 67 yılında, benzeri Kolejlerin var olduğunu kanıtlayan arkeolojik bulgular ele geçirilmiştir.

Küçük Asya'da da, Kolejlerin varlığına ilişkin çeşitli kanıtlar bulunmuştur. Özellikle "Thyatira" kenti, tüm diğer kentlerden daha fazla sayıda Kolej barındırmaktaydı ve bu kentin demirci Kolejleri tüm dünyada ün kazanmıştı.

Roma İmparatorluğunda Kolejler

Roma'da Kolej biçimi örgütlenmeler o denli eskidir ki, söylencelere göre Kolejlerin kökeni ikinci Roma kralı Numa dönemine kadar eskiye gider. Bu örgütler İ.Ö. birinci yüzyıl başlarına kadar hiç bir engelle karşılaşmadan geliştiler. Ancak bu dönemde Romalı yasa koyucular arasında Kolejlere karşı bir muhalefet başladı ve İ.Ö. 64 yılında dinsel nitelikli olanlar haricindeki Kolejler yasaklandı. İ.Ö. 58 yılında çıkarılan bir yasa ile yeniden etkinliklerini sürdürmelerine izin verildi. Fakat bu kez de, siyasi olaylara pek fazla karışmaları bahanesiyle Julius Caesar tarafından yasaklandılar. Bu dönemde faaliyetlerine izin verilen yegâne Kolej dinsel nitelikli bir Musevi örgütüydü. Augustus imparator olunca, tüm mevcut Kolejleri kişisel koruması altına alarak, hukukî dayanaklarını oluşturan bir imparatorluk yasası çıkardı. Kolejlerin gelmiş geçmiş en büyük dostu ve koruyucusu ise imparator Marcus Aurelius oldu.

Bu genel Kolej yasalarına yeni eklemeler yapılmayarak, Neron imparator olana dek Kolejler kendi hallerine bırakıldı. Ancak Neron döneminde çıkartılan yeni statüler sayesinde İtalya yarımadasında bulunan tüm kentlerdeki Kolejler denetim altına alındı. İmparator Trajan döneminde de, bu uygulamalar tasra kentlerine dek yaygınlaştırıldı. Zamanla Kolejler o denli önem kazandılar ki, devlet mekanizmasının vazgeçilmez disileri durumuna geldiler.

Kolejlere üyelik mirasla devredilmeye başladı. Bir Kolejden diğerine geçiş yasaklandı. Kolejlere mensup kişiler için çalışma özgürlüğü (ya da çalışmama özgürlüğü) kalmadı. Kolejlerin bas rolünü üstlendiği sanayi, devlet denetiminde bir tekel biçimine dönüştü, çalışanlar askeri siki düzen içine girdiler. Son yüz yıllarında imparatorluk sistemi, Kolejlerden sağladığı güçle ayakta kalabildi; askeri ve siyasi örgütlenmelerin yani sıra imparatorluğun dayandığı üçüncü temel dayanak Kolejler oldu.

Çok sayıda yasa ve kısıtlayıcı kurallara, ayrıca kurallara uymamanın getireceği ciddi yaptırımlara karşın, bir çok Kolej resmi statüleri ihlâl eden yapı ve amaçlara sahiptiler. Bazisi dinsel, diğerleri de siyasi karakterdeki bu yasadışı Kolejler, günümüz anlayışıyla, birer yeraltı örgütü niteliğini taşıyorlardı. Yakalanmaları halinde, yasadışı Kolejlerin yöneticileri ağır para ve hapis cezalarına çarptırılıyorlardı.

Kolejlerin ne denli yaygın olduğunu gösteren istatistikler pek şaşırtıcıdır. İmparatorluğun 175 kentine dağılmış 2500 Kolej bulunduğu tarih belgelerinden anlaşılmaktadır. Yalnızca Roma kentinde, dinsel nitelikli olanların dışında, 80 meslek grubunun Kolej biçiminde örgütlendiği bilinmektedir.

Kolejlerin bir çoğu, üyelerine tatminkâr bir cenaze töreni düzenlemek amacıyla örgütlenmiş özel kuruluşlardı; bunlar “Teuorum Collegia” (Gömü Koleji) adıyla anılırdı. Bu tür Kolejlerin her biri kendilerine ait toplantı salonlarında düzenli olarak, üyelerinin doğum günlerini kutladıkları senlikler ya da ölen bir üyenin onuruna şiirler okunan yas toplantıları tertip ederlerdi. Ayrıca, her Gömü Kolejinin sahip olduğu bir de “Columbarium” mevcuttu. Sözcük anlamı olarak “güvercinlik” demek olan Columbarium, gerçekten de soyluların kus yetistirdikleri özel yapılara oldukça benzeyen gömütlüklerdi. Yarı yarıya toprak altında bulunan karanlık odalardan oluşan Columbarium’da, her biri ancak bir vazo sigacak kadar geniş olan bir çok girinti bulunurdu. Girintilere yerleştirilen vazolar ölmüş üyelerin külleri ile dolu olurdu. Gömü Kolejlerine mensup her üyenin, bir girinti ile küllerinin saklanacağı bir vazoya hakkı bulunurdu.

Romalılar için ölüm pek korkulan bir kavramdı. Özellikle yoksul kişiler, gerektiği gibi gömülmeyenlerin yalnızlık içinde ve mutsuz bir ruh olarak sonsuza dek acılar çekeceğine inanırlar ve ölümden fazlasıyla korkarlardı. Yasamı süresince her Romalı, ruhunu böyle bir sondan kurtarmak için, para biriktirirdi. Zengin Romalılar kendilerine anıt mezarlar hazırlatırlardı. Oysa, köleler ve yoksullar ihmal edilirler, genellikle bir fiçinin içinde toplu mezarlara gömülürlerdi. Cesetler, kent dışında açılan büyük çukurlara hiç bir tören yapılmadan doldurulurdu. Böylesi bir dehşetten kurtulmak isteyenler her türlü özveride bulunmayı göze alırlardı. Bu bakımdan, yeterince zengin olmayan Romalılar için tek çare, gerektiği gibi gömülmek için para biriktirmek ve bir Gömü Kolejine üye olmaktı. Sir William Ramsey, “The Church in the Roman Empire” (Roma İmparatorluğunda Kilise) adlı eserinde ilk Hristiyan kiliselerinin de, yetkililerin gazabından kaçmak amacıyla birer Gömü Koleji biçiminde örgütlendiğini ileri sürmüştür.

Oysa Kolejlerin büyük çoğunluğu, daha gündelik ve dünyasal amaçlarla kurulmuşlardı. Hemen her meslek, sanat ve ticari etkinliğin, imparatorluk statülerine uygun ayrı bir Kolej örgütlenmesi mevcuttu. Örneğin; çöpçüler, terlik üreticileri, balıkçılar ve peruka üreticilerinin bile ayrı birer Koleji vardı. Tarih belgelerinde kaydı bulunan en eski Kolej, İ.Ö. 200 dolaylarında varlığı kanıtlanan bir asçılar Kolejidir.

Bir çok mason tarihçi, duvarcı-insaatçi-mimar Kolejlerinin ayrı bir konumu bulunduğunu ve özel bazı haklar ve ayrıcalıklardan yararlandıklarını ileri sürmüştür. Cicero’nun mimarlığı pek onurlu bir meslek olarak değerlendirdiği doğrudur. Diğer bazı Romalı yazarların da inaatçılık mesleğinin yararlarını övdükleri bilinmektedir. Ancak bunların dışında, yapıcılık mesleğine bağlı Kolejlerin, mason yazarların ileri sürdükleri ölçüde ayrıcalıklı bir konumu bulunduğunu kanıtlayan bir belge yoktur.

Kolejlerin Örgütlenmesi

Her Kolej “schola” ya da “curia” adi verilen bir toplantı salonuna sahipti. Kolej başkanları “magistri”, “curitarius”, “quinquennales” ya da “perfecti praesides” gibi unvanlar tasarlardı. Başkan yardımcılara “decuriones” denilirdi. Ayrıca, meslekî etkinlikleri yöneten “factor” unvanlı yöneticiler bulunurdu. Resmî statülerinin yanı sıra her Kolej’in kendine özgü kuralları, iç yönetmelikleri vardı, bunlara genel olarak “lex college” denilirdi. Üyelerden toplanan aidat ve yardımlar “arca” adi verilen bir sandıkta birikirdi. Bu ortak fon, hayır işlerinde kullanıldığı gibi, çoğu zaman şöenlerin düzenlenmesi ya da toplantı salonunun bakımı için harcanırdı. Varlıklı üyeler öldüklerinde, ya kendi adına şöen düzenlenmesi amacıyla, ya da örgütün genel kullanımı için yüklü tutarlara ulaşan miras bırakırlardı. Kolejlerin çoğunun soylu bir koruyucusu bulunurdu. Genellikle kadın olan bu koruyucular, destekledikleri örgüt tarafından her fırsatta onurlandırılırlar, bunun karşılığında Kolejlerin giderlerinin karşılanması için para verirdi. Devlet ise, Kolejlerin etkinliklerini denetlenebilmek için, yüksek sınıflara mensup olan bu koruyuculardan yararlanırdı.

Bir tür kast sistemine benzeyen Roma toplumsal düzeni, Kolejlerin yapısına da tam anlamıyla yansırı. Kolejlerde üyeler arası toplumsal derecelenme titizlikle gözetilir, soylu ailelere mensup olan üyeler daima özel ayrıcalıklardan yararlanırlardı. Sahiplerinden izin almaları koşuluyla köleler de Kolejlere kabul edilirdi. Ancak, üyelerin büyük çoğunluğu özgür Romalılardan oluşurdu. Kolejlerin düzeni; örgüt yapıları, yöneticileri, derecelenme sistemleri ve yayıldıkları alan bakımlarından tipik Roma kent yönetim modelinin, yani o dönemin ideal politik örgütlenmesinin bir yansımasıydı.

Kolejler ve Masonluk

Bilinen ilk izlerinden bugünkü durumuna kadar Masonlugin evrimini inceleyenler için Kolejlerin tarihi pek önemlidir. Bu eski örgütlerin tam anlamıyla birer mason locası oldukları ve Masonluk tarihinin bu sayede İ.Ö. 1000 yıllarına kadar geri götürülebileceği biçimindeki heyecan verici yaklaşımin kesinlikle terkedilmesi gerekir. En dar anlamıyla bile Kolej örgütlenmeleri, sonunda çağdaş Masonluga kadar ulaşan toplumsal gelişim zincirinde yalnızca bir halka oluşturmaktadır.

Roma Kolejleri ile modern Masonluk arasında mantıksal bir devamlığı irdeleyen bir kaç kuram vardır. Bu kuramlardan ilki “Dionysos Yapıcıları” (Dionysiac Artificers) kuramıdır. Söz konusu kuram, Hyppolito Joseph Da Costa tarafından 1921 yılında yayınlanan “The History of Dionysian Artificers” (Dionysos Yapıcıları Tarihi) adlı kitapta ortaya atılmıştır. Da Costa’nın kuramı ve görüşleri, İskoçya Büyük Locası tarafından hazırlanan “The History of Freemasonry” (Masonluk Tarihi) adlı kitapta yinelenmiştir. Kuramın özü, Dionysos Yapıcılarının Süleyman Tapınagının insasında çalışmış oldukları ve buradan elde ettikleri mimarî gizleri koruyarak, sonradan yapıcılık mesleği ile ilgili bir Roma Kolejine aktardıkları biçimindedir.

Bu atamada ikinci bir kuram; pek iyi bilinen “Comacine” kuramı devreye girmektedir. Leader Scott’un “Cathedral Builders” (Katedral Mimarları) ve Ravenscroft’un “Comacines - Their Predecessors and Their Successors” (Comacine’ler - Öncülleri ve Ardılları) adlı eserleri Comacine kuramını ayrıntılı olarak açıklamaktadır. Bu kurama göre; Roma’nın son dönemlerinde barbar istilâsından kaçan inşaatçı Roma Koleji üyeleri Kuzey İtalya’da Como gölü (Comacine sözü Como’lu demektir) yakınlarına sığınmışlar ve koşullar düzeliş Avrupa yeni bir uygarlık atılımına hazır olana dek mimarlık bilgilerini nesilden nesile aktarmışlar. Barbar akınları son bulup, yeniden kentler ve yollar yapılmaya başlandığı zaman, Como’lu ustalar inşaatın inşaatına gezerek okullar kurmuşlar, Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde tipki birer misyoner gibi çalışarak mimarlığı yetenekli kişilere öğretmişler.

Masonluk ile Roma Kolejlerini ilişkilendiren üçüncü kuram Gould’un “The Concise History of Freemasonry” adlı eserinin ilk cildinde yer almaktadır. Gould, bu kuramı enine boyuna irdelemiş ancak herhangi bir biçimde yandaşlığını yapmamıştır. Bu üçüncü kurama göre, Kolejler muzaffer Roma orduları ile birlikte Britanya Adalarına kadar ulaşmışlar ve burada köprüler, yollar, kiliseler ve binaların inşaatında etkin olmuşlardır. Adalardaki Roma egemenliği son bulunca, Kolejler varlıklarını bir ölçüde degistirerek de olsa, “Guild” adi verilen meslek örgütleri niteliğinde sürdürmeyi başarmışlardır. Bu meslek örgütleri zamanla, önce operatif (eylemsel) mason localarını, daha sonra da spekülâtif (düşünsel) mason localarını, yani bugünkü anlamıyla Masonlugu doğurmuşlardır.

Kimi tarihçiler bu kuramları toptan reddederken, diğerleri desteklemektedir. Ancak, gelecekte bu kuramları destekleyecek daha çok kanıt bulunacağını umarak, simdilik hiç bir kuramın yeterince sağlam olmadığını

belirtmek gereklidir. İleri sürülen kuramlar yeterli kanıtlarla desteklenmedikçe, Roma Kolejleri ile Masonluk ilişkisi konusunda kesin yargıda bulunmayı ertelemek doğru olacaktır.

Bu belirsizliklere karsın Kolejler, Masonluk tarihini inceleyenler için daima önemli bir konu olmayı sürdürecektir. Zira Kolejler, Masonluk benzeri bir kurumun, insanın doğasından nasıl ve neden filizlendiği hakkında iyi bir örnek oluşturmaktadırlar. Roma İmparatorluğu zamanında, yaşam giderek daha zor ve karmasık hale gelmişti. Bu nedenle bireyler yaşam mücadelesinde kendilerini yalnız hissediyorlardı. Böylece bireyler tek başlarına beceremedikleri mücadeleyi, kendi tekil güçlerini dostları ve meslekdaşlarının kaynakları ile birleştirince basardıklarını keşfettiler. Paralarını, bilgilerini, etkilerini ve iyi niyetlerini birleştirince sıradan insanların da, kocaman ve güçlü dünyayı sirtlayabildiklerini anladılar.

COMO USTALARI

Ortaçağ'da bir Mimarlar Örgütü.....Çeviren: Thamos (Geometri)

Bu yazı H. L. Haywood'un "The Builder" dergisinde 1923 yılında çıkan "Freemasonry and The Comacine Masters" adlı yazısından çevrilmiştir.

GİRİS

Barbar istilalarının sona ermesi ve Avrupa'nın nispeten sakin bir ortama kavuşmasıyla gelisme fırsatı bulan Ortaçağ uygarlığı ile Roma İmparatorluğu'nun klasik kültürü arasında bir köprü görevi gören "Comacine" (Como'lu) inaat örgütlerinden, daha önceden Roma Kolejleri ile ilgili bölümde söz etmiştik. Haklarında pek çok söz edilen bu örgütlere özel bir dikkatle bakmak ve onları daha derinlemesine incelemek zamanı geldi.

Como Ustalarından sık sık söz edildiğini duyan bir mason rahatlıkla söyle dert yanabilir: "Su Como Ustalarından da, Masonlugin nasıl bu örgütten kaynaklandığını ve Ortaçağ boyunca atesi söndürmemeyi nasıl basardıklarını dinlemekten de bıktım...Üstelik bu örgüt hakkında hemen hiç bir bilgimiz yok."

Aslında bu sözler tam olarak doğru sayılmaz, zira Como Ustaları hakkında oldukça yeterli bir bilgi birikimine bugün sahibiz. Ancak, gerçeklerin ortaya koyduğundan daha fazlasını Como ustalarına mal etmeye kalkışan heveslilere tahammül edilmemesini de haklı görmek gerekir. Ne var ki, bu sorunu su ya da bu biçimde çözümlemek bizim buradaki amacımızı asmaktadır. Bilinen olguları ortaya koyarak Masonluk tarihindeki Como Ustalarının katkılarını ifade eden ünlü kurami açıklamak su anki gereksinimlerimizi karşılayacaktır.

Como Ustaları kurami ilk kez, "Leader Scott" takma adıyla yazılar yazan ve gerçek adı Lucy Baxter olan bir hanım tarafından, 1899 yılında Londra'da yayınlanan "The Cathedral Builders: The Story of a Great Masonic Guild" (Katedral İnfaatçıları: Büyük bir Mason Örgütünün Öyküsü) adlı eserde ortaya atılmıştır. Bu eseri 1910 yılında yayınlanan ve W. Ravenscroft tarafından kaleme alınan, topu topu seksen sayfalık bir kitapçık izlemiştir: "The Comacines: Their Predecessors and Their Successors" (Como Ustaları: Öncülleri ve Ardılları). Bazı tarih kitaplarının ve ansiklopedilerin dışında, bu iki kitap masonların elindeki Como Ustaları ile ilgili yetersiz kaynaklardır, ancak İtalyanca'da konu ile ilgili geniş bir literatür mevcuttur.

COMO USTALARININ TARİHİ

Daha önceden gördüğümüz gibi, Roma İmparatorluğunda tüm sanat ve meslekler "Collegia" (Kolejler) adı verilen kuruluşlar etrafında örgütlenmişti. Collegia'nın her biri, belirli bir sanat ya da bir meslek üzerinde tekeli bir denetime sahipti. Barbar istilaları sonucunda bu örgütler içinde bulundukları kentlerle birlikte yok olmuşlar, yalnızca Roma ve Constantinopolis (İstanbul) kentlerinde bulunan bazıları bu yıkımdan kurtulabilmişlerdi. Kuzey İtalya'da bulunan Lombard Krallığı sınırları içindeki sevimli Como gölü kıyısındaki Como kentinde, mimarlar ve yapı ustalarının oluşturdugu bir Collegium'un varlığını sürdürdüğü sanılmaktadır. Bu örgütün nasıl olup da ayakta kalabildiği bir muammadır. Ancak, yörede bulunan büyük tas ocaklarının varlığı bunun nedenlerinden biri olarak kabul edilebilir. Diğer önemli neden, Lombard devletinin nispeten daha gelişmiş ve güçlü olmasıdır. Bu infaatçılar örgütü Como gölü çevresini yüz yıllar boyunca yurt edinmiş ve böylece örgütün adı "Como Ustaları" biçimine dönüşmüştür.

Rivoira'nın yazdığı "Lombardic Architecture" (Lombardiya Mimarisi) adlı esere göre, "Magistri Comacine"

(Como Ustaları) sözlerine ilk kez Lombard Kralı Rotharis (636-652) tarafından düzenlenen yasalarda rastlanmaktadır. Bu yasaların 143. ve 145. maddelerinde Como Ustaları; kendi serf, işçi ve çalışanlarına sahip, her tür yapı işleri için kontratlar ve alt-kontratlar yapmakta tam ve sınırsız yetkili, mimar ve yapı ustalarından oluşan bir meslek ya da kardeşlik örgütü olarak anılmaktadır. Rivoira'ya göre Como yöresinde yapı etkinlikleri hiç bir zaman kesintiye uğramamış, çevrede bulunan çok sayıda tas ve mermer ocakları ile kereste atölyeleri işçi çekmeye devam etmiştir.

Ricci'nin "History of Italian Architecture" (İtalyan Mimarisi Tarihi) adlı kitabında, Como Ustaları'nın Ortaçağda geçerli kısıtlamalardan uzak tutuldukları ve özgürce dolasım hakkına sahip oldukları belirtilmektedir. Ancak, yoğun araştırmalara karşın, ne Papalık fermanlarında, ne Karolenj Krallarının yasalarında, ne de dönemin diğer belgelerinde bu açıklamayı kanıtlayacak bir ipucu bulunmuş değildir. Como Ustaları da, diğer meslek örgütleri gibi, yeni üyelerin katılımı ve yeni yapı kontratları sayesinde, diğer kentlerde localar açarak etkinliklerini ve etkilerini yaygınlaştırmışlardır.

İtalyan vakanüvislerine göre, Papa II. Gregory tarafından Almanya'ya misyoner olarak gönderilen Saint Boniface yanında yapı sanatında ustalaşmış çok sayıda rahiple birlikte, onlara yardımcı olmak üzere laik mimarlar da götürmüştü. Aynı kaynaklar, 598 yılında İngiltere'ye misyoner olarak giden Saint Augustine'in de yanında yapı işçileri olduğunu; daha sonra Saint Augustine'in manastırların ve kiliselerin yapımı için daha çok adam gönderilmesini Papa'dan talep ettiğini kaydetmektedirler. Leader Scott, her iki örnekte de, gönderilen laik yapı usta ve işçilerinin Como Ustalarından olduklarını ileri sürmüş ve bu düşüncesini inşaat yöntem ve biçimlerine dayandırmıştır. Benzer biçimde, Como Ustalarının yöntemlerini Güney İtalya, Sicilya ve Normandiya'da bulmak olanaklıdır. İtalya'daki Como kentinden başlayarak çevreye yayılan Como Ustaları kardeşlik örgütü, Avrupa'nın hemen tüm ülkelerinde kendi özgün yapı sanatlarını uygulamışlardır.

Büyük ölçüde Merzario'nun yazdığı "I Maestri Comacines" (Como Ustaları) adlı kitaba dayanan Leader Scott, Como Ustalarının tarihini bir özet olarak şöyle ifade etmektedir.

İtalya Barbarların istilasına uğrayınca, tüm Collegia örgütlenmesi sindirilmisti.

Roma'da bulunan mimarlar koleji Comum Cumhuriyeti'ne (Como'ya) taşınmıştı.

Erken Orta Çağ döneminde, Avrupa'daki en önemli yapı örgütü; yasaları, yöntemleri ve çalışmaları ile tam olarak Roma sanatının izlerini taşıyan ve bu bakımdan Roma Collegia'sinin devami niteliklerini gösteren Como Ustaları'dır.

İtalyan vakanüvisler, mimar ve yapı ustalarının Saint Augustine'i Britanya Adalarındaki misyonunda izlediklerini kaydetmişler ve diğer İtalyan tarihçiler bu görüşü yinelemişlerdir.

O dönemde, yapı işlerinden anlayan rahiplerin bulunması olagandı ve Como Ustalarına bağlı bir rahipler grubu mevcuttu; manastır örgütleri içinde de nitelikli mimarlar bulunmaktaydı.

Augustine'in Britanya misyonu hakkında Bede'nin aktardıkları, misyona bağlı mimarların bulunduğunu kanıtlamaktadır.

Papa'nın Britanya misyonu için, eski Roma inşaat geleneklerine bağlı Como Ustaları arasından mimar seçmiş olması güçlü bir olasılıktır. Britanya'daki çalışmaların belgeleri de, bunun doğru olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Saxon mimarisinde de, tipki Como Ustalarında olduğu gibi, çeşitli kus, canavar ve hayvan oymaları sık rastlanan süsleme tekniklerindendir. Fizyolojistler, Saxon mimarisindeki oyma konularının Latin kökenli olduklarını ileri sürmektedirler.

Britanya misyonunu anlatan Bede'nin ve Hagustald'li Richard'in yazılarında kullanılan bazı tümce ve terimlerin, aynen Kral Rotharis'in yasalarında yer almakta olması, bu yazarların Como Ustalarının yapı terimlerine aşina olduklarını ortaya koymaktadır.

Eğer bu sıralanan varsayımlar doğruysa, karanlık çağlar boyunca yitirildiği sanılan uygarlık ve sanatların aslında Como Ustaları örgütünün işçi ve sanatçıları tarafından nasıl korunduğunu belirleyen çok önemli açıklamalara ulaştığımız söylenebilir. Como Ustaları, yalnızca inşaatçı olarak düşünülmemelidir; onlar, heykeltıraşlık, resim, mozaik, ağaç işleri ve oymacılık gibi bir çok farklı sanatı, hatta müzik ve edebiyatı da bir arada uygulamayı biliyorlardı. İçinde birçok dost geminin yok olduğu azgın bir denizi asar gibi, Como Ustaları örgütü, Avrupa'daki fırtına kesilip de, Barbar kavimler barış ve toplu yaşam için hazır duruma gelene dek, uygarlık gemisini yüzdürmeyi başarmışlardı. Eğer mimarlık tarihinde süreklilik hiç aksamamışsa ve daha yakın zamanların yapı örgütleri kendi sanat, gelenek ve göreneklerini eski çağlara bağlayabiliyorlarsa, bu devamlılık karanlık çağlar süresince zinciri koparmamayı başaran Como

Ustalarinin sayesinde.

Ancak tüm bu varsayim ve açıklamalar henüz yeterince dogrulanmamistir ve Como Ustaları kurami hala yalnızca bir kuramdan ibarettir. Her zaman titizlik gösteren Rivoira, tüm bunları kabul etmekte çekingen davranmakta ve Como Ustaları'nın örgütlenmesini ve kullandıkları terminolojiyi yeterince bilmediğimizi vurgulamaktadır. Ancak yine de, onların rollerinin pek önemli olduğunu düşünmekte, yalnızca eski collegia ile bir bağlantı halkası oluşturmakla yetinmeyip, Gotik Mimari ile çiçeklenen Rönesansın yollarını da Como Ustalarının döşediğini varsaymaktadır:

“Como Ustalarının ya da Lombard yapı örgütlerinin, örgütlenme biçimi ve ne tür dış etkilere açık oldukları tam olarak bilinmese de, Lombard Krallığının son bulmasına kadar varlıklarını sürdürdükleri kesin olarak kanıtlanmıştır. Özgürlüklerin ilk esintisi ve yeni zanaat örgütlerinin ortaya çıkışı ile birlikte, Como Ustaları, kendilerini zamanla geliştirerek yavaş yavaş bir Ortaçağ kurumuna dönüşmüşlerdir. Örgütün üyelerinin, kendilerini daha yetkin bir duygu ve düşünce birliği, daha yoğun bir örgütlenme içinde bulmuş olmaları gerekir. Bu durum onlara, İtalya'daki en yetkin yapı işlerini gerçekleştirmelerini sağlayan üstünlüklerini koruma koşullarını getirmiştir. Bundan fazlasını söylemek olanaklı değil. Ancak, tüm gelenekleri bir yana bıraksak da, yapılar ve anıtlar söylediklerimizi doğrulamaya yeterlidir.”

Rivoira kadar titiz davranmayan Merzario, benzer bir tanıklık sunmaktadır:

“Tüm İtalya'yi kaplayan bu karanlıkta, yalnızca bir tek küçük lamba ışık saçmayı sürdürdü ve geniş İtalya mezarlığında parlak bir kivilcim olarak kaldı. Bu, Como Ustalarının ışığıydı. Onların tek tek adlarını bilemiyoruz ama, ruhlarının esintisini yüz yıllar ötesinden duyumsayabiliriz. Rahatlıkla söyleyebiliriz ki, 800 - 1000 yılları arasında gerçekleştirilen tüm sanat eserlerinin büyük bir kısmı Como Ustaları kardeşlerinin eseridir. Bilgili kişilerin yetki ve yargısı bu iddiayı doğrulamaktadır.”

Agostino Segredio da aynı kaniyi tasimaktadır:

“İnsaat örgütlerinden ve onların kiskançlıkla sakladıkları gizlerinden söz ederken, Como Ustalarından kaynak bulan ve Ortaçağın en güçlü, en büyük örgütü olan Masonlugu unutmamak gerekir. Como Ustaları, Alpleri aşarak Avrupa'ya yayıldı. Papalar bu örgütü kutsalı, krallar korudu; güçlüler bu örgütün saflarına katılarak onurlandılar. Yapı işleri ile ilgili sanatları büyük bir kiskançlık ile korudular, kati yasalar ve siddetli cezalar ile baskalarının yapı sanatını öğrenmelerini engellediler. İstekliler, uzun ve zorlu sınavlardan sonra örgüte katılabildiler. Öğretileri ve toplantıları gizemlerle doluydu. Kendi köklerini Süleymanın Tapınagında buldular.”

Leader Scott ise konuyu şöyle özetler:

“Günümüz Masonluginin içinden çıktığı gerçek kaynağın Como Ustaları olduğu hakkında kesin bir kanıt bulunmamasına karşın, Como Ustaları örgütünün Roma Collegia'si ile Ortaçağın meslek ve sanat örgütleri arasında bir bağlantı halkası olduğunu kabul etmemiz gerekir.”

Joseph Fort Newton da bu yorumu desteklemektedir:

“Roma'yi terk etmelerinden sonra, Mimarlar Collegium'unu izlemenin pek güç olduğu bir dönem başlamaktadır. Ne mutlu ki, yakın zamanda gerçekleştirilen bazı araştırmalar bu çabayı oldukça kolaylaştırmış ve her şeyi tümüyle öğrenmek olanaklı olmasa da, serüvenlerinin büyük bir bölümü aydınlığa kavuşmuştur. Bugüne dek mimarlık tarihinde, Roma'nın klasik sanatı ile Gotik mimarinin başlangıcı arasında bir boşluk olduğu düşünülmekteydi. Aynı biçimde mimarların öyküsünde de, Roma Collegia'si ile katedral yapıcılarının arasında benzer bir kesinti olduğu sanılıyordu. Bu boşluk tam anlamıyla doldurulmamış olsa bile, Leader Scott'un yazdığı, hem bir sanat yapıtı ve hem de yetkin bir araştırma kitabı olan “The Cathedral Builders” sayesinde önemli aşamalar katedilmiştir. Scott'un kurami, yitirilmiş bağlantıyı Como Ustalarında bulmaktadır. Bu mimarlar örgütü, Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla, Como gölü üzerinde bulunan bir adaya taşınmış ve karanlık çağlar süresince klasik sanatın geleneklerini yaşatmayı başarmıştır. İtalyan mimarisinin farklı biçimleri doğrudan bu örgütten türemiş ve nihayet Como Ustaları, kendi mimarlık uygulamalarını Fransa, İspanya, Almanya ve İngiltere'ye götürmüşlerdir. Böyle bir kuram oldukça zor kavranır ve kesin kanıtlardan yoksun olabilir, ama Scott olabildikince doğru bir yaklaşım içindedir.”

Diğer yandan, Como Ustaları kardeşlik örgütünün varlığını bile kabul etmeyen ya da Ortaçağ mimarisindeki etkilerini pek önemsiz bulan yazarlar da vardır. R. F. Gould aşağıdaki satırlarda bunu açıkça ifade etmektedir:

“XIII. Yüz yılın başlarında tüm ülkelerde birer inşaatçı Collegia'si bulunduğu ve bunların Papalığın kutsaması ve koruması altında tüm yeteneklerini dinsel yapıların inşa edilmesine yönelttikleri biçiminde günümüzde genellikle kabul edilmiş bulunan düşünce tümüyle sinirsiz bir düşürümdür. Pek ünlü, ancak

oldukça hayalci bir yapıt olan “Historical Essay on Architecture” (Mimarlık Üzerine Tarihsel bir Deneme) adlı kitabında Hope, “Magistri Comacini” diye adlandırılan bir grup gezgin mimarin Ortaçağ boyunca Avrupa’da etkinlik gösterdiğini belirtmektedir. Bu düşünce geçenlerde Leader Scott tarafından yeniden canlandırılmış ve Como Ustalarının aslında Roma kolejlerinin bir devamı olduğu, Como’da yerleştikleri, Lombard kralları tarafından görevlendirildikleri, güçlü ve iyi örgütlenmiş bir meslek kuruluşu biçimine geldikleri ve tüm Ortaçağ mimarisine egemen oldukları ileri sürülmüştür. Ancak böyle bir kuram, olası olsa bile, Ortaçağ mimarisi üzerindeki karanlığı gidermeye yeterli değildir. O dönemde mimarlıkta karşılıklı etkilenmeler sıkça görülen bir özelliktir; yine de yerel ekollerin çalışmaları öylesine kendine özgü çizgiler tasimaktadır ki, varlığı kuskulu olan merkezi bir meslek örgütünün etkisi görülmemektedir.”

Diger yandan George Edmund Street, Como Ustaları kuramını tümüyle hatalı olarak değerlendirirken; Wyatt Papworth, böyle bir örgütün hiç bir zaman var olmadığını belirtmektedir.

Büyük olasılıkla, bu karsi çıkışlar Como Ustaları kuramının abartılmasına gösterilen bir tepkidir. Oysa Leader Scott, Como Ustalarının Avrupa uygarlığını kurduklarını ya da Gotik mimariyi yarattıklarını iddia edecek kadar ileri gitmemistir. İleri sürülen yalnızca, Como bölgesinde bir mimarlar örgütünün uzun yıllar boyunca varlığını sürdürdüğü ve yaygın bir etki yarattığından ibarettir. Scott, Como Ustalarının diger ülkelere olan etkisi konusunda titiz davranmış, bir çok konunun henüz aydınlatılmadığı hakkında okuyucularını uyarmıştır. Como Ustaları örgütünün Roma Collegia’si ile olan bağlantısını kesin bir kanıt biçiminde değil, bir olasılık olarak sunmuştur.

COMO USTALARI VE MASONLUK

Masonlar, kendi örgütlerinin cennet bahçesinde Adem tarafından kurulmuş olduğu ya da Tanrı evreni yaratmadan önce bile varolduğu biçimindeki olanaksız bir eskiligi öne süren, siradan ve yersiz savlarını çoktandır bir yana bırakmışlardır. Masonluk bu durumyla da oldukça eski sayılır ve üstelik düssel bir bağlantı ile süslenmeye gerek duymayacak denli onurlu bir geçmişe sahiptir. Masonlugin bir evrim sonucu zaman içinde gelişip ortaya çıktığı biliniyor. Bu bakımdan masonlar, Masonluga benzeyen ya da Masonlugin öncülü olabilecek kurumların, nerede ve ne zaman olursa olsun doğuş ve gelişimlerinin incelenmesine özel bir ilgi gösterirler. İsbirliği ve kardeşliğin kullanımı, gizlilik ilkesinin bulunması, amaçlara sadakatle bağlılık içinde çabaların sürdürülmesi gönüllerin derinliklerinde saklı ülkülerin parlaması için daima esin vermiştir. Como Ustalarının öyküsüne iste bu değerler ışığında bakmak gerekir. Masonlugin yalnızca genel anlamda tarihi bağlarla bağlı olabileceği bu eski örgütün, bir mason örgütü olduğunu ileri sürmek olanaksızdır. Masonluk tarihi ile mimarlık tarihi içiçe geçmiştir. Bu yüzden, mimarlık hakkında yeni bir bilgi, Masonlugin gelişiminin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Como Ustalarının tarihi, Masonlugin gerçek tarihinin bir bölümü olabilmesi açısından değil, mimarlık tarihine ışık tutabilmesi açısından çok değerlidir. Como Ustaları örgütü bir çok bakımdan, sonradan spekülâtif Masonlugu doguracak olan, inşaatçı meslek örgütlerine benzerlikler göstermektedir. Ancak, çok hayalperest olmadıkça ya da Masonluk sözcüğüne gereğinden daha geniş anlamlar yüklemedikçe, Como Ustalarını, Masonlugin öz atası olarak görmek olanaklı değildir.

İzleyen satırlarda adım adım geliştirmeye çalışacağım kendi kuramım, güya İngiltere’den kaynaklandığı iddia edilen Masonlugin, aslında Gotik mimari ile doğan meslek örgütlerinin arasından zamanla gelişip evrimleştiği biçimindedir. Bu meslek örgütlerinde bulunan ahlak, din ve törensellik tohumları, uygun bir ortam bulma sansına kavuşarak gelişmiş ve XVII. yüz yılda operatif özelliklerin giderek azalması ile tümüyle düşünsel bir yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşüm döneminde kimi gizlici (okült) kaynaklardan yeni özellikler de katılmış ve bu gelişim, tüm Masonlugu türetecek olan Londra Büyük Locasının 1717 yılında kurulması ile zirveye varmıştır.

Masonluk hakkındaki bilgileri oldukça sınırlı olan Leader Scott, haklı olarak günümüz Masonlugu ile Como Ustalarının Masonlugini (!) birbirine karıştırmamak konusunda pek dikkatlidir. Bu konu hakkındaki düşüncelerini dile getirildiği bölüm hemen her zaman diger araştırmacılar tarafından eksik olarak yinelenmiştir. Bir yandan Scott’un iki örgütün tarihsel bağlantısı üzerine geliştirdiği kuramı sunmak, diger taraftan günümüzde varolan biçimi ile Masonluk hakkında ne denli az bilgisi olduğunu göstermek amacıyla, aşağıda bu bölümün tümüne yer verilmiştir. Alinti yapılan bölüm Scott’un kitabının 16. sayfasından başlamaktadır:

“Bu bölümü yazmaya koyulduğum sırada garip bir rastlantı sonucu, mason örgütlerinin törenleri ve uygulamaları hakkında eski bir İtalyanca kitap elime geçti. Elbette, kitabın adı belli olmayan yazarı ise Süleyman Tapınagının mimari Adoniram’dan baslıyordu. Çok sayıda işçiyi yöneten Adoniram, tümünü isimleriyle ayırdetmekte zorluk çektiği için, işçileri üç kisma bölmüş: “novices” (çiraklar), “operatori” (kalfalar) ve “magistri” (ustalar). Her sınıf farklı bir isaret ve parolaya sahip olduğu için, ücretleri kolaylıkla ödenebiliyormuş ve böylelikle hile yapmaya yeltenenlere karsi önlem alınabiliyormuş. Çalışanlar arasında

ayni gruplasmanın Roma Collegia'sında da bulunması oldukça ilginçtir. Süleyman zamanında örgütün en basta gelen simgeleri "Süleyman Dügümü" ya da "Sonsuz Dügüm" ile "Judah Aslanı"ymış."

"Anonim yazarımız, Masonlugin günümüzdeki tinsel anlamıyla ikinci kez canlanmasının, herkesden çok, Oliver Cromwell sayesinde gerçekleştiğini söylüyor. Tanımladığı mason tören ve uygulamaları Ortaçağ batıl inançlarını, çocuk oyunlarını, kanlı yeminleri ve gizemli bir gizliliği yansıtıyor. Tüm mason isaretleri ve tüm ahlak değerlerinin, mimari bir görünüm altında, mason locası tarafından simgelenen "el dokunmaksınız inşa edilen tapınak" düşünüşüne maskelendiğini söylüyor. Asıl önemli olan husus, tüm törensel uygulamalar ve mason amblemlerinin, örgütlenme ve terminoloji açısından, çok uzun zaman önce varolmuş bir gerçeği, Como Ustalarının çalışma düzenini isaretlemeleridir. Tüm mason gizlerini açıklayan bizim isimli İtalyan yazarımız, her locanın bir çiraklar, diğeri kalfalar ve sonuncusu üstadlar olmak üzere üç gruba ayrıldığını belirtiyor. Nerede ve ne zaman olursa olsun Como Ustalarında da bu üçlü düzenlemeyi bulmak olanaklı: çiraklar için "Schola", kalfalar için "Laborerium" ve üstadlar için "Opera" ya da "Fabbrica".

"Tüm örgütün başında bir "Gran Maestro" ve her locanın başında da bir "Capo Maestro" bulunduğunu söylüyor anonim yazarımız. Ayrıca yine her mason locasında iki "Soprastanti", bir hazineci ve bir katip bulunduğunu da belirtiyor. Bunlar tam olarak Como Ustalarının örgütlenmesinde de yer almaktadır."

"Günümüz Masonluginin içinden çıktığı gerçek kaynağın Como Ustaları olduğu hakkında kesin bir kanıt bulunmamasına karşın, Como Ustaları örgütünün Roma Collegia'sı ile Ortaçağın meslek ve sanat örgütleri arasında bir bağlantı halkası olduğunu kabul etmemiz gerekir."

İki örgüt arasında yukarıdaki bölümde dile getirilen benzerlikleri geliştirmek olanaklıdır. Como Ustalarının locaları, Büyük Üstadları, gizleri, "L'Arcano Magistero" adlı gizli bir kitapları vardı; önlük giyerler, kendi aralarında para toplarlardı, düşünlere para yardımı yaparlardı, tanıtma isaretleri kullanırlardı. Üstelik günümüz Masonluginin çok yakın gelen simgeleri de vardı: "J" ve "B" sütunları, pergel, gönne, mozaik döşeme gibi...Ne yazık ki, Como Ustalarının inisiyasyon törenleri hakkında herhangi bir veriye sahip değiliz.

Bu alanda araştırmalarını sürdüren Ravenscroft, bazı eski mason geleneklerinin ve özellikle Süleyman Tapınağı ile ilgili olanların, Como Ustaları tarafından korunarak bizlere kadar ulaştığını söylerken belki de haklıdır. Gelecekteki buluşlar bu büyüleyici kuramı doğrulayabilir. Ancak, kişisel kanaatime göre, önemli bir olgu bu kuramı tümüyle yanlışlayabilmektedir. Bu olgu, Gotik mimarının filizlendiği meslek örgütleri ile Gotik mimarının hiç bir zaman yerleşmediği İtalya'da çalışan Como Ustaları arasında hiç bir bağının bulunmamasıdır.

Masonlukla bağlantılı olduğu kadarıyla Como Ustaları kuramı, henüz havada kalmış ya da yalnızca emeklemekte olarak nitelendirilebilir. Tüm dikkatlerini Ortaçağ tarihine ve mimarisine yönelten günümüz araştırmacılarının bu ilgi çekici konu ile bağlantılı olarak göstermeleri gereken çok çaba var.

Kaynaklar:

Leader Scott, The Cathedral Builders
W. Ravenscroft, The Comacines
A. E. Waite, A New Encyclopedia of Freemasonry, Vol. I
R. F. Gould, A Concise History of Freemasonry
G. Fort, A Critical Inquiry Into the Condition of the Conventual Builders
G. Baldwin Brown, From Schola to Cathedral
G. T. Rivoira, Lombardic Adventure
Ricci, History of Italian Architecture
Merzario, I Maestri Comacine
J. Ferguson, Handbook of Architecture
Thomas Hope, Historical Essay on Architecture
Jameson, Sacred and Legendary Art
J. A. Symonds, Renaissance of Art: Fine Arts
Millman, A History of Latin Christianity
Staley, Guilds of Florence
Moller, Memorials of German Gothic Architecture
Porter, Medieval Architecture
J. L. Mosheim, Ecclesiastical History
C. L. Stieglitz, Dictionary of Architecture
C. A. Cummings, A History of Architecture in Italy

GILD'LER

Ortaçağ'da Meslek Örgütlenmeleri: Gild'ler.....Çeviren: Thamos (Geometri)

Bu yazı H. L. Haywood'un "The Builder" dergisinde 1923 yılında çıkan "Freemasonry and The Guild System" adlı yazısından çevrilmiştir.

GIRIS

Sakson ve Angl boyları, göç ederek Britanya'ya yerleştikleri ilk dönemlerde, askeri örgütlenme biçimlerini titizlikle korumuşlardı; böylece her geçici yerleşim birimi bir çeşit askeri birlik oluşturmaktaydı. Ancak zaman geçip de, yerleşim birimleri kalıcı bir nitelik kazandıkça, giderek belirli bir sivil toplumsal düzen evrimleşti. Bu sosyal düzenin ilk adımı, aralarında kan bağı olanların savunma ve birbirini desteklemek için oluşturdıkları, hem bireyin hem de ailesinin karşılıklı sorumluluk tasdikları, akrabalığa dayalı örgütlenmelerdi. Zaman içinde düzeni sağlamak, bireyi ve topluluğu korumak ve benzer amaçlar taşıyan bu gönüllü oluşum, giderek yalnızca kan bağı olanları değil, aynı yerleşim birimine dahil tüm bireyleri de kapsayacak biçimde genişledi. "Dogal" olarak nitelendirilen kan bağı ortaklıklarının tersine "Yapay" olarak nitelendirilen ve yerleşim birimini temel alan örgütlenmeler Britanya'daki ilk "Gild"ler olarak değerlendirilirler.

Tipki yüz yıllar öncesinde ortaya çıkan, Helenlerin "Thiassoı" ve Romalıların "Collegia" örgütlenmeleri gibi, Gild'ler de dogal koşullara ve toplumsal gereksinimlere yanıt olarak kendiliğinden gelişmişlerdir. Roma "Collegia"si ile İngiltere'deki "Gild"ler arasında tarihsel bir süreklilik çok güçlü bir olasılık biçiminde güvenilir uzmanların genellikle savundukları bir kuram olmasına karşın, dönemin tarihsel bulguları, bu konuda kesinlik sağlayamayacak kadar sınırlıdır. Böylesi bir tarihsel sürekliliğin, Collegia örgütlenmesinin uzun süre ayakta kaldığı ve diğer tüm Avrupa ülkeleri gibi kendi Gild sistemine sahip olan İtalya'da gerçekleşmiş olması daha güçlü bir olasılıktır.

Gild (ya da farklı bir yazım ile Guild) sözcüğü, etimolojik olarak da bir muamma olmaya devam etmektedir. Kuzey Almanlarda para anlamına gelen "Geld" sözcüğü vardır. Danimarka'da "Gilde" tanrı Odin adına düzenlenen bir dinsel festivalin adıdır. Anglosaksonlar için "Gild" belirli taksitlere bağlanmış ödeme biçimi anlamına gelir. Breton'larda "Gouil" bir bayram ya da festival adıdır. Gal dilinde "Gmylad" yine bir festivalin adıdır. Sonraları Gild'ler tüm Avrupa'ya yayıldıkları zaman, Kuzey Almanlar "Gild" sözcüğünü, Güney Almanlar "Zunft" sözcüğünü, Fransızlar "Metier" ve İtalyanlar "Arte" sözcüklerini kullanmışlardır. XVI. Yüz yıldan başlayarak İngiltere'de, Gild sözcüğünün yerine çoğu zaman "company" (şirket) ya da "corporation" (kurum) sözcükleri de kullanılmıştır. Ayrıca bir de Gild yerine kullanılan "mystery" sözcüğüne rastlanır ki, bu sözcük Latince "ministerium" (ticaret) kökeninden türemiş olup gerçekte "gizem" anlamı ile ilişkili değildir.

İlk Gild'lerin İtalya'da ortaya çıktığı sanılmaktadır. Buna karşın, Fransa'da ilk kez 779 ve 789 tarihli Karolenj Yasalarında sözü edilen Gild'ler, Charlemagne döneminde oldukça gelişmişlerdi. XI. Yüz yılda ise, hem ticaret hem de zanaat Gildleri Fransa, Hollanda, Norveç, İsveç ve Danimarka'da pek yaygındılar. Bilinen en eski "ordinans" (bir Gildin yönetimi ile ilgili yazılı kurallar) XI. yüz yıl İngiltere'sinden kalmıştır. Gild sistemi ve ilkeleri, o denli başarılı olmuş ve uygulamaları öylesine farklı alanlara yayılmıştır ki, XII. ve XIII. yüz yıllarda Avrupa'nın ekonomik ve sosyal yaşamının önde gelen özelliği durumuna gelmiştir.

Gild uygulamasının en eski ve yaygın örneği, VI. yüz yılda Kuzey Avrupa'da ve VII. yüz yılda İngiltere'de görülen ve "İne Yasaları"nda da sözü edilen, "Firth" (Baris) Gildleridir. Bu Gildler, eskiyalık ve korsanlık girişimlerine karşı ortak savunma amacıyla bir araya gelen gönüllülerden oluşuyordu. Amaçları, ulusal hükümetlerin henüz bilinmediği bir dönemde, yerleşim birimlerinde yetki eksikliği olduğunda ve yasalar yetersiz kaldığında, bir tür polis gücü oluşturarak topluluğu korumaktı. "Vigilante"ler, bu uygulamanın ilk örneklerinden biridir. Yurttaşların korunması ve yasaların yürürlüğü için gelişmiş düzenlerin varlığına karşın bugün bile, bazı topluluklarda sabırsız kişilerin benzer yöntemlerle, kendilerince yasa koymak ve çalıştırmak istediklerine tanık olmaktayız.

Zaman içinde Gildlerin sayısı arttı ve akla gelen her türlü amaç için uygulanmaya başlandı: dostluk, içki arkadaşlığı, cenaze törenleri, ibadet, av, yolculuk, sanat ve bankacılık ve daha bir çok alanda Gildler ortaya çıktı; rahipler, kesiler, denizciler, tüccarlar, oduncular, çobanlar örgütlendiler. Erkekler için, kadınlar için, hatta çocuklar için bile Gildler vardı. Zenginler ve fakirler, köylüler ve kentliler Gildlere

katıldılar. Günümüzde devlet tarafından yerine getirilen ordu, okul, hastane gibi hizmetler ile dükkan, depo, fabrika, sendika gibi toplumsal yapının farklılaştırdığı sayısız işlevler, o dönemde hep Gildler tarafından gerçekleştiriliyordu.

Tipik bir Gild, ölen üyeleri için cenaze töreni düzenler, dul ve yetimlere destek olmak için ortak bir yardım sandığı oluşturmaya, dönemsel toplantılar ve ziyafetler düzenlerdi. Üyelige ant içerek girilirdi. Ödentiler toplanır, etkinliklerin düzeni için tüzükler oluşturmaya, uygunsuz davranan üyeler cezalandırılır, kent yönetimi ve ulusal yönetim ile işbirliğine gidilirdi. Bu Gildlerin çoğu küçük topluluklardı. Kayıtlara geçmiş en yaygın olanı, York kentindeki 15.000 üyeli Corpus Christi Gildi idi. Bazen yakın yörelerdeki Gildlerin birleştiği görülürdü, ama ülke genelinde bir birleşme asla gerçekleşmemiştir. Londra kentinde, 1130 yılında bir, 1180 yılında 18 ve 1422 yılında 110 Gildin var olduğu belgelerle kanıtlanmıştır. III. Edward döneminde tüm İngiltere’de 40.000 Gild olduğu kayıtlıdır; 1389 yılında yalnızca Norfolk kentinde 909 Gild bulunmaktadır. Bu hızlı artış, ilk duraklamayı Reformasyon döneminde VII. Henry’nin tüm dinsel Gildleri yasaklamasıyla yaşamıştır. Kapitalist sistemin gelişimi sonucunda Gildler geçen yüz yılda tümüyle ortadan kalkmışlardır. Fransa’da 1789-91’de, İspanya ve Portekiz’de 1833-40’da, Avusturya ve Almanya’da 1859-60’da, İtalya’da 1864’de, İskoçya’da 1846’da ve İngiltere’de 1835’de Gildler yasaklanmıştır.

Gild sistemi en parlak dönemini yasarken kilise ile yakın ilişkiler içindeydi; bu bağlantı o denli sıkıydı ki, bazı yazarlar Gildlerin kökenini kilisede aramışlardır. Hemen her Gildin kendine ait bir koruyucu azizi bulunur ve azizin heykelinin ya da resminin önünde sürekli mum yakılırdı. Gildlerin bir çoğu, ya kendinelerine ait kiliselerin bakımı için ya da doğrudan Gild bünyesinde görevlendirilen rahipler için para biriktirirlerdi. Zaten Gildler genellikle dinsel amaçlarla örgütlenmişlerdi. İngiltere’de 1547 yılında, dine dayalı Gildler yasaklandılar; din dışı olanların da kiliselere bağışta bulunması yasa ile engellendi.

Özünde din dışı amaçlar taşıyan bir çok Gild, kilise ile olan dayanışmalarının sonucunda, günümüz tiyatrosunun öncüleri olan, drama gösterilerine, yani “gizem-mucize oyunlarına” (mystery-miracle plays) katılmaktaydılar. Konuları daima dinsel olan bu gizem-mucize oyunları bayram günlerinde, kentin bir ucundan diğerine yol alan vagonların üzerinde oynanırlar, her zaman büyük heyecan ve ilgi yaratarak kalabalıkları çekerlerdi. Oyunların giderlerini de Gildler üstlenirdi. Örneğin; kumaşçılar ve tuhafiyeciler dünyanın yaratılışını, bakkal ve manavlar Cenneti, demirciler Davud ile Golyat’ın dövüşünü, marangozlar Nuh’un Gemisini, terziler Üç Kralın öyküsünü temsil ederlerdi. Bazı oyunlarda Mason Gildlerinin de rol aldıkları kayıtlara geçmiştir. Hiram Öyküsünün aslı da, büyük olasılıkla, Mason Gildlerinin bayramlarda sahnelediği eski bir “gizem-oyunu” olabilir.

Ortaçağda, Gildlerin yönetimi ile kent yönetiminin aynı olduğu ve kent yönetim örgütlenmesinin Gildlerden alındığı biçimindeki uzun zamandır geçerli görülen düşünce bugün artık terk edilmiştir. Kent yönetimi ile Gildler arasında daima yakın bir ilişki süregelmıştır, ancak bu iki yetke, bir kaç ihmal edilebilir örnek dışında, birbirinden tümüyle farklı olmuştur. Genellikle, bir kişinin yurttaş olarak kabul edilmesi, bir Gilde üye olması ön koşuluna bağlı olmuştur; ama Gildlerin tüzükleri kent yasaları arasında daima ikinci planda kalmıştır.

İlgi çeken bir olgu, Gildlere üye olarak kabul edilenlerin mutlaka Gildin mesleğini uygulayan kişilerle sınırlı olmamasıdır. Bir çok Gild, ya onurlandırmak ya da özel bir ayrıcalık elde etmek için, ya da yalnızca desteklerini kazanabilmek amacıyla, meslek dışından olanları da üye olarak almaktaydı. Konunun en önde gelen yetkililerinden E. Lipson, “Gerçekte, Londra’daki bir çok şirkette (companies) üyelerin bağlı oldukları şirketin uyguladığı meslekle genellikle pek ilgileri yoktu” diye yazmaktadır. Bu olgu, meslekten olmayan kişilerin nasıl olup da eski Mason localarına ya da Gildlerine üye olduklarını anlamayı kolaylaştırmaktadır. Örneğin, İngiltere krallarından IV. Henry, VI. Henry, VIII. Henry ve III. Edward, çeşitli Gildlere üye idiler. Bu bakımdan, dönemin ünlü ve güçlü kişilerinin, operatif masonların arasına katılmak istemiş olmalarında şaşırtıcı hiç bir yön yoktur.

TİCARET GİDLERİ

Genel olarak Gild sisteminin iki büyük gelişme dönemi içerdiği belirtilmektedir. Bunlardan ilki, tüm kentlerde alış verisi ve ticareti denetlemek ve yönetmek için örgütlenen kurumlar olan “Ticaret Gildleri”dir (Merchant Guilds). Böyle bir kurum, belirli bir ticaret alanının tümünü, mal sahiplerinden ücretlilere kadar herkesi içeren bir örgüttür. Amaç, tüccarların ellerinde tuttukları tekelleri korumak ve tüm malların akışını denetleyen etkin bir örgütlenme sağlayabilmektir. Bu örgütler, hızla gelişerek güçlenmişler ve zamanla İngiltere ticaretinin öncüsü olmuşlardır; İngiltere’de yüzden fazla, İrlanda ve Galler’de yetmiş dolayında kent bu tür örgütlere sahiptiler. XII. Yüz yılda Ticaret Gildleri gelişimlerinde doruğa vardılar, XIV. yüz yılda kaybolmaya başladılar ve XV. yüz yılda “Zanaat Gildleri” (Craft Guilds) tarafından tümüyle ortadan silindiler.

Ticaret Gildleri, ister özel isterse kamusal alanda öylesine çeşitli etkinliklerde bulunmuş olduklarından dolayı, bu örgütleri tam anlamıyla tanımlamak oldukça zordur. İşlevleri arasında en önemlisi, çeşitli malların ithalat ve ihracatının denetlenmesi gelmekteydi. Ayrıca, ithalat ve ihracatta belirli kotalar uygulamak, ücret ve fiyat düzenlemeleri yapmak, malların standardizasyonu ve kalite denetimi önde gelen işlevleri arasındaydı. Ticaret Gildlerine üye olanlar “Scot” adı verilen genel vergiyi ödemek, yasa ve tüzüklere uymak için and içmek ve yıllık ödentilerde bulunmak zorundaydılar; üyeliğin ayrıcalığı olarak da, ticari işlemlere girişme ve pazarlık yapabilme haklarına kavuşurlar, topluluk içinde çok arzulanan bir statüye sahip olurlardı. Hastalandıklarında tedavi edilirler, ölürlerse ailelerinin bakımı Gild tarafından üstlenilirdi. İssiz kaldıkları zaman yeni bir iş kurmalarına yardımcı olunur, ugradıkları haksızlıklar karşısında Gild’in desteği eksik olmazdı. Ticaret Gildleri, bir “Alderman” (Elder Man, yaşlı adam) ve üç ya da dört yardımcısı tarafından yönetilirdi. Her Gildin kendine ait bir kasası ve tüzükleri bulunurdu. Gildler, kendi üyelerini yargılama ve cezalandırma haklarına da sahiptiler.

Sanayi gelişip karmasiklastıkça, bu Ticaret Gildlerinin kendi tekeli durumlarını korumaları giderek daha güç hale geldi. Zamanla, eski sistemin yerini alacak olan ve adına “Zanaat Gildleri” denilen yeni bir düzenleme doğdu. Bu yeni sistemin temel değeri ticaret değil, zanaat idi. Belirli bir süre için, Ticaret Gildleri ile Zanaat Gildleri arasında bir savaşım yaşandı, ancak XV. yüzyılda eski sistem tümüyle yok oldu.

Çoğunlukla ileri sürülmüş olmasına karşın, aralarında organik bir bağlantı olmadığından dolayı, Zanaat Gildleri Ticaret Gildlerinin bir devamı değildir. Bunlar, ekonomik değişimlere bağlı olarak, Gild kavramında oluşan iki, benzer ama tümüyle farklı, gelişimdir.

ZANAAT GİDLERİ

Zanaat Gildlerinin önde gelen amacı, bir mesleği sürdüren herkesin üzerinde denetim oluşturmaya bütüncül bir sanayi sistemi oluşturmaktır. Londra’da en küçük köylere kadar hemen her yerde yetersen Zanaat Gildleri, çeşitli sanayi dallarının farklı parçalarını ayrı birer bağımsız birim olarak örgütlenmesine dayanıyordu. Örneğin; Ticaret Gildleri deri sanayiini bir bütün olarak örgütlerken, Zanaat Gildleri deri sanayiini uzmanlık alanlarına ayırıyor, böylece tabakçılar, sepiciler, eyer yapımcıları, kosum takımları yapanlar, ayakkabıcılar, terlikçiler, çizmeciler ayrı birer Gilde sahip oluyorlardı. Bu yüksek düzeyli uzmanlaşma sanatları, sosyal yaşamı, eğitim ve eğlenceyi de kapsayacak kadar genişlemisti; öylesine ki, örneğin bir kilisenin bünyesinde, rahipler için ayrı, müzisyenler için ayrı, korolar için ayrı ve mystery plays için ayrı Gildler bile oluşmıştı. Hatta, kilisede bulunan altınların bakımı için bile ayrı bir Gild mevcuttu.

Herhangi bir zanaata adanmış olan Gildler sasirtici sayıda çok ve farklı işlevi bir arada yerine getirmekte, her üye için, sosyal bir çevre, iş yeri, sendika, okul, bakımevi, hastane, koronak, iş bulma bürosu, hatalı davranışlarından sorumlu tutulacağı bir mahkeme, davranışlarını denetleyen bir yasa koyucu, bir tür sağlık ve yaşam sigortası, kısacası tam anlamıyla bir aile çevresi oluşturmaktaydılar. Bu bakımdan, mason yazarlar arasında eskiden beri süregelen, Ortaçağdaki operatif mason Gildlerinde spekülasyon unsurları bulunup bulunmadığı tartışması oldukça yersiz kalmaktadır; zira görüldüğü gibi, her Gild’de bir dolu spekülasyon unsuru mevcuttur.

“Economic History” (Ekonomi Tarihi) adlı eserinde Lipson sunları yazar: “Bir çok dilbilgisi okulu Gildler tarafından kurulmuş ve çalıştırılmıştır. Bu okullar, Ortaçağlardaki basit eğitim okullarını oluşturmuyorlardı ve özellikle bir Gild, Cambridge’deki Corpus Christi Gildi, kendisi ile aynı adı taşıyan ünlü kolejini kurarak adını anıtlattırılmıştır. İşte bu yolla, Gildler eğitimin yayılmasına katkıda bulunmuşlar ve zanaatkarların gayretleri bilgi ışığının sürekliliğini sağlamıştır.”

Bir çok yazar, zanaat Gildlerini “Ortaçağın sendikaları” biçiminde tanımlamışlardır, ancak bu tanımlama çok hatalıdır. Sidney ve Beatrice Webb’in “History of Trade Unions” (Sendikalar Tarihi) adlı görkemli yapıtlarında belirttikleri gibi, Gildler ile sendikalar arasında üstünkörü bir benzerliğin dışında hiçbir bağlantı yoktur. Zanaat Gildleri, yarı-kamusal birer örgüttür ve kent yönetimi ile öylesine içli dışlı olmuştur ki, bazı yazarlar ister istemez Gildler ve sendikaları birbirine karıştırmışlardır. Gildler, sendikalar gibi çalışanların çıkarlarını korumak amacıyla olmayıp, ticaret ve üretimi denetlemek amacıyla vardır; bir mesleği yapmak için Gildlere üye olmak, yerel ve ulusal yasalarla zorunlu hale getirilmiştir; Gildlerin üyeleri arasında hem işverenler hem de işçiler birlikte bulunurlar; ücretlerin, çalışma saatlerinin ve genel iş koşullarının düzenlenmesinin yanı sıra Gildler, yukarıda da açıklandığı gibi, meslekle doğrudan ilgili olmayan sosyal nitelikli bir çok etkinliği uygulamışlardır.

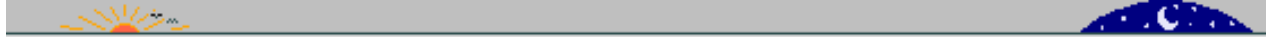
Tipik bir Gildin üst yönetiminde, çoğu zaman topluluk tarafından seçilen, nadir olarak da belediye tarafından atanan, iki ya da dört “Warden” (Nazir, Muhafız) bulunurdu. Wardenlerin bir yıl süreyle yürüttükleri görev, Gild tarafından sürdürülen işleri denetlemek ve belirlenmiş standartlara uyulmasını

saglamakti. Tüm Gild üyeleri en az yilda bir, ama genellikle yilda dört kez bir araya gelirlerdi. Üyelik, üç derece biçiminde düzenlenmisti: “Master” (Usta), “Journeyman” (Kalfa) ve “Apprentice” (Çirak). Bir çok Gilde kadınların üye olması dogaldi.

Gildlerin en hayranlik uyandıran tarafı, gençlerin bir meslek için egitilmesinde henüz daha üstünü bulunmamış bir yöntem olan “Çiraklık” sistemidir. Bu sistemde çirak, bir ustaya belirli bir süre için bağlanır; bu süre bir yıl ile on yıl arasında değişkenlik gösterebilir (1563 yılında tüm İngiltere için çiraklık süresi yedi yıl olarak kabul edilmiştir). Usta, çiraga yatak ve yemek verir, teknik eğitim sağlardı; kimi zaman küçük bir ücret ödeyebilir ya da çiragi okula gönderirdi; usta, çiragin velisi yerini tutar ve davranışlarını denetlerdi. Bunlara karşılık çirak, kendi sağlığına dikkat eden sadık bir işçi olmalı ve ustasının çıkarları kollamalıydı. Başlangıcı 1260 yıllarına dayanmakta olan bu sistem, XIII. yüz yılda ekonomik yaşamın en can alıcı özelliği durumuna yükselmiştir. Çiraklar, kent yönetimi tarafından kayıt edilirler ve topluluk içinde ayrı bir sosyal statüye sahip olurlardı.

Çiraklık süresinin sona ermesiyle genç, artık bir meslek sahibi sayılır ve kalfa derecesine yükselir, bu andan başlayarak mesleğin tüm hak ve ayrıcalıklarından diğer meslektaşları ile eşit düzeyde yararlanabilir. Bu derece yükselmesi, yani çiraklıktan kalfalığa geçiş, Wardenlerin denetimi altında bir beceri sergileme biçiminde gerçekleşen bir sınav sonucudur. Avrupa’da her genç kalfa, çevre kentleri tanımak ve diğer yörelerde mesleğinin nasıl uygulandığını görmek için bir “tur” a çıkar. İngiltere’de bu gelenek pek fazla uygulanmamış olup, kalfalar genellikle bir ustanın yanına iki ya da üç yıl süre ile ücretle girerler. Bu sürenin sonunda, kendi dükkanlarını açarak usta olurlar, mesleklerini yanlarına yeni kalfalar ve çiraklar alarak sürdürürler.

Zaman içinde para ve güç kazanan ustalar, kural ve tüzükleri kendi çıkarlarına göre değiştirmek istediler. Buna karşın kalfalar da, düzenli ücret kazanan bir kitle oluşturmaya başlayınca, kendi çıkarlarını korumak için çeşitli girişimlerde bulundular. İsveren konumundaki ustalar ile işçi konumundaki kalfalar arasındaki çekişme giderek yoğunlaştı. Kalfalar, yetkililerin karşı çıkmalarına rağmen, kendi Gildlerini kurdular. Kalfa Gildleri XV. yüz yılda olagan hale geldi. Avrupa’da, özellikle sanayileşen bölgelerde ve Almanya’da, ustalar ile kalfalar arasındaki çelişki giderek sertleşti, kavgalar kan dökülmesi ile sonuçlanmaya başladı. İngiltere’de mücadele daha sakin geçti. XVI. Yüz yılda kalfa Gildleri, giderek daha oligarsik bir niteliğe ulaşan ustalar karşısında boyun eğmek zorunda kaldılar. Büyük kentlerin tümünde, ustalar denetimi kesinlikle ellerine aldılar ve zamanla, üretim tekniklerinin gelişimi, kapitalizmin ve ulusçuluğun yükselmesi sonucunda, Gild sistemi bozuldu. XVIII. Yüz yılda ise, Gild sistemi neredeyse tümüyle yok oldu. Kimi zanaat Gildleri, ayakta kalmak için mücadele ettilerse de, tüm hak ve ayrıcalıkları, 1835 yılında Parlamento tarafından resmen kaldırıldı.

Gotik Mimari

Gotik Mimari ve Masonlar..... Derleyen: Thamos

Bu yazı H. L. Haywood’un “The Builder” dergisinde çıkan çeşitli yazılarından derlenmiştir.

Gotik Nedir ?

Gotik sözcüğü, herkeste genellikle güzel çağrışımlar uyandırır: katedraller, kiliseler, sivri kuleler, eski tarz bir dekorasyon. Oysa, bu sözcüğü ilk kez kullanan Rönesans dönemi İtalyan sanatçıları için Gotik terimi oldukça değişik bir anlam taşımış ve klâsik biçimlere karşı çıkan Kuzeyli barbarların, özellikle Cermen kökenli halkların kültürünü simgeleyen bir sözcük olarak geçerlik bulmuştur.

Gotik sözcüğü ilk önceleri Rönesans olgusunun dışında kalan tüm barbar kültürü ifade etmek için kullanılmıştı. Ancak sonradan, bu kültür daha iyi anlaşıp, takdir edilmeye başlanınca daha dar bir anlamda, yalnızca mimari bir biçimi belirtmek amacıyla kullanılır oldu. Daha yakın dönemlerde ise, halk dilindeki anlamıyla, tümüyle dinsel yapılarla, özellikle katedraller ile bağdaştırılan bir terim haline geldi. “New English Dictionary” (Yeni İngilizce Sözlük) Gotik sözcüğü için şu tanımlı vermektedir:

“Bati Avrupa’da XII. yüz yıldan XVI. yüz yıla kadar yaygın olan mimari stil için kullanılan terim. Stilin temel

özelliği sivri kemerlerdir. Aynı zamanda mimari ayrıntılarda ve süslemede de uygulanmıştır”.

Aslında bu tanım yeterince kesin değildir. Mimarlık tarihi uzmanlarından bir çoğu, Gotik stilin temel özelliğinin sivri kemerler olduğunu kabul etmeyip, farklı kuramlar ileri sürebilirler. Ayrıca, Gotik stili yalnızca mimarlığa özgü olarak kullanmak da pek doğru değildir. Zira Gotik yalnız yapılar için değil; mobilyalar, giysiler, süslemeler, hatta mutfak aletleri ve davranış biçimleri için bile geçerli bir kavramdır. Ne var ki, günümüzde kilise yapılarının dışında Gotik stilden geriye hemen hiç bir şey kalmamıştır.

Konunun uzmanları, örneğin “Medieval Art” (Orta Çağ Sanatı) isimli eserinde Lethaby, Gotik stili tüm Orta Çağ sanatı ile özdeş tutmakta, üstelik renkli cam süslemelerini, el yazmalarını, siirleri bile Gotik kapsamına sokmaktadır. Uzmanlar, XIX. yüzyılda De Caumont önderliğindeki arkeologlar tarafından Gotik sözcüğünün dar anlamda (yalnız mimarlık için) kullanılmaya başlandığını belirtmektedirler. Arthur Kingsley Porter, “Medieval Architecture” (Orta Çağ Mimarisi) adlı yapıtında Gotik sözcüğünün, Rönesans döneminde tüm Orta Çağ yapıları için uygulanan genel bir terim olduğunu, ancak XIX. yüzyılda De Caumont ve diğer arkeologlarca sivri kemerli yapıları “Romanesk” denilen yuvarlak kemerli yapılardan ayırmak için kullanılmaya başlandığını söylemektedir. Öte yandan, bazı yazarlar Gotik sözcüğünü kullanmaktan özellikle kaçınmışlardır. Örneğin Rickman “İngiliz Mimarisi”, Britton da “Hristiyan Mimarisi” terimlerini tercih etmişlerdir. “History of Freemasonry” (Masonlunun Tarihi) adlı kitabında Albert G. Mackey “Gotik Mimarisi, tam anlamıyla Masonlunun mimarisidir” demektedir.

Gotik ortaya çıkana dek Batı Avrupa’daki tüm yapı biçimlerinin temelini oluşturan “Romanesk” mimarlık oldukça basit bir ilkeye bağlıydı ve özünü eski bazilika inaatlarından almıştı. Bu ilke, dört duvar üzerine oturtulan düz bir çatıdan ibaretti. Eğer çatı kubbeli ya da çıkıntılı olursa, yan ağırlıkları tasımları için duvarların kalınlaştırılması gerekliydi. Bu nedenle, geniş iç mekânlar gerektiren büyük yapılarda duvarlar fazlasıyla kalın yapılıyordu. Duvarların yeterince sağlam olması için ise pencerelerin pek küçük olmaları gerekiyordu. Sonuç olarak, Romanesk yapılar bodur ve hantal görümlü, iç mekânları karanlık ve hüzünlü yapılarıdır.

Gotik mimarlar, iç mekânlarda yeterli genişliği sağlayan sivri ve yüksek kemerler kullanarak, Romanesk yapıların uygunsuz koşullarından kurtulma çaresini bulmuşlardır. Üstelik kemerli payandalar kullanarak yan ağırlıkları desteklemesini de biliyorlardı. Bu sayede, duvarların üzerindeki büyük yük azaltılmış oluyordu. Açılan büyük pencereler ve kullanılan renkli camlar iç mekânların tatsız karanlığını ve hüznünü yok ediyordu. Zamanla, yapıyı oluşturan çeşitli öğeler; kemerler, payandalar, sütunlar ve duvarlar, tipki bir makinenin gerekli parçaları gibi, bütün halinde uyumlu bir sistem biçimine dönüştü. Yapının çeşitli öğelerini uyumlu bir biçimde örgütleyen bu bütüncül sistem Gotik stilin özünü ve Romanesk stilden ayrılmasını sağlayan ana niteliğini oluşturdu. Kemerler, payandalar, sütunlar gibi teknik özellikler stili belirlemede ikinci plana düştü.

Violet-le-Duc’ün ünlü Gotik tanımına göre; “tümüyle Romanesk stilden ayrı evrimleşmiş olan Gotik stilin ayırt edici özelliği, yapının tüm karakter ve görkeminin titizlikle örgütlenmiş ve içtenlikle uygulanmış bir sisteme bağlı olmasıdır”.

Moore’un tanımlamasına göre; “Gotik mimari kısaca, payandalar ve ayaklar tarafından taşınan bağımsız bir kemerler ağı ile bunların üzerine oturtulmuş bir çatının oluşturduğu bir yapı sistemidir. Yapının tüm dengesi, ağırlık ve karşı-ağırlıklar sayesinde sağlanmıştır. Tüm sistem, mimari koşullara ve sanatsal formlara uygun, konularını doğadan alan yontularla bezenmiştir. Gotik, dinsel inanç ile esinlenmiş, ulusal ya da yöresel tutkularla uyarılmış laik zanaatkarların ürünü olan yaygın bir kilise mimarisidir”.

Moore, Gotik’in anahtarını payandalarda bulur. Diğer uzmanlar farklı kuramlar sunarlar. Porter’a göre temel nitelik kemerli çatıdır. Phillips sivri kemerlerin tüm sistemin özü olduğunu ileri sürer. Gould için, en üstün değer taş çatılardır. Oysa Lethaby, Gotik stilin özünü bu tür teknik özelliklerden çok, yapının genel Orta Çağ karakterinde bulmaktadır.

Gotik Stili Kim Buldu ?

Gotik'in nerede ve ne zaman başladığı konusunda mimarlık tarihçileri arasında büyük görüş farklılıkları vardır. Gotik stili yaratma onurunu kendi ülkelerine mal etmeyi arzulayan İngiliz yazarlar, ilk örneğin Durham'da 1100 yılları civarında ortaya çıktığını ileri sürmektedirler. Oysa ayırtıcı olarak tüm Fransız yazarlar, Gotik'in başlangıcının Paris ve çevresinde gerçekleştiğini savunmakta ve ilk Gotik anıtın, yapımına 1140 yılında başlanan Saint Denis Manastır Kilisesi olduğunu söylemektedirler. Çağdaş yazarların büyük çoğunluğu Fransız kuramını kabul etme eğilimindedirler. Porter, yeni stilin 1063 yılında Paris'te başladığını ve doruk noktasına 1120 yılında Amiens nefi (orta sahni) ile ulaştığını belirtir.

“Roman and Medieval Art” (Roma ve Orta Çağ Sanatı) adlı kitabında Goodyear, Gotik stilin başlangıcı ve gelişmesi hakkında sunları dile getirir: “Gotik'in “erken”, “orta” ve “geç” dönemleri olduğu belirtilir. Oysa, bu dönemler arasında kesin sınırların bulunmadığı bilinmelidir. Genel olarak XII. yüzyılda Gotik Fransa'da başlamıştır ve diğer ülkelerde XIII. yüzyıl öncesinde bu stile rastlanmaz. XIII. ve XIV. yüzyıllar Gotik stilin yetkinliğe ulaştığı dönemlerdir. XV. yüzyılda ise görece olarak gerileme görülür. Hem Almanya ve hem de İngiltere'de Gotik XIII. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Halbuki İtalya, Gotik'i asla tümüyle kabullenmemiştir. İngiltere, Gotik stilde en yoğun yerel ve ulusal uygulamaların yapıldığı ülkedir ve bu nedenle İngiltere'de Gotik'in ikinci el olarak, bir taklit biçiminde uygulandığı aşîkârdır. Biçimsel güzellik ve genel çekicilik açısından İngiliz katedralleri diğer tüm ülkeler ile yarışabilirler; ancak Gotik'in ortaya çıkıp gelişmesi açısından öncelik Fransızlara ait olmuştur.”

Acaba Gotik mimarlar bu yeni sanatın gizlerini nereden türetmişler?

Bu konuda da, çok sayıda farklı kuramlar mevcuttur ve pek akli basında savların yani sıra oldukça saçma olanlara da rastlanabilir. Lascelles, mimarların sivri kemerleri Nuh'un Gemisinden öğrendiklerini ileri sürmüştür. Stukeley, yeni yapı ilkelerinin Druid'lerin mağaralarını taklit etmeye çabalarken keşfedildiğini savunur. Ranking'e göre Gotik stil, temelde Gnostik bir karakter taşımaktadır. Christopher Wren, Gotik'in Araplardan alındığını söylemiştir. Findel'e göre, Gotik sanatı bulma onuru Cermen kökenli halklara aittir. Scott bu kurama katılmakta, ancak Fransa ve İngiltere'ye yayılmasını “Comacine Ustaları”na bağlamaktadır. Lewis, bu denli açık ve kesin ilkelerin ancak tek bir kişi tarafından oluşturulabileceğini düşünür ve Gotik sanatın keşfi onurunu Fransa kralı Sisman Louis'nin başbakanı Suger'e verir. Pownall, Gotik'in ağaç oymacılığından türediğini belirtir.

Günümüz sanat tarihçilerinin genelde birleştikleri kuram, Gotik'in zamanla ve ustadan çiraga sözlü eğitim ile evrimleştiği, kaçınılmaz olarak dönemin mimari ve toplumsal koşullarından etkilendiği biçimindedir. Bu kurama Gould da şu sözlerle katılır: “Gotik, bir taklit ya da çalıntı değil, özgün bir stildir. Avrupa'nın çeşitli yörelerinde hemen hemen eşzamanlı olarak belirmiş ve zamanla gelişmiştir.”

Gotik Mimarlar ve İlk Masonlar

Gotik stilin doğduğu dönemde mimarlık da dahil olmak üzere tüm sanatlar manastır tarikatlerinin denetimi altındaydı ve ancak büyük katedrallerin yapımı sırasında mimarlık laiklerin denetimine geçti. Doğrudan inşaat işlerinde çalışanlar hakkında tarihsel kayıtların çok az sayıda olması, hemen her zaman kiliseye bağlı kişiler tarafından tutulan dönemin kroniklerinde, laik yapı ustalarından söz etmeye tenezzül edilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yapı ustaları, dönemlerindeki tüm diğer zanaat mensupları gibi, lonca benzeri meslek örgütlerinde (Guilds) toplanmışlardı. Meslek örgütleri, zaman ve mekân bakımından birbirlerinden çok farklı yapıda olmalarına karşın, yine de ortak bazı nitelikler göstermekteydiler. Her örgüt kendi toplumu içinde, ilgili mesleğin ticari tekeli elinde tutan yerleşik bir düzene ve mensuplarını bağlayan yasalara sahipti. Bir meslek örgütü bir başka meslek örgütü üzerinde herhangi bir denetim yetkisi kullanamazdı. Tüm bu meslek örgütlerinin ortak olarak uygulamak zorunda oldukları; çırakların eğitimi, hammadde sağlanması ve satış koşulları gibi konular hakkında belirli kuralları vardı.

Sanatlarındaki özellikler nedeniyle, katedral yapımını üstlenen meslek örgütleri bir çok önemli konuda diğer meslek örgütlerinden oldukça farklı bir duruma yükselmişlerdi. Bu farklılık, katedral yapımı ile uğraşanların içinde bulundukları çalışma koşullarının doğal bir sonucu idi. Kentlerin bir katedrale sahip olma lüksünü göze almaları sık rastlanan bir durum değildi ve bu yüzden katedral yapımında çalışanların

her zaman is bulmaları olanaklı olmazdı. Üstelik, pek alisilmadık meslekî gizleri öğrenme ve elde tutmayı gerektiren bu sanat oldukça zordu. Zamanla katedral yapım sanatının essizliğini anlayan yetkililer, bu meslek mensuplarına bazı özel ayrıcalıklar ve bağisikliklar tanidilar; örneğin bir kentten digerine özgürce dolasabilmek hakkini verdiler. Bu ayrıcalık, kendi kent sinirlari disinda is görmesine izin verilmeyen yerlesik meslek örgütleri ile gezgin katedral yapimcilarini ayiran en önemli nitelik oldu. Bir çok yazar, Orta Çağın alisilmiş kisitlamalarına karsin saglanan bu seyahat özgürlüğü nedeniyle, bu tür “Mason” (yapi ustasi, infaatçi) örgütlerinin zamanla “Freemason” (özgür mason) biçiminde adlandırilmaya baslandigini ileri sürmektedir. Pownall, Papa’nin bile bu tür infaat örgütlerine özel ayrıcalıklar tanidigini yazmistir; ancak Vatikan arshivlerinde sonradan yapılan arastirmalarda benzeri izin belgelerine rastlanmamistir.

Gotik Mimarların Evrensel Kardeslik Örgütü (!?)

Eski mason tarihçilerin ayircasiz tümü, söz konusu Orta Çağ masonlarının; Londra, York ya da Paris gibi bir merkez tarafından tek elden denetim altında tutulan bir büyük birlesik kardeslik örgütüne bagli olduklarına inanirlardi. Üstelik ayni yazarlara göre, bu “büyük kardeslik” bazı önemli sayilabilecek ama kökten olmayan degisimlerle günümüze kadar süregelmisti ve güya bugünkü Masonluk aslında Orta Çağdaki meslek örgütünün devamiydi.

Oysa, “History of Freemasonry” adli kitabinda R. F. Gould sunlari açıklamaktadır: “Tek bir güdü ile ve tek bir üslûba uygun olarak, belirli bir yönelim içinde çalışan evrensel ve kozmopolit bir örgütün varligi...ancak bir mit olabilir...Evrensel bir kardeslik birliği kurami tarihin bu konudaki mutlak sessizligi ile çeliskilidir”. Masonlugun tarihsel sorunlarına aldiris etmeden yalnızca bir mimarlık tarihçisi kimligi ile arastirma yapan A. K. Porter da bu yaklasima katilmaktadır.

Gould, Gotik mimarların kardeslik örgütü kuramini reddeden yaklasimini tümüyle yapıların mimari tanikligina dayandirmakta ve arastirmacıların düşüncelerinde yanilabileceklerini ama yapıların yanilgiya düsmelerinin olanaksiz oldugunu belirtmektedir. Gould’a göre, yapılar sunduklari ihmal edilemeyecek yerel özellikler nedeniyle “tek bir büyük örgütlenmenin” ürünleri olamayacaklarını kanitlamaktadırlar. Gould’un neredeyse bir anit niteliginde olan yapitinin sagladigi en görkemli basari, çeşitli ülkelerdeki Gotik mimarının incelenmesi ve bu yapıların tek bir örgütün ortak ürünü olmadıklarının kanitlanmasidir. Orta Çağ mimarisi konusunda çalışan çağdas tarihçiler de Gould’un görüşlerine katilmaktadırlar.

Gotik’in evrimi ile ilgili olarak bilinen her olgu, bu stilin zaman içinde gelistigini ve tüm Gotik mimari gizemlerini elinde tutan tek bir örgütün var olamayacağını kanitlamaktadır. Sivri kemerler, kemerli çatı, payandalar ve Gotik’e özgü diger teknik özelliklerin, birbirinden bagimsiz biçimde, aci veren deneyimler sonucunda öğrenildigi anlasilmektedir.

Porter, payandaların Gotik stilin ortaya koydugu yeni bir mimarlık ilkesi oldugunu belirtmektedir: “Gotik stilin dogumunu isaretleyen en önemli bulus, kemerli çatıların zaferini olanaklı kılan payandalardir. Bu bakimdan büyük olasilikla, payandaların yarattigi olanak ve yararlar baslangıçta hemen fark edilmemistir. İlk dönemlerde, payanda kullanılmadan infaat edilen oldukça büyük yapıların varligi bilinmektedir. Ancak, çatının çökme tehlikesi karsisinde payandaların sonradan eklenmesi sik rastlanan bir uygulamadir.”

Bu açıklamalardan anlasilacagi gibi, Gotik stili olanaklı kılan payandalar ancak zamanla edinilen bir deneyimin sonucudur ve mimarlar payandaların sagladigi yararları yavas yavas deneyerek öğrenmişlerdir. Eger mimari bir teknik ya da bir giz olarak payandalar tek bir örgüt tarafından önceden biliniyor olsaydi, bu zorlu ve yorucu evrime hiç gerek kalmayacakti.

Benzer açıklamalar, Gotik’in temel unsurlarından biri olan sivri kemerler için de yapılabilir. Bir yapım unsuru olarak kemer oldukça eskilerden beri, Haçlıların Kudüs’ü ele geçirmelerinden çok önceleri kullanılmaktaydi ve Gotik mimarlar tarafından benimsenmesi zamanla ve zorunluluk nedeniyle gerçekleşti. Baslangıçta Gotik mimarlar uzun süre eski tür yuvarlak kemerleri kullanmakta ısrar ettiler. Süsleme amacıyla kullanimi ise daha sonralari ortaya çıktı.

Örnekleri çoğaltmak gereksiz. Zaman zaman mimarlık sanatı ve özellikle Gotik stil ile neredeyse

anlamdas olarak kullanılan “Geometri” aslında o günlerde asla soyut bir bilim dalı değildi; sayısız çabalar ve deneme/yanılma uğraşları sonucunda zamanla pratik olarak öğrenilmiş bir bilimdi. Ayrıca, Orta Çağdaki inşaat girişimlerini elinde tutan ve Geometri bilimine tümüyle egemen olmuş bir “büyük kardeşlik örgütü” hakkında herhangi bir tarihsel kanıt da mevcut değildir. Gotik yapılarda yer alan Romanesk süslemeler benzeri bir öyküyü açıklamaktadır, zira tümüyle Gotik nitelikte süslemeler ve renkli cam kullanımı da, tipki sivri kemerlerde olduğu gibi zamanla yavaş yavaş ortaya çıkmıştır.

Sanat tarihi, yapıların sunduğu bu kanıtları doğrulamaktadır. Gotik, alışılmış tarzlardan hareketle, dönemin koşullarına bağlı kalarak ve önceden var olan koşul ve alışkanlıklar arasından, zaman içinde evrimleşmiştir. Bugün evindeki rahat bir koltukta oturup, tipki bir film izlemişçesine tarihe bakan birisi için Gotik stil birdenbire ortaya çıkmış gibi görünebilir. Oysa olguların daha dikkatli bir incelemesi, tümüyle yeni bir sanat ve kültürü insanlığa bağlayan bir büyük kardeşlik örgütü kuramının yalnızca tatlı bir hayalden ibaret olduğunu kanıtlar.

Bu konuda, tarihin sessiz kalması da kanıtlayıcı bir tez olarak ileri sürülebilir. Eğer Gotik sanat, tek bir örgütün egemenliğinde olsaydı, bu sasirtici örgüt aynı zamanda köprülerin, yolların, surların, özel konutların ve kalelerin yapımını da üstlenmeli ve herkesin nasıl giyineceğini, evlerini nasıl süsleyeceklerini de öğretmeliydi. Zira, daha önce belirtildiği gibi, Gotik yalnızca katedrallerin yapımı ile sınırlı kalan bir mimarlık türü olmayıp, aslında tüm bir kültürü simgelemektedir. Hatta, böylesi bir bilgelikle donanmış bu varsayimsal örgütün, Avrupa’daki her büyük kentte bir merkezinin bulunması, o dönemdeki Katolik Kilise örgütlenmesi kadar evrensel olması ve tüm bunlara bağlı olarak, oldukça kapsamlı tarihsel belgeleri artlarında bırakması gerekirdi. Ancak, gerçekte bu tür belgeler yoktur ve ısrarcı araştırmalara karşın, doğrudan katedrallerin yapımına katılan kişiler hakkında bile kayıtlar yeterli bilgiler vermemektedir. Katedralleri inşa edenler hakkında bilgi edinmek isteyenlerin yolu sasirtici olarak daima karanlıkta kalmaktadır.

Dönemin Kosulları

Gotik mimari, tek bir grubun çabalarının ürünü değil XII., XIII. ve XIV. yüzyıllarda Avrupa ve İngiltere’de yasayan bir çok grubun ve örgütün eseridir. Özellikle İngiltere’de, II. Henry ve Magna Carta’yı imzalayan Yurtsuz John’un hükümdarlıkları sırasında toplumsal yapının ne denli karmaşaya içinde ve halk yaşamının ne denli enerjik olduğunu anımsamak gerekir. Batı Avrupa’da durum pek farklı değildi; Capet hanedanını devirenler Frank toprakları üzerinde, Paris ve çevresinde eski Roma ile mukayese edilebilecek bir imparatorluk oluşturmuşlardı. Kentlerin özgürleştiği, feodal soyluların bölücü yaklaşımları karşısında kralların giderek güçlendikleri bir dönemdi bu. Papalık gücünü tüm Hristiyan dünyasına yaymış ve neredeyse ahlâkî ve dinî bir bütünlük oluşturmayı başarmıştı. Bu birlik çok geçmeden Kudüs’ü almak için Filistin’e ordular gönderecekti.

Porter’in “Medieval Architecture” (Orta Çağ Mimarisi) adlı eserinden alınan şu satırlar, Gotik’in gelişme dönemindeki koşulları açıklamaktadır:

“Gotik katedrallerin en sasirtici tarafı üretildikleri çağdır. Eskiya baronların kargası, çekisen hiziplerin gürültüsü ile Kilise’nin bilgisizlik ve bosaınçları arasında, bu alabildiğine entellektüel, ülküsel ve sevimli sanat aniden filizlenmiştir. Kargasa dolu Orta Çağda Gotik’in doğuşu adeta bir zamanlama hatası gibi görülebilir. Dönemin ruhuna kesin biçimde karşıt gibi görünen Gotik mimari, aslında dönemin koşullarından derinden etkilenmiştir ve ancak o günlerin siyasal, dinsel, ekonomik ve sosyal koşulları dikkate alındığında Gotik’in özü anlaşılabilir. XII. yüzyıl, kendinden önceki yüzyıllardan çok daha ileri bir dönemdir ve “Fransız Rönesansı” diye adlandırılması hatalı olmaz.”

“Bu entellektüel devrim, pek köklü bir ekonomik atılım ile birlikte olmuştur. Uzmanlar, bu dönemin getirdiği değişiklikleri XIX. yüzyıldaki gelişmelere yakın bulurlar. Kentlerde çalışanlar serflikten kurtulmuşlar ve özgür örgütler altında birleşmeye başlamışlardır. Benzer bir gelişme köylerdeki serfler için de gündemdedir. Böyle bir ekonomik özgürleşmenin yararları muazzam olmuştur. Hac yolculukları, Fransız şövalyelerinin Avrupa’nın her yanına dağılması ve hepsinden çok Haçlı Seferleri, ticari yaşam için önceleri hayal bile edilemeyecek yeni etkinlik alanları yaratmıştır. Giderek güçlenen ve sayıları artan meslek örgütleri, Normandiya ile İngiltere arasında gelişen ticari ilişkiler, Montpellier ve Marsilya

kentlerinin ikiye katlanan refah düzeyi, pazarların çoğalması, panayir ve fuarların artan önemi, tüm bu değişen koşullar halkın maddi yaşamındaki köklü gelişimi açığa koymaktadır. Çalışanların yaşamı kolaylaşmış, kentlerin ekonomik üretimleri artmış, yeni köprüler ve yollar yapılmaya başlanmıştır. Ticaret, bolluk yaratmıştır.”

Bu yeni yaşam tarzı, yeni düşünsel atılımlarda da kendini göstermiştir. Felsefe, hukuk, politika ve sanat konularındaki cesur fikirlerinden ötürü bir çok kişi Kilise tarafından yakılarak kurban edilmektedir. Yeni bir yaşam filizlenmiş ve bu zenginliğin içinden, tipki birer tomurcuk gibi Gotik katedraller doğmuştur.

Dünyanın bölük pörçük olduğu, ülkeler arası iletişimin pek zor gerçekleştiği böyle bir dönemde, Gotik sanatın tüm Avrupa’da sağladığı bütünlüğün mantıklı açıklaması nedir? Aslında Gotik becerinin tekilliği, bu becerinin ürünlerinin her yerde aynı olmasından kaynaklanıyordu. Özel Gotik yapım teknikleri, mimarlar için kendine özgü tek bir yöntemi zorunlu tutuyordu. Eğer bir harita üzerinde, Fransa’daki tüm Gotik katedraller işaretlenirse, yapıların basta Paris civarında yoğunlaştığı ve sonra çember biçiminde tüm ülkeye yayıldığı fark edilir. Bu durum, merkezde öğrenilen yeni mimari yöntemin zamanla çevreye dağıldığını göstermektedir.

Bu tür bir teknolojik ilerlemenin çok sayıda örnekleri var. Bugün dünya üzerinde sayısız ve pek çeşitli tipte makina var, ama hiç kimse bu makinelerin gizinin belirli bir kapalı örgütün tekelinde olduğunu düşünmüyor. Örneğin, dünyada binlerce tip eğitimi veren kuruluş var; bunlar aynı mesleki terimleri (bir tür gizli dil !) ve aynı aygıtları kullanıyorlar, benzer kuralları bulunuyor ve asıl önemlisi, buralardan mezun olan kişilerin eğitimleri dünyanın her yerinde resmen geçerli kabul ediliyor. Ancak, biliyoruz ki, tip eğitiminin bu birliği hiç bir zaman bir “büyük kardeşlik örgütünün” titizlikle saklanan sırlarına bağlı olmamıştır. Bu tekillik, tip biliminde kullanılan yöntemlerin doğası gereği sağlanmıştır. Bu durum Gotik sanat için de geçerlidir. Avrupa’nın her tarafında birbirini andıran Gotik yapıların yükselmesi, gizlere egemen olan merkezi bir örgütün değil, Gotik sanatın uyguladığı zorunlu teknik yöntemlerin bir sonucudur.

Orta Çağdaki mason örgütleri için de benzer bir yaklaşım geçerli olmalıdır. Bu örgütler de, kaçınılmaz biçimde ve gerçekleştirdikleri üretimin doğal gereği olarak, bir bütünlük oluşturmaya durumundaydılar. Her tarafta yapılan çalışmalar birbirinin hemen aynı olduğu için; aralarında üye değişiminde bulundular, mesleklerine ait etik kuralları geliştirdiler ve bağımsız kalmasına titizlikle özen gösterdikleri bir öz-yönetim biçimi geliştirdiler. Gösterilen çabaların doğasından kaynaklanan bu birlik, zamanla konulan yasalar ve gelişen gelenekler sayesinde netleşti. Ve en sonunda bu birlik, XVIII. yüzyıl İngiltere’sinde, meslek örgütlerinin (locaların) çalışma koşullarında oluşan büyük değişimler sonucunda, bir Büyük Loca’nın yetki ve sorumluluğu altında resmi bir birlik biçimine dönüştü. Katedral yapımcısı örgütlerin ilk ortaya çıktığı XII. yüzyıldan, Masonluğun resmen örgütlü bir topluluk haline geldiği 1717 yılına dek, tarihsel süreklilikte asla bir kesinti olmadı, ama çok önemli evrimsel değişimler meydana geldi. Yasal ve teknik anlamda Masonluk 1717 yılında Londra’da doğmuştur, ancak daha geniş bir bakış açısıyla ve tarihsel perspektifle, XI. ya da XII. yüzyılda Avrupa’da ortaya çıktığını belirtmek hatalı olmaz. Öte yandan unutulmamalıdır ki, o ilk günlerde bile, mimarlar herseye en basından başlamak zorunda kalmadılar. Omuzlarına basacakları öncülleri, ataları vardı ve sanatlarını önceki birikimleri temel alarak geliştirdiler.

Ezoterik Örgütler

RosiCrucian’lar

Christian Rosenkreutz ve Gül-Haç Örgütünün Gizemleri..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Dante’nin “İlahi Komedi”si

“Gizemlerin gözüpek açıklamalarını içeren “İlahi Komedi”, Papalığa bir savaş ilanı niteliğindeydi. Tipki İncil’in “Apocalypse” (Mahser) bölümünde olduğu gibi, hristiyan dogmalarına Kabalacı simge ve sayıları cesurca uygulayarak, bu dogmalarda bulunan tüm mutlak değerleri inkar eden “Johannit” ve “Gnostik” özellikler gösteriyordu. Eserde yeralan doğaüstü dünyalara yolculuklar, “Eleusis” ve “Thebes” Gizemlerine

giris törenlerini andırıyordu... Dante, Cehennem çukurundan, basinin ve ayaklarının yerlerini degistirerek, yani Katolik öğretinin tam tersini uygulayarak kurtuluyor ve Seytan'ı bir merdiven gibi kullanarak yeniden isiga dogru yükseliyordu. Faust da, yenilmis Mephistopheles'in kafasına basarak cennete ulasmamis midir? Tüm bildikleri Cehennem'e sirt çevirmek olan kisiler Cehennem'den kurtulamazlar. Onun zincirlerinden ancak Cehennem'e yüzyüze bakma cesareti sayesinde kurtulabiliriz."

"Aslında, Dante'nin Cehennem tablosu negatif bir Araf görüntüsündedir. Cennet'i ise, ayni Ezechiel'in "Pentacle"i gibi, bir haç tarafından bölümlenen Kabala çemberlerinden olusmaktadır. Bu büyük haçin tam orta yerinde bir gül açmaktadır. Böylece, "İlahi Komedyâ" ile Gül-Haç üstadlarının büyük simgesi ilk kez herkese sergilenmekte ve kesin bir biçimde açıklanmaktadır."

"Gül-Haç üstadları için gül, evrensel uyumun canlı ve gelisen bir simgesidir. Bu simge güzellik, yaşam, sevgi ve zevkleri kendinde birleştirir. "Yahudi Abraham'ın Kitabı"nda Flamel, gülü simyacıların Büyük Yapıt'ının simgesi olarak göstermiştir."

"Gül ve haçı bir araya getirebilmek, yüksek aydınlanma derecelerinin asil hedefidir."

Albert Pike, Morals and Dogma

"İslam geleneginde...Cebrail, öğreten ve yönlendiren melek islevini tasir ve böylece hiristiyan gelenegindeki "Kutsal Ruh" niteligini de kapsamına alır. "İlahi Komedyâ"da, diger niteliklerinin yanisira, Cennet'in rehberi de Cebrail'dir. İslam geleneginde de, Cennet'e yükselis motifi Cebrail ile baglantilidir. Dante eserinde, benzer bir çosku dolu yükselisi, Virgil ve Beatrice'e yakistirmektedir."

Robert Eisman and Michael Wise, The Dead Sea Scrolls Uncovered

"Dante'nin sundugu Cennetin İlahi Gülü'nün parlak görüntüsü ile Galahad'in tanik oldugu gizemli Grail görüntüsü aynidir."

Joseph Campbell, Creative Mythology

Gül-Haç Manifestolari

"Gül-Haç, eski çağlardan beri aktarılalagelen ezoterik bilgelige sahip oldugunu ileri süren dünya çapında bir kardeslik örgütüdür. Örgütün adi, gül ve haçtan olusan en önemli simgelerinden türetilmistir. Gül-Haç öğretisi, farklı dinsel inanç ve uygulamaları yansıtan okült unsurlardan olusur."

"Bazıları, 1541 yılında ölen İsviçreli simyager Paracelsus'un, örgütün gerçek kurucusu oldugunu kabul etmektedirler. Digerleri, 16. ve 17. yüzyıldaki gelişmelerin örgütün yeniden canlanması oldugunu; aslında Gül-Haç öğretilerinin eski Mısır'da filizlendiğini ve Platon, İsa ve İskenderiyeli Philo gibi, sıradisi din ve felsefe önderlerinin de örgüte üye olduklarını ileri sürerler. Ancak, örgütün tarihini 17. yüzyıldan daha eskiye dayandıracak hiçbir kanıt mevcut degildir."

Encyclopedia Britannica

"Kabala'nin bir arketip olarak psikolojik gücü, özgün Gül-Haçlılar tarafından 17.yüzyılda ortaya konulmustur. Kim oldukları bilinmeyen bu kişiler, atesli yazılar ve broşürlerle, "görünmez" mevcudiyetlerini ilan etmişlerdir. Bir örgüt olarak varlıkları hiç bir zaman tatmin edici bir biçimde kanıtlanamamıştır. Ancak, varlıklarına olan inanç Avrupa'da bir histeri dalgası yaratmaya yeterli olmuş ve Francis Yates'in belirttiği gibi, 17. yüzyılda düşün, kültür ve politik kurumların gelişiminde hayati bir rol oynamışlardır."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

"Gül-Haç Kardesliği Yöneticiler Koleji temsilcileri olan bizler, doğru insanların kalplerinin yöneldiği En Ulu'nun lütfuyla, bu kentte "görünmez" ya da "görünür" olarak bulunuyoruz."

Gül-Haç Duvar İlanı

"Gizli örgütlerin arasında en anlaşılmaz olan Gül-Haç örgütünü incelemek için öncelikle "Fama Fraternitatis" ile ise başlamak gereklidir. Örgütün sözde kuruluş öyküsünü anlatan "Fama" Gül-Haç adını açık ve kesin bir biçimde dile getiren ilk belgedir. Yazarı belli olmayan ilk almanca el yazısı nüsha 1610 yılında dolasına çıkmış ve sonradan bir kaç dile çevrilerek basılmıştır. "Fama"nın ilk basımı 1614 yılında Almanyada Kassel kentinde yapılmıştır."

Ancient Wisdom and Secret Sects

"Fama, Gül-Haç örgütünün kurucusu olan ünlü Christian Rosenkreuz'un gezilerini anlatir. Rosenkreuz'un 1378 yılında doğdu ve tam 106 yaşına kadar yaşadığı ileri sürülmektedir."

Encyclopedia Britannica

"Rosenkreuz, görünüşe göre tipta ve insanları iyileştirmekte büyük hüneler göstermiş ve böylece kentteki bilge kişilerin dikkatini üzerine çekmiş. Bu bilgelerin bilim, matematik ve diğer önemli konulardaki bilgilerinden ilham almış. Genç Rosenkreuz hiç gecikmeden ilk planlarını bir yana bırakmış ve Arap bilgeligini kaynağından öğrenmeye karar vermiş. Sam bilgeleri onu Damcar adlı bir kente göndermişler. Damcar'ın neresi olduğu bugüne kadar belirlenmemiştir ve bir çok kişi bu kenti mitolojik bir kent olarak kabul etmektedir. Fama'da anlatılanlara göre, Damcar'da bulunan "doğanın gizini bilen" bilge kişiler, bu erken olgunlaşmış genci bir yabancı gibi değil, çoktandır beklenen biri gibi karşılamışlar, matematik, fizik, simya öğretmişler ve aralarında "M Kitabı" diye adlandırılan bir gizli eser de dahil bir çok gizemi göstermişler. Bazılarına göre tam adı "Liber Mundi" (Dünya'nın Kitabı) olan bu hazine, tüm evrenin gizlerini açıklamaktaymış. Genç Rosenkreuz bu kitabı latinceye tercüme etmeye karar vermiş; böylece Avrupa'ya dönüşü bu gizleri baskaları ile paylaşabilecektim."

"Damcar'da geçen üç yıl sonunda, Rosenkreuz Mısır'a geçmiş. Mısır'da doğa tarihi ile efsanevi Mısırlı bilge Hermes Trimegistus'un metafizik eserlerini incelemiş. Daha sonra, Fas'ın Fez kentine gitmiş. Orada da, sihir ile Kabala'yı öğrenmiş."

Ancient Wisdoms and Secret Sects

"Bugünlerde, Rosenkreuz gerçek bir kişi olarak değil, simgesel bir kişi olarak kabul ediliyor. Onun öyküsü örgütün efsanevi kökenini açıklıyor. Fama'ya göre, Rosenkreuz Gizli Bilgelige ulaşmış ve Almanya'ya geri dönüşü bildiklerini üç öğrencisine aktarmıştır. Öğrencilerinin sayısı bir süre sonra sekize yükselmıştır. Sonradan, bu öğrencilerin her biri değişik bir ülkeye yerleşmiştir."

Encyclopedia Britannica

"Rosenkreuz 1484 yılında öldü...ve gizli bir mezara gömüldü. Örgütün ilk üyelerinin tümü yasama veda edince, mezarın yeri unutuldu. Ancak, üçüncü nesilden üstadlar, gizli bir toplanma yeri hazırlarken, mezarı rastlantıyla buldular."

Daniel Cohen, Masters of the Occult

"Ertesi sabah, kapıyı açtık. Ortaya yedi yüzü ve kösesi olan bir yeraltı mezarı çıktı. Her yüz bes ayak genişliğinde ve sekiz ayak yüksekliğindeydi. Bu mezarda güneş hiçbir zaman isildamadığı halde, tavanın ortasında yer alan başka bir güneş her yanı aydınlatıyordu. Mezarı yerine pirinç levhalarla kaplı yuvarlak bir altar konulmuştu."

Fama

"Mezar odasında bulunan simya kitapları, V. Frederick'i öven yarı politik eserlerdi. Tüm bu olanlar, simyacı bir protestanlığın uyanık öyküsü olarak etrafa yayıldı... Fama'nın öğretisi olarak, Dee'nin "Hieroglyphic Monad" isimli eseri ile benzerliği şaşırtıcıdır. Anlatılan o ki, Dee'nin bu eseri, Gül-Haç yazılarına model oluşturmıştır."

"...Fama'ya göre, kitapların arasında, ünlü İsviçreli fizikçi ve simyager Paracelsus'un "Vocabularium" adlı yapının da bir nüshası vardı. Oysa, gerçek adı Theophrastus Bombast von Hohenheim olan Paracelsus 1493 yılında dünyaya gelmiştir ki, bu tarih Rosenkreuz'un ölümünden tam on yıl sonradır."

Terence McKenna, The Archaic Revival

"120 Yıl önce Christian Baba'nın arzularını yerine getirdiklerine inanan kardeşler, mezar odasının kapısını kapatıp mühürlemişler. Artık, tüm dünyanın erdemlerle yenilenmesinin ve çok sayıda yeni üyeye açılmanın zamanı geldiğine dair mesaj aldıklarını biliyorlarmış."

Fama

"Christian Rosenkreuz'un Kimyasal Düğünü" adındaki kitap bir yıl sonra Strasbourg'ta ortaya çıktı...Alegorik ayrıntılarla dolu olan öykü, aynı zamanda kozmolojik, simyacı, astrolojik, bütünsel ve hatta

sövalyeliyle ilgili simgeler ile süslü idi.”

“Öykünün başlangıcında Rosenkreuz bir kutlama törenine hazırlanmaktadır. Ancak, kutlamaya katılana kadar bir çok sınav, deneme ve garip aydınlanma törenlerinden geçmesi gerekir. Tinsel gelişimi simgeleyen bu zorlu sınavların tümünü başarır. Sonunda hedefine ulaşır ve onur konugu olarak kutlamaya katılır. Böylece “Altın Tas Sövalye Tarikatı”nın üyesi olur. “Altın Tas” simgesi, simyada asal maddelerin altın ve gümüşe dönüştürülmesini sağlayan “Filofoz Tasi”na açık bir göndermedir. Eser, “Altın Tas”a ulaşan Rosenkreuz’un asil amacının tinsel bir değışime ulaşmak olduğunu etraflica anlatır.”

Ancient Wisdom and Secret Sects

“Christian Rosenkreuz’un Kimyasal Düğünü” adlı eserin, Luther’ci bir papaz olan Johann Valentin Andrea tarafından yazıldığı ileri sürülmektedir. Sosyal yaşamda reformlar gerektiğini düşünen Andrea, bu öyküyü yaratmış ve bastırmıştır. Bir çok kişi, Andrea’nın, hem ezoterik meraklarını, hem de sosyal değışim arzularını birleştiren Gül-Haç örgütünü kurdugunu düşünmektedir.”

J. Gordon Melton, Encyclopedic Handbook of Cults in America

“Andrea’nın atesli bir Luther’ci olması pek ilgi çekicidir. Zira Martin Luther’in armasında bir gül ve bir haç resimleri bulunmaktaydı.”

Arkon Daraul, Secret Societies

“Gül-Haç görüşlerini ileri süren bir çok başka belge kaleme alınmıştır. Bunların hemen tümü, makrokozmos ile mikrokozmos arasındaki ilişkiyi çözümlediklerini savunmaktadırlar. Robert Fludd’in da benzer bir eseri vardır. Kepler tarafından, Kabalacı simgeciligi kullanan bir gizemci olarak suçlanan Fludd, yazdıklarını hirçinlikle savunmuştur. Bu sürtüşmenin hemen ardından, Fludd’i savunan bir çok Gül-Haç’ci belge yazılmış ve tümü de aynı yayımcı tarafından basılarak dolasına çıkarılmıştır.”

“...Bacon, Fludd ve Descartes; bu kişilerin tümünün Gül-Haç’ci oldukları ya da Gül-Haç’çilerin pesine düştükleri ileri sürülmüştür.”

Gerry Rose, The Venetian Takeover of England and Its Creation of Freemasonry

“Apology” (Özür) isimli yapıtında Fludd, Gül-Haç’çileri gerçek hiristiyanlar ve Hermes Trimegistus’un tinsel izleyicileri olarak tanımlamaktadır. Kendisinin de, örgüte üye olmamakla birlikte, bir mürit olarak kabul edilebileceğini söylemiştir. Hatta, Gül-Haç’in biçimsel bir örgüt olmayıp, aynı tinsel ve felsefi amaçlara sahip kişilerden oluşan bir akim olduğuna kanısını benimsemiştir.”

“Fludd, geometri, cebir, aritmetik ve optik dahil olmak üzere tüm matematik bilimlerinde geniş bir reform yapılması gerektiğini ileri sürmüştür. Ayrıca ahlak, politika, hukuk, dinbilimi ve ekonomi alanlarının erdemli kişilerce dikkatle incelenerek, daha uyumlu biçime getirilmelerinin gerekliliğini de belirtmiş ve bunun Gül-Haç’çi bir ülkü olduğuna söylemiştir.”

Ancient Wisdom and Secret Sects

“Tüm insanlar, kendilerine hizmet edebilen Cin’lerle kusatılmıştır. Gül-Haç’çiler cinleri aynalara, yüzüklere ya da taşların içine hapsedebilirler ve gerektiği zaman hizmet etmek üzere özgür bırakırlar. Gül-Haç’çilerin bu özelliği, Binbir Gece Masalları ile folklorize edilmiş olan Arap Gizemciligi ile paralellik gösterir.”

Arkon Daraul, Secret Societies

“Eski Kelt tanrıları İrlanda hiristiyan folklorunda nasıl perilere dönüşmüşse, İran, Mısır, Babil ve Hint tanrıları da, İslam halk inancında cinlere dönüşmüştür.”

Joseph Campbell, The Portable Arabian Nights

“Gül-Haç’çiler, varolan dünyanın sınırlarına bağımlı olmadıklarını ve yalnızca görünürde ulaşılabilir olan Diğer Tarafa gidip geri gelebildiklerini savunmaktadırlar.”

Hargrave Jennings, The Rosicrucians, Their Rites and Mysteries

“Anglia’da bulunan “Societas Rosicruciana”nın kurucusu olan Hargrave Jennings, bu rit ve gizemlerin

temelde cinsel nitelikli olduklarini vurgulamak için elinden geleni yapmistir...Gül-Haç felsefesinin dayanaginin Tantrik seks olduğu konusunu sürekli isleyen Jennings, bir mason simgesi olan Süleyman Mührünün içiçe geçmiş erkek ve kadın üçgenler biçiminde yasami simgeledigini açıklıkla belirtmiştir.”

Peter Tompkins, The Magic of Obelisks

ILLUMINATI

Kompro Kuramlari ve Aydinlanma Çağında Politika..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Gizemli Köken

(1) İslâm ile Paralellik

“Sufî tarihçi Idris Sah, Illuminati (Nurlananlar, Aydinlananlar) adini, Kur’an’da yer alan ve isildayan bir yıldızdan söz eden bir sûreye kadar geriye götürür.”

Robert Anton Wilson, Cosmic Trigger

“Illuminati” terimi ilk kez 1492 yılında Menendez Pelayo isimli bir Ispanyol yazar tarafından kullanılmıştır. Pelayo, bu terimden Ispanya’da “Alumbrados” adıyla bilinen bir örgütü belirlemek için yararlanmıştır. “Alumbrados”ların, bilinmeyen bir kaynaktan gizli bilgiler elde ettikleri ve böylece üstün bir zekâ düzeyine ulaştıkları ileri sürülmüştür. Bu örgüt, 1623 yılında Engizisyonun fermanı ile mahkûm edilmiştir.”

“Kimi yazarlar, onbirinci yüzyılda Joachim de Floris tarafından kurulan “Illuminated Ones” (Aydınlanmışlar) isimli bir örgütün Hristiyanlığın yoksulluk ve esitlik öğretisini yaymaya çabaladığını ileri sürerler.”

William T. Still, New World Order

“Onaltıncı yüzyılda Afganistan dağlarında, “Rûsenî” (aydınlık, parlaklık) adında pek güçlü bir gizli tarikat doğdu.”

Arkon Daraul, Secret Societies

“Bayezid Ensarî Pîr Rûsen” (1525-1580) Afganistan’da, “Vahdet-i Vücûd” (Varlık Birliği) felsefesini benimseyen Rûsenî tarikatini kurmuştur.”

Meydan Larousse

“Bayazid Ansarî Pîr Rosan, gençliğinde ehl-i sünnet mezhebine siki bir surette bağlı olduğu halde, gittikçe vahdet-i vücûd meslegine kayarak, nihayet Allah’tan baska hiçbir şeyin bulunmadığı ikrarına vardı ve seriatin ahkâmına ehemmiyet vermez oldu. Kendisinin “Pîr-i Kâmil” olduğunu ilan ederek, gösterdiği yolda gidecek olanların necata ereceklerini söyledi.”

İslâm Ansiklopedisi

“Tarîkatin tarihinde sözü edilen ilk kişi Afganistan’lı Bayezid Ansarî’dir. Bayezid’in soyunun dogrudan, Muhammed’in Mekke’den hicretine yardım eden Ensarîler’den (yardımcılar) geldiği ileri sürülmektedir. Kendi savunusuna göre, ataları bu hizmetleri sayesinde, dinsel gizemleri ve İbrahim’in Kâbe’yi inşa ettiği dönemden kalan ezoterik eğitimi edinme hakkına kavusmuşlardır.”

“Kuzeybatı Pakistan’da bulunan Pesaver yakınlarında, Bayezid küçük bir okul açarak, bildiği doğaüstü bilgileri özenle seçilen müritlerine aktarmaya başladı. Her aday, adına “halvet” (yalnızlık) denilen ve meditasyonla dolu bir deneme süresi geçiriyordu. Başarılı adaylar, bu sürenin sonunda, Yüce Varlık’tan yayılan “Aydınlığa” kavuşuyorlardı.”

“Tüccarlar ve askerler seyhlerinin geçimine, giderleri yüksek askeri ve siyasi casusluk örgütüne cömertçe katkıda bulunuyorlardı. Bu başarılı dönemde, Bayezid artık “genellikle inanılan tarzda bir ölümden sonrasının bulunmadığını, yaşam sona erince ne ceza ne de ödül olmayacağını, yalnızca dünya yaşamına

hiç benzemeyen bir ruh durumuna girileceğini” vaaz etmeye başladı. Eger, müritler ruhlarını tarîkate teslim ederlerse, dünyasal zevkleri tatmayı hep sürdürecekler, yiyip içip keyif süreceklerdi...”Tarîkat dışında hiç bir bağlılığa gerek yoktur. Gizli isaretimizle kendini tanıtamayan herkesi öldürmek hakkımızdır.”

“Afganistan’da Rûsenî tarikatının son dini-askeri liderinin ölümünden kırk yıl sonra, aynı isimde bir örgüt (Illuminati’ler) Ingolstadt Üniversitesinde kilise yasası profesörü olan Adam Weishaupt tarafından Almanya’da kuruldu. Tarihlerin yakınlığı ve öğretilerin benzerliği, Bavyera’lı Illuminati’leri Afganistan’dakilere bağlamaktadır.”

Arkon Daraul, Secret Societies

(2) Adam Weishaupt

“Gerçeğin baskılarına boyun eğip, kendini sınırlarına hapsetmektense, onsekizinci yüzyıl insanı hayaletlere sığınmayı yegledi. Özlemlerini, sahtekârlar ve büyücülerin sunduğu mucizelerle tatmin etmeye kalktı. Maddeden kaçarak, kendi varolusunu inkâr etti...Tüm bir kültür yerle bir oldu.”

A. Viatte, Les Sources Occultes du Romantisme: Illuminisme - Theosophie

“Adam Weishaupt, Jean Jacques Rousseau gibi radikal fransız filozoflarının düşünceleri ile Hristiyan karsiti Maniciler’in öğretilerini birleştirdi. Weishaupt, tüm Avrupa’yi dolasıp kendine müritler arayan Kolmer adında kökeni belirsiz bir tüccar tarafından 1771 yılında Misir okültizmi alanında eğitildi.”

William T. Still, New World Order

“Parlak zekâ sahibi ve Cizvitlerce iktidari ele geçirmek için gerekli komplo yöntemleri konusunda iyi eğitilmiş olan genç Weishaupt, dünyayı Roma’nın baskısından kurtacak bir örgüt kurmaya karar verdi. Bu örgüt, insanlığı Hermes’çi sehitlerin saf Hristiyan imanına geri götürecekti. Weishaupt’un, yıllarca Misir’de yaşamış ve Maniciliğin gizli sırlarını öğrenmiş olan Kolmer adında bir alman tüccar tarafından aydınlatıldığı bilinmektedir. 1771 Yılında, Weishaupt adına “Illuminati (Aydınlananlar)” dediği kendi “Perfectibilis (Yetkinler)” örgütünü bes kisi ile olusturdu. Kendilerini reformcu özgürlükçüler ve mutlak esitliğin savaşçıları olarak nitelendiriyorlardı.”

Peter Tompkins, The Magic of the Obelisks

“Ingolstadt Üniversitesi profesörü Adam Weishaupt, karşılıklı yardımlaşma, öğütler ve felsefi tartışmalar sayesinde erdemleri ve ahlâki yükseltecek, dünyanın düzelmesi için gereken temeli atacak ve kötülüğün egemenliğine engel olacak bir örgüt tasarladı. Bu amaçlar örgütün adından anlaşıyordu:”Perfectibilis (Yetkinler)”. Daha sonra bu adın yerine, tam karşılığı “entellektüel olarak esinlenmiş kişiler” olan “Illuminati” adı kullanılmaya başlandı. Pek az aerodinamik bilgisine sahip olmasına karşın uçmaya kalkışan ilk kişilerden biri olan Weishaupt’un karakterinde alçakgönüllülüğe hiç yer yoktu. Diğer bir çok girişimci gibi, Weishaupt da hareketine ilk itici gücü verebilmek için Masonlugin yardımına gerek duydu ve gençlik yıllarında Cizvitlere bağlı olmasına rağmen, 1777 yılında bir Mason locasına girmeyi basardı...Ancak, Illuminati hareketine pek yarar sağlamayan bu atılım, Masonlugu oldukça kötü etkiledi...”

“Weishaupt’un Baron Von Knigge ile nasıl ilişki kurabildiği konusunda bilgimiz yok. Kuzey Almanya’da yaşayan bir soylu olan Von Knigge, 1773 yılında aydınlandıktan sonra Masonluga pek ilgi göstermemisti...Weishaupt, 1780 yılında Marki de Costanzo’yu Illuminati örgütünü yaymak için kuzeye gönderdi. Belki de, Von Knigge örgüt ile ilk ilişkisini bu şekilde kurmuştur.”

“Illuminati projelerini öğrendikçe Von Knigge’nin hevesi artıyordu. Nihayet 1781’de Bavyera’ya gidip tüm bilgileri doğrudan öğrenmek için Weishaupt’un çağrısını kabul etti...Von Knigge, yalnızca tüm aydınlanma derecelerini tamamlamakla yetinmedi, aynı zamanda örgüte tutku ile bağlanarak yaygınlaşmasına çabaladı. Önde gelen masonlardan J. C. Bode’yi kendi yardımcısı olarak örgüte soktu. Illuminati’ler kısa zamanda pek popüler oldu ve Almanya’nın en iyi, ama bazan da en kötü kişilerini bünyesinde toplamaya başladı. Üye sayısı iki bine ulaştığında, örgüt Fransa, Belçika, Danimarka, Polonya, Macaristan ve İtalya’ya yayılmıştı.”

Henry Wilson Coil, Coil’s Masonic Encyclopedia

“Illuminati, 1779 yılında, çoğu genç soylulardan ve din adamlarından oluşan 54 kişilik bir örgüttü ve dört Bavyera kentinde kolları vardı. Ancak, Katolik Bavyera’da ütöpik amaçlarına doğrudan ulaşma olanagını bulamayacağını anlayan Weishaupt, önceden kurulmuş bir örgütü, Masonlugu perde olarak kullanmaya

karar verdi... Bundan sonra, Johann Bode adında bir masonun da yardımı ile örgüt hızla gelişti ve Güney Almanya ve Avusturya'dan sonra Fransa ve Kuzey İtalya'ya yayıldı. Goethe, Mozart, Schiller ve Herder gibi entellektüelleri saflarına çekti.”

Peter Tompkins, The Magic of Obelisks

“İlluminati, gizliliğe asiri önem veren bir örgüttü. Üyeleri ve toplantı yerlerini klâsik adlardan oluşan kodlarla belirlemişlerdi; örneğin, Weisthaupt'un kod adı Spartakus, Von Knigge'ninki Philo idi, Eleusis şifresi merkez olan Ingolstadt'ı, Misir ise Avusturya'yı belirtmekteydi. Tarihler de bir tür şifreleme ile belirleniyordu.”

Henry Wilson Coil, Coil's Masonic Encyclopedia

“Thomas Jefferson, İlluminati'leri gayretle savunuyor ve Weishaupt'u hevesli bir hayirsever olarak tanıtiyordu.”

William T. Still, New World Order

“Weishaupt, devlet ve kilise baskısı altında yaşadığı için, hem saf ahlâkin ilkelerini, hem de iletişimde gizliliğin gereğini iyi biliyordu. Tüm bunlar onun düşüncelerine gizemli bir hava vermekteydi... Eger Weishaupt burada olsaydı ve insanları daha akıllı ve erdemli kılma çabalarının egemen olduğu bu ortamda yazsaydı, amaçlarına ulaşmak için herhangi bir gizli düzene gerek duymayacaktı.”

Thomas Jefferson

“Sonunda İlluminati'ler iç ve dış huzursuzluklar ile kusatıldılar. Weishaupt, Von Knigge'nin hazırladığı ritüellerde yanlışlıklar buldu ve düzeltilmesini buyurdu. Bunun üzerine, canı sıkılan Von Knigge 1784 yılında örgütten istifa etti. Cizvitler basından beri örgütle mücadele ediyorlardı, neredeyse tüm din adamları İlluminati'lerin düşmanıydı ve öylesine yoğun bir çaba gösterdiler ki, Bavyera Elektörü 22 Haziran 1784 tarihli bir ferman ile örgütü kapattı. Üyelerin büyük kısmı tutuklandı ve Weishaupt dahil diğer bir kısmı da ülkeyi terk etmek zorunda kaldı... Aynı ferman 1785 Ağustos'unda da yinelendi... Yalnızca İlluminati örgütü değil, Masonluk da Bavyera'da böylelikle silindi ve bir daha asla eski durumlarına kavuşamadılar. 18. Yüzyılın sonunda, İlluminati'ler tümüyle yok olmuşlardı.”

Henry Wilson Coil, Coil's Masonic Encyclopedia

“1875 Yılında Bavyera'da İlluminati örgütünün kapatılması, etkileri New England'a kadar ulaşan, öylesine büyük bir velvele yarattı ki, George Washington kusu içinde kalan Amerikalı masonlara teselli verme gereğini hissetti.”

“Gerçekten de İlluminati'ler, istemeden de olsa, çağdaş komplo kuramlarının dogması için bir fırsat yaratmış oldular. Toplum için oluşturdıkları ileri sürülen tehlike asiri abartıldı ve İlluminati'lere karşı bir yayın salgını başladı. Gizliliğe verdikleri önem, önemli kamu görevlilerini üye yapmak için gösterdikleri ısrarlı çabalar, bir kaç yüksek dereceli üyenin dışında gerçek toplumsal amaçlarını saklamaları İlluminatileri yalnızca Alman muhafazakârları için değil, tüm Avrupa kamuoyu gözünde umacı durumuna getirdi. Dört yıl sonra Fransız Devrimi başladığında, Bavyera'lı İlluminati'ler hakkındaki mitler, merkezinde Tampliye'lerin bulunduğu daha kapsamlı ve geniş bir komplo kuramına dönüştü.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Günümüzde “komplo kuramı” adı verilen yaklaşım, İlluminatiler'i suçlayan ve pek uzun bir komplocular listesi ile bağlantıda olduklarını iddia eden makaleler, broşürler ve kitaplar dalgasının bir ürünüdür. İlluminatilere yöneltilen suçlamaların boyutu, aleylerinde yazılmış bir kitabın adından kolaylıkla anlaşılabılır: “Avrupa'nın Tüm Hükümetlerine ve Dinlerine Karşı Komplonun Kanıtları: Masonların, İlluminatiler'in ve Okuma Derneklerinin Toplantıları”... İlk olarak 1800'lerde çıkan bu kitap, 1967 yılında John Birch Yayınevi tarafından bir kez daha yayınlandı ve İlluminatiler bugün için de açık ve güncel bir tehlike olarak nitelendiriler.”

Ancient Wisdom and Secret Sects

(3) İlluminati Örgüt Yapısı

“Illuminatilerin kesinlikle karsit olduklari Gül-Haç localarinda sürdürülen anlasilmaz aristokratik törenler Alman soylularinin muhafazakâr akillarini iyice karistiriyordu. Oysa din karsiti, radikal ve bilinçli bir biçimde kentsoylu olan Bavyera’li Illuminati örgütü Alman ruhunun yalin bir yansimasiydi.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“Illuminati örgütü üç ana grupta asagida siralanan derecelere ayrilmisti:

I-Çocuk Yuvasi

1-Hazirlik Deneme

2-Novitiate (Yamaklar)

3-Minerva

4-Minor Illuminatus (Küçük Aydınlanmış)

5-Magistratus (Usta)

II-Simgesel Masonluk

1-Çiraklar

2-Kalfalar

3-Üstadlar

a-Major Illuminatus (Büyük Aydınlanmış)

b-Illuminatus Dirigens (Yönetici Aydınlanmış)

III-Gizemler

1-Küçük Gizemler

a-Rahip

b-Prens

2-Büyük Gizemler

a-Magus (Büyücü)

b-Rex (Kral)

Henry Wilson Coil, Coil’s Masonic Encyclopedia

“Illuminati örgütüne üye olabilmek için mason olmak zorunlugu yoktu, zira Weishaupt ve Von Knigge’nin olusturduklari sistemde, 4., 5. ve 6. dereceler zaten simgesel Masonlugun ilk üç derecesini içermekteydi. Von Knigge on dereceden olusan bir sistem olusturduklarini belirtmistir ancak, son iki dereceye, küçük ve büyük gizemler derecelerine ulasan hiçbir üye olmamamistir.”

Jeff-Jorczak@vos.stratus.com

“Açıkça politika yapan ve kraliyet karsiti olan Illuminati örgütü, Mavi Dereceleri tamamlayan masonlara, yüksek derecelere ulasma olanagi tanimaktaydi. Illuminati örgütünün gizli Büyük Üstadı “Eski Üstün İskoç” unvanina sahipti.”

William Bramley, The Gods od Eden

“Alt derecelerdeki üyeler, örgütün nasıl yönetildiği ve dünyayı ne yolla özgürleştirecekleri konularında tamamen bilgisizdiler. Yükseldikçe, örgüte hizmet etmek için, mali ve siyasi güç kazanmak ve elde edilen bu gücü örgütün emrine vermek gereği ortaya çikiyordu. Üyelerin gayretli bir mason olmaları ve Masonlugun mali kaynaklarını da kontrol altına almaları isteniyordu. Ancak, onuncu dereceye ulasan ve “rahip” unvanını kazanan üyelere bir takım kesin bilgiler verilmekteydi. Bu bilgiler arasında, Illuminati örgütünün tüm dünyadaki kralları ve din adamlarını yok etmek istediği ve ancak böylelikle insanların zihinlerinden milliyet düşüncesinin silinebileceği aktarıliyordu. Bu amaçlara ulaşmanın yolu ise basın, eğitim ve hükümette yüksek mevkileri ele geçirmekti.”

“Üst dereceler, örgütü kuran ve gelistiren materyalist kisilerin asil amaçlarının dinsel inançları yok etmek olduğunu açıkça ortaya çıkarmaktaydi. Üyelere, Tanrı ve dinsel inançların insanlarca uyduruldukları ve gerçekte değersiz oldukları öğretiliyordu. Sonuçta örgüt içinde en üst dereceye (kral derecesi) ulasan üye, kendini bir krala esit buluyor, tüm insanların bu dereceye yükselebileceklerini ve bu nedenle de insanları

yönetmek için krallara gerek duyulmasının bir safsata olduğu sonucuna varıyordu.”

Arkon Daraul, Secret Societies

Tampliyeler'in Öcü

(1) Komplo Tehditleri

“Bavyera’da baslarına gelenlerden sonra, Illuminati örgütü, değişik isimlerde etkinlik göstererek yer altına çekildi. “Fransız Devrim Klübü” bu durumun bir örneğidir. Bu örgüte radikallerin hızla katılması sonucunda daha geniş bir toplantı salonuna gerek duyuldu ve “Jacobin Birliği” salonu kiralandı. Artık, örgüt “Jacobin Klübü” olarak bilinecektir.”

“Gizli toplantılar düzenleyen Jacobin Klübü hızla gelişti ve sayıları 1300’e ulaşan üyeleri arasında Fransa’nın en iyi eğitim görmüş ve en etkin kişileri katıldı. Jacobin’lerin ülküsü, tüm kurumları ve krallığı ortadan kaldırarak, adına “Yeni Dünya Düzeni” ya da “Evrensel Cumhuriyet” dedikleri bir düzen kurmaktı.”

“...Ünlü büyücü ve okült uzmanı Cagliostro, 1783 yılında Illuminati’lere katılmıştı. Yıllar sonra, kendi katılma törenini katolik rahiplere anlattığında, törenin Frankfurt yakınlarında bir yeraltı sığınagında yapıldığını söyledi.”

William T. Still, New World Order

“İçerik dolu demir bir sandık açıldı. Töreni yöneten kişi sandıktan el yazması bir kitap aldı ve ilk sayfasını okudu: “Bizler, Tampliyeler’in Büyük Üstadları...” sözlerini kanla yazılmış bir and izliyordu. Söz konusu bu kitap “İlluminizm”in aslında tüm monarşilere ve kiliseye karşı bir nifak olduğunu, ilk saldırının Fransa tahtına yöneleceğini ve Fransa’da krallığın çökertilmesinden sonra sıranın Roma’ya geleceğini belirtmekteydi.”

Gerçekten de, 1789 yılı Mart ayında, Fransa Büyük Dogusu’na bağlı 266 locanın tümü Illuminati denetimi altına girmişti bile. Aslında masonların hepsi kendilerini gizlice yöneten bu örgütün farkında değildi; yalnızca pek az sayıda mason bu sırrı bilmekteydi...Ertesi ay ihtilâl başladı.”

Nesta H. Webster, Secret Societies and Subversive Movements

“Cagliostro bir Tampliyeciydi. Yazdığı bir mektupta, Londra’daki masonlara “ezeli mabed”in yeniden yapımına başlama zamanının geldiğini bildirmişti. Cagliostro, Masonluga “Memphis ve Misraim” adı altında yeni bir rit getirmiş ve böylece İsis’e gizemli tapınma törenlerini canlandırmaya kalkmıştı. Cagliostro’nun armasında bulunan LPD harfleri “Lilia Pedibus Destruere” (Zambagin Ayakları Altındaki Tehdit) sözlerini ifade etmekteydi (bilindiği gibi zambak Fransa Krallığının simgesidir). Ayrıca, Cagliostro’ya ait 16. yüzyıldan kalma bir madalyonun üzerinde bir zambak demetini kesen bir kılıç kabartması ve bunun altında “Talem Dabit Ultio Messum” (Böyle bir Hasat Öç Alır) sözleri kazılıdır.”

General Albert Pike, Morals and Dogma

“1797-1798 yılları arasında üç cilt halinde yayınlanan “Mémoires Pour Servir l’Histoire du Jacobinisme” (Jakoben Tarihine Hizmet için Anılar) adlı eserinde, bir çizit olan Barruel, tüm kötülüklerin Mani ve Manicilik’ten türediğini yazar ve tarih boyunca süren gizli bir komplocunun varolduğunu savunur.”

Edward Burman, The Assassins - Holy Killers of Islam

“Barruel ile birlikte “Le Tombeau de Jacques de Molay” (Jacques de Molay’ın Mezarı) adlı bir kitabın yazarı olan Cadet de Gassicourt’un düşünceleri sürekli bir komplo inancına saplanmış. Onlara göre Manicilik’ten kaynaklanan ve doğudaki Hashaşiler ile batıdaki sapkın mazheplerden Tampliyeler’e aktarılan bu yıkıcı nifak, de Molay’ın 1314 yılındaki ölümünden sonra varlığını sürdürmeyi başarabilen dört Tampliyecinin sayesinde 18. yüzyıla kadar ulaşabilmiştir.”

Peter Partner, The Murdered Magicians

“O günden beri, en fazla Cromwell ve Fransa Kralı IV. Henri’nin katili olmak üzere, Portekiz, Brezilya ve İsveç’teki tüm komplocular ve elbette Robespierre ve Danton dahil tüm caniler ve devrimciler aynı Tampliyecinin üyesidirler.”

Edward Burman, The Assassins - Holy Killers of Islam

"Eliphas Levi, Fransiz Devrimi'nin Tampliyeler'in 14. yüz yılda çektiikleri acıların intikamı olduğunu ileri sürmüştür."

David Conway, Ritual Magic

"Rousseau'nun da desteği ile kurulan bir mason locası, o dönemde Fransa'daki devrim hareketinin merkezi oldu ve ne gariptir ki, bu locanın üstadı olan ve kraliyet kani taşıyan Orleans Dükü, Jacques de Molay'ın mezarı üstüne, IV. Philip ve ardıllarından Tampliyeler'in öcünü almak için and içti."

"...Tampliyeler'in tahta ve tiara'ya (Papa'nın taci) karşı gıristikleri entrikaları herkese açıklamaları olanaksızdı. Bunu yapmak, Isis'in peçesini kaldırmak ve üstadların gizlerini kalabalıklara yaymak anlamını taşıyacaktı."

"...XVI. Louis giyotinde can verince isin yarısı tamamlanmış oldu. Artık Tapınak Ordusu tüm gücünü Papa'ya karşı yöneltebilecekti."

General Albert Pike, Morals and Dogma

(2)Terörün Egemenliği

"1789 Yilinin ilkbahar ve yaz aylarında Illuminatilerin tahıl piyasasında gerçekleştirdikleri manipulasyonlar sonucunda yapay bir bugday darlığı yaratıldı. Bu durum o denli geniş bir açlığa yol açtı ki, tüm ülke kısa zamanda ayaklandı. Olayların basını çeken kişi, Fransa Büyük Dogusu'nun Büyük Üstadı Orleans Dükü idi. Illuminatiler, halkın çektiği acıları bir araç olarak kullanarak yarattıkları huzursuz ortamın devrimci eylemlerine yararlı olacağını planlamışlardı. Gerçekte, besin stoklarını bloke ederek ve Ulusal Meclis'te tüm reform girsimlerini engelleyerek, durumu iyice kötüleştirdiler ve halkı tam anlamıyla açlığa mahkum ettiler."

"...14 Temmuz günü Bastille yağmalandı. Özgür bırakılan tutuklu sayısı yalnızca yedi idi. Fransız tarihçiler bugün, eylemin asıl amacının Bastille'i yıkmak ve tutukluları kurtarmak olmadığını belirtiyorlar; asıl amaç Bastille'de saklanan barut ve silâhları ele geçirmektir. Böylece silâhlanan Jakobenler, 22 Temmuz gününden başlayarak o güne dek esi görülmemiş ve titizlikle planlanmış bir ihtilâl girişimini sahneye koydular. Bu dönem tarihte "Büyük Korku" diye adlandırılacaktır."

"...Öncelikle tüm ülkede eszamanlı bir panik duygusu yaratıldı. Köyden köye, kentten kente giden atlılar, yurttaşlara "haydutların !" yaklaştırmakta olduğunu ve kendilerini korumak istiyorlarsa silâha sarılmaları gerektiğini bildirdiler. Ayrıca, tüm bu olayların sorumlularının malikânelerde ve satolarda gizlendikleri, bizzat Kralın buraları ateşe vermelerini buyurduğu yurttaşlara söylendi. Fransa Kralına bağlı olan halk bu emirlere uydu. Artık alevlerin denetlenmesi olanaksızdı, yagma ve yıkım sürerken, anarşi gittikçe yaygınlaşıyordu."

William T. Still, New World Order

"1789 Yılında Krallığın yıkılması ile birlikte, 10 Ağustos gününden başlayarak üç renkli Fransız bayrağı devrimin kızıl bayrağı ile değiştirildi. "Yasasın Kral Orleans" çığlıkları ile masonların "Özgürlük, Esitlik, Kardeşlik" seslenisi sokakları kapladı."

Nesta H. Webster, Secret Societies and Subversive Movements

"Paris sokakları teröre teslim olmuştur...1793 Kasım'ında tüm Fransa'da rahiplerin öldürülmeye başlanması, dine karşı bir kampanyanın yürürlüğe girdiğini ortaya koyuyordu. Tüm mezarlıklara, Illuminatilerin ünlü sloganı olan "Ölüm Sonsuz bir Uykudur" sözlerini içeren yazılar asılmaya başlandı. Paris'teki kiliselerde "Akıl Bayramları" adı altında eğlenciler düzenleniyor, fahiseler tanrıça gibi tahta çıkarılıyorlardı. Bu törenlerin bir adı da "Exoterion"du ve Weishaupt'un kaleme aldığı "Ask Tanrıçasının Kutsanması" adlı bir siiri örnek alıyorlardı."

"...Thomas Jefferson, 1791 yılında üç yıl süren Fransa elçiliğinden Amerika'ya geri dönüşünde, tüm bu kıyımı "ne güzel bir devrim" diye tanımlamış ve tüm dünyaya yayılmasını umut ettiğini yazmıştır. Jefferson, neredeyse tüm Fransa halkının Jakoben olduğuna inandığını açıklamıştır. Ona göre, bu büyük çoğunluk, ulusal iradeyi açıkça ortaya koymaktadır."

"1793 Yilinin sonlarına doğru, yeni devrim yönetimi sayıları yüzbinlere ulaşan işsizlerle yüz yüze kaldı. Devrimin önderleri, sonradan bütün diktatörlerin taklit edeceği yeni bir "terör" projesini uygulamaya

geçirdiler: “nüfus azaltılması”.

“Amaç Fransa’nın yirmibes milyona ulaşan nüfusunu onaltı milyona indirmektir. Robespierre, nüfusun azaltılmasını kaçınılmaz buluyordu”.

William T. Still, New World Order

“Ticaret hayatının yok olması ile genişleyen işsizlik sorununa çözüm, sistemli bir terör uygulaması ile bulundu.”

Nesta H. Webster, Secret Societies and Subversive Movements

“Nüfusun azaltılması ile görevli devrim komitesi üyeleri, gece gündüz harita basında her kentte kaç kellenin kopartılması gerektiğini hesaplıyorlardı. Devrim mahkemeleri kimlerin ölmesi gerektiğine karar veriyor ve sonu gelmez bir kurban sürüsü giyotin yolunu tutuyordu. Yalnızca Nantes’de, bir gece içinde 500 kimsesiz çocuk kent mezbahasında öldürülüyor, 144 yoksul kadın nehre fırlatılıyordu.”

William T. Still, New World Order

PAFLIKYANLAR (PAULICIANS)

Ezoterik Bir Ermeni Tarikati.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Ermeni Kilisesi

Ermenistan’da Hristiyan inancı, II. ve III. yüz yıllarda hızla ilerlemiş ve III. yüz yılın sonlarında (287 yılında) ya da IV. yüz yılın başında (301 yılında), Hristiyanlık resmi din olarak Ermeni ulusuna kabul edilmisti. Hristiyan inancına bağlı akımlar, Kuzey-Bati yönünden “Helen Tipi” ve Güney-Bati yönünden “Suriye Tipi” biçimlerinde Ermenistan’a girip tüm IV. yüz yıl süresince yanyana var olmuştular. Ayrıca pagan inançlar da Hristiyanlığın kabul edilmesinden çok sonralarına kadar etkisini sürdürmeyi başarmisti. Öteden beri süregelen Zerdüştu ve Mazdeist kurum ve gelenekler de bir anda sökülüp atılamamisti.

Hristiyanlığın tüm kültürel, sosyal ve politik gerekleriyle birden kabul edilmesinden sonra, Ermenilerin Batı’ya yönelmeleri kaçınılmaz olmuştur. Hristiyan inancının korunması için eski inançlar zamanla Batılı bir yaklaşıma dönüştürülmüştü. Bu düzeni sürdürmek için Ermenistan’ın güçlü Hristiyan komşuları sık sık Ermeni Kilisesinin yaşam alanına müdahale etmişler, dogmatik çekişmelerde çeşitli gerekçelerle kendileri için elverişli olan çözümleri sağlamak için baskı uygulamışlardı.

Bu gelişmelere rağmen, Ermeniler arasında artan Hristiyan etki dalgasını dengelemek üzere politik ve dinsel akımlar ortaya çıkmisti. Bir akım, pagan inançlarının yeniden canlanması için harekete geçerken, bir diğeri, Hristiyanlığı denetimi altına almak isteyerek, Hristiyan inançlarının en koyu bir biçimde savunmasını yüklenmistir.

Ermeni Kilisesinin başlangıç tarihi, çok sayıda dinsel akımla birlikte, ruhban sınıfı karsiti çekişmeler ve aralarındaki ilişkilerin belirlenmesi çok zor olan tarikatler karmasasını içerir. Bu tarikatlerin eğilimleri ya Hristiyanlığın ahlak öğretisini asan, çarpıtan ve bu öğretiye karşı duran, ya da kilise uygulamalarından daha fazla bir tutuculuğu içeren asiriliklere yönelmekteydi. Maniciler, Messalianlar, Montanistler, Tondraklar, Borboritler ve Paflıkyanlar gibi çeşitli tarikatler Ermenistan’da verimli bir ortam bulmuşlardı.

Helenizm ve Gnosis

Hristiyanlık, Kudüs’ün İ.S. 70 yılında yıkılmasından sonra kendini Yahudi etki alanından kurtarmış olarak, ancak çevresindeki Helenizmin inanç ve düşünceleriyle çelişki içinde bulmuştur. Bu yeni olgu, Hristiyan inancını bozabilecek tehditler içeriyordu. İlk yılların Hristiyan Kilisesinin ilk girişimi, kendini Helenizm ruhuna kolayca teslim etmemek için çabalamak oldu. Hristiyanlık, Yahudi kalibinde kalsaydı yayılamayacaktı. Kolaylıkla Helen

kültürünü benimsemiş olsaydı, yine günümüzdeki durumundan çok farklı bir konumda olacaktı.

Gerçekleşen gelişim, erken Hristiyan inancıyla Helenizm arasında beliren bir sentezdir.

Helen dünyasında oldukça yaygın olan Gnostisizm, İ.S. 80 ile 150 yılları arasında Hristiyanlığın gizemci uygulamaları için kullanılmış bir ad olup, aslında Hristiyan Kilisesinin en korkulacak rakibi durumundaydı. Gnostik akimin yandaşları, Kilise'nin basit inancını hiçe sayan gizli bir bilginin (Gnosis) sahibi oldukları savıyla ortalıktaydılar. Yeni-Platonculuk'tan, Helenleşmiş Zerdüşt inancından ve Yahudilik'ten aktarılmış sistematik bir

öğreti durumuna ulaşan Gnostisizm, bir tür kozmolojik yaklaşım ortaya koymuştu. Bu yaklaşım, tinsel unsurların maddenin tutsaklığından zamanla kurtulması görüşünü içeriyordu. Bu düşünce, Basilides ve Valentinus'un kurduğu Gnostik gruplarda, İsa'nın insan biçiminde belirmesini reddetmeye kadar varırdılmıştı.

Gnostisizm, Ermeni tarikatları üzerinde de önemli bir etkiye sahip olmuştur. Örneğin Messalianlar, Gnostisizmin etkisinde kalmış bir dilenci tarikatıydı. Önerdikleri köktenci inanç biçimi, dünyadan tümüyle koparak, insanın kurtuluşu sorunun çözümleneceği yolundaydı. Messalianizm, tam anlamıyla bu dünyaya ait her türlü çalışma ve etkinlik biçimlerinin inkarına dayanan bir dinsel akımdı.

Paflikyanlar

Manicilikten türemiş düalist sapkın bir Ermeni tarikatıdır Paflikyanlar. Paflikyan (Pavlikyan, Bavlikyan) ya da "Paulician" adının kökeni karanlıktır. Gibbon, bu adın "Aziz Pavlus'un öğrencileri" anlamına geldiğini belirtir. Paflikyanların bu havari için besledikleri özel ilgi ve tüm Paflikyan önderlerinin Aziz Pavlus'un öğrencilerinden birinin adını almaları bu görüşü desteklemektedir. Ancak, Paflikyanların düşmanları tarafından kullanılan biçimi ile

"Paulikianoı" adı oldukça ilginçtir ve bu terimin "Samsat'lı Pavlus'un izleyicileri" anlamına geldiği ileri sürülmüştür. Oysa Samsat'lı Pavlus'un öğretisi ile Paflikyanların hiçbir bağlantısı yoktur. Photius'un aktardıklarına göre ise, Samsatlı Kallinice adlı Manici bir kadın Pavlus ve Yohan adlı iki oğlunu bu öğretiyi yaymak üzere Ermenistan'a göndermiştir ve Paflikyanların adı iste bu Pavlus'den gelmektedir. Ancak, bunun sadece bir öykü olduğu ve bu kişilerin gerçekten var olmadıkları tarihçiler tarafından ileri sürülmüştür. Konunun

uzmanlarından Ter-Mkrttschian, Paulician adının Ermenice'de "küçük Pavlus'un izleyicileri" anlamına geldiğini belirtmekte, ancak bu küçük Pavlus'un kim olduğu konusuna bir açıklık getirememektedir. Paflikyan adı ilk kez, 719 yılında Ermeni Kilisesinin Duin Sinod'unda kullanılmış ve bu Sinod'da "hiç kimse Paflikyan denilen kötü sapkınların evini ziyaret etmeyecek" biçiminde bir kural konulmuştur.

Paflikyanların Tarihi

Kendi adını Silvanus olarak değiştiren Mananali'li Constantine, Colonia yakınlarındaki Kibossa'da ilk Paflikyan topluluğunu bir araya getiren kısıdır. Öğretisini yaymaya 657 yılında başlamıştır. Kendisi kitap yazmadığı gibi, tüm öğrencilerinin sadece Incil'i esas almalarını istemistir. Constantine'den sonra Paflikyanların önderliğini Symeon-Titus üstlenmiştir. Aslında Bizans tarafından Paflikyanları yok etme görevi ile gönderilen

Symeon, Constantine'i 684 yılında öldürdükten sonra inancını değiştirmiş ve Paflikyanlara katılmıştır. Ne var ki, 690 yılında Symeon-Titus da, Bizans görevlileri tarafından öldürülmüştür. Bundan sonra ciddi bir bocalama dönemi geçiren tarikat, 715 yılında Pavlus adlı bir kişinin önderliğinde Phanaroea yakınlarındaki Episparis'te yeniden toparlanmıştır. Akimin adının bu Pavlus'tan kaynaklandığı da ileri sürülmektedir. Pavlus ölünce iki oğlu,

Gegnesius-Timothy ile Theodore, önderlik için kavgaya tutuşmuşlar ve Gegnesius, 717 yılında İstanbul'a giderek imparator III. Leo ve patrik I.Germanius'u kendisinin bir ortodoks olduğuna inandırmış, bir imparatorluk birliği ile Mananali'ye geri dönerek Theodore'u yenilgiye uğratmıştır. Paflikyanların basına geçen Gegnesius bir süre sonra ölmüş, bu kez de onun iki oğlu, Zachary ve Joseph-Epaphroditus arasında kavga çıkmıştır. Kısa

zaman sonra Zachary ve izleyenleri Müslüman orduları tarafından yok edilince, tüm Paflikyanlar yine Joseph'in önderliğinde birleşmişlerdir.

Joseph, tüm Anadolu'da Paflikyan toplulukları oluşturmaya başlamıştır. Ne var ki, Joseph'ten sonra basa geçen Vahan zamanında tarikat hem sayıca ve hem de etki olarak gerilemiştir. Bu dönemde ortaya çıkan Sergius-Tychius adlı bir kişi, Vahan'dan ayrılarak, Paflikyan tarikatını güçlendirmek ve reforme etmek için harekete geçmiştir. Paflikyanlar, "Vahanitler" ve "Sergitler" olmak üzere ikiye bölünmüştür. Sergitler, kısa

süre içinde basarili olmuslar ve rakiplerini neredeyse tümüyle ortadan kaldırmışlardır. Bu dönemde Paflikyanlar, Bizans İmparatorluğu'nun bazen baskısı, bazen de koruması altında kalmaktaydılar. IV. Constantine ve II. Justinian, Paflikyanlara şiddetli bir baskı uygulamıştı. III. Leo ve onu izleyen "İkona Kırıcı" (Iconoclast) imparatorlar ise, genellikle Paflikyanlara sempati beslemişlerdir. I. Nicephorus, Paflikyanları Phrygia ve Lycaonia yörelerinde asker olarak kullanmak istemiştir. I. Michael, yeniden Paflikyanlara karşı şiddet uygulamasına başlamış, özellikle V. Leo, kendisinin de bir Paflikyan olduğu iddialarını yalanlamak amacıyla, müthiş bir Paflikyan avına çıkmıştır. Bu dönemde bir çok Paflikyan, Bizans'tan kaçarak Müslümanlara sığınmıştır. Sergius 835 yılında öldürülmüştür. İmparatoriçe Theodora zamanında da baskı sürmüştür, Karbeas yönetiminde isyan eden Paflikyanlar kitle halinde Müslüman topraklarına göç etmişlerdir.

Artık Bizans'ın kanlı düşmanı durumuna gelen Paflikyanlar, Müslümanlar tarafından desteklenmişlerdir. Tephrike'de (Divrigi) bir kale kuran Paflikyanlar, sürekli olarak Bizans topraklarını yağmalamışlar, giderek etkilerini arttırarak politik bir güç durumuna yükselmişlerdir. İmparator I. Basil zamanında, Paflikyan ordusu Anadolu'yu boydan boya geçerek Efes'e kadar gelmiş, İzmit'i işgal ederek neredeyse İstanbul'un karşı kıyılarına kadar ulaşmıştır. Ancak sonunda yenilgiden kurtulamamışlar ve 871 yılında Tephrike kalesi yerle bir edilmiştir. Bu durum tarikatın askeri gücünü yok etmiştir. Paflikyanlar Anadolu'nun çeşitli yörelerine dağılmışlardır. V. Constantine ve I. Johannes, Paflikyanları kitleler halinde Trakya'ya, özellikle Filibe kenti ve çevresine göçe zorlamışlar ve Slavlara karşı askeri güç olarak kullanmışlardır. Dokuzuncu ve Onuncu yüz yıllar süresince Bizans yönetimi ve Kilisesi, Anadolu ve Trakya'daki Paflikyanlar ile uğraşmış, onları Ortodoks inancına çekebilmek için sürekli çaba harcanmıştır.

Ermenistan'da Paflikyan hareketi, dokuzuncu yüz yılda Smbat adlı bir kişinin kurduğu "Tondrak" tarikatı biçiminde varlığını sürdürmüştür. Trakya'da ise zamanla yok olmuşlardır. Alexius Comnenus tarafından 1081 yılında Ortodoksluğa dönmeye ikna edildikleri ileri sürülmüştür. Onuncu yüz yıldan sonra, tarih sahnesinden çekilmişlerdir. Ancak, öğretilerinin izleri bir çok yerde görülmüştür. Bulgaristan'daki Bogomil tarikatı Paflikyanların devamıdır. Bogomiller, Ortaçağ boyunca Batı'ya doğru öğretilerini yaymışlar, Katharlar (Albililer) ve diğer Manici akımları etkilemişlerdir. Ermenistan'da da Paflikyanlardan türeyen benzer tarikatların günümüze kadar varlıklarını sürdürdükleri kabul edilmektedir.

Yüz yıllar sonra, 1717 yılında Lady Mary Wortley Montagu, İstanbul'a gelirken Filibe'de durakladığında, aynen şunları yazıyor: "Filibe'de kendilerine Paulin adını veren bir tarikat buldum. Bunlar eski bir kiliseyi göstererek Aziz Pavlus'un burada vaaz verdiğini söylüyorlar. Pavlus, bunların en makbul azizleridir..."

Paflikyanların Öğretisi

Paflikyan öğretisinin temel görüşü, maddi dünyayı yaratan ve yöneten Tanrı ile tapılması gereken, ruhları yaratan göklerin Tanrısı arasındaki ayırmadır. Paflikyanlara göre tüm maddi varlıklar kötüdür. Bu yaklaşım Paflikyanların, Manicilikten etkilenen akımlardan biri olarak kabul edilmeleri gerektiğini ortaya koyar. Ancak, Paflikyan öğretilerinde güçlü bir "Marcionist" etki de vardır. Eski Ahit'i kabul etmezler, İsa'nın yeniden doğacağına inanmazlar; Paflikyanlara göre İsa Tanrı'nın dünyaya gönderdiği bir melektir ve gerçek annesi göklerdeki Kudüs'tür; İsa'nın tüm eseri yaydığı öğretileridir; İsa'ya inanmak insani son yargıdan kurtarır; gerçek vaftiz İsa'nın sözlerini duymakla olur. Paflikyanlar haça değer vermezler, yalnızca İncil'in bir kısmına inanırlar; İsa'yi reddettiği için Aziz Petrus'un mektuplarını dikkate almazlar; yalnızca Luka İncili ve Pavlus'un mektuplarına değer verirler.

Tüm resim ve heykellere karşıdır. Maddi dünyaya ait her şeyin sadece simgesel bir değeri vardır. Bu bakımdan, Paflikyanlar Kiliseyi de, Kilisenin geleneklerini, dogmalarını, kurumlarını, ruhban sınıfını da reddetmişlerdir. Onlara göre, herkes kutsal metinleri okuyup yorumlama hakkına sahiptir.

Paflikyanlar kendilerini kabul ettirmek için çok şiddetli bir misyoner etkinliği göstermişlerdir. Ayrıca korku duyulan savaşçılar olup, bu nitelik kuskusuz bulundukları bölgenin coğrafyasından kaynaklanıyordu. Zira Paflikyanlar, dinleri ve uygarlıkları ayıran bir sınır üzerinde yer alıyorlardı. Akim bu militan görünümü, toplumsal alanda da radikal bir ideoloji ile kosuttu. Yeryüzünde tüm tinsel yetkeyi reddetdikleri için, dünyasal iktidar ve politik hakların varlık nedenini de inkar ediyorlardı. Böylece, dinsel düzeydeki esitlikçiliğe, toplumsal düzeyde de bir esitlikçi anarsizm eklenmekteydi.

Paflikyanlara göre, tüm Kilise hiyerarsisi kötüdür, aynı biçimde tüm ayinler ve kutsal eşyalar da reddedilmelidir. Örgütlenmelerinde en önde gelen kişiler, tarikatın farklı yörelerdeki kurucularıdır. Bu kurucu azizler, genellikle adlarını Aziz Pavlus'un öğrencilerinden alırlar ve onların yeniden dünyaya gelmiş ruhlarını tasdikladıkları ileri sürerler. Azizlerden sonra, bir konsil oluşturan "synechdemoi" (yoldaslar) ile toplantılarda düzeni sağlayan "notarioi" gelir. Toplantılarını kiliselerde değil, "proseuchai"nde (dua evleri) yaparlar. Baskı altındayken inançlarını saklamanın ve hatta reddetmenin doğru olduğuna inanırlar. Bu

nedenle, disardan Kiliseye bagli bir görünüm sunarken, gizlice

Paflikyan inançlarını sürdürmüşlerdir. Ülküleri, tüm ırk ayrımlarını giderecek olan inananların tinsel birliğine ulaşmaktır. Düşmanları Paflikyanları sürekli ahlaksızlıkla suçlamışlardır. Hatta dua evlerinde bile ahlaksız davranışlarda bulundukları ileri sürülmüştür. Kendilerinin “Hiristiyan” adından başka bir adla çağırılmalarından hiç

hoslanmazlar. Harnack’a göre Paflikyanlar, “Katolik ve Ortodoks Hiristiyanlığı reddeden, hiyerarsisi karsiti düalist Puritanlardır”.

Gibbon’dan beri Paflikyanlar, ilk ve saf Hiristiyanlığı sürdürmeye çalışan, düşmanları tarafından baskı ve istirap altında yaşamak zorunda bırakılmış, Incil’e bağlı iyi insanlar olarak kabul edilmektedirler. Conybeare, Paflikyanları Adopsiyonistler’in devami olarak nitelendirir. Adeney ise Paflikyanları “Protestanlıktan önceki Protestanlar” olarak değerlendirir.

Kaynaklar:

Encyclopedia Britannica

The Catholic Encyclopedia

Burhan Oguz, Türk Halk Düşüncesi ve Hareketlerinin İdeolojik Kökenleri II, Simurg Yayıncılık, 1997.

Balkanlar’da Farklı Bir Dinsel Yaklaşım.....Hazırlayan: Thamos (Geometri)

X. Yüz yıldan başlayarak Bizans’ta bulunan din adamları, Bulgaristan’da “Bogomiller” adı verilen yeni bir dinsel akımın gelişmekte olduğunu fark ettiler. Akımın kurucusu Bogomil (Tanrı’nın sevdiği) adında bir köy papazıydı. Yaklaşık 930 yıllarında papaz Bogomil yoksulluk, alçakgönüllülük, dua ve tövbe ile geçen bir yaşamı vaaz etmeye koyulmuştu.

X. Yüz yıl ortalarında Bulgar Çarlığı Maria-Irena’nın amcası İstanbul Patriki Theophilaktos, damadı Bulgar Çarı Petro’dan iki endişe dolu mektup alır. Bu mektuplarda Çar, Bulgaristan’da ortaya çıkmış yeni bir dinsel, ama Kilise karsiti akımı anlatmakta ve bu akımla nasıl baş edilmesi gerektiğini sormaktadır. Konuya eğilen Patrik, bu akımın Paflikyanlar’ın yeniden canlanması olduğuna karar verir. 954 Tarihli yanıtında, bu akımı iyi bildiğini ve bu kişilerin Kilise öğretilerine geri çağırılmaları gerektiğini yazar. Ancak Patrik’in yanıtı, bu akımı alışılagelmiş bir sapkınlık olarak açıklamasına karşın, bunun Bulgaristan’da yeni ortaya çıkışına sasırdığını ve bundan pek etkilendiğini açıkça sergilemektedir.

Bogomilizm’den ikinci kez sözeden kişi bir Ortodoks Bulgar papazı olan Kozmas’tır: “Çar Petro’nun zamanında Bulgaristan’da Bogomil adlı bir papaz yaşıyordu. O, Bulgaristan’a sapkınlığı eken ilk kişiydi”. Kozmas, bu satırları içeren ve 977 yılında kaleme aldığı risalesinde, Bogomilizmin yesermesine olanak sağlayan Ortodoks Kilisesinin tembellik ve savurganlığına çatmaktadır.

Bogomil’e göre dünya kötüydü, çünkü İsa’nın kardeşi ve Tanrı’nın diğer oğlu olan “Satanael” (Seytan) tarafından yaratılmıştı; Seytan, Eski Ahit’teki kiyıcı Tanrı “Yehova”dan baskısı değildi. Büyük olasılıkla Bogomil, VI. ile X. yüzyıllar arasında Anadolu’da yaygın olan Paflikyanlar’ın ve Messalianlar’ın düalist inançlarından etkilenmişti. Bogomil akımının inanışlarına göre Ortodoks kilisesinin törenleri, kutsal eşyalar ve ikonalar, aslında Seytan tarafından yaratıldıkları için anlamsız ve yararsızdılar; Haçtan da nefret etmek gerekliydi, zira İsa haçın üzerinde işkence çekmiş ve öldürülmüştü; Geçerli olan tek dua, gece ve gündüz dörder kez yinelenmesi gereken “Bizim Babamız” duasıydı.

Bogomillerin kozmolojik ilkeleri arasında Baba ile iki oğlu önde geliyordu. Baba süperkozmos yörelerde, İsa göklerde, Satanael adlı büyük oğul dünyada egemendiler. Satanael adı, “Tanrı’ya karşı gelen” anlamına geliyordu. Çogu Düalist topluluklar her iki oğlu da, küçüğünü sevgiden büyüğünü ise korkudan, yüceltiyorlardı.

Paflikyanların Seytani Tanrı’nın büyük oğlu olarak gördüklerine dair bir kanıt yoktur. Bu nedenle söz konusu öğretinin kökeni doğrudan Bogomillere dayandırılır. Doğal olarak Bogomiller, hiç kuşkusuz Seytan’ın kötülük ortakları olarak toprak ağalarını ve soyluları görüyorlar; yeryüzünün tüm mallarını ve zenginliklerini reddediyorlardı. “Eğer iyi bir Tanrı varsa, kötülükler nereden geliyor?” İste Bogomillerin yanıt

bulmaya çabaladıkları soru buydu.

IX. ve X. yüz yıllarda Trakya'daki koşullar feodalitenin gelişmesine elverişliydi. Küçük toprak sahibi köylülerin aleyhine güçlü bir feodalitenin boy vermesi, köylü sınıfının sefaletine neden olmaktaydı. Bölgenin sahne olduğu sürekli savaş durumu halkın omuzlarına hergün artan vergiler yüklemekte, yoksulluğa düşen köylüler bir koruyucu (prostasia) aramak zorunda kalmaktaydılar. Asiri ölçüde sert geçen 927-928 yılı kisini izleyen korkunç bir kitlik ve veba ile birkaç yıl yinelenen kötü hasat, feodal sınıfa halka ait toprakları olabildiğince düşük fiyatlarla ya da birkaç besin maddesi karşılığında satın alma olanagini vermisti. Bu ekonomik koşullar hiç kuskusuz Bogomil propagandasının yayılmasına yardımcı olmaktaydı. Yaygın sefalet, bir yandan Bogomillerin çağrısına uygun zemin hazırlarken, diğer yandan gelişen bir feodalitenin oluşmasını hızlandırıyordu. Tüm kudret ve zenginlikler bir azınlığın elinde toplanıyordu. Bu sosyal dengesizlik Bogomillerin sert karşı çıkışlarına yol açmaktaydı.

Bogomil inancının sosyo-politik temeli, Bulgar köylüsünün toprak ağalarına karşı gelişen tepkisi olmuştur. Bu tepki yadsıyıcı, olumsuz, bozguncu bir tepkiydi ve hiç kuskusuz Çar Petro ve ogullarının dönemlerinde Bulgaristan'ın gerilemesine yol açmıştı. Kozmas'ın risalesini yazdığı dönemde Bogomilizm yeni gelişen bir akımdı ve kısa süre önce Bizans İmparatoru Yohan Tzimises, Philippopolis (Filibe) civarındaki yörelere Paflikyanları göçe zorlamıştı. Bu bağlamda, hoşnutsuzluk yaratan ekonomik durumun ve yörede aniden ortaya çıkan düalist Paflikyan inançlarının Bogomilizmin temelini oluşturdugu düşünülebilir. Genel kural olarak Bogomil öğretisi, Gnostik akımlardan aktarılmış düalizm ile olabildiğince tam uygulanması istenen Hristiyan öğretisinin arasındaki gizli ya da açık karşılaştırmalarda belirginleşiyor. Bir akimin ilerleyip gelişmesi, yalnızca dış etkiler ve üyelerinin atesli çabalarıyla açıklanamaz. Ortam elverişli, insanlar etkilenmeye hazır olmalıdır. Bu koşullar, o dönemde Bulgaristan ve Bosna'da yeterince bulunuyordu.

Bogomiller ne et yiyorlar, ne de sarap içiyorlardı; evliliğe de karşıydılar. Topluluklarında hiyerarsik bir düzen yoktu. Birbirlerine günah çıkartıyorlar, birbirlerini affediyorlardı. Zenginleri eleştiriyorlar, soyluları aşağılıyorlar ve sıradan insanları, edilgin bir direniş göstererek, efendilerine baskaldırmaya davet ediyorlardı. Bogomil akiminin başarısı, Kilisenin zenginlik ve ihtisami ile papazların değersizliklerinin yarattığı düşüklüğünden kaynaklanan toplu bir adanmışlıkla açıklanabilir. Ancak asıl etken, giderek yoksulluğa ve toprak köleliğine bile razı olan Bulgar köylülerinin, toprak sahiplerine ve Bizans işbirlikçilerine duydukları nefretti.

Ortodoks inançlarına bu denli karşı çıkan bir öğretinin, ister istemez bölgenin sosyal yaşamının tüm öğeleri üzerinde önemli yankıları olmuştur. Özellikle Kilise ile Devlet çıkarlarının böylesine iç içe olduğu bir dönemde Ortodoks inancının reddi, kaçınılmaz olarak yasalara bir baskaldırı ve toplumsal düzenin tümüne yöneltilmiş bir meydan okumaydı. Bogomiller halkı sivil itaatsizliğe çağırıyorlardı: efendilerine itaat etmemeyi, zenginleri hor görmeyi, Çar'dan nefret etmeyi, Çar'a hizmet edenleri alçak olarak değerlendirmeyi, soyluları gülünç duruma düşürmeyi, her ırgata ağası için çalışmayı reddetmeyi öğütüyorlardı. Bu sosyal anarsizme karşı Kilise, siyasi yetkenin kutsallığını ileri sürerek karşı çıkmaya çabılıyor, Çar ve soyluların Tanrı tarafından görevlendirildiklerini ileri sürüyordu.

Ancak bu toplumsal anarsizmin rolü abartılarak, Bogomiller Ortaçağ'ın komünistleri gibi değerlendirilmemelidir. Bogomilizmin eşitlik ilkesi, yoksulluk ve ahlaki saflık arayışlarından türemiştir. Feodaliteye karşı savaşmaları adeta iyilik ve kötülük arasındaki kozmik savaşın toplumsal düzeye oturtulması gibidir. Yalnızca bu anlamıyla bile Bogomilizm, feodalitenin gelişimine karşı koymuştur ama, esas olarak hiçbir zaman bir politik akim biçimine dönüşmemiştir. Bogomiller her şeyin üstünde dinsel vaizler olarak kalmışlar, sivil işlemlere ilgi duymamışlardır.

Gönüllü yoksullukla birlikte, çalışmanın Bogomiller tarafından hor görülmesi, gezgin kesisi tipini ortaya çıkarmıştır. Bu nitelik, Paflikyanlardan çok Messalianlara özgüdür. Bogomillerin edilgin tutumları, onları Paflikyanlardan ayıran en önemli özellikleridir. Bogomillere verilen diğer bir ad olan ve Türkçe "torba" sözcüğünden türemiş olan "Torbeshi", gezgin Bogomil kesislerinin omuzlarına astıkları ve içine aldıkları sadakaları koydukları torbadan kaynaklanmaktadır. Günümüzde Torbeshi adı, Makedonya'nın Müslüman Bulgarları olan Pomak'lara verilen bir addir.

Bizans İmparatoru II. Basil'in 1018 yılında Bulgaristani fethinden sonra, birçok Bulgar soylusu zorla İstanbul'a yerleştirilmisti. Bu soylular ve hatta bazı Bizanslı papazlar tarafından kabul edilen Bogomilizm kendi teolojisini geliştirme çabasını sürdürdü. Ne var ki, bu teolojik çabalar sonunda Bogomil akimi ikiye bölündü. Seytan'ın yetkesini kabul ederek, onu ezeli ve mutlak bir tanrı olarak görenler "Dragovitsa Kilisesi" adıyla örgütlendiler (Dragovitsa, Trakya ile Makedonya sınırı üzerinde bulunan bir köyün adıydı).

Seytani İsa'nın kötü kardesi olarak gören eski Bogomiller ise "Bulgarlar" adını aldılar. Dragovitsa kolunun mutlak bir düalizmi, Bulgarların ise ilimli bir düalizmi savunmalarına karsın, iki grup birbirine hoşgörü ile bakmaktaydı. Bu dönemde Bogomilizm hızlı bir atılım gösterdi; üyelerinin sayısı artarken, Anadolu ve Balkanlar'da yeni topluluklar oluştu.

X. Yüz yıl sonlarına doğru Bogomil toplulukları içinde hiyerarsik bir yapı gelişmeye başladı: rahipler ve inananlar birbirinden ayrıldı. Dua ve oruç, kesinlikle uyulması zorunlu uygulamalar haline geldiler; giderek törenlerin sayısı ve ayrıntısı arttı. Bir köylü hareketi olarak başlayan akim, XII. yüz yıl sonlarında, ayrıntılı törenleri ve Hristiyanlıktan giderek uzaklaşan düalist eğilimleri olan bir manastır tarikatı biçimine dönüştü.

XII. Yüz yılın başlarında, Bogomilleri baskı altına almak amacıyla Kilise örgütlenmeye koyuldu. Bunun üzerine Bogomiller Balkanların kuzeyine çekildiler. Buradan yola çıkan Bogomil misyonerleri Dalmaçya, İtalya ve Fransa'ya kadar yayıldılar. Bazı dönemlerde Bogomilizm, devlet düzeyinde de başarılar kazandı. Örneğin; XIII. Yüz yılın ilk yarısında Ban Kulin (1180-1214) yönetimi sırasında Bulgaristan ve Bosna'da resmi din olarak kabul gördü.

Bogomilizmin tüm tarihi boyunca sürdürdüğü bir başka belirgin özelliği ise, değişkenlik ve koşullara uyum sağlama yeteneğidir. Bu bağdastırmacı nitelik, onlara çağrı etkinliklerini sürdürebilme ya da baskıları atlatabilme fırsatını tanımaktaydı. Bogomiller, diğer dinlerle ya da din dışı akımlarla bağdasmaktan çekinmezlerdi. Bu eğilim zamanla daha belirgin biçime dönüştü ve XIII. Yüz yıldan başlayarak Bogomilizm daha sık olarak Paganizm, büyü ve batıl inançlar ile iç içe geçti. Bu durum, herhangi bir sapkınlığı Bogomilizm olarak damgalayan Ortodoks eğilimini haklı duruma getirdi.

XIV. Yüz yılda Bogomilizm giderek etkisini yitirdi ve Osmanlıların Bulgaristanı (1393) ve Bosna'yı fethetmelerinden sonra (1463) Bogomillerin büyük çoğunluğu İslam dinine geçti.

Oysa Bogomilizmin dinsel etkileri uzun süre devam etti. Güneydoğu Avrupa'da bazı Bogomil inanç ve kavramları "Apokrifalar" (gizli ya da asli olmayan İnciller) aracılığı ile yayılmayı sürdürdü. Ortaçağ süresince bu bölgede bir kaç Apokrifa, Jeremias adında bir Bogomil papazının adı ile bağlantılı biçimde elden ele dolarmaktaydı. Ne var ki, bu kitapların hiçbirisi aslında Jeremias'a ait değildi. Örneğin; tüm Ortaçağ Avrupa'sında iyi tanınan "The Wood of the Cross" (Haçın Tahtası) adlı Apokrifa, Gnostik kökenli "Nicodemus İncili"nden alınmaydı. "İsa Nasıl Rahip Oldu" adındaki bir diğer Apokrifa, Bizanslılarca uzun zamandan beri biliniyordu. Bogomiller, bu eski metinlere düalist unsurlar eklemişlerdi. "Haçın Tahtası" adlı Apokrifanın Slovence çevirisi "Tanrı dünyayı yarattığı zaman, yalnızca kendisi ve Satanael vardı..." diye başlamaktaydı. Bu kozmogonik motifin çok yaygın olduğu bilinmektedir, ancak Güneydoğu Avrupa'daki Slavca uyarlamalarda Seytan'ın rolü alabildiğine abartılmıştı. Kimi Gnostik tarikatların modelini izleyen Bogomiller, Seytana verdikleri önemi abartarak, düalist yaklaşımlarını güçlendirme yolunu seçmişlerdi.

Benzer biçimde "Adem ve Havva" adındaki Apokrifaya da Bogomiller, Adem ve Seytan arasında gerçekleştirilen bir anlasma hakkında bir bölüm eklemişlerdi. Bu anlasma uyarınca, dünyayı yaratan Seytan olduğu için, Adem ve soyundan gelenler, İsa'nın gelişine kadar Seytan'a ait olacaktırlar. Bu temaya bugün bile Balkan folklorunda rastlanmaktadır.

Bu Apokrifaları yorumlama yöntemi "Interrogatio Iohannis" adlı tek otantik Bogomil metninde açıklanmaktadır. İsa ile İncilci Yahya arasında geçen bir konuşmayı içeren söz konusu metin engizisyon görevlileri tarafından Güney Fransa'da Latinceye çevrilmiştir. Konuşmanın konusu dünyanın yaratılışı, Seytan'ın düşüşü, Enoch'un göğe yükselişi çevresinde geçer. Aslında metinde yer alan bir çok bölüm diğer Apokrifalardan ve "İncilci Yahya'nın Soruları" adında XII. yüz yıla ait Slavca bir yapıttan alınmıştır. Halbuki, anlatının özündeki teoloji tümüyle Bogomil inançlarını yansıtmaktadır. Yine de bu metnin özgün bir Bogomil yapıtı mı, yoksa Yunanca'dan bir çeviri mi olduğu hakkında kesin bir yargıya varılamaz. Öğreti açısından bu yapının büyük olasılıkla eski Apokrifalardan yola çıkılarak Bogomiller tarafından derlendiği söylenebilir.

Önemli olan Bogomil Apokrifalarının birkaç yüz yıl boyunca halkın dinsel inançları üzerinde oynadığı roldür. Bogomilizmde Seytan'a verilen önem, Tanrı'nın edilgenliği ve anlaşılmaz aldirissizliği – tüm bu unsurlar ilkel dinlerde de sıkça görülen "Deus Otiosus" motifinin ifadesi olarak düşünülmelidir. Bu inanışlara göre, dünyayı ve insani yaratan Tanrı, Yaratılış'ın sonuçları ile ilgilenmez, cennete çekilir ve yapının tamamlanmasını bir doğaüstü varlığa, yani "Demiurgos"a bırakır.

XI. Yüz yılın başlarından itibaren İtalya, Fransa ve Güney Almanya'da Bogomil misyonerlerinin etkinlik

gösterdikleri biliniyor. Örneğin, bu misyonerlerin Orleans'ta birçok soyluyu ve hatta rahipleri bile kendi inançlarına çekmeyi basardıkları tarih belgelerinde yer alıyor. Ne var ki, Fransa kralı Robert bu sapkınları ortaya çıkarmakta ve yargılamakta gecikmedi. Batı'nın ilk düalist sapkınları 28 Aralık 1022 tarihinde ateste can verdiler. Yine de akim yayılmasını sürdürdü. Bu kez İtalya'da yerleşmiş olan Bogomil temelli Kathar (Yunanca Katharos –saf, temiz- anlamına gelen bu isim 1163 yılından itibaren kullanılmaya başlandı) inancı Provence ve Languedoc yörelerine, hatta Pireneler'e kadar misyonerler göndermeye başladı. Provence bölgesindeki topluluklar dört piskoposluk altında örgütlendiler ve 1167 yılında Toulouse'da bir konsil toplandı. Bu konsile İstanbul Bogomil piskoposunun katıldığı ve bu fırsattan yararlanarak Güney Fransa'da birçok kişiyi kendi kökten düalizmine yönelttiği biliniyor. İşte böylelikle Bogomil öğretisi zaman içinde benzer düalist öğeleri içeren Kathar öğretisine dönüştü.

Kaynaklar:

Burhan Oguz, Türk Halk Düşüncesi ve Hareketlerinin İdeolojik Kökenleri, Cilt II.
Mircea Eliade, A History of Religious Ideas, Volume III.

GİZEMCİLİK, GİZLİLİK VE NAZİLER

Nazizm Üzerine Farklı Bir Değerlendirme.....Thamos (Geometri)

Fasizmin Kökenleri

Fasizmi anlayabilmek ve açıklayabilmek için, doğrudan maddi ve ekonomik ölçütlere bağlı birçok değerlendirme yapılmıştır. En azından bu değerlendirmeler kadar çok sayıda olan, olagan sosyo-ekonomik olguların ötesini irdelemeye ve Fasizmin siradisi kökenlerini araştırmaya kalkışan diğer yöntemler de ele alınmıştır. Sorun, tipki Komünizmde olduğu gibi, Fasizmde de zaman zaman birbirleriyle çelişen birçok farklı uygulamanın bulunmasında yatmaktadır. Örneğin, Alman Nazilerini etkilediği düşünülen pan-Cermenizm ve neo-paganizm gibi akımlar, Katolik köklerden filizlenen İtalyan, İspanyol ya da Güney Amerika fasist akımları üzerinde hiçbir etki yaratmamıştır.

Bu güne dek, Nazizm birçok değişik perspektif altında incelenmiştir. Wilhelm Reich, Nazizmi "halkın cinsel doyumsuzluğunun sonucunda ortaya çıkan kitlesel 'silahlanma' olgusu" olarak değerlendirmiştir. Norman Cohn, Nazizm ile Ortaçağ'daki "Lollardlar" benzeri anti-Semit, eskatolojik ve "Binyilci" (Millerian) akımların arasında kosutluklar bulmuştur. Tarihçiler, Fasizmi avuçlarına almakta ciddi sorunlarla karşılaşmaktadırlar, zira Fasizm oldukça geniş bir siyasi akımlar yelpazesine, özellikle bilgisiz karsitleri tarafından, yapılandırılan bir etikettir. Fasist akımların bir kısmı kolektivist ya da korporatist iken, diğerleri köktenci bir bireyciliği savunmakta; bir bölümü asiri Püriten iken, diğerleri tüm ahlak sınırlarını reddetmekte; bazıları emperyalist iken, diğerleri içedönüklüğü seçmektedirler.

Nazizm, özellikle Fasizmin benzersiz bir örneği olarak yakından incelenmeli, tanınmalı ve Nazizmin tarihsel soyagacı belirlenmelidir. İki Dünya Savaşı arasındaki dönemde varlığını sürdüren "Germanorden", "Thule Gellenschaft", "Ariosophy" ve "Neo-Tampliyeler" gibi Gizli Örgütler gerçekten Alman Nazizminin en önemli köklerinden birini oluşturmıştır.

Helena Blavatsky

Ne yazık ki, Nazizm üzerine yapılan araştırmaların çoğu, Nazizmin çok çeşitli Gizli ya da Gizemci köklerinin hepsini Helena Blavatsky adlı zavallı yaşlı bir Rus kadının kapısının önüne yığmışlardır. Gizli Alman örgütlerinin bazı "teozofik" düşünceleri özümsemis oldukları bir gerçektir. Üstelik aynı hevesle Nietzsche'nin bazı öğretilerini de çarpıtmışlardır (Alman ulusçuluğunu bir "budalalık uçuşumu" olarak nitelendirdiği ve anti-Semitizme karşı çıktığı bölümler, Nietzsche'nin kendi kızkardeşi tarafından titizlikle ayıklanmıştır). Nietzsche, "Üstün İnsan"dan söz ederken, onun Ari ırktan ya da Alman olacağını asla söylememiştir. Benzer biçimde, Blavatsky'nin "Altı Kök İrk" öğretisi – Astral, Hyperborean, Lemurian, Atlantean, Ari ve Geleceğin İrki – de, Ari irka pek fazla önem vermiyordu. Blavatsky'ye göre, tüm var olan ırklar ve uluslar arasından "mutant" bir nesil gibi yükselecek olan "Altıncı İrk", diğerleri gibi Arilerin de yerini alacaktı. Unutulmamalıdır ki iktidara geçen Naziler, aynen Masonluga uyguladıkları gibi, Almanya'da

bulunan "Teozofik" localarin çoğunu ve sayısız Gizlici ve Gizemci Dernegi de kapatmışlardır.

Blavatsky dışında, Gizlici rol dağılımında sık sık adı geçen başka kişiler de vardır. Örneğin Jung, mitolojiye olan ilgisi, irksal bilinçaltı üzerine çalışmaları ve özellikle başlangıçta, "Töton" ayinlerini ve gizemci düşünceyi canlandırma çabaları nedeniyle Nazilere destek olması yüzünden en çok suçlanan kişilerdendir. Ne var ki, 1930 yılında hastalarının gördükleri düşler üzerinde yaptığı çalışmasında Jung, düşlerde beliren "büyük sarımsın hayvan" arketipini geleceğe yönelik bir uyarı olarak kullanmıştır. Jung Nazizmi, "önderinin -Hitler'in- bilinçaltının arketipleri tarafından ele geçirilmiş olduğu bir kitle psikozu" biçiminde nitelendirmiştir.

Gurdjieff ve Crowley de, olası Nazi destekçileri arasında sözü edilenlerdendir. Ancak, her ikisinin de Fransa'daki direnis hareketinde gizlice çalıştıkları hakkında kanıtların bulunması, bu savı tümüyle anlamsızlaştırmaktadır. "Priuré de Sion" gibi bir çok gizli örgüt, Nazi Partisi çizgisinde görünmekle birlikte, müttefiklere bilgi sızdırmaktan geri kalmamışlardır. Yine de, "Vichy" Fransa'sı gibi yerlerde Gizlici örgütlerin Nazi taraftarı olarak görünmekten başka çarelerinin bulunmadığını da vurgulamak gereklidir.

Gizlici Alman Tarikatları

Alman Gizlici örgütlerinin bir çok temel öğretiyi İngiltere'deki Hermetik gruplardan ve kith Avrupa'sındaki Teozofik örgütlerden aldıkları bir gerçektir. Yine de bazı ilkelerde önemli farklar vardır. Özellikle, Ari irkin gizemci güçlerine verdikleri önem ve alt düzeydeki ırklarla karışması sonucunda Ari irkinin yozlaşmaya başladığı düşüncesi daha önce görülmemiş benzersiz birer yaklaşımdır. "Töton"lara olan düşkünlükleri (Töton uygarlığının Hristiyanlık tarafından geriletildiğine inanıyorlardı), Kuzey mitlerine, "Rune" yazılarına ve "Svastika"ya olan ilgileri yeni pan-Cermen ulusçuluğun yarattığı atmosferden kaynaklanmaktaydı. Avrupa'daki tüm dillerin tek bir Hint-Avrupa kökeni bulunduğu, ve Hindulardan Helenlere kadar birçok mitin Ari kaynaklı olduğu düşüncesi saygı duyulan dilbilimciler arasında giderek kabul görmekteydi. Diğer taraftan 1905 yılından beri Ruslar, "Protocols of

the Elders of Sion" (Zion Bilgelerinin Protokolleri) adlı broşür sayesinde, aşağılık Sami ırkların Bolşevizmi yayarak Avrupa uygarlığının sonunu hazırladıklarını kanıtlamak çabasında ydılar.

Nazi panteonunun önde gelen kişileri olan Oswald Spengler ile Alfred Rosenberg ve onlar kadar önemli olmasa da "Germanorden" örgütünün kurucusu Guido von Liszt gibi düşünürler, Batı'nın giderek gerilediği düşüncesini yaymaktaydılar. Onlara göre bu gerileyişin nedeni, Ari ırkları yönlendiren Faustçu 'sinirsiz' ilke ile taban tabana karşıt olan ve sürekli olarak Batı'da etki alanını genişleten Doğu Sami ırklarının felsefesi ydi. Bu kişiler ayrıca, Picasso ve Gauguin gibi ressamların Avrupa sanatına tasdikları ilkel Afrika, Latin ve Polinezya unsurları karşısında dehşete düşmekte ve bunu yozlaşmanın kaniti olarak görmekteydiler. Modern müzikte ve özellikle caz müziğinde "vahşi ormanların tamtamlarını" sezmekte, buna karşılık Wagner operalarını kendi beğenilerinin örneği kabul etmekteydiler. Gizlici Alman dernekleri, materyalizmin ve rölativizmin güçleri ile gerçek tinsel Ari uygarlığı arasında yaklaşımakta olan bir savası beklemekteydiler. Bu mahseri savasta düşmana acımanın yeri hiç yoktu. Nazizmin ve gerçekleştirdiği katliamın kökleri iste burada yatıyordu.

Yeni Dünya Düzeni

Nazilerin, çok daha karanlık ve gizli bir örgütün görünen yüzü olduklarını ileri süren birçok yazar vardır. Yeşil sapka takan, seytani görünümlü dogulu bir kesimin sık sık Nazi Partisi ileri gelenleri ile birlikte görüldüğü hakkında çeşitli söylentiler yayılmıştır. Gizlice Nazilerin iplerini elinde tutan Tibet'li gizemci din adamları (lamalar) bulunduğu öyküsü de bu söylentilere eklenmiştir. Henüz 1840'larda bile, "Agartha" efsanesi Almanya'da ilgi çekmeye başlamıştı. Agartha efsanesi, yeraltında bulunan bir krallıktan söz etmekte, yeryüzündeki birçok krali denetiminde tutan ve "Dünyanın Efendisi" olan Agartha kralının çok yakında dünyayı kesin olarak işgal edeceğini anlatmaktadır. Napoleon kendini tüm Avrupa'nın efendisi olarak düşlerken, jeopolitik uzmanı Naziler dünyaya egemen olma düşleri içindeydiler (Hitler'in elinde Amerika'nın işgali ile ilgili hazırlanmış planlar bulunuyordu; İtalyanlar Afrika'yi, Japonlar ise Asya'yi yöneteceklerdi).

George Bush, 1990 yılında "Yeni Dünya Düzeni" sözlerini kullandığı zaman, dünyanın dört bir yanındaki komplo kuramcılarını çığına döndüler. Bu sözler, OWG sıfresiyle (One-World-Government = Tek Dünya Yönetimi) çoktandır komplo kuramcıları arasında sıkça kullanılıyordu. Ancak, bu sözleri Hitler'in "Bin Yıllık Reich" düşünden anımsayanlar da vardı. Aynı sözler çok uzun zamandan beri "Illuminati" örgütü ve bu örgütün kuracağı dünya denetimi ile de özdeşleşmişti. Kuskusuz Naziler, düşmanları olan Yahudilerin, Masonların, uluslararası bankacıların ve Bolşeviklerin dünyayı ele geçirmek için planlar yaptıklarını biliyorlardı! Zaten tüm bu planlar "Zion Bilgelerinin Protokolleri"nde yok muydu?

Aslında tarih boyunca yinelenen bir olgudur bu: çeşitli komplocu örgütler, gerçek ya da hayali diğer komplocu örgütlere karşı durmak için ortaya çıkarlar. Bunun en çarpıcı örneği “Kutsal Vehm” örgütüdür. Ortaçağ’da Almanya’daki gizli örgütlerden biri olan Kutsal Vehm üyeleri, kimliklerini gizlemek için keskin bıçakları takarlar ve devlete baskındıklarını varsaydıkları komplocu din sapkınlarını ve cadılarını öldürürlerdi. Hitler, bazı yazılarında Kutsal Vehm’den övgüyle söz etmiştir.

Akıldisinin Zaferi

Akıldisi düşüncelerin Üçüncü Reich yönetimi sırasında ne ölçüde güçlendiğini belirten bir çok araştırma vardır. “Oyuk-Dünya” kuramları ve “Buz-Dünyası” kozmolojileri geliştirilmiş; devler, cinler ve kozmik savaşlarla ilgili garip inançlar yayılmıştır. 1930’larda, tümüyle “Atlantis” ve diğer kayıp kıtaları araştırmaya, Kuzey halklarının kökenini Atlantis’te aramaya adanmış dergiler yayınlanmıştır. Hitler, açıktan açığa kendini “burjuva aklı”nın

düşmanı ilan etmiş ve “kan ile düşünmek” kavramını ortaya atmıştır. Aynı yılların “Lebensraum” (Toprak Reformu) hareketi modern endüstri, teknoloji ve kentleşme eğilimlerine şiddetle karşı çıkmış; basit, saf, soylu köylü yaşamını kutsallaştırmıştır. Kentleri terk edenler, köylerde kömür yaşamına kalkışmışlar ve ekoloji, folk müziği, doğal yaşam, çıplaklık olgularını yüceltmislerdir. El sanatları, alternatif tıp, meditasyon ve hatta hayvan hakları bile gündemdeki konular olmuştur.

Ne var ki Nazizmi, yalnızca bilimsel özdekçilik ve modernleşmeye karşı bir tepki olarak görmek hatalı olur. Naziler, bilimin Prometheusçu gücünün bilincindeydiler ve Peenemünde’de bulunan V2 üssünü Alman biliminin zaferi olarak yüceltmislerdi. Atom enerjisi ve radar üzerinde müttefikler kadar çaba harcamışlardı. Daha sağlıklı nesiller yetistirme bilimi ve uygulamalı sosyal Darwinizm 1930’larda Almanya’da büyük rağbet görmekteydi. Birçok saygıdeğer sağlık kuruluşu, alt sınıf üyelerini ve engellileri zorla kısırlaştırma programları öngörüyor, Güney ve Doğu Avrupalılarla evlilikleri yasaklamayı planlıyordu. Nazilerin, kitlesel kıyımaları bile endüstriyel ve bilimsel yöntemler açısından en etkin kesinlikteydi. Nazilerde eksik olan zeka değil, sefkat ve insanlıktı.

Üçüncü Reich’in gizli tarihine merak duyanların özel ilgi alanlarından biri de, Hitler’in “Spear of Destiny”e (Kader Mizrağı) olan düşkünlüğüdür. Longinus’un mizrağı olarak da bilinen bu silah, Avusturya İmparatorluk Müzesinde bulunmaktadır ve iddialara göre çarmıhtaki İsa’nın boğrünü desin mızrak budur. Bu mızrağı tüm Avusturyalı Kutsal Roma İmparatorları yıllarında savaşa götürmüşlerdir. Walter Stein, Hitler’in bu silah tarafından adeta büyülendiğini ve Longinus’un mizragına sahip olunca Nazilerin dünya egemenliğinin ve Hristiyanlık üzerindeki zaferlerinin kesinleşeceğine inandığını yazmaktadır. Bu silahın Hitler için ne denli önem taşıdığı belli değildir, zira sonunda mızrak Nazilerce ele geçirildiğinde Hitler, en azından herkesin arasındayken hiçbir ilgi ve sevinç göstermez. Nazilerin kayıp kutsal esyalara, özellikle Hristiyanlığa ait olanlara, özel ilgi besledikleri bilinmektedir.

Edilgenlik, esitliğe inanç gibi Batı uygarlığını yozlaştırdıklarına inandıkları tüm değerlerin yabancı ve Dogulu bir din olan Hristiyanlıkça Ari ırka zorla yutturulduğunu düşünen Nazilerin, Hristiyanlık karşısı bu güdülerini göz önüne alınıncaya, Hristiyanlığın kutsal esyaları için bu ilgileri oldukça sasirtici duruma gelir.

Diğer taraftan Hitler’in kendi SS birliklerini, Cizvitler, Tampliyeler ve diğer Haçlı tarikatlerinin modellerine uygun örgütlediği asıktır. 1937’den kalma ünlü bir poster Hitler’i bir Tampliyeye sövalyesi kiliğinde, kutsal zirhi kusanmış olarak, şeytanla savaşa hazırlanırken göstermektedir. Nietzsche, içerdigi hastalıklı Hristiyan sövalye ülküleri nedeniyle, Wagner’in “Parsifal” operasından nefret etmişken, Nazi kadroları bu yapıtı büyük çosku ile karşılamışlardır. Otto Rahn, 1938 yılında Güney Fransa’da “Holy Grail”i (Kutsal Kase) aramaya koyulmuştur. Ne var ki, İsa’nın soyundan gelenleri ya da “Son Yemek”te kullanılan bir sarap kadehini aradığını unutmuş görünmektedir, zira Kahn’a göre Grail, “tanımlanması olanaksız büyüklükte bir güç kaynağıdır”. Nazilerin gerçekten “Ahit Sandığı”ni arayıp aramadıkları ise bilinmiyor, ancak Yahudilerin bu kutsal esyasını ele geçirmek için Kuzey Afrika ve Mısır’da araştırmalar yapmak üzere planlar hazırladıkları hakkında kanıtlar mevcut.

Parapsikoloji ve Paranormal

Naziler, çeşitli paranormal olgulara büyük ilgi duymaktaydılar. Albert Speer, açıkça “Geomancy” (toprakla ilgili bir tür falcılık) ile ilgilenmiş, Almanya’da bulunan kutsal yöreleri listelemişti; Speer’in bazı mimari yapıtları, onun “Nümeroloji” (sayılarla ilgili bir fal türü) ve gizemci geometrinin ilkeleri hakkında bilgi sahibi olduğunu ortaya koymaktadır. “Vril” örgütü ise, toprağın derinliklerinde gizemli bir enerji bulunduğunu ve Alman halkının bu enerjiden yararlanabileceğini düşüncesini ısrarla yaymaya çalışmıştı. Hitler’in askeri hareketler öncesi falcılara danıştığı çok bilinen bir özelliğidir. Naziler arasında, bir casusluk yöntemi olarak parapsikolojiden yararlanma konusu da çok ilgi çekmekteydi (bu yöntem savaş sonrasında CIA ve KGB

tarafından yoğun biçimde kullanılmıştır). Ayrıca Naziler, yerçekimine karşı durabilen (anti-gravity) aygıtlarla da uğraşmışlardı; bir Nazi bilim adamı olan Viktor Schauberger tipki bir uçandıreyi andıran bir hava tasiti dizayn etmişti.

Ancak, Hitler'in en çok üzerinde durduğu konu "Hipnotizma"ydı. Nuremberg mitinglerinin tanıkları, gösteriye katılan bir çok kişinin trans durumuna girdiklerini, cam gibi gözler ve açık ağızlarla kalakaldıklarını aktarmışlardır. Hitler'in, eski önderlerin gizemli karizmatik güçlerini incelemiş olduğu ve Cizvitlerin dikkati odaklama teknikleri hakkında araştırmalar yaptığı ileri sürülmüştür. Goebbels'in azami propoganda için, isik, ses ve tonlama, kitle

psikolojisi gibi toplumsal denetim tekniklerini titizlikle uyguladığı kuskusuzdur. Trevor Ravenscroft'a göre, Naziler yalnızca usta propagandacılar değillerdi, onlar aynı zamanda binlerce insanın iradesini ele geçirebilen gerçek büyücülerdi.

Nazizm mi ? Gizlilik mi?

Bir süreden beri, kusu duyulması gereken, oldukça kaygan bir görüş ragbet kazanıyor. Bu görüş pek basit bir akıl yürütmeye yaslanmakta: Naziler akıldisina, paranormal olaylara ve Gizliliğe kendilerini adamışlardı; Naziler korkunç işler yaptılar; Ergo, eger paranormal olgulara ve Gizemcilige, Gizliliğe olan ilgiyi durdurmazsak, özgürlük ve demokrasi tehdit altına girer, bir baska Nazi rejimi iktidara gelebilir. Bu aptal akıl yürütme bir süredir azami etkiyle kullanılmaya çalışılıyor.

Halbuki, Nazilere karşı çıkan ve özgürlüğü korumaya çabalayan bir çok Gizlici de var olmuştur. Britanya Adaları çevresine bir "gizemci güç alanı" yerleştirerek (!), Alman uçaklarından ülkelerini korumaya çalışan Coventry cadıları buna en iyi örnektir. Ne yazık ki, çabaları V2'ler karşısında bosa gitmişti. Nazilerin, kendi ideolojileriyle uyumayan gizemci ve gizlici örgütleri kapattıkları herkesçe biliniyor. Naziler iktidara gelince ilk iş olarak halka

falcılığı ve Tarot kartlarını yasaklamışlardı; belki de bu etkinlikler nefret ettikleri çingenelerle özdeş olduğu için. Paranormal, metafizik, gizemci ve gizlici olgulara ilgi duyan herkes Nazi değildir. Zaten Naziler, bir çok gizemci felsefeyi, kendi işlerine ve amaçlarına uydurmak için, değiştirmişlerdir. İnsanoglunun akıldisi ve bilinçaltı yönlerini açığa çıkarmak amacını taşıyan Sürrealistlerin bir çoğu, Nazilerin "dogal gerçekçılığı" iktidar olunca Almanya'dan ayrılmışlardır. Önceleri Nazi fikirlerine hoşgörü ile bakan Heidegger ve Thomas Mann gibi metafizik düşünürler, sonunda Nazilerden nefret etmişlerdir.

Nazizmi yalnızca bilime, akla, teknolojiye, Aydınlanmaya ve Batı uygarlığının temeli olan Hristiyanlığa karşı bir tepki olarak değerlendirmek çok yanlış ve haksız bir tutum olur. Evrim olgusuna karşı çıkan diğer toplumsal akımları Nazi olarak görmek de büyük bir hatadır.

Komplolar ve Devrimler

Carbonari'ler, Masonluk Karsiti Hareketler, Devrimler.....Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

"Illuminati" örgütünün, 1917 Rus Devrimi ile doruğa çıkan Avrupa devrimci akımlarının gelişmesine hiç de azımsanmayacak bir katkıda bulunduğu ileri sürülmüştür."

Arkon Daraul, Secret Societies

"...Weisthaupte ölünce, ya da belki de ölmeden önce bile, İtalya Carbonari örgütünün en önde gelen locası olan "Alta Vendita" dünyadaki tüm gizli örgütleri tek bir yönetim altında birleştirme çabası içine girmişti. Zaten bu "Alta Vendita" locası Fransa, Almanya ve İngiltere'deki en karanlık mason faaliyetlerini yönetmekteydi. Alta Vendita, bu örgütsel yapı içinden Mazzini'nin imparatorluk esasını yükselmesine dek, Avrupa'daki tüm ihtilalleri mükemmel bir başarı ile yönlendirdi."

Mgr. George F. Dillon, Grand Orient Freemasonry, Unmasked as the Secret Power Behind Communism

"1816 Yılında, Sion Birliği'nin Büyük Üstadlarından biri olduğu ileri sürülen Charles Nodier, en ilginç ve en etkili eserlerinden birini, kendi adını vermeksizin, yayınladı: "Napoleon Döneminde Ordu İçindeki Gizli Örgütlerin Tarihi"...Bu kitap, tüm gizli örgütlerin felsefesini herkesçe anlaşılabilir bir biçimde ortaya

koymaktaydı. Üstelik, Napoleon'un devrilmesi de dahil olmak üzere, bir çok tarihi olayın gerçekleşmesi gizli örgütlere bağlanmaktaydı."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Holy Blood and the Holy Grail

"19.Yüz yıl başlarında, Charles Nodier ve Filippo Buonarroti gibi kisiler tümüyle hayal ürünü olan bazı gizli örgütler hakkında kendi uydurdukları bilgileri yayınlama girsiminde bulundular. Zaten Buonarroti, Bakunin'in bile hayranlık beslediği ünlü bir komplocu idi. Bu sahte bilgiler öylesine inandırıcıydılar ki, bir çok masum kişi varolmayan bu gizli örgütlere üye olmakla suçlanarak zulme uğradı. Böyle bir baskı karşısında, kurbanlar kendilerini koruyabilmek amacıyla, gerçekten gizli örgütler kurma yoluna girdiler."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

"Carbonari'ler ya da "odun kömürü yakanlar" kendi örgütlerinin tarihini İskoçya'dan baslatırlar. Başlangıçta basit bir mistik tarikatı Carbonari. Kuskü çekecek bir gizli amaçlarının olmadığını vurgulamak için, o dönemde İskoçya'nın baslıca sanayi ürünü olan "odun kömürü" ile ilgili bir tarikat adında karar kılarlar. Fransa kralı I. François'nin İskoçya'da bulunduğu sıralarda, bu gizemci tarikate bağlandığı ileri sürülmüştür. François, ülkesine döndüğü zaman, örgüte bağlılık taahhüdünü unutmamış, kendini "Carbonari'lerin Koruyucusu" ilân ederek, üye sayısının artması için çaba göstermiştir. Böylece tarikat Fransa, Almanya ve İngiltere'ye yayılmıştır."

"Kimi tarihçiler, Carbonari'lerin ve benzeri diğer tarikatlerin esin kaynağının Hristiyanlık öncesi dönemler olduğunu savunmuşlardır. Özellikle Alp dağlarında yerleşik toplulukların eski Gnostik ve Pagan düşüncelere bağlılık gösterdiği ve böylelikle İslâm Gizemcilğine benzer bazı inançların Tampliyeler'e ve masonlara aktarıldığı ileri sürülmüştür."

"1830 Yılından başlayarak, Garibaldi, Mazzini ve Cavour gibi İtalyan vatanseverler, Carbonari gizli örgütünü yeniden canlandırdılar. Örgüt üyelerinin hepsi, Carbonari iktidarı ve cumhuriyet uğruna her türlü özveriye hazır kişilerdi. Yarattıkları etki büyük ve sürekli oldu. Elli yıl boyunca İtalya'da özgürlük için savastılar ve Avrupa'da bir çok ülkeye yayıldılar. Özellikle, Almanya'da zorba yöneticileri öldürmeyi amaçlayan Totenbund (Ölüm Birliği) örgütünün kurulmasında etkin oldular."

Arkon Daraul, Secret Societies

"1870 Yılında, Mazzini ve Pike adını "Yeni Palladian Riti" koydukları yeni bir rit kurmak konusunda anlaşmaya vardılar. Pike'in ünvanı "Evrensel Masonlugin Yüce Başrahibi" olacak ve Mazzini de "Siyasal Eylemler Yüce Başkanı" sıfatını alacaktı. Tüzük ve ritüelleri Pike hazırlayacaktı."

William T. Still, New World Order

"Loca toplantılarında ya da diğer ritlerle yapılan ortak çalışmalarda bu yeni girişimden asla kimseye söz edilmedi...Yeni rit, yalnızca yüksek dereceli bazı seçkin kişilere büyük gizlilik içinde açıklandı."

"...Palladian" ritini, temelde bir "Lucifer" (Seytan) ritini idi. Yeni rit, Tanrı'nın Dualist (ikili) bir yorumunu savunan ve Lucifer'i Adonay'ın (Hristiyan Tanrı'sı) esiti olarak kabul eden bir dinsel yaklaşıma sahipti ve tümüyle Mani'ci yeni-gnostiklik temeline dayanıyordu."

Edith Star Miller, Occult Theocracy

"...Eğer Lucifer tanrı değil ise, eylemleri ile kiyiciliği,...,insanoğluna olan nefreti, vahseti ve bilimden tiksinişmesi kanıtlanan Adonay ve onun din adamları neden Lucifer'e böylesine iftira etsinler ? Evet, Lucifer Tanrı'dır ve ne yazık ki, Adonay da Tanrı'dır. Zira, sonsuz yasaya göre gölgesiz aydınlık, çirkinlik olmadan güzellik, kara olmadan ak olamaz."

"İşte bu nedenle, akli basında Zerdüşt inananları, ve onlardan sonra da Gnostikler, Maniciler ve Tampliyeler, birbiriyle sonsuza kadar savasan iki ilahi güçten oluşan bir sistemi tek mantıklı metafizik açıklama olarak kabullendiler...Gerçek ve ari felsefi din Lucifer'e inanmaktır. İyiliğin ve ışıgın tanrısı olan Lucifer insanlığın kurtuluşu için karanlığın ve kötülüğün tanrısı Adonay ile mücadele etmektedir."

Gen. Albert Pike, Instructions

"1890'li yıllarda Paris'te Leo Taxil adıyla tanınan, katolik kilisesine karşı sövgü dolu broşürler çıkartan bir yayıncı vardı. Aniden bir gün, Leo Taxil katolik inancına döndüğünü ilân etti. Kısa süre sonra da, Paladin

adi verilen satanist bir mason örgütünün faaliyetlerini ortaya çıkardığını bildirdi. Örgütten ayrılmış olan Sophia Walden isimli bir kadının anılarını yayınlamaya başladı. İki yıl süreyle, bu yayınlar tüm Avrupa'da anti-masonik bir histeriyi canlı tuttu. Hatta Papalık, kimselerin görüp tanımadığı Sophia Walden'i kutsadı. Bir kaç yıl sonra, Leo Taxil pes etti ve her şeyi kendisinin uydurduğunu itiraf etti. İlginçtir ki, bu olaylardan yüzyıl sonra bile, Leo Taxil'in yarattığı sahte bilgilere dayanan ve masonların çocukları kaçırp köle olarak kullandıklarını ileri süren öyküler yayınlanıyor."

Gerry O'Sullivan, Satanism in America

"Hangi anti-masonik kitabı incerseniz, tümünde Pike'tan yapılmış aynı alıntıyı bulursunuz: "Tüm yüksek dereceli masonlar gizlice Lucifer'e taparlar". Tarihsel gerçek şudur ki, bu sözler 1894 yılında, yani Pike'in ölümünden üç yıl sonra, yazılmışlardır. Bu sözleri yazan kişi, ünlü bir ateist ve porno kitaplar yayıncısı olan Gabriel Jogand-Pages, ya da daha iyi bilinen takma adıyla Leo Taxil'dir. Taxil, Roma Kilisesini gözden düşürmek amacıyla inceliklerle hazırlanmış bir sahtekârlık tezgâhlanmış ve asilsiz Pike alıntısını bizzat uydurmuştur."

"Asıl amacı, beceriksizler ve ahmaklar tarafından yönetildiğini savunduğu Roma Kilisesinin, Masonlugin yarattığı tehdidin farkında olmadığını göstermektir. 1897 Yılında Taxil yaptığı sahtekârlığı kamuoyu önünde itiraf etmiştir. Ancak, tüm bu asilsiz bilgiler, Taxil'e kanan Albert Clarin de la Rive adında bir yazarın kitabında çoktan yinelenmiş ve Pike'a isnat edilen alıntı kullanılmıştır."

"Rive'in "Evrensel Masonlukta Kadın ve Çocuk" isimli kitabı Edith Starr Miller'in 1933 yılında yayınlanan "Okült Teokrasi" isimli eserine temel oluşturmıştır ve Miller de, Pike (!) alıntısına kitabında yer vermiştir."

"O zamanlardan beri anti-masonik kitap yazan kişiler, kaynağını ya da doğruluğunu denetlemeksizin, bu alıntıyı yineleyip durmuşlardır. Taxil'in gerçeği açılmış olmasına karşın "yalan" bugün bile Pike'in adını lekelemektedir."

Jim Tresner, Conscience and the Craft

"1917 Devrimi, masonların bir provokasyonu sonucunda gerçekleşmiştir. Devrimi, Çarin Gizli Polisi'nin yıllardır süren baskılarına rağmen etkinliklerini devam ettirebilen bir kaç Mason Locası yönetmiştir. Prens Georgi Yevgenievich Lvov'un geçici hükümetinde Adalet Bakanı olan Alexander Kerensky bir masondu. Prens Lvov'un istifasına neden olan Temmuz 1917 Petrograd ayaklanması sonucunda, Kerensky Başbakan oldu ve hükümetin tüm kademelerine masonları yerleştirdi."

Stephen Knight, The Brotherhood

"Örgütlenme, yeni üyelerin bulunması, katılanların bağlılıklarının sağlanması...yöntemleri bakımından Lenin'in devrimci partisi yapısal olarak Bakunin'den esinlenmiştir. Bunu Lenin de yazılarında belirtmiştir. Ancak Bakunin'e göre, devrim toplumsal ve politik bir oluşumdan ibaret olmamalı, sonuçta kozmik, teolojik ve dinsel bir nitelik taşımaktadır. Masonluk içinde yükselebilmek için yaşamının yirmi yılını harcayan Bakunin, toplumsal ve siyasal düşüncelerini metafizik ve felsefi bir çerçeveye oturtmuştur. Bakunin, kendini bir satanist olarak görmektedir. Kimi yorumlara göre, seytani "devrimlerin tinsel lideri ve insanın özgürleşmesinin gerçek yaratıcısı" olarak düşünmektedir. Seytan, yalnızca en yüce baskaldırıcı değil, aynı zamanda Hristiyanlık ve Museviligin zorba tanrısına karşı çıkan yüce özgürlük savaşçısıdır. Kilise ve devletin kurumları, bu zorba tanrının araçlarıdır ve bu nedenle, bu kurumlara karşı savaşmak ahlaksal ve dinsel bir zorunluktur. Lenin ise, bu tür kozmolojik kavramlara belirgin bir biçimde yüz vermemiştir ama, yararlarını takdir etmiş olduğu kustu tasımaz."

Baigent, Leigh & Lincoln, The Messianic Legacy

TRIAD'LAR

Çin'de Ezoterik Örgütler: Triad'lar ve Hong Örgütü..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Çin'de Ezoterik Örgütler

Uzun tarihi süresince Çin'de gizli ya da ezoterik örgütlerin mümkün olan her çeşidi görülmüştür. Bu muazzam ülke her zaman için bir ezoterik örgütler diyârı olmuştur, farklı ekonomik ve sosyal grupların

temsilcilerini; ziraatçıları, tüccarları, politikacıları, askerleri, din adamlarını ve hattâ dilenciler ile hirsizleri bile bir çatı altında toplayan sayısız gizli toplulukları barındırmıştır.

Örneğin; 1674 Yılında Ming Hanedanı'nın düşüşünden sonra, tahta çıkan Ching Hanedanı'ni devirmek ve Ming'leri yeniden basa geçirmek amacını taşıyan gizli örgütler büyük çaba içine girmişler, bunun için sokak serserilerini bile bir araya getirdikleri "Ko Lao Houei" (İhtiyar Kardeşler) örgütünü kurmuşlardır. Serseriler, hüküm süren hanedanın asla kuskulanmayacağı bir toplum kesimiydi. Örgütün Ching Hanedanı'ni devirmek olan hedefi çok gizli tutulmuştu. Bir süre sonra, tüm sokak serserileri devlete karşı eylemlerde bulunan birer eskiya haline dönüşmüştü.

Diğer bir gizli örgüt ise, "jonk" (bir tür yelkenli balıkçı teknesi) ve "sampan" (altı düz bir kayık türü) kullananları bir araya toplamaktaydı. "Ta Kong Pao" adlı bu örgütün kuralları genelde deniz ve nehir tasimacılığı ile ilgiliydi. Üyeler birbirine kardeşlik bağları ile bağlıydılar. Örgüt içinde pek sert bir disiplin uygulaması yürürlükteydi, örgüte karşı suç işleyenler oldukça şiddetli cezalara çarptırılırdı. Tüm üyeler birbirine esitti ve üyeler arasında kesinlikle riayet edilen bir açıklık ilkesi geçerliydi; hiç bir üyenin diğerlerinden gizlediği bir sırrı olamazdı. En önemli ahlâk ilkesi sebatkârlıktı. Üyelerin birbiriyle kavga ve alay etmesi kesinlikle yasaktı. Örgüt üyeleri, toplum içinde suç işleyen kardeşlerinin korunmasını da sağlamakla sorumluydular. Koruma talep eden kardeş, saçlarından bir tutam keserek sağ koluna bağlardı, ayrıca sol gözünü silermiş gibi bir isaret yaparak da sığınacak bir yere gerek duyduğunu açıklardı.

Çin Tarihine Etkileri

Gizli örgütlerin etkinlikleri dikkate alınmazsa, Çin tarihindeki bir çok önemli olay tam anlamıyla anlaşılamaz. Geçen yüz yılda gerçekleşen "T'ai P'ing" ayaklanması ya da Çin'in en önde gelen gizli örgütünün adıyla anılan "Triad" savaşları bu duruma iyi bir örnek oluşturmaktadır. 1849 Yılından 1864 yılına dek tam on bes yıl süren bu ayaklanma, Hong Sieou-ts'iu'en adında olaganüstü bir kişinin önderliğinde gerçekleşmiştir. Ayaklanmanın önderi olan Hong, kendini "Ming Hanedanının yeniden kuran" kişi olarak ilân etmiştir. Önceleri gizli tuttuğu amacını, Triad örgütünün (diğer adıyla Hong örgütünün) erginlenme törenlerinden alınan su sloganla açıklamıştır: "Ching'leri indirin ve Ming'leri yeniden tahta geçirin". Ayaklanma hareketinin diğer adı olan ve "Göksel İmparatorluk" anlamına gelen "T'ai P'ing" sözleri de, Hong örgütünün ritüellerinden alınmıştır. Çin tahtına çıkacak olan yeni hanedanın adı "T'ai P'ing Tien Kuo" yani "Evrensel Barışın Göksel İmparatorluğu" olacaktır. Bu ayaklanma on bes yıllık bir süre içinde, on altı eyalette altı yüz kentin yıkılmasına ve milyonlarca insanın yaşamını yitirmesine yol açmıştır.

17 Temmuz 1864 tarihinde, T'ai P'ing'lerin son kenti olan Nankin muhasara edilmektedir. Hong Sieou-ts'iu'en, kentin sokaklarında kan gövdeyi götürürken, köşkünün bahçesinde büyük bir eğlenti düzenler ve tüm karılarını bir araya toplar. Kendini "göklerin kralı" ilan etmiş olan Hong'un bir isareti üzerine bahçenin dört köşesinden askerler belirir. Hong'un bütün karıları askerlerin önünde diz çökerler ve hepsi bir anda, askerler tarafından ipek esarlarla bogulurlar. Değerli halılara sarılan cesetler köşkün büyük toplantı salonuna çıkartılırken, Hong Sieou-ts'iu'en ve yandaşları özel olarak hazırlanmış altın yapraklarla bezeli kadehlerden zehir içmektedirler. Bir süre sonra, alevler köşkü yakıp yerle bir etmiştir.

26 Aralık 1911 günü, Çin Cumhuriyeti'nin ilk başkanı olan ünlü devrimci Sun Yat-sen'in, Sanghay'da karaya çıktığında, gerçekleştirdiği ilk halka açık eylem Hong gizli örgütünün geleneklerine saygı göstermek olmuştur. Muazzam bir kalabalığın gözleri önünde, Ming'lerin anıtmezarlarını ziyaret etmiş ve atalarına, yüz yıllarca süren mücadele ve fedakarlıkların sonunda, zorba Mançu'ların soyundan gelen Ching Hanedanı'nın yıkıldığını ve Çin İmparatorluğu'nun yeniden Çinlilerin ve "Isigin Ogulları" olan Hong'ların eline geçtiğini bildirmiştir (Hong sözcüğü, bir çok simgesel anlamının yanı sıra, esas olarak "su baskını, sel" anlamına gelmektedir).

Günümüzde de, Formosa adasında bulunan Taiwan yönetimini destekleyen Hong'lar, hala Kızıl Çin'deki komünist yönetime karşı mücadele etmektedirler. Ayrıca, Taiwan yönetimi üzerindeki gerçek etkilerinin ne denli derin olduğu bilinmemektedir. Tüm Güney-Dogu Asya'da olduğu gibi Malaya, Filipinler, Afrika, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Çinli nüfus üzerinde, çeşitli değişik isimler altında örgütlenen Hong'ların güçlü bir etkisi mevcuttur. Çin Komünist Partisi bile, tam anlamıyla bir gizli örgüt gibi organize olmuştur. Yapısının karmasıklığı, bu örgütü dünya üzerinde mümkün olan en gizemli ve en kapalı organizasyon haline getirmiştir. Öte yandan, Çin Komünist Partisi'ni değerlendirirken, T'ai P'ing isyan birliklerinin 1850'lerden başlayarak savunduğu "yasamda olduğu gibi, ölümden de birlik olmak" ilkesini ve "tüm özel mülkiyetin artık kamunun malvarlığına eklendiği" görüşünü dikkate almak ve böylece komünist kuramın, Çin'de zafer kazanmasından yaklaşık yüz yıl önce, Hong örgütü tarafından pratige konulma girişimini unutmamak gerekir.

Bu olgular, Hong örgütünün gerçek amaçları üzerine fikir yürütmeyi pek zor, hatta neredeyse olanaksız

duruma getirmektedir. Büyük olasilikla, Hong'lar kendi anlayislari çerçevesinde amaçladiklari bir tür "evrensel baris" için, Çin'i öncelikle bir basamak olarak degerlendirmektedirler.

Tüm geleneksel gizli topluluklarda oldugu gibi Triad'in, yani Hong örgütünün de kökeni bilinmiyor, ancak efsaneler disinda en akla yakın kani, Ching Hanedanı'nın baslangicinda kurulan muhalif gruplardan türemis olmasidir. Ching'lerin, kurulduklari 1674 yilindan, iktidari kaybettikleri 1911 yilina kadar, sürekli olarak gizli örgütlerce kiskirtilan ayaklanmalarla ugrasmak zorunda kalmis olmalari, bu kaniyi güçlendirmektedir. Triad'in ilk politik eylemi 1787 yilinda Formoza'da gerçekleşen bir isyan sayesinde ortaya çıkmistir. Zaten, daha öncesinde, 1747 ve 1786 yillarinda yayınlanan Imparatorluk fermanlari, Hong'lari kustu duyulmayacak biçimde isyankâr bir odaklasma olarak nitelendirmistir.

1911 devriminden önceki yillarda Triad, milliyetçi fikirlerin zaferi için yogun bir mücadele vermistir. Sun Yat-sen'e göre, Hong'larin baslangıçtan beri, serserileri ve toplumun düşük gelirli kesimlerini örgütlemelerinin gerçek nedeni, Ching'lerin olusturdugu iktidar yanlisi diger bir gizli örgüte karsi durmak çabasında aranmalıdır. Ching'ler tarafından ustalıkla organize edilen bu örgüt "Pou Hio Kong Tse" (Derin Bilginin Sinavi) adini tasiyor ve bünyesinde bilginler ile edebiyatçilari bulunduruyordu.

Triad'in Kısa Tarihi

Triad'in Mançu hanedanina karsi direnis hareketi olarak basladigi çogunlukla onaylanan bir görüştür. Mançu'lar Çin'in kuzeyinde bulunan bir bölgeden geldikleri için, Pekin'i zor kullanarak ele geçirmis ve kendi hanedanlarini 1674 yilinda kurmus olan yabancı yöneticiler olarak nitelenmislerdir.

Honglar'in mitolojik kökeni su biçimde anlatılmaktadır: "İkinci Mançu Imparatoru Kiang Hsi, yönetiminin on üçüncü yilinda, Fukien yöresinde ortaya çıkan bir isyani bastirmek için, bir savaşçi kesisler manastirinin (Siu Lam) yardımını talep etmistir. Isyan bastirilince, bu manastira ödül olarak bazi özel yetkiler taninmistir. Ancak, saray entrikalarinin sonucunda, bir süre sonra Siu Lam manastiri da Imparator tarafından bir tehdit unsuru olarak görülmüş ve kesislerin üzerine bir ordu gönderilmistir. Hayatta kalmayı basaran bes kesis, Mançu'lari devirmek için and içmişler ve her biri bes ayrı gizli örgüt kurmustur. Amaçlari Ming hanedanini yeniden tahta çıkarmaktır".

Kirmizi renk ile simgelenen Ming hanedaninin gerçek aile adi "Hong"tur. Bu nedenle Çin gizli örgütleri kendilerini "Hong Mun" (Hong Örgütü) olarak adlandirip, kirmizi rengi simge olarak alimislardir. Bu gizli örgütler, Mançu'lara karsi girisilen bir çok baskaldiri hareketini örgütlemislerdir. Bu ayaklanmalar arasında en önde gelenleri, 1790 yilindaki "Beyaz Lotus" örgütü isyani, Kwangsi yöresinde 1847 ve 1850 yillarindaki "Cudgel" ayaklanmalari ile 1849-1864 yillari arasindaki Hong Sieou-ts'uen'in önderligini yaptigi "T'ai Ping" isyani sayilabilir. Bu sonuncu isyan ancak Batı'li güçlerin de yardimi ile bastirilabilmistir. 1896-1900 Yillari arasindaki "Boxer" ayaklanmasinin arkasında yine "Beyaz Lotus" ile "Büyük Kiliç" ve "Kizil Yumruk" adli triad'lar vardır. Cumhuriyeti kuran Sun Yat-sen ise "Hsing Chung" triadinin üyesidir. Mançu hanedanı 1911 yilinda devrilmistir, ancak tahta geçecek Ming kalmamistir.

1927 Yilinda Nankin'de kurulan milliyetçi yönetimin basinda, taninmis bir cani olan Çan Kay-sek bulunmaktadır. Çan Kay-sek de, Sanghay'da bulunan "Yesil Çete" adli triadin üyesidir. Triadlar Güney Çin'in yönetimini ele geçirmişler ve komünistlerle mücadele etmişlerdir.

İkinci Dünya Savasında Japonlar Çin'i isgal edince, triadlar Japon kuvvetleri ile isbirligine girmişler, Hong Kong'da Japonlar adina cinayetler islemekten kaçınmamışlar ve Japon karsiti her hareketi siddetle bastirmislardir. Japon isgal kuvvetleri tüm triadlari "Hing Ah Kee Kwan" (Asya'nin Yeseren Örgütü) adi altında birleştirmişlerdir.

Savas ertesinde triadlarin ana hedefi yine komünistler olmustur. Çan Kay-sek yönetimi triad üye sayisini arttirmek için çaba göstermistir. 1947 Yilinda, yalnızca Hong Kong'da 300.000 triad üyesi olduğu tahmin edilmistir. Mao'nun 1949 yilinda zafer kazanmasıyla, triad üyeleri basta Hong Kong, Singapur ve Makao olmak üzere Tayland, San Francisco, Vancouver ve Perth'e yayilmistir. Çan Kay-sek'in Güney Çin'de bulunan milliyetçi ordusu Kuomingtan Burma'ya çekilmiş ve Batı'ya yapılan uyusturucu kaçakçılığı isini örgütlemistir. Kıta Çin'inde bulunan triadlar komünistler tarafından yok edilmiş, üyelerin çogu idam edilmistir.

Bugün triadlarin Taiwan ve Hong Kong'da büyük etkileri sürmektedir. Ancak, artık tam anlamıyla bir suç örgütü biçimine dönüşmüşlerdir. Temel etkinlikleri uyusturucu, kumar ve kadın ticareti üzerinde yoğunlaşmıştır. Taiwan'da büyük ölçüde politik etkinlikleri de vardır ve bugün Taiwan'i triadlar tarafından yönetilen bir ülke olarak görmek doğrudur.

Inisiyasyon Simgeleri

Hong Örgütünün inisiyasyon töreni üç asamadan oluşmaktadır: hazırlık aşaması, etkinlik aşaması ve arzulan sonuçların elde edildiği bitiş aşaması. Öncelikle, "tören başkanı" tarafından törenin cereyan edeceği mekânın kutsanması gereklidir. Bunu sağlamak için, altının üzerine bazı ritüel eşyalar yerleştirilir. Bu eşyalar yedi kollu bir sandan, bir kılıç, beyaz renkli bir yelpaze, kırmızı renkli bir lamba, bir terazî, bir ayna, bir makas ve içinde kırmızı pirinç bulunan bir ölçekten ibarettir. Kırmızı pirinç, "yasam çilesi" anlamına gelen ve "Yang" adını verdikleri ateşi simgelemektedir.

Bu simgesel eşyaların arasında en önemli olan pirinç ölçeğidir. Bu ölçek, Hong geleneklerine göre "Teou" adı verilen "Söğütler Kenti"ni simgeler. Aslında, "Teou" tümüyle astronomik bir simgedir, zira Büyük Ayı takımyıldızı da "Teou" ya da "ölçek" adını tasir. Ayrıca, bu takımyıldız "Teou Mou" adıyla bilinen ve Taocular tarafından kutsal kabul edilen Kutup Yıldızı'ni bünyesinde bulundurur. Taocu evrenbilime göre Kutup Yıldızı, "T'ien Kang" adlı otuz altı göksek yıldızın çevresinde döndüğü bir eksenidir. Bunların etrafında da, "Ti Cha" adı verilen yetmiş iki yıldız daha vardır ve evrensel fenomenleri yaratan kutsal varlıklar bu yıldızlarda oturmaktadırlar.

Tao'cu evrenbilimde büyük önem taşıyan 36, (36+36=) 72 ve (36+36+36=) 108 sayıları Hong ritüelinde en sık karşılaşılan sayılardır. Zira ilk sekiz sayının toplamı 36 ettiği gibi, ayrıca ilk üç sayının küblerinin toplamı da (13+23 +3 3 =) 36'ya ulaşmaktadır.

Ritüel

Kutsal mekâna girmeden önce, adayların hazırlanması ve arınması gereklidir. Adayların saçları çözülür ve saç örgüleri kesilmiş gibi yapılır. Bu işlem, hem dış dünyadan kopuşu, hem de isgalci Mançu'ların zorunlu tuttuğu saç biçimine karşı çıkmayı simgelemektedir. Bundan sonra, adaylara uzun beyaz giysiler giydirilir. Beyaz renk, bir yandan Ming hanedanı için tutulan yasa simgelerken, diğer yandan karanlıkların ve Ching'lerin rengi olan "Siyah"a karşıt olmaktadır. Ardından, adayların yüzleri "Yeşil ve Mavi Ejder" adı verilen bir havuzda yıkanır. Bu havuz, doğan güneşi ve sabahı simgelemektedir. Nihayet, adayların gündelik ayakkabıları çıkartılır ve tümüne samandan yapılmış sandaletler giydirilir, zira ritüelde "yoksullara kimse dikkat etmez" denilmektedir. Bu işler tamamlanınca töreni yöneten, örgütün kuruluşunu ve düzenini ayrıntılarıyla anlatan geleneksel efsaneyi adaylara okur. Efsanenin okunması, Triad örgütüne giriş ritüelinin hazırlık aşamasını sona erdiren işlemdir.

Törenin ikinci aşamasında adaylar, üyelerin tuttuğu kılıçlardan meydana getirilmiş bir kemerin altından yürütülürler. Kemer oluşturan kılıçların yarısı demirden, diğer yarısı da bakırdan yapılmıştır. Bundan sonra adaylar, içinde korlar bulunan bir hendegin üzerinden atlarlar ve ilk kapının önüne gelirler. Bu ilk kapıda, her aday kendi adını bildirmek ve yirmi bir sapek (eski Çin parası) ödemek zorundadır.

İkinci kapının adı "İçtenlik ve Adalet" kapisidir. Bu kapının önünde, adaylara Hong örgütünün amaçları öğretilir, kendi üzerlerine düşen görevlerin neler olacağı ve eğer kardeşlerine ihanet ederlerse, çekecekleri cezanın ne olduğu bildirilir.

Örgütün uyguladığı cezalar hakkında, Ward ve Stirling, 1925 yılında Londra'da yayınlanan "Hong Örgütü" adlı eserlerinde gerçek bir olayı anlatırlar. Penang'da yapılan bir giriş töreninde, kardeşlerden biri diğer bir kardeşi öldürmüş olmakla suçlanır. Olay hemen incelenir ve itham edilen üye suçlu bulunur. Suçlunun boynuna bir kement geçirilir ve iki kişi birer ucundan çekerek katili bogar. Yerde bulunan gizli bir kapak açılır ve cesed aşağı atılır. Bina, denize açılan bir kanalın üzerinde bulunmaktadır. Bir süre sonra, dalgalar elleri ayakları bağlı ve boynunda kement olan cesedi kıyıya sürükler. Cesedi bulan yöre sakinleri, korkunç Hong örgütünün bir kez daha, bir haini cezalandırdığını böylece öğrenirler.

Üçüncü kapı "Gök ve Yerin Çemberi" adını taşımaktadır. Bu kapıdan geçen adaylar, örgütün ileri gelenlerinin önünde saygı ile selâm dururlar. Önderler, başları kırmızı bir örtü ile kapalı olarak, kapının ardında oturmaktadırlar. Adaylar, bir kez daha ödeme yapmak zorundadırlar. Parayı ödeyen adayın sırtına, kılıcın keskin olmayan tarafı ile vurulur.

Adaylar, her kapıdan geçişte, töreni yöneten kişinin söylediği sözleri yinelerler. Bu sözler, bir araya getirilince Hong örgütünün bir başka efsanesi ortaya çıkar: "Hong'lar kraliçesinin sekiz cini ile karşılaştık. Sonra bir gemiye bindik. Gemide yirmi bir yolcu vardı. Geminin eni otuz altı adım, boyu yetmiş iki adimdi, seftali ağacından yapılmış omurgasına yüz sekiz çivi çakılmıştı. Gemiye yönetenler, Dört Dogu'nun Budacı bekçileriydi. Yükümüz kırmızı pirinç, silâhlar, bir kızıl bayrak ve değerli bir inci idi. Üç Nehirin birleştiği yerden geçtik, Büyük Barış Çarşısında kıyıya yanastık. Yakında bir körfez ve bir ada bulunuyordu. Adaya çıkmak için bir köprü geçmek gerekiyordu. Köprüyü Hong kardeşler koruyordu. Köprü'nün basında, üzerinde otuz altı seftali bulunan bir seftali ağacı ile yetmiş iki erik taşıyan bir erik ağacı vardı. Köprü'nün

ortasında üç Buda vardı. Sonunda ise, Hong'lara bes renkli seftaliler satan bir ihtiyar duruyordu. Seftalilerin tanesi yirmi bir sapekti. Buda'lara olan saygımız nedeniyle köprüyü geçmedik. Ama, nehri yürüyerek geçip adaya ulaştık. Nehri islanmadan geçmek için, üçgen biçiminde dizili üç kırmızı tasın üzerine bastık. Adada, Sögütler Kentine girdik. Bu kentte uyum, adalet ve barış hüküm sürüyor, tüm karsitlikler birbirini bütünlüyordu.”

İnisiyasyon töreninin son kısmında, Hongların isigini simgeleyen kırmızı bir lamba ile birlikte gezegenleri simgeleyen yedi kollu samdan yakılır. Adaylar ellerinde, üçer tütsü çubuğu tutarken, tören yöneticisi uzun bir dua okur. İçilecek olan andi tanrıların kabul etmesi için yakarır. Dua bitince, tütsüler söndürülür ve tütsü çubukları yere atılarak üzerlerine basılır. Bu sırada adaylar hep bir ağızdan “İste böyle yokolsun hainler!” diye bağırırlar. Sarı bir kagıda yazılı olan andlar imzalandıktan sonra, doğu kapısında yakılır. Bir testi yere atılarak kırılır ve bu işlem sırasında da “Yalan yere and içenlerin kemikleri iste böyle kırilsin!” diye seslenilir. Adayların sağ ellerinin orta parmakları gümüş bir iğne ile delinir. Bir horozun kafası kesilir ve adayların kani ile horozun kani karıştırılır. Bu karışımaya ayrıca, sarap ile biraz önce yakılan kagıtların külleri karıştırılır. Adaylar ortaya çıkan bu karışımı içmek zorundadır. Artık, inisiyasyon töreni tamamlanmıştır. Adaylar, yalnızca tüm Hong üyeleri ile değil, içtikleri karışım sayesinde, evreni oluşturan üç temel varlık ile de bütünleşmişlerdir; zira küller mineralleri, sarap bitkileri ve horoz ise hayvanları simgelemektedir.

Giriş töreni tamamlanan çiraga, giderlere katılma payını ödedikten sonra, bir tüzükler kitabı ve bir üyelik belgesi verilir. Ayrıca tüm üyeler, birbirini tanımaya yarayan dört adet Hong sapegine sahip olurlar. Hong kardeşleri birbirlerini diğer isaret ve parolalar ile de tanıyabilirler. Bu parolaların arasında en önemlisi, bağlı bulundukları locanın gizli kod numarasıdır. Örnek olarak, Fukien büyük locasının isareti “1 x 9” olarak belirlenmiştir. Özellikle yemek sırasında uygulanan kimi özel isaretler mevcuttur. Hong örgütü üyelerinin, sofrada sarap kadehlerini yerleştirmeleri, çay fincanlarını tutuşları ya da tütün içme biçimleri bile değişiktir. Bunların dışında, diğer Honglar’dan ivedi yardım talep eden özel “umutsuzluk” isaretleri de kullanılmaktadır. Üyelerden bazıları, evlerinin kapısına kare biçiminde kesilmiş ve üzerinde “Hong Kia” (Hong Ailesi) yazılı kırmızı bir kumaş parçası asarlar.

Honglar’ın kendi aralarında kullandıkları bazı özel terimler vardır. Örgüte yeni katılan çiraklar genellikle “tay” olarak adlandırılırlar. Daha eski üyeler ise “at” olarak nitelendirilirler. Toplantıların adı ise “Fang Ma”dır (Atları Kosturmak). Kendi aralarında kullandıkları örgüte özgü terimlerden oluşan özel dil, “atların konuşması” diye adlandırılır. Bu dil bir tür gizli ya da inisiyatifik lisan oluşturmaktadır.

Benzesimler

Triad hakkında en kapsamlı araştırmayı yapmış olan Ward ve Stirling, Hong örgütünün inisiyasyon ritüeli ile Masonluk arasındaki benzerlikler karşısında saskınlığa düşmüşlerdir. Her iki ritüelde de, insan ruhunun ölümden sonra yaptığı yolculuğun, moral, alegorik ve mistik yorumlarının bulunduğu ileri sürmüşlerdir. Ward ve Stirling, gerçekleştirdikleri incelemede Hong örgütünün ezoterik niteliklerini önemsemişler ve örgütün politik niteliğini ikinci plana itmişlerdir. Oysa, Honglar’ın gizli tutulan ihtilalci amaçları çok önemlidir ve ritüelde sık sık, Ming hanedanının yeniden tahta çıkmasına yönelik bir çok bölüm yer almaktadır.

“Ming” sözcüğünün, bir çok farklı anlamının yanı sıra, “ısıt” anlamına da geliyor olması dikkat çekmektedir. Üstelik, Ming hanedanından hiç bir üyenin hayatta kalmamış olması da tarihsel bir gerçektir. Konuyu araştırmış olan B. Favre, Ming ve Ching sözcüklerinin, sırasıyla “aydınlık” ve “karanlık” anlamlarına geldiğini özellikle belirtmektedir. Bu bakımdan, Çin inançlarındaki “Ying” (olumsuz) ve “Yang” (olumlu) ilkelerini anımsamak yerinde olur. Böylelikle, ritüelde yer alan “Ming’lerin yeniden tahta çıkışı” biçimindeki amaç, daha derin bir anlam kazanarak, örgüt üyelerine olumsuz karanlıkları yok ederek olumlu aydınlığı yaymalarını bildiren bir formül biçimini alır.

Triad gizemlerini araştırdıktan sonra Schlegel de, 1866 yılında yayınlanan eserinde, tipki Ward ve Stirling gibi, Çin ezoterik örgütleri ile Masonluk arasındaki benzerliklerden etkilenmiştir. Schlegel, “insan soyunun ortak geçmişi düşünülürse, kardeşlik duygularını güçlendiren her tür örgütte bu gibi benzerlikler, yani ortak kökenin anıları bulunabilir” diye yazmıştır. Schlegel’e göre “belki de Masonluk da Asya kökenli olup iki kola ayrılmış, bir kol Batı’ya diğer kol Uzak Doğu’ya giderek, kendilerine verimli topraklar bulmuşlardır”.

Bu düşünce oldukça çekici bir varsayım olarak değerlendirilebilir. Ancak, ister René Guénon gibi, tüm geleneksel inisiyasyon törenlerinin metafizik birliği görüşü savunulsun, isterse C. G. Jung gibi, insan ruhunun değişmez modelleri olan “arketipler”in varlığı kabul edilsin, böyle bir varsayımın kesinlikle doğrulanması gereklidir. Batı’da olduğu gibi Uzak Doğu’da da, inisiyasyon örtüsü altında her yerde aynı olan tek bir ezoterik bilginin öğretilip öğretilmediği sorunu geçerliliğini sürdürmektedir. Belki ezoterik örgütlerin kökeni tarih bilimi tarafından aydınlatılamayacaktır. Oysa, inisiyasyon geleneğinin nesnel incelenmesi ile, bu ortak kökeni düşünsel olarak belirlemek mümkün olabilir.

Essene'ler, Ölü Deniz Yazitlari ve Vatikan..... Derleyen: Sarastro

1947 de bir Bedevi çoban, Ölü Deniz kenarında otlattığı keçilerinden biri, bir mağaraya girince, onu çıkarak için bir tas atar. Kırılan bir küp sesi.... Küpten, altın değil, bezlere sarılmış kâğıt tomarlar çıkar... Yazılı kâğıtlar.... 2000 yıldır keşfedilmeyi bekleyen yazılar. Ölü Deniz'in batı yakasına yayılmış bir çok mağara ve harabede binlerce ve binlerce yazılı kâğıt, deri hatta bakır levha bulunur. Tarihi ve arkeolojik değerden önce, antika meraklılarının parasal değeri hız kazanır. Elden ele geçen buluntular 1954 yılında, Wall Street Journal'ın ilan sayfalarına kadar sıçrar: "Dört adet Ölü Deniz Yaziti, kelepçe satılıktır...". Yazitlar, arkeolog-tarihçi-din adamı grubunun elinde toplanmaya başlar. Bedevi çobanın karanlık mağaraya attığı tasi, sonraki 40 yıl boyunca 40 akıllı (!) çıkaramayacak ya da isteyerek çıkarmayacaktır.

O günlerde Kudüs'te, Rockefeller Vakfının finanse ettiği bir kurum vardır: "Ecole Biblique". Basındaki kişi Peder Roland de Waux'dur. Kazılarının yönetimi, buluntuların sınıflandırma, çeviri ve yayımı ismi Ecole Biblique'e , daha sonra özellikle bu amaçla kurulan "International Team"e verilir. Bu aslında bir görev değil bir ayrıcalıktır. De Waux tüm ismi yürüten, daha doğrusu yönlendiren kişidir.

Yazılar İbranice ve Aramicedir. Yazıldıkları tarih, C-14 testine göre İ.Ö. 33 (200 yıl + ya da -) olmalıdır. Romalı tarihçiler Philo ve Josephus'un bölge ile ilgili yazdıkları ile kurulan paralellik, yazitların İ.Ö. 150- İ.S. 40 tarihlerine denk düştüğünü gösterir.

Yazitlar iki genel bölüme ayrılıyor: "Biblical" (Dinsel) ve "Sectarian" (Tarikatle ilgili). Bu ayırım ve International Team'in bunlara bakış açısı çok önemli. Yazitların değerlendirilmesi, araştırmancının yönlendirilmesi, International Team'in tüm olayı ele alması biçimi bu ayırımla yakından ilgili.

Bu yazitların yazarları kimdir? Kabul edilen tez, bunların Kumran ve civarında yerleşmiş "Esseneler" olduğudur. Esseneler, Ölü Deniz Yazitları bulunmazdan önce de biliniyordu. Yine, dönemin tarihçileri Philo ve Josephus onlardan sık sık bahseder. Kumran merkez olmak üzere, oralarda yaşayan asiri dindar bir tarikat. Bekâr din adamları topluluğu. Mal mülk yok. Hersey ortak. Bir manastır disiplini içinde öğrenim görür, topluca yer içer, ibadet eder, ritüellerine uygun biçimde yıkanır (vaftiz geleneği!). İnaçlarına göre, ruh ölümden sonra göğe çıkacak, ebedi mutlu yaşam başlayacaktır. Essene kelimesinin İbrani veya Arami dili ile bir bağlantısı yok.

Ecole Biblique ve International Team, Esseneleri yukarıda belirtilen genel çerçeve içinde ele alır. Yazıların onlar tarafından, en geç İ.Ö. 100-150 dolaylarında yazıldığını, "Old Testament" (Eski Ahid-Ahdi-i Atik) ile sınırlı olduğunu, yani Hristiyanlıkla bir ilgisi olamayacağını ısrarla iddia eder.

Ölü Deniz Yazitlarının ortaya koyduğu gerçekler bu mudur? Yazitlar, sonradan, International Team'in tekelinden kurtulup, Vatikan'ın baskısı dışında olan başka otoritelerin de incelemesine açılmış ve Hristiyanlığın başlangıcını sorgulayan iddialar ortaya atılmıştır.

İsin kökenine inince, Ahid-i Atik (Eski Ahid) ve Ahid-i Cedid (Yeni Ahid, New Testament) hakkında bilinenler tarihi gerçekler midir? Yoksa o gerçekleri veya söylenceleri kilise kalıplarına uyduran bir "Seçkinler Grubu"nun ortaya koyduğu "Kabul Edilmiş Bilgiler" yumağı midir?

Kilise yüz yıllarca, gerçekleri seçkinlerin tekelinde gizlemiştir. Halkın bilmesine izin verilen, daha doğrusu bilmesi gerekenler, bir bütün halinde ona dayatılmıştır. Umberto Eco'nun yazdığı "Gülün Adı" romanındaki manastır bu seçkinler grubunun gayretlerini (!) çarpıcı bir biçimde ortaya koyar. Yüz yıllar süren bilinçli bir komplonun yarattığı bu karanlık atmosferde, her şey seçkinler grubunun normları içinde değerlendirilir, yorumlanır ve karara bağlanır. Sirasi geldiğinde, öyle gerekiyorsa, Tampliye Sövalyelerini sapkınlığın sembolü olarak göstermek, hatta Banco Ambrosiano'nun iflâsından Umberto Eco'yu sorumlu tutmak bile Vatikan'ın isine uygun düştüştür.

Kilisenin tartışmasız gücü, XIX. yüz yıllar birlikte sarsıntıya uğrar:

- Arkeoloji, Hristiyan dogmalarını sorgulayan bulguları gün ışığına çıkarır: Schilemann, Anadolu ve Yunanistanda; Sir Charles Willson Kudüste; Flinders Petri Misirda; Robert Coldeway Babilde önemli bulgular gerçekleştirir.
- Ernest Renan yazdığı kitaplarla (İsyanın Yasamı- Hristiyanlığın Kökeni- İsrail Halkının Kökeni) tabuları yıkar. Cin, artık sisinden çıkmıştır. Vatikanın, o cini, sisine sokma gayretleri boşunadır.
- Bilim, Darwin' in çıkışları ile, kilisenin ana dayanağını sarsar.
- Siyasi gelişmeler, 1870'lerin Alman İmparatorluğu, artık kilisenin desteğini aramıyacak güçtedir.

Garibaldi'nin kurduğu İtalya birliği, Vatikan'ı Roma'ya hapsedir.

Vatikan, dört yandan gelen saldırıları karşılamak üzere seçkin bir grup yetistirmeye karar verir. Bu grup kiliseye yönelik saldırıları etkisiz hale getirmek üzere hazırlanır. Böylece "Katolik Modernist Akımı" doğar. Vatikanın emirleri ile hareketin düşünsel forumu olarak Ecole Biblique, peder Lagrange tarafından kurulur. Modernistler gerçekten iyi yetistirilirler. Kısa sürede kilisenin dogmalarını sorgulayacak düzeye gelirler ve baskaldırırlar. Modernizmin düşünsel çekirdeği olarak kurulan Ecole Biblique, baskaldırı hareketini bogmak görevini üstlenir. Ve ironik bir sonuç: Modernistlerin kitapları, Vatikanın yasak yayınlar katalogunda bas köseyi alır. Papa Leo XIII, 1903'te "Pontifical Biblical Commision"u kurar. Komisyon "Tanrının sözlerinin (!) her türlü hata ve kötü düşünceden korunması" ile görevlidir. Peder Lagrange, komisyonun üyesidir. Ecole Biblique'in sonradan gelecek başkanları da komisyonun üyesi olmuştur. Ecole Biblique tarihi ve arkeolojik bulguların, katolik doktrinine uygunluğunu kanıtlamak gibi bilimsel (!) bir uğraş içindedir. Komisyonun doktrindeki otoritesini sorgulayacak hiç bir araştırma-sonuç-öğretiye izin yoktur. Komisyonun bu gün (1992) başkanı olan kardinal Joseph Ratzinger, aynı zamanda "Congregation For the Doctrin of the Faith" enstitüsünün de başıdır. Bu nstitü, 13. asırdan beri varlığını sürdürmektedir. 1542'deki adı "Holy Office"tir. Daha önceki adı ise "Holy Inquisition"dur (Kutsal Engizisyon). Böylece kardinal Ratzinger'in, günümüzün "Büyük Engizitör"ü olduğu anlaşılr.

Yüz yıllar içinde kökleşmiş bir çıkar hiyerarsisi. Yaygın, etkin ve güçlü. Din adamları için bu hiyerarsik yapıya karşı gelmek, o seçkin çevreye girebilme şansını öldürmek veya bulunduğu pozisyonu yitirmek demektir.

Ölü Deniz Yazıtlarının emanet edildiği Ecole Biblique ve International Team'in genel çerçevesi budur. Bu iki kuruluş her zaman birlikte anılır ve Vatikan'dan ayrı düşünülemez. Ecole Biblique'in başkanları (De Waux, Milik, Starcky, Strugnel...) bir Katolik Dominiken zinciri halinde, yazıtlar üzerinde tam bir tekel kurar. İsrail, 1967 savaşı sonunda Rockefeller müzesi ve Ecole Biblique'i fiziki olarak ele geçirir. Ama bu uluslararası gücü ve hele arkasındaki Vatikan'ı karşısına alacak yere henüz ulaşmamıştır.

Ecole Biblique ve International Team, Ölü Deniz Yazıtlarını, kendi amaçlarına uygun biçimde ele almıştır. İnceleme, yorum ve yayınlamada hedef, gerçekleri aramak değil, gerçeklerin kilise doktrinine uydurulması olmuştur.

Yine Essenelerin kimliğine dönmek, doğru bir başlangıç olabilir. Tarihçi Philo ve Josephus ilk bilgileri vermiştir. Konu, Kumran yazıtlarının ortaya çıkışından önce de ele alınmıştır. 1770 Yılında, Büyük Fredrik, İsa'nın bir Essene olduğunu; 1863'te Ernest Renan Hristiyanlığın aslında Essenizm olduğunu söyler. 18. ve 19. yüzyıllarda, İsa'yı bir Essene olarak tanımlayan ve çarşıktan sonra yaşamasını da Essenelere özgü gizli bilgilerden aldığı güçle açıklayan çalışmalar olur. Ölü Deniz Yazıtlarına kadar Essene imajı bellidir: dünyadan el etek çekmiş asiri dindar kişiler. Yazıtlar onların eseridir. Ecole Biblique ve International Team, bu sakın pasif insan grubunun İ.Ö. 100- 130'da yaşayıp o yazıtları yazdığını ve ilk Hristiyanlarla bir ilgileri olamayacağını ısrarla vurgular.

Ölü Deniz Yazıtlarının ortaya çıkardığı Essene kimliği ile, Josephus ve ona dayalı geleneksel kabul arasında derin çelişkiler var:

- Josephus'un Esseneleri bekâr erkekler toplumdur. Oysa harabelerde çocuk ve kadın iskeletleri bulunmuştur. Ayrıca "Toplum Kuralları" adlı yazıtta, evlilik ve çocuk yetistirme konuları işlenir. Bu noktada, International Team'in, yazıtların "Sectarian" (Tarikat ile ilgili) bölümünün hep gözlerden irak tutma gayreti anımsanmalıdır.
- Hiç bir yazar, Essene takviminden söz etmez. Yazıtlarda, Kumranın güneşe endeksli bir takvimi olduğu ortaya çıkarılmıştır.
- Philo ve Josephus'un anlattığı Esseneler kurban törenlerini bilmez. Halbuki harabelerde kurban edilmiş hayvan iskeletleri bulunmuştur; daha önemlisi, "Mabet" yazıtında, kurbanla ilgili kurallar vardır.
- Josephus, Essenelerin, Herod Antipas (İ.Ö. 20- İ.S. 39 arası Judea Tetrarki) ile iyi geçindiğini yazar. Yazıtlarda, Essenelerin, bu Roma kuklası krala karşı oldukları açıkça bellidir.
- Nihayet Josephus ve Philo'nun anlattığı Esseneler, sakın, pasif, bu dünya ile ilgisi olmayan kişilerdir. Oysa, harabelerdeki buluntular ve "Savas" yazıtı, Kumran ve çevresine yerleşmiş bu insanların, geleneksel Essene imajından çok, o günlerde bölgede, Roma baskısına ve Roma'nın işbirlikçisi olan Yahudi yaşamına karşı baskaldırı yürüten "Zelot" tanımına daha çok uyduğunu gösterir.

Burada, Ölü Deniz Yazıtlarının ortaya hangi gerçekleri çıkarabileceği ve Vatikan'ın bunu, Ecole Biblique ve International Team kanalı ile, niçin önlemeye çalıştığını anlamak için, o günlerin ve o çevrenin atmosferine

kisaca bakmak gerekir.

Yahudiler, en basından beri, dinsel ve laik önderlerin ortaklaşa yönettiği bir toplum olagelmistir. Dini liderler, Levi kabilesinden Aaron'un halefleri olan Zadok'lardandır; laik liderler, Juda kabilesinden Davud'un halefleridir. Babil sürgünü ve daha sonra Iskender ile başlayan Helenistik etkilerin derinleştirdiği yozlaşma, politik boslugin ötesinde, dini liderliğin yapısını ve toplum üzerindeki etkisini bozmıştır. Sonunda, İ.Ö. 167'de, Mattathias Maccabeaus, bir Yunan görevlinin kurban konusundaki pagan istegine karşı çıkarak isyani başlatır. Maccabeaus ilk Zelot'tur. Oğlu Judas inzivaya çekilir (Musa, İsa ve Muhammed gibi) ve sonra kardeşleri ile beraber, Kutsal Topraklarda, yeniden Musa yasasına uygun düzeni kurar. Maccabeaus'un yandaşları Makkabiler İ.Ö. 76 yılına kadar kontrolü elinde tutarlar. Sonra yine yozlaşma ve Kral Antipas.

Yazitların, "Biblical" ve "Secterian" olarak iki ana bölüme ayrıldığı, Biblical bölümün International Team ve Ecole Biblique tarafından ön plana çıkartılıp, Secterian bölümün gölgede bırakıldığı bilinmektedir. Kutsal Toprakların o dönemdeki havası ve o hava içinde, Kumran topluluğunun gerçek kimliği, yani Essenelerin gerçek yüzü, Secterian bölümlerde verilmiştir: Roma Kutsal Topraklara hakimdir. Herod Antipas kukla bir kraldır. Yahudi bile değildir. Durumunu halka kabul ettirmek için, bir Maccabi prensesi ile evlenmiş, yeterince güçlenince de karısı ve kardeşlerini öldürmüştür. Dini lider de Roma'nın uydusudur. Dis etkiler, iç yozlaşma, Yahudi toplumunu alt üst etmiş, Kutsal Topraklardaki yaşam Musa kanunlarının disina itilmiştir. Roma'yı kovmak ve Musa düzenini yeniden kurmak için ölüm-kalım savaşı veren insanlar çıkar... Bunlar Zelot'lardır...

Bu noktada, Incillerde ve kilisenin yüz yıllar boyu süregelen araştırmalarında hep gölgede bırakılmış bir isimden söz etmek zamanı geliyor: James!.. İsa'nın kardeşi. Ondan sadece Acts (Nebilerin İşleri) kitabında, bir iki yerde bahsedilir. Kumran yazitlarında James'in önemli bir yeri vardır ve adı "The Righteous" tur (Haksever). "İlk Kilise"nin (Early Church) önderidir.

Milat yılları... Kutsal Topraklar... İlk Kilise veya ilk mabet... Özgür bir ülke ve Musa yasaları için ölümüne savasan insanlar, Zelotlar. Esseneler, Kumran'lılar... Bunlar İlk Kilise'ye ve onun liderine bağlı, değişik isimlerle anılan aynı insanlar. Sadece Kumran'da değil, Kutsal Toprakların tamamına yayılmış yasa ve "Yol"un savascıları... Geleneksel Essene çerçevesinin çok dışında bir topluluk, örgütlü bir güçtürler. Üyelerini, yeni üyeler bulmak, para toplamak için görevlendirir. Suikastler düzenler. İsyanlar tertipler, kaleler kurar, Roma'yı o tarihte 80.000 kişilik bir ordu gönderecek denli ürkütürler.

James, bu karışık ortamda bir gün mabette "isimsiz biri"nin başlattığı bir saldırıda linç edilir. İlk din şehidi olarak bilinen St. Stephen, belki de sadece hayal ürünü bir kısıdır ve James'ten baskısı değildir. Roma'ya karşı başlayan büyük isyanla James'in ölümünün aynı yıllar da olması basit bir rastlantı olmasa gerektir. İsyan başlar. Roma, Kudüs (İ.S. 68), Kumrani (İ.S. 70), Masadayı (İ.S. 74) yerle bir eder. Zelotlar esir düşmemek için ölümü seçer. Yalnızca Masada'da 960 kişi (erkek-kadın-çocuk) topluca intihar eder.

James'in ölümüne dönersek... Mabetteki linç olayında, katilleri seyreden biri vardır. Sadece izleyici olmadığı bellidir. Acts 9-21'de, "İlk Kilise"ye saldırılar düzenlediği anlatılan biri vardır: Saul!...

Saul.. Ya da transfigürasyondan sonraki adı ile St. Paul... Adına dünyanın dört bucagında kiliseler yapılmış en büyük Hristiyan. Daha doğrusu Hristiyanlığı başlatan, yayan aziz!... Kumran yazitlarından sonra, Hristiyanlığın doğuş ve yayılındaki rolünün ne olduğu sorgulanan Saul...

Tarsus'lu Saul bir Yahudidir ama aynı zamanda bir Roma vatandaşdır. Onu sahnede ilk kez St. Stephen'in (James?) öldürülüşü sırasında görürüz. Bu noktada, James'e mabetteki saldırıyı başlatan "isimsiz biri"nin kimliği de ortaya çıkmaktadır. Acts 9-21'de Saul'un ilk kiliseye saldırılar düzenlediği yazılıdır. St. Stephen'in öldürülme nedeni "Kanun"a karşı gelmektir. Oysa St. Stephen, katillerini "Kanun"u ihlâl etmekle suçlar. Bu paradoksun mantıksal açıklaması şu olabilir: Katillerin arkasındaki güç (High Priest - Haham Basi) Roma otoriteleri ile işbirliği içindedir, İlk Kilisenin önderliğindeki akımı bogmak istemektedir. Saul onların emrinde, fanatik bir İlk Kilise düşmanıdır. Yeni saldırılar düzenlemek üzere, Sam'a giderken göklerden İsa'nın sesi duyulur: "Saul! Niçin bana karsisin?". Büyük değişim (transfigürasyon) meydana gelir... Saul, yeni adıyla Paul artık İsa'nın bir mürididir. İsa'yı sağlığında görüp tanıdığına dair hiç bir kayıt yok. Sam'da üç yıl kalır. Kudüse geri döner. Artık İlk Kilisenin düşmanı değildir. Ama İlk Kilise Paul'ü pek de kabullenmez. Tarsus'a gönderilir. Bir tür sürgündür bu... Topluluğa yararlı olabilirse iyi. Olamazsa, zaten istenmeyen bir kısıdır.

Paul, Tarsus'ta ve Antakya'da vaazlar verir. Bir ara Kudüsten bir heyet gelip etkinliklerini değerlendirir.

İsa ve öğretisi hakkında neyi bilip bilmediği hiç bir yazıda belirtilmemiş olan Paul, İsa'ya mal ettiği bir akim yaymaktadır. "Seyh uçmaz, O'nu müritleri uçurur" deyimine göre bir İsa yatarı. Tanrı'nın oğlu ve aynı zamanda Tanrı İsa...

Kudüs'e geri çağrılır. Yedi günlük arınma ritüelini yerine getirmesi istenir. Söylenenleri yapar. Ama İlk Kilisenin temel ilkelerinden, "Yol"dan sapmışlığı açıktır. Ona göre inanç, "Yasa"dan (Musa Yasası) üstündür. Yargılanmaktan, belki de linçten Roma vatandasi olduğu için kurtulur. Her Romalı gibi, kendisini Roma İmparatoru önünde savunmak hakkı vardır (neye, hangi suça karşı?...). Roma'ya gider. Paul'un öyküsünün bundan sonrası pek belli değildir...

Aziz Paul!... Roma vatandasi Paul! Güçlü dostları olan zengin Paul! Kukla hiyerarsisi ile yakınlığı bilinen Paul! Kendi insanları arasında tutunma sansisi kalmayınca, Romalı muhafızlarla Roma'ya gönderilip tarih sahnesinden silinen Paul! İsa'yi tanımayan, belki de kendine göre bir İsa yaratan Paul!...

James'in liderliğindeki İlk Kilise... "Yasa"yı ve Kutsal Toprakları korumak için, toplu intiharlara sürüklenen dava insanları, Zelot'lar... Paul, bu ölüm-kalım savaşının fırtınalı atmosferini "Düşmanınızı Seviniz" anlayışına varacak biçimde, neden pasifize etmiştir? Bu bir yorum farkı mıdır? Yoksa ihanet mi? Romalı Paul, Zelotların savaşını yozlaştırmaya çalışan bir Roma ajanı mıydı?

Ölü Deniz (Kumran) Yazıtları, Ecole Biblique ve International Team'in tekelinden kurtarılıp, tarafsız, yani Vatikan etkisinden uzak otoritelerce incelendiği zaman, Hristiyanlığın kökenini sarsan sorular ortaya çıkmıştır. International Team'in yayınları skandal olarak değerlendirilmiştir.

Pek çok yazıtın (belki bilinenden çok) yeraltı dünyasında, antika piyasasında olduğuna, hala keşfedilmeyi bekleyen mağaraların varlığına inanılmaktadır. Bunların tümü toparlanıp, önyargıların dışında incelendiği zaman, belki üç büyük dinin temelleri ve ortak yanları daha iyi ortaya çıkacak, bir tek Tanrı'ya inanan insanlar arasındaki yüz yıllardır süregelen düşmanlığın anlamsızlığı daha iyi anlaşılabilecektir.

Din kurumunun, onu sahiplenenlerin elinde, ne korkunç bir silâh haline getirilebileceği de daha açıkça ortaya çıkacaktır.

Ihvan-üs-Safâ

İslâm Ansiklopedistleri..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Giris

On birinci yüz yılın ortalarına doğru (kesin olmamakla birlikte 1047-1048 yıllarında), önceleri Basra'da, daha sonra Bağdat'ta "Ihvan-üs-Safâ" adlı uzlaşmacı (eklektik) bir düşünce akımı ortaya çıktı. Ihvan-üs-Safâ'ya mensup bulunanların gerçek kimlikleri, nerede ve ne zaman yaşadıkları hakkında kesin ve ayrıntılı bilgiye sahip olunmadığı için, bu gizli topluluk günümüzde de çok tartışmalı bir konumda bulunmaktadır.

Akimin amacı, Müslümanları bğnazlıktan kurtarmak, bilim anlayışını ve doğa bilimlerine dayanan felsefeyi egemen yapmak, toplumu düzelterek bir aydınlar ahlâki yaratmaktır. Ortaya çıkardıkları kolektif bir eser olan, bir tür ansiklopedi ile amaçlarına bir dereceye kadar ulaşmışlardır. Ihvan-üs-Safâ'ya İslâm ansiklopedistleri demek yanlış olmaz.

Bu akimin Arapça tam adı "Ihvan-üs-Safâ ve Hillan-i Vefâ" idi. "Ihvan" sözünün anlamı, candan ve samimî dostlar, kardeşler demektir. "Safâ" sözü ise saflık, berraklık, içtenlik, arınmışlık anlamına gelmektedir. "Hillan", dostlar anlamına gelirken; "Vefâ" sözü ise bağlılık demektir. Bu düşünce grubunun adının Türkçe olarak tam karşılığı "Arınmışlık Kardeşleri ve Bağlılık Dostları" olmaktadır.

(Yaptığım incelemelerde, grubun adının bir çok farklı kaynaktan değişik biçimlerde yazıldığını gözledim. Örneğin; Ihvan-üs-Safâ, Ihvân-i Safâ, Ihvanüssafa, Ihvan-üs-Safâ, Ihvan al-Safâ, Ihvan el-Safâ, Ihvan-ül Safa ya da Ihvan-üs Safâ biçimlerinde yazıldığına rastladım. Hatta, aynı kaynaktan farklı yazılışlar olduğunu da gördüm. Bu yazılışlardan hangisinin doğru olduğunu belirleyemedim. Bu konuda yardımcı olacaklara şükran duyacağım.)

Bazı araştırmacılar, topluluğun adının "Kelile ve Dimne"de (hayvanlar arasında geçen öyküleri ahlâki olarak ele alan Hint masalları derlemesi) yer alan "Gerdanlıkları Güvercin" (el-Hamâme el-Mutavvaka) adlı öyküden alındığını ileri sürmüşlerdir. Oysa, bu topluluğun bir "kardeşlik topluluğu" olması ve gönül temizliği ile bağlılık ve yardımlaşmayı kendilerine ilke edinmeleri bu adı almaları için yeterli bir neden olmalıdır. Ayrıca, Kelile ve Dimne'de geçen öykünün özü de, topluluğun bu ilkelerine uygun düşmemektedir.

Günümüzde bilindiği kadarıyla, etkinlikleri her ne kadar yalnızca düşünsel düzeyde gerçekleşmiş ve Ihvan-üs-Safâ özde entelektüel bir akim niteliğinde kalmışsa da, dönemin ortodoks İslâm anlayışına karşı

çıkmaları nedeniyle, örgütsel yapıları tümüyle ezoterik özelliklere sahip olmuştur. Örgüte katılacak kişilerin özenle seçilmeleri, toplantılara sadece kendi üyelerinin kabul edilmesi ve derecelere bağlı bir hiyerarsik yapı bulunması Ihvan-üs-Safâ'nın ezoterik karakterini göstermektedir. Hatta, örgütün böyle bir gizlilik içinde çalışması bazı araştırmacıların onları mason örgütlerine benzetmesine bile neden olmuştur (W. Barthold, İslâm Medeniyeti Tarihi - Çev. M. Fuad Köprülü, Ankara.1973 s.32; Seyhun Tunasar, İnanç Evrimi Ihvan-üs-Safa ve Masonluk, Mimar Sinan Dergisi 32, İstanbul 1979,s.23).

Ihvan-üs-Safâ mensupları, kendilerini aydınlanmaya ve ahlâk bakımından arınmaya adanmış kişilerdi. Amaçları, o döneme kadar, ortodoks İslâmın kesinlikle reddettiği felsefe ve mantık gibi sorgulama ve irdeleme yöntemlerini kullanarak, dinsel inançları ve entelektüel sistemi yeniden yapılandırmak ve en sonunda toplumsal yapıyı dönüşüme uğratmaktı. Böylece, resmî İslâmın baskısı altında gerçek inancı yitirenlere yol gösterecekler, onları saf dine çağıracaktı. Ihvan-üs-Safâ'ya göre, seriât yanlıs inançlarla bozulmuştu ve felsefe, bilim anlayışıyla temizlenmeli, gerçek özü meydana çıkarılmalıydı.

Ihvan-üs-Safâ, ölümsüzlüğüne inandıkları ruhun Tanrı'ya ulaşmasını sağlayacak bir öğreti formüle etmeye çalışmışlardı. Önerdikleri yol, ortodoks İslâmın yanlıslarından kaçınmak için, felsefe ile İslâm kuralları arasında bir uyum sağlayacak ve böylece insanları yetkinliğe kavuşturacak bir yöntemdi. Felsefe ile dinsel inançlar arasında sentezi Neo-Platoncu yaklaşım sağlarken, bir yandan Aristo mantığı, diğer yandan Pythagorasçı sayılar bilimi kullanılıyordu. Ihvan-üs-Safâ öğretisi, eski Yunan, Hind ve İran bilgelisinin bir karışımı biçimindeydi. Böylece oluşturulan sistem, İslâm inançları ile, Grek felsefesi, Zerdüşt dini, Hind gizemciliği ve Gnostizm'den öğeler taşıyan dikkate değer bir senteze ulaşmaktaydı.

Resâ'il

Ihvan-üs-Safâ, "Resâ'il" (Risaleler) adı verilen ve elli iki bölüm ya da "risale"den oluşan bir tür ansiklopedi ile öğretilerini kaleme almışlardı. Resâ'il, sonradan Misir'da basılmıştır. Bu ansiklopedinin bir çok yazarı vardı. Çeşitli kaynaklara göre, risalelerin yazarları arasında; Ebû Süleyman Mihricanî, Ebu'l Hasen Zencanî, Ebû Ma'ser Belhî (Mukaddesî olarak da bilinir), Zeyd bin Ruf'a gibi düşünürler bulunuyordu. P. Casanova "Journal Asiatique" isimli dergide yayınlanan bir araştırmasında, eserde sık sık geçen Zodyak (burçlar) takvimine dayanarak, yazılıs tarihini 1049 ve yerini de Misir olarak ileri sürmektedir. Ancak bir çok araştırmacı yazılıs yerinin Misir olduğunun kabul edilmesi için bu kanıtları yeterli görmemektedir.

Buna karşılık, konuyu araştıranların çoğunun, Ihvan-üs-Safâ'nın Basra'da ortaya çıktığını kabul ettiği bilinmektedir. O dönemin Basra'si, yeni bir takım düşünsel ve dinsel akımlara sahne olması bakımından İslâm dünyasının en önemli merkezlerinden biridir. Bir çok önemli düşünür Basra'da öğretilerini yaymış, Mürcie ve Kalenderiyye gibi tarikatlar orada ortaya çıkmıştır. Özetle Basra, yeni oluşumlara hem alışı, hem de potansiyel olarak hazır durumdadır. Bazı kaynaklar, Ihvan-üs-Safâ'nın Bağdat'ta da bir kolu olduğunu belirtmektedir. Ancak bu konuda ayrıntılı bir bilgi mevcut değildir. Zaten bu örgütlenme, bir bakıma bir felsefe kulübünün, bir düşünce derneğinin gönüllü üyelerinin içten etkinliklerini andırdığı için, ülkenin her yöresinde üyelerinin bulunması olasıdır.

Düşünsel Köken

Ihvan-üs-Safâ'nın ortaya çıkışı, o dönemin en etkin akımları olan İsmailîler, Batinîler, Karmatîler arasındaki politik ve örgütsel ilişkiler, Ihvan-üs-Safâ'nın da bunlarla öğreti bağlantısının olup olmadığı gibi konular, İslâm düşüncesi tarihinin en zor ve en tartışmalı sorunları arasındadır. Ihvan-üs-Safâ'nın, İslâm toplumunun hangi düşünce ve inanç kesiminden kaynaklandığı konusunda araştırmacılar arasında bir görüş birliği yoktur.

Ihvan-üs-Safâ'dan günümüze kalabilmiş tek eser olan Resâ'ilin incelenmesi, akimin Batinîlik ile, özellikle İsmailî batinî akımlarla bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bu konuda, Fransız araştırmacı P. Casanova "İsmailî görüşlerinin tümünün Resâ'ilde bulunduguna eminim" diye yazmaktadır. Benzer biçimde MacDonald "Muslim Theology" (İslâm Tanrıbilimi) adlı kitabında, İsmailî mensuplarının Ihvan-üs-Safâ'nın risalelerini öğrendiklerini ileri sürmektedir. Sonraki dönemlerde, risalelere en fazla İsmailîler sahip çıkmışlar, hatta Resâ'ilî "Kur'an'dan sonraki Kur'an" olarak nitelendirmişlerdir. Resâ'ilde bir çok yerde ısrarla yinelenen "Te'vil" kavramı, yani Kur'an'ın ezoterik yorumu, tümüyle Sîî kökenlidir. Ihvan-üs-Safâ ile İsmailî bağlantısı hakkında aşağıdaki bölüm Edward Burman'ın "The Assassins - Holy Killers of Islam" (Hasisîler - İslâmın Kutsal Katilleri) adlı eserinden alınmıştır: "İsmailîler, tüm risalelerin, gizli imamlardan biri olan İmam Ahmed tarafından yazıldığına inanırlardı. Suriye Hasisîlerinin baskısı, Seyh-ül Cebel Resid üd Din Sinan'ın Resâ'ilde bulunan felsefî düşünceleri ustaca yorumladığı biliniyor. Diğer taraftan İsmailîlerin, Resâ'ilin 2.bölüm 8. risalesinde dile getirilen ideal insan tanımlamasının Hasan Sabbah'i kastettiğine inanırlardı. Resâ'il'e göre ideal kişi, "soy olarak İranlı, din olarak Arap, kültürde Iraklı, deneyimleriyle

Yahudi, davranislariyla Hiristiyan, dine baglilikyla Suriyeli, bilimde Yunanli, kavrayista Hindli, yasam tarzinda Sufi, ahlâk olarak melek gibi, bilgide ilâhî ve kaderde ebedî olmalıdır (II, 376)".

Diger taraftan, Resâ'ilde yer alan bazi açiklamalar, Sünnî bir kökene kanit sayilabilir. Özellikle, "Halife-i Rasidin"den (Ilk Dört Halife) söz eden risaleler (III, 489 ile IV, 408) ve Hazreti Ayse'den söz eden risale (I, 358), eserin Siî ve Ismailî kökenli oldugu iddialarini zayıflatmaktadır.

Ayrica, Resâ'ilde belirgin bir tasavvuf egilimi de bulunmaktadır. Özellikle, "mahiyet-ül ask" (III, 269-286) ve "vecd" (I, 240) bölümleri tam anlamıyla Sufi nitelikler göstermekte ve tasavvuf terimlerini içermektedir.

Ancak, risaleler dikkatlice gözden geçirilirse, Ihvan-üs-Safâ'nin, dönemindeki inanç farklari ve mezhep ayriliklarından usanip, bunlara bir son vermek, bu konudaki bagnazligi yıkmak amaciyla yola çıktiklari anlasilir. Düşüncelerini temellendirmek için esas aldiklari tüm kaynaklari, bütün sinirlamalar ve önyargılardan arinmis olarak, istedikleri gibi kullanmislardır. Onlar için, Kur'an ne kadar önemli ise, Tevrat ve Incil de o kadar önemlidir. Muhammed'in sözleri ne kadar önem tasiyorsa, felsefede Sokrates'in ya da Platon'un, matematik ve geometride Pythagoras'in sözlerinin de önemi o kadar büyüktür. Ancak Ihvan-üs-Safâ, Müslüman bir toplum içinde yasamasi ve kendilerinin de Müslüman olmasi nedeniyle, Kur'an ve Muhammed'in sözlerine daha fazla agirlik vermis, daha çok alinti yapmislardır.

Ihvan-üs-Safâ, mezhep tutkusundan uzak olduklarini ve kaynagi ne olursa olsun, dogru bulduklari her düşünceyi benimseme egiliminde olduklarini söyle dile getirir:

"Kardeslerimizin, bilimlerden hiçbirine düşman olmamalari, hiçbir kitabi hor görmemeleri, mezheplerden hiçbirine önyargi ile bakip, bagnazliga düşmemeleri gerekir. Zira, bizim görüş ve inancimiz bütün mezhepleri kapsar ve bütün bilimlari kusatir. Bizim bilimimiz, baslangici ve sonu, gizliliği ve açıklığı bakımından hepsinin tek bir ilke, tek bir neden, tek bir evren ve tek bir ruhtan olusmalari dolayisiyla, duyulan (mahsus) ve kavranan (makul) tüm varlikların incelenmesidir. (IV, 41-42)"

Risalelerde, Ehl-i Beyt'in (Muhammed'in akrabalari, ev halki) üstünlüğünü ve Kerbelâ olayini vurgulamis olduklarından dolayı, asiri Siî ve Ismailî bir görünüm vermemelerine karsin, Siîlikle hiç ilgili olmadiklarini söylemek de olanaksizdir. Onların, en azindan Siî sempatzani ya da Seyyid Hüseyin Nasr'in ileri sürdüğü gibi "Sufi egilimli Siîler" olduklari yönünde bir kani uyanmaktadır. Ancak, her konuda olduğu gibi, bu konuda da bagnazlikten uzak, her düşünceye açık, yararlı olan her fikri alma taraftaridirlar.

Bu açıklıkta asiriya giderek, sonuçta Islâmın ruhuna aykiri düşen bir takım düşüncelere sahip olduklari gerekçesiyle bazi Müslüman düşünürler tarafından eleştirilmisler, hatta sapkinlikla suçlanmislardır.

Ihvan-üs-Safâ'nin Resâ'ilde kullandığı dil fazlasiyla simgeseldir. Abbasî yönetiminin hismindan korunabilmek için özellikle seçilmiş bir tarzdır bu. Resâ'il, ders çıkarilacak çok sayıda hayvan öyküleri içermekte, bazi bölümleri tümüyle gizli mesajlar ve kodlardan olusmaktadır. Bu özellik, Ihvan-üs-Safâ'nin terim ve kavramlarını bilmeyenlerin, Resâ'ilin içeriğini tam anlamıyla degerlendirmesini olanaksiz biçime getirmektedir. Risalelerde gizli etkinliklerin en önemli anahtari olarak "agzi sikilik" önerilir. Bu özellik, Tanrı'nin bahsettigi yetenekleri baskalarına belli etmemek ilkesinden kaynaklanmaktadır.

Islâm Ansiklopedisine göre, Resâ'il'in içeriği uzlaşmaci bir nitelikte olup, öğretinin temel noktasini, evrenin tek ilâhî kaynagi olması ve ruhların bu kaynaga, yani Tanrı'ya geri dönüşü inançları olusturmaktadır. Nasıl tüm sözcükler ağızdan çıkmakta, isik günden yayılmaktaysa, evren de Tanrı'dan kaynaklanmaktadır. Bu Neo-Platonculuk kökenli kavramın adı "Sudûr" (emanation, yayılma, meydana çıkma) inancidir. Önce Tanrı'nin vahdeti (birliği) ve ondan da derece derece, 2. olarak akıl, 3. olarak nefis (ruh) dogar; ruh'tan 4. olarak ilk madde, 5. olarak dogar, 6. olarak cisimler çıkar; ondan 7. olarak felekler; ondan 8. olarak elementler evreni, ondan da 9. olarak madenler, bitkiler ve hayvanlar çıkar. Bu yayilista her türlü kötülük ve eksikliğin kaynagi maddedir. Bireysel ruhlar, evrensel ruhun birer parçasidir. Nasıl evrensel ruh kiyamet günü Tanrı'ya dönecek ise, ruhlar da bedeninin ölümü ile evrensel ruha dönmektedirler. Bu nedenle "Ihvanlar"ın ölümü "Küçük Dirilis", evrensel ruhun Tanrı'ya dönüşü "Büyük Dirilis" (Ba'as-ü-ba'd el-mevt) olarak adlandırilir.

Ihvan-üs-Safâ öğretisinde yaratilisin bu biçimde düzenlenmis olması, örgütlenmenin hiyerarsik yapisini etkilemis ve bilgilere dereceli olarak ulasma kavramini zorunlu biçime getirmiştir. Zaten Resâ'il, dört ayrı bölümünde, farklı konuları isleyen bir bilimler ansiklopedisi gibi düzenlenmiştir. İlk bölümde yer alan 14 risale matematik ve mantik bilimlerinden, ikinci bölümdeki 17 risale dogar bilimlari ile "ilm-i nefis"ten (psikoloji), üçüncü bölümün 10 risalesi metafizikten ve son bölümün 11 risalesi tasavvuf ve sihirden söz etmektedir. Resâ'ilin her bölümü ayrı bir yas grubuna yöneliktir. Yas gruplari Platon'un Cumhuriyet'inden esinlenerek olusturulmuştur. İlk derecede, öğretmenlerin etkisine tümüyle açık olan zihinleriyle 15-30 yas arasındaki gençler vardır. 30-40 Yas arasini kapsayan ikinci derecede, varlikların analogik (benzesimli) bilgisi ile din disi bilgelik konuları vardır. Üçüncü derecede, 40-50 yas arasındaki kişilere evrenin ilâhî

yasasi bildirilir. Nihayet, 50 yas üstü için olan son derecede, kisi “Gerçege” ulasir, böylece doga, öğreti ve yasalarin üzerine çikar.

Ihvan-üs-Safâ Felsefesi

Genel bir degerlendirme sonucunda, Ihvan-üs-Safâ felsefesinin uzlasmaci bir yöntem izledigi anlasilabilir. Hilmi Ziya Ülken, “İslâm Felsefesi” adli kitabinda, “Ihvan-üs-Safâ, matematikte Pythagoras’a, mantikta Aristo’ya, metafizikte Platon’a, ahlâkta Sokrates’e ve din felsefesinde Fârâbî’ye baglidir” diyerek bu eklektik yapiyi ortaya koymaktadır.

“Resâ’il”, harfler ve sayılara dayanan matematik açıklamalar ile baslamakta, daha sonra mantik ve doga felsefesi konularina geçmektedir. Ancak, Ihvan-üs-Safâ genelde tüm felsefe yaklasimini “nefs” (ruh) ve nefsin niteliklerine dayandirdigi için, Resâ’il sonunda mistik ve sezgisel bir yorumla “marifetullah”a (Allah’in bilinmesine) ulasmaktadır.

Temel olarak, felsefe dizgelerinde uzlasmaci bir yöntem izlemeleri, Ihvan-üs-Safâ’nin, de Boer’in “İslâm’da Felsefe Tarihi” adli kitabinda belirttiği gibi, “tüm uluslarin ve dinlerin bilgeligini bir araya getirmek” amacindan kaynaklanmaktadır. Ihvan-üs-Safâ, özde ezoterik bir örgütlenme olarak, dinin görünür kurallarinin siradan insanlara yöneldigini, ancak yüce ruhlara sahip olanlarin, bu kuralların ötesine geçecek, derin düşünsel kuramlara gereksinme duyduklarini kabul ederler. Asil amacin, bedeninin yok olmasindan sonra insan ruhunun duru bir tinsel yasama yükselmesi oldugunu, bu ayrıcaliga ancak yasamlari sirasinda felsefe sayesinde bilgisizlik uykusundan uyanan kisilerin kavusacagini savunurlar. Kendi felsefelerinin amacinin da, güçleri oraninda, insan ruhunu Tanrı’ya yaklastirmak oldugunu ileri sürerler.

Görüldüğü gibi, insan ruhunu düşünce dizgelerinin temeli olarak alan Ihvan-üs-Safâ, “antropocentrique” (insan-merkezli) olarak nitelenen, yani insani tüm varliklarin merkezi olarak ele alan bir felsefe anlayisina sahiptirler. Bu yaklasim, İslâm tasavvufunun temel konularindan olan “evren-insan iliskisi” sorunsalina da uyumludur. Risalelerde sıkça rastlanan, insani küçük bir evren ve evreni büyük bir insan olarak degerlendirme, yani mikrokozmos-makrokozmos bagintisi tümüyle Neo-Platoncu gelenekten kaynaklanmaktadır.

Neo-Platonculuga göre, mikrokozmos-makrokozmos kavramlari ve bagintisi, ancak bir “sudûr” (émanation, meydana çikma) düşüncesi çerçevesinde kavranabilir. Bu kavram, her şeyin tek varliktan çıktigini ve yine ona dönecegini anlatir. Yaratilis, bir meydana çikma ve yine aslina dönüsten ibarettir. Sudûr düşüncesi, Resâ’il’de net bir biçimde açıklanmaktadır: “Tüm varliklarin yaratilisi birbirine bagli ve siralidir...En asagi evrende olan olaylar, bagli olduklari en üst evrenin göksel düzen ve yönetimi geregi olusurlar”. Ihvan-üs-Safâ’ya göre, böylelikle “sudûr”, Tanrı’dan baslayarak sonsuza kadar dallanan bir ağaç gibi, üst evrenin tek biçiminden yola çikip, alt evrenin çoklu biçimini olusturmaktadır. Bu konuda Resâ’il’de ayrıca “Baska evrenlerin varliklari üzerinde, bu evrenin varliklari ile benzetme yaparak, akıl isigi ve kalp gözü ile, düşünmek gerekir” sözleri yer almaktadır.

Resâ’ilde, insani mikrokozmos olarak nitelendiren temel düşünce söyle dile getirilmistir: “Bedenimiz bu evrenin bir parçasidir. Öyleyse, ruhumuz da evrenin ruhunun bir parçası olmaktadır...Evrenin ruhu varliklari nasıl yönetiyorsa, ruhumuz da bedenimizi öyle yönetmektedir..Insan ruhunun eylem ve yetenekleri, Evrensel Ruhun eylem ve yetenekleri ile estir.”

Ihvan-üs-Safâ, mikrokozmos olarak degerlendirdigi insani düalist (ikili) bir yapi içinde ele alirlar. Insanin iki kisimdan, beden ve ruhtan olusan bir bütün oldugunu, görünen maddi kisminin bedenini, görünmeyen manevi kisminin da ruhunu olusturdugunu söylerler: Ruh ve beden; “ bir eve ve evin içinde oturanlara, bir kente ve o kentte bir hükümdar tarafından yönetilen halka, bir ata ve süvarisine, bir gemiye ve gemiyi sürükleyen rüzgâra vs..” benzetilir.

Beden et, kemik ve kandan yaratilmis bir bilesimdir; topraktan gelen, bozulma ve dagilmaya elverisli, karanlik, agir, cansiz ve hareketsizdir. Oysa ruh göksel, aydinlik, parçalanmayan ve bozulmayan, düşünen, hareketli ve ölümsüzdür. Varliklarin gerçeklerini kavrayan, bilgili bir cevherdir ruh. Böylece Ihvan-üs-Safâ, insani birbirine karsit, biri maddi diğeri manevi iki cevherden olusmus olarak görürler. Bedenin tüm eylem ve etkinliklerini yönlendiren de ruhtur.

Bu bakimdan, “bilmek” eylemi de ruhsal bir etkinliktir. Insanin bu evrendeki varolus amaci; önce kendini, sonra evreni ve Tanrı’yi tanimasi, varliklarin gerçeklerini kavramasi ve böylece bilgelige ulasma çabasidir. Ihvan-üs-Safâ’nin “kendi kendini bilmek” ilkesi, Platon felsefesine uygun bir yaklasimdir. Resâ’il’de, “insanin kendini tanimasi tüm bilimlerin baslangicidir; bu olmayınca varliklarin gerçegini bilmek istemek ve bilgelige erismeye çabalamak saçmadır...Tanrı’yi bilmek için, kendini bilmekten baska yol yoktur” diye

yazilidir.

Felsefe dizgelerinde, zâhir (dissal, görünen, eksoterik) ve bâtin (içsel, gizli, ezoterik) gibi kavramlara da çok önem veren Ihvan-üs-Safâ, bu kavramlari, duyumlar/algılar evreni ile akıl evreni (akıl ile anlasilabilen) olarak nitelendirmektedir. Tanrı, duyumlarimize yansiyan dis evrende, ancak akıl ile anlasilabilen iç evrenin simgelerini vermektedir. Böylece zâhir, bâtinini göstermekte, yansitmaktadır. Bu nedenle, kendini bilmekten sonra, ikinci asama dis evreni arastirmak olmalıdır. Ihvan-üs-Safâ, maddi nesnelerin bilinmesinin, yani dogal bilimlerin, önemini vurgulamakta, dis evreni kavrayan kisinin, akıl evrenine benzetme yoluyla ulasabilecegini söylemektedirler. Metafizik bilgilere giden yol, fizikten geçmektedir zira, Ihvan-üs-Safâ'ya göre, bilginin fizik ve metafizik boyutlari birbirini yansitmakta, simgelemektedir.

Ihvan-üs-Safâ, bilgiye ulasmanin bes ayri yöntemi oldugunu açıklar:

- 1-Duyular yoluyla
- 2-Akil yoluyla
- 3-Kanitlama yoluyla
- 4-Nakiller yoluyla (öğrenim, iletisim)
- 5-Vahy ve esin-sezgi yoluyla

İlk üç tür, dogrudan bireye bagli bilgilenme yöntemleridir ve bunlarda birey etkin özne durumundadır. Dördüncü yol bireyin ulasabildigi iletisim kanallarına baglidir ve bireyin etkin rolü azalmaktadır. Son yöntemde, yani Vahy ve esin-sezgi yolunda, birey tümüyle edildendir zira, bu bilgilere kisinin çabasi ve seçimi ile degil, Tanrı'nin sunusu (mevhîbe) ile ulasilir. Diger bir anlatim ile, Vahy ve esin-sezgi yöntemi, bireyin belirli bir ruhsal temizlige erismesinden sonra "kalp gözü" denilen, bir içsel görüş ile metafizik gerçeklere varmasi olarak anlasilmektedir. Sezgi ile bilgiye ulasma, bir ruh temizligini gerektirdigi için, temelde mistik bir egilimi belirlemektedir. Burada, öznel ve bireysel bir deneyim olan mistik deneyim söz konusudur.

Ihvan-üs-Safâ, bilgi kurami açısından, bilginin dogusu konusunda, duyumsalcilik (sensüalizm) ile dogacilik (natüralizm) görüşlerini birleştirmektedirler. Onlara göre, bilgi duyumlar ile baslar. Ancak, duyumların aldaticiligini da ise katarak, kuskuculuga açık kapi birakirlar. Gerçekler ancak ruhun temizlenmesi ile (cilâ-i kalb) elde edilebilir. Burada gizemcilikten yararlanirlar. Ihvan-üs-Safâ'ya göre, bilgide ve gerçeklere ulasmada, bir yol göstericiye, bir öğretmene gerek vardır. Ancak, bu düşünceyi, batıniler gibi, "İmam-i Ma'sum" (Ma'sum, Tanrı'nin kötülükten sakindigi kisi anlamına gelmektedir) düşüncesine kadar götürmezler ve bilgi kuramini temelde duyumsalci olarak kabullenirlar.

Resâ'ilde bilimler, basitten karmasiga dogru, bes grupta toplanmistir.

- A. Matematik ve mantik: Soyut biçimlerin bilimi,
- B. Doga bilimlari: Astronomi ve fizik,
- C. Zihin bilimlari: Deneyisel ve akılsal psikoloji,
- D. Tevhid ve kelâm: Doganın metafizik ilkeleri,
- E. Ahlâk: Tüm bilimlerin hedefi olan, toplumlari düzenleyen yasaları veren bilim olarak sosyoloji.

Ihvan-üs-Safâ'da bir tür evrim düşüncesi de vardır. On dokuzuncu yüz yılda bazı düşünürler, buna kapılarak, abartmalı bir yaklaşımla, onlari çağdas evrim düşüncesinin önderleri gibi kabul etmislerdi. Ihvan-üs-Safâ'nin, o döneme dek görülmemis bir cesaret ile, doganın tüm asamalari arasında sürekli bir gelism oldugunu söyledikleri dogrudur. Risalelere göre, bitkilerin ilk derecesi, madenlerin son derecesine, bitkilerin son derecesi de, hayvanların ilk derecesine baglidir. Bu sürekliligi belirtebilmek için, risaleler hayvanlardan insanlara geçisi de açıklamakta ve maymunda insana benzer niteliklerin nasıl bulundugunu açıklamaktadırlar. Ancak, bu evrimciler (!), insandan sonra meleklerle, oradan ilâhî evrene ve mutlak varliga dogru yükselisi anlatmaya devam ettikleri için, görüşlerinin çağdas evrimle ilintili olmadigi anlasilmektedir.

Sonuç

Ihvan-üs-Safâ'nin felsefe dizgesi, uzlaşmaci yapısından dolayı bazı sikintilar ve çeliskiler içindedir. Bazı düşünceleri tümüyle İslâmiyete dayanmaktadır. Diger düşünceleri ise, tam anlamıyla felsefe kökenli olup, İslâmiyet ile bağdasmamaktadır. Bu nedenle bir çok yerde belirsiz, mecazli ve anlasilamayan terimler kullanmak zorunda kalmislardır.

Sonuç olarak, İslâm ansiklopedistleri olarak nitelendirilen Ihvan-üs-Safâ'dan günümüze kalan bilgiler,

hemen tümüyle Resâ'ilde yazili olanlara dayanmakta, akimin örgütsel yapısı ile eylem ve etkinlikleri ayrıntılarıyla bilinmemektedir. Risaleler, bu akimin entelektüel nitelikte, tümüyle düşünceye dayanan bir aydınlanma sürecini hedeflediğini ortaya koymaktadır. İhvan-üs-Safâ'nin kendi döneminde ortaya koyduğu düşünsel yaklaşım oldukça akilci ve ilerici özellikler göstermektedir. Ancak, bu akimin asıl önemi, risalelerde açıklanan öğretinin, sonradan gelen bir çok akim, tarikat ve siyasal grupları etkilemiş olmasıdır. Risalelerin içerdiği düşünceleri batınî İsmailî akimlerde ve Karmatîlerde gözlemlemek olanaklıdır. Daha sonraları, İhvan-üs-Safâ'nin bir çok düşüncesinin çeşitli tasavvuf okullarının öğretilerini ve Aleviliği de etkilediği bilinmektedir.

İttihat ve Terakki

Masonlukla Bağlantısı var mı?..... Derleyen: Thamos (GEOMETRİ)

Gizlilik Dönemi

“Komplocular (Jön Türkler), kısa zamanda etkinlik merkezi Selânik'te kurulu diğer bir kurulustan, Masonluk'dan, yararlanabileceklerini düşündüler...Mason locaları bu şehirde, açıktan açığa olmasa bile, kesintisiz çalışmaktaydılar ve aralarında Abdülhamit'in devrilmesini sevinçle karşılayacakların sayısı hayli kabarıktı.”

“Dolayısıyla, Osmanlı Hürriyet Cemiyeti üyeleri, Selânik mason localarının davaları için biçilmiş kaftan olduğunu kısa zamanda farkettiler. Anlaşılan Cemiyet, mason localarının hemen hepsini toplantı yeri olarak kullanmış, masonlardan çoğuna kendi davalarını kabul ettirmiş ve masonların yeni adayları denemek için uyguladıkları yöntemlerin çoğunu benimsemişti. Öte yandan, Selânik masonlarıyla karşılaşmaları sonucu, Cemiyetin çalışmalarının hız kazandığı da anlaşılmaktadır.”

E. E. Ramsaur, Jön Türkler ve 1908 İhtilâli

“Önce, Ramsaur'un Masonluk'tan yararlanmanın Cemiyet'in kuruluşundan sonra düşünüldüğü fikrine katılmadığımıza işaret etmeliyiz.. ..Vardığımız kani, daha Cemiyet kurulmadan, Masonluk içinde bunun fikriyatı yapılırken, localardan nasıl yararlanabileceği düşüncesinin belirmiş olduğu yolundadır. Cemiyete alınanlar Masonluga alınan arasındaki farklar, giriş farklılıkları, Cemiyet'in karma yapısı (mason olan ve olmayan), gizli evrakin büyük bir güvence altına alınması, özellikle Cemiyet'in bazı subelerine hafiyelelerin sızmasına karşılık bunların hiç tehlikeye düşmemesi, önceden tasarlanmış ve mükemmel bir örgütlenmenin gerçekleşmiş olduğunu gösteriyor. Bu da mason localarının görevlerinin önceden saptanmasıyla mümkündür.”

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

“...Selânik'te oturanların Masonlugu çekici bulmalarına sasmamak gerek. Çeşitli millet ve inançlara sahip liberal düşünceli, eğitim görmüş kişilerdi Selânik'liler, oysa Türkiye'deki mutlakliyetin dünyada bir esi yoktu. Masonluk ya da benzeri bir örgüte yaklaşımları çok normaldi. Selânik'te bir çok Musevi vardı ve bunların çoğu masondu. Bu da Masonlugu “Uluslararası Yahudilik” yoluyla dünyaya hakim olma çabası olarak yorumlayanlar için kuskulu bir durum yaratıyordu.”

“Sonuç olarak, Jön Türk hareketini masonların ve Musevilerin hazırladıkları “dünya ihtilâli” nin bir parçası olarak niteleyen yayınların sayısı hayli kabarıktır.”

E. E. Ramsaur, Jön Türkler ve 1908 İhtilâli

“Kesin olarak söyleyebiliriz ki, Türk ihtilâli, hemen hemen tümüyle bir mason-Musevi komplosudur.”

The Morning Post (London 1920), The Cause of World Unrest

“Jön Türk hareketi, İtalyan Büyük Dogusu'nun yönetimi altındaki Selânik mason locaları tarafından başlatılmıştır ve aynı makam daha sonra Mustafa Kemal'in basariya ulaşmasına da yardımcı olmuştur.”

Nesta H. Webster, Secret Societies and Subversive Movements

“1900 Yıllarında Fransız Büyük Dogusu, Abdülhamit’in devrilmesine karar verip, gelişmekte olan Jön Türk hareketini bu yöne çevirmiştir.”

Friedrich Witschl, Weltfreimaurei, Weltrevolution, Weltrepublik

“Mustafa Kemal Vedata (?) locasına alınmıştı. Kendisini hoslanmadığı bir hava içerisinde buldu. Loca, uluslararası Nihilist bir örgüte bağlıydı. Yahudilere baskı yapan Rusya’nın kötülüğünden, Yahudilere zengin olma imkanlarını tanıyan Viyana’nın iyiliğinden söz eden hiç bir millete mensup olmayan adamlar vardı etrafta. Bunlar kaypak, güvenilmez, renkleri belli olmayan kişilerdi. Mustafa Kemal,...yıkıcı yeraltı faaliyetlerinde bulunan uluslararası bir takım örgütlerin ağına düştüğünün farkındaydı, ama bunların mahiyetini tam olarak bilmiyordu. Mason törenlerine de aldırđı yoktu, bunlardan alayla söz ediyordu.”

Harold Armstrong, Grey Wolf: Mustafa Kemal, An Intimate Study of a Dictator

“Hareketin asıl beyinleri Yahudi ya da Dönmelerdi. Selânik’in zengin Dönmelerinden ve Yahudilerinden, Viyana, Budapeste, Berlin’deki uluslararası kapitalistlerden mali yardım görmekteydiler.”

R. W. Seton-Watson, The Rise of Nationality in The Balkans

“1908 İhtilâlinin hazırlanışında masonlara daha fazla pay tanımak, eldeki belgelere aykırı düşer, çünkü ihtilâlin gerçek hazırlayıcıları olan Üçüncü Ordu subaylarının hepsinin mason olmadığı muhakkaktı; Selânik’teki bütün Jön Türklerin Masonlukla ilgisi olduğu iddia edilemez. İttihat ve Terakki Cemiyeti 1908’de gücünü, Selânik çevresindeki kırsal kesimden almaktaydı ki, Masonluk buralarda hiç de etkili değildi.”

E. E. Ramsaur, Jön Türkler ve 1908 İhtilâli

İttihat ve Terakki’yi kontrol eden kişiler, kendilerini mason localarının karmaşık ritüellerinin perdesi ardına gizlemekteydiler.”

Harold Armstrong, Grey Wolf: Mustafa Kemal, An Intimate Study of a Dictator

“Topluluk, yüzyılın başlarında kurulmuş olan İtalyan Carbonari cemiyetini örnek alarak örgütlenmiştir....Napolî’de geçirdiği günlerde, İbrahim Temo, bir arkadaşı eşliğinde bir mason locasını ziyaret etmiş ve Carbonari’nin İtalya tarihindeki rolü ve örgütlenmesi üzerine bilgi edinmişti ki, daha sonra, Türkiye’de benzer bir gizli cemiyet kurmaya karar verdiğinde, bu ziyaretin etkisi görülecektir.”

“Daha sonra “İttihat ve Terakki” olarak anılacak olan, ancak o zamanlar “Terakki ve İttihat” adını taşıyan ilk Jön Türk örgütlenmesi üzerinde Carbonari etkisi, üyelerin birbirlerini ancak kesirli sayılar olarak tanımalarında en belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kesirler, örgütün her hücresine ve hücredeki her üyeye birer sayı vererek elde edilmekteydi...Örnek olarak, yedinci hücrenin besinci üyesi “5/7” olarak tanınmaktaydı. Hareketin kurucusu olan İbrahim Temo “1/1” idi.”

E. E. Ramsaur, Jön Türkler ve 1908 İhtilâli

“Baskının arttığı yerde özgürlükler konusunda konuşabilmek için gerekli ortamı Masonluk sağlamaktadır. Örgütün semsiyesinin altındaki gizlilik ve art düşüncelerden arınmış şekilde konuşup dinleme olanakları güven verir. Türkiye’de de böyle olmuştur. Ancak burada, ırkların ve siyasal hedeflerin çeşitliliğinin mason çalışmaları için asılmaz bir engel olduğu sanılıyordu...Oysa Masonluk ırk ve din farkına rağmen insanları birleştirmeyi amaçlıyordu.”

“Bütün bunlara rağmen, 1903’te Makedonya’da Sultan’ın baskısına tepki gösteren Jön Türklerden bazı masonlar Selânik’te partilerinin merkezini kurmayı basardılar. Jön Türk komitesinin propagandası Selânik’ten ülkenin her kösesine, vatanseverlikle dolu beyannameler yagdırdı ve gerçek Osmanlıları ülkeyi mesruti bir rejime kavuşturmak için savaşıma çağırdı....Ve sonunda 24 Temmuz 1908’de ihtilâl patlak verdi.”

Albert Emanoel Karasso, Rivista Massonica’da Aralık 1913’te yayınlanan makale

“Baruh Kohen adındaki Volter’ci, özgür fikirli bir düşünür, 1880’den 1905’e kadar, Selânik’te bir havyar gibi, fikir özgürlüğü vaaz etti. Havariliğini bazı arkadaşları ile kurduğu, İskoç Ritine bağlı bir İtalyan mason locasında sürdürdü. Bu loca bir kaç yıllık faaliyetten sonra kapandı. 1901 Kasım’ında “Macedonia Risorta”

adiyla yeniden açıldı ve her inançtan insanları içinde topladı. Ittihat ve Terakki'ye yataklık eden loca budur.”

Joseph Nehema, Histoire des Israelites de Salonique

“Selânik'te, 1903 Yilinda tek olan “Macedonia Risorta” nin yanina, 17 Eylül 1904'te Fransiz “Veritas”, 1906'da Italyan “Labor et Lux”, 1907'de Yunan Büyük Dogusu'na bagli “Philippos”, Ispanyol Büyük Dogusu'na bagli “Perseverencia” ve Romanya Milli Büyük Locasina bagli “Steaoa Saloniculiu” localari kuruldu.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

“Veritas'in üyelerinin .....arasindaki en ilgi çekici kisi, Selânik'in en etkili Türkçe gazetesini kurmus olan Fazli Necip idi. Ittihat ve Terakki'nin gizli faaliyetlerine aktif olarak katiliyordu. 1908 Temmuz'unda Cemiyet tarafından Selânik'teki eylemleri ve propogandayi düzenlemekle görevlendirilmisti.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

“Balkan'lardaki subaylardan en az ikibini Ittihat ve Terakki'ye üyeydi.”

Sevket Süreyya Aydemir, Enver Pasa

“Osmanli ordusundaki 7000 subaydan 5000'i Ittihatçidir.”

Eugene Lautrier, Figaro Gazetesi (11 Agustos 1908)

“1909 Yilindan itibaren, mason tartismasi gündeme geldiginde her Ittihatçinin mason olduğu seklinde abartmalar bol keseden piyasaya sürülmüştür. Bunda bir gerçeklik payi olduğunu sanmak safdillik olur.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

“Ittihat ve Terakki üyelerinin pek azi masondu. Zaten, ihtilâl sadece masonlara dayansaydi asla basarili olamazdi.”

Sir Edwin Pears, Forty Years in Constantinople 1873-1915

“Devrim öncesinde Ittihat ve Terakki'nin ünlü ve ünsüz isimlerinden hangileri ayni zamanda masondu? Çok belirli isimler disinda kesin bir liste vermek mümkün degil. Talât (Pasa), Cavid, Manyasizade Refik, Mithat Sükrü, Naki, Kazim Nami, Cemal (Pasa), Hüseyin Muhittin, Faik Süleyman (Pasa), Ismail Canbolat hemen söylebilecek isimler.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

“Emmanul Karasso Efendi'nin hayati güzel bir örnektir. Selânik'li bir Yahudi olan Karasso “Macedonia Risorta”nin Üstad-i Azâm'i idi ve Jön Türklere mason localarinda toplanmayi önerenin o olduğu söylenir.”

E. E. Ramsaur, Jön Türkler ve 1908 İhtilâli

“Ittihat ve Terakki ile Masonlugin bagini kuran ve bunda önemli rol oynayan üç kisinin yasam öykülerini incelersek, belki bu bagin niteligine bir isik tutabiliriz. Bu üç kisi, sonradan sadrAzâm olan Talât Pasa, Emanoel Karasso ve Manyasizade Refik Bey'lerdir.”

“...Üç mason-Ittihatçi öncü arasinda,...Masonluga en ilkesel yaklasima sahip olanin Manyasizade olduğu söylenebilir. Ancak devrimciliginin eylemci niteligi, masonlugunu çok ikinci planda birakmistir. Talât, kuskusuz herseyden önce devrimciydi, onda Masonluk Manyasizade'den de geri kalir. Karasso ise öncelikle masondu, ama kendi locasini Ittihatçılara yataklık için açmakla o da ilk ikisinin çizgisine gelmis oldu.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

“Cemiyetin gizli toplantilarindan bir çogu “Macedonia Risorta” locasinda yapilmistir. Fransa Büyük Dogusu'ndaki bir belgeye göre E. Karasso ihtilâlden önceki iki yil boyunca cemiyetin gizli arshivlerini locada saklamayi kabul etmistir.”

Paul Dumont, 20. Yüzyıl Başlarında Selânik'teki Fransız Obediyanslarına Bağlı Masonluk

"Jön Türkler Makedonya garnizonlarındaki subaylar arasında yandaşlar bulmaya ve bir örgüt kurmaya başlayınca, ...ünlü Emanol Karasso efendinin tavsiyesiyle Yahudi locaları onlara kapılarını açtılar. Talât, Cavit, Dr. Nâzim, Bahattin Manastirli ve daha bir sürü önemli Jön Türk böylece farmason oldular ve güven içinde, ismen İtalyan ya da İspanyol olan evlerde suikastlarını hazırladılar."

İngiliz Arap Bürosu Raporu, Arap Bulletin No.23 (26 Eylül 1916), Notes on Freemasonry

"Cemiyet'in üyeler arası isaret ve parola sistemi ile üye giriş töreninin mason örneğini andırdığı ileri sürülmüştür. Gözü bağlı götürülüş, simgesel davranışlar, karanlıkta mesaj veren sesler, maskeli insanlar mason tekeris töreninden esin almış olabilir. Ya da birbirini tanımak için sağ eli göğse koyup hilâl isareti yapmak da ...Masonlukla bağlantılı görülebilir. Ancak iki kurumun hedefleri arasındaki büyük farkı göz ardı etmek olası değildir. Birinin teorik olarak evrensellik iddiasına karşılık, Cemiyet vatanseverliği ön planda tutmuştur. Giriş yemini, bayrak üstündeki Kur'an ve tabancaya el koyup "vatani kurtarmak ve yükseltmek için icabında hayatını feda etme" sözünü içerir. Ayrıca, yine Masonlukla bağdaşmayacak, "yeminden dönmeyen cezasını kabul" şartı vardır. Üyeler, hainler hakkında Cemiyet'in vereceği kararları infazı ve kendi haklarında verilebilecek karara da kanını helâl etmeyi bu yeminle pesinen kabul ederler. Bunlar kanıtlıyor ki, Cemiyet localardan tamamen farklıdır ve onları belirli bir amaç için kullanmaktadır."

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

"Padisah 23 Temmuz akşamı, ...anayasanın yeniden yürürlüğe konması ve meclisin toplanması için gerginin vilâyetlere bildirilmesi yolunda Dahiliye Nezaretini görevlendiren iradeyi çıkardı. Ve bu telgraflarla her tarafa bildirildi."

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

"...24 ve 25 Temmuz'da Selânik'te yapılan büyük gösteriler sırasında bütün obediyanslara bağlı masonlar yanyana bayrakları ile sokaklarda yürümüşler ve herkesce vatanın kurtarıcıları arasında alkışlanmışlardır. Aralarında en fazla alkış alanlar, basta Emanol Karasso olmak üzere, Macedonia Risorta locasının üyeleri idi. Programda Karasso'nun bir nutku da vardı"

Paul Dumont, 20. Yüzyıl Başlarında Selânik'teki Fransız Obediyanslarına Bağlı Masonluk

"Jön Türklerin anayasaya doğru ilerlemesinde, Dogu'nun kapılarında yeseeren mason localarının tahrikleri az rol oynamadı."

Giornale d'Italia (31 Temmuz 1908)

"...Jön Türklere destek veren Masonluk oldu. Selânik'teki mason locası Jön Türklerin genel merkezi oldu. Ordunun davaya kazanılması, para toplanması, Paris, Londra, İsviçre, İtalya ve dünyaya yayılmış sayısız sürgünün liderliğe gelmesi hep orada hazırlandı...Yazışmalar, mücadele kasası, üyeler ve komitelerle ilişkiler hep Selânik locasının kontrolundaydı. İttihat ve Terakki'nin liderlerinden biri olan Enver Bey haber ve mektuplarını localardan alıyordu...Selânik locası, bu tarihi anın temelini ve kıymetli belgesini oluşturan İttihat ve Terakki arşivini güvenli bir yere yerleştirmekle görevini tamamlamış oldu."

Giornale d'Italia (12 ağustos 1908)

"Artık İttihatçı-mason bağlantısı sir olmaktan çıkmıştı. Le Temps gazetesi yazarı Jean Rodes'in Manyasizade Refik Bey'le yaptığı bir söyleşi (20 Ağustos 1908) konuya tam açıklık kazandı."

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

"Masonların, özellikle İtalyan masonlarının bizi mânen destekledikleri bir gerçektir. İki İtalyan locasının, "Macedonia Risorta" ve "Labor et Lux", büyük yardımları dokundu, bize toplantı yeri sağladılar. Bize sığınak teskil ettiler. Localarda mason olarak toplandık; zaten aramızda hayli mason vardı, ama asil örgütlenmek için toplanıyorduk. Beraber çalışacağımız arkadaşlarımızın çoğunu da bu localardan seçtik, çünkü adaylarla ilgili soruşturmalarda masonlar çok titiz davranıyorlardı, eleme işlemini hemen hemen tümüyle üzerlerine almışlardı."

Le Temps Gazetesi (20.08.1908), Manyasizade Refik Bey ile röportaj

"Abdülhamit'in karsisindakilerin farmasonlar olduğu gürültüsünün kopması pek çok Türkte mason olma

arzusunu yaratti ve ülkede Farmasonluk hiç bir zaman rastlanmadigi bir gelisme gösterdi.”

Sir Edwin Pears, Forty Years in Constantinople 1873-1915

“Mevcut Alman ve Ingiliz localari Jön Türklere el koymazdan önce, onlari Fransa bayragi altında toplamamiz gerekiyor. Bu bakimdan acilen Istanbul’da bir loca kurulmalidir. Alman politikasinin kötü etkilerini bildikleri için bize cani gönülden iltihak edeceklerdir.”

Grand Orient de France arshivleri, Prrodos locasi üyesi Marakyan’in 27 Temmuz 1908 tarihli mektubu

“Kuskusuz o andaki ragbet dogrudan Masonluga degil, Ittihatçilarin bulunduğu mason localarinaydi. Nitekim Dumont herkesin Macedonia Risorta locasina girmeye çalistigini belirtiyor.”

Orhan Kologlu, Ittihatçilar ve Masonlar

“Jön Türklerin uyguladiklari fikirlerini aldiklari kaynak Kilise degildir. Dinci ve Kral’ci Fransa’nin degil, demokratik ve masonik Fransa’nin fikirleridir. Jön Türklerin çoğu masondur ve siyasi ilkelerini çıkardiklari kaynak da localardir.”

Acacia (Fransiz Mason Dergisi) Kasim 1908 sayisi

“Ittihatçilarin Selânik düzeyini birakip bütün ülke boyutunda bagimsiz Masonluk düşünmelerinde mutlaka Devrimle birlikte karsilastiklari su veya bu ülkenin obediyanına katilma önerileri etken olmustur...Bagimsizliklarına asiri bir tutkulari vardi. Kuskusuz bu Masonluk konusunda da geçerliydi. Fransizin, Ingilizin ya da Italyanin etkisi altında görünmek istemiyorlardi.”

Orhan Kologlu, Ittihatçilar ve Masonlar

Yüksek Sûra ve Büyük Loca Kurulusu

“Türkiye’de Türk Masonlugunun milli teskilatini kurmak için ilk hazirlik toplantisi 1908 Agustos ayında, yani Mesrutiyetin ilanından hemen bir ay sonra Beyoglu’nda Splantit kahvehanesi üstündeki Tokatliyan otelinin salonunda...yapilmistir.”

“...Ittihatçilarin çabalari, Eski ve Kabul Edilmis Iskoç Riti üzerine çalisan bir Yüksek Sûra kurulmasi amacina yönelikti.”

“Bu çabalar sonucunda 3 Mart 1909 tarihinde yapilan toplantıyla “Sûra-i Ali-i Osmani” kuruldu. Bunun için Talât , Mithat Sükrü , Cavit, Riza Tevfik, Mehmet Arif, Nesim Masliyah, Mehmet Galip, Misel Noradunkyan, David J. Kohen, Osman Adil, Fuat Hulusi ve Asim’a, Yüksek Sûranin kurulmasi için gereken çoğunlugu saglamak amaciyla 33. derece verildi. Böylece...Eski ve Kabul Edilmis Iskoç Riti’nin Osmanli ülkesinde en büyük yüksek ve hakim kudreti olan Yüksek Sûra Kurulmus oldu...Sûranin kurulusu ittihadada dahil diger Yüksek Sûralara derhal bildirildi.”

Kemalettin Apak, Ana Çizgileriyle Türkiye’de Masonluk Tarihi

“Osmanli Yüksek Sûrası ve daha sonra Osmanli Büyük Dogusu’nun kurulusunda amaç, yabancı localarin çoğalmasi ile, kısa bir süre sonra, Osmanli Imparatorlugu’nun yabancı Masonluklari bir sömürgesi haline gelmesini önlemektir.”

Paul Dumont, 20. Yüzyil Baslarinda Selânik’teki Fransiz Obediyanlarına Bagli Masonluk

“9 Mart’ta Yüksek Sûra’dan patent alarak, Istanbul’da ilk Türk locasi “Vatan” kuruldu. Üstadi Aziz Hasan Pasa idi ve üyelerinin çoğunlugu da milletvekilleri ve ayanlardi.”

Kemalettin Apak, Ana Çizgileriyle Türkiye’de Masonluk Tarihi

“Kendi milli ve öz obediyanlarını kurmak istegi, Yüksek Sûra’nin kurulusu ile canlanmış, çeşitli girişimler başlamıştır. Tarihe geçen girişim ve Yüksek Sûra’nin kendi ikmal kaynagını düşünmesiyle dört ay sonra Türkiye’deki tüm localara ve masonlara hitaben yayinladigi fransızca sirkülerle, onlari Osmanli Büyük Masriki’nin kurulmasına davet etmiştir.”

Abdurrahman Erginsoy, Türkiye’de Masonlugin Dogusu

“Osmanli Imparatorlugu Yüksek Sûrası,...Rit’in yegane nâzim kuvveti olmak selâhiyeti ile bütün biraderleri 13 Temmuz 1909 Sali günü sabah saat onda Galata’da Noradunkyan haninda Viktorya dö Berlin Sigorta Sirketi’nin mümessili David J. Kohen’in yazihanesinde hazır bulunmaya davetle...İstanbul’da nizami bir Masrik’in (Dogu, Büyük Loca) kurulmasi ile Rit’in icabat ve kanunlarinin uygulanmasinin gerekli olmasi sebebiyle, ayni hissiyat ile mütehassis ve masonik kuvvet için çok hayirli bir vazife ifasina hakiskâr olan kardeslerin istirak edecekleri bu içtimada Osmanli Büyük Masriki’nin tesisi ve vazifedarlarin seçimi hususlari görüsülecek olup.....localarin ikiser temsilci göndermeleri icap etmektedir.”

“13 Temmuz’da yapılan toplantida,...Büyük Dogu’nun hemen kurulmasi onaylanmakla birlikte, ileride itirazlara sebep olmamak için daha genis bir katilimla seçim yapılmasi için 1 Agustos’ta tekrar toplanilmasi kararlaştırildi. Bir yandan da Büyük Dogu’nun kurulmasi için usulen varligi gereken yedi locanın kurulus ve katılma islemlerinin tamamlanmasina girisildi.”

“...Yüksek Sûra’ya bagli dört loca kurulmus bulunuyordu ki, bunlar “Vatan, Muhibban-i Hürriyet, Vefa ve Safak” mahfilleri idi. Biraz sonra Misir obediyanisina bagli “Resne” locasinin iltihakiyla bu sayi bese çıktı. Arkasından Fransiz Masriki’na bagli Rönesans locasından ayrılan bazı biraderler “İttihat ve Terakki’nin Hakiki Muhipleri” nami altında bir Türk locasi kurdular...Misir obediyanisina bagli “Uhuvvet-i Osmaniye” locasinin iltihaki da temin edildiginden, yedi remzi loca tamamlanmis oluyordu. 1 Agustos günü yapılan toplantida, ilk üç remzi derecenin yegane nazim kudreti olarak Masrik-i Azâm-i Osmani unvaniyla bir Büyük Loca’nin tesisine karar verildi.”

Kemalettin Apak, Ana Çizgileriyle Türkiye’de Masonluk Tarihi

“Formaliteleri tamamlamak için gereken, Yüksek Sûra ile Büyük Dogu arasındaki ilişkileri ve karsilikli yetkileri düzenleyen konkordato da 1 kasim 1909 günü Amir-i Hakim-i Azâm (Prens Aziz Hasan Pasa) ve Üstad-i Azâm (Talât Pasa) arasında imzalanmistir.”

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

“31 Mart olayında Masonlugin etkisi pek zayıftır. Çok baska sebeplere dayanan “din elden gidiyor” feryadına pek sinirli bir gerekçe olusturur. Ciddi olarak Masonluga tepki, 1909’un ikinci yarısından sonra - Osmanli Yüksek Sûrası ve Büyük Dogusu’nun kuruluslarinin ardından - kismen iç iktidardan pay alamayanların kizginligi ve kismen de dış çıkarcı çevrelerin (Misir’in elden çıkacağı korkusu içindeki İngilizler) kiskirtmaları ile belirgin hale gelir. Bu iki çevre, Masonlugu Siyonizm ile özdeslestirerek İttihatçıları yipratmanın ve devirmenin yollarini ararlar.”

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

Sonuç

“...Dünyadaki sayılarla karsilastirildiginda, bunun (mason sayisinin) son derece sinirli bir yapı olusturdugu görülür. Buna karsilik, masonlar isgal ettikleri mevkilerle çok etkili bir kadro olusturmaktadırlar.”

“Yine de, ülke yönetiminin salt bir mason aginin elinde bulunduğunu iddia abartma olur...(1908-1913 arasındaki bes yıllık sürede) İttihat ve Terakki Cemiyeti ne ülke yönetiminde, hatta ne de kendi örgütü üzerinde tam bir kontrole sahip degildir....İttihat ve Terakki’nin tam iktidari ...1913’ten sonra baslar ve 1918’in üçüncü çeyregine kadar bes yıl sürer.”

“...1908-1913 arasında, Cemiyetin yönetimi sivil kanadin elindedir. Masonlugin ulusal düzeyde örgütlenme çabaları da bu döneme rastlar, ama bu dönem tamamlanmadan 1912’de durgunluga girer....1912’de Balkan savasi çıkincaya kadar, Imparatorlugu, çeşitli unsurlarin (uluslarin) isbirligiyle (İttihad-i Anasir ile) ayakta tutmanın mümkün olacagina inaniliyordu...1913-1918 arasındaki tam iktidar döneminde yönetimde ağırlık askeri kanattadır. Isin ilginç, İttihatçıların iki mason sadrazaminin (Sait Halim Pasa ve Talât Pasa) aralıksız bes yili doldurmalarına ve yine Cemal Pasa ve Cavid Bey gibi mason nazırlarin çok etken olmasına karsilik, bu ikinci dönemde Masonluk çok durgundur. Üstelik, Dünya Savasi sırasında, Masonlukla hiç bagdasmayan bir eylemin, “Cihad-i Ekber” ilanı ile Panislâmciligin doruga varması, ayrıca kademe kademe Panturancılıga varacak olan Türkçülük akiminin doruguna bu yıllarda erilmesi, İttihatçıların...hiç de Masonlukla damgali olmadıklarını gösterir.”

Orhan Kologlu, Ittihatçılar ve Masonlar

"Farmasonlugin, Jön Türk İhtilâlinin hazırlanması ve uygulanmasında bir rol oynadığına dair inandırıcı bir kanıt yoktur. Masonluk, dolaylı olarak da ihtilâli etkilememiş, asıl İttihatçılar Masonluktan yararlanmışlardır."

Jacop Landau, The Politics of Pan-Islam Ideology and Organization

"Masonlugin, İttihat ve Terakki üzerinde bazı etkileri olmuştur da, İttihat ve Terakki-Masonluk ilişkisinde baslıca güdü, Masonlugin istibdat ortamında özgürlükçülere güvenli bir çalışma ve örgütlenme ortamı sağlaması olmuştur. Yani, daha çok İttihatçıların Masonlugu araç olarak kullanmış olmaları söz konusudur."

Sina Aksin, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki

"Jön Türkler, Avrupa'da tartışılmakta olan fikirlerin popülerize edilmiş şekillerinin etkisi altında kalmışlar ve büyük teorisyenlerle halk arasında mutavassıt rolünü oynayan ikinci derecede düşünürlerin görüşlerini kendi fikirlerine intikal ettirmişlerdir...Uzun zaman fikirsizlikten kendileri de şikayet ettikten sonra, ...ihtilâlcı muhitlerin dışında geliştirilmiş bazı siyasi ve sosyal dünya görüşlerini kabul etmek zorunda kalmışlardır."

Serif Mardin, Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908

"...İtalyan filozofu Croce'nin 1910'larda İtalyan Masonlugini değerlendirdisi....:

"Masonlugin doktriner içeriğine ve idealinin zaafına bakınca, herşeyi soyutladığını ve basitleştirdiğini farkederiz. Tarih karmasık, felsefe zor, bilim kesin sonuçlara olanak vermez, ahlak ise çelişki ve kusu ile doludur. Masonluk bütün bunları akıl, özgürlük, insanlık, kardeşlik, hoşgörü adına zaferle asıyor. Ve bu soyutlamayla, bir bakısta iyiyi kötünden ayırdığını iddia ediyor, olayları ve insanları dış görünüşleri ve formüllerle sınıflandırıyor. Tüccarlar, küçük meslek erbabi, ilkökul hocaları, avukatlar için en mükemmel kültürdür, zira ucuz kültürdür. Ama ruhun, toplumun, gerçeğin sorunlarını derinleştirmek isteyenler için pek kötü bir kültürdür Masonluk. Sadece fikren değil, moral açıdan da kötü."

A. A. Mela, Storia della Massoneria dall'Unità alla Repubblica

"Croce'nin fazla basitleştirici ve kolaycı bulduğu Masonlugin, fikirlerin popülerize edilmiş şekillerden ileri gidememiş olan İttihatçıların doktrin ihtiyacını ilk adımda karşılaması doğaldı. Gerçekten akılcılık, özgürlük, insanlık, kardeşlik ve hoşgörü İttihatçıların da isini görecekti, Osmanlı'yı parçalamadan vatan ve devleti kurtarmanın formülü olabilecekti. Özellikle Masonlugin savaşı ve siddete karşıtlığı, İttihatçıların da isine uygundu. Böylece, "Anasir" arasında birleştiricilik, bütünleştiricilik rolünü üstlenebilirdi...Masonlugin temsil ettiği beynelmilelciğin (Balkan Savaşı sayesinde) iflâsıyla "İttihad-i Anasir" suya düşünce, İttihatçılara ulusçuluğa yönelmekten başka seçenek kalmadı."

Orhan Kologlu, İttihatçılar ve Masonlar

P2 ve Vatikan Banka Rezaleti

İtalya'da Mafia, Neo-fasistler, Masonlar, Gizli Servisler ve Kilise..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

"...Vatikan'da CIA adına faaliyet gösteren rahipler aracılığıyla, Devlet Bakanlığı'na, Vatikan Bankasına ve Papa'nın sarayına altı adet dinleme cihazı yerleştirildi. Top atesine bile dayanabilecek kalınlıktaki duvarların ardındaki odalarda yapılan konuşmaları rahatça duyabilecek güçte aygıtlardı bunlar. Küçük kent-devlete tepeden bakan gökdelenlerdeki örgüt evlerine yerleştirilmiş CIA ajanları, Vatikan'ın planlarına ilişkin pek özel ve pek gizli görüşmeleri bu sayede rahatça kayıt ettiler.

"CIA'nın gözetim çalışmaları, 5 Temmuz 1979 tarihinden itibaren birdenbire asiri yoğunlaştırıldı. Bu tarihte Polonya'daki işçi-halk hareketinin lideri Lech Walesa, Papa'yı telefonla arayarak, gelişmekte olan hareketin adının "Dayanışma" (Solidarity) olmasına onay vermesini talep etmişti. Walesa, bu adı, bizzat Papa'nın kaleme aldığı "Redemptor Homis" adlı, insanlığın kurtuluşunu ve saygınlığını konu edinen bir inceleme kitabından aldığını da belirtmişti. "Dayanışma" sözü, özünde "birlikte eylem" çağrısını

tasimaktaydi. Walesa'nin istedigini onayin ne anlama geldigini hem Papa, hem de CIA'nin elektronik kulaklari gayet iyi anladilar."

Gordon Thomas, Journey into Madness

"İtalyan Mason Locasi "Propaganda Due", ya da kısaca P2, uzun zamandır, Avrupa ve Latin Amerika'daki komünizm karsiti kuruluşlara, Vatikan ve CIA fonlarını aktararak, destek vermekteydi. Loca üyelerinden Roberto Calvi, ki 1982 yılında Londra'da Blackfriars köprüsünün altında cesedi asılmış olarak bulunacaktır, bizzat kendisinin 20 milyon \$ tutarında Vatikan fonunu Polonya'daki Dayanisma örgütüne gönderdiğini açıklamıştır. Diğer taraftan, Dayanisma'ya giden toplam Vatikan paralarının 100 milyon \$ olduğu tahmin edilmektedir. Yine loca üyelerinden, Michele Sindona, ki sonradan bir İtalyan avukatı öldürme suçundan tutuklanmış ve 1984 yılında hapisanede içtiği zehirli bir kahve ile ölmüştür; sadece P2'nin hazinecisi olmakla kalmayıp, aynı zamanda Vatikan'ın da yatırım danışmanıydı. Sindona, Vatikan'ın İtalya'daki varlıklarını satıp, ABD'de yatırım yapmasına yardım etmişti. Hem Mafia, hem de CIA için çalışan Sindona, daha önceleri, Yugoslavya'daki "dostlara" ve Yunanistan'da 1967 yılında iktidari ele geçiren Albaylar Cuntası'na da fon aktarılmasında görev almıştı. Yurt içinde ise, Hristiyan Demokratlara Vatikan fonlarından milyonlarca \$ aktarılmasını da Sindona organize etmişti."

Baigent, Lincoln & Leigh, The Messianic Legacy

"P2 Locası, İtalyan Büyük Doğu'su (Grand Orient) tarafından 1966 yılında bir araştırma locası olarak kurulmuştur. 1975 Yılında, Licio Gelli adında bir faşist P2'nin "Saygıdeğer Üstadı" olarak seçildi. Ancak, ertesi yıl P2 locasının faaliyetleri İtalyan Büyük Doğu'su tarafından durduruldu ve loca kapatıldı. Bundan sonra, hangi nitelikte olursa olsun, P2 resmi bir mason örgütü olma durumunu yitirmişti."

John J. Robinson, Born in Blood

"...Gelli, İspanya İç Savaşı'nda faşistler safında harbe katılmış, Mussolini'nin ateşli bir destekleyicisi olmuştur. Daha sonra, İtalyan Partizanlarına yapılan iskencelere adanmış için ülkesini terk etmek zorunda kalmıştı. Savaş sonunda Arjantin'e kaçmış, orada Cumhurbaşkanı Juan Peron'la yakın dostluk kurmuştu...Aradan yıllar geçtikten sonra, Gelli ülkesine döndü, Arezzo'ya yerleşti, tekstil işine başladı ve mason oldu."

Stephen Knight, The Brotherhood

"...Gelli, P2 locasına Vatikan'ın bas mali danışmanı Michele Sindona'yı soktu. 1977 Yılında, Sindona da, Milano'da bulunan ve ana hissedari Vatikan Bankası olan Banco Ambrosiano'nun başkanı Roberto Calvi'yi bu locaya getirdi...Calvi, hiç zaman yitirmeden, en önemli projesini P2 için uygulamaya koydu. Projenin hedefi, adina çoğu zaman yalnislikle Vatikan Bankası denilen, IOR (Istituto per le Opere di Religione-Dinsel İşler Enstitüsü) idi. Güçlü bir mali kuruluş olan IOR, aslında Vatikan devletine değil, Papa'nın şahsına ait bir kurumdur."

"...P2, Banco Ambrosiano vasıtasıyla bir çok yabancı kukla şirket kurdu. Sadece on tanesi Panama'da olan bu şirketlerin hisseleri Vatikan tarafından kontrol ediliyordu. Banco Ambrosiano, bu kukla şirketlere toplam 1,3 milyar \$ tutarına ulaşan krediler verdi. Vatikan Bankası da kendi fonlarından büyük kısmını bu işe kullandı, ancak Vatikan'da tek bir kişi bile, bu yoğun fon aktarma işine ne kadar para gittiğini tam olarak bilemiyordu."

John J. Robinson, Born in Blood

"1980 Yılında, Sindona'nın sahibi olduğu Franklin National Bank, savaş sonrası ABD'nin en büyük banka iflasını gerçekleştirerek çöktükçe, New York'ta tutuklanan Sindona, üstadı Gelli'den yardım istedi. Ancak, İtalya'da da, Sindona'nın yaptığı dolandırıcılıklar soruşturulmaya başlanmıştır. Özellikle, Sindona'nın mali imparatorluğunun tasfiyesi ile ilgili çalışan bir avukatın öldürülmesi kuskuları "Vatikan Bankeri"nin üzerine çekmekteydi."

Stephen Knight, The Brotherhood

"Olayların arkasındaki kanıtlar aydınlığa kavuşturulmuş, dikkatler Gelli'nin üzerinde yoğunlaşmaya başladı. Milano'lu iki yargıç Gelli'nin Arezzo'da bulunan villasının aranması için emir çıkarttılar. 18 Mart 1981 günü, İtalyan polisi Licio Gelli'nin villasını bastı. Gelli ve önemli dosyalar çoktan uçmuştu. Ama, dosyaların endeksi bulundu. Başlıkların bir bölümü, Sion Birliği üyesi olduğu ileri sürülen Dis İşleri Bakanı Andreotti

ile ilgiliydi.”

Baigent, Lincoln & Leigh, The Messianic Legacy

“Ele geçirilen en önemli kanıt, bizzat Gelli tarafından hazırlanmış olan P2 locasının üyelerinin listesi idi. Bu liste İtalya’daki en kudretli bine yakın kişinin adını içermekteydi. Daha sonra bir savcı raporunda “P2 locası, is ve politika dünyasını bağdaştırarak, ülkenin anayasal düzenini yıkmayı amaçlayan gizli bir örgüttür” diye yazmıştı.

Listede yer alan isimler arasında; üç bakan (Adalet Bakanı Adolfo Sarti dahil), 1972-73 ve 1976-79 yılları arasında başbakanlık yapmış olan Giulio Andreotti ve diğer bazı eski başbakanlar, 43 parlamento üyesi, üst düzeyde görevli 54 bürokrat, aralarında kara kuvvetleri komutanı Giovanni Torsini’nin de bulunduğu 30 general, 8 amiral, 183 yüksek rütbeli subay, 19 yargıç, avukatlar, savcılar, jandarmalar, polis sefleri, bankacılar, gazete sahipleri, köşe yazarları, bir çok gazeteci (ülkenin önde gelen gazetesi Corriere della Sera’nın baş yazarı dahil), 56 profesör, politik parti liderleri ve İtalya’nın üç ana istihbarat servisinin başkanları bulunmaktaydı.

Tüm bu kişiler, ele geçen belgelerden anlaşıldığı kadar, Gelli’ye bağlılıklarını sunmuşlar ve her türlü çağrısına hazır olduklarını bildirmişlerdi. Toplam 953 üye, kendi aralarında herbirinin ayrı bir başkanı olan 17 gruba, yani hücreye ayrılmışlardı. Gelli, P2’yi o denli dahice ve gizlice yönetmekteydi ki, üyeler kendi aralarında kimlerin bulunduğunu tam olarak bilemiyorlardı. Bir ölçüde daha fazla bilgi sahibi olan hücre başkanları bile ancak kendi gruplarındaki üyeleri tanıyorlardı.

İtalya’daki bir çok siyasi örgüt arasından, P2 ile bağlantısı olmayan tek örgüt Komünist Partiydi.

Villa Wanda’da ele geçirilen belgeleri inceleyen savcılar, sayıları yüzlerce varan gizli ve resmi istihbarat raporuna rastladılar. Birleşik İstihbarat Teskilatları ortak lideri Albay Antonio Vizzzer tüm bu belgeleri sağlayan ana kaynak olarak belirlendi. Yabancı bir güç adına casusluk yapma suçundan Roma’da tutuklandı.”

Stephen Knight, The Brotherhood

“P2 yıkıcı bir politik örgüt olmaktan çok daha fazla niteliklere sahipti. Meclis araştırma komisyonu tarafından toplanan belgeler, P2’nin silah satışlarından ham petrol fiyatlarına kadar, hemen her konuda etki yaratabilen uluslararası bir örgüt olduğunu ortaya çıkarmıştır.”

Pino Arriacchi

“İkinci Dünya Savaşında partizanlara iskence eden, faşist Peron’un yakın dostu ve danışmanı, İtalyan şifreleri yıkmaya operasyonunu düzenleyen Licio Gelli, bir KGB ajanıydı.

“Başlangıcından beri P2 locası, İtalya’yi felakete sürüklemek, NATO’nun güney kanadını sarsmak, komünistleri İtalya’da iktidara getirmek için Batı dünyasının ürkütme amacını güden bir KGB programıydı.”

Stephen Knight, The Brotherhood

“Knight’a göre, P2 locası bir KGB fesadıydı. Oysa, sonradan anlaşıldığına göre, İngiliz Gizli Servisinden bir kaynak, Knight’a bu konuda yanıltıcı bilgi vermişti...Açıkça anlatmak gerekiyor ise, P2 locası CIA desteğinde sağ kanat darbecilik uzun süren hazırlığı içindeydi. Tıpkı 1967 yılında Yunanistan’da ve 1973 yılında Sili’de olduğu gibi...”

Martin Short, Inside the Brotherhood

“Banco Ambrosiano’yu yöneten Calvi, yüze yakın mali kuruluştan ve özellikle yakın dostu piskopos Marcinkus’un idaresindeki Vatikan Bankasından, 1,3 milyar \$ tutarında fon toplamıştı. Bu paralar kurulan kukla şirketlere kredi olarak aktarılmış ve bu şirketler de, borsada Banco Ambrosiano’nun hisselerini satın alarak, hisse fiyatlarının yapay biçimde yükselmesini sağlamışlardı. Oysa, Marcinkus tarafından imzalanan belgelere göre, tüm bu kukla şirketlerin sahibi Vatikan Bankası olarak görülüyordu.”

Planete Quebec Gazetesi, Jean-Paul II, Banquier

“Roberto Calvi, 37 yıllık bankacılık mesleğine bir memur olarak başlamış ve 1971 yılında Banco Ambrosiano’nun genel müdür ve başkanlığına kadar yükselmisti. Küçük bölgesel bir banka olan Banco

Ambrosiano'yu, uluslararası etkinlikte bir banka durumuna getiren Calvi'ydi.

...Bir kaç yıl sonra, Calvi'nin Michele Sindona ile olan ilişkisi ortaya çıktı. Mafia ile bağlantısı belirlenen Sindona, 1974 yılında Franklin National Bank'in çöküşünde oynadığı rol nedeniyle, dolandırıcılıktan suçlu bulunmuş ve tutuklanmıştır. 1978 Yılında, İtalya Merkez Bankası, Banco Ambrosiano'yu denetime aldı ve böylece Vatikan Bankası ile mevcut karmaşık ve kuskulu bağlantılar açığa çıktı.

1981 Yılında Calvi, yasadışı sermaye ihracı suçundan, dört yıl hapis ve 11.7 milyon \$ para cezasına çarptırıldı. Müfettişler ayrıca, Banco Ambrosiano'da 1.4 milyar \$ tutarında bir yolsuzluğu da ortaya çıkardılar. Bu tutar, Vatikan'ın sahibi olarak görüldüğü kukla şirketlere aktarılmıştır.

Aynı yıl içinde, kefaletle haptiden çıkan Calvi Vatikan Bankasının başkanı olan Amerikalı piskopos Marcinkus'a başvurdu. Marcinkus, tüm alacaklılara ve kamuoyuna, kukla şirketlerin arkasında tüm Vatikan'ın durduğunu açıklayan ve Banco Ambrosiano'yu destekleyen güvenceler verdi.

1982 Mayıs'ında İtalya Merkez Bankasının başkanı dayanılmaz duruma gelmiş ve Banco Ambrosiano batma esigine ulaşmıştır. Panige kapılan Calvi, önce Avusturya'ya sonra da Yugoslavya'ya kaçtı. 18 Haziran'da Calvi'nin cesedi Londra'da Blackfriars köprüsüne asili olarak bulundu. Cesedin cepleri tuğlalarla doluydu ve üzerinde 15.000 \$ vardı.

Les Sillars, Still Chasing God's Banker

"Sadece 33 gün görevde kalarak, 28 Eylül 1978 tarihinde "uykusunda ölen" Papa John Paul I, Vatikan duvarlarının içinde bile kendine bir çok düşman edinmiş bir reformcuymuş. Öncelikle, Vatikan Bankası skandalını temizlemek amacındaydı."

Steven Mizrach, The Vatican's Proclivity

"1978 Yılında, Papa John Paul I'in elindeki kanıtlar, Vatikan'da sayıları yüzü aşkın mason bulunduğunu ortaya koymaktaydı. Dinsel kuralların, mason olan bir kişinin otomatik olarak aforoz edileceğini açıkça belirtmesine karşın, bu masonların arasında kardinaller bile vardı.

...Sindona, Calvi ve Marcinkus, üçü birden tek bir kişinin emrindeydiler. Bu kişi, lakabı "il burrattinaio" (kuklacı) olan, P2'nin "Saygıdeğer Üstadı" Licio Gelli idi.

...28 Eylül 1978 tarihinde, bu altı kişi, Marcinkus (Vatikan Bankası başkanı), Villot (Vatikan Devlet Bakanı, kardinal), Calvi, Sindona, Cody (dönemin CIA başkanı) ve Gelli; Papa John Paul I'in planlarından pek korkuyorlardı. Papa'nın aniden ölmesinin onlara çok şeyler kazandıracakları asıktı. Ve gerçekten de, John Paul I, aniden yasama veda etti...Ya 28 Eylül 1978 gecesi, ya da 28 Eylül sabah erkenden, seçilmesinden tam otuz üç gün sonra Papa öldü. Ölüm saati: bilinmiyor. Ölüm nedeni: bilinmiyor (otopsi uygulanmadı).

David Yallop, In God's Name

"Yasadışı ve gizli P2 locasının başı ve İtalya banka skandallarının karanlık ismi Licio Gelli 12 yıl hapis cezasına çarptırıldı."

Assosiated Press, 10 Haziran 1996, Milano

"Roma'daki CIA istasyon şef yardımcısı Ted Shackleton, 1969 yılında Licio Gelli ile General Alexander Haig'i bir araya getirdi. Haig, o dönemde, Nixon'un Genel Kurmay Başkanı idi (daha sonraları, 1974-1979 arasında, Nato Başkomutanlığı görevini yerine getirmiştir). Amerikan Elçiliğindeki, Gelli ile İtalyan askeri yetkilileri ve CIA ileri gelenlerini bir araya getiren toplantılardan sonra, Haig ve o dönemde Ulusal Güvenlik Konseyi (National Security Council) başkanı olan Kissinger tarafından Gladio operasyonlarına hizmet verildi ve daha fazla para aktarıldı."

William Scobie, The Observer 18/11/1990

"P2 ile sağcı terörizm arasındaki bağlantı kanıtlanmıştır. Sonuçta, açık olarak ortaya konulamayan, CIA ile sağ terörizm arasındaki direkt bağlantıdır."

Charles Richards & Simon Jones, Independent 16/11/1990

"P2 locasının büyük üstadı Licio Gelli ile sağcı terör arasındaki bağlantı, parlamento araştırma komisyonu tarafından belirlenmiştir. İtalya'da komünist etkinliği denetlemekle sorumlu CIA ajanlarının ilişki kurduğu

esas kisi Gelli idi.”

Richard Norton-Taylor, Guardian 16/11/1990

“Gladio, İtalyan Gizli Servisleri ve P2 mason locasi arasındaki ilişki asıktır. Üç istihbarat kuruluşunun da başkanları; General Santovito (Sismi), Grassini (Sisde) ve Cellari (Cesis) locanın üyeleri idi. Andreotti’nin Gladio’nun varlığını reddettiği günlerde (1974), aynı zamanda P2’nin hazine ustası General Siro Dosetti “silahlı kuvvetlere paralel, sivillerden oluşan gizli bir güvenlik yapısı” hakkında açıklamalarda bulundu.”

Ed Vulliamy, Guardian 5/12/1990

“Devlet televizyonu RAI’de yayınlanan dört programda, CIA’nın terörist eylemleri finanse etmesi için Gelli’ye ödemelerde bulunduğu açıklandı. İlk programda, gizli adı “Ajan Sifir” olarak adlandırılan bir kişi, eski İsveç Başbakanı Olof Palme’nin Amerikalı rehinelere kurtarılması için CIA ile İran arasında yapılan pazarlığın farkına varması üzerine öldürüldüğünü açıkladı. “Palme mide bulandıran bir sinikti, P2 onu temizledi”. İkinci programda, sadece gölge olarak gösterilen “Ajan Sifir”, Gelli’nin tutuklanmasından sonra, P2’nin tekrar organize edildiğini belirtti. “Varlığını sürdürüyor. Adını P7 olarak değiştirdi.” Ajana göre, Avusturya, İsviçre ve Almanya’da bulunan subeleri sayesinde, loca etkinliklerine devam ediyor. “Ajan Sifir” İtalyan basını tarafından, eski bir CIA yetkilisi olan Richard Brenneke olarak tanımlandı.”

Richard Bassett, Times 24/7/90

“Programda R. Brenneke, 1970’lerde CIA’nın P2 locasına büyük paralar aktardığını belirtti. P2 locasının, Ağustos 1980’de 85 kişinin hayatını kaybettiği Bologna istasyonu bombalanmasını tertipleğine inanılıyor. Brenneke, ayrıca o dönemde CIA’nın basında bulunan (1970’lerin sonları ve 1980’lerin başları) Başkan Bush’un P2’nin faaliyetlerini sadece bilmekle yetinmeyip, olayların arkasındaki asıl tertipleyi olduğunu da ileri sürdü. “1976 Genel Seçimlerinde, İtalyan Komünist Partisinin başarılı sonuçlar alması, ülkenin bir sonraki seçimlerde, seçimle basa gelecek ilk komünist yönetime oy vereceği düşüncesini yarattı. Bu olasılığı engellemek için, CIA, Gelli’nin P2 locası vasıtasıyla bir dizi sağcı terörist saldırı düzenledi”...CIA, bu suçlamaları reddetti ve Richard Brenneke’nin asla kendi hesaplarına çalışmamış olduğunu belirtti.

Paddy Agnew, Irish Times 24/7/90

“...R. Brenneke, P2 locasına 1969’dan 1980’e kadar, ayda 1milyon\$ ile 10 milyon \$ arasında değişen paraları CIA adına ödediğini açıkladı. Ayrıca, P2 locasının, CIA adına, silah ve uyuturucu kaçak çiliği de yaptığını ileri sürdü.”

Mark Hosenball, Sunday Times 29/7/90

“İtalya temyiz mahkemesi, Bologna Tren İstasyonu bombalanmasından sorumlu olan 13 kişi hakkında verilen kararları bozdu...P2 locası büyük ustası Licio Gelli de bu kişiler arasında. Daha önceki yargılamada, bombacıları korumak suçundan yedi yıl hapis cezasına mahkum edilmisti.”

Fiona Leney, Independent 19/7/90

“Temyizin önceki yargıyı bozması üzerine, ilk yargılamayı gerçekleştiren yargıç Liberato Mancuso su açıklamayı yaptı: Son bir kaç yıldır, İtalya’da, ulusal varlığımız üzerinde, gizli servislere, orduya ve devletin organlarına hükmeden P2 tarafından gerçekleştirilen bir denetim ve kışkırtma var.”

Ed Vulliamy, Guardian 3/8/1990

“2 Ağustos 1980’de Bologna garında meydana gelen patlamayı soruşturan soruşturma sonuç raporuna göre, neo-faşist grupların, P2 locasının ve gizli servislerin aynı amaç doğrultusunda bir araya geldikleri, İtalya’da asker ve sivillerden oluşan, adına “Gladio” denen CIA destekli gizli bir örgütün var olduğu belirtilmektedir. Bu örgüt, terör ve saldırı eylemleri de dahil olmak üzere, çeşitli yollara bas vurarak siyasi dengeleri bozmayı amaçlamaktadır. Örgütün ana bileşenleri bir çeşit görünmeyen hükümet oluşturmaktadır. Bu gizli hükümetin bünyesinde P2 locası, gizli servislerin kanun dışı işlere bulanmış bazı bölümleri, organize suç örgütleri (Mafia) ve terörizm birbirine yakından bağlıydı.

Edgardo Sogno, Il Golpe Bianco

“Daha savas sirasinda, 1944 yilinda Gelli, Amerikan besinci ordusunun istihbarat servisi olan CIC (Counter Intelligence Corps, Karsi Haberalma Servisi) ile irtibattaydi.”

L'Atto di Accusa dei Giudici di Bologna

“Gelli, 1969 sonbaharinda Nato'dan ve Italyan silahlı kuvvetlerinden subaylari locasina kayit etmek için Kissinger ve Haig'in iznini almisti.”

F. Tenaille, La P2 et BCCI

“1981'de Gelli'nin kizi Roma havaalanında 1970 tarihli çok gizli bir belge ile yakalandı. Bu belge, General Westmoreland tarafından hazırlanmış olan, Gladio faaliyetlerini düzenleyen “Stabilite Operasyonu Istihbarati” belgesiydi...ABD, Italyan soruşturma komisyonuna devlet sırlarını öne sürerek, Gelli dosyasını vermeyi reddetmiştir.”

Gelli et Kissinger, L'Espresso 25/11/90

Cehennem Atesi Kulübü

On Sekizinci Yüz Yıl İngiltere'sinde Seks, Politika ve Din..... Yazan: Daniel Willens .....(Çeviren: Thamos)

İngiltere'de Kral III. George'un hükümdarlığı döneminde, mehtaplı gecelerde, pek güçlü hükümet üyelerinin, önde gelen aydınların ve etkili sanatçıların hep birlikte Thames nehrinin üzerinde bir tekne içinde West Wycombe civarında bulunan bir manastır yıkıntısına doğru yol aldıkları görülebilirdi. Orada, kesis kıyafetlerine bürünen bu saygıdeğer kişiler, kutsallığını yitirmiş bu manastırın çanlarının çalmasıyla birlikte, her türlü ahlaksızlığa kendilerini kaptırırlardı. Gece, kendini sefahate adanmış bir soylu kadının çıplak vücudu ile kutlanan bir Kara Ayin ile doruk noktasına ulaşır, şeytanî tapınmalarını tamamlayan ele başları Britanya İmparatorluğu'nun gidişatı ile ilgili komplolar kurmak için cümbüse ara verirdi.

Halk arasında “Cehennem Kulübü” olarak tanınmış olmalarına karşın, bu günah tarikatı, kendilerini, pek yerinde bir Gotik özenti ile “Medmenham”lı St. Francis Kesimleri” diye adlandırırlardı. Bu dedikodu dolu dönemde, topluluğun şeytani etkinlikleri hakkında epey söylenti yayılmıştı, hatta 1765 yılında Charles Johnstone adlı bir yazar Medmenham Kesimlerinin gizlerini açıkladığı “Chrysal” isimli bir roman yayınlamıştı.

Ne yazık ki, cinsel meraklarını bir nebze olsun eleştirel bir bakış ile hafifletebilenler, aslında Cehennem Kulübü'nün tam olarak kendi şöhretine yarasmadığını fark ediyorlardı. “Aziz Francis” ve onun Medmenham manastırındaki tarikatını çekistiren dönemin yazarlarının kişisel çıkarları bulunuyordu ve kulüp üyeleri öylesine agzi sikiydiler ki, kimi çağdaş tarihçiler tüm bu olan biteni hayal ürünü olarak değerlendirdiler (1). Ancak belki şimdi, iki yüz yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra, Cehennem Kulübünü, kendi döneminin zeminine yerleştirerek ve sözde “yüce rahip” Sir Francis Dashwood'un esrarengiz niteliklerini kestirmeye çabalarak, değerlendirmeye kalkışabiliriz.

Cehennem Kulübünün Öncülleri

Medmenham Kesimleri tarikatı, “Cehennem Kulübü” unvanıyla onurlandırılan en ünlü topluluk olmasına karşın, kesinlikle özgün olanı değildi. Yüz yılın ilk yarısında, Britanya Adalarının hemen her tarafında bir sürü şehvet düskünü grubun kurulduğu görülmüştü ve çoğu zaman tüm bu grupların etkinlikleri Dashwood'un topluluğuna mal edilmisti (2).

Medmenham Kesimleri'nin en önemli öncülü Wharton Dükü Philip (1698-1731) tarafından 1719 yılında Londra'da kurulan Cehennem Kulübüdür (3). Wharton, Whig partisinden ileri gelen bir politikacı ve bir masondu. Aynı zamanda ateist olan Wharton, satanist senliklere alenen önderlik ederek, dini alaya almaya çabalırdı. Bu toplantılar genellikle St. James meydanı civarında bir meyhanede düzenlenirdi. Kimi zaman da, halka açık bir ortama girmeleri yakışık almayan seçkin hanımların katılımını sağlamak amacıyla, yakınlarda bulunan bir binicilik okulu toplantı yeri olarak kullanılırdı.

Hanim üyeler arasında özellikle bir tanesi dikkat çekmektedir: Wharton'un metresi olan ünlü Lady Mary Wortley Montagu. Lady Mary, evli bir kadının kibar yasantisini kabullenmeyen, inatçı bir kişilikti. Avrupa'da tek basına uzun yolculuklar yapmış, dedikodulara bakılırsa, çiçek asisinin gizini keşfettiği İstanbul'da, Sultan'ın haremine bile sızdı (4).

Wharton'un grubunun akibeti pek ilginçtir. 1720 Yılında Parlamento "Güney Denizleri" yasasını kabul etti. Bu kuskulu yasa "Güney Denizleri" şirketinin tüm ulusal borçları üstlenmesini ve zamanla bu borçların şirketin kârından ödenmesini kararlaştırıyordu. Bu garip özelleştirme denemesi, hisse senetleri borsasında kısa süren bir yükselişi müteakip feci bir iflâsla neticelendi. Wharton da dahil, binlerce kişi servetlerini tümüyle yitirdiler.

Yasa tasarısına basından beri karşı çıkan Wharton kendini, tek ortak noktaları Lord Sunderland'in hükûmetine karşı öfkeleri olan Whig ve Tory'lerden oluşan, çürük bir muhalefetin başında buldu. Wharton ve onun "homurdanan" Whig'leri dikkate değer bir politik güç haline geldiler (5).

Ancak, çoğunluğu oluşturan hükûmet yanlısı Whig'ler parlak bir karşı saldırı tertipler. Lord Sunderland ve Sir Robert Walpole, dikkatleri "Güney Denizleri" balonundan çekmek ve Wharton'un politik itibarını mayınlamak için, Wharton'un Cehennem Kulübü etkinliklerini Parlamento önünde açıkladılar. Bu ahlâksızlık suçlamaları tutucu Tory'leri ve ilimli Whig'leri muhalefetten söğüttü ve böylece Wharton'un gücü kırıldı. Cehennem Kulübü yasaklandı.

Wharton, 1722 yılında Londra Büyük Locası'nın Büyük Üstadı seçildi. Göreve getirilme töreninde orkestranın, Jacobit dualarını seslendirmesi tehlikeli bir politik bağlilığın beyanıydı.

Jacobit'ler, Alman kökenli Protestan Hanover hanedanına karşı, Katolik Stuart hanedanının Britanya tahtındaki iddialarını destekliyorlardı. Jacobit davasının yandasi olmak için, Katoliklere duyulan sempati, gizemli bir bağımsızlık duygusu, yabancı düşmanlığı ve asla İngilizce öğrenmeye çabalamamış olan kibirli "yabancı" Kral I. George'un (1714-1727 yılları arasında hüküm sürmüş olan Hanover hanedanından ilk Kral) kişiliğine olan nefret gibi, pek çok sebep vardı. Dolayısıyla, Jacobit'ler farklı politik felsefeleri olan çok çeşitli taraftarlara sahiptiler. Kısa sürede, Jacobit terimi yıkıcı fikirleri olan herkes için kullanılır hale gelmişti. Asıl niyeti her neyse, Wharton kendini Jacobit ülküye adadı ve tahtta hak iddia eden James Stuart'tan "Yıldız ve Dizbağı" nisanını aldı. Yoksul bir soylu olarak, otuz iki yasında hayata veda etti.

Acemi Hovarda

Francis Dashwood 1708 yılında, kendilerini siki çalışma, politik ayak oyunları ve stratejik evlilikler sayesinde aristokrasinin yüksek mevkilerine çıkartmayı başarmış namli bir Türk tüccarları ailesinin evlâdi olarak dünyaya geldi (6). Dashwood annesini iki yasındayken kaybetti ve bir süre sonra eğitim için Eton'a gönderildi. 1724 Yılında, babasının ölümünü öğrenince, kendisini mahzene kilitledi ve bir hafta süreyle kafayı çekti.

1726 Yılında, acemi hovarda Avrupa'da büyük bir geziye çıkmak üzere İngiltere'den ayrıldı. Dashwood'un kismetine, bu gezinin ona, iyi sarap ve güzel kadınlara beslenen hayranlıktan daha fazla seyler esinlediği söylenebilir. Floransa'da Jacobit bir Katolik ve mason olan Abbe Nicolini ile tanıştı ve oradaki İngiliz mason locasına girdi. Bir kaç yıl sonra, Middlesex Earl'ü bu locanın üstadı seçilince, olayın anısına bir madalyon bastırıldı. Madalyonun üzerinde, yeni başlayan bir çağı simgeleyen ve sessizliği öğütlercesine parmağını dudaklarına götürmüş bir çocuk görünümünde Misir Tanrısı Harpokrat'ın bir figürü vardı (7).

Dashwood, gezisi sırasında klâsik sanat ve mimariye hayran kaldı ve İngiltere'ye döner dönmez "Dilettante Derneği"ni kurdu. Bu neseli topluluk bir yandan yiyip içiyor, diğer yandan klâsik sanat üzerine tartışmalar yapıyordu. Dernek, Britanya'da Palladian stili mimarlığın gelişmesini destekliyordu ve hatta, Anadolu'da yapılacak bir arkeolojik kazinin sponsorluğunu da üstlenmişti.

Dashwood İngiltere'de çok uzun zaman kalmadı. Derneğin kuruluşundan kısa süre sonra, Lord Forbes ile beraber, St. Petersburg'a gitti. Orada, kendini İsveç Kralı XII. Charles olarak tanıttı ve dedikodulara göre, Rus İmparatoriçesi Anne'i bastan çıkardı. Oysa XII. Charles o sıralarda çoktan ölmüştü (8).

Dashwood, 1730'ların sonlarına doğru Yunanistan ve Anadolu'yu kapsayan yeni bir geziye çıktı. Bu gezi sırasında Sandwich Earl'ü John Montagu ile karşılaştı. Doğu gizemciliği her ikisinin de ortak ilgi alanıydı. Dashwood ve Montagu birlikte, Türk yaşam tarzını tüm yönleriyle taklit eden "Divan Kulübü"nü kurdular (9).

1739 Yılında Dashwood, Abbe Nicolini'yi görmek için gittiği Floransa'da, Divan Kulübüne katılacak olan Lady Mary Wortley Montagu ile karşılaştı (10). Bu dönemde İtalya'da masonların işleri pek yolunda gitmiyordu. Papa XII. Clement, engizisyonu mason localarının üzerine saldırtan yeni bir kararname

yayinlamisti (11). Ancak, 1740 yilinin baslangicinda Papa öldü. Yeni Papa'yi seçecek olan kardinaller kurulu toplantisi yapilirken, Dashwood Roma'ya gitti. Masonlarin en büyük düşmanı Kardinal Ottiboni kimligine girdi ve halkin önünde maskaraliklar ve sövgülerle dolu sahte bir ayin düzenleyerek Ottiboni ile alay etti (12).

Dashwood'un rezil şöretini pekistiren yeni muzipliginin sonuçlari çok daha ciddi oldu.

O zamanlar Kutsal Cuma günlerinde, tövbekârlarin Sistine Chapel'de kendilerini kamçilamalari âdeti vardi. Belki görüntünün erotizminden etkilenererek, belki de mason biraderlerine yapilan baskilardan duydugu öfke ile, kafasi sarapla dumanlanmis olan Dashwood, bu dindarlarin imanlarinin ne kadar güçlü oldugunu, zavallilari bir Ingiliz kirbaci ile kamçilayarak ölçmeye kalkismisti (13). Tasavvur edilecegi gibi, bu olay büyük bir heyecan yaratmis ve tövbekârlari seytanin gerçekten var olduguna inandirmisti.

Öte yandan, bu hadisenin Dashwood'un dine dönmesine neden olduguna dair de bir söylenti vardir. Kaynaklarini belirtmeyen yazar Daniel P. Mannix'in anlattiklarina göre, Sistine Chapel'deki olaydan sonra Dashwood, kaldigi pansiyona dönmüs ve sarhosluktan sizmis. Gece yarisi, korkunç bir feryat duyarak uyanmis ve pencereden kendisine bakan dört adet parlak yesil göz görünce korkudan dona kalmis. Cehennemden gelen bir iblisin ziyaretine ugradigina ikna olan Dashwood, küfür dolu marifetlerine tövbe etmis ve Katolik inancina siginmis. Bu andan itibaren, kilisede ayinlere aksatmadan katilir olmus ve elinden tespihini hiç birakmamis. Bu dogal olmayan davranisini, gezi arkadasinin, ayni görüntüye kendisinin de tanik oldugunu ve iblis sandiginin aslinda pencerenin önünde çiftlesen kediler oldugunu söylemesine kadar sürdürmüs. Bu son gelisme, Dashwood'un dinden tümüyle kopmasına, Katoliklik karsiti tutumunun canlanmasına ve kaderinin bir satanist olarak çizilmesine yol açmis (14).

Her ne kadar bu öykünün dogru olup olmadigini sonradan ele alacak ve Dashwood'un Katolik inancina ne ölçüde bagli olup olmadigini ilerde degerlendireceksek de, kesinlikle gerçek olan onun Jacobit davasina olan baglilikidir. O dönemde Roma'da bulunan Prens Charles Edward Stuart "Bonnie Charlie" ile karsilastigi kustu götürmez (15). Etrika meraklilari için bahtsizlik ama, Dashwood Prens'in öğretmeni ve Iskoç Riti'nin kurucusu olan, ünlü mason Sövalye Andrew Michael Ramsay ile hiç bir araya gelememistir. Zira o siralarda, Ramsay Paris'te bulunuyor ve masonlugun haçli seferlerine katilan sövalyelerden miras kaldigini ve Stuart hanedaninin da masonlugun mesru lideri oldugunu ilan ediyordu (16). Dashwood, Ingiltere tahtinda hak iddia eden genç Stuart'tan pek etkilenmisti. O günlerde, Stuart'in "Kizil Tüy Sövalyesi" unvani ile masonik "Temple" tarikatının gizli üstadı oldugu da etrafta fisildaniyordu (17).

1741 Yilinda, Dashwood nihayet Ingiltere'ye döndü. Amcasi, Westmorland Earl'ü onu politikaya girmeye ikna etmek istedi. Ancak, Dashwood Ingiltere'deki politik hayati pek sikici bulmustu. Seçmen sayisi azalirken, yolsuzluklar artiyordu. 1727 Yilinda tahta çıkan Kral II. George'un basvekili Sir Robert Walpole, "Güney Denizleri" rezaletini tutarlı bir çaba sonucu unutturmus, rüşvet ve politik kadrolasma sayesinde kendine çok güçlü bir pozisyon saglamisti (18). Hanover'de bulunan aile topraklarini elinde tutan Kral ise, Ingiliz vergi gelirleri sayesinde Almanya'daki ordularini besliyor ve Yedi Yil Savaslari'na (1756-1763) yol açacak olan dolaplarini döndürüyordu. Dashwood'un hosuna giden gelisme ise, "Cadı" yasasinin 1736 yilinda yürürlükten kaldırilmasi olmustu.

Cehennem Atesi Kulübü

Dashwood'un Cehennem Atesi Kulübünün ilk toplantilarini Londra'daki "George and Vulture" haninda düzenlediği biliniyor (19). Dashwood ve dostlarinin, o günlerde cadılara taninan kesin özgürlüğün keyfini sürerek, Wharton'un Cehennem Atesi Kulübünün gülünç bir taklidini canlandirmak için, halka açık bir mekânda toplantı yapmalari olasiydi. Diger taraftan, XVIII. yüz yilin baslarinda, meyhanelerin sik sik mason localarinin toplantilarina sahne oldugu animsanirsa, Cehennem Atesi Kulübünün Jacobit masonlar için bir maske oldugu da varsayilabilir.

1750 Yilinda, Dashwood Medmenham manastirini kiraladi ve ertesi yil restorasyona basladi. Özgün yapı XIII. yüz yildan kalmaydi ve Tudor dönemi süresince yogun eklemeler gerçekleştirilmisti. Dashwood, binarin Gotik havasini güçlendirmek için, yikik bir kule ve bir kilise ilave ettirdi. Özellikle yikik birakilmis bulunan kapinin üzerinde, XVI. yüz yil Fransiz düşünürü Rabelais'nin su sözleri yerlestirilmisti: "Fay ce que voudras" ("ne dilerse yap"). Bu çilginca girisimin sonunda Dashwood'un kulübü yeni yerine kavusmus oldu. Kulübün asinasi olan kültürlü kisilerin bu yikintiye verdikleri bir isim de "Theleme Manastiri" idi (20). Manastirin kitapliginda özenilecek bir erotik eserler koleksiyonu oldugu söylenmekteydi, ancak kitaplikta kesinlikle mevcut oldugu bilinen eserler; 1714 basimi bir Latin Incili, azizler hakkında bir kitap ve "Conjectura Cabalistica"nin bir kopyasindan ibaretti. Odalardan birinin duvarlarini Ingiltere Krallarinin portreleri süslüyordu; VIII. Henry'nin resminde gözler kâğıtla kapatilmisti. Yemekhanede ise, parmagi dudaklarinda olarak resmedilmis tanrı Harpokrat bas kösedede idi (21).

Kesislerin gerçek eylemlerini öğrenebilmek için gerekli belli basli bilgiler herhalde toplantı salonunda bulunmalıydı. Ancak salonun hem döşenisi, hem de kullanılış tarzı bu güne kadar esrarını korudu. Sansasyon yaratmaktan hoslanan yazarlara göre, bu salon tam bir satanist tapınaktı. Oysa, mason toplantıları için kullanıldığını varsaymak çok daha akla uygun görünüyor. Medmenham Kesislerinin önde gelen üyelerinden biri olan ve ancak kulüpten ayrıldıktan sonra masonluga giren John Wilkes , eski dostlarına kara çalan bir makalesinde sunları anlatmıstı:”Kutsal günlerde kesislerin bir araya gelerek en gizli ayinleri yaptıkları ve satafatlı törenlerle kutsal adakları BONA DEA adına sundukları, bu Eleusis Gizemleri toplantılarına hiç bir günahkâr göz bile bakmaya cesaret edemezdi.” (22) Yazar Michael Howard, bu Bona Dea, yani “iyi tanrıça” deyiminden Dashwood’un bir çeşit druid ayinleri düzenlediği sonucunu çıkartmıstır ve 1743 yılında Dashwood’un “An Ulieach Druidh Braithreachas” isimli bir druid tarikatından atıldığını da ileri sürmüştür (23).

Dashwood’un politik düşmanlarından biri olan ve kulübe kesin bir tavırla karşı çıkan Sir Robert Walpole’un oğlu Horace manastır hakkında su alaylı sözleri söylemisti: “Öğretileri ne olursa olsun, uygulamaları tam olarak pagandi: bu yeni kilisenin senliklerinde hiç gizlemeden Bacchus ve Venus’e kurbanlar sunarlar, sarap fiçileri ile nymph’ler gırla giderdi. Manastırın çevresindeki halk, bu kesislerin ne haltlar ettiklerinden yeterince bilgi sahibiydi.” (24) Öte yandan, gerçekte haricilerin tanık oldukları tek etkinlik, kulüp üyelerinin ara sıra yaptıkları Thames üzerindeki sandal sefalariydi (25). Eger o dönemlerde mevcut idiyse bile, Medmenham Kesisleri’nin üye listesi bugün elde değil (26). Ancak, pek büyük bir olasılıkla kulübe üye olan kişiler arasında, Dashwood’un kardeşi John Dashwood-King, Sandwich Earl’ü John Montagu, John Wilkes, George Bubb Dodington, Baron Melcombe, Paul Whitehead ve daha bir çok meslek sahibi kişiler ve yerel toprak sahiplerinin bulunduğu biliniyor. Halk arasında inanılan “Cehennem Atesi Hükümeti” pek olası görünmüyor ama, kamunun gözünde skandal sayılacak kadar önemli kişiler bunlar.

Seks ve Politika

Dashwood 1745’te Sarah Gould ile evlendi. Ulusların kaderinin frengiye bağlı çilginlik krizleri tarafından tayin edildiği ve bir kadın için toplumda ilerlemenin en güvenli yolunun orospuluk olduğu bir dönemde, Medmenham Kesisleri’nin çevrelerinde cinsel bir aura yaratmamış olmaları doğal olmazdı doğrusu. Söylentiler, kesisleri sadomazosist alemler düzenleyen çilginler olarak resmediyor. Lady Mary Wortley Montagu ve Divan Kulübü hakkındaki dedikodular ise, isin içine Dogu’nun cinsel büyülerinin de karışmış olduğunu düşündürüyor.

Kesisler mutlaka düzeysiz eğlencelere düşkünlüler. Üyelerden biri olan yergi yazarı George Selwyn, Pope’un “Essay on Man” (Erkek Üzerine Deneme) adlı eserine yazdığı “Essay on Woman” (Kadın Üzerine Deneme) adlı nazirede, Sandwich Earl’ünün cinsel başarılarını övmekteydi. John Wilkes, bu nazirenin on iki adet kopyasını bastırmış ve Medmenham’lılara dağıtmıstı (27).

Cehennem Atesi Kulübünün yeknesak bir politik görüşü olmadığı biliniyor. Üyelerinin çoğunluğunu Whig’lerin olusturmasına karşın, sonradan Amirallik Dairesi Birinci Lordu olan Sandwich Earl’ü açıkça Tory eğilimli idi. John Wilkes ise en önde gelen halkçı radikaller arasındaydı. Kulübün Rabelais’den alınan sloganına bakılırsa, tüm üyelerin, insanoglunun tepeden inme yasalar olmaksızın kendini yönetebileceği konusunda ortak bir görüşü paylaştıkları varsayılabilir.

Dashwood’un kendisi ise, politik olarak tam bir bağımsızdı; bir partinin görüşlerine bağlı kalmaktansa, her durumda kendi vicdanının sesine göre oy kullanmanın daha doğru olduğuna inanıyordu. Uzun ve tartışmalı politik kariyeri süresince, Parlamantonun her iki kanadında da bulunmuş, hem genel posta müdürlüğü, hem de Maliye Bakanlığı yapmıstı. Özellikle sosyal projeler ve Fakirlere Yardım Yasası için çaba harcamıstı. Sürekli olarak ulusal milis güçleri kurulmasının gereğini vurgulamıstı. Bu yolla kralın iktidarını örtülü biçimde zayıflatmak isteyen Dashwood, ulusal milis güçleri sayesinde sürekli bir ordunun ve paralı Alman askerlerinin gereğinin kalmayacağını savunmıstı.

Dashwood, II. George’un görünürdeki tek varisi olan Prens Frederick’in çekim alanına kapılmıstı. Çevresinde bir çok Jacobit bulunduran ve aynı zamanda bir mason olan “Prens Fritz” Dashwood’u kendine sirdas olarak seçmisti. 1751 Yılında Prens’in ölümü, Dashwood’un politik kariyerinde bir gerilemeye yol açtı (28).

“Bonnie Prens Charlie” 1744 yılında, Fransız-İskoç destekli güçlerle İngiltere’yi işgal edip, tahtı yeniden ele geçirmek için akıbeti hüsrana uğratan çıkartmayı gerçekleştirdiği zaman, Avam Kamarası bir yurtseverlik cinneti geçirdi. II. George’a “Bağlılık Yemini” zorunlu tutuldu; Dashwood, hükümdarın yurttaşların özgürlüklerini ihlâl etmemesi gerektiğini savunarak, bu bağlılık ilânını degistirmek istedi. Bu çabası, onun bir Jacobit olarak damgalanmasına neden oldu.

1770 Yılında Dashwood, mason biraderi Benjamin Franklin ile birlikte, Britanya ile Kuzey Amerika’daki

huzursuz kolonileri arasında bir mutabakat planı üzerinde çalıştı. Ancak bu girişim görmezlikten gelindi ve kolonilerde malûm sonuçlar meydana geldi.

Tüm Medmenham kardeşleri arasında, politik olarak en başarılı olan John Wilkes oldu (29). Devlette görev alma isteği reddedilen Wilkes, çıkardığı "North Briton" adlı bir haftalık hiciv dergisi ile, sinirini Basbakan Bute'den çıkardı. Derginin 45. sayısı bir dizi halk ayaklanmasına yol açınca, 1763 yılında Wilkes hükûmete karşı halkı kışkırtma suçu ile tutuklandı. "Kadın Üzerine Deneme" adlı eseri Lordlar Kamarasında okununca, bir de açık saçık yayın yapma ile de suçlandı. Medmenham'lı dostları ise onu terk ettiler.

Porno yayın suçundan hükûm giymesi Wilkes'i yıldırmadı. Avam Kamarası seçimlerine katıldı ve kazandı. Seçim sonuçları alındığında Wilkes "King's Bar" hapisanesindeydi. Parlamantonun bir hükümlünün üye olarak kabul edilemeyeceğini açıklaması ve seçim sonuçlarını iptal etmesi üzerine, bir anayasa krizi bas gösterdi. Bu da yeni ayaklanmalara ve politik karmasaya neden oldu. Sonunda, Wilkes Londra Valisi oldu. Bu durum, kent yönetimi ile kraliyet arasındaki ilişkileri zorlayan bir dizi yeni sürtüşmeye yol açtı.

Sık sık bir fırsatçı olarak eleştirilmesine karşın, Wilkes basın özgürlüğü için çok çabaladı, oy hakkı ile ilgili kuralların gözden geçirilmesini sağladı ve özgürlük isteklerinde Amerikan kolonilerine esin verdi (30).

Din

1770 Yılında, Dashwood ve Benjamin Franklin "Ortak Dua Kitabı"nı (Book of Common Prayer) yenilediler. Bu, satanist olduğu ileri sürülen bir kişi için oldukça garip bir etkinlikti. Büyük olasılıkla bu iki ünlü mason, Anglikan Kilisesi ile mason deizmini bir hizaya sokma çabasıydılar. Eserin giriş kısmında Dashwood, İngiltere Kilisesine bağlılığından kustu duyulacak biçimde, toplum için kilisenin ne kadar yararlı olduğunu vurguluyor ve İsa'nın öğretilerini tekrarlıyordu. Dua Kitabında gerçekleştirdikleri değişikliklerin hemen tümü, Eski Ahit ile ilgili referansları yok etmek ve tekrarları elemekten ibaretti. Bu kitap, bugün bile Amerika'daki bazı Protestan tarikatlerde kullanılmaktadır (31).

Dashwood'un bugüne dek yarattığı etkinin tam merkezinde din sorunu vardır. Onun bir satanist olduğu hakkındaki popüler inancı kabul ederek, ötesine aldırılmazsınız, Oysa, daha derinlemesine bir bakış, özellikle cinsel büyüler, manastırda bulunan kabala kitabı, her fırsatta ortaya çıkan Harpokrat'ın resmi, Dashwood'un masonlarla olan ilintisi ve Medmenham Manastırında bulunan Theleme sloganı gibi unsurlar, Cehennem Ateşi Kulübünün erken bir "Crowley'cilik" olduğunu düşündürmektedir. Çok daha ciddi bir yaklaşım ise, Dashwood'un mason bağintılarının üzerinde durarak, manastırın toplantı salonunun bir mason mabedi olduğunu, büyük olasılıkla isabetli olarak, ileri sürebilir.

Dashwood'un tüm mason dostlarının Katolik Jacobit'ler olması oldukça anlamlıdır. Oldukça yeni bir asilzade olarak Dashwood, köklü bir nesil sahibi olamamanın eksikliği ile, Jacobit "Tamplye" tarikatlarının sövalyeleri çekiciliğine kapılmış olabilir. Bunu akılda tutarak, Dashwood'un Roma'da dine dönüşünü yeniden ele almak gereklidir. Zaten Wilkes, manastırda yapılan "Roma Kilisesinin matrak ayinlerinin sahte kutlamaları"ndan söz etmiştir (32).

Wilkes'in her şeyi ters anlamış olması olasıdır. XVIII. yüzyılın sonuna dek, Katoliklerin İngiltere'de ayin yapmaları yasaktır. Wilkes'in dinsel ayinlerin bir parodisi olarak kabul ettiği "Kara Ayin", belki de gerçek bir "Katolik Ayini" idi. VIII. Henry'nin, Roma Kilisesinin dinsel yetkesini kendi tebaasından uzak tutmaya karar verdiği günlerden beri, İngiltere'de Katoliklik adeta seytani bir inanç olarak görülmekteydi. Üstelik Dashwood'un döneminde, giderek artan ölçüde popüler olan "Gotik Roman"larda, seytani kesim pek sık kullanılan bir motif haline gelmişti. İngilizler için, Papa'ya ait her olgu satanist kabul edilmekteydi. Manastırdaki Latin Incili, azizler hakkındaki eser, VIII. Henry'nin kâğıt kaplı gözleri düşünülürse, ünlü satanist Sir Francis Dashwood'un aslında bir Jacobit mason ve gizli Katolik olduğu sonucuna varmak olasıdır.

NOTLAR:

- (1) Betty Kemp, Sir Francis Dashwood: An Eighteenth Century Independent (New York: St. Martin's Press, 1967) ve Mark Blackett-Ord, The Hell-Fire Duke (Windsor Forest, Berks.:The Kensal Press, 1982).
- (2) Montague Summers, Witchcraft and Black Magic (London: Rider & Co.: 1946) ve Daniel P. Mannix, The Hell-Fire Club (New York: Ballantine Books, 1959) bu konuda özellikle saldırganlardır. Johnstone'un Chrysal'i de akıl karıstırmaktadır.
- (3) Wharton hakkında burada verilen bilgilerin çoğunun kaynağı Blackett-Ord'tur.

- (4) Louis Kronenberger, *The Extraordinary Mr. Wilkes* (New York: Doubleday, 1974) p.228. Aslında, bu asi hakkındaki bilgilerini kocası Büyükelçi Edward Wortley Montagu ile birlikte İstanbul'da bulunduğu sırada edinmiştir: Blackett-Ord, p.32.
- (5) Onsekizinci yüz yıl Britanya politikası, kuruluşları on yedinci yüz yılda gerçekleşen iki partinin egemenliği altındadır. Bunlar, çağdas anlama ile politik partiler haline 1784 yılında gelmişlerdir. "Whig" ve "Tory" sözcükleri Gal dilinden alınmıştır ve sırasıyla "at hirsizleri" ve "eskiyalar" anlamına gelirler ki, partililer tarafından birbirleri için kullanılmışlardır. Tory'ler koyu muhafazakardirlar, dinsel hoşgörüyü karsidirlar ve genellikle kralların tanrisal haklarına inanç beslerler. Üyeleri genellikle soylular ve Anglikan hiyerarsisi mensuplarıdır. Whig'ler sayıca daha büyük bir partidir, üyeleri toprak sahibi aristokrasi ve varlıklı burjuvalardan oluşur, sınırlı bir anayasal monarsi taraflisidirlar, deniz asiri ekonomik yayılmayı ve o dönemin anlamı çerçevesinde "özgürlüğü" savunurlar.
- (6) "Türk tüccarı" deyiimi on yedinci yüz yılda, Osmanlı İmparatorluğu ile ticaret yapanları belirtmek için kullanılırdı.
- (7) Eric Towers, *Dashwood: The Man and The Myth* (Wellington, Northamptonshire: Aquarian Press. 1986) p.151. Floransa locasının diğeri üyeleri gibi, Middlesex Earl'ü de Wharton'un Cehennem Atesi Kulübünün üyeleriydiler.
- (8) Horace Walpole, *Memoirs and Portraits*, ed. Matthew Hodgart (New York: Macmillan, 1863), p.128. Walpole, Dashwood'un basarisinin pek önemli olmadığını savunur. İsveç Kralının ölümü herkesçe bilinmektedir. Dashwood'un öyküsü doğru olsa bile, fiziksel olarak pek arzu uyandıran bir kadın olmayan İmparatoriçe'nin gururu, herhangi bir erkeğin onu bastan çıkarmaya kalkması ile oksanırdı.
- (9) Henry Blyth, *The Rakes* (New York: Dial Press, 1971), p.86 ve Towers, pp. 63-64.
- (10) Blyth, p. 120 ve Mannix, p.63.
- (11) John J. Robinson, *Born in Blood: The Lost Secrets of Freemasonry* (New York: M. Evans & Co. 1989) p. 183.
- (12) Towers p.76.
- (13) a.g.e., p.77.
- (14) Mannix, pp. 9-13
- (15) Towers, pp.78-79 ve Michael Baigent & Richard Leigh, *The Temple and The Lodge* (New York: Lirtle, Brown & Co., 1989), p.234.
- (16) Robinson p. 182.
- (17) a.g.e., p. 184 ve Baigent & Leigh, p. 194.
- (18) Rüşvet, politik ilerlemenin kabul edilen bir uygulamasıydı. Oy verme hakkına sahip o denli az kişi vardı ki, tüm bir yörenin seçmenlerini toptan satın almak olasıydı. Örneğin, Parlamento'ya iki üye gönderebilen Old Sarum ilçesinde tek bir seçmen bulunuyordu.
- (19) Mannix, p. 19.
- (20) François Rabelais, 1534 tarihli eseri "Gargantua ve Pentagruel"de, adı Theleme olan bir tür hümanistler manastirinden söz eder. Bu manastirdaki tek kural "Ne Dilersen Yap" kuralıdır, zira oradakiler özgür, soylu, iyi yetismiş insanlardan oluşan bir topluluktur ve doğal içgüdüleri onları erdemli davranışlar ile günahattan kaçınmaya sevk etmektedir ki, bunun adına onur denmektedir.
- (21) Towers, pp. 144-151.
- (22) a.g.e. p.158.
- (23) Michael Howard, *The Occult Conspiracy: Secret Societies - Their Influence and Power in World History* (Rochester, Vt.: Destiny Books, 1989), pp. 79-80. Howard'ın savi ciddiye alınmayacak kadar tutarsızdır.
- (24) Walpole, p. 129.
- (25) Kemp, p. 132.
- (26) Kulübün tüm kayıtlarının yandığı sanılmaktadır.
- (27) Kronenberger, p. 47.
- (28) Towers, p. 115 ve Baigent & Leigh, p. 205.
- (29) Walpole, p. 129.
- (30) Buradaki özet Wilkes'in Anglo-Amerikan tarihi için önemini yeteri kadar yansıtmamaktadır.
- (31) Kemps'in eserinde bu proje hakkında bir çok belge yer almaktadır.
- (32) Towers, p. 232.

II. Dünya Savası Öncesinde Fransa'da Bir Komplo.....Derleyen: Thamos (Geometri)

1937 Yilinin 11 Eylül Cumartesi günü Paris'te düzenlenen uluslararası bir fuarın açılışında, ünlü opera sanatçısı Maria Muller sahnededir. Hayran bıraktığı seçkin izleyicilerine Richard Wagner'in Walkyrie yapıtındaki Sieglinde rolünün arylarını sunmaktadır. Birden çok yakından gelen iki patlama sesi duyulur. Ardından çevrede bulunanlar panik içinde kaçıma baslarlar.

Herkes ne olduğunu merak etmiştir ama kimsenin durup olanları anlayacak cesareti yoktur.

Zaten ilerleyen günlerde de olan biteni açıklıkla anlamak olanaklı olmayacaktır. O dönemde Fransa'da politik durum pek gergindir.

Uluslararası politik ilişkiler de hınçla doludur; çizme ve silah sesleri, saldırgan söylevlerdir o günleri dolduran. Almanya, İtalya ve İspanya'da baskıcı ve sert yönetimler bastadır. Fransa'da ise, sağın saldırgan tutumu solun birleşmesini sağlamış ve 1934 yılında Front Populaire'in (Halk Cephesi) iktidarını getirmiştir. Yönetimin başında ünlü sosyalist Léon Blum bulunmaktadır. Ülke ekonomisi ve subayların tutumları önemli sorunlar yaratmaktadır.

Patlayan bu bombalar, politik gerilimin daha arttığını ve geleceğin korkunç olaylara gebe olduğunu göstermektedir. Bombalarla birlikte, Fransa'da yönetimi ve Cumhuriyet rejimini devirerek yerine Krallık yönetimini getirmeyi amaçlayan "Cagoule" olayı patlar.

Bombalardan ilki, Presbourg sokakı 4 numaradaki "Fransız İşverenler Sendikası"nın dört katını yerle bir etmiş, ikincisi Boissiere sokakı 45 numaradaki "Maden Sanayi İşverenler Birliği"nin merkezini yok etmiştir. Zarar büyük olmuş, iki nöbetçi polis yasamlarını yitirmiştir. Gazeteler hiç duraksamadan bu cinayetlerin faillerinin belli olduğunu ileri sürerler. Kimler tarafından düzenlenmiştir bu korkunç sabotajlar? Kuskusuz komünistler tarafından. İşverenlere karşı saldırı düzenleyenler baska kimler olabilir ki! Bir diğer olasılık, bu saldırıların içsavaşın sürdüğü İspanya'dan gelen anarsistlerce gerçekleştirildiği biçimindedir. Polis soruşturması da yerinde saymaktadır.

Ancak, hiç beklenmedik bir gelişme olur. Bu gelişme, polisi eyleme geçirmekle kalmayıp başka yönleri bakmasını da sağlayacak ve saldırıların aslında sağdan kaynaklanan bir kışkırtma olduğunu ortaya koyacak yeni bir olaydır. 16 Ekim günü, İsviçreli gümrükçüler Cenevre-Paris yolu üzerinde bir araçtan düşmüş mermi sandıkları bulurlar ve durumu Fransız meslektaşlarına bildirirler. Onlar da Les Rousses yakınlarında bir dönemeçte aynı tür mermiler bulurlar. Yapılan araştırmada mermi sandıklarını taşıyan aracın sahibinin kimliği belirlenir: Paris'te Porte D'Auteuil'de oturan Jacobiez adlı bir nakliyecidir. Jacobiez, kamyonundaki tüm yükü Paris banliyösünde bir villaya boşalttığını itiraf eder. Polis hemen villaya baskın yapar ve her yeri bastan aşağı arar. Bulunanlar pek şaşırtıcıdır: Mahzendeki bir gizli kapı hücrelerden oluşan bir bölüme açılmaktadır. Ayrıca son model ameliyat gereçleri ile donatılmış bir de revir bulunmaktadır. Villanın bekçisi tutuklanır ve güçlük çıkarmadan villanın sahibinin adını verir: Dieppe'li, daha önce asiri sağcı bir örgütte militanlık etmiş olan Anceaux adında bir müteahhittir.

Anceaux sorgusunda "Genel ayaklanmada tutukluları kapatacak ve yaralıları tedavi edecek biçimde hazırladım villamı" diye açıklar. Polisler "hangi genel ayaklanma?" diye sorarlar. Yanıt ilginçtir: "Fransa'yı kizillardan, komünistlerin diktatörlüğünden kurtaracak olan ayaklanma..."

Anceaux'nun itirafları yeni bir adrese yönlendirir polisleri. Ampere sokagında bir dairede içleri boş on iki büyük silah sandığı bulunur ve dairenin kiracısı olan Robert de La Motte Saint-Pierre tutuklanır. Onun açıklamaları ise yeni bir adresi belirtir: Auteuil'deki Juchereau pansiyonu. Pansiyonun mahzeninde dört yüz el bombası, dört yüz kutu dinamit, yüz bin çeşitli çapta mermi, on altı makinalı tüfek, on iki tüfek, on beş tabanca ve Presburg ile Boissiere sokaklarında patlayan bombaların benzeri bombalar bulunur.

Aynı gün Rotrou sokagında bulunan bir antikacı dükkanına yapılan baskın tam bir askeri karargahı ortaya

çıkartır. Bu kez neredeyse tüm bir orduyu donatacak sayıda üniformalar, botlar, tozluklar ve her türde askeri malzeme ele geçirilir. Tüm bu hazırlıkların ardındaki önder kimdir?

Bu aramalar ve baskınlar sırasında, Paris'te bir yerlerde, kırk yedi yaşında bir adam yasamının uzun yılları süresince geliştirdiği düşünün yıkılmasını izlemektedir. Bu kişinin adı Eugene Deloncle'dur. Çılgın projesi suya düşmüştür ama, bu onun akılsızlığından ya da tembelliğinden değildir. Zira Deloncle'un sasirtici bir zekası, olaganüstü bir belleği ve tükenmez bir çalışma gücü vardır. Hiç bir şeyi unutmaz, gecede yalnızca dört saat uyur. Tam anlamıyla karizmatik bir kişiliği vardır.

Politeknik okulunu bitirmiş, Yüksek Denizcilik okulundan mühendis olarak çıktıktan sonra Penhoet tersanelerinde danışman olarak is yaşamına başlamıştır. Olaganüstü çalışma gücü sayesinde hızla yükselmiş ve büyük servet sahibi olmuştur. Kırk yedi yaşına vardığında bir çok şirketin yöneticisi konumuna ulaşmıştır. Siradisi bir örgütlenme ve yönetim yeteneğine sahiptir. Öte yandan Deloncle siddetli bir milliyetçidir. İki is görüşmesi arasında sokaga inip "Humanité" satıcıları ile yumruklaması olagan olaylarındandır. Komünistlerden nefret eder ama, düşünülebileceğin tersine Almanlar'dan da hiç hoşlanmaz. Ona göre iki büyük düşmana, komünizm ve Alman ordularına karşı Fransa'yi koruyabilmek için Cumhuriyet pek zayıf düşmüş ve yozlaşmıştır. Bu nedenle Cumhuriyet yönetimini devirmeye karar verir. Tüm varlığını ve gücünü bu projenin gerçekleşmesi için harcamaya baslar.

Birlikleri, komandoları, silahları ile tam bir askeri örgüt kurar. Önceleri çevresindekilerin alaylarına hedef olan Deloncle, Fransa'nın her yerinde silah depoları ortaya çıkınca kimseyi güldürmeyecektir artık. Bu Fransa siyasal tarihinin en büyük komplolarından biridir.

Bu müthiş komplo önceleri basında, sonraları halk arasında "Cagoule" (okunusu: kagul) diye adlandırılmıştır. Sözcük anlamı olarak "Cagoule", bası ve yüzü tümüyle örten ve yalnızca gözleri açıkta bırakan bir çeşit kukuletaı ifade etmektedir. "Cagoule " sözcüğü söz konusu akimin gizli amaç ve eylemlerini vurgulamak için kullanılmıştır. Tarihsel ve siyasal bağlamda "Cagoule" denince, "Front Populaire" iktidarı sırasında, eylemci asiri sakin yıkıcı muhalefeti anlaşılmaktadır. Tarihsel gerçekler yerine sansasyon pesinde kosan dönemin basın organları, Blum Hükümetini soyvet tipi bir devrimin hazırlıklarını yapmakla suçlayan tüm gizli sağ örgütlenmeleri "Cagoule" torbasının içine toplamaktan çekinmemişlerdir.

"Cagoule" türü örgütlenmelerin ilki General Duseigneur ve Dük Pozzo di Borgo tarafından oluşturulan "Savunma Eylem Komiteleri Birliği" (L'Union des Comit  s d'Action Defensive ya da kısaca U.C.A.D.) olmuştur. Cumhuriyet kurumlarının savunması mazeretini ileri sürerek Paris dışında örgütlenmişler ve Marksist tehlikeden endişe duyan taraftarlarına askeri eğitim vermişlerdir. U.C.A.D.'in amaçları arasında mahalle ve sokak komiteleri oluşturmak ile yeterince silah stoklamak önde gelmekteydi.

U.C.A.D. ile yakın ilişkide olan "Cagoule" türü örgütlerin en önemlisi "İhtilalci Eylem Gizli Komitesi" (Comit   Secret d'Action Revolutionnaire ya da kısaca C.S.A.R .) idi. Bu örgütün çekirdeğinde üç kişi bulunuyordu: cinayet işlemekten bile çekinmeyen, kavgacı ve fanatik Jean Filliol; sürekli komplolar düzenleyen Doktor Martin; ezoterizm ve gizli örgütler tarihine tutkun, komplolar üstadı Eugene Deloncle. C.S.A.R.'in amacı, ulusun yararını önde tutan bir tür Masonluk vasıtasıyla yeraltı eylemleri düzenleyerek hükümeti devirmektir.

C.S.A.R. tek bir merkezden yönetilen bir gizli örgütler silsilesiydi. Bu gizli örgütler birbirlerinden bağımsız ve birbirlerini tanımayacak biçimde, hücre tipi örgütlenme ile düzenlenmişlerdi. Örgüte katılım sırasında bir simgesel inisiyasyon töreni uygulanmakta ve aday sadakat, itaat ve suskunluk andi içmekteydi. Bu and karşılığında örgüte katılan militana askeri eğitim ve her durumda koruma garantisi sağlanıyordu. İhanetin ise tek bir cezası vardı: Ölüm.

Cagoule, askeri modele göre düzenlenmiş "bürolar" halinde örgütlenmişti. Örgütün genel yönetiminden sorumlu Birinci Büro'da Eugene Deloncle ve en güvendiği adamı Jacques Correze bulunuyordu. İstihbaratı sağlayan İkinci Büro'nun yönetimi Doktor Martin tarafından gerçekleştiriliyordu. Georges

Cachier ve François Méténier Üçüncü Büro'da eylemleri düzenliyorlardı.

Personel ve malzeme sağlamakla yükümlü olan Dördüncü Büro'yu Jean Moreau de La Meuse ve Joseph Darnand yönetiyordu.

Deloncle hükümet darbesi yapmanın modern tekniklerini araştırmıyordu ve ayaklanmayı titizlikle hazırlıyordu. Otomatik silahlarla donatılmış gizli savaş grupları, basta komutan Loustanau-Lacau olmak üzere, Fransız Ordusunun sempatizan subayları tarafından eğitilmekteydi. Bu militan grupların elinde ordu depolarından çalınmış ya da yurt dışından satın alınmış silahlar bulunuyordu.

C.S.A.R.'in eylem planlarında ordunun önemli bir rolü vardı ve Deloncle, ayaklanma sırasında ordu birliklerinin de kendisine katılacağını ve milliyetçilerle birlikte iktidarı ele geçireceğini düşünüyordu. Bu nedenle General Petain ile temasa geçmişti, ancak Petain destek vermeyi kesinlikle reddetti. 1937 Yılında Deloncle, Franchet d'Esperey ile anlaştı. Ne var ki, polis çoktan Cagoule'un içine sızdı. 18 Kasım 1937'de İçişleri Bakanı Marx Dormoy, Cumhuriyete karşı düzenlenen büyük "Cagoule" komplosunu basına açıkladı.

Cagoule'un elinde tüm bakanların adresleri, askeri depoların ve fabrikaların nöbetçi sayıları gibi bilgiler bulunduğu anlaşıldı.

Ayaklanma başladığında bir grup komando Mont-Valerian silah deposunu basacak, bir diğer grup Paris otobüslerinin ve çöp kamyonlarının garajını ele geçirecekti. Leon Blum ve Vincent Auriol basta, bir çok politikacı öldürülecekti. Komplocuların elinde Elysée'ye, Meclise ve başlıca bakanlıklara çıkan yeraltı geçitlerini gösteren, Paris kanalizasyon planları vardı. Paris'in enerji merkezlerini gösteren semalar ve kenti karanlığa gömecek eylem planları hazırды. Bu planlarda Saint-Germain'den Quai d'Orsay'e giden elektrik hatlarının çizimi, demiryolları ve metronun elektriklerini kesecek düğmelerin kullanılış biçimi, postanelere gizlice girmenin yolları, gaz fabrikalarının adresleri ve su boru hatlarının çizimleri de bulunuyordu.

Pespese gelen tutuklamalar sonucu ele geçen Cagoule üyelerinin sayısı elli yediye ulaştı. Filliol, Martin ve Correze Fransa dışına kaçtılar. Usule uygun bir dava açabilmek için yeterli kanıtları toplamak aylar sürdü. Davaya gelmemiş bulunan tüm sanıklar ölüm hükmü giydiler. Davada bulunanlara çeşitli hapis cezaları verildi. Ancak bir süre sonra başlayan İkinci Dünya Savaşı ve izleyen Alman işgali, soruşturmanın ve davanın devamını engelledi.

Parçalanmış Cagoule üyeleri savaş ve işgal sırasında oldukça farklı seçimler yaptılar. Deloncle ve Correze, yeni bir faşist örgüt kurdular: "Toplumsal İhtilal Hareketi" (Mouvement Social Revolutionnaire). Loustanau-Lacau, Martin ve Pozzo di Borgo "Fransız Direniş Hareketi"ne katıldılar. Méténier ise, Petain'in kurduğu hükümette bakan oldu. Komünizm nefreti Darnand'a Alman Wehrmacht üniformasını giydirdi.

Deloncle, işgal sırasında giderek Alman karşıtlığını geliştirdi. 1944'te Gestapo tarafından tutuklandı ve oğlu ile birlikte kursuna dizildi.

Cagoule son bombasını en çok nefret ettiği adama, Cagoule'u yokeden Marx Dormoy'a saklamıştı. 1941 Yazında, eski İçişleri Bakanı Dormoy evine yerleştirilen bir bombanın patlaması sonucu öldü.

Cagoule yargılamaları savastan sonra da devam etti. Özgür Fransa için çarpışmış olanlar bağışlandı, diğerleri hüküm giydi.

Unutulmus Bir Etnik Cemaat: Türkiye’li Sabetaycılar..... Yazan: Ilgaz Zorlu

Bu yazı, kendisi de bir Sabetayci olan Ilgaz Zorlu’nun Sabetaycılar adli sitesinden aynen alınmıştır. Ilgaz Zorlu’nun sitesinde konu ile ilgili daha ayrıntılı yazılar bulunmaktadır.

Tarihte yaşanmış bazı öyle olaylar vardır ki etkileri sadece yasandıkları dönemle sınırlı kalmamış çok uzunca bir süre devam ederek pek çok baska olaya da kaynaklık etmiştir. Sabetaycilik veya bilimsel literatürde genel olarak kullanılan sektiyle “Dönmelik” hareketi de bunlardan biridir. Fakat bu hareket ne yazık ki o kadar fazla etkili olmuştur ki, yasandığı dönem sonrasında günümüze kadar süren etkileri modern Türkiye’nin tarihinde belirleyici olmuştur. Belki de sırf bu sebeple araştırılmaması konusunda daima baskılar olmuş, kapatılması ve konusulmaması için özel bir çaba sarfedilmiştir. Konuyu araştırarak insanlar daima engellenmiş, Türkiye tarihini araştırarak şöhret sahibi bilimadamları dahi savundukları bilimsel araştırma ilkelerinin dışına çıkarak konuyu görmezden gelmişlerdir. Bu yazı Türkiye’nin bu çok önemli hareketini ve bu harekete bağlı olarak doğan ve hala devam eden cemaatlerin tarihini konu edinmiştir.

Yahudi dinsel sistemi iki ana düşünce üzerinde gelişmiştir. İlki “Torah-Talmud” ekolü, ikincisi ise “Torah-Kabbala” ekolüdür. Musa’ya (Mose) Sina’da indigine inanılan ve Türkçe’de Tevrat olarak bilinen kutsal metinlerin aslında Musa’ya verilen kısmi bes tanedir ve buna “Torah” denmektedir. Fakat daha sonra gelen peygamberlerin yorumlamalarına dayalı olan diğer kitaplar da vardır ki, bunlar “Neviim” ve “Ketuvim” olarak tanınırlar ve Torah ile beraber bunlara “Tanah” (Tevrat=Ahd-i Atik) denilmektedir. Bu kutsal metinlerin yorumlanmaları ve günlük hayata geçirilmeleri konusu daima bazı tartışmalara yol açmıştır. İşte bu dönemde “Talmud” ortaya çıkar. Talmud hahamların Tevrat yorumlarıdır ve ortodoks Yahudiliğin temelini teşkil eden bir kaynaktır. Oysa daha sonraları İspanya Diasporası’nda (altın çağ) ortaya çıkan bir diğer anonim kaynak daha vardır ki bu da “Kabbala”dır. Kabbala tamamen mistik Yahudiliğin bir kaynağıdır ve kaynakları konusunda hala tartışmalar vardır, dini pratiklerdeki yeri konusu da çok açık değildir. Yahudiler genel olarak Kabbala’nın gizemli ve çekici dünyasından etkilenmişlerse de genelde korkuyla yaklaştıkları da bir gerçektir. Bugünkü İsrail dinî otoritelerinin de Kabbalizme karşı çok sempati tasdikları söylenemez.

Talmud’un ve Kabbala’nın Torah’a karşı bakışları çok farklı olmuştur. Talmudist yaklaşım Torah’i bir yasaklamalar bütünü olarak ele alıp, Tanrının insanları cezalandıran kuralları koyan bir güç olduğundan hareket etmektedir. Talmudistler Tanah’a dayanarak çıkardıkları “Mitzvotlar” (uyulması gerekli kuralları) yoluyla insan hayatını sınırlandırmaktadırlar. Onlara göre insan bu dünyaya bir sınav vermek için gelmiştir ve tamamen Tanrının gücü karşısında olduğunu bilerek hareket etmelidir. Bu görüş ve siki kuralları altında bes bin yıl boyunca ezilen Yahudi bireyi gettosunda tamamen dış dünyaya kapalı ve gizlilik içinde yaşamaya başlamıştır. Oysa Kabbala Talmud’dan bu yönüyle ayrılmaktadır. Kabbala Tanrıyı bir enerji olarak algılar ve insanın yaptığı eylemlerin negatif veya pozitif enerjisinin bir parçası olduğuna inanır. Kabbalist, Tanrıyı ceza veren ve kuralları koyan biri olarak değil, aksine insani özgür bırakan fakat kötülüklere karşı ona “tavsiyelerde” bulunan bir koruyucu olarak algılamaktadır. İnsanın Tanrıya yakarışları (dua) Talmudçulukta olduğu gibi bir ödev değil, aksine insani rahatlatan bir eylem olarak benimsenir. Tanrıdan korkan insan O’nu nasıl sever sorusunu “arkadasını kendin gibi sev” felsefesiyle özdeş kılan Kabbalistler Tanrıya ulaşmaya, “Adam Kadmon” (üstün insan) olmaya gayret etmektedirler. Talmud’un sinirci ve kuralcı yaklaşımına karşı Kabbala tamamen serbest bırakmaktadır bireyi.

İşte bin yıllar boyunca ortodokslar ile Kabbalistler arasındaki temel sorun burada yatmıştır. Fakat Yahudiliğin kendine özgü dekoru içinde bu iki zıt düşünce çatışmamaya gayret etmiş, birbirini dışlamamaya çalışmış, Talmudistler Kabbalistleri daima ihtiyatla fakat reddetmeden izlemişlerdir. Ancak çoğu kez yorumlarında da Kabbala’daki kelime-sayı bağlantılarını kullanmaktan kaçınmamışlardır. Bu iki düşüncenin belki de en temel ortak noktalarından biri mesih inancı olmuştur. Talmudistler direkt olarak Torah’ta olmamasına karşın, ayetlere verilen birtakım anlamlar ile Kabbala kaynaklı olan mesihî düşünceyi kabul etmişlerdir. Kabbala ise kurtuluşu tamamen mesih üzerine odaklamıştır. Luria’nın teorileri ile mesihçilik adeta bir öngörü haline gelmiştir. O kadar ki, sayısal hesaplamalar ve yöntemler hep mesih’in geliş tarihi üzerine yoğunlaşmıştır. Daniel ve İsaia’daki ayetler gizemli bir yöntemle sorgulanmış ve kurtuluş tarihi belirginleştirmeye çalışılmıştır. Fakat bu çabalar ortodoksların kati kurallarına karşı illegal olarak yapılagelmıştır. Kabbala her zaman gizlidir, gerek sözlü olan kısım ve gerekse “Zohar” ve “Sefer Yetzirah” dayalı olan bölümler her zaman gizli bir atmosferde incelenmiştir. Kabbalist, Tanrısalsı gücü keşfetmek için dinsel kurallara uymak gerekliliğine inanmakta ve eğer bunları yapmadan Kabbala yaparsa

felâketler yasanacagina inanmaktadır. Bu o kadar büyük bir gizdir ki halâ binlerce yıllık metinler sadece sözlü olarak Zfat'ta veya Galil'de (İsrail) tarikat üyeleri arasında dış dünyaya kapalı olarak tartışılmaktadır. Talmud ve Kabbala'nın rekabeti XVI. yüz yıl sonrasında doruğa çıkar. Zfat'a Polonya'dan gelen Rav İzak Luria Askenazi bu kentte kurduğu Kabalistik eğitim veren kolejiyle bir akimin başlatıcısı olur. "Zfat Aslanları" olarak kendilerini tanıtan bu grup mesihî kurtuluş doktrinini temel alarak dini bir takım sonuçlara ulaşırlar. "Tzimzum" (büzülme), "Tikun" (tamirat, kurtuluş) kavramları burada önem kazanmaktadır. Luria yaratılışı bir kırılma teorisi ile özetlemektedir ve tamirat ancak mesih'in gelişine olacaktır demektedir. Bu bekleyiş tüm Yahudi cemaatlerinde hızla yayılır, birbiri ardınca gelen katliamlar ve baskılar mesihî dönemin adeta habercisi olarak kabul edilir. Luria'nın ölümü sonrasında da bu ümit devam etmektedir, 1600'lü yıllara gelindiğinde ise had safhaya ulaşır.

Sabetay Sevi (Zwi=Sebi) 1622 yılında o dönemin en önemli Yahudi cemaatlerinden birinin yaşadığı İzmir'de doğar. Küçük yaşlardan itibaren dinî bir atmosferde büyür ve ailesinin isteklerinin tersine dinî bir eğitim alır. Bu dinî eğitim onu zamanla Kabbala'nın içine doğru iter. Kendi ruhî yapısının da elverişli olmasından dolayı genç yasta mistik bir hayat tarzını benimsemiştir. Sevi'nin Zohar ile tanışması ve ardından da Luria'nın fikirlerini öğrenmesine paralel olarak gelişen düşünceleri baslarda pek fazla dikkate alınmaz. O İsrail ulusunun dünyanın her tarafında yaşadığı sıkıntılı ve acılarla dolu yasantisini kendisine mal etmektedir. Ona göre mesihî kurtuluşun gerçekleşmesine az bir zaman vardır. Genç Sabetay mesih olduğu iddiasıyla sinagoglarda vaazlar vermeye başlar. Tamamen Zohar'a dayanan bazı yorumlar yapar, geleneksel olan dinî kuralları hiçe sayarak yeni düzenlemeler getirir, doğal olarak Yahudi cemaati onu dışlar. Yalnız özellikle Orta Avrupa'da meydana gelen Yahudi kıyımlarının yarattığı gerginlik ve korku da halkın mesih beklentisini kuvvetlendirmektedir. Sabetay Sevi'nin hayatındaki dönüm noktası Gazze'li teolog Nathan Levi ile tanışması sonrasında olacaktır. Nathan, Sabetay Sevi'nin beklenen mesih olduğuna inanmaktadır ve Sevi'yi de buna inandırmıştır. Nathan, tüm Yahudi cemaatlerine mektuplar yazarak mesih'in geldiğini ve mesihî dönemin başladığını belirtmektedir. Bu dönemde tüm kurallar ortadan kaldırılacaktır ve mesih, yeni tanrısallık kuralları koyacaktır. Bunun ortodoks Yahudilerce kabul edilemez olduğu muhakkaktı ve kısa sürede cemaatler ikiye ayrıldı; Sevi'yi mesih kabul eden bazı cemaatler olmuştaki da genel olarak İzmir ve İstanbul cemaatleri ona karşıydılar. Fakat Sevi'nin hareketi beklenmedik bir hızla yayılmaya başladı, o kadar ki Amsterdam'dan Hamburg'a, Lugano'dan Kudüs'e Yahudiler gruplar halinde Osmanlı topraklarına gelmeye başladılar. Bu durum karşısında otoritelerini kaybetme korkusu içine giren Yahudi liderleri Sevi'yi öldürmeyi de basaramayınca, çareyi onu saraya ihbar etmekte buldular. O zamana kadar saraydan herhangi bir hareket gelmemesine karşılık bir anda kalabalıkların akını karşısında idareciler önlem almak durumunda kaldılar. Sevi tutuklanarak hapsedildi. Ancak bu müritlerini korkutacağına daha da güçlendirdi, hücresi bir kralınki gibiydi ve ziyaretçilerle dolup taşıyordu. Bu sıralarda siyasi ortam Osmanlı ülkesinde de karıştı. Mehdi olduğu iddiasıyla ortaya çıkan bazı kişiler vardı ve Sevi'nin hareketi onlara göre Deccal'in isaretiydi, çünkü İslâm inancında Mehdi'nin gelişinden evvel Deccal'in geleceği rivayet olunmaktadır. Bu sıralarda, Sevi'nin çağdışı olan Niyazi Misri isminde bir sairisi de dönemin önemli aktörlerinden biri olarak görmekteyiz. Misri, Mehdi olduğu iddiasıyla ortaya çıkmıştı ve daha sonraları kadar de tipki Sevi'ninki gibi olacaktı. Bazı kaynaklar bu iki din adamının İstanbul'da bir araya geldiğini yazmaktadır. 16 Eylül 1666'da Sevi divana çıkartılarak ölümü ve yasamı arasında bir tercih yapmaya zorlanacaktır; ya müslüman olacaktır, ya da öldürülecektir. Sevi, İslâm dinini seçer. Sevi'nin din değiştirerek müslüman olması konusu oldukça tartışmalara açık bir meseledir. Tarihçiler bunu korkuya bağlı olarak algılamışlar ve Sevi'nin hareketinin düşünsel yapısını görmezden gelerek bunu basit bir sahte mesihlik hareketi olarak yorumlamışlardır. Sabetayci kaynaklar bu konuda olabildiğince sessiz kalmışlardır, bunun nedeni Sevi'nin emirlerine dayanmaktadır. Sabetaycılığın daha sonra değinilecek dinî yapısında da görüleceği gibi inancın temelleri daima gizliliğe dayanmaktadır. Yalnız Zohar'da varolan bir inançta göre "mesih kendi cemaati tarafından kabul edilmeyeceği için bir başka dine geçecektir" ibaresi Sabetayci tefsirlerinde anlatılmaktadır. İsa da yine aynı şekilde Yahudiler tarafından mesihliği kabul edilmeyerek ölüme mahkûm ettirilmişti. Fakat Hristiyan inancı onun öldüğünü kabul etmemiştir. Sevi, bizzat Nathan'ın yazdığı bir mektuba göre Yahudi cemaatinin yok edilmesini önlemek için bir din değişikliği yapmıştır. Fakat bu asla kalben yapılmamıştır ve daha sonraları Sevi'nin kaybolusundan evvel yaklaşımda olan "Kipur" bayramı için Yugoslavya Yahudi Cemaatinden bir dua kitabı istemiş olması da bunun en önemli kanıtıdır. Ben daha evvelki makalelerimde de Sabetay Sevi'nin hayatı konusunda ayrıntılı bilgiler verdiğimden burada konuyu daha kısa tutmak istiyorum. Ancak meraklıları için Gershom Scholem'in "The Mystical Messiah: Sabbatai Sevi" isimli devasa çalışması bu konudaki basyapıttır. Sonuçta Sevi kendisine verilen bir paye ile devlet hizmetine alınır (kapicibasi). Fakat zamanla Sevi'nin bu dinî gerçekte benimsemediği anlaşılabilecektir ve kendisi Arnavutluk'a sürgün edilecektir. Onun Arnavutluk'a gitmesi sonrasında dinî prensiplerine inanan bir topluluk ortaya çıkmıştır. Bu topluluk onunla beraber değil onun kayboluşu sonrasında İslâm dinine toplu olarak geçmişlerdir ve Sabetay Sevi'nin mesih olduğuna inanan ve Kabbalizmin ışığında yepyeni bir Yahudi düşüncesini

benimseyen Sabetaycılar tarih sahnesine çıkmışlardır. Sevi'nin Arnavutluk'ta bir mağarada kaybolduğu inancı vardır. Bu sebeple her sabah Sabetaycılarının deniz kıyılarında giderek mesih beklemeleri buna dayanmaktadır. Sevi'nin öldüğüne inanmayan müritleri onun tekrar geleceğini kabul etmektedirler.

Sevi'den sonra Yakov Qerido (kayınbiraderidir) cemaat yönetimine geçer. Fakat zamanla cemaat arasında bazı dinî konularda tartışmalar yaşanacaktır. Cemaat önce Yakov Qerido'nun Sevi'nin halifesi olduğunu benimseyen "Yakubîler" daha sonra da Sevi'ye bağlı kalanların oluşturdugu "Kapancılar" ve Baruhya Ruso isimli bir hahamin Sevi'nin halifesi olduğuna inanan "Karakaslar" olarak üç gruba ayrılır. Bu gruplar zamanla kendi içlerinde yeni bir takım Kabbalistik yorumlar getirmişlerdir ve her birinin dinî inançları arasında farklılıklar olmuştur. Fakat Sevi'ye en bağlı olan grup Kapancılar olmuştur. Bu cemaatler 1924 yılına kadar Selânik'te birbiriyle ilişki kurmadan yaşamışlardır. Fakat özellikle XIX. yüzyıl sonrasında toplumsal hayata girmeye başlamışlardır.

Sabetaycılarının dinî inançlarını tahlil ederken gözönüne alınması gereken nokta her cemaatin farklı özellikler taşımasıdır. Genel olarak bu cemaatlere bakıldığında bunlar içte Yahudi, dışta tamamen Müslüman bir kimlik içinde olmuşlardır. Benzet-benzeme prensibini esas alan Sabetaycılar Selânik'te kendilerine ait dinî mekânlarda dua ederlerdi ve bunlar dışarıdan farkedilemeyecek kadar gizli evlerdi. "Khal" veya "Ortaevi" denilen bu dinî merkezlerde "Hoca" (Kapancı), "Ogan" (Karakas), "Peytan" (Yakubî) gibi sıfatlarla adlandırılan din adamları görev yapmaktaydılar. Bu din adamları cemaatin kendi okullarında eğitim görmektedirler.

Kapancılar XX. yüzyılın ortalarına kadar süren aktif dinî yaşamlarında, Khal denilen dinî merkezleri kullandılar. Hoca veya "Sakallı" denilen din adamları belirli zamanlarda yapılan merasimleri yönetirdi. Dualar tamamen Yahudilerinki ile aynı olmakla beraber Sabetay Sevi için okunan siirler mevcuttu ve bunların yanı sıra "Mezmurlar" (Tehilim) denilen Tanah bölümü hergün okunmaktaydı. Cemaat bir organizasyon olarak birbirine bağlıydı, zenginlerden fakirlere doğru işleyen bir yardım mekanizması vardı. Zengin kişiler fakir olanlara yardım ederlerdi. Bu yardımlaşma o kadar ileri gitmişti ki Selânik'ten Türkiye'ye gelirken her Sabetaycinin gemi ücretini o dönemin en zengin kişilerinden olan tütüncü Kâzım Emin Efendi ödemisti. Kapancılar, dinî geleneklerinde Yahudiliğe en bağlı olan gruptu.

Karakaslar, Sabetay Sevi'nin halifesi olarak kabul ettikleri Osman Baba'ya (ya da dede) inanırlardı. Baruhya Ruso isimli bu kişi zamanının önemli Kabbalistlerinden biri olarak kabul edilmekteydi. Onun soyundan gelen kişilerde bir kudsiyet olduğuna inanılmaktadır. Bugün halâ dinî yapılarını muhafaza eden Karakaslar, Sabetay Sevi'nin prensiplerinden giderek uzaklaşmışlardır. Daha ziyade İspanyolca duaların ağırlıklı olduğu dinî sistemlerinde Osman Baba'ya kudsiyet yükleyen ifadeler mevcuttur. Bu grubun kendine ait din adamlarına "Ogan" denilmekle beraber "Hoca" lâkabi da kullanılmaktadır. Cemaat üyeleri arasında bir yardımlaşma genelde vardır. Din adamları bugün halâ mevcudiyetini koruyan "Yesivalar"da eğitim almaktadırlar. Hoca olabilmek için kişinin anne ve babasının Karakaslardan olması ve evli olunması koşulu vardır. Genel inanç, mesihin tekrar kendi gruplarından çıkacak biri olacaktır.

Yakubîler ilk olarak ana cemaatten ayrılan gruptur ve bunlar genellikle İslâm inancına en yakın grup olmuştur. Özellikle dışa en fazla açılan grup olarak ailelerde önemli ölçüde Avrupa'lılarla evlenmeler olmuştur. Yakov Qerido'yu mesih olarak bekleyen Yakubîlerde dinî yapı bozulmuş olmakla beraber özellikle İzmir'de çok önemli bir toplulukları olduğunu bilmekteyiz. Türk siyasi hayatındaki çok önemli kişiler bu cemaat kökenliydi. XIX. Yüzyılın sonundan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşanan kargasalık Sabetaycılar da yakından etkilemiştir. O döneme kadar tamamen gizli olarak sürdürdükleri dinî yaşantılarına paralel olarak asla entegre olmadıkları devlet sistemine karşı bu tarihten itibaren bir yakınlaşma hissetmeye başlamışlardır. Bunun en önemli nedeni belki de Sabetaycılarının da milliyetçilik fikirlerinden etkilenmelerinde aranmalıdır. O yıllarda herkesin kendi kaderini tayin etme zorunluluğunun ortaya çıktığını farkederek cemaatler, ellerinde bulundurdıkları servetleri sayesinde politik roller üstlenmeye başlamışlardır. Özellikle Selânik'in merkezden uzak ve kozmopolit yapısı içinde İttihat ve Terakki, Masonluk ve Osmanlı tarikatlerinde etkili oldukları söylenebilir. O kadar ki bu kurumların içindeki önemli noktalarda Sabetaycılarını görmektediriz.

1924'de Türkiye'ye yaptıkları zorunlu göç sonrasında Sabetaycılarının ilk anlarda büyük bir boşluk yaşadıkları farkedilebilir. O dönemdeki siyasi baskılar sebebiyle giderek dini yapılarda çözümler başlamıştır. Artan dış evlilikler yoluyla kapancılar ve yakubiler genel olarak asimile olma sürecine girmişlerdir. Siyasi hayatta etkinlik kazanan bazı kişilerin Sabetayci kökenleri konusunun Türk basınında tartışma konusu yapılmasına paralel olarak Sabetaycilik giderek artan bir şekilde hedef alınmaya başlamıştır. Savaş sonrasında yarattığı milliyetçi ortamda Sabetaycılar "dönme" lâkabıyla asagılanmışlar, bu kökenden gelen kişilere karşı hakarete varan ifadeler kullanılmıştır. Giderek Almanya'daki nasyonel sosyalizme paralel gelişen sovenizm Dönme-Mason-Yahudi üçgeni saplantısına kapılarak olayların arkasında bu sebepleri aramıştır. Selânik'teki serbest ve birleşik yaşam sonrasında yaşanan dağılma

cemaatleri derinden sarsmıştır. Baskı ve korkular dinî ritüellerin yapılmasını azaltmış, cemaat üyeleri genel olarak kimliklerini gizleme yolunu seçmiştir. Bu sıralarda aslini sormadan “Kendini Türk kabul eden herkes Türktür” felsefesine dayalı Kemalist milliyetçilik anlayışı Sabetaycılarını siki sikiya sarıldıkları bir ideoloji haline gelmiştir. Kaybettikleri menevî oratamı da Masonlugin ritüelleriyle ikame yoluna gitmişler böylelikle Türkiye halkının üstüne Modern-Atatürkçü-Batıcı bir anlayışla egemen olmuşlardır. Bugün halâ Atatürkçü Düşünce Dernekleri üyeleri arasında Sabetayci kökenli kişilerin olması bunun bir kanıtıdır.

Sabetayci kimlik konusu ise oldukça muallakta kalmıştır. Yaptığım incelemeler genel olarak Sabetaycılarını özellikle ilk iki kusakında kimliğin tamamen gizlenmesi ve Selânik’li olduğunu söylememe şeklinde görülmektedir. Ancak üçüncü kusagın kökenini öğrendiğinde, ailesi ve kendisiyle bir mücadeleye girdiği görülmüyor. Bazı genç Sabetaycılar kendilerini Yahudi olarak görmekte, bazıları bu konunun kapanması gerektiğine inanmakta, bazıları ise Sabetayci inançlarından bir kimlik oluşturmaktadırlar. Bu konuda herhangi bir kesin yargıya şu an için ulaşılamadığı açıktır. Fakat Sabetayci gençlerin bazı kurumsal hareketleri olduğu da bilinmektedir. Kuskusuz zamanla Sabetaycılığın daha fazla araştırılması ile en azından insanların Sabetayci kökenlerinden utanmamayı öğrenebileceklerini tahmin etmek herhalde çok yanlış olmayacaktır. Basta Türkiye Yahudi Cemaati olmak üzere hiçbir Yahudi cemaati ve İsrail Sefarad ve Askenaz hahambasılıkları Sabetaycılığı Yahudi dininin ve kültürünün bir parçası olarak görmemektedirler. Sabetaycılarını 1917, 1991 ve 1996 da Yahudi dinine geçiş istekleri reddedilmiştir özellikle son iki çaba İsrail’de politik olarak algılanmıştır. Bugünün Türkiye’sinde özellikle devlet ve siyasi hayatta topluma yön veren önemli kişilerin Sabetayci kökenli olmaları ve bunların Kemalist bir düşünceyi benimsemeleri toplumun bazı kesimlerinden tepkilere neden olmaktadır. Bu durumda alınacak bir dinî kararın Türkiye Yahudi Cemaati içinde bir tehlike yaratılacağına inanılmaktadır. Fakat 1996’da İsrail “Giyur” (din değiştirme) hahambasılığının verdiği bir karar dikkat çekicidir. Buna göre Diaspora’da yaşayan bir cemaatin Yahudiliği meselesinin İsrail’de önemli olmadığı belirtilmektedir. Halbuki “Falasalar” (Etiyopyalı Yahudiler) de ülkelerinde yaşadıkları dönemde Yahudilikleri meselesi tartışılmıştı. Görülüyor ki, bu konudaki kararlar tamamen politik olmaktadır. Ayrıca Türkiye Hahambasılığı da iki güncel olay sırasında (Halil Bezmen’in A. B. D deki demeçleri ve İsrail gazetelerinde Sabetaycılıkla ilgili yayımlanan yazılar sonrasında) konuyla ilgili sorular yöneten basın mensuplarına Sabetaycılarını Yahudilikle ilgili olmadığını ısrarla belirtmişlerdir. Fakat Sabetaycılar kültür olarak Sefarad kültürünün bir parçasıdır. Gelenekler ve kültürü oluşturan diğer unsurlar (yemekler, müzik, yaşam biçimi gibi) açısından Sefarad Yahudileri ile aynı kültür evrenini paylaşmaktadırlar. Bu sebepten dolayı, gündelik hayatta bu cemaatle ilişkileri olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla bu dışlanma sunî olarak ortada bulunmamaktadır. Zaten giderek Sabetayci-Yahudi evliliklerinde de son dönemlerde bir artış olduğu gözlenmektedir. Üstelik özellikle A. B. D ve Batı Avrupa’da Sabetaycılarını Yahudi topluluklarına karıştıkları da bilinmektedir. Sabetaycılar bugün genel olarak dinsel aktivitelerini kaybetmişlerse de, halen her üç topluluk içinde de varolan ve geleneksel yapıyı muhafaza eden aileler olduğu da bir gerçektir. Özellikle, Karakasların cemaatçi yapıyı korudukları bilinmektedir.

Sabetayci kökenli ailelerden gelen kişilerin bugünkü Türkiye’de ekonomik ve toplumsal yönden önemli roller üstlenmiş oldukları gözardı edilemez. Her ne kadar bu kişilerin genelde Sabetaycılığa yaklaşımları kendilerini gizleme ve konuyu unutturma şeklinde olsaydı da, unutulmamalıdır ki bu kişileri sahip oldukları sosyal statüye ulaştıran etkenlerin başında Batılı bir eğitim anlayışında gelişen ve Sabetayci kültürün özelliklerine dayalı olan aile yapılarının geleneksel Müslüman-Türk aile yapısından farklı olması gelmektedir. Nitekim gerek toplumda millî gelirden aldıkları pay açısından, gerek Türkiye’nin genel eğitim seviyesinin üst sınırında yer almalarından dolayı Sabetaycılar kolaylıkla gündelik yaşamda bir takım avantajlar elde etmişlerdir. Kimliklerini gizlemelerinin de en önemli nedeni sahip oldukları ekonomik üstünlükleri kaybetme korkusuna dayanmaktadır. Özellikle varlık vergisi sırasında devletin cemaat mensuplarına karşı taktığı olumsuz tavır ve ayrımcılık böyle bir endişenin nedeni olarak algılanabilir. Benim yapmış olduğum araştırmalarda, ailelerin ellerinde halen çok önemli ilk el kaynakları olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak anlamadıkları bir lisanda (İbranice ve Ladino) yazılmış olan bu aile yadigârları maalesef bu korkular nedeniyle gün yüzüne çıkartılmamaktadır. Bu arada yine bana gelen bilgiler doğrultusunda, sanıldığının aksine Sabetaycılarını sadece büyük kentlerde yaşamadıkları 1924 mübadelesi sonrasında Bergama, Uşak, Dikili, Soma gibi Ege’deki önemli merkezlere de yerleştiklerini tespit ettim. Bu merkezlerin özellikle günümüz de Türkiye ekonomisinde tasdikları değer düşünülürse araştırmaların ne kadar yetersiz kaldığı ortaya çıkmaktadır. Sonuçta bugün bütün karşı çıkışlara ve reddetmelere rağmen bir Sabetayci cemaatin varolduğu açıktır. Bu cemaat üyelerinin üç farklı bakış açısını bir kez daha belirlemek gerekiyor. Genel olarak ilk iki kusak Sabetaycılığın unutulmuş tarihe mal olması arzusunadır. Üçüncü kusakta da bu fikri destekleyenler olduğu gibi kendini Sabetayci inancın içinde gören ve geleneksel yapıyı muhafaza etmek isteyenlerin yanı sıra tamamen Yahudi olduğuna inananlar da mevcuttur. Dolayısıyla Türkiye’de yaşayan bu gizli ve önemli cemaatin tarihinin bir an evvel antropologlar, sosyologlar ve özellikle de tarihçiler tarafından ele alınması gerektiğine inanıyorum.

Kabbala

Yahudi Gizemciligi ve Kabbala.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Giris

Kabbala, XII. yüz yıldan başlayarak Yahudi gizemciligini tümüyle etkisi altına almış olan ezoterik bir akimdir. Her zaman temelde sözlü bir gelenek olan Kabbala, İbranice’de sözcük anlamı olarak da “gelenek” karşılığını tasimaktadır.

Gizemci deneyimlerin içerdigi olası kişisel tehlikelerden kaçınabilmek amacıyla, Kabbala öğretisine ve uygulamalarına inisiyasyon mutlaka bir önderin, bir yol göstericinin gözetim ve denetiminde gerçekleştirilmelidir. Her yönüyle gizemci bir öğreti olan Kabbala’nın, özünde Tanrı’nın Musa’ya aktardığı “ilâhî vahy” olan Torah’ın (Tevrat) yazılı olmayan gizli bilgilerini içerdigi ileri sürülmüştür. Yahudiliğin temel ilkesinin Musa yasalarına uyum olmasına karşın, Kabbala’nın insana doğrudan Tanrı’ya ulaşma yollarını sağladığı varsayılmıştır. Bu bakımdan Kabbala, bir çokları tarafından tehlikeli biçimde kamutanrici (panteist) ya da sapkın olarak nitelendirilen gizemci yaklaşımlar içeren bir dinsel boyutu Yahudiliğe katmıştır.

Köken

Kabbala’nın kökeni İ.S. I. yüz yılda Filistin’de filizlenen “Merkava” (ya da Merkabah) gizemciligine kadar geri götürülebilir. Merkava gizemciliginde temel uğras, Eski Ahit’te peygamber Ezekeil’in düşlediği “ilâhî taht” ya da “araba” (merkava) hakkında derin düşüncelere dalmak ve bu sayede çosku içinde kendinden geçmektir.

VII. ve XII. yüz yıllar arasında uygulama alanı Filistin’den Babilonya’ya kayan ve yoğun biçimde Gnostik inançların etkisi altında kalan Merkava gizemciliginde asıl amaç, Tanrı’nın tahtını ve göksel düzeni düşleyebilmektir. Gizemci Merkava yazımında, çosku içindeki ruhun yükselisi, düşman meleklerle dolu “yedi küre”yi ya da “yedi gök katını” asmak için yapılan tehlikeli bir yolculuk olarak tanımlanmaktadır. Ruhun bu yolculuktaki amacı, merkava’nın üzerinde bulunan ilâhî tahta ulaşmaktır.

“Tzenu’im” adı verilen Merkava uygulayıcıları, özel ahlâk niteliklerine sahip olan az sayıda seçkin kişileri ve sürekli oruç tutarak kendilerini gizemci deneyimlere hazır tutmaları gerekiyordu. Bu seçkinlerin yapacağı başarılı bir düşsel yolculuk için her şeyden çok “mühür” olarak tanımlanan bazı büyü sözlerinin ve formlerinin kullanımı zorunluydu. Bu büyü sözleri, her bir gök katının kapısında bekçilik yapan melekleri yatırmak için gerekiyordu. Hatalı bir “mühür” kullanımı, önemli yaralanmalara, hattâ korkunç ölümlere yol açabilirdi.

Talmud’a göre, Merkava uygulamasına kalkışan dört kişi arasından biri ölmüş, diğeri delirmiş, öteki dinden çıkmış ve yalnızca Rabbi Akiba ben Joseph gerçek bir düşsel deneyime nail olmuştur. Merkava uygulayıcıları kimi zaman “Dogaüstü Dünyanın Gezginleri” olarak da adlandırılırlardı. Bu gizemci akimin en eski iki yazımsal kaynağı; Rabbi Akiba’ya ait olduğu sanılan “Küçük” ve Rabbi Ishmael ben Elisha’ya ait olduğu sanılan “Büyük” metinlerdir. Ayrıca, “Enoch’un Kitabı” ve Tanrı’nın oldukça abartılı antropomorfik (insan biçimli) betimlemelerini içeren “Shi’ur Qoma” (İlâhî Boyutlar) adındaki metinler de Merkava geleneğine aittirler.

Sefer Yetzira

Kabbala geleneğinde III. ve VI. yüz yıllar arasında ortaya çıkmış olan ikinci basamak “Sefer Yetzira” (Yaratılış Kitabı) adlı kitaptır. Sefer Yetzira, büyü ve evrenbilim (kozmoloji) konusunda bilinen en eski İbranice eser olup evrenin, İbrani alfabesinin 22 harfi ile “Sefirot” adı verilen 10 ilâhî rakkamdan yaratıldığını anlatmaktadır. Harfler ve rakkamlar birlikte Tanrı’nın evreni yaratırken kullandığı “gizli bilgeliğin 32 yolu”nu oluşturlar.

Sefer Yetzira’nın, hatalı olarak Hz. İbrahim’e ait olduğu da ileri sürülmüştür. Bu nedenle kimi zaman kitabın adı “Otiyyot de Avraham Avinu” (İbrahim Babamızın Alfabesi) olarak geçer.

Yetzira, sonraki dönemlerde Yahudiliği derinden etkileyecek olan “sefirot” kavramını ortaya atmıştır. Çoğul olan Sefirot sözcüğü İbranice’de “sayılar” anlamına gelmektedir. Sözcüğün tekil biçimi “Sefira” ya da “Sephira”dır (yani sifre).

Yetzira'ya göre Sefirot, yaratıcı Tanrı'nın kendini gösterdiği on ayrı olusum ya da güç olarak yorumlanabilir. "En Sof" adı verilen "Bilinmeyen Sonsuz Tanrı"dan yansıyan on ayrı asama bulunduğu ileri sürülmektedir. Böylece her sefira, Tanrı'nın ayrı bir yaratıcı niteliğini ifade etmektedir. Kabbala'ya göre her sefira'nın bir başka sefira ile olan bağlantısı yaratılışın ritmini oluşturmaktadır. Kabbala'da, Sefirot'un gizemci yapısı ve kesin işlevi en sık tartışılan konudur. Bu tür spekülasyonların tümüyle sapkinlik olduğu yolundaki sert eleştirilere karşın, sefira'lar Kabbalacı gizemcilğin temel ilkesini oluşturlar.

Sefira'lar sırasıyla; "keter'elyon" (yüce taç), "halhama" (bilgelik), "bina" (zekâ), "hesed" (sevgi), "gevura" (kudret), "tif'eret" (güzellik), "netzah" (sonsuzluk), "hod" (görmek), "yesod" (temel) ve "malkhut" (krallık) olarak sıralanırlar. Sefira'lara; adimler, ilkeler, nitelikler, taçlar gibi başka isimler de verilmiştir.

On adet sefira'nın içindeki ilk dörtlü grup evrensel elementleri (Tanrisal Ruh, Hava, Su ve Ates), kalan altılı grup ise yönleri (Sag, Sol, Ön, Arka, Yukarı, Aşağı) simgelemektedir. Sefirot ile birlikte alfabenin harfleri, insan bedeninin çeşitli kısımlarına denk gelmekte ve böylece insani yaratılışın mikrokozmosu biçimine dönüştürmektedir.

Sefer ha-Bahir

Kabbala'nın bir diğer önemli metni, XII. yüzyılda ortaya çıkan "Sefer ha-Bahir" (Parlaklık Kitabı) adlı eserdir. Bu kitabın, ezoterik Yahudi gizemcilik ve genel olarak Yahudilik üzerindeki etkisi derin ve kalıcı olmuştur. Bahir, yalnızca Sefira'ları yaratılışın ve evrenin sürekliliğinin araçları olarak yorumlamakla kalmamış, aynı zamanda "Gilgul" (ruh göçü) gibi kavramları da ortaya atarak yoğun bir gizemci simgecilik katkısıyla Kabbala'nın temellerini güçlendirmiştir. Bahir, aslında Eski Ahit'in geniş kapsamlı bir simgesel yorumudur ve dayandığı temel motif, İbrani alfabesindeki harflerin ses ve biçimlerinin gizemli anlamlarıdır.

Kitabın ilk olarak, XII. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'nın Provence bölgesinde ortaya çıktığı sanılmaktadır. Oysa Kabbalacılar Bahir'in çok daha eskiden kaldığını ve ilk uygulamalarının I.S. I. yüzyılda Rabbi Nehunya ben Haqana'ya ait olduğunu ileri sürerler. Ayrıca, kitapta yer alan bazı ifadelerin ise "Tannaim" adı verilen III. yüzyıl Yahudi bilginlerinden aktarıldığını savunurlar. Orta Çağ'dan kalma el yazmaları üzerinde yapılan nesnel bir değerlendirme Bahir'in yazarının, Doğu'dan Avrupa'ya daha önceden gelmiş bulunan bazı gizemci kavram ve metinleri eserine eklediğini ortaya koymuştur.

İbranice ile Aramice karışımı bir dille yazılmış olan Bahir, oldukça düzensiz ve genellikle bulmacamsı yapısına karşın, yoğun bir gizemci simgecilik Kabbala'ya ve Kabbala yoluyla da Yahudiliğe başarıyla sokmuştur. Çağdaş Yahudi araştırmacı Gershom Gerhard Scholem, bu gizemci simgecilik Kabbala'nın Yahudi dinsel düşüncesi üzerindeki en önemli etkisi olarak değerlendirmiştir. Örneğin Bahir, evrenin yaratılması ve varlığını sürdürmesini gizemli bir biçimde simgeleyen on adet "Tanrisal Olusum"un bilinen en eski açıklamasını içermektedir. Kendi içinde üç adet üst ve yedi adet alt belirtiyeye ayrılan bu on "söylem" (Ma'amarot), Kabbala'daki ünlü "Sefira'lar" olarak tanımlanmıştır.

Bahir, aynı zamanda, Kabbalacı kuramlar arasına "Ruh Göçü" (Gilgul) kavramı ile Tanrisal yaratma gücünü simgeleyen "Kozmik Ağaç" düşüncesini de eklemiştir. Ayrıca kötülük kavramının da, Tanrı'nın kendisinde bulunan bir temel ilke olduğu da Bahir'de belirtilir. Eserin son bölümü, "Büyük Gizem" (Raza Rabba) adlı eski bir gizemci metinden alıntıdır. Kabbalacılar, Bahir'in içerdiklerini buyruk olarak kabul ederler; oysa Bahir bir çok Yahudi din adamı tarafından sapkin olarak nitelendirilmektedir.

Sefer ha-Temuna

İlk olarak XIII. Yüzyılda İspanya'da ortaya çıkan "Sefer ha-Temuna" (İmge Kitabı), yazarı bilinmeyen İbranice bir eserdir. Temuna, İbrani alfabesinde bulunan harflere mistik anlamlar yükler ve Tevrat'ın insan gözü ile görülemeyen bazı bölümlerinin olduğunu ileri sürer.

Temuna'nın en önemli katkısı Kabbala'ya "Kozmik Devirler" (Shemittot) kavramını eklemesidir. Buna göre, her kozmik devir, kendine denk düşen Tanrisal niteliklerle uyumlu ayrı birer Tevrat yorumu getirmektedir. Temuna'nın içeriği, Tanrı'nın niteliklerinden "kayra", "yargı" ve "insaf" tarafından yönetilen ilk üç "Shemittot" üzerinde yoğunlaşmıştır. Sonuç olarak, sözü edilen her üç devir ayrı birer Tevrat'a sahiptir ve henüz "yargı" dönemini yaşamakta olan insanlık, Tevrat'ı bir buyruklar ve yasaklar dizisi olarak algılamaktadır. Tevrat'ın Temuna tarafından böyle görelî bir biçimde yorumlanması, XVII. yüzyılda Osmanlı toprakları üzerinde ortaya çıkan ve mesihçi bir akım olan "Sabetaycilik" düşüncesini kuvvetle etkilemiştir. Sabetayciliğin temel kuramı, Tevrat'ın ancak görünürde oratadan kaldırılması ile gerçek amacına ulaşacağı biçimindedir. Temuna'dan kaynaklanan bu kuram, Yahudiliği kesin kuralları olan bir din olarak değil, her farklı devirde ayrı kuralları olan bir inanç olarak görmektedir.

Sefer ha-Zohar

Bazı Kabbalacılar tarafından Tevrat'a rakip olacak ölçüde kutsallık atfedilen ünlü "Sefer ha-Zohar" (Görkemin Kitabı) da ilk olarak İspanya'da ortaya çıkmıştır. Genel olarak, yaratılın gizemini ve Sefira'ların işlevlerini anlatan Zohar ruh, kötülük ve yaratılın gibi konularda gizemci kavramlar geliştirmektedir. Çoğunluğu Aramîce olan ve XIII. yüz yılda yazılmış olan bu kitap, ezoterik Yahudi Mistisizminin ya da Kabbala'nın klâsik metni olarak değerlendirilmektedir. Yahudi dininde, ezoterik gizemciliğin I.S. I. yüz yıldan başlayarak islenmesine karsın, Zohar geleneksel gizemci yaklaşımlara XIV. Yüz yıldan sonra yeni bir canlılık ve hız getirmeyi basarmıştır.

Zohar, yedi ayrı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin en geniş olanı, Eski Ahit'in ilk bes kitabı (Tevrat) ile Ruth ve Süleyman'ın Özdeyisleri bölümlerinde yer alan kutsal metinlerin "içsel" (gizemci, simgesel) anlamlarını işlemektedir. Zohar'da, tümü Simeon ben Yohai (I.S. II. yüz yıl) ve öğrencilerini merkez alan oldukça uzun vaazlar, kısa söylev ve öyküler yanyanadır. Zohar, yazar olarak Simeon'un adını özellikle vermekteyse de, çağdas araştırmacılar eserin büyük bir bölümünü Moses de Leon (1250-1305) tarafından yazıldığına ikna olmuşlardır. Yine de, elde bulunan metinde bazı eski mistik yazılardan alıntılarının kullanıldığı olasılığını göz ardı etmemektedirler.

Luria Kabbalası

1492 Yılında İspanya'dan sürülmelerinden sonra, Yahudilerin dünyanın sonu ve mesihin gelisine dair beklentileri giderek yoğunlaştı ve bunun sonucu olarak Kabbala'ya duyulan ilgi büyük ölçüde arttı.

İşte böyle bir manevi ortamda, XVI. yüz yılda Kabbala'nın tartışmasız merkezi durumuna, gelmiş geçmiş en büyük Kabbalacı olarak kabul edilen Isaac ben Solomon Luria'nın yaşadığı, Galile'deki Safed kenti ulaştı.

"Arslan" (ha-Ari) lâkabiyle da anılan Luria, 1534 yılında Osmanlı topraklarında bulunan Kudüs'te dünyaya geldi. Yasamı hakkında temel kaynak, yazarı bilinmeyen "Ari'nin Yasamı" (Toledot ha-Ari) adlı bir biyografidir. Luria'nın ölümünden yaklaşık yirmi yıl sonra yazılan ve yayınlanan bu yapıt, Luria hakkında gerçek ve hayalî öğeleri rastgele bir araya getirmiştir.

Toledot'a göre Luria'nın babası erkenden ölmüş ve annesi küçük oğlu ile birlikte Mısır'a, varlıklı ailesinin yanına göç etmiştir. Luria, önceleri dinsel bir eğitim almış ve Yahudi hukukunu (Halakha) incelemiştir. Henüz çok genç iken, ünlü hukukçu Isaac ben Jacob Alfasi'nin "Sefer ha-Halakhot" adlı kitabına yorumlar kaleme almıştır. Luria'nın gençliğinde ticaret ile uğraştığı da bilinmektedir.

Kısa süre sonra Luria'nın tüm ilgisi Yahudi mistisizmi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu dönemde her şeyden elini eteğini çekip, amcasının Nil üzerinde bir adada bulunan evinde yedi yıl kadar yalnız yaşamıştır. Erken dönem Kabbalacılarını inceledikten sonra, zamanla tüm araştırmalarını Zohar'a yönlendirmiş, döneminin en ünlü Kabbalacısı olan Cordovero'nun yapıtlarını okumuştur. Luria'nın ilk yapıtı, Zohar'ın bir bölümü olan "Gizlilik Kitabı" (Sifra di-Tzeni'uta) hakkında yazdığı yorum olmuştur. Bu yorum, tümüyle klâsik Kabbala'nın etkisinde olup, ileride Luria Kabbalası diye anılacak olan özgün öğretisinden hiç bir iz tasınamamaktadır.

1570 Yılında Luria, Cordovero'nun öğrencisi olmak için Kabbalacı akimin merkezi haline gelmiş olan Safed'e göç etmiştir. Öğrenciliği sırasında, kendisi de yeni bir sistemle Kabbala dersleri vermeye başlamış ve etrafına çok sayıda öğrenci toplamıştır. Bu öğrenciler arasında, sonradan Luria'nın öğretilerini yazıya dökerek olan Hayyim Vital en yeteneklisi olmuştur. Luria'nın Kabbala öğretisi yalnızca ezoterik bir çevreye yönelmişti, araştırma ve derslerine herkesin katılmasına izin vermiyordu. Zamanının çoğunu öğrencilerinin eğitimi için harcarken, geçinebilmek için o dönemde Safed'de oldukça canlı olan ticaret uğrassını da sürdürmekteydi.

Luria'nın Safed'e geldiği ilk günlerde, Cordovero'nun çevresinde toplanmış bulunan Kabbalacılar, belirli ritüelleri uyguladıkları farklı bir yaşam tarzı geliştirmişlerdi. Örneğin, Sabbath (cumartesi) günlerinde kirlere çıkarak "Sabbath Kraliçesi" adıyla kisilestirdikleri günü kutlardı. Luria'nın gelişiyle, bu gezintilere "Kavvanot" (meditasyon) ve "Yihudim" (birleştirme) gibi yeni uygulamalar eklendi. Aslında bu ritüeller, ruhların Mesih'in gelisine kadar içinde yaşamaya mahkum oldukları kirliliğe (Kelipot), yani bedenlerinden, manevî olarak sıyrılmayı sağlayan bir tür günden arınma eylemleri idi.

Luria'nın kişiliğinin güçlü etkisi, Safed kentine yoğun manevî bir atmosfer, mesihçi bir gerilim ve bir yaratıcılık ateşi getirmişti. İçtenlikle dine bağlılık ve dünyadan el etek çekis Kabbalacıların yaşam özellikleri haline gelmişti. Safed'de yaşayan herkes, Zohar'ın yorumundan hareketle, Mesih'in 1575 yılında Galile'de ortaya çıkacağına inanmıyordu.

Safed'de yaşadığı kısa süre içinde - ölümüne kadar geçen iki yıl süresinde - Luria, Yahudi mistisizmine

yeni unsurlar ekleyen, çok yönlü ve verimli bir Kabbala dizgesi kurmayı basardı. Zohar'ın ilk bölümünün bir yorumunu içeren oldukça kısa bir metnin dışında, kendi öğretisini asla kaleme almadı. Luria, 1572 yılının Ağustos ayında bir salgında yaşamını yitirdi.

Bugün Luria Kabbalası diye bilinen, Luria'nın ölümünden sonra Hayyim Vital tarafından derlenerek yazıya dökülen ve Luria'nın öğretilerini içeren oldukça kapsamlı bir koleksiyondur. Bu yapıt, tüm Yahudi mistisizmini etkileyen yeni bir düşünce akımı oluşturmıştır. Luria Kabbalası, bir yaratılış kuramı ile buna bağlı olarak evrenin giderek yozlastığı düşüncesini ileri sürer ve özgün uyumu yeniden oluşturmak için pratik bir yöntem önerir. Yaratılış kuramı üç temel kavrama dayanmaktadır: “çekilme” (Tzimtzum), “kapların kırılması” (Shevirat ha-Kelim), “restorasyon, tamirat” (Tiqqun). Sonsuz (En Sof) olan Tanrı, yaratılışa yer açabilmek için, yeni oluşan uzaya yayılan bir ısıt biçiminde, kendi içine doğru çekilmiştir. Sonradan bu sonsuz Tanrısals ısıt, sonlu kapların içine hapsolmuş ve gerilime dayanamayan kaplar kırılarak, evrene kötülük ve uyumsuzluk yayılmıştır. Artık dünyayı kötülükten arındırma ve hem kozmosu, hem de tarihi kurtarmak için mücadele etmek gereklidir. “Tiqqun” aşamasında, Tanrı'nın krallığı yeniden kurulacak, ilahî parlaklık kaynağına geri dönecek, Tanrısals ısıtın en yüksek formu olarak “ilksel insanı” simgeleyen “Adam Kadmon” yeniden doğacaktır. İnsanoglu bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Zira dualar sırasında uygulanan çeşitli “kavannot”lar ve sözcüklerin gizli kombinasyonlarının mistik söylenişleri, ilksel uyumun yeniden kurulmasına ve “Tanrısals İsmi” yeniden birleştirmeye yöneliktir.

Luria Kabbalası'nın etkisi büyük olmuştur. Hem XVII. yüz yılda gelisen Sabetay Sevi akımı, hem de XVIII. yüz yılda ortaya çıkan asiri sofu ve gizemci Hasidizm akımı üzerinde önemli bir rol oynamıştır.

Sabetay Sevi

(Sabetay Sevi'nin yasami ve Sabetaycilik akımı hakkında daha ayrıntılı bilgi için Sabetay Sevi adresine bakınız.)

1626 Yılında İzmir'de dünyaya gelen Sabetay Sevi, genç yaşlardan başlayarak kendini Yahudi mistisizmine, Kabbala'ya kaptırmıştı. Bilincini yitirdiği, coskulu dönemler yaşıyordu. Güçlü kişiliği ile çevresine bir çok mürit toplamayı basarmıştı. Henüz yirmi iki yasında iken, Kabbalacı yorumlara dayanarak, kendisinin beklenen mesih olduğunu ilân etti.

Gelismelerden huzursuz olan hahambasılık, Sevi'yi İzmir'i terk etmeye zorladı. Sevi önce eski bir Kabbala merkezi olan Selânik'e, sonra İstanbul'a gitti. Baskent'te, saygıdeğer ve ünlü bir vaiz olan Abraham ha-Yakini ile karşılaştı. Yakini'nin elinde Sevi'nin mesih olduğunu doğrulayan Kabbalacı bir kehanet belgesi vardı. Kısa süre sonra İstanbul'dan da ayrılan Sevi, önce Kudüs'e ve sonra Misir'a gitti. Kahire'de Osmanlı valisinin hazinedarı olan güçlü ve varlıklı Raphael Halebi'yi kendi davasına inandırdı.

Malî destek sağlamış olarak, yandaşlarından oluşan bir maiyet ile Kudüs'e muzaffer bir biçimde geri döndü. Burada, Gaza'lı Nathan adında yirmi yaslarında bir öğrenci, Yahudi geleneklerinde yer alan “Mesih'in Müjdecisi” rolünü üstlendi. Nathan, cosku içinde, Israil devletinin yeniden kuruluşunun çok yakında gerçekleşeceğini ve Sevi'nin zaferi ile dünyanın kurtulacağını herkese duyurdu. Nathan, Kabbala hesaplarına dayanarak, kıyamet günü için 1666 yılını bildirdi. Ancak, Kudüs hahamları tarafından tehdit edilen Sevi, 1665 yılında sevinçle karşılandığı İzmir'e geri döndü. Bir kaç yıllık süre içinde, Sabetaycilik akımı hızla güçlenerek Venedik, Amsterdam, Hamburg, Londra ve bazı Kuzey Afrika kentlerine kadar yayıldı.

1666 Yılı başlarında, İstanbul'a giden Sevi, Osmanlı yetkilileri tarafından tutuklandı. 16 Eylül günü Edirne'de Padisah'ın huzuruna çıkarıldı. Önceden ölümle tehdit edildiği için, Sevi din degistirerek Müslüman olmayı kabul etti. Padisah, Sevi'nin adını Mehmet Efendi olarak degistirdi ve yüksek bir maaşla kâpicibası görevini verdi. Ancak, bu din degistirme olayı, müritlerinin çoğunu hayal kırıklığına sürükledi. Zamanla itibarını yitiren Sevi, sürgün olarak gönderildiği Arnavutluk'ta 1676 yılında öldü.

Sevi'yi din degistirmesine karsın terk etmeyerek etrafında toplananlardan oluşan Sabetaycilik adı verilen akım, Sevi'nin dinsel yetkileri hakkındaki asiri iddiaları ile sonradan din degistirerek Yahudi inancına ihanet etmesi çeliskisini giderme çabası içindedirler. Sadık Sabetaycılar, Kabbalacı bir yaklaşımla, Sevi'nin din degistirmesini mesihliğinin gerçekleşmesi için atılması gereken son adım olarak yorumlarlar. Bu nedenle, önderlerini izleyerek Müslümanlığa geçmişlerdir. Bu dönmeler (din degistirenler) için, kişinin kendini kalpten Yahudi hissetmesi önemlidir ve görünürde uygulanan Müslümanlığın ve biçimsel eylemlerin değeri yoktur. Zohar'ın Lurici yorumundan yola çıkarak, bir çeşit “Kutsal Günah” kuramına ulaşan Sabetaycılar, Torah'ın amaçlarının tam olarak gerçekleşmesinin ancak, manevî olmayan eylemler sonucunda Torah'ın görünüşte ortadan kaldırılması ile olanaklı olacağını ileri sürerler.

Hasidizm

Eger engellenmemiş olsaydı, Sabetaycılığın Yahudi dininin sonunu getireceğini ileri süren din tarihçileri bulunmaktadır. Sabetay Sevi'ye odaklanan mesihçi beklentilerin yaratığı düş kırıklıklarına karşın bu akim, yalnızca bazı ileri görüşlü din adamlarının teozofik amaçlarını yanıtlamakla kalmayıp, Talmudistlerin kuru yorumlarıyla yetinmeyen ve yönetici sınıfların sosyo-ekonomik baskısından bunalan Yahudi kitlelerinin gereksinimlerini de karşılamıştır. Benzeri bir durum Litvanya, Belorusya ve Ukrayna topraklarını da içeren Lehistan Krallığı için de geçerli olmuştur. XVIII. Yüz yılda ortaya çıkan ve Luria Kabbalasını kendi düşünsel kuramlarının temeli olarak alan Hasidizm akimi Lehistan'da etkin olmuştur.

Hasidizm, olası en düşük düzeyde bir örgütlenme ile yoğun biçimde propaganda ve vaaz yöntemlerini kullanan, bilgili üyelerden oluşan küçük gruplara dayanan bir kitle akimidir. Söylentilere göre, Hasidizm akiminin kurucusu "İyi Adın Üstadı" (Ba'al Shem Tov - Tanrı'nın dile getirilemez adını bilen kişi) lâkabıyla tanınan İsrail ben Eliezer'dir. Eliezer 1700 dolaylarında dünyaya gelmiş ve 1760 yılında Güney Polonya'da ölmüştür. Kendi döneminin ortodoks Yahudiliği hakkında iyi bir eğitime sahip olmamasına karşın, olaganüstü manevî nitelikleri olan ve yalnızca sıradan insanları değil, entelektüel kesimi de yandaşları arasına alabilen etkileyici bir kişiliğe sahipti. Hakkındaki efsanelerin yoğunluğu, büyük olasılıkla hiç bir zaman sistemli biçime dönüştüremediği kişisel öğretisi üzerine ayrıntılı bilgi edinmeyi engellemiştir. Doğu Avrupa Yahudiliğinde XVIII. yüz yılda etkinlikleri giderek yoğunlaşan gezgin vaizlerin yöntemlerinden esinlenen Eliezer, öğretisini yaymak için, gündelik yaşamdan ve folklordan aktardığı öyküleri kullanarak kutsal metinleri yorumlama yöntemini benimsemiştir. Bu yöntem Hasidizmin değişmez niteliklerinden biri olacaktır. Ancak, akimin tüm otantik kuramlarının ve öğretilerinin, bu tür öykü ve fıkralara yansımalarını düşünmek abartılı bir yaklaşım olur. Temel öğreti çalışmaları, Hasidik hahamlarca Torah üzerine verilen haftalık vaazlarda ve ritüellerde ifadesini bulur. Neredeyse her haham, kendine özgü ekleme ve yorumlarla Hasidik öğretiyi etkilemiştir. Bu nedenle, akimin ilk üç nesli kapsayan dönemde, Hasidizm öğretisi büyük ölçüde çeşitlenmiş ve farklılaşmıştır. Yine de, Hasidizm akiminin ortak temel çizgilerini belirlemek olanaklıdır.

Kuramsal olarak, Hasidizmin kökleri Luria Kabbalasından çıkmaktadır. Ancak, Hasidizme özgü olan kavram "Tanrı ile birlikte olmak" (Devequt) kavramıdır. Devequt, tüm Yahudiler için bir amaç ve değişmez bir görevdir ve her koşul altında insan varlığının tümüyle manevî değerlere dayanmasını gerektirmektedir. Bu gereklilik, Kabbala'nın düşünsel kavramlarının yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılar. Tüm ağırlık, inanan kişinin iç yaşamına verilmelidir. Kozmik dramın sahnesi artık Sefira'lar evreni değil, insanın iç yasantisidir. Buna ek olarak Hasidizm, Lurici "restorasyon" (Tiqqun) öğretisinin bir parçası olan diğer bir gerekliliği de toplumsal bir gerçeklik biçimine dönüştürür: grubun dinsel yasami ve örgütlenmesinin merkezine, tartışılmaz bir yetkeyi, doğaüstü güçleri olan bir önderi, "Tzaddik"i yerleştirir. Böylece Hasidizm, başarılı olduğu her yörede, tartışmasız bir manevî yenilenme yaratmıştır. Oysa madalyonun diğer yüzü, giderek kişisel kültür biçimine dönüşen hahamlar arası çekişmelerin varlığını, Hasidik toplulukların kendilerini çevreleyen toplumdan soyutlandığını, bunun yarattığı kötü sosyo-ekonomik koşulları ve kendilerini soyutlayan Yahudilere karşı oluşan düşmanlığı ortaya koymaktadır.

İlk günlerinden başlayarak Hasidizm, Sabetaycılığın etkisiyle asiri hassaslaşan resmî Talmudçu Yahudi yetkililerinden büyük direnç görmüştür. Hasidizm yandaşlarının ritüelik kurallara siki sikiya bağlı davranışları, "Rakipler" (Mitnaggedim) tarafından kabul edilemeyecek bazı özellikler göstermekteydi: Tzaddik'e kosulsuz boyun eğmeleri, sinagoglara devamsızlık yaparak kendi aralarında toplanmaları, dinsel törenlerin değiştirilmesi, gündelik giysilerle dua edilmesi, Talmud'un incelenmesi yerine gizemci meditasyonun yeg tutulması bu özelliklerin önde gelenleriydi. Yine de, Hasidizm ile Talmudizm arasındaki bu çekişme bir bölünmeyle sonuçlanmadı. Üç nesil boyunca süren çekişme yerini, açıkça dile getirilmemiş, kendiliğinden bir uzlaşmaya bıraktı. Ancak, iki taraf da aralarındaki farklılıkların silinmemiş olduğunun bilincindeydiler. Varılan bu uzlaşma, genel olarak Hasidizmin yararına olmasına karşın, Hasidizmin eğitim konusunda bazı tavizler vermesine yol açtı.

Hasidik grupların iç örgütlenmeleri, II. Dünya Savaşının Doğu Avrupa Yahudiliği üzerindeki yıkıcı etkilerine karşın, ayakta kalabilmelerini sağladı. Savaş sonrasında, tüm önemli Hasidizm merkezleri Amerika'ya taşınmak zorunda kaldı. Hasidizm, hem ekonomik nedenler ile, hem de Sionizm'e ve İsrail Devletine karşı neredeyse düşmanlığa varan tutumundan dolayı, Filistin yerine Amerika'ya tercih etti. Bu gün, Amerika'da Hasidizme bağlı en ünlü ve en etken grup, merkezi New York'ta bulunan ve Rusya'daki tanınmış Lyubavichi Hasidizm okulundan adını alan Lubavitcher'lerdir.

Sonuç

Çağdas Yahudiliğin manevî yasami ve düşünceleri üzerinde Kabbala'nın oynadığı rol, eskiye oranla bir hayli azalmış olmasına karşın, hiç de azımsanacak bir düzeyde değildir. Bugün, gerçek anlamıyla yaşayan

bir Kabbalacı akimdan söz etmek olanaklı değildir. Yine de, Abraham Isaac Kook (1865-1935) gibi yazarların kisisel çabaları hâlâ etkili olmaktadır. Ayrıca, iki Dünya Savaşı arası dönemde “Batılasmis” Yahudiler üzerinde güçlü bir etki yaratan Martin Buber’i (1878-1965) ve dinsel düşüncenin reformu konusunda Hasidizm propagandası içeren çalışmalarını belirtmek gereklidir. Polonyalı bir Yahudi olan Abraham Joshua Heschel (1907-1972) de önemli etkinliğe sahip kişilerdendir.

Yahudi gizemciliği, Yahudiler dışındaki ulusların düşünsel yaşamları üzerinde de etkin olmuştur. Özgün amaçlarından saptırılan Kabbala, Yahudiliğin sınırlarını aşmış, Rönesans döneminden başlayarak Hristiyan toplumunda da bazı düşünce akımlarının dogmasına yol açmıştır. “Hristiyan Kabbalası”, İspanya ve İtalya’da din değiştirip Hristiyanlığı kabul eden Yahudilerin etkisiyle, XV. yüzyılda doğmuş ve Kabbalacı belgelerde Hristiyan inancının gerçeklerini bulduğunu ileri sürmüştür. Böylece, bir çok Hristiyan Hümanist düşünür, Yahudi gizemciliği ile uğrasmaya koyulmuş ve bazıları Kabbala hakkında geniş bir bilgiye ulaşabilmıştır. Bu kişiler arasında Giovanni Pico della Mirandola (1463-1494), Egidio da Viterbo (1465-1532), Johannes Reuchlin (1455-1522) ve Guillaume de Postel (1510-1581) en önde gelenlerdir. Reuchlin’in kaleme aldığı “De Arte Cabbalistica” (1517) adlı yapıt, Yahudi olmayanların anlayabileceği bir dille yazılmış olan ilk Kabbala açıklama kitabıdır.

XVI. Yüzyıldaki gizlici (okült) düşünürler, XVII. ve XVIII. yüzyıllardaki doğa felsefesi, Masonlucun ideolojisini renklendiren bazı motifler ve günümüzde yeniden gündeme gelen gizlici ve teozofik kuramların tümü Kabbalaya odaklanmışlar, gerçek anlamını ve ruhunu yakalayamamışlar da, ondan aktarmalar yapmışlardır.

HASISILER

İslam’da Ezoterik Bir Örgüt Örneği.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Bu yazı büyük ölçüde Underground Streams sitesinden alınmıştır.

Nizari İsmaili’lerin Kökeni

(1) İslam’da Mezhep Ayrımı

“...İ.S. 632 yılında, Batı’daki Reform hareketinden de büyük bir ayrılık İslam’i parçaladı. İslam dinini oluşturan iki büyük mezhep bir daha birleşmemek üzere ayrıldılar. Sünniler, İslam’ın önderliğinin Peygamber’in ailesinde kalması konusunda ısrarcıydılar ve bu nedenle, Muhammed’in ölümünden sonra Peygamber’in amcasının oğlu Ali’nin halife olmasını arzu ettiler.”

Gordon Thomas, Journey into Madness

“Ali, İ.S. 661 yılında öldürüldü. Ancak Sii teolojisine göre, Ali ve onun soyundan gelenler İmam’dılar; yani Tanrısal esine sahip önderler, Tanrı ile insanlar arasında aracılık edebilen İsa benzeri kişilerdi. En sonuncusu İ.S. 940 yılında ortadan kaybolana kadar tam on iki imam gelip gitmişti. Sii inancına göre, kayıplara karışan sonuncu imam, geniş Arabistan çöllerinin birinde gizlenmekte ve yeniden ortaya çıkıp, adaletli ve ari bir İslam yönetimini kuracağı uygun zamanı beklemektedir...Geri döndüğü zaman imam, Sünnilerin yüz yıllar sonrasında verecekleri en şiddetli kutsal savaşı, büyük cihadi başlatacaktır”.

Gordon Thomas, Journey into Madness

“...Sia’nın kurduğu en başarılı örgütlerden biri Kahire’de üslenmişti. Aslında bu örgüt, taraftarlarını kutsal ve çok özel bir göreve bağlayabilen, bunun için en sasirtici yöntemleri uygulayabilen bir eğitim odagıydı. Amaca ulaşabilmek adına, yetenekli eğitimciler, İslam’ın özgün demokratik fikirlerini yıkarak, o dönemde

Misir’da hüküm süren Fatimi halifesinin emirlerini yerine getirmeye çabalıyorlardı.”

Arkon Daraul, Secret Societies

“Sia’nin temel öğretisi “talim”e, yani disiplinli eğitime dayanır. Bu eğitimden doğrudan imam sorumludur ve hiçbir sapmaya göz yumulmaz. Sii imamların Ali’nin soyundan gelmekle üstlendikleri rol ve yetkilerinin temeli tümüyle bu eğitim sayesinde gerçekleşmiştir.”

“...Sünni’ler ile Sii’ler arasındaki temel ayrılıklardan biri de, yetkinin talimden mi, yoksa akıldan mı kaynaklandığı tartışmasında yatmaktadır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

“Tasavvufun, en iyi bilinen mistik simgeciliklerinin büyük bölümü, genellikle Ömer Hayyam’ın Rubailerı sayesinde herkesin öğrendiği kadari, İsmaili’ler tarafından sahiplenilmiştir. Sia ile tasavvufu, sasirtici ve benzersiz biçimde kaynastırarak, kendi seyhlerine siki sikiya bağlı kapalı bir mistik topluluk oluşturmışlardır. Diğer taraftan, mistik esriklige ulaşmak için hashas ya da baska uyusturucuların kullanılması tasavvufta olagan uygulamalardandır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

(2) Seyh-ül Cebel (Dagların Seyhi)

“...1074 yılında, ermeni asilli Akka valisi Bedr ül Cemali, halifenin çağrısı üzerine, ordusuyla birlikte Suriye’den Kahire’ye gelir ve kontrolü ele geçirir. Bu andan itibaren, halife el-Mutansir’in gücü tümüyle sınırlanır. Gerçek yönetici ordu komutanıdır, artık Fatimi halifeleri birer kukla olmaktan öteye gidemezler.”

“...Halife el-Mutansir’in 1094 yılında ölmesi üzerine, yeni ordu komutanı Bedr ül Cemali’nin oğlu el-Efdal, el-Mutansir’in oğlu Nizar’ın halife olmasına karşı çıkar ve onun yerine Nizar’ın kardesi el-Mustali’yi halife yapar...Doğu’da, İran’da bulunan İsmaili’ler bu oldu bittiği kabul etmezler, el-Mustali’nin halifelikini reddederek Kahire ile tüm ilişkilerini keserler. Fatimi egemenliğine böylece karşı çıkan bu grup, Nizar’a bağlı olduklarını ilan eder. İşte bu sebeple, tarihte sonradan Hasisi’ler olarak ün salacak olan bu yeni akimin üyeleri, ilk zamanlarda Nizari İsmaili’ler olarak bilinirler.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

“...Arapçada ‘assessen’ sözü ‘koruyucu, bekçi’ anlamına gelir. Kimi yorumcular ‘gizlerin koruyucusu’ deyiminin gerçek kökenini bu kelimedede bulur.”

Arkon Daraul, Secret Societies

“Hasan Sabbah, Nizari İsmaili’lerin yeni öğretisini, yani ‘dava’yi örgütleyen ve uygulamaya geçiren devrimci bir dahiydi. Kahire’deki Fatimi İsmaili’lerin davasının yerine, Hasan Sabbah kendi öğretisini koymayı basardı...1060 Yılında, Tahran’ın yüz elli kilometre güneyindeki Kum kentinde dünyaya gelmişti.”

“İnce bir zekası, mükemmel bir teoloji bilgisi, idealini uzun yıllar boyunca bıkmadan izleyecek olaganüstü bir irade gücü vardı...Tipki bir zamanlar kendisinin eğitildiği gibi, sabırla, dinsel kuskuları ortaya çıkarıp yeni bir seçenegin olası olduğuna ikna edinceye kadar ısrarla, Daylam’lıları etkisi altına almış ve

inançlarını degistirmeye razı etmistı.”

“Teolojik tartısmaları ustaca kullanarak, inatçı bir mantıkla Sia öğretisini titizlikle ırdemeyi basarmıs, İsmaili’lerin fesatçı dogası ve geleneksel gizlıcılığine dayanan, çok güçlü bir ayrılıkçı topluluk duygusu yaratmayı bilmisti.”

“Elbruz sıradagları Damavend yanardagı ile 6000 metrede en yüksek noktasına ulaşır ve Hazar kıyıları ile Merkezi İran yaylası arasında asılması zor bir engel oluştıurur. Tahran’dan pek uzak olmamasına karsın, bu daglık ve ıssız bölge daima ulaşımı zor ve gözlerden ırak kalmıstır. Bu nedenle, bir çok Sii tarikatı, gizlenen İsmaili’ler ve diğır din sapkınları için yüzyıllar boyunca daglık Daylam bölgesi bir sığınak olmuştur.”

“...Marco Polo’nun 1273 yılındaki ziyareti ve bunu daha sonra kitabında, “Daglar Seyhi ve Asisin’ler” olarak anlatması, Hasan Sabbah’i ve yüksek bir vadide bulunan Alamut kalesini Batı’da bir efsane biçimine dönüştürdü.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

“...Seyhin maiyetinde, gelecekte fedaileri olacak, oniki yaş civarında bir çok genç vardı. Onlara içmeleri için hashas veriliyor ve üç gün süreyle uyuduktan sonra dördü, onlu ya da yirmili gruplar halinde, sahane bir bahçeye bırakılıyorlardı.

Bahçede kendilerine gelen gençler, cennete geldiklerini sanıyorlardı. Etrafları müzik, sarkı ve rakslarla onları eğlendiren, gönüllerini hoş tutan genç kızlarla çevriliyordu. Gençlerin her türlü arzuları anında yerine getiriliyordu. Öyle ki, kendi rizalarıyla bu bahçeden ayrılmayı kesinlikle istemiyorlardı.”

“Seyh, bir düşmanını öldürtmek isteyince, gençlerden birini yanına çağırıp “cennete geri dönebilmen için, düşmanımı öldürmelisin” diyordu. Böylece, katiller gidip hevesle, gönüllü olarak görevi yerine getiriyorlardı.”

Marco Polo, Alamut Ziyareti (1273)

“...Bir çok tarihçinin uzun yıllar tartıstığı, ancak bugün kesinlikle kanıtlandığı sekliyle, “hashas içenler” ya da “hashas yutanlar” deyimleri, asla İslam kaynaklarında rastlanılmayan, tümüyle yanlış bir adlandırmadır. Küçük düşürücü bir anlamda, “kötü üne sahip kişiler” ve “düşmanlar” deyimlerinin yerine kullanılmıstır. Deyimin bu anlamıyla kullanımı günümüze kadar süregelmıstır. 1930’lu yıllarda Mısır’da gündelik dilde “Hasisin” sözü sadece “gürültücü ve huzur kaçırın” anlamında kullanılmıstır. Özdenetim sahibi olduğı her bakımdan anlaşılan Hasan Sabbah’in uyusturucu kullanmak gibi bir asırlığa kapılacağı hiç akla yakın değildir. Alamut kitaplığı ve gizli arşivlerinde dahi, İran Hasisi’lerinin uyusturucu kullandıklarını ima eden tek bir satır bile mevcut değildir.”

“...Güvenli ve sürekli bir üsse sahip olmayı basardıktan sonra, Hasan Sabbah dailerini (İsmaili misyonerleri) Alamut kalesinden dört bir yana gönderdi. Aynı zamanda, topraklarını genişletme politikası izlemeye başladı. Yeni kaleler inşa ettirdi, propaganda ya da kuvvet kullanarak, başka kaleleri ele geçirdi...Bu dönemde, Alamut ve diğır kalelerde yaşam, sonsuz bir disiplin ve ciddiyet içinde geçmekteydi.”

“...Hasan Sabbah’tan önce, İslam dünyasında politik cinayetler yok değildi. Daha eski tarikatler de, suikasti bir siyaset yöntemi olarak kullanmıslardı. Hatta, Muhammed bile, düşmanlarının yaşamaya layık olmadıklarını söyleyerek ve inançlı yandaşlarının bu imayı anlayacaklarını bekleyerek, rakiplerini yoketme yoluna gitmıstır...”

“...Hasisi “Assassin” (katil) sözü, Batı dillerinin kelime dagarcısına, Dante tarafından kullanıldığı zaman katıldı. İlahi Komedi, Cehennem, XIX. Kitap’ta, Dante kendini, “kötü assassin’in günahını çıkartın bir kesis” olarak betimler.

“Io stava come il frate che confessa
Lo perfido assassin...”

Eserin bu kısmında, günah çıkartın suçlu kafası aşağıda olarak canlı canlı toprağa gömülmektedir. Bu sebeple, mümkün olan en büyük suçu işlemiş olmalı; yani, özellikle dehşet verici bir günahın sahibi olmalıdır. Kötülük olgusuyla, “assassin - katil” sözü arasında Dante tarafından kurulan bağ, kesinliği ve

berrakligi güçlendirir ve iste bu anlamıyladır ki, “assassin” sözü tüm Batı dillerine yayılmıştır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

(3) İsmaili’lerin Kaderi

“...1256 yılında Alamut kalesinin, Mogol komutanı Hülagu tarafından yıkılmasıyla, Nizari İsmaili’lerin bir çoğu Afganistan’a, Himalaya’lara ve özellikle Sind’e kaçtılar...Bazı gruplar, zaten daha XI. yüz yıl kadar erken bir dönemde Hindistan’da etkinlik gösteriyorlardı. Burada, “Bohra”lar adıyla bilinen İsmaili tarikatı mevcuttu. Bu tarikatın kurucusu, henüz 1067 yılında, Cambay’a göç eden ve buradan Gujerat’a geçen, Abdullah adında bir Yemenliydi. Bugün de, Bohra’lar hala bu bölgede gizli varlıklarını ve güçlerini sürdürüyorlar.”

“...Bir diğer büyük kol, bugün özellikle Pencap’ta etkin olan “Hoca”lar tarikatıdır. Bu tarikatın geleneklerine göre, kurucuları kuzeybatı Hindistan’a XIII. yüz yıl başlarında gelen, “Satagut” (gerçek isgin öğretmeni) adında bir daidir.”

“...Aga Han önderliğindeki, çağdas İsmaili’lerin dayandığı temel “Hocalar” tarikatıdır ve doğrudan Nizari İsmaili’lerin yani Hashisi’lerin soyundan gelmektedir.”

“Bugün, Aga Han, tam olarak Prens Kerim el-Hüseyni, Aga Han IV., İsmaili’lerin, kirk dokuzuncu imami olup, doğrudan Muhammed’in soyundan geldiğini ileri sürmektedir. Tüm dünya üzerindeki tahmini yirmi milyon İsmaili’nin lideri olup, sadece bağışlardan oluşan, yıllık gelirinin, 1985 yılı için 75 milyon Sterlin olduğu açıklanmıştır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

Devrimci bir dahi olarak kabul edilen Hasan Sabbah’in teolojik ve politik görüşleri, ülkesinin Araplar tarafından fethedilmesi ve buna bağlı olarak İslam dininin kabul edilmesinden sonra, İran’a özgü ilk dinsel ve politik yaratımdır. Bu geniş anlamda, Hasisi’lerin kurucusunun düşünce ve öğretilerinin Orta Doğu’daki politik akımlar ve dinsel yasanti üzerinde uzun menzilli bir etkisinin bulunduğu söylenebilir. Hasan Sabbah’in mirası, bugün bir yandan Aga Han tarafından, diğer yandan Lübnan ve İran’da bulunan devrimci gruplar tarafından paylaşılmaktadır.

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

Hasisi’lerin Gizli Öğretileri

(1) Düşünce Okulları

“Genel olarak İsmaili’lerin, özel olarak da Nizari İsmaili’lerin asıl sorunu, her dönemde resmi İslam tarafından sapkın kabul edilerek baskı altında tutulmak istenmeleridir (Misir Fatimi halifelerinin yönetiminde İsmaili inancının resmi dinsel görüş olarak kabul edildiği dönem dışında). Bu baskının sonucu olarak, Hasisi inancının herkesce anlaşılabılır bir açıklaması hiç yapılmamıştır. Hasisi’ler kendi öğretilerini gizli tutmuşlar, düşmanları ise, sapkın oldukları gerekçesiyle, inceleme araştırma yapmadan onları neredeyse yok saymışlardır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

“Hasan Sabbah, sıradan kişilerin bilgi edinmesine engel olmuş, her kitabın tehlikesini ve her yazarın dargarcığını zaten bilenler dışında, bilgilerin eski kitapları incelemelerine izin vermemiştir. Yandaşları ile birlikte, teoloji alanında, “Allah’ımız Muhammedin Allah’ıdır” demekten öteye geçememiştir.”

Sehrestani

“İslam bir mesih dini değildir ve bir kurtarıcı-mesih kavramına yer vermez. Yine de, büyük olasılıkla Hristiyan etkisi altında, İslam’da Peygamberin soyundan gelen bir kişi ya da yeniden dünyaya gelen İsa kişiliğinde, “imanin eskatolojik onarımcısı” yani “Mehdi” (Tanrisal Rehber) kavramı zamanla gelismistir. İsa’nın ortaya çıkmasıyla, “son yargı” dönemi başlayacaktır. İyiler cennete giderken, kötüler cehenneme atılacaklar; cennette ödüller, cehennemde ise cezalar olacaktır. Böylece öngörülen “Son”dan önceki dönem de oldukça karamsardır: Kabe yol olacak, Kur’an sayfaları bos kagida dönüşecek, Kur’an’ın buyrukları belleklerden silinecek, Allah bile “Tanrisal Söz”ü (logos-kelam) terkedecektir. İste o zaman kıyamet kopacaktır.”

Encyclopaedia Britannica

“Çesitli duygu yüklü isimler altında, İsa’dan Kur’an’da tam otuz bes kez sözedilir; “Allah’ın Habercisi” ve “Mesih” gibi...Ama, Kur’an’ın hiç bir yerinde İsa, ölümlü bir peygamberden, Muhammed’in yolunu açan kişi ve tek yüce Allah’ın bir sözcüsü olduğundan daha farklı bir niteliğe sahip değildir. Tıpkı Basilides ve Mani’nin söyledikleri gibi, Kur’an İsa’nın çarمیhta ölmediğini yazar; “Onu öldürmediler, onu çarمیha germediler, öyle yaptıklarını zannettiler”. Bu pek de açık olmayan sözler dışında başka bir yorum yoktur. Ancak İslam yorumcularına göre, ölmek üzere İsa’nın yerine geçen bir baskası vardır. Her zaman olmasa da, bu kişinin Sirene’li Simon olduğu ileri sürülür. Bazı İslam Yazarları, İsa’nın bir duvar girintisine gizlenerek, tıpkı Nag-Hammadi yazıtlarında da belirtildiği gibi, taklidinin çarمیhta can verisini izlediğini yazarlar.”

Baigent, Leigh, Lincoln-The Holy Blood and the Holy Grail

“Yeniden Dogus” öğretisi, ya da daha doğrusu “ruh göçü” kavramı, İran’da geniş kabul görmüş ve İslam’daki Mehdi inancına evrimlenmiştir. Bu öğretinin, İsmaili versiyonu iki ayrı düşünce okulu biçiminde ortaya çıkmıştır. İlki, İsmail’in kendisini doğrudan ölümsüz ve dolayısıyla Mehdi olarak kabul eder. İkincisi, İsmail’in oğlu Muhammed’in Mehdi olduğunu ve tüm dünyayı fethetmeden önce ölmeyeceğini ileri sürer.

Dürzi’ler “yeniden dogus”u kendi inançlarının temel ve ayırd edici bir ilkesi olarak benimserler. Dürzi’lerin kurucusu Hakim’in on ikinci imamin ruhuna sahip olduğuna inanırlar. Hakim’in tüm dinsel yetkisi de bu olgudan kaynaklanmaktadır. Hasisi’lere oranla daha fazla bilgi sahibi olduğumuz Dürzi’lerin öğretileri aslında hemen hemen Hasisi’lerin öğretisiyle estir: “tüm ruhlar hep bir anda yaratılmışlardır, sayıları sınırlıdır. Her ruh bir dizi ruh göçü ile gelir ve mükemmelliğe doğru yükselir.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

(2) Haka’ik - İçrek Gerçekler

“İnsanlığın dinsel gelişiminin, her biri yedi yıl süren, yedi ayrı peygamber döneminde gerçekleştiği tasavvur edilmektedir. Bu yedi peygamberin ilk altısı: Adem, Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed’tir. Bu Tanrı habercilerinin her biri, sıradan insanların bile anlayıp yorumlayabileceği bir dinsel yasa ortaya koymuslardır. Buna “zahir”, yani dış görünüş denilebilir. Ancak, bu peygamberlerin verdiği her bir mesajın bir de, içrek, gizli gerçekleri vardır. Bu içrek gerçekleri ancak az sayıda aydınlanmış kişi anlayıp yorumlayabilir. Buna da “batın”, ya da içrek gerçek adı verilir.”

“Haka’ik (içrek gerçeklerin bütünü), bu yedi peygamberi izleyen birer “Vasi” (elçi) ya da “Sami” (suskun) tarafından açıklanabilir. Bu kişinin görevi kutsal yazılar ve kurallardaki batını izah etmektir. Her bir vasi den sonra, ayrıca yedi tane imam dünyaya gelir. Yedinci imam bu dizgedeki yeni peygamberdir ve böylece çember tamamlanır. Son döneme damgasını vuracak olan Mehdi, herkese tüm içrek gerçeklerin

açıklamasini yapacak ve böylece Tanrisal bilgi dönemini baslatacaktır.”

“İsmaili teolojisi, iste bu denli “vahiyçi” (revelationary) bir nitelik tasir. İnsan aklından askin olup, insanin anlayamayacağı düşünölen haka’ik, aslında gnostik ögretiden türetilmistir. Tümöyle Neoplatoncu degerlerden yola çıkarak, maddi ve manevi dünyanin ilkelerini açıklama iddiasındadır. Gnostikler, maddi dünyanin ikincil bir tanrı tarafından yaratıldığını düşünürler. Bu Eski Ahit’teki Yahova’dır. Yahova, gerçek Tanrının dünyayı yanlış inançlardan temizlemek için İsa’nın bedeninde oğlunu göndermesine kadar, belirli bir özgürlöğe sahip olabilmistir. Muhammed’in gnostik bir görös olan, çarhihta ölen kisinin sadece bir hayal, Romalılarla Yahudilerin yaralayamadıkları bir göröntüden ibaret olduğunu İslam’a uyarlamasıyla, birçok gnostik ögenin İslam’a geçis yolu açıldı.

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

“İsmaili haka’ikinın özü, “İlk Neden” olarak Tanrı’nın reddedilmesinde ve kendi içinde belirli bir akilcilığa yönelmesindedir. Bu öğreti aynı zamanda İsmaili’lerin sapkinliginin temelidir. Onlara göre “İlk Neden” evrensel akilla birlesen Tanrisal buyruk yani Tanrı Sözödür (logos-kelam). Bu yüzden, İsmaili’lerin buyruk-düzen-yasa hakkındaki düşönceleri, içrek ögretilerinin çekirdeğini olusturur ve Neoplatoncu felsefe ile İslam’in sentezini gerçekleştirir. Hasan Sabbah’in gücü ve fedailerinin bağliligi, Tanrı’nın askin dogasi hakkında İsmaili öğretisinin kategorik ısrarından kaynaklanır. Böylesi mutlak bir Tanrı ve mutlak bir imam, mutlak bir inanç ve itaat gerektirir.”

1-İmam (Ali ve Nizar’in soyundan)

Tam Aydınlanmislar:

2-Dai’d-D’uat (Bas Dai)

3-Dai’l-Kebir (Böyük Dai)

4-Dai

Yari Aydınlanmislar:

5-Refik

6-Lasik

7-Fedai

“Her ne kadar, aydınlanma derecelenmelerinin ayrıntıları, 1332 yılında Dürzi’ler hakkında kaleme alınmış tarihi bir belgeden aktarılmışsa da, Hasisi’ler ile asıl fark, derece sayısının Dürzi’lerde, belki de dokuz göksel cisimle uyum sağlamak için, dokuza yükseltilmiş olmasındadır.”

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

(3) Dokuz Derece

Adaylar, yaşam boyu kendilerini de öğretmenleri kadar önemli kılacak olan, ebedi bilgelik ve gizli güç sahibi olacaklarına inanarak örgüte katılırlar ve dokuz dereceden oluşan bir aydınlanma sürecinden geçirilirler.

İlk Derece

İlk derecede, öğretmenler adayları, tüm önceden öğrenip kabul ettikleri dinsel ve siyasal düşünce ve yargılardan kuskı duyma durumuna düşürürler. Daha önce kendilerine öğretilen her türlü bilginin önyargili ve sarsılabilir olduğuna, olası her çeşit tartışma tekniğı kullanarak, inandırılırlar. Arap tarihçi Makrizi’nin aktardığına göre; bunun sonucu, öğrencilerin her sorunun en doğru yorumunu yapabilen tek gerçek bilgi kaynagının öğretmenleri olduğuna inanmaları ve öğretmenlerinin kişiliklerine bağimli duruma gelmeleridir. Öğretmenler, aynı zamanda, formel bilginin aslında, hazır duruma geldiklerinde öğrenecekleri, gerçek, gizli ve güçlü sırrın sadece bir örtüsü olduğu hakkında sürekli ipuçları verirler. Bu akıl bulandırma tekniğı, öğrencinin bir öğretmene körükörüne bağlilik andi içecek hale gelmesine kadar sürdürölür.

İkinci Derece

Öğrencilere bu derecede, korunması İmama teslim edilmiş olan içrek bilgiler olmadıkça, bu içrek öğretinin basit birer simgesi durumunda olan dinsel kurallar izlenerek Allah'ın rızasına ulaşmanın imkansız olduğu öğretilir.

Üçüncü Derece

Bu derecede, gelmiş geçmiş imamların sayısı ve kişilikleri, yedi sayısının maddi ve manevi dünyadaki anlamları aktarılır. Artık, kesinlikle "Onikiimamcı" inanç ve görüşlerden uzaklaşarak, son altı imanın saygı duyulmaya gerek olmayan, manevi bilgilerden yoksun, sıradan insanlar oldukları öğretilir.

Dördüncü Derece

Öğrenciye, yedi "Natik" (bildiren-peygamber) dönemleri, onları izleyen altı "Samit" (suskun imamlar) ve her yeni natigin kendinden önce gelenlerin dinsel öğretilerini nasıl değiştirdiği öğretilir. Bu eğitim, Muhammed'in son peygamber ve Kur'an'ın da Allah'ın son vahyi olmadığının kabul ettirilmesini içerir ki, tüm bunlar öğrenciyi İslam dininden çıkarır. Bu derecede ayrıca, yedinci ve son natik, "Sahib-ul-Amr" (varlıkların sahibi) İsmail'in oğlu Muhammed'in "Eskilerin Bilimi"ni (Ulum-ul Evvelin) tamamlayıp, içrek öğretinin bilimi olan "Tevil" bilimini (Allegorik yorum) kurduğu aktarılır.

Besinci Derece

Bu derecede, geleneklerin tümü terkedilerek, "Sayılar Bilimi" ve "Tevil" uygulamalarının öğretilmesine başlanır. Sürekli konuşulan konu dindir. Kur'an'ın sözcük anlamına giderek daha az önem verilirken, İslam dininin tüm kural ve koşulları ortadan kaldırılmak istenir. On iki sayısının anlamları ve on iki "hucca" (kanıt) öğretilir. Bu "hucca"lar, imamların propagandasına temel oluşturan ve onların kişisel öğretilerini yönlendiren kanıtlardır. Aynı zamanda, "hucca" sözcüğü, her imam tarafından, bas da'i olarak atanan kişilere de ad olarak verilmiştir. Sonradan, oniki "hücce" insan omurgasındaki oniki sırt omuru ile bağdaştırılır; yedi kafa omuru (cervical) ise yedi peygamberi ya da yedi imami simgeler.

Altıncı Derece

İslam dininin koşulları (namaz, oruç, hac, zekat, kelime-i şahadet) ve tüm diğer ritlerinin allegorik anlamları bu derecede öğrenciye aktarılır. Görünümde uygulanan bu koşul ve ritlerin temelde önemsiz olduğu ve bilgiye ulaşmış kişilerin bunlardan vazgeçebileceği öğretilir. Çünkü bu uygulamalar, kurnaz yasa koyucular tarafından, cahil ve kaba halkı yönetmek için konulmuştur.

Yedinci Derece

Bu ve bundan sonraki derecelere, öğretinin gerçek yapısı ve amaçlarını kavrayabilen önde gelen kişiler kabul edilir. "Önceden varolan" (Pre-existent) ve "Sonradan ortaya çıkan" (Subsequent) kavramları ve bunların dualist yapısı bu derecede öğretilir ve böylece, kişinin Tek Tanrı öğretisine olan inancının yıkılması amaçlanır.

Sekizinci Derece

"Önceden var olan"- "Sonradan ortaya çıkan" ikili öğretisi geliştirilir, öğrenci tarafından derinlemesine kavranmasına çalışılır. Ayrıca, en önemlisi, bu iki kavramın da üzerinde, ne adı, ne nitelikleri bilinebilen, hakkında hiçbir bilgi bulunmayan, tapınmak bile mümkün olmayan bir yüce Varlık olduğu hakkında ilk bilgiler verilmeye başlanır. Bu isimsiz Varlık, Zerdüşt inancındaki, "Zervan Akanana"yı (Sonsuz Zaman) andırmaktadır. Ancak, öğretinin bu noktasında, İsmaili'ler arasında farklı anlayışlar, çatışma ve karışıklıklar ortaya çıkmıştır. Yine de, Nuveyri "bu fikirleri kabul edenlerin yeri, dualistlerin ya da maddecilerin yanından başka bir yer olamaz" diyerek tümünü aynı sepete yerleştirmiştir. Bu derecede, öğrenciye peygamber olmak için, mucizeler yaratmaktansa politik, sosyal, dini ve felsefi bir sistem yaratıp uygulamak kabiliyetini göstermek gerektiği öğretilir. Ayrıca, dünyanın sonu, yeniden doğuş, cennet-cehennem gibi allegorik kavramların yanısıra çeşitli "kıyamet" doktrinleri de aktarılır.

Arkon Daraul, Secret Societies

Dokuzuncu Derece

Aydınlanma'nın bu en son derecesinde, tüm dogmatik din kurumlarından sıyrılan kişi artık, en saf ve basit anlamıyla, bir filozof olmuştur. Kendi arzusuna ve keyfine uygun düşün, düşünce sistem veya karışımını istediği gibi kabul etme özgürlüğüne kavuşmuştur.

Edward Granville, St Bard's Hospital Journal (Mart 1897)

"Yedinci derece Büyük Giz'in açıklamasını getirir; tüm insanlar ve evrendeki tüm varlıklar aslında bir bütündür, en basit şey bile bu bütünün bir parçasıdır ve bu bütünün yaratma/yoketme gücü vardır. Bir İsmaili olarak birey, kendinde uyanmaya hazır olan bu gücü kullanma sansına sahiptir. Bu nedenle, gücün bir parçası olduğunu kavrayan kişi, insanlığın bu muazzam potansiyelinden habersiz olan diğer bilgisizleri yönetebilir. Bu güç, "Zamanın Tanrısı" (Lord of Time) adı verilen esrarlı varlık sayesinde edinilmiştir."

"Sekizinci dereceye hak kazanabilmek için, kişi tüm dinlerin bir sahtekarlık olduğuna inanmalıdır. Önemli olan yalnızca birey ve bireysel aklıdır; o da ancak, en büyük güç olan imama hizmet ederek mükemmelliğe erisebilir."

"Dokuzuncu derece, inanç diye bir kavramın mevcut olmadığı, aslında her şeyin "eylem"den ibaret olduğu sirrinin açıklandığı son derecedir. Herhangi bir eylemi düşünüp uygulamak da, tüm akıl ve mantığın yegane sahibi olan imamin elindedir.

Arkon Daraul, Secret Societies

(4) Okült Gelenek

Seyh-ül Cebel Sinan'a duyulan büyük saygının hatiri sayılır bir bölümü, herkesçe bilinen telepati ve durugörü gücünden kaynaklanmaktadır. Ebu Firaz tarafından aktarılan öyküde, bahçede bulunan bir kişinin düşüncelerini okuyarak, aklından geçirdiği sorulara cevap verebildiği anlatılmıştır. Hasan Sabbah da döneminin tanınmış bir simya ustasıdır. Hasisi'lerin günümüzde okült uygulamalar olarak bilinen, karanlık konularla uğraştıkları su götürmez. Zaten, o zamanlar, simya ve astroloji felsefe eğitiminin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilirdi.

Edward Burman, The Assassins-Holy Killers of Islam

Avrupa'da dinsel ya da din dışı, tüm gizli örgütlerin oluşmasına yol açan temel kavramlar Haçlılar tarafından İsmaili'lerden alınmıştır. Tampliye ve Hospitalye sövalyeleri, Loyola tarafından kurulan Cizvit'ler gibi örgütlerin tümü davalarına kendilerini adayış biçimleri günümüzde asla görülemeyen özveri sahibi kişilerden oluşmuştur. Hasin Dominiken'ler, ilimli Fransiskan'lar ve tüm kardeşlik örgütleri, ya Kahire'ye ya da Alamut'a ulaşacak biçimde geriye bağlanabilirler. Özellikle Tampliye Sövalyeleri, Büyük Üstad'lari, Prior'lari, dinsel adanmışlıkları ve hiyerarşik yapıları ile Dogu'daki İsmaili'lerle en güçlü benzermeyi gösterirler.

S. Ameer Ali

DÜRZİLER

Ezoterik Bir Mezhep.....Derleyen: Thamos (Monostatos'un bir çalışmasına dayanarak)

Dürzilik, Fatimi halifesi Hakim Biemrillah'i tanrı olarak kabul eden ezoterik bir inanç akimidir. XI. yüzyılda Suriye'de ortaya çıkan bu akimin adını kurucularından Ebu Abdullah Muhammed bin İsmail Anustegin ed-Derezi'den aldığı ileri sürülmektedir. Kimi araştırmacılar Dürziliği İslam'ın Batini akımları arasında saymalarına karşın, Sünni seriatiyle olduğu kadar Sii-Batini anlayışla da çatışan tarafları vardır.

Dürziler bugün Lübnan, Suriye, Israil ve Ürdün'de daginik topluluklar biçiminde yaşamaktadırlar. En yoğun olarak yasadıkları bölge Lübnan'ın daglik yöreleridir. Dürziler uzun yıllardan beri Lübnan dagının güneyi ile Anti-Lübnan dağlarının batısı arasında kalan; kuzeyde Beyrut'tan güneyde Sur'a ve Akdeniz kıyılarında Sam'a kadar uzanan bölgede oturmaktadırlar. Ayrıca az sayıda da olsa Avrupa, ABD ve hatta Avustralya'da da Dürzi toplulukları bulunmaktadır. Dünya üzerinde toplam sayılarının yaklaşık 350.000 kadar olduğu sanılmaktadır.

Müslümanlar, Dürzileri Müslüman olarak görmezler. Oysa Dürziler kendilerini Müslüman olarak, hatta müslümanların en doğru inançlısı biçiminde değerlendirirler. Kendilerini "Muvahhidin" (Tanrı'nın birliğine inananlar) olarak adlandırırlar.

Dürziliğin Kökeni

Dürziler'in ırk olarak kökenleri konusu tartışmalıdır ve oldukça farklı köken kuramları ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre Dürziler'in kökeni Hititler'e ya da Galatlar'a kadar geri götürülür. Bazı araştırmacılar, eski İran kavimlerinden Persler'in ve Medler'in inançları olan Mazdeizm ile Dürzilik arasındaki benzerlikleri kanıt sayarak, Dürziler'in bu kavimlerin soyundan geldiklerini ileri sürerler. Kimi etnograflar ise Dürziler'in Asurlular tarafından sürgün edilmiş barbar bir kavmin devamı olduklarını savunurlar.

Dürziler'in kökeni hakkında bir başka görüş, bunları Fenikeliler ile ve özellikle Eski Ahit'te I. Krallar 5:6'da sözü edilen ve Süleyman Tapınagi'nin yapımı sırasında Lübnan dağlarından kereste sağlayan Sayda'li işçilere bağlamaktadır. Uzun yıllar boyunca Lübnan'da yaşamış olan Haskett-Smith, "The Druses of Syria" (Suriye Dürzileri) adlı yapıtında: "Dürziler, kendilerinin Süleyman Tapınagi'ni yapanların torunları olduklarını ileri sürüyorlar; oysa Eski Ahit ve Yahudi tarihi hakkında bilgileri pek sınırlı" diye belirtmektedir.

Dürziler, kendilerini Arap ırkından sayarlar. Dürzilerin kökeni konusunda en çok yandaş toplamış olan görüş, Dürziler'in Yemen'deki Süryani kökenli Araplar oldukları biçimindedir. Bu görüşe göre Dürziler, büyük bir sel felaketinden sonra Yemen'den ayrılarak kuzeye göç ettiler. İslam'ın yayılması sırasında bu yeni dini benimseyerek, Lübnan'ın daglik yörelerini yurt edindiler.

Dürziler'in kökeni hakkında Batı'da geliştirilmiş olan bir söylenceye göre Dürziler, Haçlı Seferleri sırasında Lübnan dağlarına yerleşmiş olan Dreux Kontu ve adamlarının soyundan gelmektedirler. Bu topluluğun torunları kendi dil ve dinlerini tümüyle yitirmişlerdir. Dürzi sözcüğünün kökeni de Dreux'den türemiştir. Söylenceye göre, XII. yüzyılda yörede kalıp, memleketlerine dönemeyen bu Haçlılar, Müslümanların baskısı karşısında Comte de Dreux'nün komutası altında dağlara çekilmişler ve yerliler ile evlenerek ayrı bir topluluk oluşturmaya başlamışlardır. XVII. Yüzyılda bu söylence daha da geliştirilmiş ve Dürziler'in başında bulunan Emir II. Fahreddin'in Lorraine hanedanı ile kan bağı bulunduğu ve bu yolla ilk Kudüs Haçlı Kralına bağlandığı ortaya atılmıştır. Fahreddin'in 1613-1618 yılları arasında Floransa ve Paris'te kaldığı, hem Medici hanedanı hem de Fransa Kralı XIII. Louis ile Osmanlılar'a karşı ittifak kurduğu bilinmektedir.

Dürziliğin inançsal kökeni Mısır'daki Fatimi devletine dayanmaktadır. Araştırmacılar Dürziliğin tarih sahnesine çıkışını, Fatimi halifesi Hakim Biemrillah'in kendisinin tanrı olduğunu ileri sürdüğü 1017 yılı olarak kabul ederler. Bu yıl Dürzilerce takvim başlangıcı biçimde değerlendirilir. Hakim'in veziri olan Hamza bin Ali, Hakim'in tanrılığına dayanan bu yeni inancı yaymak görevini üstlenir ve Hakim'in imamlığını ve tanrılığını savunan iki risale kaleme alır. Bu risalelerde Allah'ın yedi imama hulul ederek insan biçimine büründüğünü, Hakim'in özünde Allah'ı bulunduran son imam olduğunu iddia eder. Hamza, Hakim'in tanrılığının yanı sıra, kendisinin de peygamber olduğunu ortaya atar. Hamza bu yeni inançları yayması amacıyla Anustegin ed-Derezi'yi Suriye'ye gönderir. Anustegin, Suriye ve civarında yaptığı propagandalarda oldukça başarılı olur. Diğer taraftan 1020 yılında Hamza, Kahire'de bir camide inançlarını açıkça duyurur ve bunun üzerine Hamza karşıtı büyük bir ayaklanma başlar. Hamza, bir süre Hakim tarafından korunur ve sonra ortadan yok olur. Halife Hakim ise, giderek genişleyen ayaklanma karşısında özellikle Fustat kentine karşı müthiş bir intikam hareketine girer. Ne var ki tam bu sırada halife Hakim de 23 Subat 1021 gecesi esrarengiz biçimde ortadan kaybolur. Hakim ve Hamza'nın yandaşları Mısır'ı terk etmek ve Suriye'de Anustegin ed-Derezi tarafından oluşturulan topluluklara katılmak zorunda kalırlar.

Zamanla güçlenen Dürziler, Haçlı Seferleri sırasında İsmaililer ile birleşerek İslam ordularına karşı Hristiyanların yanında yer alırlar. Ancak bu dönemde o yörede yaşayan İsmaililer ile Dürziler arasındaki

iliskiler hakkında açık bir fikir edinmek olanakli degildir. Bir çok arastirmaci bu iki mezhebi birbirine karistirmistir. Kesin olarak bilinen her iki mezhebin de Haçli Seferlerinin sonuna kadar Hiristiyanlarin müttefiki olarak kaldiklaridir.

Haçli Seferlerinden sonra yörede varliklarini sürdüren Dürziler, Kaysiler ve Yemaniler diye iki kola ayrildilar. Yemaniler Mercidabik savasinda (1516) Osmanlilar'in yaninda yeraldi. Daha sonraki yillarda sik sik çıkardiklari ayaklanmalar ve kargasaliklarla Osmanli Imparatorlugundaki sorunlu topluluklardan biri olma özelliklerini sürdürdüler. Birinci Dünya Savasi sirasinda diger Arap kabileleri gibi Osmanlilar'a karsi harekete geçtiler ve Fransiz isgali sonucu (1918) Osmanli yönetiminden ayrildilar. Fransizlar Dürziler'in yasadiklari yörede özerk "Cebel-i Dürz Emirligi"ni kurdular (1921). Dürzi Emirligi 1936 yilinda kaldırildi ve Dürziler'in bir kısmi Suriye'ye bir kısmi Lübnan'a baglandı.

Dürzi İnançlari

Dürziliğin inançsal temeli Hamza bin Ali tarafından olusturulmustur ve dört temel ilkeye (farz) dayanır.

1. Hakim'i Allah Bilmek: Hakim, hem Allah hem de insandır (Lahut-Nasut). Bu iki nitelik birbirinden ayrılmayacak ölçüde içiçe geçmiştir. Allah'ın tüm isleri anlamlı ve bilgeceştir. İnsan akli O'nu ve islerini kavrayıp tanımlayamaz. Allah, bir çok kez insan biçiminde zuhur etmiştir; en son olarak Hakim biçiminde kendisini göstermiştir. Kötülükler ve bozukluklar ortadan kalktiginda gizlendiği yerden bir kez daha ortaya çıkacak, Dürzileri ödüllendirip inançsızlari cezalandıracaktır.

2. Emri Bilmek: "Kaim al-Zaman" olarak da adlandırılan emir, Hamza bin Ali'nin kendisidir. Hamza, Allah'ın ilk yarattığı, ilk cevheridir. Evren ve tüm diğer varlıklar ondan yaratılmıştır; bu nedenle Hamza, yaratıkların en onurlusu ve Allah'ın elçisidir. Dünya ve Ahiret islerini yöneten, ceza ve ödül veren odur. Allah'ın öz nurundan yaratıldığı için, imamların imami olup, kıyamet gününde sevap ve ikab onun eli ile yapılacaktır. Yer, içer, el ile tutulur. Babası ve anası vardır. Karısı ve çocukları yoktur. O, nedenlerin nedeni ve tümel akıldır (Akl-i Külli).

3. Hududu Bilmek: Tanrisal emirleri öğreten ve yayanlara "Hudud" denir. Hudud'un bası Hamza'dır ve onunla birlikte sayıları beşe ulaşır. Bunlara "Vezir" de denilir. Hamza'dan sonra gelen dört hudud yaratıkların en onurlusudur, evlenmedikleri gibi her türlü günahattan uzaktırlar. Bunlar dışında hudud sayılan üç grup daha vardır: "Dai"ler, "Mezun"lar ve "Mukassir"ler.

Dinin önderleri diye adlandırılan "hudud" aslında beş tanrisal ilkeyi temsil etmektedir. Beş Dürzi önderinde kişiliklendirilen bu beş ilkeden ilki erkek ilke olan Evrensel Akil'dir ve Tanrı'nın ilk yarattığı varlık olan Hamza bin Ali tarafından temsil edilir. İsmail bin Muhammed tarafından kişiliklendirilen ikincisi Evrensel Ruh'tur (Nefs) ve dişi ilkedir. Bunların ikisinden, Muhammed bin Vehb'te kişiliklenen, Söz (Logos) türemiştir. Söz ve Evrensel Ruh'tan üreyen ve Selame bin Abdullah'da kişilik kazanan dördüncüsü ise Sag Kanat (el-Cenahu'l-Eymen) ya da Yöntem'dir. Sag Kanat'tan aynı biçimde üreyen ve Bahaeddin Muktena'da kişiliklenen Sol Kanat (el-Cenahu'l-Yesar) ya da İzleyen besincileridir. Bunlar, aynı on sefirotun Kabalacılar'ın gizem ağacını oluşturmaları gibi, Dürziliğin dinsel hiyerarsisini oluşturlar. Büyük olasılıkla Dürziler bu kavramları Kabalacılar'dan almışlardır.

Dürzilerin kutsal simgesi beş köşeli bir yıldızdır. Bu yıldızın her bir köşesi ayrı renkte olup, beş hududu ve onların niteliklerini temsil eder:

Yesil: Gerçeğin anlaşılması ve kavranması için gerekli olan "Akil" dir. Allah'ın iradesini temsil eder.

Kırmızı: "Nefs"dir ve varlığın sınırlarını belirler. Akla yardımcıdır.

Sarı: Gerçeğin en yalın ifadesi olan "Söz"dür. İlk ikisine yardımcı olmaktadır.

Mavi: "as-Sabik"tir. Iradenin düşünsel gücünü temsil eder. Söz'e yardımcı olmak ve onu her türlü kötülükten koruyarak, evreni uyum ve düzen içinde tutmak üzere yaratılmıştır.

Beyaz: "al-Tali"dir. Mavi'nin gerçekleşmesi ve gücün maddesmesidir.

4. Vasiyetlere Uymak: Bazı ahlak kurallarından oluşan ve "Hasil" da denilen vasiyetlere uyulması

zorunludur. Bu kurallar:

Dogru sözlü olmak (Sidk al-Lisan).
Kardeslik, mezhep üyelerini koruma (Hifz al-Ihvan).
Önceki tüm ibadetlerin ve dinsel inançların terk edilmesi.
İblis'ten ve tüm kötülerden uzak durmak.
Hakim'in tek tanrı olduğuna inanmak (Tevhid al-Hakim).
Hakim'in buyruk ve eylemlerine boyun eğmek.
Hakim'in iradesine teslim olmak.

Öğretileri su şekilde özetlenebilir: Yalnızca tek bir Tanrı vardır. O, bilinmez ve bilinemez, tahayyül edilemez. Yalnızca O'nun varlığını, varolduğunu doğrulayabilir ya da bilebiliriz. Tanrı insan biçiminde dokuz kez görünmüştür. Bunlar, bedenlenme (incarnation) biçiminde değildir, zira Tanrı bir bedene gerek duymaz, bu belirmeler daha çok bir insanın elbise giymesi gibi Tanrı'nın beden giymesi tarzında olmuştur.

Dürziler'de bilgelige yalnızca belirli bir dinsel eğitimi tamamlamış olan seçkin kişilerce ulaşılır; bunlara "akilliler" anlamına gelen "Ukkal" denir. Bunlar baslarına beyaz sarık sararlar ve kendi aralarında özel toplantılar düzenlerler. Dürzilikte "Ukkal"ın uygulamakta olduğu dokuz dereceli bir hiyerarsik yapılanma bulunmaktadır. İnisiyasyonun ilk yılında deneme süresini tamamlayan aday asil üyeliğe kabul edilebilir. Çiraklık devresini tamamlayan Dürzi'nin ancak ikinci yılda inancının simgesi olan beyaz sarık takmasına izin verilir ve mezhebin tüm gizem törenlerine katılmaya hak kazanır.

Çogunluğu oluşturan diğerleri Dürzi inançlarının yalnızca sınırlı bir bölümünü bilirler ve bunlara da "cahiller" anlamına gelen "Cuhhal" denilir. Bunlar ancak herkese açık ibadet yerlerinde buluşurlar. Böylelikle iki katlı bir inançsal yapıya sahip olan Dürzilik, kendine özgü bir ezoterik yapı ortaya koymaktadır. Bu tür iki katlı inançsal yapıların özellikle Manicilik, Bogomiller, Paflikyanlar ve Batı'da Katharlar'da bulunduğu bilinmektedir.

Dürzilerin inançsal ilkelerinin yalnızca bir tür inisiyasyondan geçmiş kendi mezhep üyelerine açıklanan gizler olması nedeniyle, inanç ve öğretileri tam olarak bilinmemekle beraber Musevilik, Hristiyanlık ve İslamiyet karışımı bir uzlaşımci sentez gibi değerlendirilmektedir.

Tapınmaları gizli olduğundan törenleri hakkında güvenilir bilgilere sahip değiliz. Yüksek ağaçlıklar arasında veya dağların tepelerinde gizlenmiş kutsal yapılarında hemen hiç süsleme yoktur. Belirli bir ritüelleri ve okudukları bir duaları da yoktur, ama törenler sırasında ilahiler söyler ve kutsal kitapları okurlar.

Son olarak, sanki gizli bir örgüte benzerliklerini tamamlamak için, Dürziler'in birbirlerini tanıyabilmek amacıyla benimsedikleri isaret ve sifreler olduğunu ve bunların karşılıklı olarak alınıp verilmemesi halinde gizemlerine dair tek sözcük etmedikleri bilinmektedir.

Tampliyeler ve Dürziler

Haçlılar'ın Kutsal Topraklar'da egemen oldukları dönemde, Tampliyeler'in karşılaştığı Doğu'ya özgü birçok gizemci inanç akımlarından biri de Dürzilik'tir. Dürziler'in inanç sisteminin ve ezoterik uygulamalarının Tampliyeler'i etkilediği sıkça ileri sürülen bir savdır. Bu sava göre Tampliyeler, daha sonra Avrupa'ya aktarılan ve zamanla Masonluk sistemine yerlesen bir takım inanç ve geleneklerinin esinini Dürziler'den almışlardır.

Tampliyeler'in Dürziler ile bağintisinin hem tarihsel hem de geleneksel bir takım kanıtları olmakla beraber, bunun Masonluk ve Tampliyeler üzerinde ne gibi etkileri olduğu konusunda yalnızca varsayımlarda bulunulabilir.

Leonard W. King'in Gnostikler ile ilgili yapıtında ileri sürdüğüne göre: "Misir halifesi Hakim'in mezhebin kurucusu olduğu ileri sürülmesine karsin Dürziler'in, Procopius'un VI. yüzyılda Lübnan ve Suriye'de hızla çoğaldıklarını söylediği Gnostik mezheplerin kalıntıları olmaları daha akla yakındır. Komsuları arasındaki yaygın kaniya göre Dürziler, dana şeklindeki bir puta tapınmakta ve gizli toplantılarında Roma döneminde Ophitler'e (yılanı kutsallaştıran ve ona tapan bir tarikat), Ortaçağda Tampliyeler'e ve çağımızda da Masonlar'a atfedilen törenler yapmaktadırlar."

Bu görüsün baska yazarlarca da onaylandigi görölüyor. Ancak King'e göre, önemli ve ilginç olan nokta: "Dürziler'in kendi önderlerinin Iskoçya'da gizlendiğine inanmalaridir". Kuskusuz bu, Tampliyelerin o yörede çok güçlü oldukları dönemlerden kalma bir inanistir.

HURUFILIK

Islam'da Harf ve Sayılardan Dinsel Yorum Çikartma.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Giris

Hurufilik, kimi arastirmacılara göre ayri bir din, kimilerine göre bir mezheptir ya da yalnızca bir tarikattir. Ne var ki tüm arastirmacilar Hurufiligin harflere olan özel ilgisi üzerinde birlesirler. Zaten bu akimin çeşitli yapıtlardaki tanımlari dogrudan Hurufilik'in bu niteligini vurgulamaktadır. Örneğin Orhan Hançerlioglu'nun "Felsefe Ansiklopedisi"nde Hurufilik, "harflerden dinsel anlamlar çıkaran İran içrekçiligi (ezoterizmi)" olarak tanımlanmaktadır. Britannica'da yer alan tanım da "harf ve rakamlarin çeşitli yorumlanmaları üzerine kurulu bir inanç dizgesi" biçimindedir. Zaten "huruf" sözcüğü harf sözcüğünün çoğuludur. Hurufilik, harflere olan özel eğilimi disinda, ikinci bir özelligi ile de ilgi çekmektedir, o da "içrekçi" yani "batini" (ezoterik) olusudur.

Bu durumda Hurufilik olarak bilinen bu inanç akimini iki temel nitelik altında degerlendirmek gerekmektedir: Ezoterizm ve Harfler. Harflerden dinsel anlamlar çıkaran her inanç akimi Hurufilik ile ilgili olmadığı gibi, ezoterik nitelikli akimların tümü harflerin anlamları ile ilgilenmez. Hurufilik, bir yandan harfler ve harfler ile bağlantılı olarak rakamlarla ilgilenmekte, diğer yandan bunların yardımıyla ve bunlara dayanarak açıklanan, savunulan ezoterik inançları işlemektedir.

Hurufiligin Öncülleri

Harfler bizi dogrudan yazıya götürmektedir. Harf ve rakamlarin yorumlanması ve aralarında çeşitli özel ilişkiler kurulması ve böylelikle görünen amaçlarının ötesinde anlamlandırılmaları tüm eski kültürlerde görülen ve neredeyse yazının tarihiyle aynı zamanda başlamış bir uğrastır.

Bu çabanın ilk örneği Pythagoras'ın öğretiler dizgesinde bulunur. Bu dizge, varoluş sorunlarının felsefi arastırması amacıyla oluşturulmuş bir inanç akimi çerçevesinde geliştirilmiş ve ünlü Pythagoras kuramı da bu dizgenin bir yan ürünü olarak ortaya çıkmıştır. İ.Ö. 500 yıllarında ortaya çıkan Pythagoras dizgesi, geliştirdiği müzik kuramı ile birlikte ele alınıncaya ses, dil, sayılar ve harfler aracılığıyla evreni açıklamayı amaçlayan bütüncül bir yapıya ulaşabilmştir. Kendisinden önce gelen Mısır, İran ve Hint tekniklerini kullandığı sanılan bu dizge, daha sonraki harfçilerin sık sık başvuracağı temel yöntemleri geliştirmiştir.

Harfçilige tarihsel olarak ikinci örneği oluşturan "Kabbala", Hurufiligin amacına pek benzer bir amaç tasılamakta, harf ve sayıların gizemini çözerek Tevrat'ı yorumlamayı hedeflemektedir. Kabbala'nın yorumuna göre Tanrı kendisini belirli sayıda nitelik (Sefirot) biçiminde dissallastırarak evreni yaratmıştır. Kabbala'nın yaratılışı ile ilgili bu savında yer alan hemen her unsuru, İslam ezoterizminde ve dolayısıyla Hurufilik ve onun etkisi altındaki "Bektasilik"te benzer biçimde bulmak olanaklıdır.

Harfçilik ve etkilerinin İslam'da ne zaman ortaya çıktıkları konusu oldukça tartışmalıdır. İslam harfçileri için uygun koşulları, Kur'an'da bazı surelerin başında birbirinden ayrı ve anlamsızmişçesine yer alan ve "Huruf-u Mukatta'a" diye adlandırılan harfler sağlamıştır.

Yasar Nuri Öztürk, "Tarihi Boyunca Bektasilik" adlı kitabında bu konuda sunları belirtmektedir: "Sunu da söyleyelim ki, bu harf kümelerine muhtelif ve çoğu kez esrarlı manalar verme işi, sahabiler devrinde başlamıştır...Hatta Hz. Ali'nin: "Kur'an Fatiha'dan, Fatiha Besmele'den, Besmele Ba harfinden ibarettir.

Bense o Ba harfinin altındaki noktayım” sözü çok ünlüdür.”

İslam’da “Kutsal Metinlere” harf düzeyinde yorum getirme çabasının ilk örneği X. yüz yılda Hallac-i Mansur’da görülür. Mansur, Kur’ana sözcük anlamlarına bakarak "Yorum" getiren (Te’vil) Karmatiler’in bir propagandacısıydı. (Karmatilik, IX. Yüz yılda dinselikle bağdastırılmış, sosyo-ekonomik temelli ezoterik bir akimdir.) Mansur, divanında ve “Kitab al-Tavasın” adlı eserinde harfler ve sayıların “gizli anlamlarına” değinen ilk İslam harfçisidir. Evreni ve Tanrı’yi insanda görmenin bir sonucu olarak ilk kez “Enel-Hakk” diyen Mansur olmuş ve bu sözü nedeniyle 922 yılında idam edilmiştir.

İslam’da harfçiliğin ikinci önemli örneğini Endülüslü düşünür Muhyiddin-i Arabi (1165-1240) oluşturur. Endülüslü Yahudi düşünürlerin ve Kabbalacıların etkisinde kalarak “El-Fütuhat El Mekkiye” adlı yapıtında harfçiliğin bir çok örneğini sergilemiştir.

Fazlullah Esterabadi

Gelistirilmiş harfçi teknikleri kullanan Hurufiliği bir inanç sistemi olarak kuran kişi Sihabuddin Fazlullah Esterabadi’dir. 1340 Yılında doğan Fazlullah, genç yasta teoloji ile ilgilenmeye başlamış, on sekiz yaşındayken tasavvufa yönelerek hacca gitmiştir. Dönüşünde Harezm’e gelmiş ve bir süre burada kaldıktan sonra Tebriz’e geçmiştir. Burada etrafına topladığı kişilerle yaptığı dini sohbetler sayesinde büyük saygınlık kazanmıştır. 1386 Yılından başlayarak İsfahan’da kendi sistemini yaymaya başlamış, daha sonra uzun bir süre için bir mağarada inzivaya çekilmiştir. Bu dönemde kendisinin “Mehdi” olduğunu ileri sürmüştür. Çevresinde yedi kişilik bir çekirdek kadro oluşturmış, bu yedi kişinin çabaları sonucunda yeni inanç hızla yayılmaya başlamıştır. Kısa sürede çeşitli toplumsal kesimlerden kişiler yeni akimin çevresinde toplanmaya başlamıştır.

Fazlullah’ın kendi sistemini yaymaya çalıştığı ortam bu tür akımlar için pek elverişlidir. Bu yöre Mazdeizm ve Karmatilik gibi bir çok ezoterik akıma kaynaklık etmiştir.

Fazlullah hakkında bilgi içeren her kaynak, onun Tanrılığını ilan ettiğini söylemektedir. Ancak bunu nasıl gerçekleştirdiğini belirtmemektedirler. Bu ilan sadece “Enel-Hakk” biçiminde yapılmış olabilir. Aynı yörelerde Hallac-i Mansur’un oldukça tanındığı dikkate alınırsa, en güçlü olasılık bu ilanın “Enel-Hakk” formülüne dayanmasıdır.

Fazlullah, yarısı farsça ve yarısı da Esterabad lehçesi ile yazılmış olan “Cavidan-i Kabir” adlı bir eser ile adının “İskendername” olması olası bulunan farsça bir manzume kaleme almıştır. Ayrıca “Arsname” ve “Muhabbetname” adlı kitapları da vardır.

Yeni sistemin yaygınlaşması egemen çevrelerde rahatsızlıklar yaratır. Timur’un oğullarından Miransah’ın buyruğu ile Fazlullah tutuklanır ve hapsedilir. 1394 Yılında Alincak kalesinde öldürülür; cesedi ayaklarına bağlanan bir ip ile çekilerek ibret olsun diye dolastırılır. Fazlullah’ın çevresindekiler kovuşturmalara uğrar.

Hurufi önderlerinden Ahmed Lur’un 1427’de Sahruh’a karşı bir suikast eylemine girismesinden sonra, müritlerden bir çoğu yakalanıp öldürülmüş, hatta cesetleri bile yakılmıştır. 1467’de ise Karakoyunlu hükümdarı Cihansah’a karşı bizzat Fazlullah’ın kızının önderliğinde bir ayaklanma hareketi siddetle bastırılmış ve isyanın önderi bes yüz kadar taraftarı ile yakalanıp idam edilmiştir.

Bu olaylar üzerine Hurufiliğe bağlı kişiler bir çok ayrı yöne dağılarak, görüş ve inançlarını beraberlerinde götürmüşlerdir.

Hurufilik Anadolu’da ve Rumeli’nde

Hurufiler’in büyük çoğunluğunun Anadolu’ya sigindikları biliniyor. Özellikle Sivas, Eskişehir ve Batı Anadolu’nun bazı kent ve kasabaları kısa zamanda kimliklerini çok iyi gizleyen Hurufi propagandacılarla dolmuştur. Hurufiler, buradan Rumeli’ne geçerek arnavutluk’ta, Filibe ve Varna gibi Balkan önemli kentlerinde eylemlerini sürdürdüler. Bazı tasavvuf cemaatlerine sızarak, kendilerini gizlemeyi ve inançlarını yaymayı basardılar.

Abdülbaki Gölpınarlı "Hurufilik Metinleri Katalogu" ve "Fadl Allah Hurufi" adlı yapıtlarında Hurufiliğin Anadolu'da Mir Serif ve özellikle büyük Azeri ozanı İmadeddin Nesimi tarafından yayıldığını belirtiyor. Gölpınarlı, Mir Serif'in Anadolu'ya Fazlullah'ın eserleri basta olmak üzere bir çok Hurufi kitapları getirdiğini, Fazlullah'ın önde gelen halifelerinden Nesimi'nin geniş boyutlu bir propaganda yürüttüğünü, hatta bir ara Ankara'ya kadar gelerek Hacı Bayram-i Veli ile grstğn söylüyor. Anadolu'da pek çok yer dolayan ve uzun süre kalan Nesimi'nin bir çok kişiyi Hurufiliğe kazandırdığı kesindir. Bu kişilerin sonradan sistemli ve etkin bir propaganda yrttikleri, Fatih Sultan Mehmet döneminde Osmanlı sarayına kadar girmiş olmalarından anlaşılabılır.

Taskprlzade'nin "Sakayik-i Numaniye" adlı eserine bakılacak olursa, Fazlullah'ın halifelerinden biri Edirne'deyken genç Fatih'i etkileyecek kadar başarılı olmuş, hatta bazı müritleri ile saraya yerleşmiştir. Durumdan oldukça rahatsız olan Veziriazam Mahmud Pasa ile mft Molla Fahreddin-i Acemi, Hurufiler'in "Hull" inancına (Tasavvutta Hull, Tanrı'nın yarattıklarında meydana çıktığına inanmak demektir) sahip oldukları konusunda genç Padişahi uyarmışlardır. Fatih'in huzurunda yapılan bir tartışma sonunda Hurufiler'in gerçekten "Hull" inancına sahip oldukları kanıtlanmış ve bunun zerine Sultanın buyruğu ile Hurufiler tutuklanmış ve idam edilmişlerdir. Edirne'deki Yeni Cami'de Fahreddin halkı Hurufiliğe karşı uyarılmış, uygulamalarını ve inançlarını anlatmıştır.

Bu olayla birlikte Osmanlı topraklarında Hurufiler'in yüz yıllar boyunca sürecek kovuşturma ve cezalandırılmaları başlamış oldu. XVI. Yüz yıla ait belgeler, özellikle Balkanlar'daki çeşitli kentlerde sık sık Hurufi kovuşturmalarının yapıldığını, pek çok Hurufinin yakalanarak idam edildiklerini, cesetlerinin yakıldığını ortaya koymaktadır. Bu kayıtlarda belirtilen kişilerin, doğrudan Hurufi olmasalar da, Hurufilik'ten etkilenen çeşitli inanç akımlarına bağlı kişiler oldukları kesindir. Bu akımlar arasında basta "Kalenderiler" gelmektedir. Sıddetli ceza ve baskılara karşın, çeşitli tasavvuf çevrelerine bağlı olup, Hurufilik propagandasını yapan pek çok kişinin bulunduğu, özellikle XVI. Yüz yılda Balkanlar'da tanınmış olan Otman Baba, Rafii ve Usuli gibi ozanların varlığı dikkati çekiyor. Bu kişileri daha sonra yaşamış olan Hayreti, Muhiti, Yemini, Muhyiddin Abdal ve Arsi gibi önde gelen Kalenderi ve Bektasi ozanları izlemiştir.

İshak Efendi "Kasif el-Esrar" adlı kitabında, Fazlullah'ın halifelerinden Ali el-Ala'nın propaganda yapmak üzere Anadolu'da etkinlik gösterdiğini, XV. Yüz yılın başlarında Bektasi tekkelerine girdiğini ve Hacı Bektas'ın fikirleriymiş gibi Fazlullah'ın düşüncelerini yaydığını belirtir. Bu sav, Bektasi fikirlerinde Hurufiliğin etkisinin bulunduğu göz önüne alınırsa, doğru kabul edilebilir. Sıddetli kovuşturma ve baskı altındaki Hurufiler, Bektasiler'in arasında karışarak varlıklarını korumayı başarmışlardır.

Gölpınarlı'ya göre, farklı namazları ve Fazlullah'ın öldürüldüğü Alıncak Kalesinde yapılan hac törenleri ile siradisi uygulamaları olan Hurufilik, bir süre sonra bağımsızlığını yitirmiş, sonradan özellikle Alevi-Bektasiler'e ve kısmen de diğer tarikatlere inançlarını aktararak tarihe karışmıştır.

Hurufi İnançları

Hurufiliğe göre, varlığın özü sestən oluşur. Evren, sesin ortaya çıkması ile var olmuştur. z oluşturan ses, canlılarda eyleme dönük (bilfiil), cansızlarda gizilgüç (bilkuvve) olarak vardır. Ses, canlılarda istem ve istekle ortaya çıkar.

Tanrı gizli bir hazinedir (Kenz-i Mahfi). Tanrı'nın ilk belirisi "Söz" (Kelam) ile olmuştur. "Söz" ilk nedendir ve Tanrı'nın soyut bir "İ Konuşması" (Kelam-i Nefsi) niteliğindedir. Kesin bir gerçek olarak görülen bu soyut söz, bazı ögelere ayrışır ve bu ögeler biçiminde dissal bir nitelik kazanır. Aslında sözün ayrıştığı bu geler Arap alfabesinin yani Kur'an'ın 28 ve Fars alfabesinin 32 harfidir. Söz bu dis ögeleri edinince, soyut durumunu yitirerek, "Söylenmiş Söz" (Kelam-i Melfuz) biçimine dnsr. Söylenmiş sözün birleşik görüntülerinden duygu ve bilinç evreni meydana gelir. Hurufiler, evrenin sonsuzluğuna ve sürekli döngüsel devinimine, bu devinimden doğal olayların oluştuğuna inanırlar.

Tanrı, kendisini insanın yüzünde "söz" biçiminde görünür kılmıştır. Sözün gelerinin sayısal bir değeri vardır. İnsan yüzündeki burun "elif", burnun iki yanı "lam", gözler de "he" harflerini verir. Böylece insanın yüzünde simetrik yazılmış iki Allah sözcüğü ortaya çıkar. İnsan yüzünde ayrıca çeşitli hatlar vardır: iki kas, dört kirpik ve saçtan oluşan yedi çizgiye "Ana Hatlar" (Hutut-i mmiye) denir ve her insan yüzünde bu çizgilerle doğar. Bu yedi çizginin dört ge (ates, su, hava ve toprak) ile arpımı Arap alfabesinin 28 harfini verir. Ayrıca erkeklerde ergenlikte ortaya çıkan yedi çizgi daha vardır. Bunlar sağ ve sol yanlar ayrı ayrı sayılmak üzere iki sakal, iki biyk, iki burun kili ve bir çene altı kili olarak toplam yediye ulaşır ve "Baba

Hatlar" (Hutut-i Ebiye) adını alır. Böylece yetişkin bir erkeğin yüzündeki çizgilerin sayısı on dörde ulaşır. Bu çizgilerin kendileri ve bulundukları yerler (Hal ve Mahal) olarak hesaplanması yine 28 harfi verir. Fazlullah, bu sayıyı 32'ye çıkartmış ve Fars alfabesindeki harf sayısına ulaştırmıştır.

Bu konuda Hurufiler şöyle bir açıklama da yapmaktadırlar: Tanrı'nın kendisini peygamberler aracılığı ile açıklaması aşamalar biçiminde olmuştur. Evrenin temel öğeleri olan harflerin her peygambere giderek artan sayıda bildirilmesi doğaldır. Nitekim Adem'e 9, İbrahim'e 14, Musa'ya 22, İsa'ya 24, Muhammed'e 28 ve son peygamber olan Fazlullah'a 32 harf malum olmuştur. Bu peygamberlerden son dördüne bildirilen öğelerin sayısı, her birine indirilen kitapların yazılmış oldukları dilin alfabesindeki harf sayısı kadardır. Bunlar İbranice'de 22, Yunanca'da 24, Arapça'da 28 ve Farsça'da 32'dir. Bu aşamalar nedeniyle son peygamber Fazlullah'ın kendisinden önceki peygamberlerin bildikleri her şeyin anlamını çözecek anahtara sahip bulunduğu asıktır.

Kur'an'ın gizli 29 surenin başlarında bulunan "Huruf-u Mukatta'a"da gizlidir. Bu harfler yinelenmelerin sayılmaması durumunda 14 tanedir (elif, lam, re, kaf, hi, ye, ayin, sad, te, sin, he, mim, kef, nun) ve bunlar anlamlı açık ve kesin (Muhkemat) olarak kabul edilirler. Arap alfabesinin kalan 11 harfi ise anlamlı belirsiz ve yorumlamaya açık (Mütesabih) biçimde değerlendirilirler. Asıl Tanrı sözü, Muhkemat'tan oluşan 14 harftir ve bunlar kendilerini insanın yüzünde gösterirler.

Hurufiler'e göre evrenin üç temel dönemi vardır: peygamberlik (Nübüvvet), imamlık (İmamet) ve tanrılık (Uluhiyet). Peygamberlik dönemi Adem ile başlamış ve Muhammed'de sonra ermiştir. İmamlık dönemi Ali ile başlamış ve on birinci imam Hasan Askeri ile bitmiştir. Fazlullah ile tanrılık dönemi başlamıştır. Tüm peygamberler "Mehdi" olan Fazlullah'ın habercisi ve müjdecisidirler. Fazlullah'tan sonra gelecek olan "Yetkin İnsan" (İnsan-i Kamil) Fazlullah'a uymak zorundadır. Fazlullah Musevilerin beklediği "Mesih", Hristiyanlar ve Müslümanların gökten inaceğine inandıkları "İsa"dir. Fazlullah, gökten inmiş ve kıyamet kopmuştur, dünya ahiret bir olmuştur. Bu nedenle ahiret yoktur. Gerçek ortaya çıkmış ve tüm dinsel yükümlülükler kalkmıştır. Böylece Hurufiler tüm ibadetleri harfler ile yorumlayarak iptal ederler ya da değişik biçimde uygularlar. Örneğin hac, Fazlullah'ın öldürüldüğü yeri ziyaret etmektir. Şeytan taslama ise, Fazlullah'ı öldüren ve "Maran Sah" (Yılanlar Sahi) dedikleri Timur'un oğlu Miransah'ın yaptırdığı Senceriye Kalesi'ni taslamaktır.

Reha Çamuroğlu, "Sabah Rüzgarı" adlı kitabında bunları belirtmektedir:

Hurufiliğin uyguladığı sayı ve harf oyunlarının asıl hedefinin inançsal olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Hurufilik'te amaç tüm o sayı ve harfler arasından insana, insanın konuşmasına, kendini açıklamasına ve bilinçlenmesine ulaşma çabasıdır. İnsan, belirli sayıdaki harflerle konuşmaktadır. İnsan, bu harfler aracılığı ile oluşturdugu dil sayesinde bir semgese evren kurmakta ve böylece Tanrı'yi bulmakta, var etmektedir. Hurufilik'te ulaşılan bir nokta da konuşan insana, yazıya bağlanmış ve kaydedilmiş kutsal metinler karşısında üstünlük tanımaktır. İnsan "Konuşan Kur'an" (Kur'an-i Nâtik), kâğıda geçirilmiş Kur'an ise "Sessiz Kur'an" (Kur'an-i Samî). "Konuşan Kur'an" her an yenilenir, değişir ve kalıplasmadan yaşar. "Sessiz Kur'an" belirli bir anda kaydedilmiş bir metindir. Tüm heterodoks düşüncelerde olduğu gibi Hurufilik'te de kişi, "Zamanın Çocuğu" (İbn-ül Vakit). Onu sınırlı belgeler ve metinlerle kalıplamak ve kutsallığın sınırları içinde hapsetmek olanaklı değildir. Sonuç olarak, Hurufiliğin kullandığı harf ve sayı teknikleri, kalıplastırma ve asma yollarından biri olarak görülebilir.

Hurufilik ve Bektasilik

Bektasi düşüncesine hızla etki eden Hurufilik nedeniyle, bazı araştırmacılar XV. Yüzyıldan başlayarak Bektasilik'in bozulduğunu ileri sürmüşlerdir. Onlara göre Hurufilik hileli yöntemlerle, örneğin Hurufilik görüşlerini Hacı Bektas'in görüşleriymiş gibi savunarak, Bektasi tarikatında etkin olmuştur.

Oysa Çamuroğlu'na göre, Bektasilik Anadolu'ya Hacı Bektas ile birlikte adım attığında Aleviler zaten çoktan bu topraklardadırlar. Aleviler, bir heterodoks derviş olan Hacı Bektas'i çeşitliliği barındırma potansiyeline sahip olan bünyeleri sayesinde özümsemişler ve onu bir önder olarak tanımışlardır. Bu bakımdan, Anadolu'da heterodoksi denilince akla hemen Alevi-Bektasi geleneği gelmektedir. Bu gelenek, çeşitliliği özümsemesi ve hoşgörü ve yapısı nedeniyle bir çok farklı heterodoks zümreyi de içinde barındırmış ve tüm ezoterik düşüncelerin Anadolu'daki sığınacağı olmuştur. Tüm farklı düşünce ve

uygulamalara sahip olan Kalenderi, Haydari, Hurufi, Torlak gibi akimlara bagli olanlar bu genis yelpazeye katilmis, kendi bagimsiz varliklarini feda ederek, Alevi-Bektasi toplumsal olgusuna kendilerine özgü renkler katmislardir. Alevi-Bektasiler bu durumda bir bozulma görmezler, zira inançlari degisime açıktir. Tam tersine bu durum onlar için bir zenginlesme yoludur.

Sonuç

1376 Yilindan baslayarak Isfahan'da baslayan Hurufiligin, her türlü baskiya karsin, inanilmaz bir hizla Osmanli topraklarina yayilmasinin ve etkili olmasinin nedenleri çok yönlüdür. Siddetli baski ve zulme karsin hizla gelisen ve yayilan bu inanç sisteminin gelism nedenleri, hem içinde büyüdüğü toplumsal yapinin özelliklerine, hem de kendi içerik ve dinamigine bagli olmalidir.

Hurufilik öncelikle ezoterik bir inanç sistemidir. Dinlerin "İçrek" (Batin) anlamlariyla anlasilmasi gerektigini ve bunun da ancak özgür "Yorumlama" (Te'vil) ile gerçeklesebilecegini ileri sürmektedir. Hurufilik, ezoterik yaklasimlar arasinda, kentli nüfusa en fazla hitap edenlerden biridir. O döneme kadar kentlerde pek görülmeyen ezoterik yaklasimin Hurufilik'le birlikte hizla kentleri de etkisi altina aldigi görülür. Ortodoks Islam'in simgesel evreni ve kültürü, o güne dek düşünce üretimine kentlerdeki medreseler ve yazili belgeler yoluyla egemen olmustur. Hurufilik, yorumlama yoluyla, yüz yillardir sarsilmaz oldugu sanilan yazi ve kutsal metinlerin egemenligini yikmaya koyulur. Harfleri konusturur. Insani kagida yazilmis olanin üzerine çıkartir. Belge ve kayitlara güvenen ortodoks sistemin kutsal metinleri, harflere getirilen keyfi yorumlarla kuru yapraklar gibi savrulmaya baslar. Osmanlilarin ele geçirdigi kentlere dogru akan heterodoks dervisler, yillar öncesinden kentlerde yer bulmus bir Hiristiyan heteroks gelenegi ile karsilasir. Bu gelenegin en etkin temsilcisi "Bogomiller"dir.

Biri yazili Incil'in, digeri yazili Kur'an'in kaliplarina karsi mücadele eden iki farkli dinin heterodoks akimlari dogal olarak yakin iliskiler kurarlar. Islam heterodoksisi Hurufilik olmasaydi bu iliskiyi kurmakta pek zorlanacakti. Öncelikle Fazlullah'in kendisini "Mesih" ilan etmesi bu iliskinin kurulmasinda etkin olmustur. Fazlullah'in yazdigi "Cavidan" adli yapitin Firisteoglu tarafından "Asikname" adıyla yapılan çevirisinde sik sik "Yuhanna Incil"inden alintilar yer alamaktadır. On iki imamlar on iki havari arasinda paralellik kurulmakta, Israil'in on iki kabilesine göndermeler yapılmaktadır. Anadolu heteroksisi Rumeli'ne geçerken de Hurufilik'ten fazlasiyla yararlanır. Sonradan Bektasilik incelenirken Hurufi etkilerinin en yogun olarak Rumeli ve Arnavutluk Bektasiler'inde görülmesi, Hurufiligin oynadigi rolün ne denli önemli oldugunu gösterir.

Anadolu'nun heterodoks Islam'i ya da tüm Osmanli topraklarinda Islam'in egemen oldugu simgesel evren içinde yasayan heterodoksi, Hurufilik sayesinde, ayni topraklarda yasayan digeri kültürlerden halklari, uzlastirici çatisi altında toplama yetenegini gelistirerek daha olgun bir biçim kazanmistir.

Kaynaklar:

Islam Ansiklopedisi
AnaBritannica
Felsefe Ansiklopedisi, Orhan Hançerlioglu
Islam Inançlari Sözlüğü, Orhan Hançerlioglu
Sabah Rüzgari, Reha Çamuroglu
Zindıklar ve Mülhidler, Ahmet Yasar Ocak
100 Soruda Tasavvuf, Abdülbaki Gölpınarlı

Hermesçilik ve Kökeni

Misir Dini, Hermes-Thot Kültü, Neo-Platonculuk ve Gnostisizm.....Hazirlayan: Thamos

I.S. 390 yilinda Iskenderiye'deki Serapis Tapinagi ve hemen yanibasindaki Büyük Iskenderiye Kitapligi Hiristiyanlar tarafından yikildi. I.S. 415 yilinda ise ünlü filozof ve matematikçi Hypatia, bir Hiristiyan kesiler grubu tarafından öldürüldü. Bu iki ayri olay, yüz yillar süren Misir inançlarinin sona erdigini ve "Karanlik

Çağlar"ın başladığını gösteriyordu.

Ne yazık ki kimi tarihçiler bu olayları, içerdikleri Hristiyan etkisini görmezden gelerek, Helen akılcılığına karşı Doğu fanatizminin birer bas kaldırısı olarak yorumladılar. Oysa olayları çıkaranlar, Mısırlı Hristiyanlardı ve Mısır o günlerde Roma İmparatorluğunun uzun zamandan beri Hristiyanlaşmış bir eyaletiydi.

Mısır dini, İ.S. II. ve III. yüzyıllarda olağanüstü bir hızla yok olmuş; Mısır, diğer Roma eyaletlerinden önce Hristiyanlığı atesli bir biçimde kabullenmişti. Aslında Mısır dininin hızlı çöküşünün, firavunlar devletinin ve Mısır ulusunun erimesi ile oluştuğunu saptamak olanaklıdır. Mısır, İ.Ö. 700'den beri çoğunlukla yabancı uluslar tarafından yönetilmisti. Etiyopyalılar, Persler, Yunanlılar ve Roma İmparatorluğu Mısır topraklarını her zaman özel bir eyalet olarak görmüşlerdi. Bu yabancı yöneticiler, Mısır dini ile iyi ilişkiler içinde olmayı ülkenin denetimi için bir önkosul olarak saymışlardı. Mısır inançları tüm bu dönemler boyunca da gelişip yayılmasını sürdürmüştü. Ancak, bu olumlu dönem Mısır dininin sonraki yıllarda ortaya çıkan hızlı çöküşünü daha ilginç biçime getirmektedir. Zira Mısır dininin çöküşü, yabancıların baskıcı yönetimine bağlanabilseydi, çöküşün çok daha önceleri, örneğin Pers yönetimi altındaki İ.S. VI. ve IV. yüzyıllar arasında gerçekleşmesi gerekirdi.

Mısır'ı yöneten Makedonya kökenli Ptolemiler, bir taraftan kendilerini Mısır uygarlığını koruyucusu gibi gösterirken, diğer taraftan Mısır uygarlığı tarafından özümseme tehlikesinin bilincindeydiler. Bu bakımdan Ptolemiler, kendi kültürlerini korumaya ve Mısır'ı Yunanlılar eliyle yönetmeye kararlıydılar. Mısırlı rahipler ise, her ne kadar yabancı yöneticiler ile iyi geçinmeye çabalasalar da, kişisel düzeyde yönetimden uzak kalmaya ve bir ölçüde Mısır ulusçuluğunu korumaya gayret etmişlerdi. Ancak, İ.S. II. yüzyıla gelindiği zaman, dört yüzyıl süren Yunan yönetiminden sonra, Mısırlı ve Makedonyalı üst sınıflar ortak bir Helen uygarlığı içinde Mısır dini ile kaynaşmışlardı. Roma yönetimi ise, Mısır dinini çosku ile "uluslararası" niteliğe kavuşturmaya çabalamış, oysa bu yaklaşım Mısır ulusçuluğunu savunan rahiplerin konumunu zayıflatmıştı.

İ.S. III. ve IV. yüzyıllarda Mısır dinine karşı oluşan düşmanca duyguların belirli bir sınıfsal temeli vardı. Hristiyanlık, başlangıçta zenginlere karşı yoksul ve orta sınıfları temsil ediyordu. Bu nedenle Mısır tapınaklarının inanılmaz zenginliklere sahip olması ve rahiplerin yoksulları sömürmesi tepkilere yol açmıştı. Helenleşmiş kozmopolit üst sınıfların sürdürdüğü Mısır dinine karşı, Filistin'den gelmiş olmasına karşın uluslararası bir nitelik taşıyan Hristiyanlık yoksulları yanına çekmeyi başarmıştı.

Bu toplumsal ve siyasal etkenlerin Mısır dininin yıkılmasında önemli bir pay sahibi oldukları konusunda kuskuya yer yoktur. Ancak, bu etkenler hızla gelişen acil sorunlar olmaksızın, yavaş yavaş büyüyen, uzun vadeli gerilimlerdi. Yine de Mısır dininin çöküşünde bas rolü oynayan, sasırtıcı bir örgütlenme yeteneğine ve çoskusuna sahip olan, tektanrıci ve evrensel Hristiyan inancının herkese kolaylıkla ulaşabilmesiydi.

Hristiyanlığın giderek daha güçlü bir biçimde yerleştiği İ.S. 150 ile 450 yılları arasında Mısır büyük bir siyasal ve dinsel belirsizlikler ve çeşitlilikler döneminden geçmekteydi. Antik Mısır inançlarının bir ölçüde mirasçisi konumunda bulunan Hermesçiler, Neo-Platoncular ve Gnostikler, Tanrı'ya bireysel olarak ya da ezoterik örgütlenmeler sayesinde ulaşabileceği inancına eğilim göstermekteydiler. Bu yollara girebilmek içinse, gizemli ve çetin bir inisiyasyon sürecinden geçmek zorunluydu. Bu yöntemin kilit unsurlarından biri, her adayın içmek zorunda olduğu gizlilik andıydı. Söz konusu gruplar her türlü açıklığa düşmandılar; zira gerçek bilgelik ancak ezoterik bir dizge içinde ve uzun bir süreç sonunda elde edilebileceğine inanıyorlardı. Bu örgütler için en önemli unsur inançlarının içerdigi gizemlerdi. Bu gizemleri, baskalarına açıklamak inançlara kökten ihanet etmek anlamını taşırdı. Tüm bu gizlilik örtüsüne ragmen, kimi inanç modellerinin ana çizgilerini belirlemek olanaklıdır.

Antik çağın sonlarında bir "üçleme" saplantısı vardı. Hristiyanlığın "üçlülük" (teslis) inancında ve Hermes Trimegistos (Üç Kez Güçlü Hermes) gelenekinde bu olgu kolaylıkla görülebilir. Hermesçiler, Neo-Platoncular ve Gnostikler arasında iki temel türden üçlülük uygulaması vardı. Bunların ilkinde, tipki Hristiyanlıkta olduğu gibi, bir baba Tanrı, babanın gücünü harekete geçiren bir oğul ve baba ile oğul arasında bir tür köprü işlevini gören üçüncü bir güç vardı.

Daha yaygın olan ikinci üçlülük ise, yaratıcı gücün yani "Demiurgos"un ardında bir "Gizli Tanrı" olduğu inancına dayanıyor; bu iki Tanrı ya birbirinde tümüyle ayrı ya da gizemli bir biçimde birleşmiş olarak görülüyordu. "Gizli Tanrı" yani Platoncu düşüncedeki "İyilik" ilkesi ya da "İlk İlke" yaratma eyleminin karşısındaki saf düşünce idi. Üçlülüğün üçüncü üyesi büyük bir çeşitlilik gösteriyor, "Dünyanın Ruhu", "Tanrısal Akıl" olarak adlandırılıyordu. Ancak temel işlevi, bir yandan üçlülüğün diğer iki unsuru arasında köprü görevi görmek, diğer yandan da onları birbirinden ayırmak gibi diyalektik bir işlev idi.

Aslında Hermesçilik, Neo-Platonculuk ve Gnostisizm “iki katlı” felsefeler idi. Bir katında kitleler için inançlar, öteki katında seçilmişler için bilgi yani “Gnosis” vardı. Ne var ki, Gnosis akılsal bir bilgi olmayıp, insanın kendini bilmesi gibi sezgisel ve bilinçsel bir süreci kapsamaktaydı.

Aydınlanmış azınlık olarak seçkinler eğitim ile, etik ve dinsel uygulamalar sayesinde Tanrı’ya, kitleler için gizli olan İlk Neden’e yaklaşılabiliyorlardı. Kitleler ise Demiurgos’un ötesinde hiç bir şeyi göremezdi. İnsanın kendi içine dönüşü, ezoterizm ve seçkincilik, insanın fiilen ya da potansiyel olarak Tanrısal olduğu inancını da birlikte getiriyordu. Bunun kaynağı, ölen firavunun Osiris’e dönüştüğü biçimindeki Mısır inancı olabilir. Mısır dininin geç dönemlerinde bu inanç bir biçimde demokratikleşmiş ve halka açılmıştı. Her insan, kendini adama, iyi bir eğitim ve doğru bilgi sahibi olmakla, Osiris’e dönüşme ve böylece ölümsüzlüğü elde etme sansına kavuşmuştu. Mısır inancında Tanrı, insan da dahil olmak üzere, herseyde var olabiliyordu.

Hermesçi, Neo-Platoncu ve Gnostik akımların formel bir örgütlenmeden yoksun olmaları ve insanın iç dünyasına yönelik böyle yöntemlerin bireyselliği zorunlu kılması, kurumsallaşmış Mısır dininin çöküşünden sonra ortaya çıkan kaotik duruma pek uygun düşüyordu. Mısır dininin kalıntılarından doğan üç inanç akımı Hermesçilik, Neo-Platonculuk ve Gnostisizm idi. Hermesçiler, herseye kafa tutarak, Mısırlı kaldılar. Neo-Platoncular Helenleşerek bağlılıklarını Platon düşüncesi üzerinde yoğunlaştırdılar. Gnostikler ise kendilerini Hristiyan olarak gördüler. Kuskusuz bu üç akım arasında ayrılıklar ve rekabetler oluyordu. Yine de bu üç akım birbirlerine yalnızca biçimsel olarak benzetmekle kalmıyorlardı; aralarında ilişkiler kuruyor ve birbirlerinin yapıtlarından etkileniyorlardı.

Sözünü ettiğimiz üç akım arasında en eskisinin Hermesçilik olduğuna ve diğer iki akımın oluşması üzerinde doğrudan etkisi bulunduğuna kuşku yoktur. Öte yandan, Hermesçilik de Helen, Yahudi, Pers, Mezopotamya ve Mısır dinlerinden etkilenmiştir. Ancak din tarihçileri arasında bu etkilerden hangisinin en büyük ağırlığa sahip olduğu konusunda pek ateşli tartışmalar sürmektedir. Elbette bu tartışmalar Hermesçiliğin yası sorununu da gündeme getirmektedir. Hermesçiliğin ve Hermesçi literatürün (Corpus Hermetica) Mısır kökenli olduğunu savunanlar akımın tarihini de geriye doğru götürme eğilimini tasimaktadırlar.

Aslına bakılırsa, Mısırlılarca Demotik yazıyla ve Kipti dilinde yazılmış olan Hermetica’nın üzerinde önemli ölçüde eski Mısır inanç ve uygulamalarının etkisi olduğunu kabul etmek mantıklıdır. Üstelik Roma döneminde hiç kimse Hermesçiliğin Mısırlı olduğu düşüncesine karşı çıkmamıştır.

Ancak, Hermesçiliğin kökeni sorunu görüldüğünden daha büyük öneme sahiptir. Sorun, Hermesçiliğin yalnızca Gnostisizm ve Neo-Platonculukla bütünsel bağlantısında değil, aynı zamanda bir bütün olarak Platonculukla yani doğrudan Helen felsefesi ile ilişki içinde olup olmamasındadır. Zira, Hermesçilik ile “Yuhanna İncili” ve “Aziz Pavlus’un Mektupları” arasında yakın bir benzerlik bulunmakta, Hermesçiliğin Hristiyan teolojisini doğrudan etkilemiş olduğu belirlenmektedir. Eğer Hermetik metinler (Hermetica) Hristiyanlık öncesine ait ve Mısır kökenli ise, o zaman Hristiyan teolojisinde, bugüne kadar ileri sürülen Helen ve Platon etkisinin dışında, Mısır etkisinin olduğunu kabul etmek gerekecektir. Üstelik, Platon ile Pythagoras’ın fikirlerini Mısır’dan aldığı yolundaki görüşü reddetmek iyice güç olacaktır.

Hristiyanlığın düşünsel temelinde Ari ırk dışında bir kökenin bulunmasına siddetle karşı çıkanlar, Hermetica’nın tarihlendirmesini İ.S. I.-III. yüzyıllar arasına oturtmaktan çekinmemişlerdir. Oysa, Hermetik metinlerin daha eski dönemlere tarihlendirilmesi gerektiğini işaret eden en önemli nokta, Hermes’in Mısır Bilgelik tanrısı Thot ile özdeş olmasıdır. Bu özdeşlik konusunda tüm bilim adamları fikir birliği içindedir. Ayrıca “Thot’un Yazıları” düşüncesinin çok eski olduğu açıktır. 18. Sülale zamanında revaçta olan “Ölümler Kitabı” içinde “Thot’un Yazıları” sık sık anılmaktadır. Plutharkos da “Hermes’in Yazıları”ndan söz etmektedir. Tüm bunlara ek olarak, DHWTY (Üç Kez En Büyük Thot) sözcüğü Yukarı Mısır’daki Esna’da bulunmuş ve İ.Ö. III. yüzyıldan kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca, DHWTY sözcüğü Sakkara’da bulunan İ.Ö. III. yüzyıla ait Demotik metinlerde de okunmuştur. Bu yeni bulgular Hermes Trimegistos’u ve Hermetik metinleri Hristiyanlık öncesine tarihlendirmektedirler.

Genellikle Thot kültürünün en çok Ptolemiler döneminde yayıldığına inanılmaktadır. Oysa, bin yıl önceki döneme ait “Ölümler Kitabı”nda Thot son derece önemli bir konuma sahip olan ve en çok dua edilen tanrıydı. Fakat, eski Thot kültürü ile Hermesçilik arasında kesin bir ayırım çizgisi çekilmesinin nedeni, Hermesçiliğin soyut Platoncu felsefesidir. Önceki dönemlerde Mısırlıların soyut din kavramları oluşturabilmesi olanaklı görülmemiştir. Oysa bu kani de yanlıştır. İ.Ö. II. Bin yıla tarihlendirilen “Memfis Teolojisi” adlı metinler bu kanının yanlışlığına kanıttır. Bu metinlerde, tanrı Ptah evreni önce kalbinde yaratmakta, sonra konuşma eylemiyle gerçeğe dönüştürmektedir. Bu anlayış, Platoncu ve Hristiyan “Logos” (Kelim) anlayışına dikkat çekecek ölçüde benzetilmektedir. Mısır dininde Thot yazının mucidi, matematiğin başlatıcısı, tilsimli sözlerin ustası, Tanrısal konuşma eyleminin ve hatta evrenin yaratıcısı olarak görülüyordu. Bu son iki özelliğiyle Thot, “Memfis Teolojisi” metinlerindeki Ptah ile özdeşleşiyor ve

sonradan gelen Platon felsefesi ve Hristiyan teolojisindeki “Logos” kavramına da uygun düşüyor.

Thot ya da Hermes Trimegistos, tüm farklı yönleriyle, “iki katlı” felsefelerdeki bütün önemli rolleri üstlenebilir. Tanrıların babası ve yüce akıl olarak “Gizli Tanrı” olabilir. Harekete geçiren güç ve “Logos” olarak “Demiurgos” rolünü alabilir ve nihayet Tanrı’nın iki unsurunu birleştiren ve ayıran “Kutsal Ruh” olabilir. Ancak, sonraları baskın duruma çıkan gelenek Hermes’i bir filozof ya da ahlak eğitmeni olarak yorumlamaktaydı.

Bu durumda, Hermes’in tanrılıktan bilgelige dönüştürülmesi ile karşılaşırız. İ.Ö. III. yüzyılda Platon yazının, sayıların, astronominin kurucusu olarak Thot’tan söz etmiş, Thot’u hem bir tanrı, hem de bir bilge olarak görmüştür. Abdera’lı Hekaistos ise, Hermes-Thot’u büyük bir bilge olarak tanımlamıştır. Tanrıların zaman içinde ölümlü bilgiler durumuna dönüştürülmesi tüm dünya inanç sistemlerinde görülen bir olgudur. En önemli tanrıları, Mısır’ın ilk firavunları olarak gören gelenek İ.Ö. XIII. yüzyıla kadar geri gitmektedir. Ancak çoğunlukla bu gelenek, tektanrıcılığın ya da tektapimciliğin (Monolatria) ortaya çıkmasıyla ilişkilendirilmektedir. Bunun nedeni, tekel savına dayanan inançların, diğer tanrılara hoşgörü ile bakamamasıdır.

Özetlemek gerekirse; Neo-Platonculuk ve Gnostisizm öncelikle Mısır’da, büyük ölçüde Helenleşmiş Mısırlılar arasında, kurumsallaşmış Mısır dininin yıkılmasından sonra yayılmışlardır. Bu akımların ve müritlerinin oluşmasında Hermesçi düşünceler önemli bir rol oynamış ve merkezi bir yer tutmaya devam etmiştir. Thot-Hermes kültürü Mısır dininde her zaman önemli olmuştur; fakat özellikle İ.Ö. II. bin yılın ikinci yarısında gittikçe daha önemli duruma yükselmiştir. Hermetik yazılar yani “Thot’un Yazıları” kavramı oldukça eskidir. Ne var ki, günümüze kalmış haliyle bu metinler, bunalım içindeki Mısır dinini temsil etmekte ve Mısır dışından aktarılmış düşünceleri de içermektedir. Büyük olasılıkla Hermetica’nın kapsamında İ.Ö. VI. yüzyıldan İ.S. II. yüzyıla kadar uzanan bir süre boyunca yazılmış yazılar mevcuttur. Yine de, göreceli olarak geç bir dönemde yazılmış olmasına karşın Hermetik metinler, çok daha eski dönemlere ait birçok dinsel ve felsefi düşünceler içermektedir ve esas olarak Mısır kökenlidir. Son dönemde kaleme alınmış yazılarda Helen etkisinin olduğu kuskusuzdur. Ancak, Hermetizmin kökeninin Yunan’da aranması anlamsızdır. Zira Pythagorasçi ve Platoncu Helen felsefesi Mısır dinine ve düşüncesine çok fazla bağımlıdır. Bu da, Hristiyan teolojisinin kökenini, Ari’ktan Helen düşüncesine değil, Mısır’a bağlamaktadır.

Kaynaklar:

Martin Bernal, Black Athena-The Afroasiatic Roots of Classical Civilisation, Vol. I.

Encyclopedia Britannica

Hermesçiliğin Etkisi

Hermesçiliğin Dinlere, Felsefeye, Gizemcilige ve Masonluga Etkileri.....Hazırlayan: Thamos

Baslangıç

İ.S. IV. yüzyılın sonlarında Ortodoks Kilisesi, Gnostizmin kökünü büyük ölçüde kazıdı. Neo-Platonculuk bir süre daha sürmüştü, Mısır’ın 630 yılında Müslümanlar tarafından fethedilmesinden önce, o da ortadan kalkmıştı. Bu iki akimin silinip gitmesine karşın, bilginin simgesi olarak Hermes Trimegistos, hem Hristiyanlık hem de Müslümanlık içinde yaşamaya devam etti.

Hristiyan Kilisesi, bir taraftan eski pagan tanrıların yeni inanç döneminde de yaşamasına izin veriyor, diğer taraftan bunların önemini azaltabilmek ve evcilleştirebilmek için, eski tanrıları birer bilgeye dönüştürüyordu. Örneğin, tanrıça “Neit-Athena” Aziz Catherine, “Horus-Perseus” Aziz George ve “Anubis” Aziz Christopher olarak Hristiyanlığa katılıyorlardı. Ne var ki Thot-Hermes’in, Mısır bilgeliliğinin simgesi Hermes Trimegistos olarak Kilise dışı kalmış olması oldukça ilginçtir.

İslam’da Hermes Trimegistos, İdris peygamber olarak insanlaştırılmıştır. İdris, Kur’an’da dürüst bir peygamber olarak yer almaktadır. İslam geleneklerinde de, Hermes Trimegistos “filozofların babası” ve “kendisine üç kere hikmet verilmiş kişi” olarak geçmektedir. Bir diğer İslam geleneğinde, üç ayrı bilge kişi olarak yer almaktadır; bunlardan biri Tufan öncesi Mısır’da, diğerleri Tufan sonrasında Babil ve Mısır’da yaşamış olarak kabul edilirler. İslam’da da Hermes bir kültür kahramanı olarak ele alınmış ve tüm sanat ve

bilimleri icat ettiğine inanılmıstır.

Yahudilik, çok öncelerden beri, hem ezoterik kùltlere, hem de “Gizli Tanrı” ve “Demiurgos” kavramlarını çağrıştıran iki katlı bir felsefeye sahipti. Örneğin, Esseneler kendilerinin, sıradan insanlara ve hatta Kudùs’te yaşayan rahiplere bile verilmeyen bazı bilgilerin sahibi olduklarını savunuyorlardı. Esseneler ile Hristiyanlık arasındaki kùsku götürmez ilişkiler epeyde tartışılmıştır. Essenelerin cinsel oruç ve ortak topluluk yaşamı konusundaki yaklaşımları ile Hristiyanlığın ilk dönemlerindeki manastır kesisiğii arasındaki benzesimler dikkat çekicidir. Hem Esseneler, hem de ilk dönem Hristiyanlar popùlizm, Mesihçilik ve siddet eğilimi konularında birlesmektedirler.

Misir’da yaşayan ve giderek Helenlesen Yahudiler arasında ise, Eski Ahit bilgeligini ezoterik ve gizemci yorumlar sayesinde, Platoncu Misir düşüncesi ile bütünleştirme yolunda bir eğilim vardı. Bu eğilim I.S. I. ve II. yüz yıllarda “Yahudi Gnostizmi” diye adlandırılabilir bir gizemci ve ezoterik akıma yol açtı. Bu akım Hermesçiliğii anahtar unsurlarının çoğuna yer vererek “Tanrı’nın Tahtı”, “Gök Arabası” ve Tevrat metinlerinin içerdigi gizemli ve numerolojik gizler gibi, tümüyle Yahudilere özgü ilgi alanlarının yani Kabala’nın gelişmesini sağladı.

Kabala, Rönesans döneminde Hermesçilik ile içiçedir. Güney Fransa ve İspanya’da XII. ve XIII. yüz yıllarda görùlen Yahudi gizemciligindeki gelişmenin büyük ölçüde Hermesçilik ve uzantılarının Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam’da yaşamayı sürdürmüş olmasıyla açıklanabilir.

Güney Fransa yani Languedoc yöresi, Hristiyanlık ile İslam arasındaki sınırdaki bölgedir. Bu bölge aynı zamanda İslam yönetimi altında yaşayan Sefarad Yahudileri ile Hristiyan yönetimi altında yaşayan Askenaz Yahudileri için de bir kavsak noktasıdır. Avrupa Hristiyanlığının karsısına çıkan en radikal sapkınlık olan Katharizmin bu bölgede ortaya çıkması bir rastlantı değildir.

Katharizm, içersinde iki ayrı sınıf bulunduruyordu; bir yandan “Credentes” adı verilen sıradan inananlar, diğeri yandan “Perfecti”, yani yetkinliğe ermiş olanlar vardı. Perfecti, düşünsel evrene ulaşabilmek amacıyla kendilerini maddi evrenden soyutlamaya çabalıyorlardı. Katharizm, açıkça iki ayrı inananlar sınıfını içeren bir inanç dizgesi idiyse de, temelde bazı Hermetik gelenekleri de bünyesine alıyordu. Ancak, esas olarak İran’a özgü Zerdüşt ve Mani inançlarından türemiş keskin bir düalizme sahipti. Bu düalist yaklaşım Tanrı-Seytan, iyilik-kötülük, ruh-beden gibi kozmik güçlerin sürekli çekişmesi ve birbirini dengelemesi üzerine oturtulmuş bir felsefeydi.

Katharizmin ve Kabalanın hemen aynı dönemlerde, birbirine çok yakın bölgelerde gelişmiş olmaları çarpıcıdır ve bu bölgenin toplumsal ve kültürel niteliklerinde olağanüstü yönler olduğunu ortaya koymaktadır. Doğal olarak Katharizm ile Kabalanın birbirlerini etkilemiş olduklarını düşünmek gerekir. İki akım arasındaki benzerlik toplumsal yapı açısından da ilginçtir. Perfecti sınıfının Credentes tarafından desteklenip, sadakatle korunması gibi, Kabalacı hahamlar da sağladıkları manevi yararlar sayesinde Yahudi cemaati içinde korunuyorlardı. Katharların kökünün Katolikler tarafından kurutulmuş olmasına karsın, Kabalacılar böylesi bir tehlike ile karşılaşmadılar. Kabalacı akım, 1492 yılında tüm Yahudilerin İspanya’dan kovulmasına kadar, Yahudiliğii ezoterik bir unsur olarak gelişmesini sürdürdü.

Kabala ezoterik bir sistemdir, zira belirli sınırların aşılması ve Eski Ahit metinlerinin “derin” okunusu söz konusudur. Bu da, kaçınılmaz olarak, metinlerin yüzeysel okunusundaki tarihselliğii ve ortodoks Yahudiliğii akılcılığii reddetmeyi gerektirir. Kabala, yoğun sezgi ve inceleme ile ulaşılabilen bir gizemin araştırılmasıdır. Kabala aynı zamanda Hermesçilikte görùlen tüm kilit düşünce ve kavramları da içeri. “Üçlùbirlik”, “Gizli Tanrı”, harekete geçiren “Logos”, “Sekiz Gök Küresi” ve iyi eğitilmiş gizemcinin bu kürelerin ötesine geçebilmesi gibi Kabalacı kavramların tümü Hermetizmde de vardır.

Rönesans

Rönesans’ın en belirgin özellikleri, insanın potansiyellerinin sonsuz olduğı inancı ve insanın her şeyin ölçüsü olduğı görüsüdür. İlginç olan Rönesans’ın bu düşünceleri Hermetik geleneklerden almış olmasıdır. XV. Yüz yıl başlarında, İtalyan sanat ve bilim adamları, canlandırmaya çalıştıkları eski bilgelikte Hermetik Metinlerin ne denli ağırlıklı bir yeri olduğunu artık öğrenmişlerdi. Asklepius çoktandır biliniyor ve okunuyordu; Hermetik Metinler Arapçadan Latinceye çevriliyordu.

Rönesans’ta Misir için beslenen tutku, öncelikle Misir’in gizemler ve kutsal inisiyasyon törenlerinin kaynağı olduğı inancına bağlıydı. Misir tüm bilimlerin ve sanatların kaynağı olarak görùlüyordu. Rönesans insanları geçmişe ilgi duyuyorlar ve bu nedenle kaynakların ardına düşüyorlardı. Hristiyanlığii ardında pagan Roma’yı, Roma’nın ardında Helen düşüncesini arıyorlardı. Giordano Bruno’nun belirttiğii gibi Helen’in ardında ise Misir vardı.

1460 Yilinda Cosimo de Medicis ünlü filozof, bilim adami ve çevirmen Marsilio Ficino'dan Yunan filozoflarının ünlü yapıtlarından önce CorpusHermeticum'un çevrilmesini talep etti. Zira Misir Yunanistan'dan eski, Hermes Trimegistos Platon'dan önceydi. Ficino'nun Floransa yakınlarındaki villasında olusturdugu yeni Akademi'de bu yeni çeviriler inceleniyordu. Ayni çalışmalar İtalya'nın önemli kentlerinde ve daha sonra Avrupa'nın her yanında ortaya çıkan Akademilerde de yapiliyordu. Bu Akademiler, Platon'un modeline göre olusturulmuşlardı ama Akademi üyeleri tipki Misir tapinaklarındaki kutsal rahipler gibi örgütlenmişlerdi. Akademilere giriş, Misir'a dayanan gizemlere ulasma ve ölümsüzlük kazanma amaçlı inisiyasyon törenleri ile gerçekleştiriliyordu. Rönesans Akademileri örgütlenme biçimi olarak Neo-Platonculara benzemekle birlikte, Platon ve Pythagoras felsefelerine, bilim, sanat ve büyüye hep Misir açısından bakıyorlardı.

XV. Yüz yilin sonlarında ünlü düşünür ve gizemci Pico della Mirandola, Neo-Platoncu düşünce ve Hermetik gelenekler ile Kabala'yi birleştirdi. Önceden beri ilişkili olan Yahudi gelenekleriyle Misir geleneklerinin yeniden birleştirilmesi çabasını XVI. yüz yilda Campanella da sürdürdü. Hristiyanlığın kati kurallarla dolu evrenini asmakta yaratıcı Rönesans düşünürleri için Misir ve Hermetizm'den baska bir alternatif yoktu.

Yalnızca 1471 ile 1641 yılları arasında Ficino'nun Hermetica çevirileri yirmi bes, Patritius'un çevirileri altı basım yaptı. Asklepius tam kırk kez yayınlandı. Stapulensis'in Asklepius yorumları on bir basıma ulasti. 1400 ile 1700 yılları arasında Batılı gezginler tarafından Misir'i anlatan iki yüz elli kitap yayınlandı.

Bilginin kaynaklarına ulasmak için Misir'a seyahat etmiş olmak, dogmalara saldırmayı bir ölçüde mesru kiliyordu. Örneğin Paracelsus, büyük olasılıkla uydurma olmasına karsın, Misir'a gittigini ileri sürüyor, kendi yapıtlarını Hermesçi olarak nitelendiriyordu. Ne var ki Paracelsus, Newton'a kadar sürecek olan bir geleneğin ilk adımıydı. Bu gelenek, Yunan ve Roma tarafından korunması basarılamayan eski Misir bilgeligini yeniden elde etmek için deneylere yönelmeyi savunuyordu.

XVI. Yüz yilda Hermesçiliğe ve Misir'a beslenen ilgi kuskusuz Rönesans kültürünün en saygı duyulması gereken yönüydü. Hermesçiliğin o dönemde verdiği en büyük ürün, bilimin ve araştırma özgürlüğünün öncüsü Giordano Bruno kisiliginde ortaya çıktı. Bruno, kendisinden öncekilerden ve çağdaşlarının tümünden daha ileri gitmiş olması bakımından olaganüstüdür. Tüm çabalarına karsın Bruno'dan önceki Hermesçiler, Hristiyanlık tarafından çizilen sınırlar içinde kalarak, Misir düşüncesini incil'de yer alan bilgilerden daha yukarı taşıyamamışlardır. Oysa Bruno, Misir bilgeligine ulasabilmek uğruna, yalnızca Hristiyanlığın değil, Yahudiliğin bile ötesine geçmeye cesaret etmiş, üstelik bu çabanın hem entellektüel, hem de siyasal açıdan gerekliligini vurgulamıştır. Bruno, Hermesçiliği katiksiz Misirilığa döndürmeye çabalamıştır; onun için Hermesçi Misir inançları aslında gerçek dinin ta kendisidir. Hristiyanlığın sınırlarını asan Bruno, inançları yüzünden Engizisyon tarafından yakılarak öldürülmüştür.

Sonuçta, Rönesans düşünürlerinin büyük çoğunluğu özgün ve yaratıcı kaynağın Misir olduğuna ve Yunanistan'ın Misir bilgeligini aktarmada yalnızca aracılık ettigine ikna olmuşlardı.

XVII. Yüz Yıl

Hermesçilik ve Misir tutkusu tüm XVII. yüz yıl süresince gelişmeye devam etti. Giordano Bruno 1600 yılında Roma'da diri diri yakıldı. Onun kurban edilmesinin ardındaki amaç, Kilise'nin doğrudan meydan okumalardan korunmasıydı. Zira XVII. yüz yıl Roma'sında eski Misir, en etkin entellektüeller arasında saplanti haline gelmişti.

Bu kisilerden biri de Athanasius Kircher idi. Kirsher astroloji, Kabala ve Pythagoras felsefesi ile ilgilenen bir Hermesçiydi ve Hermes Trimegistos'un çok eskilerde yasadigına kuskuyu duymuyordu. Misir'i "ilk bilgelik" ya da "felsefe" için anayurt olarak kabul ediyordu. Kirscher yaşamını hiyeroglifleri çözmeye adanmış; zira bu yazıları yalnızca bir bilgi hazinesi olarak değil, ideal bir simgesel alfabe olarak görüyordu.

Misir tutkusu yalnızca Katolik ülkeler ile sınırlı değildi. Protestanlar da Misir ve Hermesçilik ile ilgilendiler. XVII. Yüz yilda Almanya, Fransa ve İngiltere'de ortaya çıkan "Gülhaççılar" bir tür "Gerçek Din" kavramını geliştirirken Hermesçiliği temel aldılar. Gülhaççılar, toplumun gerçek bilgelige ulaşmış seçkin bir aydınlar grubu tarafından yönetilmesi gerekliligini savunuyorlardı. Böylece Misir rahiplerinden Pythagorasçı kardeşlik topluluklarına, oradan da Platon Akademisine uzanan ezoterik zinciri izlemiş oluyordular.

Cromwell dönemi İngiltere'sinde Hermesçilige yönelik ilgide çarpıcı bir canlanma görüldü. 1650'lerde, bir önceki yüz yilin tümünde yayınlanandan fazla gizemci ve Paracelsus'çu yapıt yayınlandı. Hermesçilik, siyasal ve dinsel alandaki radikal yenilikçilik ile bir ittifak kurmustu. 1660-1680 Yılları arasında gelişen "Cambridge Platoncuları" da Hermesçi ve Platoncu çevreden geliyordu ve onlar için de Helen uygarlığının en büyük islevi eski Misir bilgelisini kısmen de olsa aktarabilmiş olmasıydı. Cambridge Platoncularının en önemli öğrencisi Isaac Newton'du. Newton'un ne ölçüde Hermesçi sayılabileceği tartışılabilir ama, onun Misir kaynaklı bir "ilk bilgelik" kavramına inandığı kesindir. Newton "Principia Mathematica" adlı yapıtında, eski Misirlilerden büyük bilimciler ve filozoflar olarak hayranlıkla söz etmiştir.

Newton çağının eksenini olabilmis bir kısıdır; astroloji, simya ve büyü'nün egemen olduğu bir dünyada doğan Newton, bu dünyaya veda ederken tüm bunlar saygınlıklarını yitirmisti. Bu değişim, XVII. yüz yıl sonlarında oluşan toplumsal, ekonomik ve siyasal dönüşümlerin bir sonucudur. Yeni koşullar arasında Hermesçilige pek yer yoktu ama Misir hala ilgi odağı olmayı sürdürüyordu ve XVIII. yüz yilin ortaları Misir tutkusunun doruğu oldu.

XVIII. Yüz Yıl

Aydınlanma akımının önemli kişilerini bünyesinde barındıran Masonların ilgi odağı da Misir oldu. Masonlugin tarihi, özellikle XVIII. yüz yılda yeniden örgütlenme öncesi dönem oldukça karanlıktadır. Zira Masonluk tarihi, mitolojik bir köken yaratma amacıyla kaleme alınmış yazılardan elde edilen küçük parçalar biçimindedir. Yine de bu parçalardan hareketle bir görüş birliğine varılabilir: Masonluk başlangıçta, Ortaçağ Avrupa'sında katedraller ve diğer önemli yapılarda çalışan duvarcılarının oluşturduğu kapalı örgütlerdi; Reform ve Din Savaslarından sonra dağıldılar; İngiliz Adalarında yaşamayı sürdüren örgüt, "gentleman" (soylu ve burjuva) üyelerin girişiyle farklı bir niteliğe kavuştu ve "Spekülatif Masonluk" oluştu.

Ne var ki, Masonlar XVIII. yüz yıl öncesindeki bu yeni örgütlenmeden önce de Misir'a ilgi duyuyorlardı. Örneğin; Ortaçağdan kalma bir çok el yazmasında Masonlugu Euclid'in Misir'da kurduğu kayıtlıdır. Masonlar için, mimarlıkla eşdeğer olarak görülen ve büyük önem taşıyan geometri bilimi, Nil'in tasmasıyla sınır işaretleri kaybolduktan sonra tarlaları ölçmek için Misirliler tarafından icad edilmişti.

Rönesans dönemi Hermesçileri ile Gülhaççılar arasında nasıl bir bağlantı varsa, benzer bir bağlantı Gülhaççılar ile Masonlar arasında da bulunuyordu. Bunun kaniti olarak, bir Gülhaççi olan Elias Ashmole'un aynı zamanda bir mason olduğunun bilinmesidir. Ayrıca, Gülhaççılar ile Masonlar arasında bazı hermetik ilke ve düşünce benzerlikleri de vardı: Her iki örgüt de, evreni simgelemek için Süleyman Tapınacı ve Piramitler gibi yapıların ölçü ve oranlarını kullanarak daha iyi, daha barışçı ve daha hoşgörülü bir dünya yaratacak olan bir Aydınlanmışlar Grubu oluşturma arzusundaydılar.

XVII. Yüz yilin sonlarında Masonlugin İngiltere'deki gelişmesi, dönemin elverişli toplumsal, ekonomik ve siyasal koşullarına bağlanabilir. Gelişen kentleşme ve burjuva sınıfı, soylu sınıfında oluşan değişimler, Restorasyon ve giderek saray dışına kayan politik etkinlikler Masonluk için oldukça uygun koşulları hazırlamıştı. Katolik II. James'in hükümdarlığı döneminde gerçekleşen "Radikal Aydınlanma" sonucunda, önceki dönemin püritenizmi yerini deizm, panteizm ve ateizm gibi daha çağdaş yaklaşımlara bırakmıştı.

Böylece Masonluk, İngiltere'de Hermesçi ve Gülhaççi geleneklerden yeni, ama en az onlar kadar radikal bir entelektüel güç olarak ortaya çıktı. Bu yeni akım da "iki katli" bir felsefeyi savunuyor, seçkinlerin kitlelere özgü dinsel gültünün ötesine geçmesini arzuluyordu. Siyasal ve entelektüel güç, güvenli bir biçimde Aydınlanmış bir azınlığın elinde tutulmalıydı.

Ne var ki, Masonluga John Toland gibi asiri radikaller de dahil olmuştur. Toland, yalnızca Gülhaç ve mason geleneklerini özümsemekle kalmamış, Giordano Bruno'yu da okumuştur. Bruno'nun kozmoloji ile ilgili Hermesçi ve Misir kökenli düşüncelerini benimsemiştir. Bu fikirler ise giderek panteizme hatta ateizme varıyordu. Toland'a göre, teolojik olarak evrenin hiçbir Yaratıcı'ya ya da "Ulu Mimar"a gereksinimi yoktu. Politik olarak da İngiltere'nin bir krala gereksinimi olamazdı. Toland'ın düşünceleri cumhuriyetçi imalarla doluydu. Masonluk içinde, Toland'a karşıt akımı Newton'cular oluşturunuyordu. Newton'culuk yalnızca bilimsel olmakla kalmıyor, bilimsellığe uygun olabilecek politik ve teolojik öğretileri de içeriyordu.

Toland, spekülatif Masonlugin kurulmasında, öykü ve ritüellerin oluşturulmasında çok emeği geçen bir kişi oldu. Ancak, 1717 sonrasında bu öykü ve ritlerin standartlaşması sırasında, Masonlugin önderliği Toland'ın fikirlerinden nefret eden Newton'culara geçmişti. Öylesine ki, Masonlugin reforme

edilmesinde Toland'ın oynadığı önemli rolün, o dönemde ve sonraları masonlarda uyandırdığı rahatsızlık, Masonlugin standart tarihlerinde Toland'dan hiç söz edilmemesine yol açmıştır.

Newton'cuların tüm çabalarına karsın, Radikal Aydınlanmanın "iki katlı" felsefesi ile Neo-Platoncu bazı yönleri Masonluk içinde yaşamaya devam etti. Tıpkı Hermetizmde olduğu gibi, Masonlukta da üyeler belirli bir standart inancı izliyor, ancak daha yüksek derecelere çıkabilenler Hristiyanlığı asiyordu.

Hermesçilik, XVII. yüzyıldan beri Gülhâççılığı, XVIII. yüzyıldan beri de Masonlugin simgesel ritüellerini etkilemeye devam etmektedir. XIX. Yüzyıl sonunda ortaya çıkan Martinizm, Teozofi (Theosophy), Gizlici Canlanma (the Occult Revival), Altın Safak Hermetik Tarikati (the Hermetic Order of Golden Dawn) gibi etkin ezoterik akımların arkasındaki itici güç yine Hermesçiliktir. Bu sayılan akımlar da XX. yüzyılda bir tür "Pagan Rönesansı"nın dogmasına yol açmışlardır. Ünlü psikolog C. G. Jung'un insan ruhunun derinliklerini inceleyen yapıtlarının da, içerdikleri Simya simgeleri ve arketiplerle Hermetik özellikler tasdikleri kabul edilmektedir.

Kaynaklar:

Martin Bernal, Black Athena-The Afroasiatic Roots of Classical Civilisation, Vol. I.
Michael Baigent & Richard Leigh, The Elixir and the Stone
Encyclopedia Britannica

SEYH BEDREDDİN

Osmanlı'da bir Ezoterik Baskaldırı.....Derleyen: Thamos (Geometri)

SEYH BEDREDDİN HAREKETİNİN DİNSEL TEMELLERİ:

Seyh Bedreddin ve onun yarattığı akımı anlayabilmek, ancak bu akimin dayandığı dinsel ve sosyo-ekonomik temelleri görmekle olasıdır. Seyh Bedreddin hareketinin, büyük ölçüde heteredoks kitlelere dayandığı açıktır. Bu nedenle önce kısaca Türk-İslam heterodoksisinin Anadolu'daki oluşumuna ve bu heterodoks kitlelerin Anadolu'ya göçleri ve bu göçler sonrasında bu kitlelerin merkezi yönetime karşı ortaya koyduğu ilk baskaldırı olan Babailer Ayaklanması'na (1240) dikkat etmek gerekmektedir. Çünkü Seyh Bedreddin hareketinin, farklı yönleri olmakla birlikte, Babailer isyanı ile bağlantılı olduğunu bilinmektedir.

X.Yüzyıl sonlarıyla birlikte tasavvuf, dinsel yaşamın ve düşüncenin farklı bir yolu haline geldi. XI. Yüzyılda hızla yayıldı; Horasan ve çevresinde bulunan Türkmen grupları da İslamlaşma ile birlikte İslamın bu ilimli akımının etkisinde kaldılar. Bu ilimli İslam anlayışı, yoğun popülaritesinden dolayı ortodoks İslamın yani ulemanın siddetli tepkisini çekti. Anadolu'da Türk-İslam heterodoksisinin oluşumunu anlayabilmek için Anadolu'ya göçler konusuna kısaca değinmek gerekir. Anadolu'ya ilk büyük göç dalgası Malazgirt Savaşı (1071) sonrası, ikinci ve daha büyük bir göç dalgası ise Mogol istilası sonrasında gerçekleşti. Bu göç hareketinin önünde ise savaşçı-kolonizatör dervişler bulunmaktaydı. Bu dervişler Anadolu'da ve Balkanlardaki yerleşim ve kolonileşmenin gerçekleşmesinde öncü rol oynadılar.

Türkistan, Harzem, Horasan, Azerbaycan, Suriye ve Irak gibi değişik yörelerden gerek fetihlerle birlikte, gerekse fetihlerden sonraki göçlerle Anadolu'ya gelen dervişler değişik dinsel mezhep ve tarikatlere bağlıydılar. Kусkusuz XI. yüzyıldan başlayarak Anadolu'da yaşanan gelişmelerin sosyo-kültürel ve dinsel çeşitlilik, sosyo-ekonomik ve siyasal istikrarsızlık gibi unsurların da bu dinsel akımların faaliyetlerini kolaylaştırdığı söylenebilir. Özellikle, köylerde yaşayanlar ve göçebe kitleler, heterodoks Tasavvuf akımlarına bağlı seyh ve dervişlere ve onların tekke/zaviyelerine büyük ilgi gösteriyorlardı.

Göçebe ve yarı göçebe kitlelere uygun gelmeyen ortodoks ilkelerin ön planda olduğu görüşleri yayan seyhler ve mutasavvıflar daha çok kentlerde ve gelişmiş yörelerde etkinlik gösteriyor, göçebe ve yarı göçebe kitleler arasında pek rağbet görmüyorlardı. Bu kitleler arasında daha çok heterodoks tasavvuf akımlarının dervişleri etkiliydiler. Çünkü onlar bu kitlelere çok daha uygun gelen basit, anlaşılır, bagdasimci düşünceleri yaymaktaydılar.

İslam'ın, göçebe ve yarı göçebe Türkmenler arasında daha çok Tasavvuf ve heterodoks tarikatlar aracılığıyla benimsenmesinden de anlaşılacağı üzere, İslam'ın yüzeysel ve esnek bir yorumunu yayan bu akımların ne kadar yaygın oldukları tahmin olunabilir. Bu akımların temsilcileri olan eski Türk samanlarını andıran babalar, seyhler ve dervişler, bu kitlelere oldukça uygun gelen eski inançlarla da bağlantılı bir İslam yorumu sunuyorlardı. Bu yorumu yayan babalar ve dervişler sünni seyh ve mutasavvıflarca siddetle eleştiriliyordu. Örneğin, bu seyhlerin zikir törenlerine erkeklerin yanı sıra kadınların da katılması ortodoks sufilerin ve din adamlarının büyük tepkisini çekmekteydi.. Halbuki bu zikir törenlerine kadınların da katılması ve bu törenlerde vecd halinde sergilenen rakslar, İslam öncesi inançların İslami biçim altında sürdürülmesinden başka bir şey degillerdi.

Kuskuşuz Anadolu'ya göçler sonrası yerli halkın Müslüman olmasında ön planda yine heterodoks seyh ve dervişler vardı. Bu heterodoks seyhler kurdukları tekkeler aracılığıyla, esnek İslam yorumlarını, Anadolu ve Balkanlar'daki yerli dinsel ve kültürel unsurlarla da besleyerek, yerli halklara sunuyor, onları yeni yönetim ve göçmenlere isindiriyorlardı.

XIII. Yüz yıl başlarından itibaren Anadolu'nun her yanına yayılmış bulunan ve devletin etkisindeki kentlerin ve gelişmiş çevrelerin dışındaki köylerde ve göçebe asiretler arasında çok uygun bir etkinlik ortamı bulan bu Türkmen babalarının Yesevîlik, Kalendirîlik ve Haydarîlik gibi heterodoks tarikatlere bağlı bulunduklarını biliniyor. Senkretist (bagdasimci) düşünceleri yayan bu seyhler, propaganda yaptıkları kentlerin halkına ve düzenine oldukça yabancılaşmış çevrelerde de zaman zaman siyasal bakımdan etkili olmaktadır.

Anadolu'da bunun en ünlü ve etkili olmuş bir örneği olarak, bu heterodoks babalardan Vefai tarikatına bağlı Baba İlyas önderliğinde "Mehdici" bir nitelik taşıyan Babai Ayaklanması (1240), bu seyhlerin ve etkiledikleri kitlelerin güçlerini göstermek bakımından oldukça dikkat çekicidir. Ekonomik ve siyasal ortamın elverişli olmasının yanı sıra, kendisine yabancılaşmış bir yönetime (Anadolu Selçuklu Devleti'ne) nefret duygusundan da kaynaklanan bu akim güçlükle bastırılabilmiş, ancak sonuçta merkezi yönetimin gücü de tükenmiştir. Bu tükenmişlik, 1243'te Mogollar'ın Anadolu'ya saldırmalarına olanak sağlamış ve Anadolu Mogol egemenliğine girmiştir. Seyh Bedreddin hareketi de sosyal/dinsel ideolojisi bakımından, benzeri nitelikte bir hareket olmuş ve Babailer ayaklanması ile birçok ortak yanları tasimistir:

- Her iki akimin önderleri sufi'dir.
- Her iki akim da "Mehdici" bir ideolojiyi kullanır.
- Her iki akim da dervişlerden oluşan bir kadro tarafından yönlendirilmiştir.
- Her iki akimin da nihai hedefi siyasidir.

Ayrıca Seyh Bedreddin'in kendisine karargah olarak seçtiği Dobruca ve Deliorman bölgesinin, Babailer ayaklanmasının da hareket alanları olduğu gözönüne alınırsa, bu iki akim arasındaki siki ilişki daha iyi anlaşılabilir.

Anadolu ve Rumeli'de, Seyh Bedreddin ve propagandacı dervişlerinin etkinliklerine ve dinsel eğilimlerine uygun kitleler bulunmaktaydı. O dönemde Anadolu'daki siyasal ve sosyo-ekonomik ortam da halkı kışkırtılmaya uygun kiliyordu. Senkretist inançların etkisi altında bulunan bu göçebe ve yarı göçebe heterodoks kitleler, sözlü geleneğe dayalı bir halk İslami oluşturmaktaydılar.

Bu konuda Hilmi Ziya Ülken su bilgileri sunuyor:

Tasavvuf bir noktada Siilige, Imamilige yaklasir. Mutasavvifa büyük itimat, onun (Insan-i kamil) ve (Gavs-i azam) olmasindandir. Iste, tasavvuf sisteminin tarihte çok kere heterodoks isyanlar ve ihtilaller dogurmasi bundan ileri gelir. Selçukiler zamaninda Babai Isyani, Bedreddin hareketi, Kanuni devrinde Kalender Sultan hareketi ve yakin zamana kadar bir çok hareketler bu münasebetle zikredilebilir.

Görüldüğü üzere heterodoks kitleler, sosyo-ekonomik yapıları gereği muhalif karakterleri baskın ve tahrike müsait durumdaydılar. Babailer ayaklanmasından başlamak üzere Anadolu'da irili ufaklı yüzlerce toplumsal harekete neden olanlar bu heterodoks kitlelerdir. Ancak burada Anadolu'daki bütün isyanların bu kitlelerce gerçekleştirildiğini düşünmek yanıltıcı olacaktır. Siyasal ve sosyo-ekonomik nedenlerle Anadolu'da farklı etnik gruplara ve inançlara bağlı insanların katıldığı birçok isyan hareketi gerçekleşmiştir.

Anadolu ve Rumeli'deki heterodoks kitlelerin Seyh Bedreddin hareketindeki rollerinde gayrimüslimlerin rolünü de küçümsememek gerekir. Bizanslı tarihçi Dukas'ın verdiği bilgiye göre, Seyh Bedreddin'in baş müridlerinden Börklüce Mustafa, Hristiyan din adamlarıyla işbirliği yapar, Müslüman halka kendileriyle aynı Tanrı'ya tapan Hristiyanlara karşı iyi davranmaları için öğütler verirdi. Börklüce ve adamları Hristiyanlara dostça muamelelerde bulunuyorlar, Dukas'ın deyişiyle, "Cenab-i Hak tarafından gönderilmiş gibi hürmet ediyorlardı". Kaldı ki Seyh Bedreddin idam edilmeden önce özel mülkiyeti kaldırmak, dinler arasında eşitliği savunmak suçlarıyla da itham edilmisti. Bedreddin ve propagandacılarının yaydığı diğer dinleri ve mensuplarını da kucaklayan görüşler, bu kitlelerin de Bedreddin hareketinin içerisinde yer almalarını sağlamıştır.

SEYH BEDREDDIN HAREKETİNİN SİYASAL VE SOSYO-EKONOMİK TEMELLERİ:

Timur ve Osmanlı orduları arasında meydana gelen Ankara Savaşı (1402) sonrasında, Anadolu'ya siyasal istikrarsızlıklar ve sosyo-ekonomik rahatsızlıklar egemen olmuştur. Bu kriz dönemi, Fetret Dönemi (1402-1413) olarak adlandırılmaktadır.

Öncelikle Ankara Savaşı ve öncesinde yaşananlara kısaca değinmek gerekir. Bu savaş öncesi dönemde Timur ile Osmanlı hükümdarı Yıldırım Bayezid (Bayezid I)'ın arası açık durumdaydı. Anlaşmazlık bu iki devlet arasındaki güç ve etki mücadelesine dayanmaktaydı. Bu anlaşmazlığın yansıdığı örnek olayları Timur'un Yıldırım Bayezid'e yazdığı mektuptan anlayabiliriz. Timur 13 Mart 1402'de yolladığı mektubunda, kendisine bağlı Erzincan (Kemah) Emirine ait olan yerlerin haksız yere işgal edildiğini, kendisine bağlı diğer Anadolu Emirlerinin egemenlik bölgelerine müdahale edilmemesini, buna karşılık kendisinin de Sivas, Elbistan ve Malatya gibi yerlere müdahale etmeyeceğini belirtiyordu. Ayrıca Ahmed Celayir ve Kara Yusuf gibi sultanların Yıldırım tarafından korunmasını da istiyordu. Yıldırım'ın bu taleplere olumsuz yanıtı ve sonrasında, Timur orduları önünden kaçan Ahmed Celayir'in Osmanlı ülkesine sığınması bardağı tasiran son damla olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda Timur'un ordusu ile Osmanlı ordusu Çubuk Ovası'nda karşılaşmış; Osmanlı ordusu yenilmiş ve Yıldırım esir alınmıştır.

Ankara Savaşı sonrasında Timur, Yıldırım'ın oğulları Süleyman, İsa, Mehmed ve Musa Çelebilere kendi egemenliği altında Rumeli, Balıkesir, Bursa, Amasya, Tokat, Sivas ve çevresi hükümdarlıklarını vermiş ve diğer birçok beylikleri ise yeniden canlandırmıştır.

Timur'un Anadolu'dan ayrılması sonrasında Yıldırım'ın oğulları arasında şiddetli bir iktidar mücadelesi başgösterdi. Bu sırada Osmanlı ülkesi hemen hemen Murad I. dönemi başlarındaki sınırlarına çekilmiş, ancak uç beyleri sayesinde bütünlüğünü koruyan Rumeli, Osmanlı İmparatorluğu'nun ağırlık merkezi

durumuna gelmisti.Wittek'in deyisiyle baskent "Ulema kenti" Bursa'dan "Gaziler kenti" Edirne'ye tasimisti.

Kardesler arasindaki mücadeleden ilk olarak Mehmed Çelebi ile Musa Çelebi anlasarak Bursa'da bulunan Isa Çelebi'yi ortadan kaldirdilar. Sonra Musa Çelebi ile Mehmet Çelebi anlastilar ve Musa Çelebi, Süleyman Çelebi'yi yenerek Edirne'ye girdi. Ancak kardesi ile yaptigi anlasmaya aykiri olarak Edirne'de padisahligini ilan etti. Bunun üzerine Mehmet Çelebi ile Musa Çelebi arasinda savas basladi.

Musa Çelebi Edirne'de padisahligini ilan ettikten sonra, uç beyi Mihaloglu'nu Rumeli Beylerbeyi, ve büyük fikh bilgini Simavna Kadisioglu Seyh Bedreddin'i Kazasker yaparak gazi agirlikli bir devlet idaresi kurdu.

Böylece uç beyleri her zamandan daha güçlü bir sekilde Osmanli devletinin kaderini belirleyebilecek bir konuma geldiler.

Stanford Shaw'in da belirttiği gibi Fetret Dönemi iç politikasi oldukça karmasikti. Mücadele, gazilik gelenegi ile merkezi unsurlar - ki bunlar, Selçuklularin gelismis Islam kurumlarini isteyen Türkmen beyleri, Kapikullari ve Hiristiyan danismanlar olarak özetlenebilir - arasindaki iktidar mücadelesinden dogmaktaydi.

Yildirim'in oğullari da birbirleriyle olan mücadelelerini sözü edilen bu gruplara dayanmak suretiyle yürütmüslerdi. Bu gruplar çıkarlari dogrultusunda destek verdikleri güç odaklarini degistirebilmekteydiler.

Musa Çelebi'nin sinir unsurlarina ve gazi gelenegine dayali bir yönetsel yapı olusturmustu. Ancak, kısa zaman sonra Musa Çelebi bu tavrini degistirdi. Uç beylerinin (gazilerin) timar ve ganimet yoluyla sagladiklari serveti kiskanarak, Kapikullari kurumunu canlandirdi; mevki ve timarlarini onlara verdi. Gazilerin akinlarini durdurmalarini emretti. Bu sekilde timarlarin gazilerden alınmasi, bunlarin Musa Çelebi'den desteklerini çekmeleriyle sonuçlandı.

Musa Çelebi'nin böylece önemli bir güç kaybina ugramasi, Mehmed Çelebi karsisinda yenilmesini saglayan önemli unsurlardandi.

Mehmed Çelebi kardesi Musa Çelebi'yi yendikten sonra, Beylerbeyi Mihaloglu Mehmed Bey'i Tokat'a göndererek hapsettirdi ve Kazasker Seyh Bedreddin'i ilim ve fazlina hürmeten Iznik kalesine gönderip, aylık vermek suretiyle burada gözhapsinde bulundurulmasi için ferman buyurdu.

Seyh Bedreddin hareketi ancak iste bu sosyo-ekonomik yapı anlasilmek suretiyle ele alınabilir. O dönemin sosyo-ekonomik yapisindan dolayi halk kitleleri yönetime karsi tahrike müsait durumdaydi ve bu nedenle sik sik devlet karsiti toplumsal hareketler meydana gelmekteydi.

Ankara Savasini izleyen Fetret Dönemi (1402-1413) sirasinda, Anadolu ve Rumeli büyük bir ekonomik buhran içerisinde bulunmaktaydi. Bu ekonomik buhranın birbiriyle baglantili unsurlarini su sekilde siralayabiliriz: Yogun Issizlik, akinlarin durmasinin yol açtigi ekonomik sikinti ve nüfus baskisi.

Timur ordusu'nun Anadolu'yu yagma ve tahribine, taht kavgalarinin yolaçtigi iç çatismalarda eklenince fetihler tümüyle durmus ve bu nedenle devletin gelirleri tükenmisti. Bu siyasal kargasa ortamindan yararlanan eskiyalar da zaman zaman halka saldiyorlardi. Bu savaslarin ve taht mücadelelerinin egemen olduğu istikrarsiz ortamın yol açtigi büyük göç hareketleri ve bu sirada girisilen yagma ve eskiyalik hareketleri de toplumsal alanda huzursuzluklar yaratmisti. Dönemin siyasal karisikliklari, siyasal otorite bosluguna yol açmis, göçmen ailelerin yerlestirilmesi, bekarlara is bulunabilmesi gibi sorunlarla ugrasilmasi olanakli olmamistir. Ege Bölgesinde denizciligin sekteye ugramasi da yogun issizlige yol açmisti. Ayrica Anadolu'daki kargasa nedeniyle Rumeli'ye yigilan akincilar da ayrı bir

huzursuzluk ve muhalefet kaynagiydılar.

Ayrıca Mehmet Çelebi'nin iktidari elde etmesi sonrasında, merkezi iktidarın yeniden kurulup, iki baslı bir aristokrasinin oluşmaya başlaması, halk üzerindeki ekonomik ve mali baskıyı artırmaktaydı. Gerek Rumeli'deki akıncılar, gerek medrese öğrencileri ile Egedeki işsiz bekarların, Seyh Bedreddin ve adamları çevresinde toplanıvermeleri, hareketin önderine mehdi veya peygamber gözüyle bakacak kadar bağlı mürit olmalarından değil, içinde bulundukları zor şartlardan kaynaklanmaktaydı. Seyh Bedreddin'in ideolojisi, içinde bulunulan sosyal bunalımı karşılayacak biçimde geliştirilmisti. Bedreddin, toprakların ve mülkiyetin ortak kullanımını sağlayan bir düzen vaad ederek, bu işsizlik ve kargasalıktan bunalmış kitlelere esitlikçi bir düzen kurma umudunu veriyor, onlara çözüm yolları gösteriyor, kendi yanında yer almaya davet ediyordu.

SEYH BEDREDDİN'İN YASAM ÖYKÜSÜ :

Seyh Bedreddin, kaynaklarda Bedreddin Mahmud, Bedreddin Mahmud bin Kadi-i Simavna, Simavna Kadisioglu Seyh Bedreddin, Bedreddin Simavi gibi adlarda yer almaktadır. Bedreddin'in babası aynı zamanda Simavna Kadisi olan Gazi İsrail'dir. Bu nedenle Simavna Kadisioglu diye de anılmıtır. Annesi ise Simavna Tekfur'un kızıydı ve sonradan Müslüman olarak Melek Hatun adını almıtır.

Kaynaklara göre Bedreddin'in XIII. yüz yılın ikinci yarısı sonrasında (1358 veya 1365) Edirne yakınlarındaki Simavna Kalesi'nde doğmuş olduğu anlaşıyor. Daha sonraları zamanın seçkin din bilginleri arasında yerini alacak olan Bedreddin oldukça iyi bir eğitim gördü. İlk eğitimini Edirne'de kadi olan babası İsrail, Mevlana Sahidi ve Mevlana Yusuf'tan aldı. Mevlana Yusuf'un ölümü üzerine önce Bursa'da, sonra Konya'da müderris Mevlana Feyzullah gibi zamanın ünlü alimlerinden fıkıh, mantık ve astronomi eğitimi gördü. Mevlana Feyzullah'ın ölümü üzerine Misir'in Kahire kentine giderek (1383) Seyyid Serif Curcani ile birlikte, müderris Mübareksah Mantiki'nin mantık, felsefe ve ilahiyat derslerine devam etti. Bu arada Mübareksah ile birlikte Hacca giderek dört ay kadar, Seyh Zili'den dersler aldı. Sonra yeniden Kahire'ye dönerek ünlü bilgin Seyyid Serif Curcani, HekimHacı Pasa ve Sair Ahmedi ile birlikte, SeyhEkmeleddinBabarti'nin medresesinde dersler izledi. Aynı zamanda Misir'da Memluk Sultani Berkuk'un oğlu Ferec'e de ders verdi. Bu sırada Bedreddin, Sultan Berkuk'un armagan ettiği bir Habes cariye ile evlendi ve bir oğlu oldu. Yine burada Seyh Hüseyin Ahlati'ye intisap etti, bu seyh ile dostluğu onu tasavvufa yöneltti. Seyh Hüseyin Ahlati'nin emri ile Tebriz'e gidip o sırada Timur'un ulema arasında yaptırdığı toplantılara katıldı ve bu toplantılarda büyük başarı sağladı, ünü her tarafa yayıldı. Burada altı ay seyhlik ettikten sonra 1405'te Halep'e, Konya'ya ve oradan Tire'ye gitti. O sırada Sakiz Adası'nın Hristiyan yöneticisinin çağırısı üzerine Sakiz Adasına gitti.. Daha sonra Aydın ve İzmir üzerinden Edirne'ye dönerek, anne babasına kavuştu.

Edirne'de bir süre sakin bir yaşam sürdükten sonra, yeniden Batı Anadolu gezisine çıktı. Ankara Savası (1402) yenilgisi sonrası Yıldırım'ın oğullarının taht mücadelesi sırasında Edirne'de hükümdarlığını ilan eden (1411) Musa Çelebi tarafından Kazaskerliğe getirildi. Üç yıla yakın bu görevde kalan Seyh Bedreddin bu sırada adamlarının önemli görevlere gelmelerini sağladı. Yıldırım'ın diğer oğlu Çelebi Mehmed'in diğer kardeşlerini yenerek saltanatı elde etmesi, Musa Çelebi'nin de bu sırada öldürülmesi üzerine Seyh Bedreddin bin akçe maaşla İznik'e sürgün edildi (1413). Burada oturması zorunlu kilinarak, göz hapsine alındı. Tüm bu önlemlere karşın sosyo-ekonomik durumun da uygun olması, Seyh Bedreddin'in propagandasına müsait bir ortam sağlıyordu. Resmi Osmanlı tarihçisi Hoca Sadettin Efendi "Tacüt Tevârih" aldı eserinde Seyh Bedreddin'in çevresindeki insanların artistini şöyle anlatıyordu: "Sevhi sevenler sayılmayacak kadar çoğaldı. Otagıysa gence yaslıya durak oldu".

Bedreddin'in baş halifelerinden Börklüce Mustafa Aydın ilinde, Torlak Kemal ise Manisa dolaylarında ayaklanınca (1416), Seyh İznik'ten ayrıldı. İsfendiyarogullarına sığındı, sonra Sinop üzerinden Kırım'a geçti. Kırım'dan Eflak Beyi Mircea'nın yanına gitti. Bu bey ile dostlukları Bedreddin'in Kazaskerliği dönemine rastlamaktaydı. Mircea'nın da sağladığı hareket serbestisi nedeniyle Silistre dolaylarında örgütlenmeye ve yandaşlarını artırmaya başladı. Az zamanda çevresinde dervişler, timarlı sipahiler, medrese öğrencileri, akıncılar ve devlet ricalinden oluşan önemli bir yandaş kitlesi toplandı. Karaburun

taraflarında Börklüce Mustafa'nın yanında yaklaşık besbin kişi yandısı vardı. İsyan bu yörede başladı ve ilk baslarda başarılı oldu. Dede Sultan olarak anılan Börklüce Mustafa'nın üzerine gönderilen İzmir Sancak Bey'i ve ardından gönderilen Saruhan Sancak Beyi Timurtas Pasazade Ali Bey'in bozguna uğraması üzerine, Çelebi Mehmed Vezir-i Azam ve Beylerbeyi Beyazid Pasa ile kendi oğlu Sehzade Murad'ı büyük bir kuvvetle Börklüce Mustafa ve yandaşları üzerine gönderdi. Börklüce teslim oldu; adamlarını çoğu Börklüce'nin gözleri önünde çok sert bir şekilde katledildi. Dede Sultan, yani Börklüce Mustafa ise elleri tahtaya bağlanmış olarak bir deve üzerinde teshir edildikten sonra katledildi. Manisa taraflarında ayaklanan Torlak Kemal'in yanında yaklaşık üç bin kişi bulunmaktaydı. Börklüce isyanının bastırılması sonucunda Torlak Kemal hareketi de kanlı bir şekilde Beyazid Pasa tarafından bastırıldı.

Anadolu'da Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal isyanları başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Kimi kaynaklara göre Seyh Bedreddin, onların kendisinden habersiz hareket ettikleri için başarısız olduklarını ileri sürdü. Çelebi Mehmed'in Rumeli'ye geçtiğini haber alınca Deliorman'a gitti. Burada yakalanarak Serez'e götürülerek, ulemeden oluşan bir mahkemede yargılandı. Yargılama sonunda Mevlana Haydar Acemi'nin verdiği 'mali haram, kani helal ' yollu bir fetva üzerine, Serez'de asıldı (1420).

Seyh Bedreddin'in bedeni bir gece daragacında kaldıktan sonra, kulluk vaktinde alınıp, vasiyeti üzere yikanarak müritlerince satın alınan bir nalbant dükkanına defnedildi. Defnedildiği yere onu astıran Çelebi Sultan Mehmed'in de engel olamadığı büyük bir türbe yaptırıldı. Seyh'in mezarı Rumeli'nin yitirilmesine kadar büyük bir ziyaretgah idi. Bu bölgenin Türkiye toprakları dışında kalması sonucunda, Serezli Ferid Bey ve arkadaşları 1924'te kemikleri İstanbul'a getirildi. 1961'de ise Sultan Mahmut Türbesi'ne gömüldü.

Seyh Bedreddin'in anısına Rumeli'de, özellikle Deliorman bölgesinde büyük saygı gösterilir. Öldüğü kabul edilen günde, anısına "Üryanlar Semahı" adı verilen bir semah dönülür. Ayrıca yine Rumeli Alevileri arasında büyük nüfuza sahip Bedreddin Ocakı'nın var olması da Seyh Bedreddin ve onun hareketinin bıraktığı etkiyi göstermek bakımından anlamlıdır.

SEYH BEDREDDİN'İN GÖRÜSLERİ:

Kısa yaşam öyküsünden de anlaşılacağı üzere Seyh Bedreddin, zamanının en büyük din bilginlerinin eğitiminden geçmişti. Aldığı iyi eğitimin doğal bir sonucu olarak, kendi döneminin en büyük fikhî bilginlerinden biriydi. Kuskusuz bu konumu ona büyük bir ün ve etki sağlıyordu. Öyle ki, Musa Çelebi'nin Kazaskeri olmasına karşın Çelebi Mehmed ona zarar vermeye cesaret edememişti. Hatta Bedreddin'in yönetime karşı ayaklanması sonrasında dahi Çelebi Mehmed'in çekingen tutumu sürmüştü, Bedreddin'le ilgili kararı ulemeden oluşan bir mahkemeye havale etmişti. Bu durum Seyh Bedreddin'in sahip olduğu gücü açıkça göstermektedir.

Seyh Bedreddin'in düşüncelerinde Muhyiddin Arabî'nin etkileri görülebilir. Seyh Bedreddin, "Vahdet-i Vücut" düşüncesinin yerine "Vahdet-i Mevcut" düşüncesini savunmuştur. Doga ve Tanrı ona göre aynı şeydir. İbadetin yapılması şekilleri üzerinde durmak gereksizdir, çünkü ahiret yönünden hepsi aynı yola çıkar görüşünü savunur Bedreddin.

Bedreddin'e göre, insan mazhar-i kamildir, yani mutlak varlık, en tam ve en mükemmel tecellisini insanda bulur. Mizancı Murad Bey, Seyh'in Börklüce Mustafa aracılığıyla bu görüşleri yaydığını belirtiyor: 'Allah dünyayı yaratmış, insanlara bahsetmiştir. Servet ve tarım ürünleri cümlelerin müşterek hakkıdır. İnsanlar müsavidir. Birinin servet toplamalarıyla diğerlerinin ekmeğe bile muhtaç kalmaları ilahî maksada aykırıdır.

Yalnız, nikahlı kadınlardan başka dünyada her şey müşterek olmalı. Tanrı, kanunlar vaz'etmiş. Onlardan istifade için de akıl ve iz'an vermiştir. Kendi aklının muhiti dairesinde herkes ilahî emirleri kabul eder.

Birinin muhiti, i'tikadi digerininkine benzememek iddiasıyla üzerinde cebir kullanılması, ilahi emirlere ve maktadlarına aykırıdır. Çünkü, fikir ve vicdan bir ahenk-i tabiat mühsulüdür. Cebirin tesirinden masündür.

Bunu için islam, hiristiyan, musevi, mecusî hep Tanrı kuludur, birdir, kardastir. Aralarında muhabbet ve uhuvvet sarttır. İhtilat ve muhabbetleri sayesinde hak, batıla galebe eder. Hükümet ise zülm ve tagallüb mahsulüdür. Anın tecavüzlerini hoş görmek, Tanrının maksadına uygun olmayan emirlerine itaat etmek caiz değildir. İdari hey'et, zaman-i saadet'te olduğu gibi millet tarafından seçilmelidir. Saray, saltanat, muharebe, asker hep zulmdür. Tekkeler, dervişler, ulema O'nlarda da zulm ve tagallüb eserleridir. herkes hürriyet-i tamme üze fikir ve meslek-i zatide bulunmalı. Komsusunun meslek ve mezhebine hürmet etmeli...

Seyh Bedreddin'e göre cennet ve cehennem bu dünyadaki iyi ve kötü hareketlerin ruhlardaki acı veya tatlı görünüşleri idi. İnsani Hakka doğru götüren herşey melek ve rahmandır ve aksine sürükleyen ve insanın damarlarında dolayan şehvânî güçler ise seytandır. Bedreddin, ruh ve maddeyi aynı görmekle diğer mutasavvıflardan ayrılır. Mülkiyette ortaklığı savunmuştur ki, en çok tartışmalı ve üzerinde farklı spekülasyonların yapıldığı yönü budur. Bizans Tarihçisi Dukas bu konuda şu bilgileri sunuyor: 'O zamanlarda Lyon körfezi medhalinde kain ve avam lisanında Stilyon (Karaburun) tesmiye edilen dağlık bir memlekette bir Türk köylüsü meydana çıktı. Stilyon, Sakiz Adası karsisinde bulunmaktadır. Mezkur köylü Türklere vaiz ve nasihatlerde bulunuyor ve kadınlar müstesna olmak üzere erzak, elbise, hayvanat ve arazi gibi şeylerin kuffesinin umumi müsterek malı addedilmesini tavsiye ediyordu...'

Seyh Bedreddin Varidat'ında şu görüşleri savunuyordu: "İbadetin yapılması şekilleri üstünde durmak lüzumsuzdur, çünkü ahiret yönünden hepsi aynı yola çıkar... Oyun, eğlence ve güzel seslerle Tanrı'ya kavusmaya vesile olan bir şeyi haram görmek ve haram olduğunu söylemek helal olabilir mi"

Seyh Bedreddin'in ezoterik yaklaşımını şu sözlerinde bulmak olanaklıdır:

"Her bilgi kendi mertebesinde haktır. Gerçekler halka daha isin basında söylenirse, ya yollarını saptırırlar, ya da gerçeği söyleyen suçlular. Halk ve hak, orta bir yolla ve ayrı ayrı gözetilerek birbirine alistirilabilir. Ama herhalde halk, hak ve hakikate alistirilmelidir..."

Kuskuşuz Anadolu insanının çoğunluğunun bu görüşlere eğilimli olduğu söylenebilir. Onların, sosyal çevreleri ve dinsel geçmişleri nedeniyle, dinsel kuralların biçim yani zahiri yönlerin üzerinde değil; ezoterik, içsel anlamların üzerinde durdukları bilinmektedir. Bugün de Anadolu Alevileri biçimden çok öze önem verirler.

Bedreddin'in toplumcu düşünceleri sürgün olarak gönderildiği İznik'te filizleniyor. Bu konuda sunları belirtmektedir: "Tanrı, dünyayı yarattı ve insanlara verdi. Su halde dünyanın toprakları ve bu toprakların tüm ürünleri insanların ortak malıdır. İnsanlar esit olarak yaratılmışlardır. Birinin malı toplayıp, diğerinin aç kalması Tanrı'nın amacına aykırıdır."

SEYH BEDREDDİN HAKKINDA FETVALAR :

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Sofyalı Bali Efendi, Seyh Bedreddin hakkında Padisaha sunduğu raporda şu görüşleri ileri sürmekteydi: "Dobruca ve Deliorman vilayeti halkı, Allah hepsine lanet eylesin, adı geçen Seyh'ten el alıp, emrine itaat edip, kendisini örnek alıp ve can-ü gönülden kabul edip, her ne zaman ki bir yere gelip, toplanıp sohbet ettiklerinde, meclislerinde sarap ve dost, arkadaş, yaslı, genç, kadın ve erkek bulunup, kendini beğenmiş bu dinsiz Seyh içkiden sunar ve elinde kadeh, sarhos olarak öğüt vermeğe başladığında, baş kaldırıp "Cennette sarap dedikleri sarap bu güzel ve kalbe ferahlık veren saraptır. Ve Kevser dedikleri iste bu dünyadır ki, Hak sofrasıdır, tüm Tanrı nimetleri

buradadır. Ahiret isleri, rüsum uleması'nın (taklitçi bilginlerin) anladıkları gibi değildir. Bunun, atasözleri olduğundan habersizdirler." diye nice alaylı, anlamsız ve küfürli sözler söyleyip, "Sanmayın ki gökyüzü yok olacaktır ve mülkün sahibi mülkünden disarda olacaktır. O, insandadır. Her kim insani bildi ise Hakk'ı bildi. (Enel-Hak) Ben Hakk'im!" deyince, o yolunu sapıtmış, dinden çıkmış müritlerin hepsi "Ene'l Hak!" deyip, o insafsız Seyh'e secde edip "med çanak, beri çanak" (') olup, Seriat'ın kapisini yikip, Ye'cüc ve Me'cüc gibi nice fitne ve fesada sebep olur, ne nice temiz, saf kalbli heva ehlinin inançlarının bozulmasına sebep olurlar."

Seyh Mahmud Hüdayi Efendi de Padisaha yazdığı bir raporda, Seyh Bedreddin olayına dair bilgi verdikten sonra şöyle diyordu: "Her zaman fesat çıkarmaktan geri kalmazlar. Ve Kizilbas ile birdirler. Önceden beri, aralarında islem ve anlaşımları vardır. Hatta orada sipahiler Kizilbas seferi oldukça onlara emir verildikten kimisi timardan vazgeçmiştir ve kimisi mühürleyip gitmişlerdir. "Timar hatiri için ere kiliç çekmeyiz" derler ve asla içlerinde Seriat ve Sünnet eseri yoktur. Müslümanlardan bir adam öldürmek, kafir öldürmek kadarınca gaza bilirler. Rafizidirler. Fesat kaynağı ve fitne doğuran kimselerdir. Kalabalık taifedirler. Ve içinde yer yer seyhleri adında şeytanları vardır. Daima bozgunculuk ve yoldan azdirmekle uğraşırlar. Ve yer yer isik zaviyeleri vardır. Onlar'da haraptir. Ve bu taifeye Simavni derlermiş, Açıkça ve göz göre göre Çihar'i Yara (Halifelere) söverler. Isik taifesi ve onların fenalıklarını anlatmak zordur. Her zaman Kizilbaslığın meydana çıkmasını ve yayılmasını temenni ederlerdi. Elhamdülillah aksi oldu ve hala hak ancılar olmaz, gene fırsat Sah'indir derlermiş, Bu çeşit Rafizilerdir. Ve mülhid ve zindiktirlar. Fırsat esiridirler."

Miladi 1613 yılında, Sivas Sancagi dahilindeki Kadi'lara gönderilmiş olan bir genelge oldukça dikkat çekicidir:

"Sivas Sancagında olan Kadılara hüküm ki; selahiyet çevrenizde Simavni taifesinden bazı kimseler ilhad ve dalalet üzerine oldukları, seriata aykırı nice hareketlerin sahibleri bulunmakla Kizilbaslığı benimseyip nice Müslümanların dahi yoldan çıkmalarına sebep oldukları öğrenilerek mesele ser'ile görülüp icra-i mesrû üzere meshur ve mütearef olan kimseler ise meclis-i ser-i serife ihzar edüp ona vechile hak üzere teftis edip göresin; Sah tacin geyüp tariyk-i seriatdan beri olub müslümanları idlal idüp zararları muhakkaksa bize yazıp arzeyeleyesin ; olmayanların ser'ile haklarında lazim geleni icra eyleyesiz; amma bu bahane ile kendi hallerinde olani hilaf-i ser' rencide itdürmekten ihtiraz eyleyesiz . 18 za (Zil-hicce), 1022"

SONUÇ:

Seyh Bedreddin hareketi, 14. yüzyılın başlarında Anadolu'da varolan sosyo-ekonomik bunalimin doğal bir sonucu olarak görülebilir. Bu bunalım, Timur ordusunun Anadolu'yu tahrip etmesi sonrası ortaya çıkan iç çekişmelerin ve fetihlerin durmasından da kaynaklanan ekonomik buhrandan doğmaktaydı. Anadolu ve Balkanlar'da bulunan heterodoks kitlelerin sosyal-dinsel yapılarının da etkisi olmakla birlikte, hareket esas dayanağını belli sosyo-ekonomik çıkarlara dayanan gruplardan almaktaydı. Hareketin içerisinde gayrimüslim kitleler de yer almaktaydı. Ekonomik buhranın temelinde yoğun ıssızlık, akinların durmasının yol açtığı sıkıntılar ve nüfus baskısı yatmaktaydı. Bu durum, halk hareketlerine müsait bir ortam sağlıyordu.

Seyh'in ve propagandacılarının savunduğu görüşler bu toplumsal bunalıma uygun olarak şekillenmişti. Seyh ve bas propagandacıları, Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa, bu kitlelere çok uygun gelen senkretist ve esitlikçi görüşleri yaymaktaydılar.

Kaynaklar:

Ali Yaman, Simavna Kadisi Oğlu Seyh Bedreddin, I.Ü.İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü 1997 Ödevi

Orhan Hançerlioglu, Düşünce Tarihi

Burhan Oguz, Türk Halk Düşüncesi ve Hareketlerinin İdeolojik Kökenleri, Cilt III.

GNOSTISİZM

GNOSTISİZM NEDİR?

Gnostisizmin Olası Kökenleri.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Tanım

Gnostisizm “bilgi ile kurtuluş” öğretisidir. Gnosis sözcüğünün etimolojisine dayanan bu tanım, oldukça tutarlı olmasına karşın, Gnostik düşünce dizgelerinin çeşitli özellikleri arasından yalnızca tek bir tanesini dikkate almaktadır. Ne var ki ele alınan bu özellik, Gnostisizm’in en temel niteliklerindendir. Yahudilik, Hristiyanlık ve neredeyse tüm pagan inanç dizgeleri, ruhun kurtuluşunun Yüce Tanrisal Güç’e akıl ve irade ile boyun egmekle, yani iman ve ibadet ile sağlanacağını öngörmüşlerdir. Oysa Gnostisizm’in dikkat çekici farklılığı, ruhun kurtuluşunun evren gizemlerinin bilgisine “sezgi” ile ulaşmakla ve bu bilgiyi açıklayan büyülü formülleri öğrenmekle sağlanacağını varsaymasıdır. Gnostikler “bilen kisiler”dir ve bilgileri onları tüm varlıklar arasında üstün kılmakta, bilgisizlere oranla geçmiş ve gelecekte temelden farklı bir statü sahibi olmalarını sağlamaktadır.

Gnostisizm aslında kolektif bir nitelendirmedir ve öğretileri birbirinden oldukça farklı olabilen çok sayıdaki “idealist-kamutanrici” mezhep ve tarikatleri topluca belirtmek için kullanılmıştır. Bu gruplar, İsa’dan önceki dönemlerden yaklaşık V. yüzyıla kadar etkin olmuşlardır. Dönemin belligasli dinlerinin, özellikle Hristiyanlığın, söylem ve ilkelerini kendilerine uyarlamışlardır. Maddeyi tinin bozulmuş biçimi ve tüm evreni Tanrı’nın niteliksizleşmesi olarak görürlerdi. Her varlığın temel amacının maddenin kabalığından sıyrılmak ve Yaratici Tin’e geri dönmek olduğunu öğretirlerdi. Bu geri dönüşün Tanrı tarafından gönderilen bir "Kurtarıcı" sayesinde başlayacağını ve kolaylaşacağını ileri sürerlerdi.

Bu tanımlar ne denli yetersiz olsalar da, Gnostik akımların çeşitliliği, belirsizliği ve karmaşıklığı daha anlamlı ve tatmin edici bir tanım getirmeye izin vermemektedir. Üstelik bir çok araştırmacı, Gnostik akımlara genel bir tanım getirme çabasını bosa harcanacak emek olarak görmektedirler.

Köken

Gnostisizm’in kökenleri üzerinde uzun süredir tartışılmakta ve araştırmalar hala sürmektedir. Konu derinlemesine araştırıldıkça, Gnostisizmin kökenleri geçmişte daha gerilere gitmektedir. Önceleri Hristiyanlığın bozulmuş bir türü olarak değerlendirilmesine karşın, günümüzde Gnostik akımların ilk izlerinin İsa’dan önceki yüzyıllarda olduğu kanıtlanmıştır. Hindistan dinleri ile bağlantısı kanıtlanmaya çalışılmış, anavatani olarak Suriye ve Finike belirtilmiş, Mazdeizm ile ilişkileri araştırılmış, Platon felsefesi ve Helen Gizem Dinlerinin etkisinde olduğu ileri sürülmüştür. Hristiyan inançlarının Helenleştirilmesi biçiminde de tanımlanmıştır.

Son yüzyıllarda araştırmacılar Gnostisizmin, Hristiyanlık öncesi Doğu kökenleri üzerinde yoğunlaşmışlardır. Berlin’de 1882’de yapılan Besinci Oryantalistler Kongresi’nde Kessler, Gnostisizm ile Babil dini arasındaki bağlantıya dikkat çekmiştir. Ancak burada sözü edilen özgün Babil dini olmayıp, Cyrus’un fethinden sonra ortaya çıkan senkretik Babil inançlarıdır. Benzer yaklaşımlar Manicilik için de ileri sürülmüştür. 1889 Yılında Brandt’in “Manden Dini” (Mandäische Religion) adlı kitabı yayınlanmıştır. Manden dini öylesine sasmaz bir biçimde Gnostik nitelikler göstermektedir ki, artık Gnostisizm’in Hristiyanlık’tan önce ve bağımsız olarak varolduğuna kşku kalmamıştır. 1897 Yılında Wilhelm Anz, Gnostik kuramlar ile Babilonya Astrolojisi arasındaki benzerlikleri vurgulamıştır. Diğer taraftan Friedlander 1898 yılında Gnostisizm’in köklerini Hristiyanlık öncesi Yahudilik’te aramıştır. Bir çok araştırmacı Gnostik öğretilerin kaynağının Helen dünyasında, özellikle İskenderiye’de bulunduğunu ileri

sürmüştür. Joel, tüm Gnostik düşüncelerin tohumunun Platon'da bulunduğunu kanıtlamaya kalkmıştır. Bu yaklaşım bir abartı olarak görülsede, Gnostisizmin doğusunda ve özellikle gelişmesinde Helen etkilerinin varlığı reddedilemez. Hermetik literatürde Gnostisizm'e fazlasıyla yakın düşen özellikler vardır. Bu bakımdan Gnostisizm'in kökenlerinin eski Mısır'da olduğu da sıkça savunulmuştur. Plotinus'un felsefesi ile Gnostisizm arasındaki bağlantı ise 1902 yılında Schmitd tarafından ortaya atılmıştır. Elde bulunan Gnostik metinlerin hemen tümünün Kipti kaynaklı olması, Iskenderiye'li Plotinus'un düşüncelerinin en azından Hristiyan Gnostisizm'inin gelişmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir. Öte yandan Helen Gizem Dinleri ile ezoterik Gnostisizm arasında da bir çok benzerlikler vardır. Ancak Helen Gizem Dinlerinin ne ölçüde doğrudan Helen düşüncesinin ürünü olduklarını da bilmemiz bugün için olası değildir.

Gnostisizm'in kökenleri hala koyu karanlıkta bulunmasına karşın, bir çok araştırmacının birleşik çabaları bu sorunu öylesine aydınlatabilmıştır ki, artık su kesinlik tasımayan sonucu sunabilmek olasıdır: ilk bakışta Gnostisizm, ilkeçadaki tüm dinsel dizgelerin özensiz bir bileşimi gibi görünse de, gerçekte derinlerde oluşmuş ve Gnostisizm'in yasayıp gelişmesi için gerekli olan temel bir ilkeye dayanmıştır; bu ilke, felsefi ve dinsel kötümserliktir. Aslında Gnostikler kendi terimler dizgelerini hemen tümüyle varolan dinlerden aktarmışlar, ancak bunu bir yandan varolusun özdeki kötülüğü hakkındaki düşüncelerini açıklayabilmek için, diğer yandan insanüstü bir Kurtarıcı ve büyümlü sözler sayesinde bu kötülüğün siyrimayı öngören amaçları için kullanmışlardır. Diğer dinlerden ödünç aldıkları ne olursa olsun, söz konusu edilen kötümserlik kesinlikle kendilerine özgüdür.

Bu kötümserlik, bu evrendeki tüm güzellikleri ve soyluluğu saygı ile dile getiren neseli Helen düşüncesinden kaynaklanmamıştır; ne de öte dünyadaki yargı ve cezalandırmalar için öngördükleri ayrıntılı spekülasyonların gündelik yasamlarını gölgelemesine izin vermeyen ve evrenin Thoth'un öncü bilgeliği altında yaratılıp geliştiğini varsayan Mısır düşüncesi değildir bu kötümserliği aktaran.

Diğer taraftan Gnostisizm'in kötümserliğinin kökeni, Ahura Mazda'nın saltik üstünlüğünü vurgulayan ve evrenin yaratılışında Ahriman'a ancak ikincil bir pay tanıyan İran düşüncesi de olamaz; basit ve en saf anlamıyla Kamutanriciliği yasayan ve evreni Tanrı ile çelişkili olarak değerlendirmekten uzak olan Brahma düşüncesi hiç olamaz. Son olarak, Sami inançları da değildir kötümserliğin kökenini içeren, zira Sami dinleri ölümden sonra ruhun kaderi hakkında fazlasıyla suskundurlar ve Baal, Marduk, Assur ya da Haddad tapımlarında uzun ve mutlu yasamanın pratik bilgeliğini sunarlar.

Tüm evreni bir bozulma ve bir yıkım olarak değerlendiren bu su katılmamış kötümserlik, bedenden kurtulmaya hummalı biçimde can atan ve varolusun lanetli büyümlü bozacak gizemli sözcükleri öğrenmek için delice bir umut besleyen Gnostik düşüncenin temeli olmuştur. Gnostisizm, olsa olsa Budizm ile aynı verimli toprakta yesermiş olabilir; ancak Budizm etik temellidir ve tüm arzuların söndürölmesi ile amacına ulaşmaya çabalar. Gnostisizm, sahte bir entellektüellik içerir ve özellikle sezgisel bilgiye güven duyar.

I.Ö. 539 yılında Cyrus Babilonya'yi fethettiği zaman iki büyük düşünce dünyası birbiriyle karşılaştı ve İran inançları ile Babil'in eski uygarlığının bileşiminden dinsel senkretizm ilk kez ortaya çıktı. İyi ile kötü arasında süregiden büyük mücadele düşüncesi İran Düalizminin ve Mazdeizmin ana fikriydi. Bu temel inanç ile ruhlar, cinler, melekler ve "Deva"lar gibi aracı varlıkları canlandıran imgelem, Sami inançlarında öteden beri yerleşik olan iyimserliği zedeledi. Diğer taraftan astrolojiye olan sarsılmaz güven duygusu, gezegenler sisteminin dünya olayları üzerinde kaderci bir etkisinin olduğuna olan inanç Kalde yöresinde varlığını inatla sürdürdü. Kutsal "Hebdomad" diye de adlandırılan yedi gezegenin – Ay, Merkür, Venüs, Mars, Güneş, Jüpiter ve Satürn – ihtisami, Babilonya'nın basamaklı kuleleri ile binlerce yıl boyunca simgelendi ve değerini hiç yitirmedi. Gezegenlere tapınma sona erdi, ancak yine de gezegenler, "Archontes" ve "Dynamis" biçimlerine bürünerek, insanoglunun çekindiği karşı konulmaz güçleri temsil etmeyi sürdürdüler. Uygulamada tanrısallık niteliklerini yitirip, "Deva"lar ya da kötü cinler haline dönüştüler. Fethedenlerin inançları ile fethedilenlerin inançları arasında bir uzlaşma doğdu: Babilonya'nın yıldız inançları doğrudur, ancak yıldızların ötesinde "Ogdoad"ın sonsuz isigini parlamakta ve her ruh bu tek iyi Tanrı'ya ulaşabilmek için "Hebdomad"ın rakip etkilerinden siyrimak zorunda kalmaktaydı. Ruhun, gezegen kürelerini asarak yukarılardaki cennete doğru yükselmesi, rakip kötü güçlere karşı verilen bir savaşım olarak değerlendirildi ve Gnostisizm'in ilk ve önde gelen düşüncesi biçimine dönüştü.

Gnostisizm erken dönemlerde Yahudilik ile karsilasti. Fırat vadisinde bulunan güçlü, iyi örgütlenmiş ve yüksek kültür sahibi Yahudi topluluklarının varlığı düşünülürse, Yahudilik ile Gnostisizm'in bu erken ilişkisi pek doğal kabul edilmelidir. Belki de Gnostisizm'in "Kurtarıcı" (Redeemer) düşüncesi Yahudiliğin "Mesih" düşüncesinden etkilenmiş olabilir. Ne var ki, Gnostiklerin "Kurtarıcı"sı Yahudilerin "Mesih"inden çok daha fazla insanüstü nitelikler taşıyordu. Gnostik "Soter", iyi Tanrı'nın, bir "İsik-Kral"ın, bir "Aion"un doğrudan belirmesi ya da görünmesi idi.

Gnostisizm, yeni dogmus Hristiyanlık ile karsilastiginda, hızla bu yeni inancın biçimlerini kendine uyarlamaya, terimlerini aktarmaya başladı. İsa'yi evrenin "Kurtarıcı"sı olarak benimsedi; Hristiyanlığın dinsel törenlerini uyguladı ve kendini İsa inancının ezoterik bir açıklaması olarak gösterdi. Hristiyanlık geliştikçe, Gnostisizm de gelişmesini sürdürdü; kendini Hristiyanlığın tek ve gerçek biçimi olarak nitelendirdi. Ne var ki Gnostisizm'in ezoterik yapısı onu bir seçkinler inancı biçimine sokmakta, geniş halk yığınlarına yayılmasını engellemekteydi. Gnostisizmi anlayamayan ve benimseyemeyen kitleler Hristiyanlığın daha hızlı yayılmasını ve güçlenmesini sağladılar.

Helenleşmiş İskenderiye'de Gnostisizm, Babil ve Yahudiler'den aldığı Sami terimlerini terketti, "Emanaton" ve "Syzygies" gibi Yunanca terimlerle doldu, giderek Neo-Platoncu düşünceleri içerigine aldı. Eski Mısır dini ise Gnostisizmi inanç ve ilkeler bakımından çok, tören ve ibadet biçimleri gibi dinsel uygulamalar bakımından etkiledi.

Kaynaklar:

Encyclopedia Britannica

The Catholic Encyclopedia

The Gnosis Archive

GNOSIS NEDİR?

Gnostikler'in Tanrisal Amacı.....Çeviren: Thamos (Geometri)

Bu yazı büyük ölçüde G. C. H. Nullens tarafından yazılan An Outsider's View of Freemasonry adlı siteden alınarak çevrilmiştir.

"Gnosis", Yunanca'da "Bilgi" anlamına gelen bir sözcüktür; insanın tinsel kurtuluşunu sağlayan bir bilinçlenme tarzıdır. İlk Hristiyan düşünürlerinden biri olan İskenderiye'li Clement, Gnosis'i "Tanrı Bilgisi" olarak tanımlamış ve tüm olgun Hristiyanları birer Gnostik olarak kabul etmiştir. Ne var ki, Clement'dan sonraki yıllarda Hristiyan Kilisesi, Gnosis'i İsa'nın öğretilerinden bir sapma olarak değerlendirmiştir. Unutulmamalıdır ki Gnostizm, Hristiyanlığın ilk dönemlerinde Akdeniz ve çevresinde oldukça yaygındı.

Valentinus'çu Gnostikler, Gnosis'i iki biçimde tanımlarlar. İlki, Gnosis'in bir "öz-bilgilenme" (self-knowledge) yani insanın kendini tanıması olduğunu, ancak aynı zamanda da "insanın içindeki ruhun tövbesi ve kurtuluşu" anlamına geldiğini söylerler. Sonuç olarak Gnostikler, insanın kendisini tanımasının doğrudan kisinin kurtuluşunu ve günahlarından arınmasını sağladığını düşünürler. Ortodoks Hristiyanlar ise, bu biçimde tanımlanan Gnosis'in Tanrı'ya iman etme yolunda sapkın bir inanç olduğunu ve kurtuluşu yalnızca kendini bilmenin sağlayamayacağını ileri sürerler.

Çeşitli Gnostik tarikatlar, Gnosis'in içerigini farklı biçimlerde belirlerler, ancak tümü insanın doğrudan kendini keşfetmesinin tanrisal olduğunu, zira Gnosis'in "kendini bilmek, Tanrı'yi bilmektir" tanımına odaklandığını ileri sürerler. Ortodoks Hristiyanlar için bu görüş sapkındır, zira insanın kendisi de

Tanrı'nın yaratımının parçalarından biridir ve bu nedenle, doğrudan Yaratıcı ile es tutulamaz. Gnostik kitaplardan biri olan Philipİncili'nde, Gnosis'e ulasan kisinin "artık bir Hristiyan değil, bir İsa olduğu" yazılıdır. Elbette bu görüş de, İsa'nın tek ve benzersiz olduğuna inanan Ortodoks Hristiyan öğretisine karsittir. Tüm bunlara ek olarak Gnostikler, kendini İsa ile bir tutan kişilerden bekleneceği gibi, Hristiyan Kilisesinin piskoposların yetkesi altında örgütlenme çabasına da özellikle karşı çıkmışlardır.

Gnosis'i deneysel düzeye çıkarabilmek amacıyla Gnostik okullar, ritüel ve meditasyon benzeri bir çok pratik uygulamaları da kullanmıştır. Tinsel özgürleşmeye yalnızca insanın kendini tanınması ile varılabileceği düşüncesi, Ortodoks Hristiyanlık için sapkın olmakla birlikte, Budizm için esastır. Budistler, insanın çektiği acıların kendi gerçek doğasını bilmemesinden kaynaklandığına inanırlar. Bu açıklama, Gnosis'in Hindistan'dan Batı'ya İ.S. I. yüzyılda Budist rahipler tarafından getirilmiş olabileceği olasılığını çağırıştırabilir, ancak bu görüşü destekleyecek hiç bir tarihsel kanıt yoktur. Bir çok ezoterik inanç sistemi, insanın öz varlığının tanrısal olduğunu vurgulamıştır. Gnostik akım, tüm dünyadaki manevi düşünce sistemleri üzerinde büyük etki yaratmıştır.

Gnosis, insanın Tanrı'yi, O'nun gizlerini ve yaratılışın gizemlerini tanımaları arzusundan doğar. Gnostikler, önce kutsal metinler ile, mensup bulundukları dinlerin kutsal kitapları ile ise başlarlar ve ezoterik bir anlam ya da gizli bir mesaj içerip içermediklerini anlayabilmek için bu metinler üzerinde sifre çözümlerine çabalarlar. Gnostisizm bir tür "Hermetizm"dır ve Gnostikler, dinsel anlatım ve yazıların, ilk bakışta görüldüğünden daha derinlerde, tümceler, sözcüklerin ve metin yapısının içine gizlenmiş anlamlar içerdiklerine inanırlar.

Gnostikler, "kökleri" ve "gizleri" ele geçirebilmek için maddenin özünü ulaşmayı hedefler. Bu onların kötülük ile yüz yüze gelmelerini sağlar. Gnostikler, kendilerinde ve dünyada yaşadıkları kötülük ile mücadele ederler. Kendini tanımak yolundaki yanlışların giderilmesi, evreni tanımadaki yanlışların silinmesine de yol açar. Yobaz ya da sofu değildir; onlar, görünmez olsa bile, her zaman varolan ışığı aramaktadırlar. Kendilerini Tanrı ile esdeğer tuttukları ileri sürülürse de, bu doğru değildir; Gnostikler yalnızca kendi içlerinde bulunduğu inandıkları tanrısalığı aramaktadırlar. İnsanlığın kendini gerçekleştirmek adına, Tanrı'nın zaferine destek olması gerektiğini öne sürerler. Tanrı'nın gizemini aydınlatmanın değil, kendilerini aydınlatmanın çarelerini ararlar. Bu aydınlanma yalnızca entelektüel düzeyde kalmayıp, aynı zamanda aydınlanarak kutsallaşan kişinin bedenine de odaklanmıştır.

Bir tür gizemci varoluşçuluk olarak, Gnostizm özgürlüğün anasıdır ve yaratıcı tanrısalığın destekçisi olduğunu açıkça ortaya koyar. İnsan, kötülükten kurtulmak uğruna, yanlışlarının üstesinden gelmelidir. Özetle insanlığı kendi varlığının, kendi gururunun ve sürekliliğinin sorumlusu olsa da, kötülüğün kaynağı değildir. Gnostizm, Hermetizmin felsefi temelini oluşturur; Evrenin gizlerinin ardındaki arayışın bir parçasıdır; mitlerle zenginleşmiş, semboller sayesinde gelişmiştir; Sevgi ve umutsuzluk arasında bir sarkaç gibi gidip gelmektedir. Gnostik kendinin "Tanrı'nın oğlu" olmasını arzular; oysa simyacı "kendi yapının oğlu" olmayı istemekte ve her şeyi kendine sahiplenmektedir. İnisiyasyon, varoluşun bireysel bir biçimdir ve Gnostizm, inisiyasyonun kolektif olarak ortaya konulmasıdır zira Gnostik, gizemci inananlar topluluğunun bir alt grubuna üyedir.

Genellikle Gnostizm'in kökeninin, Yahudiliğin bazı etkilerini taşıyan bir tür Pagan'lık olduğuna inanılır. Gnostizm, önce Babil'de ortaya çıkmış, oradan Küçük Asya ve Suriye'ye yayılmıştır. İlk Gnostik kitapların İsa'dan hemen önceki yıllarda yazılmış olduğu sanılmaktadır. Bu durum, bazı uzmanların Hristiyanlığı Gnostizmin bir kolu olarak değerlendirmelerine yol açmıştır. Bu kişiler İsa'nın bir "Essene" olduğunu, Esseneler'in de Gnostik olduklarını ileri sürerler. Onlara göre, İncil dünyanın yaratılışını ve gelecek olan kıyameti anlatan sifreli bir metindir. "Maniciler" gibi Gnostikler de iyi ve kötünün sürekli bir çekişme içinde olduğuna ve "Adalet Egemeni" figürünün tıpkı İsa gibi, yanlışsahibi bir bedende yaşayan bir ruh olduğuna inanırlar. İnsanın özdeksel ve tinsel tarihini yansıtan Gnostizm, diğer tüm dinsel inançlarla aynı eski kökenleri paylaşmaktadır.

Gnosis'in arandısının başlangıcında adaylar, müthiş bir umutsuzluk duygusu ve aynı zamanda güçlü bir sevgi patlaması içine çekilirler. Gnostizmde inisiyasyon, iyiliğe yönelmek değil, varolan kötülüğün iyiliğe dönüştürülmesini, koyu umutsuzluktan dayanışmaya geçişi işlemektedir.

Gnostikler, politikacılarla dünyevi iktidarı paylaşmaya da karşı çıkarlar, böyle bir uzlaşmayı da bir tür kötülük olarak değerlendirirler.

Gerçeğin düşler de var olduğuna, bilinmezlerin mitler tarafından aktarıldığına inanırlardı. Bu düşünce tarzı sonucunda, gizemcinin kendini tanıyabilmesi karşısındaki engeller Seytan'ın ta kendisi olarak görülürdü. Meryem gizemcinin eldegmemişliğini, Havva disilğini ve çarniha gerilme ise sadomazozizmini simgelemekteydi. Ruh cenneten düşmüş ve madde içinde tutsak kalmıştır;

Gnostikler, böylece maddeyi de bir ölçüde kutsallastırıp, görünen evreni görünmeyen evrene bağımlı olarak algılamışlardır. Gnostiklerin gerçeği arayışı, ruhun düşüsünün sorumluluğunu üstlenmek ve kurtuluşunu hazırlamaktır.

Son yüzyılda Gnostiklere ait bir çok elyazması bulunmuştur; bunlar arasında özellikle Kumran'da bulunan "Ölü Deniz Yazıtları" ve Mısır'da Nag Hammadi'de bulunan "Gnostik Inciller" önemlidir. Bazı araştırmacılar Tampliye Sövalyeleri'nin de kimi elyazmalarını Kudüs'te bulduklarını ve bunları kendileri için sakladıklarını ileri sürmüşlerdir. Bu araştırmacılar, çağdaş Masonluğu da gnostik olarak nitelendirirler ancak böyle bir nitelendirmenin nedeni pek açık değildir.

Günümüzde "Gnostik" sözcüğü (Yunanca'da "tinsel ya da tanrısal Bilgi" anlamına gelen "Gnosis" sözcüğünden türemiştir), Hristiyan Kilisesi tarafından eskiden sapkın olarak değerlendirilen ve diğer dinsel akımların etkisini tasdikları ileri sürülerek Hristiyan inancına aykırı bulunan belgeler için kullanılmaktadır. Bu yargı pek doğru sayılamaz zira Hristiyan Gnostik belgeleri, İran ve Hindistan kökenli gnostik yaklaşımları da içerdikleri gibi geleneksel Yahudi kaynaklarının da etkisini tasimaktadır. Kimi belgeler ise doğrudan İsa'ya atfedilen felsefi mesajlardan oluşmaktadır. Gnostikler için, kendini tanımak, doğayı sevmek ve doğal bilimlere saygı duymak Tanrı'ya giden doğru yolu oluştururdu. Bu nedenle Hristiyan Gnostikler, İsa'yi bir tanrı olarak değil, Tanrı'ya ulaşan yolu gösteren bir insan olarak kabul ederlerdi.

"Gnostik Inciller", Hristiyanların kutsal kitabı olan "Yeni Ahit" ile yaklaşık aynı dönemde yazılmışlardır. Ancak çağdaş kamuoyu Nag Hammadi'de bulunan elli iki papirüsün çevrimi ve basımı sonucunda bunları son yıllarda tanımak fırsatını bulabilmiştir. Bu elyazmalarının çoğu İ.S. 350-400 yıllarından kalmaz ancak aslında bu papirüslerin üçyüz yıl önce yazılanların kopyaları oldukları ortaya çıkarılmıştır.

Bu elyazmalarının arasında en eskisi olduğu sanılan ve Zürih'teki "Young Vakfı"ndan Profesör Quispel tarafından satın alınan "Thomas'ın Incili" de vardır. Diğerleri Kahire'deki "Kipti Müzesi"nin malidir.

Nag Hammadi yazmalarının yaklaşık 1.600 yıl önce gelişmekte olan Katolik Kilisesi'nin sapkın olarak gördüğü Gnostikler üzerinde yaptığı baskılar sonucunda, toprağa gömüldükleri sanılmaktadır. O dönemde, Hristiyanlığın en büyük rakibi Gnostikler idi. Kilise kendini koruyabilmek amacıyla bu sapkın akımı yasaklamış ve Gnostik metinleri yok etmiştir.

Gnostikler ile Ortodoks Hristiyanlar, İsa'nın "Diriliş"ini (Resurrection) iki farklı ve karsit biçimde yorumlarlar. "Philip'in Incili"ne göre Gnostikler, insanın varolusunu aslında ruhun tutsaklığı biçiminde görürler ve dirilişi ise gerçeği açıklayan bir aydınlanma anı olarak değerlendirirler. Böyle bir diriliş kavramı, Masonluga üçüncü derecesindeki törene oldukça benzemektedir.

Ortodoks görüşe göre ise Diriliş, Havariler'in tanık oldukları biçimde, İsa'nın bedeninin göğe yükselmesi ile tamamlanmıştır. Bunun sonucu olarak Kilise'nin önderliği Havariler'e ve onların izleyicilerine verilen bir ayrıcalık olmalıdır. Günümüzde bile, Papa'nın yetkisi Havariler'in önderi olan Aziz Petrus'tan kaynaklanmaktadır. İsa'nın dirilişini bir gerçek olarak kabul etmekle Kilise, dinsel yetkeyi kendinde tutma hakkını bulmaktadır, zira daha sonradan bir başka kişi İsa'ya doğrudan ulaşma ayrıcalığına sahip olamayacak ve benzer bir iktidarı eline geçiremeyecektir.

Gnostikler, diriliş hakkındaki bu Hristiyan yaklaşımını "Çilginlerin İmanı" olarak adlandırırlar, zira böylesi bir bedensel dirilişe inananlar, tinsel bir gerçek ile fiziksel bir olayı birbirine karıştırmaktadırlar. Gnostikler, kendilerine özgü ayrı bir Havarî geleneğine sahip olduklarını ileri sürerek Kilise'nin iktidarına ve otoritesine karşı çıkarlar.

Hristiyan Gnostikler arasında İsa'nın dirilişini, tipki Masonluktaki üçüncü derece ritüelinde olduğu gibi, yalnızca tinsel bir yeniden doğuş olarak değerlendirenler de vardır. Bunun dışında, Masonluk ile Gnostikler arasında doğrudan bağlantının bir çok farklı örneğinin bulunduğu ileri sürülmektedir.

GNOSTİK AKIMLAR

Çeşitli Gnostik Yaklaşımlar.....Derleyen: Thamos (Geometri)

Gnostisizm'in ne disiplin açisından, ne de öğreti bakımından bir merkezi otoritesi mevcut degildi. Bütünsel olarak, Katolik Kilisesinin geniş örgütlenmesine benzer bir yapılanması da yoktu. Çok sayıda tarikatın bir arada kümelenmesinden ibaretti. Yalnızca Marcionizm bir ölçüde örgütlenmeye çalışmış, ancak buna rağmen bir birlik oluşturmamıştı. Temel düşünce eğilimlerinin dışında Gnostik akımları sınıflandıracak başka bir ölçüt yoktur. Gnostik akımların geleneksel sınıflandırması şöyledir:

- (a) Suriye;
- (b) Helen ya da Iskenderiye;
- (c) Düalist;
- (d) Antinomianist Gnostikler (Antinomianizm, inançları sayesinde bir kişinin tüm yasal yükümlülüklerden kurtulacağını ileri süren teolojik eğriyi verilen addır).

A) Suriye Gnostik Akımları

Bati Asya, Gnostik düşüncenin doğum yeri olarak kabul gördüğü için Suriye Gnostik akımları Gnostisizm'in en eski dönemlerini belirler. Dositheus, Simon Magus, Menander, Cerdo, Saturnius Justin gibi kişiler ve Bardesanitler, Sevrianlar, Ebionitler, Encratitler, Ophitler, Nahasseneler, Sethianlar, Cainitler ve Peratae'nin bu gruba dahil oldukları ileri sürülmüştür. Ne var ki bu dizgede, daha tutarlı unsurlar ve sonradan ortaya çıkacak Gnostik akımların gelişmiş soyakaçları mevcut değildir. Bu akımlarca kullanılan terimler genelde Sami kökenlidir.

Örneğin, yaklaşık olarak II. yüzyıl başlarında yaşamış olan Antakya'lı Saturnius Justin'in öğretisi şöyledir: "İyi Tanrı" ile "Yaratıcı" ayrı tutulmaktadır. Bu ikisi arasındaki karsilik ebedi ve kozmogonik olmamakla birlikte, Yahudi Tanrısı "Yehova"ya siddetli bir muhalefet sürdürülür. Yehova, sonsuz ve öncesiz özdekten evreni yaratan yedi melekten biri olarak kabul edilir. Bu yedi "Demiurgos" nitelikli melek, insanı da yaratmaya çaba göstermiş, ancak yalnızca sefil bir solucan yaratabilmişlerdir. Yine de İyi Tanrı bu yaratığa yaşam isigini vermiştir. Yehova'nın egemenliği son bulacaktır, zira İyi Tanrı oğlu İsa vasıtasıyla herkesi kendi hizmetine çağırmıştır. Yüce Tanrı'ya itaat, dünyadan el etek çekerek, et yememek ve cinsellikten uzak kalmakla gerçekleşir.

Nahasseneler (İbranice yılan anlamına gelen "Nahas" sözcüğünden türetilmiştir), bir bilgelik simgesi olarak yılanı tapmaktaydılar. Yehova, yılanı insanlardan uzaklaştırmıştır.

Yılanı saygı gösteren bir diğer akım olan Ophitler (Yunanca yılan anlamına gelen "Ophis"ten türetilmiştir), sonradan Iskenderiye yöresine giderek, Valentianusculuk'un temel düşüncelerini etkilemişler ve en yaygın Gnostik tarikatlerden biri olmayı başarmışlardır. Doğrudan yılanı tapmasalar da, "Achamot" olarak adlandırdıkları yılanı Tanrısal Bilgelik'in belirisi olarak görürler.

Sethian'lar tüm tinsel (pneumatikoi) insanlığın babası olarak Seth'i kabul ederler; Kabil, psisik (psychikoi) insanlığın, Habil ise özdeksel (hylukoi) insanlığın babası sayılır.

Peratae akımı için Baba, Oğul ve Özdek (hyle) tarafından oluşturulmuş bir üçlü birlik geçerlidir. Evreni bir çember içine yerleştirilmiş üçgen ile simgelerler. Üçlü birlikteki Oğul aynı zamanda Havva'yi Hyle'nin egemenliğinden kurtaran "Kozmik Yılan"dır. Tüm gizlerin anahtarı "üç" sayısidir. Bu nedenle üç temel ilke vardır: yaratılmamış, kendini yaratmış ve yaratılmış. Kurtarıcı'nın üç dogası, üç bedeni ve üç gücü bulunmaktadır. İbranice "Peran" (geçmek, asmak) sözcüğünden türemiş olan Peratae adını almalarının nedeni, kendilerini Mısır'dan kaçarak Kizildenizi asan gerçek Yahudiler olarak kabul etmeleridir.

Cainit'ler, Yahudilerin Tanrısına baskaldıran Judas, Core, Sodumlular, Esau ve Kabil (Cain) gibi kişilere tapmalı nedeniyle bu adı almışlardır.

B) Helen ya da Iskenderiye Gnostik Akımları

Bu akimlerin d s nsel dizgesi, Suriye akimlerine göre, çok daha soyut, felsefi ve tutarlıdır. Sami terimleri hemen tümüyle Yunanca terimlere yerlerini terketmiştir. Evrendogum sorunu tüm boyutlarıyla genisletilmiş, ahlaki yönler daha  nemsizleşmiş ve münzevi yaşam biçimi daha az tercih edilir olmuştur. Iskenderiye Gnostik akimlerinin ortaya çıkardığı iki büyük d s n r Valentinus ile Basilides'tir.

Antakya'da dogmus olmasına karsin Basilides, kendi akimini I.S. 130 yılında Iskenderiye'de kurmuştur. Oglu Isidorus, babasını izlemiştir. Basilides'in dizgesi en tutarlı ve en akli basında "S dur" (Emanation, evrenin Tanrı'dan çıktığı ve yayılarak  zdeklettiği inancı) d s ncesi olarak kabul edilir. Etkisi çok genis olamamıştır. Yine de birkaç yüzyıl süresince İspanya'da varlığını sürdürebilmiştir.

Valentinus,  nceleri Iskenderiye'de daha sonra Roma'da (I.S. 160) akimini yaymıştır. Valentinus, "S dur" sürecini bir cinsel düalizm biçiminde geliştirmiştir; bilinmeyen Tanrı'dan varolan evrene ulaşmak için birçok kisiselleştirilmiş erkek ve dişi "İdea"  iftleri kullanmıştır. Basilides'in dizgesinden çok daha karmaşık bir dizge olan Valentinusculuk, evrendogum sürecine "Sophia" kavramını yerleştirerek Gnostik d s ncenin gerçek temsilcisi olmak durumuna y kselmıştır. Özünde Suriye Ophit akiminin Misir versiyonu olarak görülebilir. Isik-bakireleri, küreler, on   Aeon, isik-hazinelere, Heimarmene, sag ve sol krallıklar, Jaldabaoth, Adamas, Mikail, Cebrail, İsa, Kurtarıcı ve sayısız gizemlerle doldurulmuş olan bu dizge anlaşılamayacak ölçüde karmaşıktır.

Hippolytus, Tellurian ve Clemens'in yapıtlarından öğrenildiği kadariyle Valentinusculuk iki ana akıma ayrılmaktadır: İtalya ve Anadolu.

İtalya akiminin önde gelen d s n rleri arasında Secundus, Epiphanes, Colorbasus gibileri vardır. Ancak bu akimin en tanınmış ve en önemli önderleri Ptolemy ile Heracleon olarak bilinir. Ptolemy, Eski Ahit'in anlamı üzerine kaleme aldığı ünlü mektubu ile bilinir. Sinirsiz hayal gücüne sahip bir kişi olan Ptolemy, kendini İncil incelemelerine vermiştir. Clemens'a göre Valentinusculugun en renkli ve önemli d s n r  ise Heracleon'dur. Origen, "Yuhanna İncili"  zerine yorumlarının büyük kısmını, Heracleon'un aynı İncil hakkındaki görüşlerini çürütmek için kaleme almıştır. Heracleon, tüm varlıkların kaynağı olarak "Anthropos"u  ne sürer; aynı zamanda ruhun ölümsüzlüğünü reddeder.

Anadolu akiminin öncüsü I.S. 220 yılında Antakya'da bir "Collegium" açan Axionicus'tur. Ayrıca, sifreler ve sayılarla bağıntılı bir dizge geliştiren Marcus ile Monoimus da bu akimin önde gelen d s n rleridir. Ne var ki Hippolytus bu iki Gnostik d s n r  Pythagoras'a yakın bulmaktadır. Valentinuscu Anadolu akiminin I.S. IV. yüzyıl sonlarına kadar etkin olduğu bilinmektedir.

C) Düalist Akımlar

Gerçekten kimi düalist öğeler Gnostisizm ile daima içiçe olmuştur, ancak hiçbir zaman Gnostisizmin ana eğilimi olan Kamutanriciliğe tam olarak üstün gelememişlerdir. Oysa Marcion'un dizgesi alabildiğine düalist eğilimlidir. Marcion, Eski Ahit'in Tanrısı ile Yeni Ahit'in Tanrısını tipki iki sonsuz ilke gibi birbirinden ayırır; ilkinin dogru (Dikaos), ikincisini iyi (Agathos) olarak nitelendirir. Saf bir Gnostik olmaktan çok Mani'nin öncüsü olarak değerlendirilen Marcion, bu dizgesini bütünüyle sonlandırmaz. Marcion'un  ğrencileri Potitus, Basilicus ve Lucanus  ğretmenlerinin düalist görüşlerine sadık kalırlar. Oysa en önde gelen  ğrencisi Apelles, Eski Ahit'i tümüyle reddederek ve Eski Ahit'teki yazıları esinlendirenin bir tanrı olmayıp kötü bir melek olduğunu savunarak, öğretmeninin görüşlerini asar. Kartaca'lı Hermogenes ise oldukça farklı bir düalizmi  ne çıkarmakta, gerçek Tanrı'nın karsisine rakip olarak Yahudilerin Tanrısını değıl, tüm kötülüklerin kaynağı olan "Ebedi Madde"yi koymaktadır.

D) Antinomianist Gnostik Akımlar

Yahudilerin Tanrısına karsi çıkmak bir görev olarak kabul edilirse, O'nun tarafından konulmuş etik kurallara uymamak bir zorunluk olmalıdır. Nicolaitler bu d s nceyi savunan bir akimdir. Benzer bir yaklaşımla Tellurian tarafından bir büyücü olarak suçlanan ve Basilides'in  ağıdasi olan Carpocrates tarafından da savunulmuştur: kişi, ancak özgürce davranarak kozmik g  lerin zorla kabul ettirdiği zorunlulardan kurtulabilir;  yleyse tüm kurallardan sıyrılmalı ve başlangıçtaki "Kozmik Birlik" içindeki varoluş animsanmalıdır. Bu tür Antinomianist görüşler sonradan Prodicianlar ve Antitactae akımları tarafından s rd r lm st r.

Kaynaklar:

Encyclopedia Britannica

The Catholic Encyclopedia

The Gnosis Archive

Manicilik

Isigin Oglu Mani ve Düalist Gnosis..... Derleyen: Thamos (GEOMETRI)

Manicilik (Manihæism, Manihaism) III. yüz yilin son yarısında İranli Mani tarafından kurulmuş bir dindir. O güne dek bilinen tüm dinsel sistemlerin gerçek sentezi olduğu ileri sürülmüştür. Manicilik aslında Zerdüşt Düalizmi, Babilonya folkloru, Buddhist ahlâk ilkeleri ve Hristiyan unsurların bir karışımından oluşmaktadır. Bu bileşimde önde gelen anlayış iki ezeli ilkenin, iyi ve kötünün, çatışmasıdır. Bu bakımdan din tarihi araştırmaları, Maniciliği bir tür dinsel Düalizm (ikicilik) olarak sınıflandırmışlardır. Bu din hem Doğu'ya, hem de Batı'ya doğru olaganüstü bir hızla yayılmış; Kuzey Afrika, İspanya, Fransa, Kuzey İtalya ve Balkanlar'da bin yıl süre ile dâim ve sürekli biçimde varlığını devam ettirmiştir. Oysa, asıl gelişimini doğduğu topraklar olan Mezopotamya, Babilonya ve İran'da gerçekleştirmiş ve Doğu'da etkisini X. yüz yıldan sonralara kadar sürdürdüğü Türkistan, Kuzey Hindistan, Batı Çin ve Tibet'e kadar yayılmayı başarmıştır.

Mani'nin Yasamı

Mani (Manys, Manytos, Manentos, Manou, Manichios, Manes, Manetis, Manichæus) özel bir isim değil, bir saygı ifadesi ya da bir unvandır. Mani sözcüğünün Aramîce kökeni olan "Mânâ", ışık anlamına gelmektedir. Mandeen (Sâbilik) inancında bir cin olan "Mânâ Rabba" ise "Işık Kralı" demektir. Bu bakımdan Mani sözcüğünün tam anlamının "aydınlatan" olduğu genelde kabul edilmiştir.

Mani'nin gerçek adının bilinmemesine karşın, babası ve ailesi hakkında kesin bilgiler mevcuttur. Babasının adı Fâtâk Bâbâk (Patekios, Patticius, Paftig, Arapça Futtûk) idi ve eski Med baskenti olan Ecbatana (Hamadan) kökenli bir aileden geliyordu. Karısı, yani Mani'nin annesi ise soylu Arsakî hanedanı ile akraba olan Marmarjam'di.

Mani, 14 Nisan 216 tarihinde Babilonya'ya bağlı Mardin kentinde (Mardin?) dünyaya geldi. Fâtâk güçlü dinsel eğilimlere sahip bir kişi olmalıydı, zira bir süre sonra Ecbatana'yı terk ederek, Güney Babilonya'da bulunan "Menakkede" (Arapça Mugtasila) adlı bir Mandeen tarikatine katıldı ve küçük oğlunu bu inançlara göre yetistirdi. Mani'nin babası da, din reformu taraftarı olarak önemli etkinliklerde bulunmuş ve adeta oğluna öncülük etmiştir. Mani dinsel eğitiminin yanı sıra gençlik yıllarını nakkaslık öğrenerek geçirmiştir.

Mani'nin içinde büyüdüğü bu tarikat hakkında pek ayrıntılı bir bilgi mevcut değildir. Bir tür su ile arınma yani "vaftiz" uygulamasına sadık oldukları biliniyor. Tarikat üyeleri, günahlarından arınmak için hergün abdest alıyorlar ve yiyeceklerini de su ile temizliyorlardı. Ayrıca, et yemiyorlar ve sarap içmiyorlardı. Her üye kendine ayrılmış bulunan tarlada çalışmak zorundaydı. Tarikat'ın yerleşik ve tarımsal görünümü bir Yahudi tarikatı olan Esseneler'i andiriyor. Bu benzerimi güçlendiren diğer bir öğe de, kendi dinsel inançlarını tipki Esseneler gibi "Yasa" (Nomos) olarak adlandırmalarıdır. Diğer önemli bir unsur da, bu tarikatın, bir Yahudi uygulaması olan "Sabbat" gününe riayet etmesidir.

Mani, 20 Mart 242 günü Gundesapûr kentinde I. Sahpur'un tahta geçme törenleri için ülkenin her yanından toplanmış bulunan kalabalığa öğretisini ilk kez ilân etti. "Nasil Buddha Hindistan'a, Zerdüşt İran'a ve İsa Batı topraklarına geldiyse, iste şimdi ben, Mani, Babilonya topraklarında Gerçek Tanrı'nın habercisi olarak peygamberliğimi duyuruyorum." Mani'nin bir süre sonra ülkeyi terk etmek zorunda kalmış olması, önceleri pek başarılı olamadığını kanıtlıyor.

Mani, uzun yıllar süresince çeşitli ülkeleri gezerek öğretisini yaydı, Türkistan ve Kuzey Hindistan'da Manici topluluklar kurdu. Nihayet İran'a geri döndüğünde, Sah I. Sahpur'un kadesi Perviz'i kendi inancına çekmeyi başardı. Mani, en önemli yapıtlarından biri olan "Sahpurikan"ı Perviz'e ithaf etti. Perviz, Mani'nin Sahin huzuruna kabul edilmesini sağladı ve böylece Mani I. Sahpur'a dinsel mesajını aktarma fırsatını buldu.

Ancak, bir süre sonra Mani tekrar bir kaçak olarak yollara düştü. Farklı yörelerde kendi inancını yayma çabalarını sürdürdü. Bu geziler sırasında, öğretisini yayan ve güçlendiren uzun mektuplar kaleme aldı. Bu

dönemin sonunda yakalanarak hapse atıldı ve ancak 274 yılında I. Sahpur'un ölümü üzerine özgürlüğe kavuşabildi.

- I. Sahpur'un yerine geçen oğlu I. Hürmüz, Mani'ye destek oldu. Ne var ki, I. Hürmüz'ün saltanati yalnızca bir yıl sürebildi. 274 yılında Sahpur'un diğer oğlu Behram tahti ele geçirdi. Bu saltanat değişimi Mani'nin sonunu hazırladı, zira Mazdeizm'e bağlı olan yeni Sah, her türlü yabancı inancın koyu bir düşmanıydı. Yeni Sah I. Behram, Mani'yi çarmla gerdirdi. Mani yandaşlarını yıldırmak amacıyla cesedi parçalandı, derisi yüzüldü, içine saman doldurularak kent kapisına asıldı. Mani'nin ölüm tarihi 276-277 yılları olarak biliniyor.

Öğreti

O dönemden günümüze kalabilen resmî belgeler Mani'yi bir din sapkını ve bir sarlatan olarak tanıtlıyorlar. Ancak, XVIII. yüz yıldan başlayarak yapılan araştırmalar Mani hakkında tüm bilinenleri değiştirdi. Artık Mani, kimilerine göre yeni bir din kuran bir bilge, kimilerine göre de çeşitli dinsel öğretilerin, Zerdüşt inancının, Buddha'cı ahlâkın, Mithra kültürünün ve Hristiyan öğretisinin bilesimini gerçekleştirmiş bir dehâdir.

Özellikle XX. yüz yılda gerçekleştirilen bazı buluşlar, Mani'nin yaşam öyküsünün tümüyle gözden geçirilmesini gerektirdi. Ortaya çıkarılan ve Mani tarafından bizzat yazılmış olduğu savunulan bu yeni belgeler, Mani'yi insanlığın kurtuluşunu müjdeleyen bir peygamber olarak göstermektedir. Mani, insanlığın dinsel kurtuluşunun tarihsel bir akis içinde en önemli aşamalarını sıralarken, kendi öncülleri arasında Enoch'u, Nuh'un oğlu Sam'i, Buddha'yi, Zerdüşt'ü ve İsa'yi saymıştır. Mani, bu yazılarda, İsa'nın yasaının belli başlı olaylarını özetlemiş, Havariler'in çabalarını, Paul'un misyonunu, Hristiyan Kilisesi'nin yaşadığı krizi ve dünyayı düzeltmek için uğraş vermiş olan Marcion ve Bardanes gibi gnostikleri anlatmıştır. Nihayet, İsa'nın müjdelemiş olduğu "Paracletos"un, yani bizzat Mani'nin döneminin geldiğini ilân etmiştir.

"Paracletos" sözcüğü, Ruhulkudüs'e verilen bir isim olarak Yuhanna Incili'nde geçmektedir. "Paracletos"un din dışı anlamı "sefaat eden, aracı, arabulucu" biçimindedir. Özellikle, İsa'nın veda konuşmalarında "Avutucu, Gerçek Ruh ve Kutsal Ruh" adı altında sıkça yer almaktadır. (Yuhanna XIV/16,26 - XV/26 - XVI/7)

Manicilik'te gerçek gizem, köktenci ve evrensel Düalizmdir. Manici inanca göre bu gizem, Mani'nin ruhsal ikizi olan Paracletos tarafından Mani'ye aktarılmış ve Mani de bu gizemi öğretmekle görevlendirilmiştir. Mani, on iki yasındayken ilk kez göksel bir ziyarete tanık olduğunu ve ilk ilâhi açıklamaları aldığını ileri sürer. Arap tarihçisi en-Nedîm'e göre bu ziyareti yapan "et-Taum" (ikiz anlamına gelen Nebatîce bir sözcük) adlı bir melektir. Bu melek Mani'nin ikizi ya da ruhsal esi olup, onu eğitip görevine hazırlayacak olan Paracletos'tur.

Mani'ye göre Zerdüşt, Buddha ve hatta İsa'nın başarılı olamamalarının nedeni, kendi öğretilerini yazıya geçirmemiş olmalarında aranmalıdır. Bu düşünce ile Mani, herkesçe anlaşılabilen basit bir dil kullanarak kendi öğretisini yazıya dökmüştür. Manici yazıların halktan gördüğü yoğun ilgi, Maniciliğin karsısında olanların ve özellikle Hristiyan Kilisesi'nin neden bu yazıları yok etmeye çalıştıklarını açıklamaktadır. 279 Yılında, Roma İmparatoru Diocletianus, İskenderiye kentinde tüm Manici yazıların yakılmasını buyurmuştur. Buna benzer yok etme çabaları yüz yıllarca sürdürülmüştür. Halbuki, İsa'dan sonra II. yüz yılın ortalarında İran'da doğan Manicilik inancı, henüz ilk yüz yılını tamamlamadan Doğu ve Batı'ya yayılmayı başarmıştı ve doğal olarak karsisindaki en büyük rakip Hristiyanlıktı. Manicilik ile Hristiyanlık arasında uzun ve sert bir kavga cereyan etti. Hristiyanlık bu kez karsisinde, akilci yöntemleri ve başarılı diyalektik çözümleri olan, Hristiyan Kilisesi modeline uygun örgütlenen ciddi bir hasım bulmuştu. Her geçen gün, Manicilik karsiti kilise kuralları, devlet buyrukları ve düalist öğretileri kötüleyen yapıtlar çoğalıyordu. Hristiyan Kilisesi, Manicilik karsisinde geçirdiği korkuyu bir daha asla unutamayacak, yüz yıllar boyunca karsılastığı her düalist hareketi Maniciliğin bir devamı ya da hortlaması olarak kabul edecekti. Aradan uzun yıllar geçmiş olmasına karşın Vaudois'lar, Kathar'lar, Tampliye'ler Manicilik ile suçlanacaktı. Artık, Hristiyan Kilisesi'nin gözünde her sapkın inanç Manicilik olarak yaftalanacaktı. Bu suçlamadan ne Luther, ne de Calvin kendini kurtaramayacaktır. Oysa, Luther kendi yandaşları tarafından Kilise'nin Manicilige karşı son savunucusu olarak gösterilmiştir.

Batı'daki Reformasyon hareketinden sonra, her ne kadar Kilise'nin dogmatik tutumunda önemli bir değişim olmadıysa da, Maniciliğin araştırılması ve daha iyi anlaşılması çabaları başladı. Manici belgelerinin incelenmesi, Doğu ile Batı'ya Zerdüşt ile İsa'ya birleştirmeye uğraşmış bir bilgenin varlığını gösteriyordu. Zamanla, eski İran ve Hind inançlarının daha iyi anlaşılmasıyla, Maniciliğin kaynaklarına dair yeni açıklamalar elde edildi. Maniciliğin temel öğretisi olan gnostik düalizmin eski Zerdüşt inançlarının yanı sıra, Hind öğretilerinde kök bulduğu ortaya çıkarıldı. Böylece Manicilik; köktenci düalizm, Doğu pagan inançları

ve dogaci dinlerden kaynaklanan, Zerdüst'ten yola çıkarak düzenlenmiş ve Incil kalibina dökülmüş bir gnostik Asya inancı olarak tanımlandı.

Assyrioloji'nin gelişimi Manicilikte yeni nitelikler bulunmasını sağladı. Böylece, Maniciliğin en eski köklerinin Kalde ve Babilonya'nın eski inançlarında yer aldığı anlaşıldı. Sonuçta Mani dininin, Mezopotamya-Iran düalizmi üzerine temellenen ve evrensel bir din niteliğine ulaşabilmek amacıyla Budhizm ve Hristiyanlık'tan aktarmalar yapan bir "syncretist" (bagdastirmaci) inanç olarak Doğu'ya ve Batı'ya doğru genişlediği belirlendi. Bu genişleme, Hristiyanlığın ilk yüz yıllarında tam anlamıyla etkindi ve ancak İslâm tarafından kesin olarak durdurulacaktı. Kısacası Mani, Zerdüst inancının da kaynağı olan Kalde-Babilonya potasında, Buddhist ahlâk ilkelerini ve Hristiyan öğretisini harmanlayan bir bilgeydi.

Ortaya çıkarılan son bulguların ışığında, Manicilik bir büyük din olarak değerlendirilebilir. Üstelik "kitaplı" bir din, bir misyoner dini, örgütlenmiş bir din, tüm büyük dinleri kendinde eritmek isteyen evrensel ve nihai bir din. Ancak tüm bu niteliklerden daha önemlisi, her şeyin başına iki ezeli ve karsit iki ilkeyi, Isık ve Karanlıkı yerleştirmiş olan ve İsa'nın gelişini müjdelediği "Paracletos" tarafından gizemleri açıklanan köktenci bir "gnosis"tir Manicilik. Tüm yasami ve tüm bilgileri içerdiğini ileri süren bir toptancı gizem dinidir. İsa basarisiz olmuş, Aziz Paul ile Marcion'un çabaları bosa gitmiştir. Gerçek Kilise'yi yeniden düzenlemekle görevlendirilmiş olan Paracletos-Mani zuhur etmiştir.

Gnosis

Hristiyanlığın ilk yüz yıllarında, Kilise Babaları çoğu zaman pek dikkatli ve titiz olmalarına karsın, temel teolojik konularda kararsız duruma düşmüşlerdi. Çabalarını "Günahtan Arınma" konusuna yöneltmişler, ancak Günahın asıl nedeni konusunda yetersiz kalmışlardı.

Oysa, o çağlarda Hristiyanlar için en önemli sorun günahı. İçinde yasadıkları, Roma İmparatorluğu'nun acımasız, sefiş ve belirsiz dünyası, hiç kuskusuz günah dolu bir dünyaydı. Öyleyse, her şeye kadir olan, iyi Tanrı tüm bu kötülöklere ve günahlara nasıl oluyor da izin veriyordu?

Gnostisizm'in temelinde bu kötölük ve günah sorununu çözme arzusu yatar. Kilise bu konuda tatmin edici yanıtlar üretemeyince, düşünürler kendi öz çözümlerini aramak zorunda kaldılar ve bu arayışın sonunda Hristiyan Düalizmi olustu. II. Yüz yilin ortalarında, Gnostik düşünce, birbirinden alabildiğine farklı ancak öde birlesen Marcion, Valentinus ve Basilides gibi düşünürlerin önderliğinde Roma dünyasını sarstı.

Gnostiklerin çözümü, görünen ve bilinen, zalim ve günah dolu evreni yaratmış olma sorumluluğunu Tanrı'dan almak biçiminde ortaya çıktı. Marcion'a göre evreni yaratan Ahd-i Atik'teki merhametsiz Jehova (Demiurgos) idi. Gerçek Tanrı bir başka boyutta, iyilik dolu ve koruyucu olarak daima mevcuttu ve Jehova'nın zalim öğretilerine, yani Ahd-i Atik'e karşı çıkmak için, İsa'yi Incil ile birlikte yeryüzüne göndermişti. Bu nedenle, Ahd-i Atik ve Ahd-i Cedid öğretileri kesin bir karsitlik içindeydi.

Platon, Timaeus isimli diyalogunda evreni Demiurgos'un yarattığını söyler. Bu Yunanca sözcük "zanaatkâr" anlamını tasimaktadır. Gnostikler, Demiurgos'u evreni tüm kusurları ile yaratan, kötü, cahil ve kıskanç, ikincil bir tanrı olarak değerlendirmişlerdir. Gnostizmin ilkelerine göre, sıradan insanlar, yalnızca Gnostiklerin kavrayıp taptığı gerçek Tanrı'ya değil, bilinçsizce Demiurgos'a tapmaktadırlar.

Çesitli Gnostik tarikatların birbirinden ne ölçüde farklı olduklarını bugün tam olarak bilemiyoruz. Ancak, bunların tümünde bir inisiyasyon töreninin, bir "gizeme ulaşma" ritüelinin uygulandığı biliniyor. Tüm bu tarikatlar, insanları içlerinde bulunan "Tanrisal Öz"ün ölçüsüne göre üç sınıfa ayırmışlar. Valentinus'a göre bu sınıflar şu biçimde sıralanıyor: önce "Pneumatikoi" (Ruhanîler) geliyor; bu kişiler Tanrı atesi ile dolu olup kurtuluşları için yalnızca gnosis'in açıklanmasına gereksinim duyarlar. İkinci kategoride "Psikhikoi" (Psisikler) bulunur; bu kişilerin ruhlarında Tanrisal öz az da olsa bulunur ama kurtuluşları kesin değildir; kurtulmak için iyilikler yapmaları gereklidir. Sonuncu kategoriyi "Glikoi" (Maddîler) oluşturun; bunlar içlerinde hiç Tanrı kıvılcımı olmayan kişilerdir ve kaçınılmaz olarak geldikleri toza geri dönecekler.

Gnostik düşünce böylesine kesin çizgilerle belirlenmiş bir Düalizmi içerdigi için, yalnızca iyilik ile kötölüğü değil, tüm erdemlerin karsitini da içeriyordu. Madem ki, yaratılmış evren günah doluydu, o zaman ondan kaçınmak gereklidi. Öncelikle, her şeyden elini etegini çekmek gereklidi. Dünya zevk ve nimetlerinde asiriya kaçmak acınacak bir durumdu, evlenmek ve çocuk yapmaktan uzak durulmalıydı.

Ancak, Gnostik Düalizm giderek daha keskinleşecek, Isık ve Karanlık, İyi Tanrı ile Demiurgos arasındaki karsitlik daha sertleşecekti. Demiurgos artık açıkça şeytanın ta kendisi olarak düşünölüyor ve evreni yaratanın doğrudan şeytan olduğu kabul ediliyordu.

Marcion'un temellerini attığı bu inanç zamanla ilk büyük Hristiyan Düalist kilisesini oluşturun. Marcion'un düşünceleri o denli etkili olmuşt ki, daha sonraları ortodoks Hristiyanlık, karsisinde bulduğu her türlü

sapkin inanca “Marcionist” ya da “Manihaeist” sifatini yapistirdi.

Ancak, Marcion’un temelde Hristiyan olmasına karsin, Mani Hristiyanlik sinirlarinin disinda kabul ediliyordu. Mani, bilinen yasam öyküsüne göre, bir sapkin Hristiyandan çok, bir Zerdüsti olmalıdır. Mani’nin kendi yazdiklarina göre, tüm din önderleri; Hermes, Buddha, Zerdüst, Isa ve hatta Platon onun öncülleridir, ancak Isa’nin yeri hepsinin üzerindedir ve panteistik bir konuma ulasmistir. Mani’nin inancina göre, Isa bedenlesmis bir tanrisal varliktir, yalnızca yayilan bir isik degildir, o her yerde vardır; Isa, insanlik için aci çekerek insanlari kurtulusunu saglamistir.

Örgüt ve Ritüel

Maniciligin örgütlenmesinde de Marcion örnek olarak alinmistir. Maniciler iki sinifa ayrilmislardir: gizeme ulasmis olanlar ile siradan inananlar ya da Mani’nin adlandirdigi gibi “Seçkinler” (ya da Yetkinler) ile “Dinleyenler”. Manicilik’te kadınlar da seçkinlerin arasina kabul edilirdi. Bir tür ruhban sinifi olan seçkinler, çok zorlu hazirlik dönemlerinden ve çetin inisiyasyon törenlerinden geçirilirdi. “Consolamentum” (Teselli) adi verilen inisiyasyon törenine pek önem verilirdi. Bu asamadan sonra, seçkinler “Tanrisal Isik” ile dolarlar ve artik bu isigi dünyevî nesnelerle kirletecek eylemlerden kaçinirlardi. Evlenmezler, mülk sahibi olamazlar, et yemezler, sarab içmezlerdi. Tarim islerinde çalışmamali, hatta ekmegi bile dogramamaliydilar. Günlük yiyecekleri ve yalin giysileri ile gezgin bir yasam sürmeliydi seçkinler.

Seçkinlerin ilkeleri, Buddhist kesislerin disiplinine sasirtici ölçüde yakindi. Arada bulunan tek fark, Manici seçkinlere yerlesik yasamin yasak olmasiydi. Seçkinlerin yasami oldukça zordu. Yasamlari üç mühürle bagliydı: agiz, el ve gönül mühürleri...İlk mühür, tüm kötü yiyecekleri ve kötü sözleri yasaklardi. İkinci mühür, canlı varliklari içinde sakli bulunan isiga verilebilecek her türlü zarari engellemek içindi; adam öldürmek, hayvan öldürmek, hatta meyva koparmak bile yasakti. Üçüncü mühür, Manicilik inancina ve temizligine karsi çıkan her türlü düşünceyi yasaklamaktaydi.

Dogal olarak, seçkinlerin sayisi pek azdi. Tarihte ün kazanmis seçkinlerin son derece az sayida olması da garipsenebilir. Manicilige bagli olanlari büyük çoğunlugu “Dinleyiciler”den olusuyordu. Bunlar yalnızca Mani’nin “On Emri” ile bagliydilar. Bu on emir sirasiyla puta tapmayı, namussuzlugu, cimriligi, her türlü öldürme eylemini, zina yapmayı, hirsizligi, yalanciligi, büyücülüğü, ikiyüzlülüğü ve Manicilige ihaneti yasakliyordu. Siradan inananlari ilk görevi seçkinlere neredeyse tapinma derecesine varan bir saygi beslemektir. Dinleyiciler sik sik seçkinlerin önünde diz çökerek kutsanma talep ederler, buna karsilik sebze ve meyva verirlerdi. Herkes için geçerli olan diger dinsel görevler dua ve oruçtu.

Dua öğle, aksamüstü, gün batiminda ve güneş battiktan üç saat sonra olmak üzere günde dört kez zorunliydu. Gündüz dualari güneşe dönerek yapilir, geceleri ise aya bakarak dua edilirdi. Ne güneşin, ne de ayin görünmediği günlerde dua yönü kuzeydi. Dua etmeden önce uygulanmasi kesin kosul olan bir arinma riti vardi. Arinma islemi su ile, ya da su bulunmazsa toprak ile yapilirdi. Oruç zamanlamasi da tipki dua gibi dogrudan astronomik olgulara bagliydı. Haftanin ilk günü güneşin onuruna (Sunday?) herkes oruç tutardi. Seçkinler, haftanin ikinci günü de (Monday?) ay onuruna oruç tutmakla sorumluydular. Ayrıca her yeni ayda, herkes ik gün oruç tutardi.

Maniciligin diger rit ve törenleri hakkında bilinenler pek az. Mani’nin ölüm yıl dönümünde gerçekleştirilen “Bema” töreni Maniciligin en büyük kutlamasi olarak biliniyor. Bu törende sürekli dua edilir ve kutsal yazilar okunurdu. Bes basamakla çıkilan bir platformun üzerine bos bir taht yerlestirilirdi. “Bema” töreninin diger ayrıntilari ne yazik ki bilinmiyor.

Ayrıca, Manicilikte vaftiz uygulamasinin olduğu da kesin, fakat bu konuyu içeren kutsal yazilar kayip olduğundan, Manici vaftiz töreninin hiçbir ayrıntisi bugün bilinmiyor.

Dogu’daki Etkileri

Hem Roma İmparatorlugu’nun, hem de İran’da Sasanîler’in baskısına karsin, Manicilik hızla yayildi. İran’ın Dogusunda bulunan ülkelerde çok basarili oldu. X. Yüz yilin baslarinda, Arap tarihçi El-Birunî “Dogu Türklerinin büyük çoğunlugu, Çin ve Tibet’te yasayanlar ve Hindistan’ın bir bölümü Mani dinine baglidirlar” diye yazmisti. Son zamanlarda Turfan kazilarinda ortaya çıkarilan Manici resim ve edebiyat bulgulari bu açıklamayı kanitlamistir. Mani’nin ölümünden bir yüz yıl sonra, Manicilik Malabar kıyilarina kadar yerlesti. Kara Balgasun’da bulunan ve bir zamanlar Nesturîler’e ait olduğu zannedilen Çince yazitlari, aslında Manici olduklari kustu duyulmayacak biçimde belirlenmistir.

Dogu’da Manicilik, IV. yüz yilin sonlarindan baslayarak, Dogu İran’da saglam bir siçrama tahtasi edinmis ve buradan hareketle İpek Yolu boyunca Afganistan’dan Tarim Havzasina kadar yayilabilmistir. Manicilik 762 yılında Uyğurlar’da devlet dini olarak kabul edilmiş ve böylelikle Çin’e dogru genişleme olanagina da

kavusmustu. IX. Yüz yilda Uygur devletinin yok olmasından sonra, Cengiz Han'a kadar Tarım havzasında varlığını sürdürmüştü. Çin içinde ise, Güney kıyılarında kadar inerek, buralarda varlığını gizli bir din olarak devam ettirmeyi basarmisti. Çin'in Fukien eyaletinde XVI. yüz yilda bile Manicilige rastlanmisti.

Manicilik İran ve Babilonya'da hiç bir zaman egemen din düzeyine yükselemedi, ancak Emevîlerin yönetimi altında geniş bir hoşgörü ve refaha ulaşabildi. Maniciler kimi Emevî halifelerinden müsamaha gördüler, baskent Bağdat'ta az sayıda olmalarına karşın, Irak'ın bir çok köyüne yayıldılar. Ancak, Emevîlere oranla çok daha az dinsel hoşgörü sahibi olan Abbasîler döneminde, Maniciler "zindik" olarak değerlendirilip baskı görmüşler, çeşitli suçlamalar nedeniyle cezalandırılmışlardır. Bu suçlamalar arasında DUALİZM, zina, akraba arası cinsel ilişki ve homoseksüellik önde geliyordu. Uygulanan baskılara karşın, özellikle Irak'ta bulunan Manici topluluk etkinliğini IX. yüz yıla kadar sürdürmüştü. Ancak, devam eden Abbasî zulmü, Maniciler'in toplu halde önce Horasan'a ve daha sonra, Maniciliğin bir devlet dini olduğu Uygur ülkesine göç etmelerine yol açmisti.

Maniciliğin, "Thomas Incili", "Addas Öğretileri" ve "Hermas'in Çobani" gibi Hristiyan "apocrypha"larını (Kilise tarafından kabul görmeyen Incil metinleri) benimsemesinden dolayı, Thomas, Addas ve Hermas'in Mani dininin ilk büyük havarileri oldukları söylentisi doğdu. Addas'ın Dogu'da, Thomas'ın Suriye'de ve Hermas'in da Misir'da havarilik ettikleri varsayıldı.

Manicilik, Mani'nin ölümünden önce bile, Filistin'de biliniyordu. St. Ephrem 378 yılında, hiç bir baska ülkenin Mezopotamya kadar Manicilik'ten etkilenmediğinden yakınmaktaydı. Edessa'da (Urfa) 450 yılında güçlü bir Manici cemaat mevcuttu. Emesus'lu Eusebius'un, Laodicea'lı George'un, Tarsus'lu Diodorus'un, Antakya'lı Chrysostomus'un, Salamis'li Epiphanius'un ve Bostra'lı Titus'un Manicilige karşı mücadele ettikleri biliniyor. Tüm bunlar, Maniciliğin Batı Asya'da Hristiyanlık için ne denli büyük bir tehlike olduğunu göstermektedir. Ancak, Maniciliğin Hristiyanlığa en fazla zarar verdiği ülke Misir oldu. İmparator Konstantin zamanında, Maniciliği benimsemiş olan İskenderiye valisi tüm Hristiyan rahiplere görülmemiş bir sertlikle davrandı.

Dogu Roma toprakları üzerinde, Manicilik en etkin olduğu düzeye 375-400 yılları arasında ulaştı ve sonra hızla geriledi. VI. yüz yilda bir süre için yeniden önem kazandı ve toplumun yüksek sınıfları arasında kabul gördü. Bu dönemde İmparator Justinianus Manicilikle ciddi bir mücadeleye girdi ve kısa sürede Maniciliğin bu canlanma çabası da bastırıldı. Ancak, bu çabalar Maniciliği tümüyle yok edemedi. Bir süre sonra Manicilik, yeniden canlanarak, Paulician'lar ve Bogomil'ler adı altında Bizans İmparatorluğu'nu istilâ etti.

Batı'daki Etkileri

Batı'da Maniciliğin esas yurdu Kuzey Afrika'ydi. Mani'den sonra gelen ve ikinci Paracletos olarak adlandırılan Adimantus da Afrika'da etkin olmuştu. Maniliğin Afrika'daki en büyük önderlerinden biri de, IV. yüz yilin sonlarında yaşayan Mileve'li Faustus'tur. Mileve'de yoksul bir ailenin oğlu olarak doğan Faustus, gençliğinde Roma'ya yerleşmiş ve orada Manicilige girmisti. Derin bilgi sahibi değildi, ama etkileyici bir konuşmaciydi. Manici çevrelerde ünü çok yaygındı. 383 Yılında Kartaca'ya göç ettikten kısa süre sonra Hristiyanlar tarafından tutuklandı, fakat herhangi bir ceza görmeden salıverildi. 400 Yılında, Maniciliği öven ve Hristiyanlığı, özellikle Eski Ahid'i yeren bir kitap yazdı. Hristiyan Pederlerinden ve Maniciliğin en önemli düşmanı olan St. Augustinus bu kitaba tam otuz üç ciltlik bir yapıtla yanıt verdi. Faustus'un daha sonraki yaşamı hakkında bilgi mevcut değil. Ancak, St. Augustinus'un yirmi yıl boyunca kaleme aldığı sonraki yapıtlarında Manicilik'ten hiç söz etmemesi, bu süre içinde Maniciliğin etkisini giderek yitirdiğini gösteren bir kanittir. Vandallar'ın Afrika'ya ele geçirmesi üzerine, Maniciler son bir girişimle, Arius mezhebine bağlı Vandallar'ı Manicilige çekmeye çalıştılar. 477-484 Yılları arasında hüküm süren Vandal Kralı Huneric'in bu girişime karşı tepkisi çok sert oldu ve Kuzey Afrika'daki tüm Maniciler ya sürgüne gönderildiler, ya da yakıldılar.

Maniciliğin Batı'daki merkezlerinden biri de Roma kentiydi. 311-314 Yılları arasında Papalık yapan Miltiades, "Liber Pontificalis" isimli eserinde, Roma'daki Manicilerden söz etmekteydi. İmparator Valentinianus'un 372 yılında çıkardığı bir ferman, Roma'daki Manicilerin kovuşturulmasını buyurmaktaydı. 384-388 Yılları arasında da, Roma'da "Martari" adında yeni bir Manici tarikat ortaya çıktı. Bu tarikat, özgün Mani öğretisini degistirmeyi amaçlıyarak, seçkinlerin gezgin yaşamı terk etmesini ve bir tür manastır düzenine girmesini öngörmekteydi. Martari'ler en büyük direnci Maniciler'den gördüler.

VI. Yüz yildan başlayarak, Manicilik Batı'da neredeyse tümüyle yok oldu. Her ne kadar sağda solda, kimi gizli topluluklar ve dualist tarikatlar varlığını sürdürdüyse de, bunların Babilonya'lı peygamber Mani ile doğrudan ya da bilinçli bir ilintisi mevcut değildi. Ancak tam bes yüz yıl sonra, XI. yüz yilda Dogu'dan, Bizans ve Bulgaristan yolu ile gelen Paulician'lar ve Bogomil'ler Batı'ya etkilediler. Bunların dualist öğretileri, Kuzey İtalya ve Güney Fransa'da tohumlanabilecek verimli alanlar buldular ve böylece

tarihte ilk kez Hristiyan topraklarına yönelik Haçlı Seferlerine yol açmış olan Kathar hareketinin temellerini attılar.

Sonuç

Bu denli sıradisi bir teoloji ve insanın yazgisından çok “Isık” için ilgi besleyen bir dinsel inancın, böylesine hızla yayılıp itibar görmesi oldukça yadırgatıcı bulunabilir. Ancak, gnostik efsanelerin bolluğu, ne denli akıldisi olursa olsun, bu tür yaratılış öykülerine inanmaya hazır geniş halk kitlelerinin varlığını göstermektedir. Ayrıca, III. yüz yılda Roma’nın baskıcı ve mutsuz dünyasında, tipki Hristiyanlık gibi, herkese kurtuluş vaadeden bir inancın yayılma olasılığının ne ölçüde yüksek olduğu Manicilik örneğinden açıkça anlaşılmaktadır.

Maniciliğin kısa sürede yayılması, ne ondan önceki, ne de sonraki dinsel inançların yayılmasına benzemez. Zira Manicilik, diğer dinlerin aksine, kabul edildiği ülke ve topluluklarda hiç bir temel politik ve sosyal değişim yaratmayı öngörmemiştir. Bu durum Manici misyonerlerin görevlerini zorlaştırmış, zaten bir bilesim olarak dogan dinlerini, diğer ulusların kültürel ve toplumsal koşullarına adaptasyon gereğini yaratmıştır.

Maniciliğin tümüyle entelektüel düzeyde kalması ve toplumsal-politik değişimler yaratmakta iddiasız olması en zayıf özelliğiydi. Kısacası Manicilik anti-sosyal olması yüzünden başarısızlığa uğradı. Bu sert ve savaşçı çağlarda, uygarlıklarını barbar saldırılarına karşı koruma endisesindeki yöneticiler, bu denli edilgen bir inancı onaylayamazlardı. Toplumsal kuralları hiçe sayan, yandaşlarına basibos dolasıp çalışmayı reddetmelerini ve sadaka ile geçinmelerini buyuran, hayvanların öldürülmesine bile karşı çıkan barışçı bir inancın baskı ve zulüm görmesi kaçınılmazdı. Örgütsel yapıları da, ağır baskılardan sonra yaşamını sürdüremeyecek kadar dayanıksız ve edilgendiydi.

MANDENLER (SÂBÎLER, MANDAEANS, NASORAEANS)

Son Gnostikler.....Derleyen: Thamos

Giris

Günümüzde toplam nüfusları ancak 20.000 kişi olan Mandenler, güney Irak’ta Dicle ve Fırat nehirlerinin birleştiği bölgede ve güney-batı İran’da oturmaktadırlar. Araplar tarafından “Sâbî” (Subbi ya da Subbâ) biçiminde adlandırılan bu topluluk, kendilerine “Mandenler” (bilgili olanlar, arifler anlamında; İngilizcede Mandaean) adını verir. Kendileri için kullandıkları bir diğer ad “Nasuralar”dır (kutsal öğretileri koruyanlar anlamında; İngilizcede Nasoraeans). Manden adı tüm topluluk üyeleri için kullanılırken, Nasura adı yalnızca din adamları, topluluğun ileri gelenleri ve ataları için kullanılır. Mandenler, ayrı bir dil olan Mandence konuşurlar. Sâbî sözcüğü ise Mandence’de “vaftiz olmak” ya da “suya daldirmek” anlamına gelen “sab” fiilinden türetilmiştir ve Araplar tarafından, Mandenlerin en dikkat çeken ve sık uyguladıkları ibadetlerinden biri olan vaftiz uygulaması nedeniyle, bu topluluğa bir ad olarak verilmiştir.

Sâbîler’in, Kur’an’da üç ayrı yerde (Bakara: 62, Maide:69 ve Hac:17) bahsi geçmektedir. Bu üç yerde de onlardan “Allah’a iman edenler” olarak söz edilmesi, erken dönemden başlayarak Mandenler’in kim oldukları ve nerede yaşadıkları konusunda İslam araştırmacıların ilgisini çekmiştir. X. Yüz yıla kadar araştırmacılar, Sâbîler’in güney Irak’ta yaşadıklarını ve kendine özgü bir dinleri bulunduğunu belirtmişlerdir.

Bu ilk değerlendirmeler, yüzeysel olmalarına karşın, genellikle doğrudur. Ne var ki, Halife Me’mun döneminde ölüm tehditlerinden kurtulmak isteyen “Harraniler” (Harranlı putperestler) kendilerini Sâbîler olarak gösterdiler ve bugüne dek gelen bir yanlışın ortaya çıkmasına neden oldular. Oysa, Asur-Babil politeizmini sürdüren ve putperest olan Harraniler’in Sâbîler ile hiç bir ilgileri yoktu. Sâbî adını almalarından sonra bir çok Harrani, Bağdat gibi önemli merkezlerde Sâbî adını kullanarak ünlü oldu ve Sâbîlik adı altında kendi inançlarını yayma fırsatı buldu. Gerçek Sâbîler ise, ezoterik ilkelerinin bir gereği olarak inançlarını açıklamamaları nedeniyle unutuldular.

Daha sonraları el-Bagdadi ve Biruni gibi araştırmacılar, Sâbîleri “Harran Sâbîleri” ve “VasitSâbîleri”

olarak ikiye ayırarak, güney Irak'takileri gerçek Sâbiîler olarak kabul ettiler. Bu araştırmacılar, Harranlıların gerçek Sâbiî olmadıklarını ve bu adı sonradan aldıklarını da açıkladılar.

Batılı araştırmacılar Mandenler ile XVI. yüz yıldan başlayarak ilişki kurdular. Basta Cizvit misyonerleri ve çeşitli batılı araştırmacılar, önceleri "Vaftizci Yahya Hristiyanları" diye adlandırdıkları Mandenler'in kutsal metinlerini çevirmeye ve bu dinle ilgili bilgi vermeye başladılar. Son yüz yıl içinde oldukça ciddi araştırmalar gerçekleştirildi ve Manden literatürünün tümü çeşitli Batı dillerine çevrildi.

Tarihçe

Mandenler, kendi dinlerinin Adem'le birlikte başladığını ileri sürerler. Aslında bu din, İ.Ö. 200 yıllarından başlayarak, Filistin-Ürdün yöresinde yaşayan heterodoks Yahudi akımları içerisinde filizlenmiştir. Bu dönemde Kudüs'teki egemen Yahudi anlayışına karşı çıkan bir çok topluluk bulunmaktaydı. Bunlar arasında en önemlileri "Esseneler", "Vaftizciler" ve "Nasuralar" idi. Mandenler açısından bunların içinde en dikkat çeken Nasuralar'dır. Zira kendi kutsal metinlerinde Mandenler, Nasuralar'ı Filistin'deki kendi ataları olarak kabul ederler ve Nasuralar'ın Yahudiler ile yaptıkları mücadeleyi dile getirirler. Ortodoks Yahudi anlayışına karşı çıkan akımların içinde Nasuralar en güçlüsüydü. Bu yüzden Yahudiler, o dönemde karsılarına çıkan her aykırı akımı Nasuralar'dan olmakla suçladılar. Nitekim, İsa ve yandaşları da Yahudilerce önceleri Nasura adıyla çağrılmıyordu.

Mandenler tarafından "IsıkPeygamberi" olarak adlandırılan ve büyük önder olarak kabul edilen Vaftizci Yahya, büyük olasılıkla Nasura topluluğu ile ilişki içindeydi. İsa'nın çağdasi olan Yahya bir Yahudiydi, ancak sonradan resmi Yahudi görüşlerine karşı çıkarak kendi topluluğunu kurmuştu. İsa, Yahya tarafından vaftiz edilmisti. Yahya'nın aykırı inanç ve uygulamaları nedeniyle huzursuz olan Yahudiler, bölgeye Roma adına egemen olan Herod Antipas'a Yahya'yi ihbar ettiler. Bunun üzerine Yahya tutuklandı ve çeşitli iskencelerden sonra baskı kesilerek öldürüldü. Yahya'nın yandaşları baskı ve zulüm altına alındılar, bir çoğu öldürüldü. Knight & Lomas, "The Hiram Key" adlı kitaplarında Nasuralar'ın İ.S. 37 yılında katliama uğrayarak göç etmek zorunda kaldıklarını söylerler ve bu baskı uygulamasının sorumluluğunu doğrudan Aziz Pavlus'a (Saint Paul) yüklerler.

İncil'in "Habercilerin İşleri" 19:1-5 bölümlerinde, Aziz Pavlus'un Efes'te Vaftizci Yahya'nın izinden giden topluluklarla karşılaştığı, üstelik bu kişilerin İsa'dan hiç haberlerinin bulunmamasına çok sasırdığı kayıtlıdır. Kudüs ve Efes arasındaki uzaklık göz önüne alındığında, Vaftizci Yahya'ya bağlı inanç topluluklarının kısa sürede ne ölçüde hızlı bir yayılmayı sağladıkları açıkça anlaşılabılır.

Göç etmelerine neden olan katliama Mandenler kutsal kitaplarında ayrıntılı biçimde yer verirler. Katliamdan kurtulanlar kuzey Mezopotamya'ya kaçmışlardır. Mandenler'in kutsal metinleri göç edenlerin sayısını 60.000 olarak belirtir. Mandenler, bir süre sonra güney Mezopotamya'ya göç ettiler. VII. Yüz yılda Irak'ın Müslümanlar tarafından fethedilmesi ile Mandenler İslam egemenliği altına girdiler. Müslüman yöneticiler Mandenler'e "Ehl-i Kitap" muamelesi yaptılar.

Tüm bu tarihsel süreç boyunca Mandenler, çeşitli inanç ve kültürlerle ilişki içine girdiler ve farklı geleneklerden etkilendiler. Kendi özgün Yahudi kültürleri üzerine İran dinlerinden, Asur-Babil inançlarından ve Hristiyanlıktan aldıkları çeşitli öğeleri uyarladılar. Filistin'de ugradıkları katliam nedeniyle Yahudilere karşı bir polemik geliştirerek, zamanla Yahudilik'ten iyice uzaklaştılar.

Inançlar

Mandenler, dünya üzerinde günümüze kadar varlığını sürdürebilmiş en son gnostik din olarak dikkat çekmektedir. Vaftizci Yahya'yi teolojilerinin en kutsal kisi olarak kabul etmeleri nedeniyle "Vaftizci Yahya Hristiyanları" (Christians of Saint John the Baptist) olarak da adlandırılırlar. Oysa İsa hakkındaki değılendirmeleri oldukça farklıdır. Baigent, Leigh & Lincoln "The Messianic Legacy" adlı kitaplarında Mandenler'in İsa'yi bir sapkın, gizli öğretileri herkese açıklayan bir isyankar olarak gördüklerini belirtirler.

a)Kutsal Metinler:

Pek zengin bir dinsel literatüre sahip olan Mandenler'in kutsal metinleri iki ana grupta toplanır: Yazılı metinler ve çanak ve tabletler üzerindeki giz metinleri.

Mandenler'in kutsal kitapları arasında en önemli yeri üç ayrı kitap tutar: "Ginza", "Drasia d Yahya" ve "Qolasta". "Ginza" (Hazine), yaklaşık 600 sayfadır ve "Adem'in Kitabı" diye de adlandırılır. Çeşitli dualar,

teoloji, mitoloji, ölüm ve ölüm sonrası gibi konuları içerir. “Drasia d Yahya” (Yahya'nın Öğretileri), büyük ölçüde Yahya'nın yaşamını ve öğretilerini konu alan bir kitaptır. “Qolasta” (Övgü) ise vaftiz, ritüel yemekler, ibadetlerle ilgili dualar ve çeşitli uygulamaları içeren bir kitaptır.

Yazılı metinler arasında yalnızca din adamlarınca kullanılmasına izin verilen ezoterik metinler de vardır. “Alf Trisar Suialia” (Binoniki Soru), “Alma Risaia Rabba” (Büyük İlk Evren) ve “Alma Risaia Zuta” (Küçük İlk Evren) bu kitaplara örnek olarak verilebilir. Bunlar genellikle teoloji ve mitoloji anlayışlarını dile getirmektedir. Ayrıca çeşitli konularla ayrı ayrı ilgilenen divan, serh ve tefsirler de mevcuttur.

Astroloji ile ilgili yazılı metinler, daha çok kehanet, cin kovma, ebced hesabına benzer yöntemlerle kişisel olayların yorumlanması konusunda bilgiler içermektedirler. Bunların en önemlisi “Sfar Malvasia”dır (Burçlar Kitabı).

Yazılı olmayan giz metinleri ise çeşitli durumlarda hastalık, büyü, afet ve benzer kötülüklere karşı çanak, çömlek üzerine ya da metal ve papirüs sayfalarına yazılan kısa muskaldır.

Mandenler, kutsal metinlerinin yaratılarda Tanrı tarafından Adem'e verildiğine inanırlar. Mandenler'in dinsel literatürü üzerine yapılan incelemeler, bu metinlerin genellikle I.S. II – III. yüz yıllarda derlendiğini ortaya koymuştur.

Mandenler'in kutsal metinleri Aramice'nin doğu lehçelerinden biri olarak değerlendirilen Mandence ile yazılmıştır. Gündelik yaşamlarında Arapça konuşan Mandenler, bu dili anlamadan sadece ibadet dili olarak kullanırlar. Mandence'yi okuyup yazabilme ayrıcalığı yalnızca din adamlarına aittir.

b) Tanrı Anlayışı

Mandenler'in dinsel anlayışları tümüyle gnostik düalizm temeline dayanmaktadır. Bu ikili anlayışta, bir yanda “Isık Evreni”, diğer yanda ise “Karanlık Evreni” bulunmaktadır. Isık Evreni'nin yöneticisi, “Yüce Yaşam”, “Kudretli Ruh” ya da “Yüceliğin Efendisi” gibi niteliklerle de adlandırılan “Malka d Nhura”dır (Isık Kralı). Malka d Nhura'nın, en üstün niteliklere sahip olduğuna ve tüm eksikliklerden uzak olduğuna inanılır.

Malka d Nhura'nın çevresinde sayısız “Isık Varlıkları” vardır. Bu varlıklar “Uthria” (Zenginler) ya da “Malkia” (Krallar) diye adlandırılırlar. Bunlar da her türlü kötülükten uzak varlıklardır. Isık Evreni her türlü yokluk, kötülük, eksiklik, yanlışlık ve ölümlülükten arındırılmıştır. Düzen ve verimliliği simgeleyen “Hiia” (Yaşam) ilkesinden türeyen Isık Evreni'nin kuzey'de olduğuna inanılır.

Düalizmin diğer yönünü oluşturan Karanlık Evreni de benzer bir yapılanmaya sahiptir. Bu evrenin başında, bir adı da “Büyük Canavar” olan “Malka d Hsuka” (Karanlık Kralı) bulunur. O, sayısız kötü varlığın yaratıcısı ve kötülüklerin yayıcısıdır; kötü niteliklerin tümüne sahiptir. Aslan başlı, ejder gövdeli, kartal kanatlı ve kaplumbaga sırtlı olarak düşünülen Malka d Hsuka, solugu ile demiri eritir ve bakisiyle dağları sarsar. Yine de, Malka d Nhura'nın karşiti olduğu için aptal ve sersem olduğuna inanılır. Karanlık Evreni yokluk, eksiklik ve düzensizliği simgeleyen “Kara Su” (Kaos) ilkesi tarafından yaratılmıştır ve bu evrenin güney'de bulunduğu varsayılır.

Malka d Hsuka'nın yanında sayısız kötü varlık, devler, canavarlar, şeytanlar ve kötü ruhlar bulunur. Bunlara ek olarak, Karanlık Evreni'ne düşmüş ya da kaderin bir sonucu olarak buraya atılmış bazı Isık Varlıkları da vardır. Bunların önderi olan “Ruha”, özellikle evrenin ve insanın yaratılışında kötülükleri harekete geçiren dişi figür olarak Malka d Hsuka'yi kışkırtan ve bu nedenle Karanlık Evrenine mahkum olan bir Isık Varlığıdır. Ayrıca Isık Evreni ile Karanlık Evreni arasında aracılık görevi gören “Yusamin”, “Abatur” ve “Ptahil” gibi varlıklar da mevcuttur.

Hem Malka d Nhura, hem de Malka d Hsuka ezeli ve ebedi varlıklardır. Dünyanın sonu gelince tüm kötü varlıklar yok olacaklar, ancak kaos ilkesi ile Malka d Hsuka kendi evrenlerinde tutsak olarak varlıklarını sonsuza kadar sürdürecektir.

c) Yaratılış Anlayışı

Mandenler'e göre, evrenin ve insanın yaratılışı iyilik ile kötülüğün arasındaki kaçınılmaz savaşın bir sonucudur. Evren yaratılmadan önce, Isık Evreni ile Karanlık Evreni birbirinden tümüyle ayrı durumdadırlar. Yapısı gereği Karanlık Evreni düzensizliği simgeleyen Kara Su'dan oluşmuştur; yaşam ve verimlilik öğelerini içermediği için orada hiç bir varlık yoktur. Bu yüzden Malka d Hsuka, kimi Isık Varlıklarını tutsak etmeyi planlamaktadır. Bu durumdan haberdar olan Malka d Nhura kendi elçisi olan

“Manda d Hiia”yi (Yasam Elçisi) özel görevle gizlice Karanlık Evren’e gönderir. Kutsal silahları sayesinde Manda d Hiia, Karanlık Krali’nin yakalar ve zincire vurur. Ancak bu sırada Isık Evreni’nde yaşayan Yusamin ve Abatur gibi kimi Isık Varlıkları meraktan iki evrenin arasındaki perdeyi aralarlar ve Kara Su’ya bakarlar. İşte onların bu merakı, Isık Evreni’nden düşmelerine neden olur. Isık Evreni’ne geri dönmek isterler, ancak ilahi kader gereği bu artık olanaklı olmayacaktır.

“İkinci Yasam” ve “Üçüncü Yasam” olarak da adlandırılan Yusamin ve Abatur’un düşüşleri evrenin ve insanın yaratılması açısından son derece önemlidir. Bunlar Isık ve Karanlık Evrenleri arasında sınırdaki kalırlar ve kendilerine ait yeni bir evren kurmaya çalışırlarsa da başarılı olamazlar. Abatur, Kara Su’ya bakar ve kendi yansımalarını görür. Bu yansımadan “Dördüncü Yasam” olarak adlandırılan Ptahil oluşur. Kara Su’nun içinde kendini kurtarmaya çabalayan Ptahil’i daha önceden Karanlık Evren’e atılmış olan Ruha görür. Ruha gider ve Malka d Hsuka’nın zincirlerini çözer. İkisi birlikte Ptahil’e dost görünerek Ptahil’i maddi dünyayı yaratması için kışkırtırlar. Amaçları sonradan Ptahil’in yaratacağı bu maddi dünyaya egemen olmaktır. Bu arada Ruha ile Malka d Hsuka birleşirler ve bu birleşmeden kötü varlıklar olan yedi gezegen ve oniki burç doğar. Ptahil, Isık Krali Malka d Nhura’ya kurtulmak için yalvarır. Malka d Nhura, Ptahil’e “Yasam Isığı”ni verir. Böylece Ptahil dünyayı yaratır. Dünyanın maddi yönleri Kara Su’dan, yasam ve verimlilik taşıyan yönleri Yasam Isığı’ndan oluşur. Yaratılış tamamlanınca Malka d Hsuka, Yasam Isığı’nın kaçmaması için dünyanın çevresine kendi kötü çocukları olan yedi gezegen ile on iki burcu dizer; dünyayı Ptahil’in elinden alır ve cinler, şeytanlar gibi kötü varlıklarla doldurur.

Görüldüğü gibi Mandenler’in inancında dünyanın yaratıcısı Malka d Nhura değil, düşmüş bir Isık Varlığı olan Ptahil’dir ve gnostik yaklaşımda sık görülen “Demiurgos” rolünü üstlenmektedir.

Yarattığı dünyanın kötü güçlerin eline geçtiğini gören Ptahil, en azından dünyada kendisini simgeleyecek bir varlık bulunmasını arzular ve insani yaratmayı planlar. Ancak kötü güçler yine ise karışır ve onu kandırmayı başarırlar; yaratılan sadece bedendir; yasam ögesinden yoksun olduğu için cansızdır. Ptahil, bedene can vermek için türlü yolları dener ancak başarısız olur. Bunun üzerine Malka d Nhura’ya kendisine yardım etmesi için yalvarır. Bu yakarıya yanıt olarak Isık Krali, insanın ruhunu Isık Evreni’nden yeryüzüne indirir ve Manda d Hiia aracılığı ile cansız bedene yerleştirir. Bunun üzerine “Adem” ayaga kalkar.

Mandenler’e göre Adem ilk inanan kısıdır. Isık Krali insani kötü varlıkların eline bırakmamış, ruhun bedene konulması ile birlikte, insani eğitmesi için Manda d Hiia’yi görevlendirmiştir. İnsani korumak üzere “Hibil”, “Siti” ve “Anus” adlarında üç muhafız yollamıştır. Böylece yaratılan ilk insan Isık Krali’ne bağlanmıştır. Ayrıca Adem’in yeryüzünde yalnız kalmaması için “Havva” yaratılmıştır. Adem ile Havva’nın evliliklerinden üç kız ve üç erkek kardeş doğmuş ve bunlar vasıtasıyla insanlık çoğalmıştır.

d) İnsan ve Kurtuluş Anlayışı

Mandenler’e göre insan madde ve ruhtan oluşan iki farklı öğeden meydana gelmiştir. Beden, madde olarak kötülük ve karanlığı, ruh ise iyilik ve aydınlığı simgeler. Beden, varlık olarak kötülüğe aittir. Oysa ruh, tanrısal Isık Evreni’nden gelerek bedene konulmuştur. Bedene yerleştirilen ruh bu durumdan hiç hoşnut değildir ve Isık Evreni’ne yeniden yükselmek istemektedir. Diğer yandan, yeryüzündeki kötü güçler ellerine düşen bu Isık Varlığı’ni kaçırmamak için çepeçevre kısıtarak, çeşitli dünya nimetleri ile hirs, şehvet, kıskançlık gibi duygularla bu dünyaya bağlamaya çalışmaktadırlar. Ruh, beden içinde bir tutsak yaşamı sürdürmektedir.

Manden inançlarına göre, kurtuluş yalnızca ruh için geçerli olabilir, zira beden maddi dünyaya aittir. Ruhun kurtuluşu ise, bedenden ve dünyadan ayrılması ile olanaklıdır. Bu kurtuluş uğruna ruhun, doğru inanç ve ibadetlere bağlanması gereklidir. Ancak bu bile yetersiz kalabilir. Çünkü, Mandenler’e göre tek kurtuluş, “Tanrısal Bilgi”ye sahip olmakla gerçekleşir. Bu bilgi, kazanılan ya da öğrenilen bir bilgi değil, ancak verilen, bahsedilen bir bilgidir. İnsanın kurtuluş için yapması gereken, bu bilgiyi alabileceği uygun ortamı hazırlamaktır. Bu da inanç ve ibadetlerle olabilir. Tanrısal Bilgi’ye sahip olan ruh, maddi dünyadan temizlenerek tanrısal Isık Evreni’ne, yüce Isık Krali’nin yanına yükselir.

İlk kurtuluş örneği Adem’in kişiliğinde gerçekleşmiştir. Yaratıldıktan sonra Adem, kötülükten uzak kalmış, Isık Krali’ne itaat etmiş ve kendi kurtuluşu için yakarmıştır. Böylece Adem’e Manda d Hiia aracılığı ile Tanrısal Bilgi iletilmiş, Adem’in ruhu Isık Evreni’ne yükselmiştir.

e) Kiyamet Anlayışı

Mandenler, Adem’in yaratılışından kiyamete kadar dünyanın 480.000 yıl süreceğini varsayarlar. Bu süre

dörde ayrılır. Adem ile başlayan ilk dönem 216.000 yıl sürmüs ve sonunda insanlık kiliç ve hastalık tarafından yok edilmistir. Yalnızca bir çift insan hayatta kalmistir. İkinci dönem 156.000 yıl sürmüs ve insanlık bu kez ates ile yok olmus; yine bir çift insan kalmistir. Bin yıl süren üçüncü dönem sonunda insanlık su ile yok edilmiş; sadece “Nuh” ve ailesi yaşamayı sürdürmüştür. İçinde bulunulan son dönem Nuh ile başlamis olup, kıyamete kadar 8.000 yıl sürecektir.

Dördüncü dönemin son 2.000 yılı, Kudüs’ün kurulması ile başlayan, kötülük ve savaşların giderek arttığı “Ahir Zaman”dır. Bu dönemde Mandenler’e yönelik siddet ve baskılar yoğunlaşır; kitlik, kuraklık, salgınlar ve doğal afetler artar. Kıyamete dair çeşitli işaretler görülür. Bu işaretlerin baslıcaları bir yıldızın okyanusa düşmesi, yedi denizin sularının kızarması; bu sulardan içenlerin kısır olması ve son olarak da büyük bir fırtınanın çıkmasıdır. Bu işaretlerden sonra “Prasai Siva” (Son Savaşçı) çıkacaktır. Bir anlamda “Mehdi” olan Prasai Siva döneminde tüm kötülükler son bulacak, savaşlar ve tüm doğal afetler kaybolacaktır. Bu dönem bir “Altın Çağ” olacaktır. Mehdi’nin egemenliği kıyamete kadar sürecektir.

Kıyamet günü, önce havanın zehirlenmesi ile tüm canlılar ölecek, sonra gezegenler ve burçlar yok olacaktır. Kıyametten sonra tüm ruhlar için genel hesap yapılacaktır. Ölen insanların ruhları yedi gezegenden geçerek Abatur’un terazisine ve oradan da Isık Evreni’ne yükselir. Ölen kişi eğer iyi ve inançlı bir kişiyse ruhu, gezegenleri hızla geçer ve Isık Evreni’ndeki “Msunai Kusta” adlı cennete ulaşır. Ölen kişi günahkarsa, onun ruhu gezegenlerde kalır ve iskencelere uğrar. Kıyamet günü, gezegenlerde tutulan ruhlar da Abatur’un terazisinden geçerek, günahlarının son cezasını çekmek üzere bir tür cehennem olan “Suf” Denizine atılacaklardır. Günahlarının cezasını tamamlayan ruhlar Isık Evreni’ne yükselecektir. Manden olmayanlar ise sonsuza kadar Suf Denizinde kalacaklardır.

f) İbadet

Mandenler’in yasantısı dinsel kurallarla sıkı bir disiplin altına alınmıştır. Ruhun kurtuluşu için ibadet şarttır. Manden ibadetleri arasında en önemlisi vaftizdir. “Masbuta”, “Tamasa” ve “Risama” biçimlerinde üç çeşit vaftiz vardır. Tam vaftiz olan “Masbuta” bir din adamı gözetiminde akarsuya tümüyle dalıp çıkma biçiminde uygulanır ve haftada bir kez pazar günleri yapılması zorunludur. “Tamasa” ise bir din adamı yardımı olmadan kişinin kendi basına akarsuya üç kez dalıp çıkması işlemidir ve ancak kavga, küfür etmek, yalan söylemek gibi dinsel bakımdan kirli sayılan eylemler sonrasında uygulanır. “Risama” ise İslam’daki abdeste benzer biçimde uygulanan bir vaftiz türüdür. Vaftizin kesinlikle bir akarsuda yapılması gerekir. Mandenler, akarsuları Isık Evreni ile ilişkili görürler ve onları “Yasam Suyu” diye adlandırırlar. Haftada en az bir kere uygulanan vaftizin dışında dinsel bayramlarda, evlilik, dogum, ölüm, yolculuk gibi durumlarda da vaftiz uygulamaktadırlar.

İbadetler arasında çeşitli nedenlerle düzenlenen törenler ve yemekler de önemli bir yer tutar. Ölüm sonrasında yapılan “Masiqta” adlı tören, ölen kişinin ruhunun Isık Evreni’ne hızla ulaşması için uygulanır. Bu törende din adamları tarafından hazırlanan özel yemekler, belirli ritüeller vasıtasıyla yenilir. Ölüm dışında, rahipliğe giriş töreni (inisiyasyon) ve tapınagin temizlenmesi gibi nedenlerle de ritüel yemekler düzenlenir. Bu tür ayin yemeklerinden önce din adamları tarafından güvercin ve koç kurban edilmesi de sık görülen uygulamalardandır.

Üç kez gündüz ve iki kez gece olmak üzere günün belirli saatlerinde Isık Kralına dua ederler. Bu dualar yüzler kuzeye dönülerek gerçekleştirilir.

Yılın belirli günlerini uğursuz kabul ederler ve böyle günlerde iş yapmamaya, dışarı çıkmamaya özen gösterirler. Yılın belirli günlerinde de bayram yaparlar. En önemli bayramları, bir tür bahar bayramı olan, bes gün boyunca kutlanan “Panja” ya da “Parvania” bayramıdır.

Diğer gnostik geleneklerin aksine, Mandenler’de dünyadan elini etegini çekerek bir inziva yaşamı sürmek biçiminde uygulamalara yer yoktur. Her ne kadar dünyanın kötü güçler tarafından yaratıldığına inansalar da evlilik, çocuk sahibi olma ya da iş kurma gibi olaylara çok önem verirler.

Mandenler tapınaklarına “Mandi” adını verirler. Tapınaklar, genellikle bir akarsu yakınında, kuzeye bakan, güney tarafında küçük bir kapısı olan, penceresiz, basık bir kulübeden ibarettir. Bu yapının akarsuya bağlanan küçük bir vaftiz havuzu vardır. Tapınak içinde herhangi bir döşeme ya da süsleme bulunmaz, burada ibadet de yapılmaz. Mandi aslında Isık Evreni’nin küçük bir modeli, bir simgesi olarak düşünülür. Mandilere yalnızca din adamları girebilir. Onlar da sadece belirli zamanlarda girerler. Bu bakımdan Mandinin bir tapınak olduğunu söylemek bile zordur; zira tapınaktan çok bir kült kulübesi niteliğindedir.

Toplumsal Yapı

Mandenler'de birbirinden kesin çizgilerle ayrılmis toplumsal kastlar mevcut degildir. Bununla birlikte topluluk içinde dini törenleri yöneten bir din adamlari grubu bulunur. Kuramsal olarak bedence saglam, soyunda bir sapkinlik ya da dinden dönme olmayan herkes din adami olabilir. Ancak uygulamada din adamligi babadan ogula geçen bir meslek gibidir.

Din adami olacak kisiler uzun bir süre bir baska din adami gözetiminde adaylik ve öğrencilik dönemi geçirirler. Daha sonra düzenlenen bir inisiyasyon töreni ile din adami olurlar. Din adamligi dört dereceden olusan bir hiyerarsik yapıya sahiptir.

Yardımcı din adamlarina "Asganda" adi verilir. Normal din adamlarina "Tarmida" denir. "Ganzibra" derecesi ise yöresel bas rahiplik düzeyidir. En üst dereceye "RisAma" adi verilir ve Manden toplulugunun önderi anlamına gelir.

Toplulugun tüm üyeleri kutsal elbise olan "Rasta"yı sürekli giymek zorundadır. Rasta, uzun beyaz bir elbisedir. Rasta'siz ölmek, ölüm sonrasında büyük cezalar getirecektir. Bu nedenle Mandenler, dis elbiselerinin altına daima Rasta'larini giyerler.

Din adamlari, Rasta'ya ek olarak, bazı özel esyalar da kullanirlar. Bunlar arasında en önemlisi sag el küçük parmagında tasinan altın bir yüzüktür. Ayrıca zeytin dalından yapılmis bir asa, agzi ve burnu kapatacak biçimde basa sarılan beyaz bir sarık ve saçlari baglamak için basa sarılan bir kurdele vardır. Yalnızca din adamlarinin giyebildikleri bu nesneler, din adaminin ölümünde kendisi ile birlikte gömülürler.

Topluluk üyeleri için bir dine kabul töreni yoktur. Manden bir aileden dogan herkes toplulugun dogal üyesi olarak kabul edilir. Manden anne ya da babadan dogmamis bir kimsenin topluluga kabulü olanaksizdir.

Her topluluk üyesinin bir dünyalık adi, bir de gizli adi olmak üzere iki adi vardır. Gizli ad, dogumda din adamlari tarafından yapılan astrolojik hesaplar sonucunda verilir. Bu gizli ad yalnızca topluluk üyeleri arasında ve dinsel törenlerde kullanilir.

Her üyenin toplulugun gizlilik ilkesine uymasi en önemli görevidir. Manden dininin herhangi bir kurali ya da öğretisini, Manden olmayanlara aktarmak en büyük günah olarak değerlendirilir.

Arkon Daraul, "Gizli Örgütler" (Secret Societies) adli kitabında Mandenler'in inisiyasyon törenleri düzenlediklerini ve Masonluk'takilere benzer bazı ritüeller uyguladiklarini belirtmekle oldukça abartili bir sonuca ulasmaktadır. Ancak Mandenler'in öğretilerinin ezoterik niteligi yadsinamaz.

Kaynaklar:

Sinasi Gündüz, "Baslangıçtan Günümüze Dinler Tarihi" kitabının"Gnostik Dinler" bölümü.

Sinasi Gündüz, "Mitoloji ile İnanç Arasında"

Sinasi Gündüz, "Sâbiîler, Son Gnostikler"

İslam Ansiklopedisi.

The Catholic Encyclopedia, "Nasoraeanism" maddesi.

Encyclopedia Britannica, "Mandaeanism" maddesi.

Encyclopedia of the Orient, "Mandeans" maddesi.

Underground Streams, "The Johannites", <http://home.fireplug.net/~rshand/streams/scripts/johannite.html>